

E.G. KHOMENKO

A Grammar of the English Language

Граматика
АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ

Навчальний
посібник

E. G. KHOMENKO

A Grammar of the English Language

Manual

Second edition

Kyiv

"Znannia-Press"

2007

Е. Г. ХОМЕНКО

Граматика АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник

2-ге видання, виправлене

Київ

"Знання-Прес"

2007

УДК 811.111-26(075.8)
ББК 81.2Англ-9
Х76

First published 2003

Second edition 2007

Хоменко Е.Г.

Х76 Граматика англійської мови: Навч. посіб. — 2-ге вид.,
випр. — К.: Знання-Прес, 2007. — 606 с.
ISBN 966-311-057-0

У посібнику детально висвітлюються найважливіші питання морфології, синтаксису, орфографії та пунктуації сучасної англійської мови. В організації навчального матеріалу широко використовуються вербальні правила, таблиці, схеми, символи та численні приклади з перекладом українською мовою, пояснюються найбільш важкі для засвоєння граматичні явища, які часто трапляються в процесі вивчення англійської мови. Особлива увага приділяється порівнянню вживання граматичних форм англійської мови з їх українськими еквівалентами.

Розраховано насамперед на учнів і вчителів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій та осіб, які готуються до вступних іспитів з англійської мови. Посібник може бути використаний також студентами вищих навчальних закладів, усіма, хто вивчає англійську мову.

УДК 811.111-26(075.8)

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

імені Василя Стефаника

код 02126266 Г. Хоменко, 2003

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ISBN 966-311-057-0

© Видавництво "Знання-Прес", 2007

ISBN No

717285

ЗМІСТ

Передмова	13
Частина I. ЧАСТИНИ МОВИ (PARTS OF SPEECH)	16
Розділ 1. Іменник (The Noun)	17
1.1. Загальна характеристика іменника	17
1.2. Злічувані й незлічувані іменники (Countable and Uncountable Nouns)	18
1.3. Число іменника (The Number of the Noun)	23
1.3.1. Множина іменників, що закінчуються на -sh, -s, -x, -z, -ch	23
1.3.2. Множина іменників, що закінчуються на -f (-fe)	24
1.3.3. Множина іменників з кінцевою буквою у	25
1.3.4. Множина іменників з кінцевою буквою o	25
1.3.5. Іменники, що утворюють множину зміною кореневих голосних букв	27
1.3.6. Іменники, що мають однакову форму в однині та множині	28
1.3.7. Множина іменників, що закінчуються на -th	28
1.3.8. Особливості вживання у множині деяких іменників, що закінчуються на -s	29
1.3.9. Множина іменників іншомовного походження	33
1.3.10. Множина букв і сполучників у значенні іменника	36
1.3.11. Множина збірних іменників	36
1.3.12. Множина складних та складених іменників	38

1.4. Відмінювання іменників (The Cases of Nouns)	40
1.4.1. Загальний відмінок (The Common Case)	40
1.4.2. Присвійний відмінок (The Possessive Case)	41
1.5. Рід іменника (The Gender of the Noun)	45
1.6. Функції іменників у реченні (The Functions of Nouns in the Sentence)	47
Розділ 2. Артикль (The Article)	49
2.1. Вживання неозначеного артикля (The Use of the Indefinite Article)	50
2.2. Вживання означеного артикля (The Use of the Definite Article)	52
2.3. Означений артикль the перед власними назвами	55
2.4. Невживання артиклів a/an, the	58
2.5. Особливості вживання артикля перед деякими іменниками	62
2.6. Місце артикля в реченні	66
Розділ 3. Прикметник (The Adjective)	68
3.1. Загальна характеристика прикметника	68
3.2. Морфологічна будова прикметників	69
3.3. Ступені порівняння якісних прикметників (Degrees of Comparison)	71
3.4. Порівняльні конструкції з прикметниками	77
3.5. Субстантивовані прикметники (Substantivized Adjectives)	79
3.6. Уживання прикметників	80
3.6.1. Порядок уживання прикметників перед іменником	81
3.6.2. Прикметники у предикативній функції	82
3.7. Прикметники, що закінчуються на -ing та -ed	84
3.8. Прикметники, що вживаються з прийменниками	86
Розділ 4. Числівник (The Numeral)	87
4.1. Загальна характеристика числівника	87
4.2. Кількісні числівники (Cardinal Numerals)	88
4.3. Порядкові числівники (Ordinal Numerals)	90
4.4. Дробові числівники (Fractions)	92
4.5. Уживання числівників (The Use of Numerals)	93
Розділ 5. Займенник (The Pronoun)	98
5.1. Загальна характеристика займенника	98
5.2. Особові займенники (Personal Pronouns)	100
5.3. Вживання займенника it	103
5.4. Присвійні займенники (Possessive Pronouns)	104
5.5. Зворотні займенники (Reflexive Pronouns)	106
5.6. Взаємні займенники (Reciprocal Pronouns)	108
5.7. Вказівні займенники (Demonstrative Pronouns)	109
5.8. Питальні займенники (Interrogative Pronouns)	113
5.9. Сполучні займенники (Conjunctive Pronouns)	116

5.10. Відносні займенники (Relative Pronouns)	117
5.11. Означальні займенники (Defining Pronouns)	120
5.12. Неозначені займенники (Indefinite Pronouns)	125
5.13. Заперечні займенники (Negative Pronouns)	135
5.14. Much, Many, Little, Few	139
Розділ 6. Дієслово (The Verb)	143
6.1. Загальне поняття про дієслово та дієслівні форми ..	143
6.2. Неправильні дієслова (Irregular Verbs)	147
6.2.1. Форми неправильних дієслів (перша група: всі три форми однакові)	148
6.2.2. Форми неправильних дієслів (друга група: друга і третя форми однакові)	149
6.2.3. Форми неправильних дієслів (третя група: всі форми різні)	152
6.3. Уживання дієслів з прийменниками	154
6.4. Способи дієслова (The Mood)	155
6.4.1. Часи дієслова у дійсному способі активного стану (The Indicative Mood. Verb Tenses in the Active Voice) ...	155
6.4.2. Систематизація видо-часових форм англійського дієслова в активному стані	159
6.5. Дієслово be	164
6.6. Дієслово have	167
6.6.1. Дієслово have з об'єктним дієприкметниковим комплексом	171
6.7. Дієслово do	172
6.8. Прості часи в активному стані (Simple Tenses in the Active Voice)	175
6.8.1. Present Simple	175
6.8.2. Past Simple	179
6.8.3. Future Simple	187
6.8.3.1. Be going to	191
6.8.4. Future Simple in the Past	192
6.9. Тривалі часи в активному стані (Continuous Tenses in the Active Voice)	193
6.9.1. Present Continuous	193
6.9.2. Past Continuous	198
6.9.3. Future Continuous	200
6.9.4. Future Continuous in the Past	202
6.9.5. Дієслова, що не вживаються в часових формах Continuous	203
6.10. Доконані часи в активному стані (Perfect Tenses in the Active Voice)	206
6.10.1. Present Perfect	206
6.10.2. Past Perfect	210
6.10.3. Future Perfect	212
6.10.4. Future Perfect in the Past	214

6.11. Доконано-тривалі часи в активному стані (Perfect Continuous Tenses in the Active Voice)	214
6.11.1. Present Perfect Continuous	214
6.11.2. Past Perfect Continuous	217
6.11.3. Future Perfect Continuous	219
6.12. Порівняльне вживання видо-часових форм дієслова ...	220
6.12.1. Present Simple і Present Continuous	220
6.12.2. Present Perfect і Present Perfect Continuous	221
6.12.3. Past Simple і Past Continuous	223
6.12.4. Present Perfect і Past Simple	223
6.13. Пасивний стан (The Passive Voice)	225
6.13.1. Present Simple Passive	226
6.13.2. Past Simple Passive	227
6.13.3. Future Simple Passive	229
6.13.4. Present Perfect Passive	230
6.13.5. Past Perfect Passive	231
6.13.6. Future Perfect Passive	233
6.13.7. Present Continuous Passive	234
6.13.8. Past Continuous Passive	235
6.13.9. Трансформація речень з активною формою дієслова-присудка в пасивну	236
6.13.10. Уживання Passive Voice	238
6.13.11. Переклад дієслів у Passive Voice українською мовою	239
6.14. Модальні дієслова (Modal Verbs)	240
6.14.1. Can і Could	241
6.14.2. May і Might	246
6.14.3. Must і Have to	251
6.14.4. Shall	255
6.14.5. Should	257
6.14.6. Ought to	260
6.14.7. Will	262
6.14.8. Would	264
6.14.9. Need	266
6.14.10. Dare	268
6.14.11. Be to	270
6.14.12. Порівняльне вживання модальних дієслів	272
6.14.13. Модальні дієслова і вирази, їх значення і вживання	274
6.15. Наказовий спосіб (The Imperative Mood)	282
6.16. Умовний спосіб (The Subjunctive Mood)	283
6.16.1. Форми умовного способу в англійській мові, їх значення та вживання	284
Розділ 7. Неособові форми дієслова (Non-finite Forms of the Verb or Verbals)	296
7.1. Інфінітив (The Infinitive)	297
7.1.1. Значення форм інфінітива	298

7.1.2. Уживання інфінітива без частки to	299
7.1.3. Функції інфінітива в реченні	301
7.1.4. Систематизація функцій інфінітива в реченні	305
7.1.5. Об'єктний інфінітивний комплекс (The Objective with the Infinitive Construction)	305
7.1.5.1. Переклад об'єктного інфінітивного комплексу українською мовою	309
7.1.6. Суб'єктний інфінітивний комплекс (The Subjective Infinitive Construction)	309
7.1.6.1. Переклад суб'єктного інфінітивного комплексу українською мовою	312
7.1.7. Прийменниковий інфінітивний комплекс (The Prepositional Infinitive Construction)	313
7.2. Дієприкметник (The Participle)	314
7.2.1. Форми дієприкметника теперішнього часу та їх значення	317
7.2.2. Функції дієприкметника теперішнього часу в реченні	318
7.2.3. Дієприкметник минулого часу (Past Participle)	319
7.2.4. Функції дієприкметника минулого часу в реченні	321
7.2.5. Об'єктний дієприкметниковий комплекс (The Objective Participial Construction)	322
7.2.5.1. Переклад об'єктного дієприкметникового комплексу українською мовою	325
7.2.6. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс (The Subjective Participial Construction)	325
7.2.7. Незалежні дієприкметникові комплекси (Absolute Participial Constructions)	326
7.2.8. Незалежні комплекси без дієприкметників (Absolute Constructions without Participles)	328
7.3. Герундій (The Gerund)	330
7.3.1. Дієслівні характеристики герундія	330
7.3.2. Іменникові властивості герундія	333
7.3.3. Уживання герундія	333
7.3.4. Функції герундія в реченні	337
7.3.5. Уживання герундія або інфінітива	338
7.3.6. Герундій і віддієслівний іменник (The Gerund and the Verbal Noun)	340
Розділ 8. Прислівник (The Adverb)	341
8.1. Загальна характеристика прислівника	341
8.2. Творення прислівників	342
8.3. Ступені порівняння прислівників	344
8.4. Порівняльні конструкції з прислівниками	345
8.5. Порівняльне вживання деяких прислівників	347
8.6. Місце прислівників у реченні	356

Розділ 9. Вигуки (Interjections)	359
9.1. Емоційні вигуки	359
9.2. Спонукальні вигуки	361
9.3. Інші частини мови у ролі вигуків	361
Розділ 10. Прийменник (The Preposition)	363
10.1. Загальні відомості про прийменник	363
10.2. Різниця між прийменниками, прислівниками та післяйменниками	364
10.3. Місце прийменника в реченні	366
10.4. Значення та вживання прийменників	367
Розділ 11. Сполучник (The Conjunction)	376
11.1. Значення і склад сполучників	376
Частина II. СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ (SYNTAX AND PUNCTUATION)	379
Розділ 12. Типи речень (Types of Sentences)	379
12.1. Типи питальних речень (Types of Questions)	381
12.1.1. Загальні запитання (General Questions)	381
12.1.2. Спеціальні запитання (Special Questions)	383
12.1.3. Альтернативні запитання (Alternative Questions)	387
12.1.4. Розділові запитання (Disjunctive Questions)	388
12.2. Окличні речення (Exclamatory Sentences)	390
12.3. Спонукальні речення (Imperative Sentences)	391
Розділ 13. Головні члени речення (The Principal Parts of the Sentence)	392
13.1. Підмет (The Subject)	392
13.2. Типи простих речень за способом вираження підмета	393
13.2.1. There is/There are	394
13.3. Присудок (The Predicate)	398
13.4. Узгодження присудка з підметом	402
Розділ 14. Другорядні члени речення (The Secondary Parts of the Sentence)	404
14.1. Додаток (The Object)	404
14.2. Означення (The Attribute)	407
14.3. Прикладка (The Apposition)	410
14.4. Обставини (The Adverbial Modifiers)	411
Розділ 15. Однорідні члени речення (Homogeneous Parts of the Sentence)	413
Розділ 16. Відокремлені члени речення (Detached Parts of the Sentence)	415
Розділ 17. Слова, синтаксично не пов'язані з членами речення (The Independent Elements of the Sentence)	417

Розділ 18. Порядок слів в англійському розповідному реченні (Word Order in an English Declarative Sentence)	420
18.1. Місце додатка у реченні	420
18.2. Місце означення в реченні	421
18.3. Місце обставин у реченні	423
18.4. Зворотний порядок слів, або інверсія (Inverted Order of Words or Inversion)	425
Розділ 19. Складносурядне речення (The Compound Sentence)	428
Розділ 20. Складнопірядне речення (The Complex Sentence)	430
20.1. Підрядні підметові речення (Subject Clauses)	431
20.2. Підрядні присудкові речення (Predicative Clauses)	432
20.3. Підрядні додаткові речення (Object Clauses)	433
20.3.1. Нереальна дія у підрядному додатковому реченні після wish у головному реченні	434
20.4. Підрядні означальні речення (Attributive Clauses)	436
20.4.1. Підрядні відносні речення	436
20.4.2. Уживання сполучних займенників у підрядних відносних реченнях	438
20.4.3. Речення-прикладки (Appositive Clauses)	441
20.5. Підрядні обставинні речення (Adverbial Clauses)	442
20.5.1. Підрядні речення часу (Adverbial Clauses of Time)	442
20.5.1.1. Уживання сполучників у складнопірядних реченнях з підрядними реченнями часу	443
20.5.2. Підрядні речення місця (Adverbial Clauses of Place)	444
20.5.3. Підрядні речення причини (Adverbial Clauses of Cause)	444
20.5.4. Підрядні речення мети (Adverbial Clauses of Purpose)	445
20.5.5. Підрядні речення наслідку (Adverbial Clauses of Result)	446
20.5.6. Підрядні речення способу дії та порівняння (Adverbial Clauses of Manner and Comparison)	446
20.5.7. Підрядні речення умови (Adverbial Clauses of Condition)	447
20.5.7.1. Zero Conditional/Type 0	448
20.5.7.2. First Conditional/Type 1	449
20.5.7.3. Second Conditional/Type 2	451
20.5.7.4. Third Conditional/Type 3	453
20.5.7.5. Mixed Group	454
20.5.8. Допустові підрядні речення (Adverbial Clauses of Concession/Contrast Clauses)	455
Розділ 21. Узгодження часів (Sequence of Tenses)	457
Розділ 22. Непряма мова (Reported Speech)	461
22.1. Непрямі накази, прохання, попередження, пропозиції, запрошення, згода, відмова, поради	465

22.2. Непрямі запитання (Reported Questions)	467
22.3. Непрямі вигуки, подяка, привітання, прощання	468
Розділ 23. Основні випадки вживання розділових знаків (Notes on Punctuation)	470
23.1. Уживання крапки	470
23.2. Знак питання (Question Mark)	471
23.3. Знак оклику (Exclamation Mark)	471
23.4. Уживання коми в простих поширених реченнях	471
23.4.1. Уживання коми в складносурядних реченнях	475
23.4.2. Уживання коми в складнопідрядних реченнях	475
23.5. Уживання крапки з комою	476
23.6. Уживання двокрапки	477
23.7. Уживання тире	478
23.8. Уживання дужок	479
23.9. Виділення окремих членів речення курсивом або підкреслюванням	480
23.10. Уживання лапок	481
23.10.1. Уживання одиночних лапок	481
23.11. Пряма мова і розділові знаки при ній	482
Частина III. ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ (REFERENCE MATERIALS)	485
Розділ 24. Правопис і вимова (Spelling and Pronunciation)	485
24.1. Звуки і букви. Алфавіт	485
24.2. Склади і наголос	487
24.3. Звукове значення букв	487
24.4. Вимова та правопис слів з кінцевою німою буквою е	490
24.5. Подвоєння кінцевої приголосної	491
24.6. Правопис слів з буквсполученнями <i>ie</i> та <i>ei</i>	492
24.7. Правопис слів з префіксами	492
24.8. Правопис слів, що закінчуються на букву <i>y</i>	493
24.9. Правопис слів з суфіксами <i>-ly</i> і <i>-ness</i>	494
24.10. Вживання апострофа	495
24.11. Вживання великої букви	496
Розділ 25. Алфавітна систематизація вживання прийменників у різних значеннях	502
25.1. Порівняльне вживання деяких прийменників	533
Розділ 26. Прикметники, що вживаються з прийменниками	537
Розділ 27. Дієслова, що вживаються з прийменниками	551

ПЕРЕДМОВА

Теоретичною основою цієї роботи є системний підхід до опису граматичних явищ відповідно до їх функцій у спілкуванні, який базується на сучасних нормах структурного оформлення мовлення.

Кожне граматичне явище висвітлюється всебічно, тобто детально описується правилами, ілюструється численними прикладами, порівнюється з відповідними явищами в українській мові та узагальнюється в таблицях, схемах, формулах тощо.

Зважаючи на постійно зростаючу увагу до писемного мовлення в процесі навчання англійської мови в школах, у структуру посібника було введено такі розділи, як “Основні випадки вживання розділових знаків” та “Пряма мова і розділові знаки при ній”. Кожний розділ посібника має свою специфіку, що стосується не тільки форм подачі граматичного матеріалу, а й особливостей викладу граматичних явищ сучасної англійської мови.

У розділі “**Артикль**” правила вживання артиклів подано в таблицях з прикладами, перекладеними українською мовою. Таке подання матеріалу має сприяти кращому засвоєнню всіх випадків вживання артиклів.

У розділі “**Іменник**” значно розширено інформацію про число і рід іменників порівняно з традиційним викладом матеріалу; розглядаються деякі випадки утворення множини літер, знаків, сполучників, що виконують функцію іменників.

Розділ “**Прикметник**” містить додаткову інформацію про порядок вживання прикметників перед іменниками, акцентує увагу на

прикметниках, що вживаються тільки у предикативній функції, та на прикметниках, що закінчуються на **-ing** і **-ed** (Наприклад: **amazing** — **amazed**, **boring** — **bored** та ін.).

У розділі “Числівник” подано відомості про особливості вживання числівників з грошовими одиницями Великої Британії і США, у датах, розкладах руху транспорту, у рахунках очок спортивних ігор, номерах телефонів, у вимірюванні температури, а також з одиницями довжини, об’єму, ваги як у метричній, так і британській системах.

У розділі “Займенник” запропоновано детальну порівняльну характеристику вживання окремих займенників (Наприклад: **each other** — **one another**, **either** — **both** та ін.).

У розділі “Дієслово” всі неправильні дієслова згруповано за такими ознаками:

I група — неправильні дієслова, всі три форми яких однакові за вимовою і написанням (наприклад: **set** — **set** — **set**);

II група — неправильні дієслова, що мають однакові за вимовою і написанням другу і третю форми (наприклад: **sweep** — **swept** — **swept**);

III група — неправильні дієслова, всі три форми яких різні за вимовою і написанням (наприклад: **blow** — **blew** — **blown**).

У цьому ж розділі подається схематична систематизація видо-часових форм англійського дієслова в активному стані у вигляді формул. Як свідчить досвід викладання, це узагальнює сприйняття видо-часових форм, а також сприяє кращому запам’ятовуванню формальних ознак кожної видо-часової форми.

Модальні дієслова, поряд з детальним описом кожного з них, подано в таблицях “Порівняльне вживання модальних дієслів, що виражають різні ступені обов’язку і зобов’язання” та “Модальні дієслова і вирази, їх значення і вживання”.

Ураховуючи труднощі засвоєння учнями різних форм умовного способу в англійській мові, автор упорядкувала різні підходи до визначення назв цих форм, вилучивши ті з них, що неоднозначно тлумачаться різними граматистами.

У посібнику запропоновано десять найбільш уживаних форм, які виражають бажані, можливі, проблематичні або нездійсненні дії, що розглядаються як нереальні (**non-fact actions**), розкривається значення цих форм, випадки їх уживання ілюструються прикладами. При описові неособових форм дієслова та різних комплексів з ними значна увага приділяється їх функціям у мовленні та можливим варіантам передавання цих форм засобами української мови.

У розділі “Типи речень” описуються речення, характерні для англійської мови; побудова питальних речень різних типів ілюструється в таблицях і схемах; привертається увага до їх інтонаційного оформлення.

Зважаючи на труднощі засвоєння видо-часових форм дієслова-присудка у складнопідрядних реченнях з підрядними реченнями умови, всі типи умовних речень систематизовано в таблицях, які наочно ілюструють взаємозв’язок видо-часових форм дієслів-присудків головних і підрядних речень.

У цьому розділі також широко представлені випадки узгодження часів в англійській мові та правила трансформування прямої мови в непряму.

У довідкових матеріалах, які є окремою частиною посібника, подано списки більшості англійських прийменників, прикметників і дієслів, що вживаються з прийменниками. При цьому кожна лексична одиниця ілюструється прикладами з перекладом українською мовою.

Тут можна також знайти інформацію про вимову і правопис англійських слів, зокрема про основні правила вимови букв і буквосполучень. З цього розділу учні дізнаються про правопис слів з префіксами і суфіксами, а також про те, коли в англійській мові вживається апостроф і які слова та в яких випадках пишуться з великої літери.

Зміст посібника повністю відповідає вимогам програм для середніх загальноосвітніх закладів різних типів та вимогам, що їх ставлять до абітурієнтів під час складання вступних іспитів з англійської мови до вищих навчальних закладів.

Частина I ЧАСТИНИ МОВИ (PARTS OF SPEECH)

Усі слова, залежно від їхнього значення, граматичних ознак, способів змінювання і ролі в реченні, поділяються на десять частин мови. Розрізняють самостійні (notional) і службові (structural) частини мови.

До самостійних частин мови (the notional parts of speech) належать:

- іменник** (the Noun);
- прикметник** (the Adjective);
- числівник** (the Numeral);
- займенник** (the Pronoun);
- дієслово** (the Verb);
- прислівник** (the Adverb).

До службових частин мови (the structural parts of speech) належать:

- прийменник** (the Preposition);
- сполучник** (the Conjunction);
- частка** (the Particle);
- артикль** (the Article).

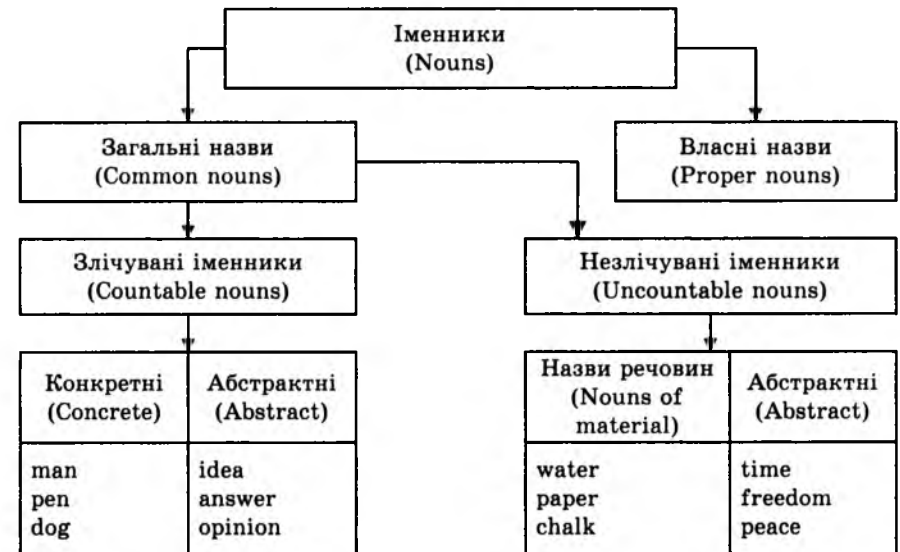
Вигук (the Interjection) становить окрему частину мови, що не належить ні до самостійних, ні до службових слів.

Розділ 1. ІМЕННИК (THE NOUN)

1.1. Загальна характеристика іменника

1. Іменником називається самостійна частина мови, що називає предмет і відповідає на питання **хто? (who?)** **що? (what?)**.

2. За значенням іменники поділяються на загальні назви (common nouns) і власні назви (proper nouns). Загальні іменники в свою чергу поділяються на злічувані іменники (countable nouns) і незлічувані іменники (uncountable nouns). Схематично це можна зобразити так:

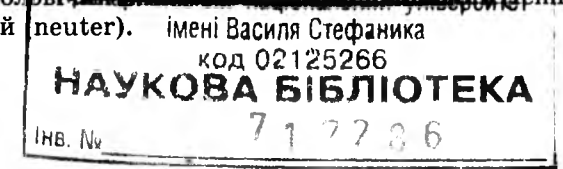

3. Іменник в англійській мові має такі морфологічні характеристики:

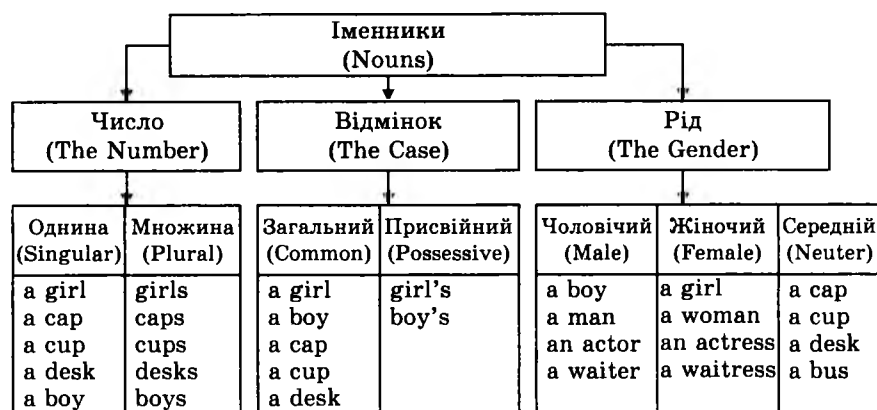
число (the Number): **однина** (singular) і **множина** (plural);

відмінок (the Case): **загальний** (common) і **присвійний** (possessive);

рід (the Gender): **чоловічий** (masculine) або **жіночий** (feminine) або **середній** (neuter).

Морфологічні характеристики іменника

4. За будовою і творенням іменники поділяють на:

прости (simple nouns), що не мають ні префіксів, ні суфіксів: chair, table, room, map, work;

похідні (derivatives), утворені за допомогою префіксів або суфіксів або того й іншого: reader, sailor, blackness, childhood, discount, disclaimer;

складні (compounds), що утворюються від двох або більш коренів: snowball, bluebell, dining-room.

1.2. Злічувані й незлічувані іменники (Countable and Uncountable Nouns)

1. До злічуваних іменників (countable nouns) належать:

1) назви осіб, тварин, рослин тощо: friend, cat, bird, rose;

2) конкретні предмети, що мають певну форму: ball, car, hat, hand, house;

3) назви різних мір, грошові одиниці: metre, hour, dollar, hryvnia;

4) назви соціальних груп: family, party, community;

5) окремі деталі, елементи, частини: part, element, atom, piece, drop;

6) деякі абстрактні поняття, що сприймаються як одне ціле: idea, opinion, answer;

7) деякі віддієслівні іменники: blessing, helping, wedding.

2. До незлічуваних іменників (uncountable nouns) належать:

1) назви речовин та матеріалів: sand, chalk, bread, cotton, nylon;

2) назви рідини і газів: water, oil, tea, air, oxygen, steam, smoke;

3) назви мов: English, French, German, Ukrainian;

4) абстрактні поняття: love, honesty, peace, satisfaction, advice;

5) віддієслівні іменники: camping, cooking, clothing, parking;

6) а також такі іменники:

accomodation	приміщення, житло	harm	зло, збиток
advice	порада	leisure	дозвілля
behaviour	поведінка, манери	lightning	блискавка
cash	готівка, розрахунок	luck	талан, доля
equipment	обладнання	luggage	багаж
fun	жарт, розвага	music	музика
china	порцеляна, порцелянові вироби	mud	грязь, болото
conduct	поведінка	news	новина, вісті
damage	збиток, шкода	permission	дозвіл
information	інформація	poetry	поезія
laughter	сміх	progress	успіх, прогрес
money	гроші	rubbish	сміття
furniture	меблі	soap	мило
		weather	погода

Weather належить до незлічуваних іменників (what wonderful weather!), але може набувати форми множини у сталому виразі (go out in all weathers гуляти у будь-яку погоду).

Money має форму множини moneys у значенні sums of money суми грошей у професійному юридичному мовленні.

3. Деякі незлічувані іменники мають відповідні їм злічувані іменники:

Незлічувані іменники

bread	хліб
clothing	одяг
laughter	сміх
luggage	багаж
money	гроші
pay	плата, платня
permission	дозвіл, погодження
poetry	поезія
work	робота

Злічувані іменники

a loaf	буханка, хлібина
a garment	предмет одягу
a laugh	сміх, регіт
a suit-case	валіза, чемодан
a coin	монета
a payment	сплата, оплата
a permit	перепустка, дозвіл
a poem	вірш
a job	заняття, робота

Слово **work** уживається як злічуваний іменник у таких значеннях: a work of art твір мистецтва, the works of Shakespeare твори Шекспіра, road works дорожні роботи.

4. Якщо необхідно позначити якусь частину речовини або матеріалу, уживаються такі слова або словосполучення:

- **a piece, a bit** *трошки, кусок, шматок:*

a piece of paper, a piece of advice, a piece of information і т. д.

- **an article** *предмет, виріб; an item* *предмет, пункт:*

an article of clothing, an article of furniture, an item of news або a news item

- **a drop** *крапля, краплина:*

a drop of water, a drop of oil, a drop of blood

- **щодо форми (частини) матеріалу або речовини:**

a ball of string	<i>клубок мотузки, шнурка</i>
a bar of chocolate	<i>плитка шоколаду</i>
a blade of grass	<i>травинка</i>
a block of ice	<i>кусок льоду, льодина</i>
a heap of earth	<i>купа землі</i>
a loaf of bread	<i>буханець хліба</i>
a lump of coal	<i>кусок вугілля</i>
a roll of cloth	<i>рулон тканини</i>
a sheet of paper or metal	<i>аркуш паперу, лист металу</i>
a slice of bread or meat	<i>скибка хліба, шматок м'яса</i>
a stick of chalk or dynamite	<i>брусочок крейди або динаміту</i>
a strip of cloth or land	<i>довгий вузький шматок тканини або смуга землі</i>

- **щодо об'єму (частини) речовини:**

a bag of flour	<i>мішок борошна</i>
a bottle of milk	<i>пляшка молока</i>
a basket of fruit	<i>корзина фруктів</i>
a bucket of water	<i>відро води</i>
a sack of coal	<i>мішок (лантух) вугілля</i>

- **щодо міри (частини) речовини:**

a gallon of oil	<i>галон нафти</i>
a kilo of sugar	<i>кілограм цукру</i>

6. Один і той самий іменник може бути злічуваним або незлічуваним залежно від того, в якому значенні він уживається. До таких іменників належать:

activity	<i>активність, діяльність</i>	kindness	<i>доброта, доброзичливість, добрий вчинок</i>
agreement	<i>згода, угода</i>	language	<i>мова</i>
art	<i>мистецтво, ремесло</i>	light	<i>світло, освітлення, джерело світла</i>
bone	<i>кістяні вироби, кістка</i>	noise	<i>галас, крик</i>
brick	<i>цегла, цеглина</i>	pain	<i>біль, страждання</i>
business	<i>справа, діло, бізнес</i>	pleasure	<i>задоволення, розвага</i>
cake	<i>торт, корж</i>	science	<i>наука</i>
decision	<i>рішучість, рішення</i>	shame	<i>сором, образа</i>
dress	<i>одяг, сукня</i>	sound	<i>шум, звук</i>
duty	<i>чергування, обов'язок</i>	space	<i>простір, місце</i>
fire	<i>вогонь, пожежа</i>	stone	<i>камінь</i>
hair	<i>волосся, волосина</i>	success	<i>успіх, удача</i>
history	<i>історія</i>	time	<i>час, раз</i>
honour	<i>честь, пошана, нагорода</i>	thought	<i>роздум, мислення, думка</i>
hope	<i>надія</i>	trade	<i>торгівля, ремесло</i>
injustice	<i>несправедливість, кривда</i>	traffic	<i>транспорт, рух, перевезення</i>
justice	<i>справедливість, правосуддя, суддя</i>	virtue	<i>добродієність, достоїнство</i>
war	<i>боротьба, війна</i>	worry	<i>турбота, клопіт</i>

Uncountable nouns

- 1) All plants need **light**.
Усім рослинам потрібне світло.
- 2) Houses were built of **stone**.
Будинки споруджували з каменю.
- 3) I will come with **pleasure**.
Я прийду із задоволенням.
- 4) Have you no **shame**?
Чи у тебе немає сорому?
- 5) This is the age of **science**.
Зараз вік науки.
- 6) A city without **art** is dead.
Місто без мистецтва — неживе.

Countable nouns

- 1) Do you have a **light** by your bed?
Чи є у тебе якесь освітлення біля ліжка?
- 2) I have a **stone** in my shoe.
У моєму черевнику камінець.
- 3) It will be a **pleasure** to see you.
Для мене задоволення побачити вас.
- 4) What a **shame**!
Який сором!
- 5) Physics is a **science**.
Фізика — це одна з наук.
- 6) Painting is an **art**.
Живопис — це один з видів мистецтва

- 7) If you give a word of **honour**, keep it.
Якщо даєш слово честі, тримай його.
- 8) Mr Brown has gone to London on **business**.
Містер Браун поїхав у відрядження до Лондона.
- 9) **Trade** between our two countries is flourishing.
Торгівля між нашими двома країнами процвітає.
- 10) **Traffic** is very heavy in the city now.
Вуличний рух у місті дуже інтенсивний.
- 7) It's **an honour** for me to be here.
Для мене честь бути тут.
- 8) He runs a **small business** (a small shop or something else).
Він має свій дрібний бізнес (маленький магазин або щось інше).
- 9) I think every boy should learn a **trade**.
Вважаю, що кожний хлопчик має навчитися якогось ремесла.
- 10) Mr Price was convicted of conducting **an illegal traffic** in drugs.
Містера Прайса було засуджено за нелегальне перевезення наркотиків.

7. Іменники **cloth, glass, paper, wood** можуть означати назви матеріалів і окремих конкретних предметів або понять:

cloth	<i>тканина</i>	a cloth	<i>скатертина</i>
glass	<i>скло</i>	a glass	<i>склянка</i>
		glasses	<i>окуляри</i>
iron	<i>залізо</i>	an iron	<i>праска</i>
paper	<i>папір</i>	a paper	<i>контрольна робота</i>
		a newspaper	<i>газета</i>
wood	<i>дерево (матеріал), деревина</i>	a wood	<i>ліс, гай</i>
		the woods	<i>дерев'яні музичні інструменти</i>

8. Назви речовин, що належать до незлічуваних іменників, можуть уживатися в однині й множині, якщо вони означають сорт чи порцію цих речовин:

- This is a very good **butter**. (Сорт, якість масла)
Це дуже добре масло.
You have bought only **one butter** and I asked you for **two butters**.
(Порція масла)
Ти купив одну пачку масла, а я просила тебе купити дві.
I'd like **two coffees**, please. (Порція кави)
Будь ласка, я б хотів дві кави.

1.3. Число іменника (The Number of the Noun)

1. Усі злічувані іменники в англійській мові мають два числа: **однину** (singular) і **множину** (plural).

2. Множина більшості іменників утворюється додаванням до форми однини закінчення **-s**, яке після дзвінких приголосних і голосних передається звуком /z/, а після глухих приголосних — звуком /s/:

	/z/		/z/	
dog	<i>собака</i>	— dogs	bee	<i>бджола</i> — bees
bed	<i>ліжка</i>	— beds	day	<i>день</i> — days
band	<i>стрічка</i>	— bands	boy	<i>хлопчик</i> — boys
	/s/			
cap	<i>шапка</i>	— caps		
book	<i>книга</i>	— books		
desk	<i>парта</i>	— desks		

1.3.1. Множина іменників, що закінчуються на **-sh, -s, -x, -z, -ch**

1. Іменники, що закінчуються на **-sh, -s, -x, -z** або **-ch** (якщо **ch** вимовляється як /tʃ/), у множині мають закінчення **-es**, яке вимовляється як /ɪz/:

brush	<i>щітка</i>	— brushes
glass	<i>склянка</i>	— glasses
box	<i>коробка</i>	— boxes
bus	<i>автобус</i>	— buses
quiz	<i>опитування</i>	— quizzes
bench	<i>лава</i>	— benches
watch	<i>годинник</i>	— watches

2. У слові **quiz** кінцева **z** перед **-es** подвоюється.

3. Якщо **ch** у кінці слова вимовляється як /k/, тоді у множині додається закінчення **-s**, яке передається звуком /s/:

epoch	/ˈi:pɒk/	<i>епоха</i>	— epochs
monarch	/ˈmɒnərk/	<i>монарх</i>	— monarchs

4. Іменник **house** *будинок* утворює множину додаванням **-s** і зміною вимови: house /haʊs/ — houses /haʊzɪz/. Кінцеві **-ses** вимовляються як /ɪz/.

1.3.2. Множина іменників, що закінчуються на *-f (-fe)*

Іменники, що закінчуються в однині на *-f (-fe)*, мають різне творення множини.

1. Деякі іменники набувають у множині *-s* і не змінюють кінцеву *-f (-fe)*:

belief	<i>віра</i>	— beliefs
chef	<i>шеф-кухар</i>	— chefs
proof	<i>доказ</i>	— proofs
cliff	<i>скеля</i>	— cliffs
cuff	<i>манжета</i>	— cuffs
fife	<i>дудка</i>	— fifes
safe	<i>сейф</i>	— safes
dwarf	<i>карлик</i>	— dwarfs

Кінцеві букви *fs (fes)* вимовляються як */fs/*.

2. У більшості таких іменників кінцева буква *f (fe)* змінюється на букву *v* перед *-es*:

leaf	<i>лист</i>	— leaves
wife	<i>дружина</i>	— wives
shelf	<i>полиця</i>	— shelves
calf	<i>теля</i>	— calves
knife	<i>ніж</i>	— knives
loaf	<i>буханка</i>	— loaves
life	<i>життя</i>	— lives
wolf	<i>вовк</i>	— wolves
thief	<i>зłodий</i>	— thieves
half	<i>половина</i>	— halves

Кінцеві букви *-ves* вимовляються як */vz/*.

3. Незначна кількість таких іменників мають паралельні форми множини з кінцевими *-fs* або *-ves*:

scarf	<i>шарф</i>	— scarfs або scarves
hoof	<i>копито</i>	— hoofs або hooves
wharf	<i>причал</i>	— wharfs або wharves

1.3.3. Множина іменників з кінцевою буквою *у*

1. До іменників, що закінчуються на букву *у* з попередньою приголосною, у множині додається *-es*. При цьому кінцева буква *у* змінюється на *і* перед *-es*:

family	<i>родина, сім'я</i>	— families
lady	<i>пані</i>	— ladies
lorry	<i>вантажний автомобіль</i>	— lorries
fly	<i>муха</i>	— flies
berry	<i>ягода</i>	— berries
penny	<i>пенні</i>	— pennies
copy	<i>копія</i>	— copies
city	<i>місто</i>	— cities

Кінцеві *-ies* вимовляються як */iz/*, а в словах типу *fly* — *flies*, *spy* — *spies* кінцеві *-ies* вимовляються як */aiz/*.

Винятком з цього правила є імена і прізвища людей:

Larry — Larrys
 Priestly — Priestlys
 Mr and Mrs Berry — the Berrys

There are three Larrys in our family. У нашій сім'ї три Ларрі.
 The Berrys are our neighbours. Сім'я Беррі — наші сусіди.

2. Якщо букві *у* на кінці іменника передєе голосна, то у множині додається закінчення *-s*, яке вимовляється як */z/*:

key	<i>ключ</i>	— keys
boy	<i>хлопчик</i>	— boys
toy	<i>іграшка</i>	— toys
play	<i>п'єса</i>	— plays
day	<i>день</i>	— days

1.3.4. Множина іменників з кінцевою буквою *о*

Іменники, що закінчуються в однині на букву *о*, утворюють множину додаванням закінчення *-s* або *-es*.

1. Закінчення *-s* додається, якщо букві *о* передєе голосна, і вимовляється як */z/*:

radio	<i>радіо</i>	— radios
zoo	<i>зоопарк</i>	— zoos
shampoo	<i>шампунь</i>	— shampoos
kangaroo	<i>кенгуру</i>	— kangaroos
folio	<i>фоліант</i>	— folios

2. Закінчення **-s** додається, якщо кінцевий **o** передре приголосна, а це слово означає:

• музичний термін італійського походження:

concerto	<i>концерт</i>	— concertos
piano	<i>піаніно</i>	— pianos
solo	<i>соло</i>	— solos
soprano	<i>сопрано</i>	— sopranos

• назву народу:

Eskimo — Eskimos Filipino — Filipinos

• скорочену назву від іншого іменника:

kilo (kilogram)	— kilos
memo (memorandum)	— memos
photo (photograph)	— photos

3. Закінчення **-es** додається до більшості іменників, у яких кінцева буква **o** стоїть після приголосної:

hero	<i>герой</i>	— heroes
tomato	<i>помідор</i>	— tomatoes
potato	<i>картоплина</i>	— potatoes
Negro	<i>негр</i>	— Negroes
motto	<i>девіз</i>	— mottoes
veto	<i>вето</i>	— vetoes

4. Деякі іменники, що закінчуються на букву **o** в однині, мають паралельні форми множини із закінченням **-s** або **-es**:

lasso	<i>ласо</i>	— lassos або lassoes
mosquito	<i>комар</i>	— mosquitos або mosquitoes
tobacco	<i>тютюн</i>	— tobaccos або tobaccoes
halo	<i>ореол</i>	— halos або haloes
grotto	<i>печера</i>	— grottos або grottoes
cargo	<i>вантаж</i>	— cargos або cargoes.

1.3.5. Іменники, що утворюють множину зміною кореневих голосних букв

1. Деякі іменники утворюють множину зміною голосних:

oo — ee

goose /gu:s/	<i>гуска</i>	— geese /gi:s/
tooth /tu:θ/	<i>зуб</i>	— teeth /ti:θ/
foot /fut/	<i>ступня</i>	— feet /fi:t/

ou — i

mouse /maus/	<i>миша</i>	— mice /maɪs/
louse /laus/	<i>воша</i>	— lice /laɪs/

a — e

man /mæn/	<i>чоловік</i>	— men /men/
woman /'wʊmən/	<i>жінка</i>	— women /'wɪmɪn/

2. Іменники **man**, **woman** змінюються у множині на **men**, **women** у складних іменниках, компонентами яких вони є:

airman	<i>льотчик</i>	— airmen
gentleman	<i>джентльмен</i>	— gentlemen
postman	<i>поштар</i>	— postmen
fireman	<i>пожежник</i>	— firemen
man-of-war	<i>військовий корабель</i>	— men-of-war
clubwoman	<i>жінка, що є членом клубу</i>	— clubwomen

3. Три іменники утворюють множину додаванням **-en** і певними змінами правопису і вимови:

ox *віл* — oxen (змін у правописі і вимові не відбувається);
 child /tʃaɪld/ *дитина* — children /'tʃɪldrən/ (зміна вимови);
 brother /'brʌðə/ *брат* — brethren /'brɛðrən/ (зміна вимови і правопису).

Примітка. Архаїчна форма слова **brethren** *брати* вживається переважно в релігійному контексті; у значенні родинних зв'язків слово **brother** утворює множину додаванням закінчення **-s** — **brothers**.

1.3.6. Іменники, що мають однакову форму в однині та множині

Однакову форму в однині і множині мають:

1. Іменники, що означають назви деяких тварин, птахів і риб:

deer	/diə/	олень, лань, олені, лані
grouse	/graʊs/	куріпка
mackerel	/ˈmækrəl/	макрель, скумбрія
plaice	/pleɪs/	камбала
salmon	/ˈsæmən/	лосось
sheep	/ʃi:p/	вівця, баран, вівці, барани
trout	/traʊt/	рід лосося, форель
swine	/swaɪn/	свиня, свині

This is a deer.	Це олень.
These are deer.	Це олені.
This is a salmon.	Це один лосось.
These are salmon.	Це лососі.

2. Іменники **craft** у значенні **boat** судно і **aircraft** літак:

an aircraft	— <i>ten aircraft</i>
a craft	— <i>five craft</i>

3. Іменники, що означають назву національності однієї людини або багатьох людей і закінчуються на **-ese** чи **-ss**, які вимовляються відповідно як /i:z/ або /s/:

a Chinese	— <i>many Chinese</i>
a Japanese	— <i>many Japanese</i>
a Portuguese	— <i>many Portuguese</i>
a Swiss	— <i>many Swiss</i>

1.3.7. Множина іменників, що закінчуються на **-th**

Іменники, що закінчуються в однині на буквосполучення **-th**, яке вимовляється як /θ/, утворюють множину додаванням закінчення **-s**.

1. Вимова буквосполучення **-th** /θ/ у кінці слова змінюється на /ð/ перед **-s**, якщо це буквосполучення стоїть після голосних букв, які читаються довгими звуками або дифтонгами:

Іменник

bath	/bɑ:θ/	ванна	— baths
mouth	/maʊθ/	рот	— mouths
oath	/əʊθ/	клятва	— oaths
path	/pɑ:θ/	стежка	— paths
truth	/tru:θ/	істина	— truths
wreath	/ri:θ/	вінок	— wreaths
youth	/ju:θ/	юнак	— youths

2. Вимова буквосполучення **-th** /θ/ у кінці слова перед закінченням **-s** не змінюється, якщо це буквосполучення стоїть після приголосних букв, включаючи букву **g**, або після голосних, які читаються короткими звуками:

smith	/smɪθ/	коваль	— smiths
month	/mʌnθ/	місяць	— months
myth	/mɪθ/	міф	— myths
birth	/bɜ:θ/	народження	— births
health	/helθ/	здоров'я	— healths.

1.3.8. Особливості вживання у множині деяких іменників, що закінчуються на **-s**

1. За правилами творення множини іменники, що закінчуються на **-s** в однині, набувають закінчення **-es** у множині, яке вимовляється як /ɪz/:

bus	/bʌs/	автобус	— buses
glass	/glɑ:s/	склянка	— glasses
gas	/gæs/	газ	— gases
lens	/lenz/	лінза	— lenses

2. Але багато іменників, що закінчуються на **-s**, мають форму множини і не набувають закінчення **-es**. Ці іменники поділяються на такі групи:

A. Іменники, що мають форму множини, а вживаються у значенні однини:

news	новина
measles	кір (хвороба)
mumps	свинка (хвороба)
physics	фізика
acoustics	акустика
linguistics	лінгвістика

mathematics	<i>математика</i>
politics	<i>політика</i>
statistics	<i>статистика</i>

Politics isn't interesting for me. Політика мене не цікавить.

Measles is an infectious disease. Кіп — це інфекційна хвороба.

This type of **mumps** is very dangerous. Цей тип свинки дуже небезпечний.

Physics is a science. Фізика — це наука.

This branch of **physics** is difficult to understand. Ця галузь фізики — важка для розуміння.

Слід зазначити, що дієслово-присудок узгоджується з цими іменниками, якщо вони виконують роль підмета, в однині.

Б. Іменники, що мають форму множини, а вживаються у значенні однини і множини:

barracks	<i>барак, казарма</i>
bellows	<i>ковальські міхи</i>
gallows	<i>шибениця</i>
gasworks	<i>газовий завод</i>
golf-links	<i>майданчик для гри в гольф</i>
headquarters	<i>штаб (військовий)</i>
innings	<i>подача (у спорті)</i>
kennels	<i>псарня</i>
series	<i>ряд, серія</i>
species	<i>вид, рід, порода</i>
means	<i>засіб, спосіб</i>

We must find a **means** of solving our problem. Ми повинні знайти спосіб вирішення нашої проблеми.

There are several **means** of solving it. Є декілька способів її вирішення.

Примітка. Крім слова **kennels**, що означає *псарня*, є слово **kennel** *собака конура*.

В. Іменники, що мають форму множини і вживаються тільки у значенні множини. До таких іменників належать переважно назви речей, що складаються з двох частин:

binoculars	<i>бінокль</i>	pyjamas	<i>піжама</i>
braces	<i>підтяжки</i>	scales	<i>ваги</i>
breeches	<i>бриджі</i>	scissors	<i>ножиці</i>
glasses	<i>окуляри</i>	shorts	<i>шорти</i>
knickers	<i>бриджі, панталони</i>	spectacles	<i>окуляри</i>
pants	<i>штани</i>	tights	<i>колготи</i>
pincers	<i>щипці, кліщі</i>	tongs	<i>кліщі, щипці</i>
pliers	<i>обцецьки</i>	trousers	<i>брюки</i>
		tweezers	<i>щипчики, пінцет</i>

Ці іменники у ролі підмета узгоджуються з дієсловом-присудком у множині, але якщо вони вживаються зі словосполученням **a pair of пара чогось**, тоді дієслово-присудок стоїть в однині:

These trousers are new. Ці штани нові.
This pair of trousers is new. Ця пара брюк нова.

Примітка. Якщо словосполучення **a pair of** уживається у множині, тоді відповідно і дієслово-присудок узгоджується з ним у множині:

George has **ten pairs of trousers.** Джордж має десять пар штанів.
These ten pairs of trousers are new. Ці десять пар штанів нові.

Г. Деякі іменники, які мають форму множини, вживаються тільки в значенні множини. У ролі підмета вони узгоджуються з дієсловом-присудком у множині, але не вживаються з числівниками:

the Middle ages	<i>середні віки</i>	credentials	<i>вірчі грамоти</i>
amends	<i>поправки (до резолюції)</i>	dregs	<i>покидьки</i>
annals	<i>літописи</i>	earnings	<i>зарібок</i>
the anti-podes	<i>антиподи</i>	entrails	<i>нутроці</i>
archives	<i>архів</i>	goods	<i>товар</i>
arms	<i>зброя</i>	lodgings	<i>житло, що здається в оренду</i>
arrears	<i>борги</i>	looks	<i>вигляд</i>
ashes	<i>останки</i>	manners	<i>поведінка</i>
banns	<i>оголошення у церкві імен тих, хто одружується</i>	odds	<i>залишок, решта</i>
	<i>речі, пожитки</i>	outskirts	<i>передмістя</i>
belongings	<i>речі, пожитки</i>	pains	<i>страждання, зусилля</i>
bounds	<i>обмеженість</i>	particulars	<i>подроблячі</i>
congratulations	<i>поздоровлення</i>	premises	<i>приміщення, будинки</i>
		proceeds	<i>прибуток, виторг</i>
		provisions	<i>провізія</i>
		regards	<i>повага, привіт</i>

remains	<i>рештки, тлінні останки</i>	thanks	<i>вдячність</i>
resources	<i>ресурси, запаси</i>	the tropics	<i>тропіки</i>
riches	<i>багатства</i>	tidings	<i>новини, повідомлення, вісті</i>
savings	<i>заощадження</i>	valuables	<i>цінності, цінні речі</i>
shortcomings	<i>нестача, дефект</i>	whereabouts	<i>місце перебування</i>
suds	<i>мильна піна</i>		
surroundings	<i>середовище, околиці</i>		

3. Слід відрізнити за значенням іменники, що мають тільки одну форму множини, від омонімічних іменників, що мають дві форми — однину і множину.

Іменники, що мають однину і множину:

a colour	<i>колір</i>	— colours
a force	<i>сила</i>	— forces
a custom	<i>звичка</i>	— customs
a draught	<i>протяг</i>	— draughts
a glass	<i>склянка</i>	— glasses
a manner	<i>спосіб дії</i>	— manners
a moral	<i>повчання</i>	— morals
a minute	<i>хвилина</i>	— minutes
a quarter	<i>чверть</i>	— quarters
a damage	<i>пошкодження</i>	— damages
a look	<i>погляд</i>	— looks

Mr Brown caused **damages** to Mr Wilston's car, so he had to pay **damages**.
May I have a **look** at your magazine?

The rain has spoilt my **looks**.
I don't like her **manner** to cook.

George has very good **manners**.
It takes me ten **minutes** to get to school.

The official records of a meeting are called the **minutes**.

Іменники, що мають тільки множину:

colours	<i>прапори</i>
forces	<i>армія</i>
customs	<i>мито</i>
draughts	<i>шашки (гра)</i>
glasses	<i>окуляри</i>
manners	<i>манери, поведінка, звичаї</i>
morals	<i>етика поведінки</i>
minutes	<i>протокол</i>
quarters	<i>житло</i>
damages	<i>збитки</i>
looks	<i>вигляд</i>

Містер Браун задав пошкодження автомобілю містера Вілстона, тому він має сплатити збитки.

Чи можна мені подивитися твій журнал?

Дощ зіпсував мою зовнішність. Мені не подобається, як вона готує їжу.

У Джорджа дуже гарні манери. Я витрачаю десять хвилин, щоб дістатися до школи.

Офіційний запис того, про що говориться на зборах, називається протоколом.

Before going to bed I have two **glasses** of milk.
I have never seen you in **glasses** yet.
There are many nice **customs** in our country to celebrate Christmas.
You should pay **customs** for the things you buy abroad.
The **colours** of Ukrainian **colours** are blue and yellow.

Перед сном я випиваю дві склянки молока.
Я ще ніколи не бачила тебе в окулярах.
У нашій країні багато гарних звичаїв святкування Різдва.
Ми маємо сплачувати мито за речі, що купуємо за кордоном.
Кольори українських прапорів — блакитний і жовтий.

4. Окремо слід виділити іменники **chassis шасі** і **corps корпус**, що мають однакову форму в однині і множині, але різну вимову:

chassis	<i>/'fæsi/</i>	— chassis	<i>/'fæsi:z/</i>
corps	<i>/kɔ:/</i>	— corps	<i>/kɔ:z/</i>

1.3.9. Множина іменників іншомовного походження

В англійській мові багато іменників іншомовного походження, які по-різному утворюють форму множини.

1. Певна кількість іменників із закінченням **-us** в однині змінюють його на **-i**, що вимовляється як */aɪ/*, а деякі з цих іменників мають також паралельну форму множини із закінченням **-es**:

radius	<i>радіус</i>	— radii/radiuses
stimulus	<i>стимул, спонука</i>	— stimuli
bacillus	<i>бацила</i>	— bacilli
cactus	<i>кактус</i>	— cacti
fungus	<i>плісень, гриб</i>	— fungi/funguses
nucleus	<i>ядро</i>	— nuclei/nucleuses
terminus	<i>кінцева станція, вокзал</i>	— termini/terminuses
alumnus	<i>колишній вихованець школи, коледжу</i>	— alumni

2. Деякі іменники із закінченням **-us** в однині змінюють його на **-era** або **-ora** у множині з вимовою */əɾə/*:

genus	<i>рід, вид</i>	— genera
corpus	<i>кодекс</i>	— corpora

3. Іменники із закінченням **-a** в однині змінюють його на **-ae** у множині з вимовою /i:/:

amoeba	амеба	— amoebae
antenna	антена, щупальце	— antennae
formula	формула	— formulae
nebula	туманність	— nebulae

Іменник **formulae** зустрічається переважно у науковому контексті, а у неформальному спілкуванні частіше вживається форма множини із закінченням **-s: formulas**.

4. Іменники із закінченням **-um** в однині змінюють його на **-a** з вимовою /ə/ у множині:

curriculum	програма, навчальний план	— curricula
bacterium	бактерія	— bacteria
desideratum	побажання	— desiderata
erratum	список, описок	— errata
medium	посередництво, засіб, спосіб	— media
memorandum	меморандум	— memoranda
stratum	пласт, формація	— strata
symposium	симпозіум	— symposia
datum	дана величина	— data

Форма **data** вживається в сучасному мовленні як у значенні однини, так і множини:

The results of the experiment are still uncertain: there is/are not enough data yet.	Результати експерименту ще не надійні: немає достатніх даних.
---	---

Іменник **agenda** *порядок денний* — формальна множина від **agendum** — у сучасному англійському мовленні вживається як у значенні множини, так і однини, але іноді зустрічається форма **agendas**, яка вважається множиною:

Is there an agenda for the meeting?	Чи є вже порядок денний для зборів?
--	-------------------------------------

5. Іменники із закінченням **-is**, що вимовляється як /ɪs/ в однині, замінюють його на **-es** у множині з вимовою /i:z/:

analysis	аналіз	— analyses
axis	вісь	— axes
basis	базис	— bases
crisis	криза	— crises
diagnosis	діагноз	— diagnoses
hypothesis	гіпотеза	— hypotheses
neurosis	невроз	— neuroses
oasis	оазис	— oases
parenthesis	вставне слово або речення, дужки	— parentheses
synopsis	короткий огляд	— synopses
thesis	теза, дисертація	— theses

6. Іменники із закінченням **-on /əp/** в однині замінюють його на **-a /ə/** у множині:

criterion	критерій	— criteria
phenomenon	явище	— phenomena

7. Іменники із закінченнями **-ex /eks/** або **-ix /iks/** в однині замінюють їх на **-ices /ɪsɪz/** у множині:

appendix	додаток	— appendices
index	індекс	— indices
matrix	форма	— matrices

У сучасному англійському мовленні ці іменники утворюють множину додаванням закінчення **-es**:

appendixes
indexes
matrixes

8. Іменники, що закінчуються в однині на **-eau /əv/**, у множині змінюють його на **-eaux /əvz/**:

bureau	бюро, відділ	— bureaux
chateau	замок	— chateaux
portmanteau	чемодан	— portmanteaux
tableau	мальовнича картина	— tableaux
trousseau	придане	— trousseaux

Усі ці форми характерні для літературного стилю. У сучасному англійському мовленні здебільшого вживаються форми множини із закінченням **-s**, що вимовляється як /z/:

bureaus	tableaus
chateaus	trousseaus
portmanteaus	

1.3.10. Множина букв і сполучників у значенні іменника

Якщо буква або сполучник уживаються як окреме слово у значенні іменника, то вони утворюють множину додаванням *s* з апострофом, тобто *'s*:

His k's look like his h's . In equations, be sure to write your +'s and your x's clearly. His speech was full of if's and but's .	Його букви k схожі на букви h . У рівняннях стежте за тим, щоб чітко були написані плюси та ікси. У його промові переважали слова "якщо" і "але".
---	---

1.3.11. Множина збірних іменників

Збірні іменники (collective nouns) називають сукупність багатьох осіб, тварин або предметів: **people** *люди*, **youth** *молодь*, **vermin** *шкідники*, **cattle** *велика рогата худоба*, **root** *корені*, **foliage** *листя* та інші.

1. Певна кількість збірних іменників має тільки форму однини і у функції підмета узгоджується з дієсловом-присудком в однині:

(this) peasantry	<i>селянство</i>
(this) aristocracy	<i>аристократія</i>
(this) bourgeoisie	<i>буржуазія</i>

Ukrainian peasantry hopes to have its own land.	Українське селянство має надію на свою власну землю.
---	--

2. Деякі збірні іменники мають тільки форму однини, а у ролі підмета узгоджуються з дієсловом-присудком як в однині, так і в множині:

(this/ these) clergy	<i>духовенство</i>
(this/ these) gentry	<i>дворянство</i>
(this/ these) youth	<i>молодь</i>

The youth of today is/ are trying to adapt itself / themselves to rapidly changing circumstances.	Сучасна молодь намагається пристосуватися до обставин, що дуже швидко змінюються.
--	---

3. Інші збірні іменники мають форму однини, а у ролі підмета узгоджуються з дієсловом-присудком у множині:

(these) cattle	<i>велика рогата худоба</i>
(these) people	<i>люди, населення, жителі</i>
(these) police	<i>поліція</i>
(these) vermin	<i>шкідники</i>

These cattle are on their way to market for selling.	Цю велику рогату худобу везуть на ринок на продаж.
---	--

These people are waiting for their passports.	Ці люди чекають на свої паспорти.
--	-----------------------------------

Vermin are harmful animals or insects.	Шкідники — це шкідливі тварини або комахи.
---	--

Іменник **people** у значенні *нація, народ, раса* має форму множини і однини:

Most peoples have countries of their own.	Більшість народів має свої власні країни.
---	---

A people has its own tradition.	Будь-яка нація має свої власні традиції.
---	--

4. Іменники, що означають групу людей як певний колектив, мають форму однини і множини:

a family	<i>сім'я</i>	— families
a group	<i>екіпаж, бригада</i>	— groups
a crew	<i>екіпаж, бригада</i>	— crews
a committee	<i>комітет</i>	— committees
a delegation	<i>делегація</i>	— delegations
a government	<i>уряд</i>	— governments
a team	<i>команда</i>	— teams
a board	<i>правління, рада</i>	— boards
a staff	<i>штат працівників</i>	— staffs

Особливість цих іменників полягає в тому, що вони можуть означати:

а) Групу людей як одне ціле, як один колектив і у ролі підмета узгоджуватися з дієсловом-присудком в однині:

Our team plays better on its own ground. Наша команда грає краще на своєму власному полі.

His family was well-known in the town. Його сім'я була добре відомою у місті.

б) Окремих членів колективу і у ролі підмета узгоджуватися з дієсловом-присудком у множині:

The team are now resting. Команда зараз відпочиває (тобто відпочиває кожен член команди).

My family keep a close on me. Моя родина пильнує мене (тобто кожен член сім'ї пильнує мене).

5. Назви тварин, птахів, риб, рослин можуть бути збірними іменниками, якщо вони мають значення сукупності певного виду птахів, риб, тварин, рослин. У цьому випадку такі збірні іменники вживаються у формі однини, що має значення множини:

Duck are plentiful here. Тут багато качок.

Elephant are to be taken care of, there are not many of them. Слід піклуватися про слонів, їх залишилося не так багато.

Shark are dangerous. Акули небезпечні.

Herring are not cheap now. Оселедці зараз не дешеві.

Pine grow mostly in the forests around Kyiv. У лісах навколо Києва ростуть переважно сосни.

6. Слово **offspring** *нащадок/нащадки* має тільки форму однини і у ролі підмета узгоджується з дієсловом-присудком в однині, коли йдеться про одну особу; а якщо це слово означає декілька осіб, тоді дієслово-присудок уживається у множині:

My offspring is my son. Моїм нащадком є мій син.

My offspring are my children. Моїми нащадками є мої діти.

1.3.12. Множина складних та складених іменників

1. Іменники, що мають у своєму складі два чи більше коренів і пишуться разом або через дефіс, називаються **складними**: *railway, headache, tooth-brush, passer-by, brother-in-law.*

Іменник

Іменники, які складаються з двох чи більше окремих слів, називаються **складеними**: *flower shop, chief of staff, savings bank.*

Складні і складені іменники утворюють множину по-різному.

2. Складні іменники, що пишуться разом, утворюють множину додаванням закінчення **-s** або **-es**, а іменники **man, woman** у складі цих слів змінюються на **men, women**:

railway	<i>залізниця</i>	— railways
onlooker	<i>глядач</i>	— onlookers
bookcase	<i>книжкова шафа</i>	— bookcases
postman	<i>поштар</i>	— postmen

3. Складні іменники, які пишуться через дефіс, утворюють множину додаванням закінчення **-s (-es)** до іменника, що є головним словом:

father-in-law	<i>тесть, свекор</i>	— fathers-in-law
sister-in-law	<i>зовиця, своячениця</i>	— sisters-in-law
brother-in-law	<i>шурин</i>	— brothers-in-law
man-of-war	<i>військовий корабель</i>	— men-of-war
passer-by	<i>перехожий</i>	— passers-by
tap-dancer	<i>той, хто танцює чечітку</i>	— tap-dancers
lady-bug	<i>сонечко</i>	— lady-bugs
lady-in-waiting	<i>фрейліна</i>	— ladies-in-waiting

4. Якщо у складному слові немає іменників, то закінчення **-s (-es)** додається до останнього компонента цього слова:

stand-by	<i>запас</i>	— stand-bys
grown-up	<i>дорослий</i>	— grown-ups
forget-me-not	<i>незабудка</i>	— forget-me-nots
merry-go-round	<i>карусель</i>	— merry-go-rounds

5. Якщо складений іменник означає роботу чи службу, яку виконує людина або організація, тоді закінчення **-s (-es)** додається до першого компонента, що є злічуваним іменником:

chief of police	<i>начальник поліції</i>	— chiefs of police
board of health	<i>відділ охорони здоров'я</i>	— boards of health

6. Якщо у складеному слові є іменник і прикметник, то закінчення **-s (-es)** додається до іменника незалежно від його позиції:

notary public	<i>нотаріальна контора</i>	— notaries public
major general	<i>генерал-майор</i>	— major generals

7. Якщо у першому компоненті складеного слова є **man** чи **woman**, то множину утворюють обидва компонента:

man servant	<i>служник</i>	— men servants
woman doctor	<i>лікар-жінка</i>	— women doctors
woman driver	<i>водій-жінка</i>	— women drivers
man student	<i>студент</i>	— men students
gentleman farmer	<i>фермер-джентльмен</i>	— gentlemen farmers

1.4. Відмінювання іменників (The Cases of Nouns)

В англійській мові іменник має два відмінки: **загальний** (the common case) і **присвійний** (the possessive case).

1.4.1. Загальний відмінок (The Common Case)

1. Форми загального відмінка не мають спеціальних закінчень. Синтаксичні зв'язки іменника у реченні виражаються за допомогою прийменників. Деякі прийменники у сполученні з іменниками відповідають непрямым відмінкам в українській мові.

2. Родовому відмінку відповідає здебільшого прийменник **of**:

The streets of the city are wide.	Вулиці міста широкі.
I like the smell of roses.	Мені подобається запах троянд.
This bank of the river is very low.	Цей берег річки дуже низький.

3. Давальному відмінку частіше — **to, for**:

The dictionary belongs to my brother.	Словник належить моему братові.
--	---------------------------------

Mother made a new dress for her daughter.	Мати пошила нову сукню своїй доні.
--	------------------------------------

The girl often writes letters to her friend.	Дівчина часто пише листи своїй подрузі.
---	---

4. Орудному відмінку — **by, of, on, with**:

He draws pictures with pencils.	Він малює олівцями.
The air smelt of flowers.	У повітрі пахло квітами.
Horse lives on grass.	Кінь живиться травою.
I like to read works written by Hrushevsky.	Мені подобається читати твори, написані Грушевським.

1.4.2. Присвійний відмінок (The Possessive Case)

1. Присвійний відмінок означає належність предмета якійсь особі чи тварині. У присвійному відмінку вживаються переважно назви істот.

2. Присвійний відмінок іменників в однині утворюється додаванням апострофа і **s**, що на письмі позначається так: **'s**.

's передається звуками:

/s/ — після глухих приголосних:

cat's /kæts/ tail	<i>хвіст kota</i>
Jack's /dʒæks/ house	<i>будинок Джека</i>

/z/ — після голосних і дзвінких приголосних:

boy's /bɔɪz/ books	<i>книги хлопчика</i>
John's /dʒɒnz/ secretary	<i>секретар Джона</i>
Mr Carter's /'kɑ:təz/ daughter	<i>дочка містера Картера</i>

/ɪz/ — після звуків /s/, /z/, /ʃ/, /tʃ/, /ʒ/, /dʒ/

"Grace's /'greɪsɪz/ partner	<i>партнер Грейс</i>
George's /'dʒɔ:dʒɪz/ computer	<i>комп'ютер Джорджа</i>
fish's /'fɪʃɪz/ head	<i>голова риби</i>
witch's /'wɪtʃɪz/ broom	<i>мітла відьми</i>

3. Якщо іменник в однині закінчується на **-s, -ss, -x**, то в присвійному відмінку додається **'s** або просто апостроф (**'**). В обох випадках закінчення вимовляється як **/ɪz/**:

Charles's або Charles' /'tʃɑ:lɪzɪz/ title	<i>титул Чарльза</i>
Max's або Max' /'mæksɪz/ hopes	<i>надії Макса</i>

4. Слова типу **princess** /ˌprɪnˈses/ *принцеса*, **Moses** /ˈmoʊzɪz/ *Моїсей*, останній склад яких починається і закінчується звуком /s/ або /z/, у присвійному відмінку однини набувають тільки **апострофа** (’), а закінчення вимовляється як /ɪz/:

princess’ /ˌprɪnˈsɛsɪz/ shoes	<i>черевички принцеси</i>
Moses’ /ˈmoʊzɪzɪz/ deeds	<i>подвиги Мойсея</i>

5. Іменники, що означають античні імена, які закінчуються на -s, утворюють присвійний відмінок однини додаванням тільки **апострофа** (’), а закінчення вимовляється як /ɪz/:

Aristophanes’ /ˌæpɪsˈtɒfəmɪzɪz/ comedies	<i>комедії Аристофана</i>
Archimedes’ /ˌɑːkɪˈmiːdiːzɪz/ law	<i>закон Архімеда</i>

6. Присвійний відмінок складних та складених іменників у однині утворюється додаванням **апострофа** і s, тобто ’s, до останнього компонента такого слова. Закінчення ’s вимовляється за загальними правилами, тобто /s/, /z/, /ɪz/:

my brother-in-law’s /z/ boat	<i>човен мого шурина</i>
the chief of police’s /ɪz/ car	<i>автомобіль начальника поліції</i>

7. Присвійний відмінок іменників у множині утворюється тільки додаванням апострофа після закінчення -s, а вимова слова не змінюється:

ladies’ /ˈleɪdɪz/ dresses	<i>сукні для жінок</i>
the Millers’ /ˈmɪlɪz/ fence	<i>паркан, що належить родині Міллерів</i>

8. Присвійний відмінок складних і складених іменників у множині утворюється додаванням тільки апострофа, якщо останній компонент такого слова закінчується на -s. Змін у вимові слова не відбувається:

tap-dancers’ club	<i>клуб для тих, хто танцює чечітку</i>
men-servants’ room	<i>кімната слуг</i>

Якщо останній компонент складного або складеного слова не має закінчення s, тоді він набуває s з апострофом, тобто ’s, яке вимовляється за загальними правилами:

His sisters-in-law’s property	<i>власність його невісток</i>
-------------------------------	--------------------------------

9. Якщо іменник у множині не має закінчення -s, то у присвійному відмінку він приймає **апостроф** і s, тобто ’s, яке вимовляється за загальними правилами:

those men’s footwear	<i>взуття тих чоловіків</i>
those mice’s holes	<i>нори тих мишей</i>
his sheep’s pasture	<i>пасовище його овець</i>
my children’s toys	<i>іграшки моїх дітей</i>

10. Якщо одна річ належить двом чи більше особам, то у присвійному відмінку вживається останнє за переліком ім’я:

Harry and Jane’s car	<i>автомобіль, що належить Гаррі і Джейн</i>
Molly, Ann and Mary’s room	<i>кімната, що належить Моллі, Енн і Мері</i>

11. Якщо однакові речі належать різним власникам, тоді всі імена цих власників уживаються у присвійному відмінку окремо:

Helen’s and Jim’s books.	<i>Одна книжка належить Хелен, а друга — Джімові, або Одна частина книжок належить Хелен, а інша — Джімові.</i>
--------------------------	---

Charlie’s and his father’s fishing rods.	<i>Одна вудка — Чарлі, а друга — його батька.</i>
--	---

12. Іменники у присвійному відмінку, крім належності, можуть означати:

• авторство:

Dickens’s novels are not easy to read and understand.	<i>Романи Діккенса нелегко читати і розуміти.</i>
---	---

• призначення предмета, місця, магазину тощо:

ladies’ hats	<i>капелюшки для жінок</i>
children’s playground	<i>майданчик для дітей</i>
baker’s shop	<i>булочна</i>

13. Іменники у присвійному відмінку можуть уживатися незалежно, тобто без означуваного слова, і вказувати на місцеперебування або місцезнаходження:

She usually likes living at her daughter's .	Їй завжди подобається жити у дочки.
They were married at St. Paul's .	Вони одружилися у соборі Святого Павла.
Tom stopped at the baker's .	Том зупинився біля булочної.

14. Незалежна форма присвійного відмінка часто виконує стилістичну функцію, тобто допомагає уникнути повторення однакових слів:

Later we compared their scores. The ladies' were higher than the men's . (Мається на увазі ladies' and men's scores).	Пізніше ми порівняли рахунки. Рахунок команди жінок був більшим, ніж у чоловіків.
---	---

The boys were busy preparing their boats for racing. Jim's and Dave's needed a lot of work. (Мається на увазі Jim's and Dave's boats).	Хлопці були зайняті, готуючи свої човни до змагань. З човнами Джіма і Дейва потрібно було ще багато чого зробити.
--	---

15. Інокли форми присвійного відмінка можуть набувати іменники, що означають:

- назви територій, країн, міст, груп або загалу людей, установ тощо:

Africa's future	<i>майбутнє Африки</i>
the Earth's surface	<i>поверхня Землі</i>
the country's needs	<i>потреби країни</i>
the committee's business	<i>бізнес, яким займається комітет</i>
the nation's affairs	<i>внутрішні (національні) справи</i>
the club's finances	<i>фінанси (грошові справи) клубу</i>
the family's traditions	<i>родинні традиції</i>
the government's decision	<i>рішення уряду</i>
the party's meeting	<i>партійні збори</i>
the society's problems	<i>проблеми суспільства</i>

- час, тривалість якоїсь події або явища, відстань і міру:

a day's rest	<i>одноденний відпочинок</i>
three days' leave	<i>триденна відпустка</i>
an hour and a half's drive	<i>поїздка, що триває півтори години</i>

last year's work	<i>робота минулого року</i>
today's programme	<i>сьогоднішня програма</i>
two months' salary	<i>двомісячний заріток</i>
a shilling's worth	<i>вартість в один шилінг</i>
a mile's distance	<i>відстань в одну милю</i>

16. Сталі словосполучення з іменниками у присвійному відмінку:

keep someone at arm's length	<i>тримати когось на значній відстані, не допускаючи близькості</i>
keep out of harm's way	<i>уникати небезпеки, триматися від гріха подалі</i>
do something to one's heart's content	<i>робити щось доскоchu</i>
be only a stone's throw away	<i>бути на незначній відстані</i>
be at one's wits' end	<i>не знати, що діяти</i>
be at death's door	<i>бути при смерті, бути на порозі смерті</i>
for goodness' sake	<i>заради бога, заради всього святого</i>
for old sake's sake	<i>заради пам'яті минулого</i>
for heaven's sake	<i>з ласки небесних сил</i>

1.5. Під іменника (The Gender of the Noun)

Іменники в англійській мові мають чоловічий (masculine або male), жіночий (feminine або female) та середній (neuter) рід.

1. Назви осіб або тварин чоловічої статі відносять до чоловічого роду:

man	<i>чоловік (he)</i>
boy	<i>хлопчик (he)</i>
son	<i>син (he)</i>
cock	<i>півень (he)</i>
ox	<i>віл (he)</i>

2. Назви осіб або тварин жіночої статі відносять до жіночого роду:

woman	<i>жінка (she)</i>
girl	<i>дівчинка (she)</i>
daughter	<i>дочка (she)</i>

hen	курка (she)
cow	корова (she)

3. Є іменники, які належать як до чоловічого, так і до жіночого роду:

cousin	двоюрідний брат/ сестра (he/she)
friend	друг/подруга (he/she)

Формальна ознака роду іменника визначається шляхом заміни їх займенниками **he**, **she** або **it**.

4. До середнього роду належать усі іменники, що означають назви неістот:

stone	камінь (it)
newspaper	газета (it)

5. Назви тварин замінюються займенником **it**, коли ми не акцентуємо увагу на статі тварини чи іншої тварини:

I have a cat. It's very funny. У мене є кіт. Він дуже кумедний.

6. Крім співвіднесеності із займенником на рід іменника можуть вказувати:

а) суфікс **-ess**, який утворює деякі іменники жіночого роду:

host	господар	—	hostess	господиня
actor	актор	—	actress	актриса
waiter	офіціант	—	waitress	офіціантка
prince	принц	—	princess	принцеса
tiger	тигр	—	tigress	тигриця

б) компоненти складних або складених слів, що вказують на стать:

Жіночий рід		Чоловічий рід	
woman student	студентка	man student	студент
girl scout	дівчина-член організації скаутів	boy scout	бойскаут
lady cashier	жінка-касир	male nurse	няня (чоловічої статі)
female patient	пацієнтка		

maid servant	служниця	man servant	слуга
girlfriend	подруга	boyfriend	друг
she-wolf	вовчиця	he-wolf	вовк
		tom-cat	кіт
		tom-turkey	індик

Примітка. Компонент складного слова **tom /tom/** у назвах тварин і птахів означає самця.

7. Іменники, що означають назви кораблів (**vessel, boat, ship** тощо), назви країн (**England, France, Ukraine** та інші), та іноді іменник **car** можуть замінюватися займенником **she**, що відносить їх у цьому випадку до жіночого роду:

Sam joined the famous "Globe". She was a ship on which every young man would like to sail.	Сем приєднався до команди знаменитого "Глобуса". Це був корабель, плавати на якому мріяв кожний юнак.
--	---

England is so beautiful. She is worth seeing.	Англія така красива. Її варто оглянути.
---	---

1.6. Функції іменників у реченні (The Functions of Nouns in the Sentence)

Іменники виконують у реченні різні функції.

1. Підмет:

Life consists of many duties.	Життя складається з багатьох обов'язків.
Cats are usually funny.	Коти завжди кумедні.
Sue found a job last year.	Сью знайшла роботу минулого року.

2. Додаток (прямий, непрямий, прийменниковий):

You did such splendid work.	Ти виконала таку чудову роботу.
The general handed the man a medal.	Генерал вручив чоловікові медаль.
He won't listen to any advice.	Він не послухає жодної поради.

3. Частина складеного іменного присудка (іменник уживається з прийменником або без нього):

That town was a quiet little paradise.	Те місто було спокійним маленьким раєм.
The place was in disorder.	Місце було у безладді.

4. Означення (іменник уживається у присвійному або загальному відмінку з прийменником або без нього):

Your officer's uniform makes you younger.	Твоя офіцерська форма молодить тебе.
He likes to read travel books.	Йому подобається читати книжки про подорожі.
He is a man of principle.	Він принципова людина.

5. Прикладка:

He told us about his father, a teacher , who died in the war.	Він розповів нам про свого батька, вчителя, котрий загинув на війні.
--	--

6. Обставини (іменники у функції обставин завжди вживаються з прийменниками або у складі прийменникових зворотів):

I lived near the station in those days.	Я жив тоді недалеко від станції.
He spoke in a different tone.	Він говорив іншим тоном.

Розділ 2. АРТИКЛЬ (THE ARTICLE)

В англійській мові перед іменниками вживається особливе службове слово — артикль (the article).

a/an — неозначений артикль (the Indefinite Article). Він походить від числівника **one** (один), тому вживається переважно із злічуваними іменниками в однині.

a уживається:

1) перед словами, що починаються з приголосних: a bed, a desk, a word, a year;

2) перед словами, що починаються з голосної букви **u** чи буквосполучення **eu**, які вимовляються як /ju:/: a university, a union, a useless lesson.

3) артикль не наголошується і вимовляється як /ə/: a bed /ə'bed/, a desk /ə'desk/.

an уживається:

1) перед словами, що починаються з голосних букв **a, e, i, o, u**: an apple, an elephant, an idea, an officer, an umbrella;

2) перед словами, що починаються з німої букви **h** + голосна буква: an hour /ən'auə/, an honest /ən'ɒnɪst/ man;

3) перед назвами голосних букв і приголосних **F, H, L, M, N, R, S, X**, що вживаються самостійно:

His name starts with **an** H, not **an** N. Його ім'я починається з H, а не з N.

4) артикль **an** не наголошується і вимовляється як /ən/: **an** apple /ən'æpl/.

the — означений артикль (the Definite Article). Він походить від вказівного займенника **that** і вживається з іменниками як в однині, так і в множині. Означений артикль **the** не наголошується і вимовляється як /ðə/ перед словами, що починаються з приголосних, і як /ði/ — перед словами, що починаються з голосних букв.

2.1. Вживання неозначеного артикля (The Use of the Indefinite Article)

1. Уживання неозначеного артикля із загальними назвами

Випадки вживання a/an	Приклади та їх переклад українською мовою	
1	2	3
Неозначений артикль a/an перед злічуваними іменниками уживається: 1) якщо особа чи предмет згадуються вперше	I can see a car there.	Я бачу там автомобіль.
2) після звороту there is	There is a book on the table.	На столі є книга.
3) якщо іменник є частиною складеного іменного присудка	Her brother is an artist .	Її брат — художник.
4) якщо іменник уживається у функції прикладки зі значенням <i>один з...</i>	Mr Brown, a manager at our company, spoke at the meeting yesterday.	Містер Браун, один з менеджерів нашої компанії, виступив учора на зборах.
5) якщо a/an має значення <i>будь-який, який-небудь</i>	Give me a pencil , please.	Дій мені який-небудь олівець, будь ласка.
6) якщо a/an має значення <i>один</i> і стоїть перед іменником, який означає час, міру або вагу	Wait a minute , please. Will you be back in an hour ? How many times a week do you attend your sport club? A kilogram of butter is about ten hryvnas.	Зачекай, будь ласка, одну хвилину. Чи повернешся ти через годину? Скільки разів на тиждень ти відвідуєш свій спортивний клуб? Один кілограм масла коштує біля десяти гривень.

Артикль

1	2	3
7) в окличних реченнях після слова what	Oh, what a nice person he is!	О, яка він гарна людина!
8) після слів such <i>такий</i> , quite <i>зовсім</i> , цілком , rather <i>досить</i> Примітка. Слово rather може стояти перед або після неозначеного артикля	This is such a difficult sentence to translate it. He is quite a young man . It is rather a strange car . It is a rather strange car .	Це таке важке для перекладу речення. Він ще зовсім молодий чоловік. Це досить незвичайний автомобіль.
9) якщо означеннями до іменника є порядкові числівники у значенні <i>другий, інший, ще один</i>	Suddenly we heard a shot , then a second shot , and a third (one) .	Раптом ми почули постріл, потім другий (ще один), і третій (ще один).
10) якщо іменник означає назву професії однієї особи	My brother is a doctor , and I am an engineer .	Мій брат — лікар, а я — інженер.
Неозначений артикль уживається у сполученнях a little <i>трохи, небагато</i> , a few <i>декілька</i>	If I have a little time today, I'll drop in. I'd like to say a few words .	Якщо у мене буде трохи вільного часу, я завітаю до тебе. Я хотів би сказати декілька слів.
Неозначений артикль уживається перед абстрактними іменниками, що мають описові означення	They lived a quiet life . He has a deep knowledge of the subject.	Вони жили тихим життям. У нього глибокі знання з предмета.
Неозначений артикль уживається перед числівниками у значенні іменників, а також перед словами dozen <i>дюжина</i> , score <i>рахунок очок у грі</i>	A score of the game is always shown on the scoreboard. A thousand of students were present at the concert.	Рахунок у грі завжди показується на табло. Тисяча студентів була присутня на концерті.

2. Неозначений артикль a/an уживається у сталих словосполученнях:

have a look
go for a walk
be in a hurry

подивитися
ходити на прогулянку
поспішати

for a long time	<i>тривалий час, довго</i>
in a low voice	<i>тихо</i>
It's a pleasure	<i>приємно</i>
It's a pity	<i>шкода</i>
It's a shame	<i>соромно</i>
as a result	<i>в результаті</i>
be at a loss	<i>розгубитися</i>
at a glance	<i>з першого погляду, відразу</i>

3. Неозначений артикль уживається перед власними іменами і означає:

- що характеристики однієї особи, перед іменем якої стоїть **a/an**, притаманні іншій:

George behaves himself like a Napoleon. Джордж поводить як Наполеон.

- якусь особу (у цьому випадку між артиклем **a** і власним іменем часто вживається слово **certain** у значенні *якийсь*):

There is a Mr Hall to see you. Там якийсь містер Холл хоче бачити Вас.

I heard it from a certain Mr Brown. Я чув про це від якогось містера Брауна.

2.2. Вживання означеного артикля (The Use of the Definite Article)

1. Означений артикль *the* із загальними назвами

Випадки вживання the	Приклади та їх переклад українською мовою	
1	2	
Означений артикль із загальними назвами вживається: 1) якщо із ситуації або попереднього досвіду зрозуміло, про яку особу, предмет, явище чи речовину йдеться	The milk in the glass has turned sour. The light is on in the kitchen. How did you like the play ? — Have you seen her new flat? — Yes, I have. The flat is large and comfortable.	Молоко у стакані прокисло. На кухні увімкнуте світло. Як тобі сподобалася п'єса? — Чи бачив ти її нову квартиру? — Так. Квартира велика і затишна.

1	2	
2) перед іменником з обмежувальним означенням, що вказує, про який саме предмет йде мова	This is the house where I live. He is the student you wanted to speak to. Paris is the capital of France.	Це дім, де я живу. Він той студент, з яким ви хотіли поговорити. Париж — столиця Франції.
3) перед іменником в однині, що означає не окремий предмет, а весь клас предметів у цілому	The rose is my favourite flower. The telephone was invented in the 19th century. The dog is a friend of a man.	Троянда — моя улюблена квітка. Телефон було винайдено у XIX сторіччі. Собака — друг людини.
4) перед іменником з означенням, вираженим прикметником у найвищому ступені порівняння або порядковим числівником	Our planet is the most beautiful planet in the space. The first spaceman was Yuri Gagarin.	Наша планета — найгарніша планета у космосі. Першим космонавтом був Юрій Гагарін.
5) перед іменниками, що позначають предмети та явища, єдині у своєму роді (the sun, the sky, the Acropolis, the moon, the world, the universe тощо)	I like to look up at the stars in the sky . When we went out, the moon was shining.	Мені подобається дивитися на зірки у небі. Коли ми вийшли, світив місяць.
6) перед іменниками, що стоять після слів most of, one of, some of, many of, each of, none of	Most of the stories are very interesting. Each of the boys took part in the competitions. None of the children wanted to leave the party.	Більшість оповідань дуже цікаві. Кожен з хлопчиків брав участь у змаганнях. Жоден з дітлахів не хотів залишати дитячий ранок.
7) перед іменниками з означеннями, вираженими словами same той самий, wrong не той, right той, very саме той, following такий, next наступний по порядку, last останній	They belong to the same family . You are the very person I need. The right man in the right place. Remember the following rules . The last month of the year was full of events. I hope the next task won't be so difficult.	Вони належать до однієї й тієї ж самої сім'ї. Ти саме та людина, яка мені потрібна. Людина на своєму місці. Запам'ятайте такі правила. Останній місяць року був насичений подіями. Сподіваюся, що наступне завдання не буде таким важким.

1	2	
8) перед іменниками у ролі обставин місця	It was very dark in the forest . They are still working in the field . They came into the restaurant and sat down at the table near the window .	У лісі було дуже темно. Вони досі працюють у полі. Вони увійшли в ресторан і сіли за стіл біля вікна.
9) перед іменником у ролі прикладки, що підкреслює значущість особи, до якої він відноситься	Jack London, the famous American writer , travelled much.	Джек Лондон, знаменитий американський письменник, багато подорожував.
10) перед субстантивованими прикметниками і дієприкметниками	The old don't always understand the young . Why doesn't the government do more to help the unemployed ?	Старі люди не завжди розуміють молодь. Чому уряд не зробить більше, щоб допомогти безробітним?
11) перед іменником people у значенні <i>народ</i>	The Ukrainian people are very tolerant.	Український народ дуже толерантний.
12) перед іменником, що означає назву нації як народу (the English, the Irish, the Chinese, the Ukrainians і т.д.) Але: I am English. He is French. У цьому випадку артикль the не вживається.	The French are famous for their food. The Ukrainians are very tolerant. The Japanese are famous for their scientific inventions.	Французи знамениті своєю їжею. Українці дуже толерантні. Японці знамениті своїми науковими винаходами.
13) перед іменниками doctor, dentist, garage та ін. у значенні <i>свій лікар, свій дантист, свій гараж</i> і т.д.	He's gone to see the doctor . The garage is near the house.	Він пішов до (свого) лікаря. Його гараж знаходиться біля (його) будинку.
14) перед іменниками, що означають титули, ранги, якщо їх уживають без власного імені	The Prime Minister will speak on TV. The President proposed to reduce taxes.	Прем'єр-міністр виступить з промовою по телебаченню. Президент запропонував знизити податки.
15) перед назвами сторін світу, якщо вони вживаються у значенні регіону, місцевості	The North of Great Britain is a very beautiful area. I live in the South of France .	Північ Великої Британії — дуже гарний край. Я живу на Півдні Франції.

1	2	
16) перед іменниками, що означають назви музичних інструментів (the piano, the guitar тощо)	Do you play the piano ? Have you bought the guitar ?	Ви граєте на фортепіано? Ти купив гітару?
17) перед іменниками, що означають назви політичних партій (the Democrats, the Conservatives тощо)	The Democrats nominated their candidates to the Parliament. The Conservatives lost the last elections.	Демократи висунули своїх кандидатів до парламенту. Консерватори програли на останніх виборах.
18) перед іменниками, що означають державні служби (the police, the army, the fire-brigade тощо)	The police should pay more attention to the people who break the rules while crossing the street.	Полиції слід приділити більш уваги тим людям, які порушують правила при переході вулиці.

2. Означений артикль *the* вживається у сталих словосполученнях:

the other day
to tell the truth
by the way
on the whole
in the original
the more the better
the sooner the better

нещодавно
правду кажучи
між іншим
в цілому
в оригіналі
чим більше, тим краще
чим скоріше, тим краще

2.3. Означений артикль *the* перед власними назвами

Випадки вживання the	Приклади та їх переклад українською мовою	
1	2	
Означений артикль the уживається: 1) перед прізвищами у множині, що означають усю родину	I haven't met the Browns since they returned from London.	Я не зустрічався з Браунами з того часу, як вони повернулися з Лондона.
2) перед іменем або прізвищем в однині, яке мовець хоче з певних обставин виділити серед інших	That's not the George Lamb I knew. You say Shakespeare lived here. Do you mean the Shakespeare or somebody else?	Це не той Джордж Лемб, якого я знала. Ти кажеш, що Шекспір жив тут. Ти маєш на увазі того самого Шекспіра чи когось іншого?

1	2	
3) перед назвами готелів, ресторанів, барів, магазинів, банків, театрів, кінотеатрів, музеїв, галерей, якщо в цих назвах немає імені їх засновника	Have you ever stayed at the Station Hotel ? The Bombay Restaurant is very expensive. You may buy nice windows and doors for your house in the Solar shops . The Universal Bank has come to bankruptcy. We are proud of the National Theatre . The British Museum is the most popular museum in the world. If you are in London, visit the Tate Gallery . The Odeon cinema shows new films.	Ти коли-небудь зупинявся у готелі "Стейшн"? Ресторан "Бомбей" дуже дорогий. Ви можете придбати гарні вікна і двері для свого будинку в магазинах "Солар". Банк "Універсал" збанкрутував. Ми пишаємося Національним театром. Британський музей є найпопулярнішим у світі. Якщо будеш у Лондоні, відвідай галерею "Тейт". Кінотеатр "Одеон" демонструє нові фільми.
4) перед назвами будинків, палаців та інших споруд, якщо в цих назвах є прийменник of	The Tower of London is the oldest castle. Have you ever seen the Great Wall of China ? The Museum of Modern Art has a nice collection of art pieces.	Лондонський Тауер — це стародавній замок. Чи бачив ти коли-небудь Велику Китайську стіну? Музей сучасного мистецтва має гарну колекцію художніх творів.
5) перед назвами газет	He reads the Times regularly. The Washington Post publishes many articles about foreign affairs of the government.	Він регулярно читає газету "Таймс". Газета "Вашингтон Пост" публікує багато статей про закордонні справи уряду.
6) перед назвами кораблів, пароплавів	We travelled on board the Oriana .	Ми подорожували на кораблі "Оріана".
7) перед назвами державних установ і організацій	The Kyiv City Council is in the centre of the city. He works in the Ukrainian Embassy in Canada.	Київська міська рада розташована у центрі міста. Він працює в українському посольстві у Канаді.
9) перед назвами океанів, морів, рік, каналів, проток	The Indian Ocean The Pacific (Ocean) The Atlantic (Ocean) The Baltic (Sea)	Індійський океан Тихий океан Атлантичний океан Балтійське море

1	2	
Примітка. Слова ocean і sea у назвах the Pacific Ocean, the Atlantic Ocean, the Baltic Sea, the Mediterranean Sea, як правило, не вживаються	The Black Sea The Mediterranean (Sea) The Thames The Dnipro The Suez Canal The (English) Channel	Чорне море Середземне море р. Темза р. Дніпро Суецький канал Англійська протока / Ла-Манш
10) перед назвами гірських хребтів (ці назви завжди вживаються у множині)	The Carpathians The Alps The Himalayas	Карпати Альпи Гімалаї
11) перед назвами груп островів (ці назви завжди вживаються у множині)	The British Isles The Bahamas The Canaries / the Canary Islands	Британські острови Багами Канарські острови
12) перед назвами країн і штатів, які включають слова union союз, republic республіка, kingdom королівство, state штат, emirates емірати	The United Kingdom The United States (of America) The United Arab Emirates The Republic of Ireland	Сполучене Королівство Сполучені Штати (Америки) Об'єднані Арабські Емірати Республіка Ірландія
13) перед назвами регіонів, територій. Але словосполучення типу northern England, southern Spain, western Canada вживаються без артикля the	The Middle East The Far East The Near East The North of England The South of Spain The West of Canada	Середній Схід Далекий Схід Близький Схід Північ Англії Південь Іспанії Захід Канади
14) перед назвами пустель	The Sahara Desert The Kalahari	Сахара Калахари
15) перед назвами країн, що мають форму множини	The Netherlands	Нідерланди
Примітка. На картах означений артикль не завжди включається в географічні назви		

2.4. Невживання артиклів *a/an, the*

Випадки неживання артиклів <i>a/ an, the</i>	Приклади та їх переклад українською мовою	
1	2	
1. Перед іменником у множині, якщо в однині перед ним мав би стояти неозначений артикль	I can see cars there. There are books on the table. Her brothers are artists .	Я бачу там автомобілі. На столі знаходяться книжки. Її брати — художники.
2. Якщо перед іменником стоїть займенник	my brother his book this street some boys each child every schoolboy no books	мій брат його книга ця вулиця декілька хлопчиків кожна дитина кожен учень ніяких книжок
3. Якщо перед іменником стоїть інший іменник у присвійному відмінку	Mrs Brown's house is not far from mine. Do you know Mr Brown's wife?	Будинок місіс Браун знаходиться недалеко від мого будинку. Ти знаєш дружину містера Брауна?
4. Перед іменником-звертанням	Come on, girls! Come here, children . What are you doing, boy?	Швидше, дівчата! Ідіть сюди, діти. Що ти робиш, хлопчиську?
5. Перед іменником, після якого стоїть кількісний числівник	Lesson 10 Room 101 Open your books at page twenty-two and find exercise five .	Урок десятий. Кімната сто перша. Відкрийте свої книги на сторінці двадцять другій і знайдіть вправу п'яту.
6. Перед назвами днів тижня, місяців, пір року	I'll see you on Wednesday . He was born in July . I like spring and summer .	Я провідаю тебе у середу. Він народився у липні. Мені подобаються весна і літо.
7. Перед назвами свят	We have a holiday at Easter and New Year . Orthodox church celebrates Christmas on January, 7.	У нас вихідні на Великдень і Новий рік. Православна церква святкує Різдво сьомого січня кожного року.
8. Перед назвами ігор та інших видів спорту	I like basketball and football and my sister is fond of gymnastics .	Мені подобається баскетбол і футбол, а моя сестра захоплюється гімнастикою.

1	2	
9. Перед назвами, що означають їжу чи приймання їжі (breakfast, lunch, dinner, supper)	Is breakfast ready? We try to have dinner together. I usually cook supper myself.	Сніданок готовий? Ми намагаємося обідати разом. Я завжди готую вечерю сам.
10. Перед назвами шкільних предметів	History is the most interesting subject for me. The fifth lesson is biology .	Історія для мене найцікавіший предмет. П'ятий урок — біологія.
11. Перед назвами мов, що вживаються самостійно без іменника language	I want to learn Italian . He is very good at English . I want to know the Italian language. He is very good at the English language.	Я хочу вивчати італійську мову. Він дуже добре знає англійську мову.
Примітка. Перед назвами мов у сполученні з іменником language вживається означений артикль the		
12. Перед назвами кольорів у значенні іменників	I love red . Green suits you.	Мені подобається червоний. Зелений пасує тобі.
13. Перед іменниками mother, father , коли вони згадуються членами тієї ж родини	I've got mother and father . Mother is a great cook. Has father come back yet?	У мене є батько й мати. Моя мама — чудова кушарка. Батько ще не повернувся?
14. Перед іменниками, що означають звання (вчені, військові) і передують власному імені	Professor Brown is a very interesting person. Can I speak to Captain Clark ?	Професор Браун — дуже цікава людина. Чи можу я поговорити з капітаном Кларком?
15. Перед географічними назвами: а) континентів	Africa, Asia, Europe, North America, South America, Australia	Африка, Азія, Європа, Північна Америка, Південна Америка, Австралія
б) країн, штатів і провінцій	France, Japan, Ukraine, Texas, Nevada, Arisona, Andalusia (in Spain)	Франція, Японія, Україна, Техас, Невада, Арізона, Андалузія (в Іспанії)
в) міст та інших населених пунктів (винятком є назва міста Gaaga the Hague)	London, New York, Kyiv Pirogovo is a village not far from Kyiv.	Лондон, Нью-Йорк, Київ Пирогово — це село недалеко від Києва.

1	2	2
г) гірських вершин та одиночних гір	(mount) Everest Ben Nevis (in Scotland) Hoverla is the highest mount in the Carpathians.	(гора) Еверест Бен Невіс (гора у Шотландії) Говерла — найвища гора у Карпатах.
д) окремих островів	My favourite island is Corfu . Ukrainian children who suffered from Chornobyl disaster are cured on Cuba .	Мій улюблений острів — Корфу. Українські діти, які постраждали від Чорнобильської катастрофи, лікуються на Кубі.
е) озер	Lake Ontario is in the USA. Baikal is the deepest lake.	Озеро Онтаріо знаходиться у США. Байкал — найглибше озеро.
є) водоспадів	Niagara attracts a lot of tourists from all over the world. Victoria falls in Africa are more than a mile wide.	Водоспад Ніагара приваблює багато туристів з усього світу. Водоспад Вікторія в Африці має ширину більше милі.
16. Перед назвами планет: Mars, Venus, Saturn та інші	Venus is nearer to the sun than Mars .	Венера знаходиться ближче до сонця, ніж Марс.
17. Перед назвами доріг, вулиць, авеню, площ, парків	Broadway is the main street in New York. Khreschatyk is the main street in Kyiv. Piccadilly Circus is a square in London. Fifth avenue is in New York. Hyde Park is in London and Central Park is in New York.	Бродвей — головна вулиця Нью-Йорка. Хрещатик — головна вулиця Києва. Піккаділлі Серкус — площа у Лондоні. П'ята авеню — у Нью-Йорку. Гайд-парк — у Лондоні, а Центральний парк — у Нью-Йорку.
18. Перед назвами аеропортів, університетів, якщо ця назва складається з двох слів, першим з яких є власне ім'я особи або міста/місця	Kennedy Airport is in New York. Cambridge University is in Great Britain. Shevchenko University is in Kyiv. I studied at London University .	Аеропорт Кенеді — у Нью-Йорку. Кембриджський університет знаходиться у Великій Британії. Університет імені Шевченка знаходиться у Києві. Я навчався у Лондонському університеті.

1	2	2
19. Перед назвами магазинів, ресторанів, готелів, банків, якщо цими назвами є власні імена їх засновників	Let's go to Harrods . McDonald's are very popular all over the world. Have you ever stayed at Claridges ? What's your opinion about Lloyds Bank ?	Давай підемо до магазину "Харродз". Ресторани "Мак-Дональдс" дуже популярні у всьому світі. Ти зупинявся коли-небудь у готелі "Клариджиз"? Яка твоя думка про банк "Ллойдз"?
20. Перед назвами журналів	I like to read Cosmopolitan . Natalie is a magazine for women.	Мені подобається читати "Космополітен". "Наталі" — це журнал для жінок.
21. Перед іменниками, що означають абстрактні поняття і не мають обмежувального означення	While there is life there is hope . My work gives me satisfaction .	Поки живемо, сподіваємось. Моя робота дає мені задоволення.
22. Перед такими іменниками, як advice <i>порада</i> , information <i>інформація</i> , money <i>гроші</i> , hair <i>волосся</i> , fruit <i>фрукти</i> при відсутності обмежувального означення	Hair should be always carefully combed. Money is good but luck is better, I think. Now I need advice . The bank keeps money for people.	Волосся має бути завжди акуратно розчесане. Я вважаю, що гроші — це добре, але щастя краще. Зараз мені потрібна порада. Банк зберігає гроші для людей.
23. Перед назвами речовин у загальному значенні	A living being cannot exist without water . Honey is wholesome. Sugar should be white.	Жодна жива істота не може існувати без води. Мед — корисний для здоров'я. Цукор має бути білим.

Артикль *a/ an* або *the* не вживаються у таких сталих словосполученнях:

go	by air/by plane by boat/ship/sea by bus by car by rail/train by taxi	<i>подорожувати літаком</i> <i>(їхати)</i> <i>на кораблі</i> <i>автобусом</i> <i>автомобілем</i> <i>поїздом</i> <i>на таксі</i>
go on foot go to bed be at home at night on board (the ship) take place	<i>іти пішки</i> <i>лягати спати</i> <i>бути вдома</i> <i>уночі</i> <i>на борту (корабля)</i> <i>мати місце, відбуватися</i>	

out of doors	<i>надворі</i>
by chance	<i>випадково</i>
at work	<i>за роботою, на роботі</i>
take to heart	<i>брати близько до серця</i>
take offence	<i>ображатися</i>
lose heart	<i>занепадати духом</i>
know by heart	<i>знати напам'ять</i>
at heart	<i>у глибині душі</i>
at first sight	<i>з першого погляду</i>
by mistake	<i>помилково</i>
for hours	<i>годинами</i>
for ages	<i>цілу вічність</i>
from head to foot	<i>з голови до ніг</i>
keep house	<i>вести господарство, господарювати</i>

2.5. Особливості вживання артикля перед деякими іменниками

1. Іменники **church** *церква*, **college** *коледж*, **hospital** *лікарня*, **prison** *в'язниця*, **school** *школа*, **university** *університет* уживаються без артикля у значенні закладу чи установи, що людина відвідує або знаходиться там з метою, для якої цей заклад чи установа засновані:

Mrs Kelly goes to church every Sunday.	Місіс Келлі ходить до церкви кожної неділі.
A student goes to college or university .	Студент ходить до коледжу або університету.
My brother studies at university .	Мій брат навчається в університеті.
Jack is in prison now. He was sent to prison last year.	Зараз Джек у в'язниці. Його відправили до в'язниці минулого року.

The children are at school now. They go to school every day.	Діти зараз у школі. Вони ходять до школи кожного дня.
Angela is in hospital with a broken leg.	Ангела знаходиться у лікарні з поламаною ногою.

2. Іменники **church**, **college**, **hospital**, **prison**, **school**, **university** вживаються з означеним артиклем **the** у значенні місця, будинку або споруди, що людина відвідує, перебуває там чи використовує з іншими цілями:

Vicky has gone back to the church because she left her bag there.	Вікі повернулася до церкви, тому що забула там свою сумку.
--	--

I went to the university to see my brother. Now I am in the university waiting for him.	Я пішла до університету, щоб зустрітися зі своїм братом. Зараз я в приміщенні університету чекаю на нього.
---	--

Every afternoon I go to the school to meet my children and to take them home.	Кожного дня я ходжу до школи, щоб зустріти своїх дітей і забрати їх додому.
--	---

Jill went to the hospital to see Angela.	Джил пішла до лікарні, щоб провідати Анжелу.
---	--

I see some workmen working on the roof of the college .	Я бачу декількох робітників, що працюють на даху коледжу.
--	---

Ken went to the prison to visit his brother.	Кен пішов до в'язниці, щоб провідати свого брата.
---	---

3. Іменники **bed**, **work**, **home** вживаються без артикля у таких словосполученнях:

• **go to bed / be in bed:**

Bob is in bed . He went to bed early.	Боб у ліжку. Він рано ліг спати.
---	----------------------------------

<i>Але:</i> There is a bed in Bob's room. I can see many toys on the bed .	У кімнаті Боба є ліжка. Я бачу багато іграшок на ліжку.
---	---

(У цьому випадку перед словом **bed** уживаються артиклі, тому що воно має значення конкретного предмета.)

• **go to work/ be at work/ start work/ finish work:**

Why isn't Ann at work now?	Чому Ен не на роботі?
-----------------------------------	-----------------------

What time do you finish work ?	О котрій годині ти закінчуєш роботу?
---------------------------------------	--------------------------------------

My father goes to work every day.	Мій батько ходить на роботу кожного дня.
--	--

• **go home/ be at home/ come home / stay at home / arrive home:**

Let's go home . It's already late.	Пішли додому. Вже пізно.
---	--------------------------

Stay at home till I come.	Залишайся вдома, поки я не прийду.
----------------------------------	------------------------------------

Angela is at home now. Анжела зараз вдома.

Примітка. У словосполученнях **go / come / get / arrive home** прийменники не вживаються.

4. Як правило, артикль не ставиться перед іменниками, що означають:

- **назви спортивних ігор:** football, basketball, volleyball тощо;
- **назву їжі чи приймання їжі:** breakfast, lunch, dinner, supper тощо;
- **назву шкільних предметів:** physics, chemistry, biology тощо;
- **назву пір року (сезонів):** spring, summer, autumn, winter.

Але означений артикль **the** вживається перед ними, якщо ці назви мають обмежувальні значення або набувають конкретного значення у певній ситуації.

Порівняйте:

He prefers football. Він надає перевагу футболу.

(Без артикля)

The football they play in America is different from the kind they play in England.

(З артиклем **the**)

Dinner is usually at eight o'clock.

(Без артикля)

The dinner I had yesterday was the best I remember.

(З артиклем **the**)

Physics is one of school subjects.

(Без артикля)

The physics in the 6th form is different from that in the 9th form.

(З артиклем **the**)

My favourite season is summer.

(Без артикля)

Do you remember the summer we spent at the seaside?

(З артиклем **the**)

5. Перед назвами хвороб, що означають медичні терміни, артикль не вживається:

The doctor said she had pneumonia .	Лікар сказав, що у неї пневмонія.
She was suffering from diabetes .	Вона страждала на діабет.
He had a bad attack of lumbago .	У нього був важкий приступ люмбаго.

Але якщо ми наголошуємо на хворобі, яку перенесли, уживаємо означений артикль **the**:

The family were sitting and watching TV recovering from the flu .	Родина сиділа і дивилась телевізор, одужуючи після грипу.
After the lacunar angina Jane felt very weak and depressed.	Після лакунарної ангіни Джейн почувала себе слабкою і пригніченою.

6. Іменник **weather** *погода* вживається з означеним артиклем **the** або зовсім без артикля. Зверніть увагу на вживання артикля **the** або його відсутність у таких прикладах:

The weather is fine.	Погода гарна.
What is the weather like today?	Яка сьогодні погода?
If the weather changes...	Якщо погода зміниться...
They were talking about the weather .	Вони розмовляли про погоду.
The flight was cancelled because of (the) bad weather .	Політ відмінили через погану погоду.
We are having fine weather .	У нас гарна погода.
What cold weather we are having!	Яка у нас холодна погода!
I don't want to go out in such (bad) weather .	Я не хочу виходити з дому в таку (погану) погоду.
We had a spell of bad weather .	Якийсь час у нас була погана погода.

Як ми бачимо, у наведених прикладах артикль перед іменником **weather** не вживається переважно тоді, коли це слово має описове значення.

7. Неозначений артикль **a/an** ставиться після слів **such** і **what** (в окличному реченні). Якщо перед іменником є прикметник, тоді ар-

тикль **a/an** ставиться перед цим прикметником, але після **such** і **what**:

"I have never heard of such a thing ", she said.	"Я про таке ніколи не чула", — сказала вона.
I can't make such a categorical statement .	Я не можу зробити таку категоричну заяву.
What a character he is!	Який у нього характер!
What a dusty road this is!	Яка це курна дорога!

8. Неозначений артикль **a/an** іноді ставиться після слова **many**. У цьому випадку іменник, до якого відноситься слово **many**, вживається в однині:

He told me this many a time .	Він розповідав мені про це багато разів.
I have heard many a young girl say that.	Я чув, що багато дівчат говорять про це.

2.6. Місце артикля в реченні

1. Артикль завжди вживається перед іменником, якого він стосується:

I was silent for a moment .	Я помовчав хвилинку.
Then I thought of the children .	Потім я подумав про дітей.

2. Якщо іменник має одне або декілька означень, то артикль **a/an** або **the** ставиться перед цими означеннями:

She had a pair of the most intelligent bright brown eyes Robert had ever seen.	У неї були найрозумніші яскраві карі очі, яких Роберт ще ніколи не бачив.
A small elderly man entered the room, wearing a black cap.	Якийсь чоловік похилого віку у чорному кашкеті увійшов у кімнату.

3. Неозначений артикль **a/an** стоїть після означень, яким передують слова *so до такої міри, настільки*; *as...as такий...як*; *too дуже, надто*; *however як би не*:

Most of us hesitate to make so daring a statement .	Більшість з нас не зважаються зробити настільки сміливу заяву.
--	--

They are as happy a couple as I have ever seen.	Вони така щаслива пара, якої я ще ніколи не бачив.
--	--

Travelling on however humble a scale is expensive in Scotland.	Подорожувати Шотландією, якими б скромними не були розцінки, дуже дорого.
---	---

4. Означений артикль **the** або неозначений **a/an** ставиться перед іменником після слів **half половина**; **twice двічі, два рази**:

Half the men were too tired to go.	Половина чоловіків були надто втомлені, щоб іти.
It took us half an hour to settle it.	Ми витратили півгодини, щоб залагодити це.
They used to meet twice a week .	Вони зустрічалися два рази на тиждень.
He paid twice the price for it.	Він заплатив за це вдвічі більше.

Примітка. Якщо слово **half** є першим компонентом складного слова, артикль уживається перед **half**:

a half-brother, a half-truth і т.д.

Розділ 3. ПРИКМЕТНИК (THE ADJECTIVE)

3.1. Загальна характеристика прикметника

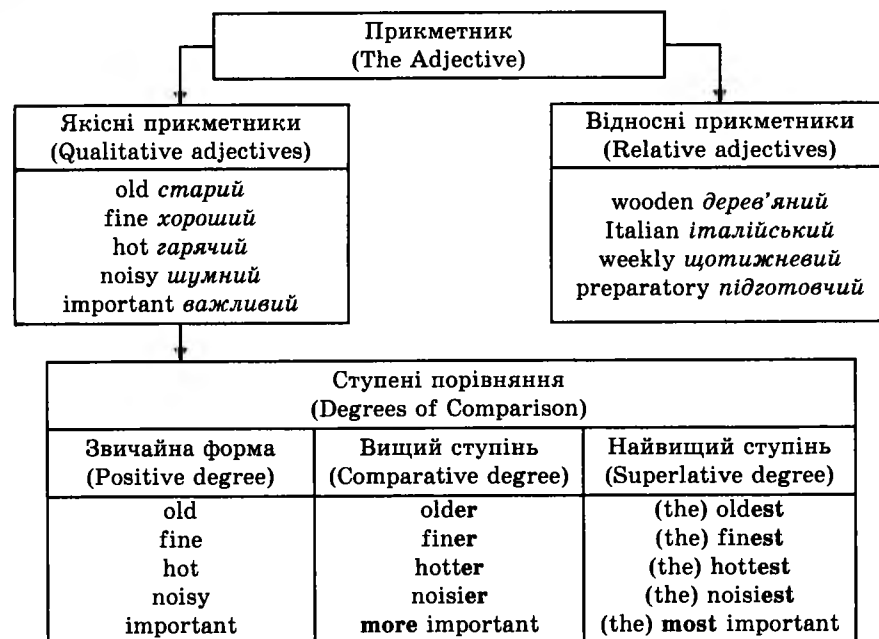
Прикметником називається самостійна частина мови, що називає ознаку предмета.

За значенням прикметники поділяються на: а) **якісні** (qualitative adjectives), що називають ознаки предмета, які можуть проявлятися більшою або меншою мірою, та б) **відносні** (relative adjectives), що називають ознаки предмета за його відношенням до інших предметів, дій чи обставин.

Якісні прикметники мають три форми ступенів порівняння (degrees of comparison): **звичайний** (the positive degree); **вищий** (the comparative degree) і **найвищий** (the superlative degree).

Відносні прикметники ступенів порівняння не мають. Все викладене вище схематично можна представити так:

Прикметник

3.2. Морфологічна будова прикметників

1. Прикметники за морфологічним складом поділяються на прості (simple), похідні (derivative) і складні (compound).

Прості прикметники не мають а ні префіксів, а ні суфіксів: *good хороший, red червоний, hot гарячий* тощо.

2. Похідні прикметники — це прикметники, що утворені за допомогою префіксів або суфіксів від інших частин мови або від основи інших прикметників: *beautiful гарний, hopeless безнадійний, unkind недобррозичливий, incorrect неправильний, greenish зеленкуватий*.

Найбільш поширеними суфіксами є такі:

а) Суфікси, що утворюють прикметники від іменників:

-у (цей суфікс утворює в основному двоскладові прикметники):

health	<i>здоров'я</i>	— healthy	<i>здоровий</i>
fun	<i>забава</i>	— funny	<i>кумедний</i>
smoke	<i>дим</i>	— smoky	<i>димний</i>
-al: nation	<i>нація</i>	— national	<i>національний</i>
nature	<i>природа</i>	— natural	<i>природний</i>

-ful: hope	<i>надія</i>	— hopeful	<i>надійний</i>
beauty	<i>краса</i>	— beautiful	<i>прекрасний</i>
-less: hope	<i>надія</i>	— hopeless	<i>безнадійний</i>
mercy	<i>милосердя</i>	— merciless	<i>безжалісний</i>
-ar: column	<i>колона</i>	— columnar	<i>схожий на колону</i>
-ary: legend	<i>легенда</i>	— legendary	<i>легендарний</i>
-ic: climate	<i>клімат</i>	— climatic	<i>кліматичний</i>
-ish: child	<i>дитина</i>	— childish	<i>дитячий</i>
-ous: glamour	<i>чарівність</i>	— glamorous	<i>чарівний</i>
-en: wood	<i>дерево</i>	— wooden	<i>дерев'яний</i>
-ed: beard	<i>борода</i>	— bearded	<i>бородатий</i>
-ly: friend	<i>друг</i>	— friendly	<i>дружній</i>

б) Суфікси, що утворюють прикметники від дієслів:

-able: remark	<i>відмічати</i>	— remarkable	<i>видатний</i>
-ent: depend	<i>залежати</i>	— dependent	<i>залежний</i>
-ive: act	<i>діяти</i>	— active	<i>активний</i>
-ed: tire	<i>втомлю-</i> <i>ватися</i>	— tired	<i>втомлений</i>

3. Прикметники у своєму складі можуть мати такі префікси:

anti-: antisocial	<i>антигромадський</i>
auto-: autobiographic	<i>автобіографічний</i>
be-: bereaved	<i>осиротілий</i>
bi-: bilabial	<i>двогубний (про звук),</i>
bilingual	<i>двомовний</i>
multi-: multinational	<i>багатонаціональний</i>
post-: post-war	<i>післявоєнний</i>
in-: incorrect	<i>неправильний</i>
pre-: prewar	<i>довоєнний</i>
semi-: semivowel	<i>напівголосний</i>
sub-: suburban	<i>приміський</i>
super-: supernatural	<i>надприродний</i>
trans-: transcontinental	<i>трансконтинентальний</i>
un-: unhappy	<i>нещасний, нещасливий</i>

4. Складними є прикметники, що утворені від двох або більше основ різних слів:

snow-white	<i>білосніжний</i>
deaf-mute	<i>глухонімиий</i>
cold-blooded	<i>холоднокровний</i>
fourfold	<i>чотирикратний</i>
overcrowded	<i>переповнений (людьми)</i>

3.3. Ступені порівняння якісних прикметників (Degrees of Comparison)

1. Як було вже зазначено вище, якісні прикметники мають три форми ступенів порівняння: звичайний (positive), вищий (comparative) і найвищий (superlative).

2. Вищий ступінь прикметника означає, що в одному предметі є більше певної якості, ніж у іншому.

Вищий ступінь прикметників утворюється додаванням закінчення **-er** до основи прикметника, яке вимовляється як /ə/ або за допомогою слова **more** *більше*, що ставиться перед прикметником:

old — older beautiful — **more** beautiful

3. Найвищий ступінь прикметника означає, що в одному предметі є найбільше певної якості. Найвищий ступінь прикметника утворюється додаванням закінчення **-est** до основи слова, яке вимовляється як /ɪst/ або за допомогою слова **most** *найбільш*, що ставиться перед прикметником:

old — the oldest beautiful — (the) **most** beautiful

Перед прикметниками у формі найвищого ступеня, що є означеннями до іменника, завжди вживається означений артикль: **the** oldest oaktree *найстаріший дуб*.

4. За допомогою закінчень **-er** і **-est** ступені порівняння утворюють:

а) Односкладові прикметники:

old	<i>старий</i>	— older	— oldest
hot	<i>гарячий</i>	— hotter	— hottest
new	<i>новий</i>	— newer	— newest

б) Двоскладові прикметники, що закінчуються на **-er**, **-ow**, **-y** або **-le**:

clever	<i>розумний</i>	— cleverer	— cleverest
tender	<i>ніжний</i>	— tenderer	— tenderest
hollow	<i>порожній</i>	— hollower	— hollowest
narrow	<i>вузький</i>	— narrower	— narrowest
happy	<i>щасливий</i>	— happier	— happiest
pretty	<i>гарний</i>	— prettier	— prettiest

simple	<i>простий</i>	— simpler	— simplest
noble	<i>шляхетний</i>	— nobler	— noblest

в) Двоскладові прикметники з наголосом на другому складі:

polite	<i>ввічливий</i>	— politer	— politest
complete	<i>повний</i>	— completer	— completest

г) Декілька поширених у вживанні двоскладових прикметників:

common	<i>загальний</i>	— commoner	— commonest
pleasant	<i>приємний</i>	— pleasanter	— pleasantest
handsome	<i>вродливий</i>	— handsomer	— handsomest
quiet	<i>спокійний</i>	— quieter	— quietest

5. При додаванні **-er** і **-est** відбуваються деякі зміни у написанні прикметників:

а) Прикметники з кінцевою буквою **y**, якій передє приголосна, змінюють **y** на **i** перед **-er** і **-est**:

noisy	<i>шумний</i>	— noisier	— noisiest
heavy	<i>важкий</i>	— heavier	— heaviest

Але якщо кінцевій букві **y** передє голосна, **y** перед **-er** і **-est** не змінюється:

gay	<i>веселий</i>	— gayer	— gayest
coy	<i>скромний</i>	— coyer	— coyest

б) Кінцева приголосна односкладового прикметника подвоюється перед **-er** і **-est**, якщо їй передє короткий голосний звук:

hot	/hot/	<i>гарячий</i>	— hotter	— hottest
big	/big/	<i>великий</i>	— bigger	— biggest
thin	/θin/	<i>тонкий</i>	— thinner	— thinnest

Але якщо односкладовий прикметник закінчується сполученням приголосних букв, змін не відбувається:

thick	<i>товстий</i>	— thicker	— thickest
fresh	<i>свіжий</i>	— fresher	— freshest

в) Кінцева німа буква **e** перед **-er** і **-est** випадає:

pale	<i>блідий</i>	— paler	— palest
fine	<i>гарний</i>	— finer	— finest

6. При додаванні **-er** і **-est** відбуваються деякі зміни у вимові прикметників:

а) Прикметники типу **long** *довгий*, **strong** *сильний* у звичайній формі мають кінцевий звук /ŋ/, а перед **-er** і **-est** додається ще звук /g/:

long	/lɒŋ/	— longer	/'lɒŋgə/	— longest	/'lɒŋgɪst/
strong	/strɒŋ/	— stronger	/'strɒŋgə/	— strongest	/'strɒŋgɪst/

б) У прикметниках типу **dear** *дорогий*; **clear** *прозорий* і **near** *близький* кінцева буква **r** не вимовляється, але перед суфіксом **-er** і **-est**, вона вимовляється як /r/:

dear	/diə/	— dearer	/'diərə/	— dearest	/'diərist/
near	/niə/	— nearer	/'niərə/	— nearest	/'niərist/
clear	/kliə/	— clearer	/'kliərə/	— clearest	/'kliərist/

7. Слова **more** *більш*, **most** *найбільш* є відповідними формами вищого і найвищого ступенів від **much**, **many** у значенні *багато*.

За допомогою слів **more** і **most** ступені порівняння утворюють:

а) Певну кількість двоскладових прикметників:

careful	<i>дбайливий</i>	— more careful	— most careful
obscure	<i>похмурий</i>	— more obscure	— most obscure
private	<i>особистий</i>	— more private	— most private
pleasant	<i>приємний</i>	— more pleasant	— most pleasant

б) Багатоскладові прикметники:

romantic	<i>романтичний</i>	— more romantic	— most romantic
beautiful	<i>прекрасний</i>	— more beautiful	— most beautiful
dangerous	<i>небезпечний</i>	— more dangerous	— most dangerous
important	<i>важливий</i>	— more important	— most important

в) Прикметники, що закінчуються на **-ing** і **-ed**:

interesting	<i>цікавий</i>	— more interesting	— most interesting
fascinating	<i>захоплюючий</i>	— more fascinating	— most fascinating
exciting	<i>хвилюючий</i>	— more exciting	— most exciting
amused	<i>задоволений</i>	— more amused	— most amused

pleased *задоволений* — **more pleased** — **most pleased**
 tired *втомлений* — **more tired** — **most tired**

г) Односкладові прикметники *like подобний, real дійсний*:

like — **more like** — **most like**
 real — **more real** — **most real**

д) Прикметники, що вживаються у функції іменної частини (предикатива) складеного іменного присудка:

afraid *зляканий* — **more afraid**
 aware *обізнаний* — **more aware**

Форма найвищого ступеня цих прикметників майже не вживається в англійській мові.

Примітка. Слід зазначити, що слово **most** перед прикметником не завжди означає найвищий ступінь. Воно може мати значення *very дуже, extremely надзвичайно*. В цьому випадку перед **most** уживається неозначений артикль:

He was a **most interesting person**. Він був надзвичайно цікавою людиною.

е) Іноді перед іменником уживається два однакових прикметника у формі вищого ступеня, що підкреслює безперервність певного процесу у підвищенні ступеня якості:

This tree is getting **bigger and bigger** every day. Це дерево стає більшим і більшим з кожним днем.

Food is getting **more and more expensive** every week. Їжа стає дорожчою і дорожчою з кожним тижнем.

8. Ступені порівняння деяких прикметників утворюються не за правилами, а зміною основи:

Звичайна форма (Positive degree)	Вищий ступінь (Comparative degree)	Найвищий ступінь (Superlative degree)
1	2	3
good /gʊd/ добрий, гарний	better /'betə/ ліпший, кращий	best /best/ найкращий
bad /bæd/ поганий	worse /wɜ:s/ гірший	worst /wɜ:st/ найгірший

1	2	3	
far /fɑ:/ далекий, віддалений	вказує на відстань	farther /'fɑ:ðə/ дальший, більш віддалений	farthest /'fɑ:ðɪst/ найбільш віддалений
	вказує на відстань і час	further /'fɜ:ðə/ подальший, наступний	furthest /'fɜ:ðɪst/ найбільш віддалений
near /nɪə/ близький	вказує на відстань	nearer /'nɪəgə/ ближчий	nearest /'nɪəgɪst/ найближчий
	вказує на час і послідовність		next /nekst/ найближчий, наступний
late /leɪt/ пізній	вказує на час	later /'leɪtə/ пізніший	latest /'leɪtɪst/ найпізніший
	вказує на послідовність і час	latter /'lætə/ останній з двох названих, недавній	last /lɑ:st/ останній, крайній
old /əʊld/ старий	вказує на вік	older /'əʊldə/ старіший	oldest /'əʊldɪst/ найстаріший
	вказує на старшинство за віком	elder /'eldə/ старший	eldest /'eldɪst/ найстарший
little /'lɪtl/ маленький, невеличкий	less /les/ менший		least /li:st/ найменший
much, many багато	more /mɔ:/ більший		most /məʊst/ найбільший

We live on the **farther** side of the town.

Here is a **further** example.

Have you heard the **latest** news? Canada and the United States are in North America; the former lies north of **the latter**.

This building is **much older** than you think it to be.

My brother is three years **older** (than I am).

Ми живемо у більш віддаленій частині міста.

Ось наступний приклад. (Ось ще один приклад.)

Ти чув останні новини? Канада і Сполучені Штати Америки знаходяться в Північній Америці; перша (країна) розташована на північ від другої.

Цей будинок значно старіший, ніж ти думаєш.

Мій брат старший за мене на три роки.

John is my **elder** brother. He is **the eldest** (child) in the family. Джон — мій старший брат. Він найстарший серед усіх дітей у родині.

а) Прикметники **older, oldest** уживаються переважно у ролі предикатива складеного іменного присудка, тоді як **elder, eldest** — у ролі означення.

б) Прикметник **ill** *поганий, хворий* утворює ступені порівняння так само, як і прикметник **bad**:

ill /il/ — worse — worst
She is **ill** since April. Now she is **getting worse**. Вона хворіє з квітня. Зараз їй стає гірше.

в) Якщо прикметник **little** у значенні *малий, маленький* вживається зі злічуваними іменниками, то він має однакові форми ступенів порівняння з прикметником **small** у тому ж значенні:

Little/small — smaller — smallest
I have a **little** sister, but she is **smaller** than yours. У мене є маленька сестра, але вона менша ніж твоя.

9. Деякі прикметники утворюють найвищий ступінь порівняння таким чином, що слово **most** входить до складу прикметника у найвищому ступені і стає його другим компонентом:

hind	<i>задній</i>	— hindmost/hindermost
inner	<i>внутрішній</i>	— innermost
lower	<i>нижній, нижчий</i>	— lowermost
outer	<i>зовнішній</i>	— outermost/outmost
top	<i>верхній</i>	— topmost
upper	<i>верхній</i>	— uppermost/upmost
utter	<i>повний, цілковитий</i>	— uttermost/utmost

10. Прикметники **eastern** *східний*; **western** *західний*; **northern** *північний* і **southern** *південний* мають такі форми ступенів порівняння:

eastern	— more eastern	— easternmost
western	— more western	— westernmost
northern	— more northern	— northernmost
southern	— more southern	— southernmost

11. Сталі словосполучення з прикметниками у вищому і найвищому ступенях:

a change for the better (for the worse)	<i>зміна на краще (на гірше)</i>
none the less	<i>проте</i>
in less than no time	<i>вмить</i>
so much the better (the worse)	<i>тим краще (гірше)</i>
be the worse for	<i>робити щось ще гірше</i>
no worse for	<i>гірше не стане (не стало)</i>
if the worst comes to the worst	<i>коли трапиться найгірше</i>
at (the) worst	<i>у крайньому разі</i>
at (the) best	<i>у кращому разі</i>
all the best	<i>всього найкращого</i>

3.4. Порівняльні конструкції з прикметниками

1. Порівняння предметів з **однаковим ступенем якості** виражається конструкцією **as ... as** *такий самий ... як*. У цій конструкції прикметники вживаються у звичайній формі, тобто:

as	tall	as
	cold	
	big	

He is **as tall as** your brother. Він **такий самий** на зріст, як і ваш брат.

When I stayed in Paris it was **as cold as** in winter. Коли я перебував у Парижі, там було так холодно, як взимку.

2. Порівняння предметів з **нерівноцінним ступенем якості** виражається конструкціями **not as ... as**, **not so ... as** *не такий ... як*. У цих конструкціях прикметники вживаються у звичайній формі, а саме:

not	so	nice	as
	as	warm tall	

She is **not as nice as** her mother. Вона не така приємна, як її мати.

Today's weather is **not so warm as** it was yesterday. Погода сьогодні не така тепла, як учора.

3. Порівняльна конструкція **more ... /...-er than** *більш ... ніж* означає, що в одному предметі є більше певної якості, ніж в іншому. У цій конструкції прикметники вживаються у формі вищого ступеня, тобто:

more expensive more interesting younger nicer	than
--	------

This dress is **more expensive than** that one. Ця сукня дорожча, ніж та.

She looks **younger than** her friend. Вона виглядає молодшою від своєї подруги.

4. Порівняльна конструкція **most .../...-est of (in)** *найбільш ... з (у)* означає, що в одному предметі є найбільше певної якості. У цій конструкції прикметники вживаються у формі найвищого ступеня, тобто:

(the) most expensive (the) most interesting (the) youngest (the) nicest	of (in)
--	---------

To my mind **the most interesting** thing in art is the personality of the artist. На мою думку, найбільш цікавим у мистецтві є особистість самого художника.

My mother is **the nicest of** the women I have ever met. Моя мама є найкращою з жінок, яких я коли-небудь зустрів.

5. Порівняльна конструкція **less...than** *менше...ніж* означає, що в одному предметі є менше певної якості, ніж в іншому. У цій конструкції прикметники вживаються у звичайній формі, тобто:

less	expensive musical busy careful	than
------	---	------

I'd like to buy the **less expensive car than** that you propose me. Я хотів би придбати менш дорогий автомобіль, ніж той, що мені пропонуєте.

John is **less musical than** his sister. Джон менш музикальний, ніж його сестра.

This watch is **less expensive than** that one. Цей годинник дешевший, ніж той.

3.5. Субстантивовані прикметники (Substantivized Adjectives)

Прикметники, що набувають характеристики іменника, називаються субстантивованими і завжди вживаються з означеним артиклем.

Субстантивовані прикметники поділяються на такі групи:

1. Субстантивовані прикметники, що вказують на певний клас, групу людей узагальнено. Такі прикметники мають значення множини, а тому узгоджуються з дієсловом-присудком у множині:

The old receive pensions. Старі одержують пенсії.

The young are always romantic. Молоді завжди романтичні.

The blind are taught different trades in special schools. Сліпих навчають різним професіям у спеціальних школах.

2. Субстантивовані прикметники, що вказують на абстрактні поняття. Такі прикметники мають значення однини, а тому узгоджуються з дієсловом-присудком в однині:

The good in him overweighs **the bad**. У нього доброго більше, ніж поганого.

The past was better than **the present**. Минуле було кращим, ніж сьогоденність.

3. Деякі прикметники, що вказують на національність, уживаються як субстантивовані:

The British, the English, the Irish, the Welsh, the Spanish, the French, the Dutch, the Swiss, the Chinese, the Japanese та ін.

Ці слова мають значення множини і узгоджуються з дієсловом-присудком у множині:

The English are great lovers of tea. Англійці — великі любителі чаю.

The French are famous for their food. Французи знамениті своєю їжею.

3.6. Уживання прикметників

1. Англійські прикметники на відміну від українських не змінюються за відмінками, родами і числами:

I want a **red** apple and **three yellow** bananas. Я хочу одне червоне яблуко і три жовтих банани.

2. Прикметники у ролі означення здебільшого стоять безпосередньо перед означуваним іменником:

This is a **red** ball. Це — червоний м'яч.

I have a **nice** dog. He is the **cleverest** dog I've ever had. У мене є собака. Він найрозумніший пес із тих, що я мав досі.

Але іноді прикметники у ролі означення вживаються після означуваного слова:

My father, **happy and tired**, said good-night to me. Мій батько, щасливий і втомлений, побажав мені доброї ночі.

George, **clever and tactful**, listened to my story with deep concern. Джордж, розумний і тактовний, слухав мою розповідь з великим хвилюванням.

3. Деякі прикметники вживаються тільки у ролі означення:

a) mere	/mɪə/	<i>простий, цілковитий, явний</i>
sheer	/ʃiə/	<i>абсолютний, явний, цілковитий</i>
utter	/'ʌtə/	<i>повний, цілковитий</i>

Jane is a **mere** child. Джейн ще зовсім дитина.

This purchase is a **sheer** waste of money. Ця покупка — абсолютно непотрібна витрата грошей.

This man is an **utter** fool. Цей чоловік — цілковитий дурень.

b) chief	/tʃi:f/	<i>головний, основний</i>
main	/meɪn/	
principle	/'prɪnsəpl/	

The	chief		reason for abandoning the project was financial.
	main		
	principle		

Головна причина відмови від проекту — фінансова.

3.6.1. Порядок уживання прикметників перед іменником

1. Якщо перед іменником стоїть декілька прикметників у функції означення, то необхідно дотримуватися такої послідовності в їх уживанні:

- прикметники, що вказують на загальну характеристику предмета або особи (adjectives of general opinion): a **beautiful** table;
- прикметники, що вказують на розмір, висоту (adjectives of size and height): a beautiful **big** table;
- прикметники, що вказують на форму (adjective of shape): a beautiful **big round** table;
- прикметники, що вказують на вік (adjectives of age): a beautiful **big round old** table;
- прикметники, що вказують на колір (adjectives of colour): a beautiful **big round old brown** table;
- прикметники, що вказують на походження, національність (adjectives of origin or nationality): a beautiful **big round old brown French** table;
- прикметники, що вказують на матеріал, з якого виготовлено предмет (adjectives indicating materials or substance of which something is made): a beautiful **big round old brown French wooden** table;
- прикметники, що вказують на призначення, мету використання предмета (adjectives indicating what something is used for): a beautiful **big round old brown French wooden writing** table.

Примітка.

1) Практично такий ряд прикметників до одного іменника вживається дуже рідко.

2) Реальна кількість прикметників, що відносяться до одного іменника, два або три (можливі комбінації іменників з прикметниками демонструє таблиця "Порядок уживання прикметників перед іменниками").

3) Якщо до означуваного іменника відносяться два прикметника однієї категорії, то першим іде коротший прикметник:

Basil was a **kind handsome** man.

Василь був добрим вродливим чоловіком.

4) Між прикметниками, що стоять перед іменником, коми не ставляться.

2. Порядок уживання прикметників перед іменником ілюструє подана нижче таблиця.

Артикль	Загальна характеристика (General opinion)	Розмір, висота (Size, height)	Форма (Shape)	Вік (Age)	Колір (Colour)	Походження, національність (Origin, nationality)	Матеріал (Material or substance)	Призначення (Purpose)	Іменник (Noun)
a	handsome	tall		young					man
a		small	round				oak		table
a	dirty			old	brown				coat
a	charming					French		writing	desk
a		large			green	Chinese			carpet
a	famous					German		medical	school

Примітка. Артикль і означення типу (**the**) **only**, **several** (**hundred**, **thousand** тощо) передують усьому ряду прикметників.

Наприклад:

Several thousand fresh white loaves of bread.

Декілька тисяч свіжих, білих буханок хліба.

The only green Chinese carpet.

Єдиний зелений китайський килим.

3.6.2. Прикметники у предикативній функції

1. Прикметники вживаються як частина складеного іменного присудка:

а) З дієсловом **be**:

He **is** clever.

Він розумний.

The house **will be** big.

Будинок буде великим.

б) З дієсловами **feel відчувати**, **look виглядати**, **smell відчувати запах**, **sound звучати**, **taste відчувати смак**, **мати смак/присмак**:

She **is feeling** faint.

Вона відчуває кволість.

Alex **looks** tired.

Алекс виглядає втомленим.

The biscuits **taste** salty.

Печиво має солоний присмак.

в) З дієсловами **seem здаватися**, **appear виявлятися**, **become ставати**, **робитися**, **get**, **grow ставати**, **turn (out) виявлятися**, **ставати**:

Computers **have become** expensive.

Комп'ютери стали дорогими.

The weather **turned out** rainy.

Погода змінилася на дощову.

My bike **is getting** old.

Мій велосипед старішає.

2. Прикметники у предикативній функції вживаються після іменників, що означають різні (одиниці) вимірювання:

The wall was ten **metres high**.

Стіна була висотою у десять метрів.

The river is **a mile wide**.

Річка завширшки в одну милю.

The new road is five **kilometres long**.

Нова дорога має довжину п'ять кілометрів.

The water was five **feet deep**.

Глибина води була п'ять футів.

The snow is ten **inches thick**.

Сніг десять дюймів завтовшки.

He is thirty **years old**.

Йому тридцять років.

The train was twenty **minutes late**.

Поїзд запізнився на двадцять хвилин.

My watch is three **minutes slow**.

Мій годинник відстає на три хвилини.

The watch is ten **minutes fast**.

Годинник поспішає на десять хвилин.

3. Існує група прикметників, що вживаються тільки у функції предикатива. Всі вони починаються з букви **a**:

afraid

зляканий

alike

схожий, такий самий

alive

живий

alone

одинокий, самотній

ashamed

присоромлений

asleep

сплячий

awake

пильний, що не спить

ablaze

палаючий, блискаючий, що у полум'ї

afire

що у вогні

afloat

що на воді, на плаву

aghast *приголомшений*
alight *освітлений та ін.*

That child **is** afraid of dogs. Та дитина боїться собак.
These two men **are** alike. Ці два чоловіка схожі.
These problems **are** alike. Ці проблеми схожі.
Thank goodness! He's alive. Слава богу! Він живий.
The old lady **lives** alone. Стара жінка живе самотньо.
I **am** ashamed. Мені соромно.
The dog **is** asleep. Собака спить.
He **will be** awake soon. Скоро він прокинеться.
Our street **is** alight. Наша вулиця освітлена.

4. Після прикметників у предикативній функції можуть уживатися:

а) Неозначена форма дієслова:

He is **anxious to read** this book. Він дуже хоче прочитати цю книгу.
He is **apt to succeed**. Він, певно, буде мати успіх.
They are **sure to come**. Вони обов'язково прийдуть.
I am **happy to see** you. Я щаслива побачити вас.
He is **easy to teach**. Його легко навчати.
He is **likely to see** her. Він, можливо, побачить її.

б) Підрядні додаткові речення:

I am glad **(that) you have come**. Я радий, що ти прийшла.
I am sorry **(that) you feel offended**. Мені шкода, що ти відчуваєш себе ображеною.
I am sure **(that) you will come in time**. Я впевнена, що ти прийдеш вчасно.

3.7. Прикметники, що закінчуються на *-ing* та *-ed*

В англійській мові є багато прикметників, що мають закінчення *-ed* та *-ing*. Особливі труднощі у вживанні викликають такі пари прикметників:

Прикметники із закінченням <i>-ing</i>		Прикметники із закінченням <i>-ed</i>	
1	2	3	4
amazing	вражаючий, дивний	amazed	вражений, здивований
amuzing	веселий, смішний	amuzed	задоволений

Прикметник

1	2	3	4
annoying	досадний, прикрий	annoyed	роздратований
astonishing	вражаючий	astonished	приголомшений
boring	надокучливий, нудний	bored	знуджений, знудьгований
confusing	бентежний	confused	безладний, збентежений
depressing	тяжкий, гнітючий	depressed	пригнічений, засмучений
disappointing	що розчаровує	disappointed	розчарований
disgusting	огидний, відразливий	disgusted	обурений, що відчуває огиду
fascinating	захоплюючий, чарівний	fascinated	захоплений, зачарований
embarrassing	що бентежить, турбує	embarrassed	збентежений, зніяковілий
exciting	хвилюючий	excited	схвилюваний
exhausting	виснажливий	exhausted	виснажений, втомлений
frightening	що лякає, лякаючий	frightened	наляканий, сполоханий
horrifying	жахливий	horrified	нажаханий
interesting	цікавий, інтересний	interested	зацікавлений
satisfying	що задовольняє	satisfied	задоволений
surprising	дивовижний	surprised	здивований
shocking	вражаючий, шоківий	shocked	шокований, вражений, обурений
tiring	що втомлює, виснажливий	tired	втомлений, виснажений
terrifying	жахливий	terrified	зляканий, нажаханий, наляканий
worrying	хвилюючий, тривожний	worried	стурбований, заклопотаний

Jane is **bored** because her job is **boring**.
Tom is **interested** in politics because he finds it **interesting**.
Everyone was **surprised** that he passed the examination.
It was **surprising** that he passed the examination.
I was **disappointed** with the film.
The weather was **disappointing** on our holiday.

Джейн втомлена, тому що у неї нудна робота.
Том цікавиться політикою, тому що він вважає її інтересною.
Всі були здивовані, що він склав екзамен.
Було дивно, що він склав екзамен.
Я був розчарований цим фільмом.
Нам не пощастило з погодою під час відпустки.

He is always very tired after his job.	Він завжди дуже втомлений після роботи.
He has a very tiring job.	У нього дуже виснажлива робота.
It was a really shocking experiment.	Це був дійсно вражаючий експеримент.
Everybody was shocked with it.	Всі були вражені ним.

3.8. Прикметники, що вживаються з прийменниками

1. В англійській мові прикметники часто вживаються з прийменниками. Сполучення прикметника з прийменником утворює єдину лексичну одиницю з певним значенням:

I am interested in collecting stamps.	Мене цікавить колекціонування марок.
My friend is fond of collecting miniature cars.	Мій друг захоплюється колекціонуванням мініатюрних автомобілів.
Ukraine is abundant in minerals.	Україна багата на корисні копалини.

Примітка. Список найбільш уживаних прикметників з прийменниками та приклади, що ілюструють значення цих лексичних одиниць у контексті, подаються у розд. 26.

Розділ 4. ЧИСЛІВНИК (THE NUMERAL)

4.1. Загальна характеристика числівника

1. Числівником називається самостійна частина мови, яка називає кількість предметів або порядок їх при лічбі.

2. За значенням числівники поділяються на **кількісні** (cardinal numerals) і **порядкові** (ordinal numerals).

Кількісними називаються числівники, що означають кількість предметів і відповідають на питання *скільки how many?* (*one один, three три, eleven одинадцять, twelve дванадцять, twenty двадцять, thirty three тридцять три, hundred сто, two hundred and twenty-eight двісті двадцять вісім* та ін.).

Порядковими називаються числівники, що означають порядок предметів при лічбі і відповідають на питання *котрий which?* (*first перший, third третій, eleventh одинадцятий, twelfth дванадцятий, hundredth сотий, two hundred and twenty-eighth двісті двадцять восьмий* та ін.).

3. За будовою числівники поділяються на:

прості (simple): *one один, three три, eleven одинадцять* та ін.;
похідні (derivative): *thirteen тринадцять, fourteen чотирнадцять, thirty тридцять, forty сорок* та ін.;
складені (composite): *thirty-three тридцять три, one hundred and twenty-five сто двадцять п'ять, seven hundred and five сімсот п'ять* та ін.

4. Окремою групою числівників є **дробові числа** (fractions), серед яких розрізняють:

прості дроби: $1/2$ — *one half*, $2/3$ — *two thirds*;
десяткові дроби: 3.27 — *three point two seven*.

4.2. Кількісні числівники (Cardinal Numerals)

Кількісні числівники поділяються на прості, похідні та складені:

1. Прості числівники:

1	one	/wʌn/	один
2	two	/tu:/	два
3	three	/θri:/	три
4	four	/fɔ:/	чотири
5	five	/faɪv/	п'ять
6	six	/sɪks/	шість
7	seven	/'sevn/	сім
8	eigh	/eɪt/	вісім
9	nine	/naɪn/	дев'ять
10	ten	/ten/	десять
11	eleven	/ɪ'levn/	одинадцять
12	twelve	/twelv/	дванадцять
100	hundred	/'hʌndrəd/	сто
1,000	thousand	/'θaʊzənd/	тисяча
1,000,000	one million	/'mɪljən/	мільйон

Перед числівниками **hundred, thousand, million** часто вживається неозначений артикль **a** замість **one**. Числівник **one** перед **hundred, thousand, million** уживається тоді, коли вони є частиною складених числівників:

a hundred	але	one hundred and ten (110)
a thousand	але	one thousand, one hundred and ten (1,110)
a million	але	one million, one thousand, one hundred and ten (1,001,110)

2. Похідні числівники утворюються від основи простих числівників за допомогою:

- суфікса **-teen** (від 13 до 19):

13	thirteen	/,θz:'ti:n/	тринадцять
14	fourteen	/,fɔ:'ti:n/	чотирнадцять
15	fifteen	/,fɪf'ti:n/	п'ятнадцять
16	sixteen	/,sɪks'ti:n/	шістнадцять
17	seventeen	/,sevn'ti:n/	сімнадцять
18	eighteen	/,eɪ'ti:n/	вісімнадцять
19	nineteen	/,naɪn'ti:n/	дев'ятнадцять

- суфікса **-ty** (від 20 до 90)

Числівник

20	twenty	/'twenti/	двадцять
30	thirty	/'θɜ:ti/	тридцять
40	forty	/'fɔ:ti/	сорок
50	fifty	/'fɪfti/	п'ятдесят
60	sixty	/'sɪksti/	шістдесят
70	seventy	/'sevnti/	сімдесят
80	eighty	/'eɪti/	вісімдесят
90	ninety	/'naɪnti/	дев'яносто

Зверніть увагу на похідні числівники, що зазнають змін у написанні й вимові порівняно з простими числівниками, від яких вони утворюються:

two — twelve — twenty	five — fifteen — fifty
three — thirteen — thirty	eight — eighteen — eighty
four — fourteen — forty	

3. Складеними є числівники, які складаються з десятків і одиниць, а також числа, що мають одиниці вищих розрядів (сотні, тисячі, мільйони):

21 — twenty-one
22 — twenty-two
33 — thirty-three
125 — one hundred and twenty-five
2,000,325 — two million, three hundred and twenty-five

а) У складених числівниках між десятками і наступними за ними одиницями ставиться дефіс:

21 — twenty-one
33 — thirty-three

б) У складених числівниках перед десятками, а якщо немає десятків, то перед одиницями, в будь-якому розряді вживається слово **and**, коли ми називаємо таке число, або пишемо його словами:

358 — three hundred and fifty-eight
308 — three hundred and eight
15,452,000 — fifteen million, four hundred and fifty-two thousand

4. Числівники **hundred, thousand, million** як числа вживаються без закінчення **-s**, навіть у значенні множини:

300 — three hundred books (= 300 books)
 5,000 — five thousand books (= 5,000 books)
 7,000,000 — seven million books (= 7,000,000 books)

а) Якщо ці числівники вживаються у значенні іменника, вони приймають у множині закінчення **-s**, а після них ставиться іменник з прийменником **of**:

hundreds of books	<i>сотні книжок</i>
thousands of books	<i>тисячі книжок</i>
millions of books	<i>мільйони книжок</i>

б) В англійській мові, на відміну від української, кожні три розряди багатоцифрових чисел відділяються комою:

987,513,012 — nine hundred and eighty-seven million, five hundred and thirteen thousand and twelve

в) Коли ми пишемо цифри словами, то кома ставиться після **thousand** тільки тоді, коли за ним ідуть слова, що означають числа більше ніж **ninety-nine (99)**:

36,294 — thirty-six thousand, two hundred and ninety-four
 але
 36,094 — thirty-six thousand and ninety-four

5. Цифра 0 (нуль) читається по-різному: **oh** /əv/ — у номерах телефонів; **zero** /'ziəgəv/ — у США, у наукових працях, показниках температури; **nought** /nɔ:t/ — в арифметичних діях.

4.3. Порядкові числівники (Ordinal Numerals)

1. Всі порядкові числівники, за винятком перших трьох (**first**, **second**, **third**) утворюються від відповідних кількісних числівників додаванням суфікса **-th**, який вимовляється як /θ/ (у складених числівниках **-th** додається до останнього компонента):

1st	(the) first	<i>перший</i>
2nd	(the) second	<i>другий</i>
3rd	(the) third	<i>третій</i>
4th	(the) fourth	<i>четвертий</i>
5th	(the) fifth	<i>п'ятий</i>
6th	(the) sixth	<i>шостий</i>
7th	(the) seventh	<i>сьомий</i>

8th	(the) eighth	<i>восьмий</i>
9th	(the) ninth	<i>дев'ятий</i>
10th	(the) tenth	<i>десятий</i>
11th	(the) eleventh	<i>одинадцятий</i>
12th	(the) twelfth	<i>дванадцятий</i>
13th	(the) thirteenth	<i>тринадцятий</i>
14th	(the) fourteenth	<i>чотирнадцятий</i>
15th	(the) fifteenth	<i>п'ятнадцятий</i>
16th	(the) sixteenth	<i>шістнадцятий</i>
17th	(the) seventeenth	<i>сімнадцятий</i>
18th	(the) eighteenth	<i>вісімнадцятий</i>
19th	(the) nineteenth	<i>дев'ятнадцятий</i>
20th	(the) twentieth	<i>двадцятий</i>
21th	(the) twenty-first	<i>двадцять перший</i>
22th	(the) twenty-second	<i>двадцять другий</i>
30th	(the) thirtieth	<i>тридцятий</i>
33th	(the) thirty-third	<i>тридцять третій</i>
40th	(the) fortieth	<i>сороковий</i>
44th	(the) forty-fourth	<i>сорок четвертий</i>
50th	(the) fiftieth	<i>п'ятдесятий</i>
55th	(the) fifty-fifth	<i>п'ятдесят п'ятий</i>
60th	(the) sixtieth	<i>шістдесятий</i>
66th	(the) sixty-sixth	<i>шістдесят шостий</i>
70th	(the) seventieth	<i>сімдесятий</i>
77th	(the) seventy-seventh	<i>сімдесят сьомий</i>
80th	(the) eightieth	<i>вісімдесятий</i>
88th	(the) eighty-eighth	<i>вісімдесят восьмий</i>
90th	(the) ninetieth	<i>дев'яностий</i>
99th	(the) ninety-ninth	<i>дев'яносто дев'ятий</i>
100th	the) hundredth	<i>сотий</i>
101	(the) hundred and first	<i>сто перший</i>
1,000th	(the) thousandth	<i>тисячний</i>
1,002nd	(the) thousand and second	<i>тисяча другий</i>
1,000,000th	(the) millionth	<i>мільйонний</i>

2. Деякі числівники зазнають змін у написанні і вимові перед суфіксом **-th**:

• five /faiv/ — fifth /fifθ/	буква v змінюється на f , а звук /aɪ/ на звук /i/,
eight /eit/ — eighth /eitθ/	кінцева буква t перед -th випадає, але зберігається звук /t/ перед звуком /θ/,
nine /naɪn/ — ninth /naɪnθ/	кінцева буква e перед -th випадає, але зберігається звук /aɪ/,

twelve /twelv/ — twelfth /twelfθ/

буква **v** змінюється на букву **f** перед **-th**, а звук /v/ на /f/;

• числівники від 20 до 90, що закінчуються на **y**, змінюють **y** на **ie** перед **-th**:

twenty — twentieth,
seventy — seventieth,
ninety — ninetieth тощо.

3. Перед порядковими числівниками у ролі означення, що характеризує іменник, завжди вживається означений артикль **the**:

The first programme is more interesting than **the second** one. Перша програма більш цікава, ніж друга.

4. Перед порядковими числівниками у функції предикатива також уживається означений артикль **the**:

Jane was **the first** to get up early. Джейн першою встала рано.

4.4. Дробові числівники (Fractions)

1. У простих дробах чисельником є кількісний числівник, а знаменником — порядковий. Якщо чисельник більший за одиницю, то знаменник має закінчення **-s**:

1/2 — a (one) half
2/3 — two thirds
1/3 — a (one) third
2/5 — two fifths

2. У десяткових дробах ціла частина відділяється від дробової не комою, а крапкою, яка читається **point**. Нуль читається **nought** /nɔ:t/ або **zero** /'zɪəʊ/ у США. Якщо число цілих дорівнює нулю, воно часто не читається. Кожна цифра як цілої, так і дробової частини десяткового дробу читається окремо:

0.2 — nought point two/point two
3.27 — three point two seven
24.03 — twenty-four point nought three/two four point nought three.

4.5. Уживання числівників (The Use of Numerals)

1. Числівники у номерах телефонів пишуться і читаються так:

5013339 — five-oh-one-three-double three-nine
/'faɪv'əʊ'wʌn'θri:'dʌbl'θri:'naɪn/

Цифра **0** пишеться буквами **oh**, вимовляється /əʊ/.

2. Числівники в арифметичних діях пишуться і читаються так:

2 + 2 = 4 two and two is four *або*
two plus two is four

5 - 3 = 2 three from five is two *або*
five minus three is two *або*
five take away three is two

4 · 5 = 20 four times five is twenty *або*
four fives are twenty

9 : 3 = 3 nine divided by three is three.

3. Числівники у процентах пишуться і читаються так:

57 % fifty-seven percent /pə'sent/
64,012 % sixty-four point oh/nought one two percent

Цифра **0** читається **oh** /əʊ/ або **nought** /nɔ:t/.

4. Числівники у рахунках очок спортивних ігор:

Баскетбол

98 — 103 ninety-eight, a hundred and three
56 — 56 a tie (*нічия, однаковий рахунок*) або fifty-six—
fifty-six

Футбол

3 — 0 three-nil
2 — 5 two (goals to) five
3 — 3 three all *або* a draw /drɔ:/ (*нічия*)

Теніс

30 — 0 thirty love
15 — 40 fifteen forty

30 — 30	thirty all
40 — 40	deuce /dju:s/ (однаковий рахунок тільки у тенісі)
6 — 3	six games to three

Рахунок 0 у різних іграх має різні назви:

nil /nɪl/ — 0 у футболі та хокеї
love /lʌv/ — 0 у тенісі

5. Числівники у мірах довжини:

Метрична система

1 mm	2 mm	one/a millimetre, two millimetres
1 cm	2 cm	one/a centimetre, two centimetres
1 m	2 m	one/a metre, two metres
1 km	2 km	one/a kilometre, two kilometres

(Британський правопис — metre, американський — meter)

Британська система

1 in або 1"	2 ins	one/an inch, two inches (дюйм, два дюйми)
1 ft або 1'	2 ft	one/a foot, two feet (фут, два фути)
1 yd	2 yds	one/a yard, two yards (ярд, два ярди)
1 mile	2 miles	one/a mile (1.760 yds) two miles (одна миля, дві милі)

Співвідношення британської системи мір з метричною і навпаки:

1 in = 2.54 cm	1 mm = 0.039 ins
1 ft = 30.5 cm	1 cm = 0.39 ins
1 yd = 92 cm	1 m = 39.4 ins
1 mile = 1.6 km	1 km = 0.62 miles

6. Числівники у мірах ваги:

Метрична система

1 g	2 g	one/a gram, two grams
1 kg	2 kg	one/a kilo/kilogram, two kilos/kilograms
1 tonne	2 tonnes	one/a tonne, two tonnes

Британська система

1 oz	2 ozs	one/an ounce, two ounces (унція, дві унції)
1 lb	2 lbs	one/a pound, two pounds (фунт, два фунти)
1 ton	2 tons	one/a tone, two tons (тонна, дві тонни)
1 st	2 st	one stone, two stone (стоун, два стоуни)

Stone вживається для визначення ваги людей, не має форми множини і дорівнює 14 британським фунтам або 6,34 кілограмам.

Співвідношення британської системи мір ваги з метричною і навпаки:

1 oz = 28.35 g	1 kg = 2.205 lbs
1 lb = 0.454 kg	1 tonne = 2205 lbs
1 ton = 1016.04 kg	

7. Числівники у мірах об'єму:

Метрична система

1 l 2 l one/a litre, two litres

Слово літр у британському правописі — litre, а в американському — liter.

Британська система

1 pt	2 pts	one/a pint, two pints (пінта, дві пінти)
1 gal	2 gals	one/a gallon, two gallons (галон, два галони)

Співвідношення британської системи вимірювання рідини з метричною і навпаки:

1 pt = 0.568 l	1 l = 1.76 pts
1 gal = 4.546 l	

8. Числівники у вимірюванні температури:

20 °C	twenty degrees Centigrade/Celsius /'selsiəs/
68 °F	sixty-eight degrees Fahrenheit /'færənhait/
- 5 °C	minus five degrees Celsius/Centigrade /'sentigreid/

Centigrade/Celsius — вода замерзає при температурі 0 °C, а закипає при 100 °C.

Fahrenheit — вода замерзає при 32 °F, закипає при 212 °F.

9. Числівники у грошових одиницях:

Грошові одиниці Великої Британії

1 p	2 p	one pence /pi:/, two pence	(один пенні, два пенні, уживається у неформальному спілкуванні)
one penny	/'peni/, two pence /pens/		(один пенс, два пенса, вживається в офіційному спілкуванні)

£1 £2 one pound /paʊnd/, two pounds
 (£1.00 = 100 p (one pound is equal to one hundred pence)
 (£1.20 one pound (and) twenty (pence)
 (один фунт стерлінгів, два фунти стерлінгів)
 (один фунт стерлінгів дорівнює ста пенсам)

Грошові одиниці США

1 c 2 c one cent /sent/, two cents (один цент, два цента)
 \$1 \$2 one dollar /'dɒlə/, two dollars (один долар, два долара)
 \$ 1.00 = 100 cents
 \$ 2.12 two dollars (and) twelve (cents)

a coin (coins) — назва металевих грошей
 a note (notes) — назва паперових грошей
 change — дрібні гроші, здача

10. Числівники, що позначають час, уживаються в таких формах:

Варіант 1

7.00 seven o'clock
 7.05 five past seven
 7.15 (a) quarter past seven
 7.30 half past seven
 7.35 twenty-five to eight
 7.45 (a) quarter to eight

Варіант 2

—
 seven five/ seven oh five
 seven fifteen
 seven thirty
 seven thirty-five
 seven forty-five

Варіант 2 завжди вживається в інформаціях про розклад певних заходів, руху поїздів, літаків, автобусів тощо:

Our train leaves at **seven thirty**. Don't be late.
 The meeting is to begin at **seven thirty-five**.

Наш поїзд відходить о сьомій тридцять. Не запізнюйся.
 Збори мають розпочатися о сьомій тридцять п'ять.

Про **12.00** дня ми кажемо **noon** чи **midday** (полудень/південь), а про **12.00** ночі — **midnight** (північ).

Час від **півночі (midnight)** до **півдня (noon)** позначається буквами **am** після цифр, що означають час:

8.00 am — *восьма година ранку*,
 8.30 am — *восьма година тридцять хвилин ранку*.

Час від **півдня (noon)** до **півночі (midnight)** позначається **pm**:

9 pm — *дев'ята година вечора*,
 9.30 pm — *дев'ята година тридцять хвилин вечора*.

В усному мовленні позначення **am** і **pm** не вживаються, особливо коли з ситуації відомо, про який час ідеться.

Як правило, для позначення годин використовуються числівники від 1 до 12, але у розкладах можуть використовуватися числівники від 1 до 24:

13.00 = thirteen hundred = 1.00 pm;
 15.05 = fifteen oh five = 3.05 pm;
 20.45 = twenty forty-five = 8.45 pm.

Між числівниками, що означають години, і числівниками, що означають хвилини, на письмі ставиться крапка або двокрапка:

13.00 — 13:00 14.30 — 14:30
 13.15 — 13:15 14.45 — 14:45

У розкладах руху транспорту часто між годинами і хвилинами не ставиться ніяких знаків:

Departure Time from KING'S CROSS	Arrival Time in NEWCASTLE
0700	1005
0840	1130
0950	1245
1130	1437
1200	1455

11. Кількісні та порядкові числівники у датах:

Роки позначаються кількісними числівниками і читаються так:

1072 ten seventy-two
 1600 sixteen hundred
 1881 eighteen eighty-one
 1903 nineteen oh three
 1998 nineteen ninety eight
 2001 two thousand and one

Числа місяця позначаються порядковими числівниками і читаються так:

the 8th of March — the eighth of March;
 the 1st of May — the first of May;
 the 24th of August — the twenty-fourth of August.

Дати пишуться і читаються так:

15th January, 1982 — the fifteenth of January, nineteen eighty-two
 August 11th, 1995 — August the eleventh, nineteen ninety-five;
 19.5.60 — the nineteenth of May, nineteen sixty;
 5.19.60 (США) — May the nineteenth, nineteen sixty.

Розділ 5. ЗАЙМЕННИК (THE PRONOUN)

5.1. Загальна характеристика займенника

1. Займенником називається самостійна частина мови, яка вказує на предмети, ознаки та кількість, але не називає їх. За значенням займенники в англійській мові поділяються на такі групи:

Personal pronouns (особові займенники): I, he, she, it, we, you, they;

Possessive pronouns (присвійні займенники): my, his, her, its, our, your, their; mine, his, hers, its, ours, yours, theirs;

Reflexive pronouns (зворотні займенники): myself, yourself, himself, herself, itself; ourselves, yourselves, themselves;

Reciprocal pronouns (взаємні займенники): each other, one another;

Demonstrative pronouns (вказівні займенники): this/these, that/those, such, (the) same;

Interrogative pronouns (питальні займенники): who? whose? what? which?;

Conjunctive pronouns (сполучні займенники): who, whose, which, what;

Relative pronouns (відносні займенники): who, whose, which, that;

Defining pronouns (означальні займенники): each, every, everybody, everyone, everything, all, either, both, other, another;

Indefinite pronouns (неозначені займенники): some, any, somebody, anybody, something, anything, someone, anyone, one;

Negative pronouns (заперечні займенники): no, none, neither, nobody, no one, nothing.

Всі групи займенників не мають однорідних морфологічних і синтаксичних характеристик. Нижче ми подаємо таблицю, що ілюструє співвіднесеність різних груп займенників із такими граматичними категоріями, як особа, рід, число і відмінок.

Займенник

Назви займенників за значенням	Граматичні категорії			
	Особа (Person)	Рід (Gender)	Число (Number)	Відмінок (Case)
1	2	3	4	5
Особові (Personal)	Перша: I, we Друга: you Третя: he, she, it, they	Чоловічий: he Жіночий: she Середній: it	Однина: I, you, he, she, it Множина: we, you, they	Називний: I, you, he, she, it, we, they Об'єктний: me, you, him, her, it, us, them
Присвійні (Possessive)	Перша: my, our, mine, ours Друга: your, yours Третя: his, her, hers, its, their, theirs	Чоловічий: his Жіночий: her, hers Середній: its	Однина: my, your, his, her, its, mine, yours, hers Множина: our, your, their, ours, yours, theirs	—
Зворотні (Reflexive)	Перша: myself, ourselves Друга: yourself, yourselves Третя: himself, herself, itself, themselves	Чоловічий: himself Жіночий: herself Середній: itself	Однина: myself, yourself, himself, herself, itself Множина: ourselves, yourselves, themselves	—
Взаємні (Reciprocal)	—	—	—	Загальний: each other, one another Присвійний: each other's, one another's
Вказівні (Demonstrative)	—	—	Однина: this, that Множина: these, those	—
Питальні (Interrogative)	—	—	—	Називний: who Об'єктний: whom
Сполучні (Conjunctive)	—	—	—	Називний: who Об'єктний: whom
Означальні (Defining)	—	—	Однина: other Множина: others	Загальний: everybody, everyone Присвійний: everybody's, everyone's

1	2	3	4	5
Неозначені (Indefinite)	—	—	—	Загальний: somebody, anybody, someone, anyone, one Присвійний: anybody's, somebody's, anyone's, one's
Заперечні (Negative)	—	—	—	Загальний: nobody Присвійний: nobody's

5.2. Особові займенники (Personal Pronouns)

1. Особові займенники мають два відмінки (називний і об'єктний), три особи в однині і три особи у множині, чоловічий, жіночий і середній рід для третьої особи однини:

Число (Number)	Особа (Person)	Рід (Gender)	Відмінок (Case)	
			Називний (Nominative)	Об'єктний (Objective)
Однина (Singular)	Перша		I — я	me — мене, мені
	Друга		you — ти	you — тебе, тобі
	Третя	Чол.	he — він	him — його, йому
		Жін.	she — вона	her — її, їй
	Сер.	it — він, вона, воно	it — його, йому, її, їй	
Множина (Plural)	Перша		we — ми	us — нас, нам
	Друга		you — ви	you — вас, вам
	Третя		they — вони	them — їх, їм

2. Особові займенники у називному відмінку виконують роль підмета:

I get up at 6 o'clock.	Я встаю о шостій.
She gets up at 6 o'clock too.	Вона встає о шостій також.
He gets up at 7 o'clock.	Він встає о сьомій.
They get up early.	Вони встають рано.
But we don't get up early.	Але ми рано не встаємо.

3. Особові займенники в об'єктному відмінку виконують роль додатка і вживаються з прийменниками або без них:

Займенник

Alex likes us . (Прямий додаток) She gave me some advice. (Непрямий додаток) Please, don't tell anything about us . (Прийменниковий додаток)	Алекс любить нас. Вона дала мені декілька порад. Будь ласка, не кажи про нас нікому.
--	--

4. Займенники в об'єктному відмінку з прийменниками і без них перекладаються на українську мову різними непрямими відмінками:

He gave her a book.	Він дав їй книжку. (Давальний відмінок)
Invite her to go <i>with us</i> .	Запроси її піти з нами. (Її — родовий відмінок, <i>нами</i> — орудний)
Give that book to me , please.	Дай ту книжку мені, будь ласка. (Давальний відмінок)
I want to know everything about her .	Я хочу все про неї знати. (Знахідний відмінок)

5. Займенники **I, we, you, he, she** вживаються стосовно осіб. Іменник **he** *він* чоловічого роду, а іменник **she** *вона* жіночого роду:

He is very clever.	Він дуже розумний.
She is very kind.	Вона дуже добра.

6. Займенник **it** відноситься до середнього роду і замінює іменники — назви неістот, тварин, а також іменник **baby** *немовля*. Українською мовою особовий займенник **it** перекладається словами *він, вона, воно* залежно від роду відповідного іменника в українській мові:

The pencil is on the table. It is red.	Олівець на столі. Він червоний.
The book is on the shelf. It is interesting.	Книжка на полиці. Вона цікава.
The window is big. It is open.	Вікно велике. Воно відчинене.
The baby is crying. It wants to eat.	Немовля плаче. Воно хоче їсти.

7. Займенник **it** уживається замість назв тварин, коли їх стать для мовця невідома або байдужа:

The dog is near the sofa. It is sleeping.	Собака біля канапи. Він спить.
--	---------------------------------------

8. Якщо ми розрізняємо стать тварин, то вживаємо займенник **she** стосовно жіночої статі, а **he** стосовно чоловічої:

I should take special care of my *cat*. **She** is going to have kittens.
Look at my little *puppy*.
He is so funny.

Я маю особливо піклуватися про свою кішку. У неї скоро будуть кошенята.
Подивись на мого маленького цуцика. Він такий кумедний.

9. Займенник **she** *вона* (**her** в об'єктному відмінку) уживається іноді замість іменників, що означають назви кораблів, автомобілів і країн:

The Titanic sank on **her** first voyage. **She** is still much spoken about.
I like **Ukraine**. **She** is my native country.
Look at my new **car**, **she** is a beauty.

“Титанік” затонув під час своєї першої подорожі. Про нього все ще багато говорять (згадують).
Я люблю Україну. Вона моя рідна країна.
Подивись на мій новий автомобіль. Він красень.

10. Займенник **they** *вони* замінює назви істот і неістот у множині незалежно від їх роду:

I see many **boys** and **girls** in the yard. **They** are playing.
Look at these **houses**. **They** are so beautiful.

Я бачу багато хлопчиків і дівчаток у дворі. Вони граються.
Подивись на ці будинки. Вони такі гарні.

11. Займенник **they** може мати неозначено-особове значення **people in general** *люди взагалі* і вживатися у ролі підмета неозначено-особового речення:

They say he is going to resign.

Кажуть, що він збирається піти у відставку.

12. Займенник **you** може мати узагальнено-особове значення:

You feel that he is lying to you but you can't do anything.
If **you** read much, **you** know much.

Знаєш, що він тобі бреше, а ти нічого не можеш зробити.
Якщо багато читаєш, то багато знаєш.

13. Займенник **we** *ми* традиційно вживається замість **I** у газетних статтях, наукових виступах і публікаціях:

We think that the Government has made a mistake in imposing this tax.

Ми вважаємо, що уряд зробив помилку, впроваджуючи цей податок.

We came to a conclusion, that our method of teaching grammar is more effective.

Ми дійшли висновку, що наш метод навчання граматики є більш ефективним.

5.3. Вживання займенника *it*

1. Займенник **it**, як було зазначено вище, замінює назви тварин і чітко окреслених предметів і понять. Але займенник **it** може вживатися і замість назв нечітко окреслених понять:

The **weather** is fine foday. But **it** was bad yesterday and we couldn't go to the river.
I like **football**. And many people are fond of **it**.

Сьогодні погода гарна. А вчора вона була поганою і ми не змогли піти до річки.
Я люблю футбол. І багато людей захоплюються ним.

2. Із займенника **it** починаються речення, що вказують на те, ким або чим є та чи інша особа:

— Who's that?

— Хто це?

— It's Mary.

— Це Мері.

— Do you hear the knock at the door?

— Ти чуєш стук у двері?

— Yes, I do. It's a postman.

— Так. Це поштар.

3. Займенник **it** може вказувати на думку, виражену в попередньому висловлюванні:

He was trying to learn foreign languages, but **it** was not easy.
He knew that his father was dying but he didn't want to speak about **it**.

Він намагався вивчати іноземні мови, але це було нелегко.
Він знав, що його батько вмирає, але не хотів говорити про це.

4. Займенник **it** виконує функцію формального підмета у безособових реченнях:

It is raining heavily.
It was very cold in the room.
It is six miles to the nearest hospital from here.

Іде сильний дощ.
У кімнаті було дуже холодно.
Звідси шість миль до найближчої лікарні.

5. Займенник **it** виконує функцію формального підмета у реченнях, де іменна частина присудка виражена дієприкметниковим або інфінітивним зворотом чи підрядним реченням:

It's no use hoping he'll ever change his mind.	Немає рації сподіватися на те, що він коли-небудь змінить свою думку.
It is a pleasure to see you again.	Приємно бачити вас знову.
It was clear that he was not going to give in.	Було ясно, що він не збирається поступатися.

6. Із займенника **it** починаються фрази емпатичного характеру, що служать для виділення чогось важливого:

It was my question that made him speak.	Саме моє питання примусило його говорити.
--	---

5.4. Присвійні займенники (Possessive Pronouns)

1. Присвійні займенники мають граматичні категорії числа (Number) роду (Gender) і особи (Person) у 3-й особі однини та дві форми: залежну (conjoint), яка вживається лише як означення до іменника, і незалежну (absolute), яка вживається самостійно, тобто без іменника:

Число (Number)	Особа (Person)	Рід (Gender)	Форма		Українські еквіваленти
			Залежна (conjoint)	Незалежна (absolute)	
Однина (Singular)	Перша		my	mine	мій, моя, моє, мої
	Друга		your	yours	твій, твоя, твоє, твої
	Третя	Чоловічий	his	his	його
		Жіночий	her	hers	її
Множина (Plural)	Перша		our	ours	наш, наша, наше, наші
	Друга		your	yours	ваш, ваша, ваше, ваші
	Третя		their	theirs	їхній, їхня, їхнє, їхні

This pencil is mine. Don't take my pencil.	Цей олівець мій. Не бери мій олівець.
Is this your pencil? No, it's not my pencil, it's hers .	Це твій олівець? Ні, це не мій олівець, це її.

Take her pencil and give me yours. Візьми її олівець і дай мені свій.

2. В англійській мові немає займенника, що відповідав би українському займеннику *свій*. Останній перекладається на англійську мову різними присвійними займенниками залежно від особи, якої він стосується:

We like our country.	Ми любимо свою країну.
They like their town.	Вони люблять своє місто.

3. Якщо присвійні займенники у залежній формі (conjoint form) стоять перед назвами частин тіла (нога, рука, голова тощо), предметів одягу та особистих речей людини, вони звичайно не перекладаються:

A young man rose and held out his hand to help an old woman get up.	Молодий чоловік піднявся і простягнув руку, щоб допомогти старій жінці встати.
The girl dropped her handkerchief.	Дівчина упустила хусточку.
She looks nice in her new dress.	Вона гарно виглядає у новій сукні.

4. Присвійні займенники у незалежній формі (absolute form) можуть виконувати у реченні функції іменника:

Theirs is a very large family. (Підмет)	Вони дуже велика родина.
They are not my gloves. I thought they were yours. (Іменна частина присудка)	Це не мої рукавички. Я думала, що вони твої.
She put her arm on mine. (Обставина місця)	Вона поклала свою руку на мою.

Примітка. Присвійний займенник **its** майже не вживається у незалежній формі.

5. Іноді присвійні займенники у незалежній формі вживаються з прийменником **of**:

He is a friend of mine.	Він мій друг.
It happened through no fault of his.	Це трапилося не через його помилку.

6. Незалежна форма **yours**, як правило, вживається наприкінці листа:

Yours sincerely / truly / faithfully J. Smith. Щирий/відданий Вам Дж. Сміт.

5.5. Зворотні займенники (Reflexive Pronouns)

1. Зворотні займенники у третій особі однини мають граматичні категорії числа (Number), особи (Person) і роду (Gender):

Число (Number)	Особа (Person)	Рід (Gender)	Зворотні займенники (Reflexive Pronouns)	Українські еквіваленти	
				Емфатична форма	Зворотні займенники
Однина (Singular)	Перша		myself	сам	себе, собі, собою, (на) собі
	Друга		yourself	сам, сама	
	Третя	Чоловічий	himself	сам	
		Жіночий	herself	сама	
	Середній	itself	сам, сама, саме		
Множина (Plural)	Перша	—	ourselves	самі	себе, собі, собою, (на) собі
	Друга	—	yourselves		
	Третя	—	themselves		

2. Зворотні займенники в однині утворюються додаванням **-self** до займенників **my, your, him, her, it** (**-self** вимовляється як /self/). Зворотні займенники у множині утворюються додаванням **-selves** до займенників **our, your, them** (**-selves** вимовляється як /selvz/): **myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves**

3. Існує ще один зворотний займенник **oneself**, який утворюється від неозначеного займенника **one**:

One must do it oneself. Треба зробити це самому.

4. У реченні зворотні займенники завжди вказують на тих осіб, тварин або речі, що виконують дію. На українську мову англійські зворотні займенники перекладаються різними непрямими відмінками займенника **себе (собі, собою, на собі)**, а також часткою **-ся (-сь)**, яка додається до дієслова-присудка:

I hurt **myself**. Я поранився.
We hurt **ourselves**. Ми поранилися.

Займенник

He thinks only about **himself**. Він думає тільки про себе.
You talk only about **yourselves**. Ви говорите тільки про себе.
She cooked dinner for **herself**. Вона приготувала обід для себе.

5. Зворотні займенники вживаються у значенні іменника і виконують у реченні переважно функції додатка — прямого, непрямого, прийменникового:

They hurt **themselves**. Вони поранили себе.
She cooked dinner for **herself**. Вона приготувала обід для себе.
I can take care of **myself**. Я можу потурбуватися про себе сам.

Примітка. В окремих випадках зворотні займенники можуть виконувати функції інших членів речення:

I am glad that he is **himself** again. Я рада, що він знову такий, як раніше.
(Частина складеного іменного присудка)

6. Зворотний займенник **oneself** уживається тоді, коли підмет виражено неозначеним займенником **one**, а також з неозначеною формою дієслів:

One should see it oneself. Необхідно це побачити самому.

excuse **oneself** *вибачитися*
come to **oneself** *опритомніти*

7. Зворотні займенники вживаються також як підсилювальні слова і відповідають українським **сам/сама/само/самі**. У цьому значенні зворотний займенник стоїть у кінці речення або безпосередньо після підсилюваного слова:

I saw it **myself**. Я сам це бачив.
Let's do it **ourselves**. Давайте зробимо це самі.
She **herself** thinks so. Вона сама так думає.
They **themselves** have done everything for their party. Вони самі зробили все для своєї вечірки.

8. Зворотні займенники у сполученні з прийменником **by** (by **myself/yourself/himself/herself**) набувають значення **alone один, сам**. У цьому значенні можуть також уживатися такі словосполучення: **on my own, on your own, on his own, on her own**:

My grandmother lives **by herself/on her own**. Моя бабуся живе одна (сама).
I raise my children **by myself/on my own**. Я виховую своїх дітей сама (одна).

9. Зворотні займенники, як правило, не вживаються після дієслів *bring приносити; feel почувати; relax відпочивати, розслаблювати(ся); concentrate зосереджувати(ся); wash умивати(ся); dress одягати(ся); shave голити(ся)*:

I got up, shaved, washed and dressed.	Я встав, поголився, вмився і одягнувся.
I must try to concentrate.	Я повинна спробувати зосередитися.

5.6. Взаємні займенники (Reciprocal Pronouns)

1. В англійській мові є два взаємні займенники:

each other *один одного* та **one another** *один одного*.

2. Вживання **each other** частіше передбачає тільки дві особи, **one another** — дві або більш ніж дві особи:

I often see Jane and Nick together. They love each other .	Я часто бачу Джейн і Ніка разом. Вони кохають один одного.
The members of the family should respect one another .	Члени однієї родини мають поважати один одного.

3. Взаємні займенники мають два відмінки: **загальний** і **присвійний**. У загальному відмінку (the common case) вони мають форму **each other** і **one another** і вживаються у функції додатка, а у присвійному відмінку (the possessive case) вони мають форму **each other's**, **one another's** і вживаються у функції означення:

They came to understand each other . (Додаток)	Вони зрозуміли один одного.
They had not met so long that they had forgotten each other's names. (Означення)	Вони так давно не бачилися, що забули імена один одного.
In their letters as a rule they inquired after one another's relatives.	У своїх листах вони, як правило, розпитували про родичів один одного.

4. Перед взаємними займенниками **each other**, **one another** можуть уживатися прийменники:

They stared at each other in silence.	Вони мовчки пильно дивилися один на одного.
--	---

Примітка. Прийменник ставиться перед першим компонентом взаємного займенника.

5.7. Вказівні займенники (Demonstrative Pronouns)

1. Вказівні займенники мають такі граматичні категорії:

Число (The Number)	Вказівні займенники (Demonstrative pronouns)	Українські еквіваленти
Однина (Singular)	this	цей, ця, це
	that	той, та, те
Множина (Plural)	these	ці
	those	ті
	such	такий, така, таке
	same	той самий

2. **This (these)** вказує на особу, поняття, подію, предмет або дію, близькі за місцем або часом.

That (those) вказує на те, що є більш віддаленим у просторі або часі.

Вказівні займенники **this (these)**, **that (those)** у реченні виконують функції підмета, іменної частини складеного присудка, додатка і означення:

This is what I think. (Підмет)	Ось що я думаю.
Do you know these people? (Означення)	Чи знаєш ти цих людей?
That won't do. (Підмет)	Воно так не вдасться. (Так справа не піде).
That is true. (Підмет)	Це правда.
Who is that man at the window? (Означення)	Хто той чоловік біля вікна?
Tell me how you did this . (Додаток)	Скажи мені, як ти це зробив.
Honest people are those who always tell the truth. (Частина складеного іменного присудка)	Чесні люди — це ті, що завжди кажуть правду.

3. **That (those)** може вживатися як слово-замінник (замісник), що заступає раніше згаданий іменник, щоб уникнути його повторення:

He hung his daughter's portrait beside that of his wife's.	Він повісив портрет своєї доньки біля портрета своєї жінки.
She was a good teacher. She knew how to teach bright children and those who were slow.	Вона була хорошою вчителькою. Вона знала, як навчати і здібних дітей, і слабких.

4. Займенники **this (these)** і **that (those)** часто вживаються з іменниками, що вказують на час. **This (these)** вказує на майбутній або недавно минулий час. **That (those)** вказує на давно минулий час:

Will you come and see me this Sunday?	Чи зможеш ти прийти до мене у цю неділю?
Father had to go to London this morning.	Батько мав поїхати до Лондона цього ранку.
I remember that he woke up early that morning.	Я пам'ятаю, що він прокинувся рано того ранку.

5. Займенники **this (these)** і **that (those)** іноді вживаються з емоційним забарвленням:

Will this dog ever stop barking?	Чи перестане цей пес коли-небудь гавкати?
Do you really believe in these ideas?	Ти що дійсно віриш у ці ідеї?
He is one of those so-called modern poets.	Від один з тих, так званих сучасних поетів.

6. **That** часто вживається замість займенника **it**:

That's an excellent idea.	Це чудова ідея.
I'm going to practise law.	Я збираюся стати юристом. Я все це спланував.
I have that all planned.	

7. Вказівні займенники **this** і **that (those)** уживаються в сталих словосполученнях:

THIS	
this much	<i>стільки, так багато</i>
this long	<i>так довго</i>
this side of midnight	<i>до півночі</i>
this way	<i>сюди!</i>
like this	<i>так, ось так</i>

THAT (THOSE)	
and all that	<i>тощо, і таке інше</i>
by that	<i>тим самим</i>
like that	<i>таким чином, подібно</i>
not that	<i>не те, щоб</i>
that won't do	<i>так справа не піде</i>
now that	<i>тепер, коли</i>

with that	<i>разом з тим</i>
that far	<i>наскільки далеко, так далеко</i>
more than that	<i>більш того</i>
that's why	<i>тому</i>
so that's that	<i>ось так-то, такі ось справи</i>
those present	<i>ті, хто присутні</i>
those concerned	<i>ті, хто зацікавлені, причетні</i>
leave it at that	<i>зупинися на цьому</i>

8. Вказівний займенник **such** *такий* у реченні може виконувати функції підмета, означення і частини складеного іменного присудка. Після **such** у функції означення перед злічуваними іменниками **»** однині вживається неозначений артикль **a/an**:

He is such a liar. (Означення)	Він такий брехун.
He had such a busy morning. (Означення)	У нього був такий насичений ранок.
Such is the present state of things. (Підмет)	Таким є нинішній стан справ.
His conduct was such as might be expected. (Частина складеного іменного присудка)	Його поведінка була такою, як її можна було очікувати.

9. Значення займенника **such** часто доповнюється підрядним реченням, яке вводиться сполучним словом **that**, або фразами, що починаються з **as**:

He made such a good speech that he was elected unanimately .	Він виступив з такою гарною промовою, що його обрали одностайно.
I never saw such a handsome man as Jim's father .	Я ніколи не бачив такого гарного чоловіка, як батько Джіма.

10. Займенник **such** може вживатися у сполученні з деякими неозначеними займенниками:

He did not say any such thing.	Він нічого такого не казав.
Some such story was told to me years ago.	Подібну історію мені розповідали багато років тому.
On every such occasion many people come here.	При кожній такій нагоді багато людей приходять сюди.

11. Вказівний займенник **such** уживається у таких сталих словосполученнях:

such a sight	<i>такий вид</i>
and such things	<i>і таке інше</i>
such as	<i>як, наприклад, такий як</i>
it was such miles away	<i>це було так далеко</i>
all such	<i>такі люди</i>
as such	<i>як такий, по суті</i>
such as they are	<i>якими б вони не були</i>

12. Вказівний займенник **same** *той самий* у реченні переважно виконує функцію означення, але іноді може вживатися у функції підмета, предикатива чи додатка. Перед займенником **same** завжди ставиться означений артикль **the**:

They belong to the same family. (Означення)	Вони належать до однієї й тієї ж родини.
It is all the same to me. (Предикатив)	Мені все одно. (Мені байдуже).
The same happened to her. (Підмет)	Те саме трапилося з нею.
He would do the same again. (Додаток)	Він знову зробив би те саме.

13. Значення займенника **same** можуть доповнювати підрядні речення, які вводяться сполучними словами **that**, **as** або фрази, що починаються з **as**:

He wore the same suit that I had seen him some years before .	Він був одягнений у той самий костюм, в якому я бачила його декілька років тому.
I came back to my parents' house. Everything was the same as before .	Я повернулась до батьківського дому. Все було так само, як і раніше.

14. Вказівний займенник **same** вживається у таких сталих словосполученнях:

the same as	<i>так само як</i>
all the same	<i>все-таки, проте, так чи інакше, однак</i>
thank you all the same	<i>все-таки дозвольте подякувати Вам</i>
just the same	<i>точно такий, такий самий</i>
much the same	<i>майже такий</i>
the very same	<i>точно такий</i>

5.8. Питальні займенники (Interrogative Pronouns)

1. Питальні займенники — це ті, що їх ставимо як запитання до іменних частин мови:

who хто? what що, який? which який, котрий? whose чий?

2. Питальний займенник **who** вживається стосовно осіб, іноді тварин, і має два відмінки: називний (the nominative case) і об'єктний (the objective case).

Називний відмінок (The Nominative Case)

Who?

a) **Who** виконує функцію підмета у питальному реченні. Тоді присудок-дієслово після нього вживається тільки в однині:

Who knows English well?	Хто знає англійську мову?
He knows. / He does.	Він знає.
They know. / They do	Вони знають.
Who was elected?	Кого обрали?
He was (elected).	Його (обрали).
They were (elected).	Їх (обрали).

b) **Who** виконує функцію частини складеного іменного присудка питального речення. Тоді дієслово-зв'язка узгоджується з підметом і може стояти в однині або множині:

Who is your neighbour?	Хто твій сусід?
A very nice person.	Дуже гарна людина.
Who are your neighbours?	Хто твої сусіди?
Nice people.	Гарні люди.

Об'єктний відмінок (The Objective Case)

Who/whom

a) **Who** виконує функцію додатка і може вживатися з прийменником або без нього:

Who did you elect?	Кого ви обрали?
Who did you talk to?	З ким ви розмовляли?

b) **Whom** уживається переважно у формальному мовленні (промови, реферати, виступи тощо), а в неформальному спілкуванні замість **whom** уживається **who**:

To whom did you give it?	Кому ти це віддав?
Who did you give it to?	
Whom do you see?	Кого ти бачиш?
Who do you see?	

в) Прийменник, що відноситься до додатка, стоїть на початку питального речення перед **whom** і наприкінці питального речення, якщо воно починається із займенника **who**:

At whom are you looking?	На кого ти дивишся?
Who are you looking at?	
To whom does this pen belong?	Кому належить ця ручка?
Who does this pen belong to?	

3. Питальний займенник **what** уживається у таких значеннях:

а) **What** *що* — питальне слово до іменників, що означають назви неістот, а також тварин. **What** у цьому значенні може виконувати функції підмета і додатка:

— What is it?	— Що це?
— It's a book.	— Це книжка.
— What are you laughing at?	— З чого ви смієтесь?
— At the cat.	— З kota.
— What do you like to read?	— Що тобі подобається читати?
— Novels.	— Романи.
— What happened then?	— Що трапилось тоді?

б) Якщо **what** виконує функцію прийменникового додатка, то прийменник ставиться наприкінці питального речення:

What are you laughing at?	Над чим ви смієтесь?
What are you listening to?	Що ви слухаєте?

в) **What** уживається у питальних реченнях, коли йдеться про заняття, звання та професії людей:

— What is he?	Хто він?
— He is a teacher.	Він учитель.
— What are they?	Хто вони?
— They are students.	Вони студенти.

г) **What** уживається, коли ми запитуємо про дії:

— What are you doing now?	— Що ти зараз робиш?
— I am cleaning my car.	— Я мию машину.

д) **What** у сполученні зі словом **about** має різні значення:

What about your doctor?	А як же твій лікар?
What about a cigarette?	Чи хочеш сигарету?
What about something to eat?	Може щось поїмо?

4. Питальний займенник **what** *який* у сполученні з іменником уживається у запитаннях до означень:

What books do you like to read?	Які книжки тобі подобається читати?
What films have you recently seen?	Які фільми ти подивився останнім часом?
What languages do you know?	Які мови ти знаєш?
What play did you see last?	Яку п'єсу ти подивився востаннє?
What artists will be exhibited in this museum?	Які художники виставлять свої картини в цьому музеї?

5. Замість **what** у сполученні з іменниками, що означають назву осіб, часто вживається займенник **which** у значенні *який*?:

Which writers do you like?	Які письменники тобі подобаються?
-----------------------------------	-----------------------------------

6. Займенник **what** часто вживається у словосполученнях **what kind of, what sort of**, що мають значення *який*?:

What kind of house have they bought?	Який будинок вони придбали?
What kind of man is he?	Яка він людина?
What sort of tea do you like?	Який чай тобі подобається? (Якого сорту чай тобі подобається?)

7. **What** у сполученні з іменником та прикметником може вживатися на початку окличних речень:

What marvellous news he brought!	Які гарні новини він приніс!
What a funny kitten you have!	Яке у тебе кумедне кошеня!

8. Якщо до питальних займенників **who** і **what** додається слово **ever**, вони набувають емпатичного значення і виражають різні емоції: здивування, гнів, відчай тощо:

Whoever can be calling at this time of the night?	Ну хто ж це може дзвонити в такий час ночі?
Whatever were you thinking of to suggest such a plan?	Про що ви тільки думали, пропонуючи такий план?
He gets up at five o'clock every morning. Whatever for?	Він встає о п'ятій кожного ранку. Для чого це? (Навіщо?)

9. Питальний займенник **which** який, котрий уживається стосовно істот і неістот і передбачає певний вибір когось або чогось з двох або більше осіб чи предметів. **Which** може бути займенником-іменником і займенником-прикметником. Як займенник-іменник він виконує функцію підмета і додатка, а як займенник-прикметник — означення:

Which will you have, tea or coffee? (Додаток)	Що ви будете пити, чай чи каву?
Which author are you more interested in? (Означення)	Який автор Вас більше всього цікавить?
Which of them said that? (Підмет)	Хто з них сказав це?

10. Після займенника **which** часто вживається прийменник **of** з іменником або займенником у множині:

Which of them will come?	Хто з них прийде?
Which of your friends saw that film?	Хто з твоїх друзів бачив той фільм?
Which of his books would you like to read?	Які з його книжок ти хотів би прочитати?

11. Займенник **whose** вважається присвійним питальним займенником, який частіше виконує у реченні функцію означення і перекладається на українську мову: *чий, чия, чия, чий* в різних відмінках залежно від контексту:

Whose room is it going to be?	Чия це буде кімната?
Whose car do you prefer to go in?	В чийому автомобілі ти волієш поїхати?

5.9. Сполучні займенники (Conjunctive Pronouns)

1. Займенники **who, whom, what, whose, which** приєднують підрядні речення до головних, тому вони називаються сполучними займенниками. Сполучні займенники самостійно виконують функції

різних членів підрядного речення — підмета, присудка, додатка, означення:

I don't know who has bought the house. (Підмет)	Я не знаю, хто купив цей будинок.
I had to find out what he was. (Присудок)	Я вимушена була дізнатися, хто він такий.
He always said exactly what he thought. (Додаток)	Він завжди казав те, що думав.
You'll never guess what present I want to get for my birthday. (Означення)	Ти ніколи не здогадаєшся, який подарунок я хочу одержати на свій день народження.

2. Сполучні займенники **who, what, whose, which** вводять підрядні підметові, присудкові і додаткові речення:

What was done cannot be undone. (Підрядне підметове)	Що зроблено, те зроблено.
Life in the country now isn't what it used to be. (Підрядне присудкове)	Життя у селі зараз не те, що було.
I don't know whose handwriting it is. (Підрядне додаткове)	Я не знаю, чий це почерк.
The book which I am reading is interesting. (Підрядне означальне)	Книжка, котру я читаю, цікава.

5.10. Відносні займенники (Relative Pronouns)

1. Займенники **who, whose, which** і **that** вводять підрядні означальні речення. У цьому випадку вони завжди відносяться до якогось іменника або слова, що вживається у значенні іменника, у головному реченні. Тому вони називаються відносними займенниками (relative pronouns). Підрядні означальні речення стоять після того слова в головному реченні, яке вони пояснюють:

They were worried about their son who was taking part in the war.	Вони хвилювалися за свого сина, який брав участь у війні.
He is one of the men whom I can trust.	Він один з тих чоловіків, кому я можу довіряти.
The book which I am reading is interesting.	Книжка, яку я читаю, цікава.

2. Відносний займенник **who (whom)** уживається лише стосовно осіб або тварин. Якщо займенник **who** є підметом підрядного означального речення, то дієслово-присудок узгоджується з ним в однині або множині, залежно від числа іменника, до якого відноситься це підрядне речення:

Nick likes **a teacher who** gives him good marks.

Ніку подобається будь-який учитель, який ставить йому добрі оцінки.

Athletes who practise much make progress.

Спортсмени, що багато тренуються, досягають успіхів.

3. Відносний займенник **whose** вживається у підрядних означальних реченнях як стосовно істот, так і неістот:

Martin was the only **pupil** in the class **whose** reading was fluent.

Мартін був єдиним учнем у класі, хто читав швидко.

I like **newspapers whose** pages are largely filled with news of art.

Мені подобаються газети, на сторінках яких переважають новини про мистецтво.

4. а) Відносний займенник **which** у підрядних означальних реченнях уживається лише стосовно неістот:

The cake which was baked by Carmen won a prize.

Торт, який спекла Кармен, виграв приз.

б) Відносний займенник **which** уживається також тоді, коли підрядне означальне речення відноситься не до одного слова, а до всього головного речення. У цьому випадку перед відносним займенником **which** ставиться кома, а **which** перекладається на українську мову сполучним словом *що*:

He invited us to dinner, which was very kind of him.

Він запросив нас на обід, що було дуже люб'язно з його боку.

в) Перед **which** може вживатися прийменник **of**. У цьому випадку **of which** відповідає значенню **whose**, що вживається стосовно неістот:

We crossed the river the current **of which** was rapid.
We crossed the river **whose** current was rapid.

Ми переправилися через річку, течія якої була швидкою.

5. Займенник **that** уживається у ролі сполучного слова для приєднання підрядних означальних речень до головних. **That** може стосуватися істот і неістот:

The movie **that** we saw pleased us.
He is not a man **that** can understand such things.

Кінофільм, який ми подивилися, сподобався нам.
Він не та людина, яка спроможна зрозуміти такі речі.

6. **That** переважно вживається тоді, коли підрядне речення відноситься:

а) До займенників **all, something, anything, nothing, everything**:

He never says **anything that** is worth listening to.
You have **all that** you need.
I suddenly saw **something that** attracted my attention.

Він ніколи не каже того, що варто слухати.
Ти маєш все, що тобі необхідно.
Я раптом побачила щось таке, що привернуло мою увагу.

б) До іменника у сполученні з прикметником у формі найвищого ступеня або числівником **first**:

It was **the first time that** I visited Kyiv.
He has written **the best book that** I've ever read.

Це був мій перший візит до Києва.
Він написав найкращу з книжок, що я коли-небудь читав.

в) До іменника у сполученні зі словами **same** чи **only**:

She baked **the same cake that** I ate on her birthday.
The only thing that matters is that you are safe.

Вона спекла такий самий торт, який я їв на її день народження.
Єдине, що має значення, це те, що ти в безпеці.

7. Якщо займенники **who, which, that** уживаються у підрядному реченні з прийменником, то прийменник може стояти:

а) Перед займенником:

This is the story **of which** I spoke. Це оповідання, про яке я говорив.

б) Наприкінці підрядного речення:

This is the story **which** I spoke **of**.
This is the story **that** I spoke **of**.

Це те оповідання, про яке я говорив.

Примітка. У цьому випадку в усному мовленні займенники **who, which, that** часто випускаються, а прийменник уживається наприкінці підрядного речення:

This is the story I spoke of .	Це те оповідання, про яке я говорив.
The people I work with are very kind.	Люди, з якими я працюю, дуже доброзичливі.

5.11. Означальні займенники (Defining Pronouns)

Означальні займенники:

all	<i>весь, вся, все, всі</i>
each	<i>кожний</i>
every	<i>кожний, всякий, будь-який</i>
everybody	<i>кожний, всі</i>
everyone	<i>кожний, всі</i>
everything	<i>все</i>
either	<i>обидва, обидві, обоє, один з двох</i>
neither	<i>ні той, ні той</i>
both	<i>обидва, той і другий</i>
other	<i>інший, другий</i>
another	<i>інший, другий, ще один</i>

ALL

1. Займенник **all** уживається як займенник-іменник і займенник-прикметник.

All як займенник-іменник має значення одиниці — *все* і множини — *всі* (загальна кількість осіб, тварин або предметів). Залежно від цього дієслово-присудок узгоджується з **all**, якщо він виконує функцію підмета, в одиниці або множині:

All is well that ends well.	Все добре, що добре закінчується.
All are present, we can start our meeting.	Всі присутні, ми можемо розпочинати наші збори.

2. **All** як займенник-прикметник може вживатися у сполученні з іменниками або особовими займенниками в об'єктному відмінку:

1) All boys prefer playing football to doing homework.	Усі хлопчики воліють грати у футбол, а не виконувати домашнє завдання.
2) All the money was spent.	Усі гроші було витрачено.

3) All my friends were happy to hear that news.	Усі мої друзі були раді почути цю новину.
4) I don't like to speak to all these people .	Мені не подобається розмовляти з усіма цими людьми.
5) All of us were disappointed by him.	Усі ми були ним розчаровані.

• Після **all** злічувані іменники вживаються у множині, а незлічувані — в одиниці (приклади 1, 2, 3).

• Між **all** та іменником можуть уживатися означальні слова (приклади 2, 3, 4).

• Якщо **all** уживається у сполученні з особовим займенником у об'єктному відмінку, то між ними ставиться прийменник **of** (приклад 5).

Примітка. В американському варіанті англійської мови часто спостерігається вживання прийменника **of** після **all** перед іменниками:

All of the books are mine.	Всі ці книжки належать мені.
You haven't eaten all of the bread , have you?	Ти ж не з'їв увесь хліб, чи не так?

3. **All** у сполученні з іменником або особовим займенником, що виконує функцію підмета у реченні, може стояти перед цим іменником або займенником чи після них:

All the students found the lecture interesting.	Усі студенти визнали, що лекція була цікавою.
The students all found the lecture interesting.	

All of them found the lecture interesting.	Усі вони визнали, що лекція була цікавою.
They all found the lecture interesting.	

4. У сполученнях **all** з іменниками, що означають час: **day, night, week, month, year** тощо, артикль у більшості випадків не вживається:

I haven't seen George all day .	Я не бачив Джорджа весь день.
They spent all summer there.	Вони провели там усе літо.

5. **All** уживається у сталих словосполученнях:

at all	<i>зовсім</i>
all alone	<i>у повній самоті</i>
all ever	<i>усюди, скрізь</i>

all around	<i>кругом, з усіх боків</i>
all along	<i>весь час</i>
all at once	<i>відразу, раптом</i>
all the more so	<i>тим більше</i>
all the same	<i>однаково, байдуже</i>
all but	<i>майже, трохи не</i>
all in all	<i>повністю, у цілому</i>

EVERY, EVERYBODY, EVERYONE, EVERYTHING

1. Означальний займенник **every** вживається як займенник-прикметник у сполученні зі злічуваними іменниками в однині і виконує у реченні функцію означення:

Every boy dreams to be strong and brave.	Кожний хлопчик мріє бути сильним та хоробрим.
Every time I ring you up, you are out.	Кожного разу, коли я телефоную, тебе немає вдома.

2. **Every** вживається у сталих словосполученнях:

every now and then	<i>час від часу</i>
every other day	<i>через день</i>
every bit/every whit	<i>цілком, у всіх відношеннях</i>
every so often	<i>час від часу</i>
with every good wish	<i>з найкращими побажаннями</i>

3. **Everybody, everyone** є займенниками-іменниками і вживаються стосовно осіб. Дієслово-присудок узгоджується з ними, якщо вони виконують функцію підмета у реченні, в однині.

Everybody, everyone мають два відмінки: загальний (the common case) і присвійний (the possessive case):

1) Everybody is ready for the lesson. (Загальний відмінок)	Всі (тобто кожен) готові до уроку.
2) Everybody's books and notebooks are on the desks. (Присвійний відмінок)	Книжки та зошити кожного знаходяться на партах.

• У першому прикладі **everybody** виконує функцію підмета, а дієслово-присудок **is** узгоджується з ним в однині.

• У другому прикладі **everybody's** виконує функцію означення до підмета **books and note-books**.

4. **Everything** також є займенником-іменником, уживається стосовно неістот і має один відмінок — загальний. Дієслово-присудок узгоджується з ним в однині, якщо він виконує функцію підмета:

Everything goes well in our house.	Все йде добре в нашому домі.
One can't have everything .	Не можна мати все (одна людина не може мати все).

EACH

1. Займенник **each** уживається як займенник-іменник і як займенник-прикметник.

Each як займенник-іменник уживається стосовно істот і неістот, а дієслово-присудок узгоджується з ним в однині, якщо він виконує функцію підмета у реченні:

The teacher explained what each was to do in case of fire alarm.	Учитель пояснив, що кожен має робити на випадок пожежної тривоги.
---	---

2. **Each** як займенник-прикметник уживається у сполученні зі злічуваними іменниками в однині і виконує у реченні функцію означення:

I met him each time he came to Kyiv.	Я зустрічав його кожного разу, коли він приїздив до Києва.
Each child is happy to have a present.	Кожна дитина радіє подарункові.

3. Після **each** може вживатися іменник або особовий займенник із прийменником **of**:

Each of the students took part in the meeting.	Кожен зі студентів брав участь у зборах.
I'll send each of you some stamps next month.	Я надішлю кожному з вас марки наступного місяця.

4. У словосполученні **each + of + noun** іменник уживається у множині, а між прийменником **of** та іменником у множині можуть стояти означальні слова:

Each of the ten houses in the street has a garden.	Кожний з десяти будинків на цій вулиці має садок.
---	---

OTHER, ANOTHER

1. **Other** уживається як займенник-іменник і як займенник-прикметник. Перед займенником **other** може вживатися означений артикль **the** або неозначений, який зливається з ним в одне слово **another** (**an + other = another**).

2. **Other** як займенник-іменник має форму множини **others** і форму присвійного відмінка **other's**:

This is my opinion but I see the others think differently.	Це моя думка, але я бачу, що інші (решта) думають інакше.
One of my sisters is married to a man who is a businessman, the other's husband is a doctor.	Одна з моїх сестер одружена з чоловіком, що є бізнесменом, а чоловік іншої — лікар.

3. **Other/another** як займенник-прикметник у сполученні із іменниками має різні значення:

- **The other + іменник в однині** означає *другий з двох...*:

There is a nice park on the other bank of the river.	На другому березі річки — гарний парк.
---	--

- **The other + іменник у множині** означає *решта...*:

The other guests have gone. And now we are alone.	Решта гостей поїхала. І зараз ми самі.
--	--

- **Other (без артикля) + іменник у множині** означає *інші...*:

Some children like chocolate, other children prefer candies.	Деяким дітям подобається шоколад, а іншим дітям — ледяники.
---	---

- **Another + іменник в однині** означає *другий, інший, ще один...*:

I should find another job . Will you give me another cup of coffee?	Мені слід знайти іншу роботу. Можна ще одну чашку кави?
---	---

EITHER, BOTH

1. Займенники **either, both** уживаються стосовно двох осіб або предметів.

Either означає *обидва, кожний з двох, кожний*, **both** — *обидва*.

2. **Either** як займенник-прикметник уживається з іменниками переважно в однині, **both** як займенник-прикметник уживається з іменниками у множині:

Either train goes there.	Обидва поїзди йдуть у тому напрямку.
Both restaurants are very good.	Обидва ресторани дуже хороші.

3. **Either, both** як займенники-іменники вживаються за схемою:

either/both + of + the/these/those / my/your/his/her/our/their + іменник у множині...

Either of the hotels is good.	Кожен з цих готелів хороший.
Both of her sons are students.	Обидва її сини — студенти.

4. **Either, both** уживаються з такими особовими займенниками в об'єктному відмінку як **us/you/them**. У цьому випадку між **either** чи **both** і **us/you/them** ставиться прийменник **of**:

Either of you would do this.	Кожний з вас зробив би це.
Both of us were very tired.	Обидва ми були стомлені.
I invited one of the brothers but both of them came.	Я запросила одного з братів, але прийшли обидва.

Після **either of...** у функції підмета дієслово-присудок уживається в однині; після **both of...** дієслово-присудок уживається у множині.

5.12. Неозначені займенники (Indefinite Pronouns)

До неозначених займенників належать:

some	<i>декто, деякі, одні, інші, (де)кілька, якийсь, який-небудь</i>
somebody	<i>хтось, хто-небудь</i>
something	<i>щось, що-небудь</i>

any	будь-який, який-небудь, якийсь, скільки-небудь, всякий
anybody	будь-хто, хтось, хто-небудь
anything	що-небудь, будь-що, щось
one	якийсь, хтось, будь-хто, кожний
someone	хтось, хто-небудь
anyone	хто-небудь

SOME

1. Займенник **some** (*де*) кілька, деякі, дехто, інші, якийсь уживається перед злічуваними іменниками у множині:

I saw you some years ago.	Я бачив Вас кілька років тому.
Some people were coming into the shop.	Якісь люди входили до крамниці.

2. Перед злічуваними іменниками в однині **some** означає *якийсь, який-небудь*:

Some man phoned you yesterday.	Якийсь чоловік телефонував тобі вчора.
Some fool has opened the tap.	Якийсь дурень відкрив кран.

3. Займенник **some**, перед незлічуваними іменниками означає *деяка кількість* і не перекладається українською мовою:

Go to the shop and buy some sugar .	Сходи до крамниці і купи цукру.
There is some milk in the jug.	У глечикі є молоко.

4. Перед числівниками **some** має значення *приблизно*:

I've planted some twenty trees.	Я посадив десь (приблизно) двадцять дерев.
--	--

5. **Some** може виконувати у реченні функцію підмета, додатка і означення:

Some played ball on the beach, some were lying in the sun. (Підмет)	Дехто грав на пляжі у м'яча, дехто (інші) просто загорали.
We must first think of some plan. (Означення)	Ми повинні спочатку намітити якийсь план.
There were so many butterflies in the air, and he tried to catch some . (Додаток)	У повітрі було так багато метеликів, і він намагався спіймати декілька.

6. **Some** вживається переважно у стверджувальних реченнях:

Mother gave me some pennies to buy sweets.	Мама дала мені декілька пенсів, щоб я купив цукерки.
---	--

7. **Some** вживається в питальних реченнях, що виражають пропозицію або прохання:

Would you like some tea? (Пропозиція)	Ви будете пити чай?
Can I have some of those apples? (Прохання)	Можна мені взяти ці яблука?
Will some of you help me? (Прохання)	Може, хтось з вас допоможе мені?

8. **Some** вживається в спеціальних питаннях у значенні *деякі, дехто, декілька*:

Why do some teachers complain of you?	Чому деякі вчителі висловлюють своє незадоволення тобою?
Where were you some days ago?	Де ти був декілька днів тому?

9. **Some** може іноді вживатися в заперечних реченнях, якщо заперечення не стосується члена речення, вираженого займенником **some**, тобто цей член речення має стверджувальне значення:

I'm going away for a week. So, I won't be able to see some games.	Я від'їжджаю на тиждень. Тому не зможу подивитися деякі ігри.
--	---

ANY

1. **Any** як займенник-прикметник уживається з іменниками у множині і однині та виконує у реченні функцію означення:

You can get it in any shop. (Означення)	Це можна придбати в будь-якій крамниці.
Has he got any magazines? (Означення)	Чи є у нього якісь журнали?

2. **Any** як займенник-іменник виконує у реченні функцію підмета і додатка:

Buy some newspapers if you see any . (Додаток)	Купи декілька газет, якщо побачиш їх.
--	---------------------------------------

— Which newspapers do you want me to buy?
— **Any** will do. (Підмет)

— Які газети ти хочеш, щоб я купив?
— Будь-які.

3. **Any** вживається переважно в заперечних реченнях і загальних питаннях замість **some**. В цих випадках займенник українською мовою здебільшого не перекладається:

— Have you got **any** money?
— Yes, I have **some**.
They haven't got **any** children.
I did not see **any** change in his life.
I did not find **any** mistake in your dictation.

— Чи є у тебе гроші?
— Так, трохи є.
У них немає дітей.
Я не помітив ніяких змін в його житті.
Я не знайшов жодної помилки у вашому диктанті.

Примітка. Заперечного значення речення може набувати, коли в ньому є слова **never, without, seldom, hardly** та інші. В такому реченні також уживається **any**:

He left home **without any** money.
There is **hardly any** sugar left.

Він пішов з дому без грошей.
Цукру майже не залишилося.

4. **Any** вживається у стверджувальних реченнях у значенні *будь-який*:

Any child knows that.
Come **any** day you like.

Будь-яка дитина це знає.
Приходь у будь-який день, коли тобі заманеться.

Her voice sounds well in **any** hall.

Її голос гарно звучить у будь-якому залі.

5. **Any** вживається в підрядних додаткових реченнях, що починаються із сполучників **if** або **whether**, та в підрядних умовних реченнях:

I wonder **whether** you have met **any** of these people before.
Let me know **if** you hear **any** news.

Цікаво, чи зустрічали ви когонебудь з цих людей раніше.
Дайте мені знати, якщо почуєте якусь новину.

6. **Any** може виконувати функцію прислівника із значенням *анітрохи, ніскільки, скільки-небудь*:

They are not **any** the worse for it.

Вони анітрохи від цього не постраждали.

In spite of your advice she isn't **any** the wiser.

Незважаючи на вашу пораду, вона ніскільки не стала мудрішою.

7. **Any** вживається у сталих словосполученнях:

in any case, at any rate
at any time

у будь-якому разі
у будь-який час

SOMEBODY, SOMEONE, ANYBODY, ANYONE

1. Складні неозначені займенники **somebody/someone/anybody/anyone** є займенниками-іменниками, що відповідають на запитання **who хто?**

Ці займенники мають значення однини і дієслово-присудок узгоджується з ними в однині, коли вони виконують функцію підмета:

Someone wants to see you.
There **is somebody** in his office.
Is anybody there?

Хтось хоче бачити Вас.
В його офісі хтось є.
Там хтось є?

2. **Somebody/someone/anybody/anyone** часто вживаються із займенниками **they/them/their**:

Somebody has spilt **their** coffee on the carpet.
If **anybody** wants to leave, **they** can.

Хтось розлив каву на килим.
Якщо хтось хоче піти, можете це зробити.

3. **Somebody/someone/anybody/anyone** вживаються у загальному і присвійному відмінках. У загальному відмінку вони виконують функцію підмета і додатка, а у присвійному — функцію означення:

Somebody phoned you.
(Підмет)
Somybody's call woke me up.
(Означення)
I see **somebody** in the window.
(Додаток)
Did you take **anybody's** photo at the party? (Означення)

Хтось телефонував Вам.
Чийсь телефонний дзвінок розбудив мене.
Я бачу когось у вікні.
Ти кого-небудь сфотографував на вечірці?

Присвійний відмінок займенників **somebody/someone/anybody/anyone** утворюється додаванням до них **'s: somebody's/someone's/anybody's/anyone's**.

5. **Anything** уживається переважно у заперечних реченнях, загальних питаннях, підрядних додаткових реченнях після сполучників **if** або **whether** і підрядних реченнях умови:

He looked at me and didn't say anything .	Він подивився на мене і нічого не сказав.
Is there anything on the table?	Чи є щось на столі?
He asked if there was anything on the table.	Він запитав, чи є щось на столі.
If you need anything , just call me.	Якщо тобі буде щось потрібно, поклич мене.

6. **Anything** уживається у стверджувальних реченнях у значенні **everything** *будь-що, все*:

Take anything you like.	Беріть все, що вам подобається.
--------------------------------	---------------------------------

7. Словосполучення **anything but** означає *все що завгодно, тільки не... або далеко не...*:

He is anything but a coward.	Він все що завгодно, тільки не боягуз.
-------------------------------------	--

8. Всі складні неозначені займенники **somebody/something/anybody/anything/someone/anyone** можуть уживатися з прикметниками, які характеризують ці займенники і стоять після них:

Somebody important has arrived in our town.	Хтось дуже важний прибув до нашого міста.
I want someone reliable to do this work.	Мені потрібен хтось дуже надійний, щоб виконати цю роботу.
He was going to tell us something pleasant .	Він збирався сказати нам щось приємне.
Have you got anything new for me?	У Вас є щось нове для мене?

ONE

1. Неозначений займенник **one** не вказує на конкретну особу, він уживається стосовно осіб взагалі і має значення *якийсь, хтось, будь-хто, кожний* тощо:

One should learn a lot.	Кожному (всім) необхідно навчитися багато чого.
--------------------------------	---

One Mr Black phoned me.	Якийсь містер Блек зателефонував мені.
--------------------------------	--

2. **One** як займенник-іменник уживається в загальному і присвійному відмінках:

а) У загальному відмінку **one** виконує функцію підмета в неозначено-особових реченнях, а також додатка у значенні *будь-кого, будь-кому* тощо:

One should be careful in matters like this. (Підмет)	Кожен має бути обережним у справах, подібних до цієї.
One never knows what may happen. (Підмет)	Ніхто не знає, що може трапитися.
He is usually ready to help one in pain. (Додаток)	Він завжди готовий допомогти будь-кому, хто страждає.

б) Неозначено-особові речення перекладаються на українську мову найчастіше узагальнено-особовими або безособовими реченнями:

If one wants a good service, serve oneself.	Якщо хочеш, щоб обслуговування було гарним, обслуговуй себе сам.
One should be very careful crossing the street.	Треба бути дуже уважним, коли переходиш вулицю.

в) У присвійному відмінку **one** має форму **one's** і виконує функцію означення:

His sincerity excited one's sympathy. (Означення)	Його щирість викликала симпатію кожного (всіх).
--	---

3. **One** у сполученні з іменниками, що вказують на час, виражає невизначений час:

One summer evening I went for a stroll in the park.	Одного літнього вечора я пішов на прогулянку до парку.
One day he'll understand his mistake.	Одного дня (колись) він зрозуміє свою помилку.

4. **One** вживається у значенні **only** або **single** *єдиний*. У цьому випадку перед **one** вживається означений артикль **the**:

Your father is the one man who can help you now.	Твій батько — єдина людина, хто може допомогти тобі зараз.
This is the one thing you can do.	Це єдине, що ти можеш зробити.

5. Займенник **one** замінює злічуваний іменник, вжитий раніше, щоб уникнути його повторення. У цій функції **one** вживається в однині і множині — **ones**, але не має форми присвійного відмінка:

My father was <i>a writer</i> but I could never be one .	Мій батько був письменником, я ніяк не міг ним стати.
I prefer red <i>roses</i> to white ones .	Я віддаю перевагу червоним трояндам перед білими.

6. Як слово-замінник **one** може вживатися:

а) Із займенниками **this, that, another, (the) other, which**:

Take this chair and I'll take that one .	Візьми цей стілець, а я візьму той.
If you don't like this magazine, take another one .	Якщо тобі не подобається цей журнал, візьми інший.
Here are some books for you to read. Which one would you choose?	Ось тобі декілька книг почитати. Котру з них ти б вибрала?

б) З прикметниками, переважно у звичайній формі:

That's not their car. Theirs is a blue one .	То не їхня машина. Їхня машина блакитна.
This little room is more cosy than the big one .	Ця маленька кімната більш затишна, ніж велика.

Перед прикметником, що передує **one**, може вживатися артикль **a (an)** чи **the** в залежності від контексту.

в) Із порядковими числівниками **(the) first, (the) second** тощо:

My house is the first one on the left.	Мій будинок — перший зліва.
---	-----------------------------

г) Зі словами **the last, the next**:

You are the first one to receive the information, and I'm the last one .	Ви перший, хто одержав цю інформацію, а я останній.
--	---

д) **One (ones)** уживається у сталих словосполученнях:

it's all one to me one after the other	для мене це не має значення один за одним, поступово, не всі разом
---	---

one by one	поодинці
the little ones	діти
the pretty ones	гарненькі дівчата

5.13. Заперечні займенники (Negative Pronouns)

До заперечних займенників належать:

no	ніякий
nobody	ніхто, ніщо
nothing	ніхто
neither	ніщо
	ні той, ні інший, жоден

NO

1. Заперечний займенник **no** є займенником-прикметником і вживається переважно перед іменником у функції означення:

They have no friends in London.	У них немає ніяких друзів у Лондоні.
No boy at my class has ever seen the sea.	Жоден з хлопчиків у нашому класі не бачив моря.
I have no money left.	У мене не залишилося грошей.

Іменники після **no** можуть уживатися як в однині, так і множині.

2. **No** перед іменниками має таке ж значення, як **not a** чи **not any**:

He is not a hero.		Він не герой.
He is not any hero.		
He is no hero.		

3. **No** у сполученні з іменником уживається на початку або в середині речення, а **not a** чи **not any** у сполученні з іменником уживаються тільки в середині речення:

No intelligent person could do such a silly thing.	Жодна (ніяка) розумна людина не зробила б такої дурниці.
No system of government is perfect.	Жодна урядова система не є досконалою.
There were no people in the hall.	У залі не було людей.
We had to walk because there was no bus.	Ми вимушені були піти пішки, тому що не було автобуса.

He has not a tie on.	На ньому немає краватки.
They have not any money.	У них немає грошей.
There are not any letters for you today.	Для тебе немає листів сьогодні.

Примітка. **Not any** може вживатися без іменника наприкінці речення, переважно у лаконічних відповідях на запитання:

How many children have they got?	Скільки у них дітей? У них немає дітей.
They have not any .	

4. **No** може вживатися з прикметниками у формі вищого ступеня:

I expected your house to be very big, but it's no bigger than mine.	Я очікувала, що ваш будинок дуже великий, але він не більший ніж мій.
--	---

5. **No** вживається в сталому словосполученні **no good нікуди не годиться**:

He is no good as a pianist.	Він нікуди не годиться як піаніст.
------------------------------------	------------------------------------

NONE

1. Заперечний займенник **none** є займенником-іменником. Він уживається стосовно істот і неістот і виконує в реченні функцію підмета або додатка. Якщо **none** виступає підметом у реченні, то дієслово-присудок узгоджується з ним переважно у множині, але іноді залежно від змісту — в однині:

None of these books are mine. (Підмет)	Жодна з цих книжок не є моєю.
None of them really know how ill she is. (Підмет)	Ніхто з них (жоден з них) не знає, яка вона хвора.
He asked them for advice. None was given. (Підмет)	Він звернувся до них за порадою. Жодної поради не було надано.
I want to see none of those people. (Додаток)	Я не хочу бачити нікого з тих людей.

NOBODY/ NO ONE

1. Складні заперечні займенники **nobody / no one** замінюють назви істот і вживаються у називному та присвійному відмінках. У

називному відмінку вони виконують функцію підмета і додатка, а в присвійному — функцію означення:

Nobody/no one was hurt. (Підмет)	Ніхто не постраждав.
I saw nobody/no one in the yard. (Додаток)	Я нікого не бачила у дворі.
It is nobody's cup. Take it, please. (Означення)	Ця чашка нікому не належить. Візьми її, будь ласка.

2. Якщо **nobody/no one** виконують функцію підмета, то дієслово-присудок узгоджується з ними в однині:

Nobody tells me anything.	Ніхто нічого мені не каже.
No one is guilty.	Ніхто не винен.

3. **Nobodies** (форма множини **nobody**) має значення *нікчема*, або людина, яка не має ваги у суспільстві:

He is nobodies .	Він нікчема (ніхто).
-------------------------	----------------------

NOTHING

1. Складний заперечний займенник **nothing** замінює назви неістот і виконує у реченні функцію підмета, додатка або частини складеного іменного присудка, тобто предикатива:

Nothing has happened. (Підмет)	Нічого не трапилося.
He looked at me and said nothing . (Додаток)	Він подивився на мене і нічого не сказав.
It is nothing to be proud of. (Предикатив)	Немає чим пишатися.

2. Якщо **nothing** виконує функцію підмета, то дієслово-присудок узгоджується з ним в однині:

Nothing has been done.	Нічого не було зроблено.
-------------------------------	--------------------------

3. **Nothing** уживається у словосполученні **nothing less than щонайменше**:

I want you nothing less than to wash up.	Щонайменше я хочу, щоб ти мив посуд.
---	--------------------------------------

NEITHER

1. Заперечний займенник **neither** уживається як займенник-іменник і займенник-прикметник стосовно істот і неістот:

Neither of us believed it.	Жоден з нас цьому не повірив.
Neither brother has been abroad.	Жоден з братів не був за кордоном.

2. **Neither** як займенник-прикметник уживається переважно з іменниками в однині:

Neither restaurant is expensive.	Ні той, ні цей ресторан не дорогий.
---	-------------------------------------

3. **Neither** як займенник-іменник уживається з іменниками за такою схемою:

neither + of + the/these/those/my/your/his/her/our/their + іменник у множині:

Neither of the/these hotels is expensive.	Жоден з цих готелів не дорогий.
--	---------------------------------

4. **Neither** уживається з такими особовими займенниками в об'єктному відмінку, як **us/you/them**. У цьому випадку між **neither** і особовим займенником ставиться прийменник **of**:

Neither of them wanted to get up early.	Ніхто (жоден) з них не хотів уставати рано.
--	---

5. Після **neither of** у функції підмета дієслово-присудок уживається в однині або множині:

Neither of the children wants/want to go to bed.	Ніхто з дітей не хоче йти спати.
Neither of them is/are married.	Жоден з них не одружений.

6. Наявність у реченні одного з заперечних займенників **no/none/nobody/no one/nothing/neither** виключає вживання заперечної частки **not** з дієсловом:

Займенник

I saw nothing.	Я нічого не бачив.
No question is asked.	Жодного запитання не було задано.
Nobody came.	Ніхто не прийшов.

Примітка. В українському еквіваленті вживається два заперечення: частка **не** з дієсловом і заперечний займенник: *не бачив нічого; не прийшов ніхто* і т. д.

7. У лаконічних відповідях заперечного характеру на спеціальні питання вживаються **nobody (no one), nothing і none**:

— Who is speaking?	— Хто розмовляє?
— No one (nobody).	— Ніхто.
— What are you doing here?	— Що ти робиш тут?
— Nothing.	— Нічого.
— How much fish did you catch?	— Скільки риби ти наловив?
— None.	— Ніскільки.
— How many books have you read?	— Скільки книжок ти прочитав?
— None.	— Жодної.

5.14. *Much, Many, Little, Few*

1. **Much багато, little мало, небагато** вживаються перед незлічуваними іменниками:

much time	<i>багато часу</i>
little time	<i>мало часу</i>
much money	<i>багато грошей</i>
little money	<i>мало грошей</i>

2. **Many багато, few мало** вживаються перед злічуваними іменниками у множині або без іменників у значенні відповідно *багато хто, мало хто*:

many friends	<i>багато друзів</i>	few friends	<i>мало друзів</i>
many cars	<i>багато автомобілів</i>	few cars	<i>мало автомобілів</i>
many people	<i>багато людей</i>	few people	<i>мало людей</i>

Many can sing.	Багато хто може співати.
Few become professional singers.	Мало хто стає професійним співаком.

3. **Much, many** вживаються переважно в питальних і заперечних реченнях:

Did you have much time for sightseeing in London?	Чи було у вас достатньо часу, щоб подивитися визначні пам'ятки Лондона?
We didn't spend much money. Do you know many people in London?	Ми не витратили багато грошей. Ти знаєш багато людей у Лондоні?
I did not meet many English people who could speak foreign languages.	Я зустрів небагатьох англійців, хто б говорив іноземними мовами.

4. **Much i many** вживаються у стверджувальних реченнях у таких випадках:

а) Якщо вони виконують функцію підмета або означення, що характеризує підмет у реченні:

Much depends on what answer he will give. (Підмет)	Багато залежить від того, яку він дасть відповідь.
Many think that situation will improve. (Підмет)	Багато хто думає, що ситуація покращиться.
Many people like to spend their free time working in the gardens. (Означення)	Багатьом людям подобається проводити вільний час, працюючи у саду.
Much time would be saved if you planned your day. (Означення)	Багато часу було б заощаджено, якби ти планував свій день.

б) Якщо перед **much i many** вживаються означальні слова **too, so**:

There were so many people in the street on that day.	У той день на вулицях було так багато людей.
The car brought him too much trouble.	Автомобіль завдав йому занадто багато клопоту.

5. **Few, little** (без артикля **a**) мають негативний відтінок у значенні, тобто **not many, not much** *мало, небагато, небагато хто*:

He has few friends and lives a lonely life.	У нього небагато друзів, і він живе самотньо.
There is little change in his appearance.	Мало що змінилося в його зовнішності.

Few уживається із злічуваними іменниками у множині, **little** — з незлічуваними іменниками в однині.

6. **Few, little** з артиклем **a** набувають позитивного відтінку у значенні, тобто **a few** *кілька, декілька*; **a little** *небагато, трохи*:

I have a few friends and we meet very often.	У мене є декілька друзів, і ми часто зустрічаємося.
We earn a little money but it's enough to live quite normally.	Ми заробляємо небагато грошей, але цього достатньо, щоб жити цілком нормально.

7. **Much, little, a little** вживаються з дієсловами у функції обставини й ступеня:

He reads much , so he knows much .	Він багато читає, тому він багато знає.
She has bad results in tennis competitions because she trains little .	Вона показує погані результати в тенісних змаганнях, тому що мало тренується.
Wait a little , I'll be ready in a minute.	Зачекай трохи, я буду готова за хвилину.

8. **Much, many, little, few** мають ступені порівняння:

Звичайний (Positive)	Вищий (Comparative)	Найвищий (Superlative)
much	more	most
many	more	most
little	less	least
few	fewer	fewest

More people came to the party than we expected.	На вечірку прийшло більше людей, ніж ми очікували.
The more we read the more we know.	Чим більше ми читаємо, тим більше знаємо.
He knew less about me than I thought.	Він знав про мене менше, ніж я думала.
Fewer students came to the meeting yesterday.	Вчора на збори прийшло менше студентів.
Most work was done in the office.	Більша частина роботи була виконана в офісі.
Most people hold the same opinion as you do.	Більшість людей дотримуються тієї ж думки, що й ти.
Most of his money came from selling newspapers.	Більшість з його грошей надійшло від продажу газет.
Most of his relatives live abroad.	Більшість з його родичів живе за кордоном.

Після **most** перед іменниками може вживатися прийменник **of**.

9. **Much** і **many** мають такі синоніми: **a lot of, lots of, plenty of, a great deal of, a large number of** та ін.

В усному мовленні перевага надається **a lot of, lots of, plenty of**, а в писемному — **a great deal of** — з незлічуваними іменниками, а **a large number of** — зі злічуваними іменниками:

There will be a lot of people at the party.	На вечірці буде багато людей.
We've got lots of time. There is no need to hurry.	У нас багато часу, не треба поспішати.
A great deal of money was lost during the strike.	Багато грошей було втрачено під час страйку.
A large number of strikes are caused by bad management.	Велика кількість страйків викликана поганим керівництвом.

10. **A lot (of), lots (of), plenty (of)** уживаються у значенні **багато** замість **much** і **many** у стверджувальних реченнях як із злічуваними іменниками, так і незлічуваними:

There is a lot of work to do.	Потрібно зробити багато роботи.
We have lots of free time now.	У нас зараз багато вільного часу.
A lot of mistakes have been made by the students in the test paper.	Багато помилок було допущено студентами у контрольній роботі.

Розділ 6. ДІЄСЛОВО (THE VERB)

6.1. Загальне поняття про дієслово та дієслівні форми

1. Дієсловом називається самостійна частина мови, яка називає дію або стан предмета. Дієслово в англійській мові має особові (finite) і безособові (non-finite) форми.

2. Особові форми дієслова мають такі граматичні категорії:
спосіб (Mood): дійсний (Indicative), умовний (Subjunctive), наказовий (imperative);
час (Tense): теперішній (Present), минулий (Past), майбутній (Future), майбутній у минулому (Future in the Past);
особа (Person): перша (first), друга (second), третя (third);
число (Number): одна (singular), множина (plural);
вид (Aspect): простий (Simple), тривалий (Continuous/Progressive), завершений або доконаний (Perfect), доконано-тривалий (Perfect Continuous);
стан (Voice): активний (Active), пасивний (Passive).

3. До безособових форм дієслова належать:
неозначена форма дієслова або інфінітив (the Infinitive): **to ask, to write, to learn.**
дієприкметник (the Participle): дієприкметник теперішнього часу (the Present Participle): **asking, writing, learning**; дієприкметник минулого часу (the Past Participle): **asked, written, learnt**;
герундій (the Gerund): **asking, writing, learning.**

Безособові форми дієслова не виражають особи, числа, способу і не мають звичайних дієслівних часових форм.

4. В англійській мові розрізняють **перехідні дієслова** (transitive verbs) і **неперехідні дієслова** (intransitive verbs).

5. **Перехідні дієслова** означають дію, яка переходить на інший предмет, а тому можуть мати прямий, непрямий або прийменниковий додаток:

I asked him to bring a book.	Я попросив його принести книжку.
He took his papers from the shelf.	Він взяв свої конспекти з полиці.
His mother never gave him advice.	Його мати ніколи не давала йому поради.
Now let's talk of something interesting.	Давайте поговоримо про щось цікаве.

6. **Неперехідні дієслова** виражають дію, яка не переходить на інший предмет, а тому не мають при собі додатка:

He came in time.	Він прийшов вчасно.
She usually stays in this hotel.	Вона завжди зупиняється в цьому готелі.
Nobody knew where the old man lived .	Ніхто не знав, де живе той старий.

7. За значенням та синтаксичною функцією у реченні дієслова поділяються на:

- повнозначні** (notional / full verbs);
- модальні** (modal verbs);
- дієслова-зв'язки** (link verbs);
- допоміжні дієслова** (auxiliary verbs).

8. **Повнозначні дієслова** мають власне лексичне значення, вживаються у реченні самостійно і виконують різні синтаксичні функції: підмета, простого дієслівного присудка, додатка, обставин тощо. Вони завжди перекладаються українською мовою:

During the war he lived in London. (<i>lived</i> — простий дієслівний присудок)	Під час війни він жив у Лондоні.
To live in London is very expensive. (<i>to live</i> — підмет)	Жити в Лондоні — дуже дорого.

Leila learned to dance at boarding school. (<i>to dance</i> — додаток)	Лейла навчилася танцювати в школі-інтернаті.
--	--

9. **Модальні дієслова** (**can, must, may, should, ought** та ін.) виражають не саму дію, а лише ставлення до неї мовця, а тому вживаються завжди з інфінітивом повнозначного дієслова і разом утворюють складений дієслівний присудок:

You can do it tomorrow.	Ти можеш зробити це завтра.
He must go there immediately.	Він повинен піти туди негайно.
You may stay here till Monday.	Ти можеш залишитися тут до понеділка.
You should do it again.	Тобі слід зробити це знову.

10. **Дієслова-зв'язки** у поєднанні з іменником, прикметником, числівником, займенником утворюють складений іменний присудок. У ролі дієслів-зв'язок виступають дієслова **be** *бути*, **become** *стати*, **seem** *здаватися* тощо:

He was a middle-aged man.	Він був чоловіком середнього віку.
It became very hot by noon.	Стало дуже жарко близько полудня.
The cottage seemed empty.	Здавалося, що в котеджі нікого не було.

11. **Допоміжні дієслова** зовсім не мають лексичного значення і служать для утворення різних аналітичних граматичних форм від повнозначних дієслів. Допоміжні дієслова, як правило, не перекладаються на українську мову. У ролі допоміжних дієслів уживаються дієслова: **do, have, be, shall, will, should, would**:

Do you know him?	Ти знаєш його?
Have you read the book?	Ти прочитав цю книжку?
Are you still waiting for me?	Ти все ще чекаєш на мене?
I shall do it tomorrow.	Я зроблю це завтра.
He will come in an hour.	Він прийде через годину.
He said that she would leave in two days.	Він сказав, що вона поїде через два дні.

12. Дієслова можуть утворюватися від інших частин мови за допомогою характерних для дієслів суфіксів:

- суфікси, за допомогою яких дієслова утворюються від іменників:

-ate: orchestra — orchestrate	<i>інструментувати</i>
-fy: class — classify	<i>класифікувати</i>
-ize: organ — organize	<i>організовувати</i>
-en: height — heighten	<i>підвищувати</i>

• суфікси, за допомогою яких дієслова утворюються від прикметників:

-ize: modern — modernize	<i>модернізувати</i>
-fy: simple — simplify	<i>спрощувати</i>
-en: short — shorten	<i>скорочувати</i>

13. Дієслова в англійській мові мають чотири основні форми:

Перша форма, або Основна (Basic Form) — це інфінітив без частки to (Infinitive without particle to)	Друга форма (the Second Form) — це минулий простий час (Past Simple)	Третя форма (the Third Form) — це дієприкметник минулого часу (Past Participle)	Четверта форма (the Fourth Form) — це дієприкметник теперішнього часу (Present Participle)
ask <i>запитувати</i> work <i>працювати</i> play <i>грати</i>	asked worked played	asked worked played	asking working playing
speak <i>говорити</i> meet <i>зустрічатися</i> put <i>класти</i>	spoke met put	spoken met put	speaking meeting putting

а) За способом творення другої і третьої основних форм дієслова поділяються на **правильні дієслова** (regular) і **неправильні** (irregular). Правильні дієслова утворюють другу і третю форми додаванням закінчення **-ed** до основної форми:

ask + **ed** = asked
work + **ed** = worked
play + **ed** = played тощо.

б) Четверта форма правильних і неправильних дієслів утворюється однаково, тобто додаванням закінчення **-ing** до основної форми дієслова:

ask + **ing** = asking
speak + **ing** = speaking

в) Неправильні дієслова утворюють другу і третю форми особливими способами (див. наступний розділ).

6.2. Неправильні дієслова (Irregular Verbs)

1. За утворенням основних форм неправильні дієслова можна поділити на три групи:

а) До першої групи належать неправильні дієслова, що мають однакові першу, другу і третю форми (у написанні і вимові):

I	II	III
put /pʊt/ <i>класти</i>	put /pʊt/	put /pʊt/
hurt /hɜ:t/ <i>поранити</i>	hurt /hɜ:t/	hurt /hɜ:t/

б) До другої групи відносять неправильні дієслова, що мають однакові другу і третю форми (у написанні і вимові), але іншу першу форму:

I	II	III
hear /hɪə/ <i>чути</i>	heard /hɜ:d/	heard /hɜ:d/
buy /baɪ/ <i>купувати</i>	bought /bɔ:t/	bought /bɔ:t/

в) До третьої групи відносяться неправильні дієслова, що мають різні першу, другу і третю форми (у написанні і вимові):

I	II	III
write /raɪt/ <i>писати</i>	wrote /rəʊt/	written /'rɪtn/
come /kʌm/ <i>приходити</i>	came /keɪm/	come /kʌm/
forget /fə'get/ <i>забувати</i>	forgot /fə'gɒt/	forgotten /fə'gɒtn/

г) У зв'язку з тим, що четверта форма (Present Participle) неправильних дієслів утворюється однаково, тобто додаванням закінчення **-ing** до основної форми дієслова, у наступних розділах подаються тільки три основні форми дієслів з українськими еквівалентами першої форми.

6.2.1. Форми неправильних дієслів (перша група: всі три форми однакові)

Порядковий номер	Перша форма	Друга форма	Третя форма	Український еквівалент першої форми
	Basic form	Past Simple	Past Participle	
1	bid /bɪd/	bid	bid	пропонувати ціну
2	broadcast /ˈbrɔːdkɑːst/	broadcast	broadcast	поширювати, повідомляти, передавати по радіо
3	burst /bɜːst/	burst	burst	вибухати, розриватися
4	cast /kɑːst/	cast	cast	метати, кидати
5	cost /kɒst/	cost	cost	коштувати
6	cut /kʌt/	cut	cut	різати
7	forecast /ˈfɔːkɑːst/	forecast	forecast	передбачати
8	hit /hɪt/	hit	hit	ударяти, влучати в ціль
9	hurt /hɜːt/	hurt	hurt	поранити, завдати болю
10	knit /nɪt/	knit (knitted)	knit (knitted)	в'язати, плести
11	let /let/	let	let	дозволяти, здавати внайми
12	put /pʊt/	put	put	класти
13	rid /rɪd/	rid (ridded)	rid (ridded)	звільняти(ся), позбуватися
14	set /set/	set	set	поміщати, установлювати, заходити (про сонце, місяць)
15	shed /ʃed/	shed	shed	скидати, проливати (сльози)
16	shut /ʃʌt/	shut	shut	закривати, зачиняти
17	split /splɪt/	split	split	розколювати(ся), розсікати
18	spread /spred/	spread	spread	розстеляти, поширювати
19	thrust /θrʌst/	thrust	thrust	штовхати, встромляти
20	upset /ʌp'set/	upset	upset	перекидати(ся), розстроювати
21	wed /wed/	wed (wedded)	wed (wedded)	одружуватися, побратися

Примітка. Дієслово *cost* у значенні *оцінювати, оцінити* утворює другу і третю форму додаванням *-ed*: *cost* — *costed* — *costed*:

We **costed** the project.

Ми оцінили проект.

6.2.2. Форми неправильних дієслів (друга група: друга і третя форми однакові)

Порядковий номер	Перша форма	Друга форма	Третя форма	Український еквівалент першої форми
	Basic form	Past Simple	Past Participle	
1	2	3	4	5
1	abide /ə'baɪd/	abode /ə'bəʊd/	abode	дотримуватися, жити, перебувати
2	behold /bi'həʊld/	beheld /bi'held/	beheld	споглядати
3	bend /bend/	bent /bent/	bent	гнути(ся)
4	bereave /bɪ'ri:v/	bereft /bɪ'reft/	bereft	позбавляти, осиротити
5	beseech /bɪ'si:tʃ/	besought /bɪ'sɔ:t/	besought	упрошувати, благати
6	bind /baɪnd/	bound /baʊnd/	bound	зв'язувати
7	bleed /bli:d/	bled /bled/	bled	сходити кров'ю
8	breed /bri:d/	bred /bred/	bred	виховувати
9	bring /brɪŋ/	brought /brɔ:t/	brought	приносити
10	build /bɪld/	built /bɪlt/	built	будувати
11	burn /bɜ:n/	burnt /bɜ:nt/	burnt	горіти, палити
12	buy /baɪ/	bought /bɔ:t/	bought	купувати
13	catch /kætʃ/	caught /kɔ:t/	caught	ловити, схоплювати
14	cling /klɪŋ/	clung /klʌŋ/	clung	чіплятися, прилипати
15	creep /kri:p/	crept /krept/	crept	повзти
16	deal /di:l/	dealt /delt/	dealt	обходитися, поводитися (з ким-н.)
17	dig /dɪg/	dug /dʌg/	dug	рити, копати
18	dream /dri:m/	dreamt /dremt/	dreamt	мріяти, бачити уві сні
19	dwel /dwel/	dwelt /dwelt/	dwelt	жити, мешкати, перебувати
20	feed /fi:d/	fed /fed/	fed	годувати
21	feel /fi:l/	felt /felt/	felt	почувати (себе)
22	fight /faɪt/	fought /fɔ:t/	fought	боротися, битися
23	find /faɪnd/	found /faʊnd/	found	знаходити
24	flee /fli:/	fled /fled/	fled	тікати, рятуватися
25	fling /flɪŋ/	flung /flʌŋ/	flung	кидати(ся), рішуче братися (за що-н.)
26	get /get/	got /gɒt/	got	одержувати, досягати

1	2	3	4	5
27	grind /graɪnd/	ground /graʊnd/	ground	молоти, товкти, точити
28	hang /hæŋ/	hung /hʌŋ/	hung	вішати, висіти
29	have /hæv/	had /hæd/	had	мати
30	hear /hiə/	heard /hɜ:d/	heard	чути
31	hold /həʊld/	held /held/	held	тримати
32	keep /ki:p/	kept /kept/	kept	тримати, зберігати
33	kneel /ni:l/	knelt /nelt/	knelt	ставати/стати навколішки
34	lay /leɪ/	laid /leɪd/	laid	класти, покласти
35	lead /li:d/	led /led/	led	вести
36	lean /li:n/	leant /lent/	leant	нахилитися, прихилитися, спиратися
37	leap /li:p/	leapt /lept/	leapt	стрибати, перескакувати
38	learn /lɜ:n/	learnt /lɜ:nt/	learnt	учити(ся)
39	leave /li:v/	left /left/	left	залишати, від'їжджати
40	lend /lend/	lent /lent/	lent	позичати
41	light /laɪt/	lit /lit/	lit	запалювати, засвічувати
42	lose /lu:z/	lost /lɒst/	lost	губити, втрачати
43	make /meɪk/	made /meɪd/	made	робити
44	mean /mi:n/	meant /ment/	meant	значити
45	meet /mi:t/	met /met/	met	зустрічати
46	pay /peɪ/	paid /peɪd/	paid	платити, сплачувати
47	read /ri:d/	read /red/	read	читати
48	rend /rend/	rent /rent/	rent	рвати, роздирати
49	say /seɪ/	said /sed/	said	сказати
50	seek /si:k/	sought /sɔ:t/	sought	шукати, розшукувати
51	sell /sel/	sold /səʊld/	sold	продавати
52	send /send/	sent /sent/	sent	посилати
53	shine /ʃaɪn/	shone /ʃɒn/	shone	сяяти, блищати
54	shoot /ʃu:t/	shot /ʃɒt/	shot	стріляти
55	sit /sɪt/	sat /sæt/	sat	сидіти
56	sleep /sli:p/	slept /slept/	slept	спати
57	slide /slaɪd/	slid /slɪd/	slid	ковзати, посковзнутися
58	sling /slɪŋ/	slung /slʌŋ/	slung	шпурляти, підвішувати
59	slink /slɪŋk/	slunk /slʌŋk/	slunk	іти крадькома
60	smell /smel/	smelt /smelt/	smelt	нюхати, пахнути
61	speed /spi:d/	sped /sped/	sped	прискорювати
62	spell /spel/	spelt /spelt/	spelt	писати або вимовляти слова (по буквах)

1	2	3	4	5
63	spend /spend/	spent /spent/	spent	витрачати
64	spill /spɪl/	spilt /spɪlt/	spilt	розливати(ся), розсипати(ся)
65	spin /spɪn/	spun /spʌn/	spun	крутити(ся), прясти
66	spit /spɪt/	spat /spæt/	spat	плювати
67	spoil /spɔɪl/	spoilt /spɔɪlt/	spoilt	псувати
68	stand /stænd/	stood /stʊd/	stood	стояти
69	stick /stɪk/	stuck /stʌk/	stuck	насаджувати, приклеювати
70	sting /stɪŋ/	stung /stʌŋ/	stung	жалити
71	strike /straɪk/	struck /strʌk/	struck	бити, страйкувати
72	sweep /swi:p/	swept /swept/	swept	мести, підмітати, мчати
73	swing /swɪŋ/	swung /swʌŋ/	swung	гойдати(ся), розмахувати
74	teach /ti:tʃ/	taught /tɔ:tʃ/	taught	учити, навчати
75	tell /tel/	told /təʊld/	told	казати, говорити, розповідати
76	think /θɪŋk/	thought /θɔ:t/	thought	думати
77	understand /ˌʌndə'stænd/	understood /ˌʌndə'stʊd/	understood	розуміти
78	weep /wi:p/	wept /wept/	wept	плакати
79	win /wɪn/	won /wɒn/	won	перемагати
80	wind /waɪnd/	wound /waʊnd/	wound	заводити (годинник), крутитися, оббивати
81	work /wɜ:k/	wrought /rɔ:t/	wrought	опрацьовувати
82	wring /rɪŋ/	wrung /rʌŋ/	wrung	скручувати

Примітка.

1) Наведені нижче дієслова можуть утворювати другу і третю форми також додаванням закінчення **-ed**:

bereave	— bereaved	— bereaved
burn	— burned	— burned
dream	— dreamed	— dreamed
kneel	— kneeled	— kneeled
lean	— leaned	— leaned
leap	— leaped	— leaped
learn	— learned	— learned
spell	— spelled	— spelled
spill	— spilled	— spilled
spoil	— spoiled	— spoiled

2) Дієслово **hang** у значенні *вішати, щоб стратити* є правильним і утворює другу і третю форму додаванням **-ed**:

hang	— hanged	— hanged
------	----------	----------

3) Дієслова **misunderstand** *неправильно розуміти*; **withstand** *протистояти, витримувати* при утворенні другої і третьої форми змінюють тільки частину **-stand** на **-stood**:

misunderstand — misunderstood — misunderstood
withstand — withstood — withstood

4) Дієслово **foretell** *проорокувати, прогнозувати* у другій і третій формах змінює **-tell** на **-told**, тобто:

foretell — foretold — foretold

5) Дієслово **work** у значенні *працювати, трудитися, робити* є дієсловом правильним і утворює другу і третю форму додаванням **-ed**:

work — worked — worked.

6.2.3. Форми неправильних дієслів (третья група: всі форми різні)

Порядковий номер	Перша форма	Друга форма	Третя форма	Український еквівалент першої форми
1	2	3	4	5
1	arise /ə'raɪz/	arose /ə'rəʊz/	arisen /ə'pɪzn/	вставати, підніматися
2	awake /ə'weɪk/	awoke /ə'wəʊk/	awaked /ə'weɪkt/ awoke /ə'wəʊk/	прокидатися, пробуджувати
3	be /bi:/	was /wɒz/, were /wɜ:/	been /bi:n/	бути
4	bear /beə/	bore /bɔ:/	borne /bɔ:n/ born /bɔ:n/	терпіти, носити, народжувати
5	beat /bi:t/	beat /bi:t/	beaten /bi:tn/	бити, ударяти, лупцювати
6	become /bɪ'kʌm/	became /bɪ'keɪm/	become /bɪ'kʌm/	зробитися, стати
7	befall /bɪ'fɔ:l/	befell /bɪ'fel/	befallen /bɪ'fɔ:lən/	траплятися
8	beget /bɪ'get/	begot /bɪ'gɒt/	begotten /bɪ'gɒtn/	породжувати
9	begin /bɪ'gɪn/	began /bɪ'gæn/	begun /bɪ'gʌn/	починати(ся)
10	bid /bɪd/	bade /beɪd/	bidden /'bɪdn/ bit /bɪt/	наказувати
11	bite /baɪt/	bit /bɪt/	bitten /'bɪtn/ bit /bɪt/	кусати(ся)
12	blow /bləʊ/	blew /blu:/	blown /bləʊn/	дути, роздувати (вогонь)
13	break /breɪk/	broke /brəʊk/	broken /'brəʊkən/	ламати(ся), розбивати(ся)
14	choose /tʃu:z/	chose /tʃəʊz/	chosen /'tʃəʊzn/	вибирати, добирати
15	come /kʌm/	came /keɪm/	come /kʌm/	приходити
16	do /du:/	did /dɪd/	done /dʌn/	робити
17	draw /drɔ:/	drew /dru:/	drawn /drɔ:n/	тягти, малювати

1	2	3	4	5
18	drink /drɪŋk/	drank /dræŋk/	drunk /drʌŋk/	пити
19	drive /draɪv/	drove /drəʊv/	driven /'drɪvn/	вести, гнати
20	eat /i:t/	ate /et/	eaten /'i:tn/	їсти
21	fall /fɔ:l/	fell /fel/	fallen /'fɔ:lən/	падати
22	fly /flaɪ/	flew /flu:/	flown /fləʊn/	літати
23	forbid /fə'bɪd/	forbade /fə'beɪd/ forbad /fə'bæd/	forbidden /fə'bɪdn/	забороняти
24	forget /fə'get/	forgot /fə'gɒt/	forgotten /fə'gɒtn/	забувати
25	forgive /fə'gɪv/	forgave /fə'geɪv/	forgiven /fə'gɪvn/	прощати, вибачати
26	forsake /fə'seɪk/	forsook /fə'sʊk/	forsaken /fə'seɪkən/	відмовлятися, покидати
27	freeze /fri:z/	froze /frəʊz/	frozen /'frəʊzn/	морозити, замерзати
28	give /gɪv/	gave /geɪv/	given /'gɪvn/	давати
29	go /gəʊ/	went /went/	gone /gɒn/	іти, ходити
30	grow /grəʊ/	grew /gru:/	grown /grəʊn/	рости, ставати
31	hide /haɪd/	hid /hɪd/	hidden /'hɪdn/	ховати
32	know /nəʊ/	knew /nju:/	known /nəʊn/	знати
33	lie /laɪ/	lay /leɪ/	lain /leɪn/	лежати
34	mistake /mɪ'steɪk/	mistook /mɪ'stʊk/	mistaken /mɪ'steɪkən/	помилитися, розуміти неправильно
35	mow /məʊ/	mowed /məʊd/	mown /məʊn/	косити, жати
36	ride /raɪd/	rode /rəʊd/	ridden /'ɪdn/	їхати (верхи, на велосипеді тощо)
37	ring /rɪŋ/	rang /ræŋ/	rung /rʌŋ/	дзвеніти, дзвонити
38	rise /raɪz/	rose /rəʊz/	risen /'rɪzn/	підніматися
39	run /rʌn/	ran /ræn/	run /rʌn/	бігти
40	saw /sɔ:/	sawed /sɔ:d/	sawed /sɔ:d/ sawn /sɔ:n/	пиляти, розпилювати
41	see /si:/	saw /sɔ:/	seen /si:n/	бачити
42	sew /səʊ/	sewed /səʊd/	sewn /səʊn/ sewed /səʊd/	шити, пришивати
43	shake /ʃeɪk/	shook /ʃʊk/	shaken /'ʃeɪkən/	трясти
44	shear /ʃiə/	sheared /ʃiəd/	shorn /ʃɔ:n/	стригти (овець)
45	show /ʃəʊ/	showed /ʃəʊd/	showed /ʃəʊd/ shown /ʃəʊn/	показувати(ся), виявляти(ся)
46	shrink /ʃrɪŋk/	shrank /ʃræŋk/	shrunk /ʃrʌŋk/	скорочуватися, збігатися (про тканину)
47	sing /sɪŋ/	sang /sæŋ/	sung /sʌŋ/	співати
48	sink /sɪŋk/	sank /sæŋk/	sunk /sʌŋk/	поринати

1	2	3	4	5
49	slay /sleɪ/	slew /sluː/	slain /sleɪn/	убивати
50	smite /smɑɪt/	smote /sməʊt/	smitten /'smɪtn/	бити, розбивати
51	sow /səʊ/	sowed /səʊd/	sowed /səʊd/ sown /səʊn/	сіяти, засівати
52	speak /spi:k/	spoke /spəʊk/	spoken /spəʊkən/	говорити, розмовляти
53	spring /sprɪŋ/	sprang /spræŋ/	sprung /sprʌŋ/	стрибати
54	steal /sti:l/	stole /stəʊl/	stolen /'stəʊlən/	красти
55	stink /stɪŋk/	stank /stæŋk/	stunk /stʌŋk/	смердіти
56	strew /struː/	strewed /stru:d/	strewed /stru:d/ strewn /stru:n/	розкидати, розстилати
57	stride /straɪd/	strode /strəʊd/	stridden /'strɪdn/	крокувати
58	strive /straɪv/	strove /strəʊv/	striven /'strɪvn/	намагатися, старатися
59	swear /sweə/	swore /swɔː/	sworn /swɔːn/	присягати(ся)
60	swell /swel/	swelled /sweld/	swelled /sweld/ swollen /'swəʊlən/	роздуватися, набрякати, пухнути
61	swim /swɪm/	swam /swæm/	swum /swʌm/	плавати
62	take /teɪk/	took /tu:k/	taken /'teɪkən/	брати
63	tear /teə/	tore /tɔː/	torn /tɔːn/	рвати
64	thrive /θraɪv/	throve /θrəʊv/	thrived /θraɪvd/ thriven /'θrɪvn/	процвітати
65	throw /θrəʊ/	threw /θruː/	thrown /θrəʊn/	кидати
66	tread /tred/	trod /trɒd/	trodden /'trɒdn/	ступати
67	undertake /.ʌndə'teɪk/	undertook /.ʌndə'tu:k/	undertaken /.ʌndə'teɪkən/	розпочинати, вживати (заходів)
68	wake /weɪk/	woke /wəʊk/	woken /'wəʊkən/	прокидатися
69	wear /weə/	wore /wɔː/	worn /wɔːn/	носити (одяг), зношувати
70	weave /wi:v/	wove /wəʊv/	woven /'wəʊvən/	ткати
71	withdraw /wɪð'drɔː/	withdrew /wɪð'druː/	withdrawn /wɪð'drɔːn/	брати назад, відкликати
72	write /raɪt/	wrote /rəʊt/	written /'rɪtn/	писати

6.3. Уживання дієслів з прийменниками

1. В англійській мові дієслова часто вживаються з прийменниками, які значною мірою змінюють первісне значення дієслова. Так, первісне значення дієслова **be** — *бути, знаходитися*, дієслова **call** — *кликати, звати, називати*, а в сполученні з прийменниками вони змінюють ці значення:

be	about	<i>збиратися (щось робити)</i>
	at	<i>братися за (щось)</i>
	for	<i>бути за (щось)</i>
	from	<i>бути звідкись</i>
	in for	<i>попасти, потрапити (кудись)</i>
call	at	<i>заходити (кудись)</i>
	for	<i>вимагати (чогось), заходити за (чимсь)</i>
	on (upon)	<i>заходити до (когось), відвідувати (когось)</i>

Примітка. Список найбільш уживаних дієслів з прийменниками та приклади, що ілюструють значення цих лексичних одиниць, подаються у розд. 27.

6.4. Способи дієслова (The Mood)

В англійській мові розрізняють такі способи дієслів:

1. **Дійсний спосіб (the Indicative Mood)**, що означає дію або стан як реальний факт у теперішньому, минулому або майбутньому:

I play tennis.	Я граю в теніс.
I played tennis.	Я грав у теніс.
I shall/will play tennis.	Я буду грати в теніс.

2. **Умовний спосіб (the Subjunctive Mood)**, що означає дію, можливу тільки за певних умов або бажану:

If I had money, I would buy a car.	Якщо б у мене були гроші, я б купив автомобіль.
I wish I were in London now.	Я хотів би бути зараз у Лондоні.

3. **Наказовий спосіб (the Imperative Mood)**, що означає наказ, побажання, заклик до дії:

Come here!	Йди сюди!
Read it aloud, please.	Будь ласка, прочитай це вголос.

6.4.1. Часи дієслова у дійсному способі активного стану (The Indicative Mood. Verb Tenses in the Active Voice)

1. Дієслова дійсного способу в англійській мові мають форми **теперішнього (Present)**, **минулого (Past)** і **майбутнього (Future)** часу у чотирьох видах (aspects): **простому (Simple)**, **тривалому (Continuous)**, **доконаному (Perfect)** і **доконано-тривалому (Perfect Continuous)**.

2. Кожен вид (aspect) має три часи (Present, Past і Future) і разом з ними утворює одну ви́до-часову групу. Так, в англійській мові розрізняють **чотири ви́до-часові групи**:

Simple	Present
	Past
	Future

Continuous	Present
	Past
	Future

Perfect	Present
	Past
	Future

Perfect-Continuous	Present
	Past
	Future

3. Кожна ви́до-часова група має свої функціональні характеристики:

- група часів **Simple** виражає дії, що відбуваються в теперішньому, минулому або майбутньому часі без зазначення тривалості та співвіднесеності з іншими діями;
- група часів **Continuous** виражає дії або процеси, що відбуваються в певний момент або період у теперішньому, минулому або майбутньому часі;
- група часів **Perfect** виражає дії, що відбувалися до певного моменту або періоду в теперішньому, минулому або майбутньому часі;
- група часів **Perfect Continuous** виражає дії, які відбувалися до певного моменту або періоду в теперішньому, минулому або майбутньому часі і продовжуються після цього моменту або періоду.

4. Кожна ви́до-часова група має свої формальні ознаки.

Група часів **Simple** має такі формальні ознаки у дійсному способі активного стану:

а) Перша форма (інфінітив без частки **to**) повнозначного дієслова для всіх осіб, крім третьої особи однини, у стверджувальній формі **Present Simple**:

Дієслово

I/you/we/they **ask/wash/write**.

б) Закінчення **-s(es)** у третій особі однини у стверджувальній формі **Present Simple**:

He/she/it **asks/washes/writes**.

в) Допоміжне дієслово **do/does** при утворенні заперечної та питальної форми **Present Simple**:

I/you/we/they **do not ask/wash/write**.

He/she/it **does not ask/wash/write**.

Do/I/you/we/they **ask/wash/write?**

Does he/she/it **wash/ask/write?**

г) Закінчення **-ed** у правильних дієсловах і друга форма неправильних дієслів для всіх осіб у стверджувальній формі **Past Simple**:

I/you/he/she/it/we/they **asked/washed/wrote**.

д) Допоміжне дієслово **did** для всіх осіб при утворенні заперечної і питальної форм **Past Simple**:

I/you/he/she/it/we/they **did not ask/wash/write**.

Did I/you/he/she/it/we/they **ask/wash/write?**

е) Допоміжні дієслова **shall/will** (перша особа однини і множини) і **will** (для всіх інших осіб) у сполученні з інфінітивом повнозначного дієслова без частки **to** для утворення всіх форм **Future Simple**:

I/we **shall/will ask/wash/write**.

You/he/she/it/they **will ask/wash/write**.

I/we **shall/will not ask/wash/write**.

You/he/she/it/they **will not ask/wash/write**.

Група часів **Continuous** має такі формальні ознаки у дійсному способі активного стану:

а) Допоміжне дієслово **be** у відповідних формах **am/is/are/was/were** у сполученні з четвертою формою (**Present Participle**) повнозначного дієслова для всіх форм у **Present і Past Continuous**:

I **am/ was**

He/ she/ it **is/ was**

We/ you/ they **are/ were**

not

asking.

washing.

writing.

Am/was I	asking?
Is/was he/she/it	washing?
Are/were we/you/they	writing?

б) Допоміжні дієслова **shall/will** (перша особа однини і множини) і **will** (для всіх інших осіб) плюс дієслово **be** без частки **to**, плюс **четверта форма (Present Participle)** повнозначного дієслова для всіх форм **Future Continuous**:

I/we shall/will	not	be	asking. washing. writing.
He/she/it/you/they will			
Shall/will I/we	be	asking? washing? writing?	
Will he/she/it/you/they			

Група часів **Perfect** має такі формальні ознаки у дійсному способі активного стану:

а) Допоміжне дієслово **have** у відповідних формах **have/has/had** у сполученні з **третьою формою (Past Participle)** повнозначного дієслова для всіх форм **Present** і **Past Perfect**:

He/she/it has/had	not	asked. washed. written.
I/you/we/they have/had		
Has/had he/she/it	asked? washed? written?	
Have/had I/you/we/they		

б) Допоміжні дієслова **shall/will** (перша особа однини і множини) і **will** (для всіх інших осіб) плюс дієслово **have** без частки **to**, плюс **третья форма (Past Participle)** повнозначного дієслова для всіх форм **Future Perfect**:

I/we shall/will	not	have	asked. washed. written.
He/she/it/you/they will			
Shall/will I/we	have	asked? washed? written?	
Will he/she/it/you/they			

Група дієслів **Perfect Continuous** має такі формальні ознаки у дійсному способі активного стану:

а) Допоміжне дієслово **have** у відповідних формах **have/has/had + been** + **четверта форма (Present Participle)** повнозначного дієслова для всіх форм **Present** і **Past Perfect Continuous**:

He/she/it has/had	not	been	asking. washing. writing.
I/you/we/they have/had			
Has/had he/she/it	been	asking? washing? writing?	
Have/had I/you/we/they			

б) Допоміжні дієслова **shall/will** (перша особа однини і множини) і **will** (для всіх інших осіб) + **have been** + **четверта форма (Present Participle)** повнозначного дієслова для утворення всіх форм **Future Perfect Continuous**:

I/ we shall/will	not	have been	asking. washing. writing.
He/she/it/you/they will			
Shall/will I/we	have been	asking? washing? writing?	
Will he/she/it/you/they			

6.4.2. Систематизація видо-часових форм англійського дієслова в активному стані

Символи:

V — **verb**, дієслово в основній формі (інфінітив дієслова без частки **to**);

Ved — друга (Past Simple) або третя (Past Participle) форми правильного дієслова;

V₂ — друга форма (Past Simple) неправильного дієслова;

V₃ — третя форма (Past Participle) неправильного дієслова;

Ving — четверта форма (Present Participle) як правильного, так і неправильного дієслова.

+	— стверджувальна форма дієслова;
-	— заперечна форма дієслова;
?	— питальна форма дієслова.

1. Simple Tenses

	Present Simple		Past Simple			Future Simple		
+	I You We They	V	I You He She It We They	Ved/V ₂	I We	shall/will		V
	He She It	Vs(es)				will		
-	I You We They	don't	I You He She It We They	didn't V	I We	shan't/won't		V
	He She It	doesn't				won't		
?	Do	I you we they	Did	I you he she it we they	V?	Shall/will	I we	V?
	Does	he she it				Will	you he she it they	

Ключ: V = ask/go
 Vs(es) = asks/goes
 Ved = asked
 V₂ = went

2. Continuous Tenses **be + Ving**

	Present Continuous			Past Continuous			Future Continuous			
+	I	am	Ving	I He She It	was	Ving	I We	shall/will		be Ving
	He She It	is						will		
	You We They	are						You We They	were	
-	I am	not	Ving	I He She It	wasn't	Ving	I We	shan't/ won't		be Ving
	He She It	isn't						won't		
	You We They	aren't						You We They	weren't	
?	Am	I	Ving?	Was	I he she it	Ving?	Shall/ will	I we		be Ving?
	Is	he she it						you he she it they		
	Are	you we they						Were	you we they	

Ключ: Ving = asking/going

3. Perfect Tenses **have + Ved/ V₃**

		Present Perfect		Past Perfect		Future Perfect	
+	I You We They	have	Ved/V ₃	I You He She It We They	had Ved/V ₃	I We	shall/ will
	He She It	has				You He She It They	will
-	I You We They	haven't	Ved/V ₃	I You He She It We They	hadn't Ved/V ₃	I We	shan't/ won't
	He She It	hasn't				You He She It They	won't
?	Have I you we they	Ved/V ₃ ?	Had	I you he she it we they	Ved/ V ₃ ?	Shall/ will	I we
	Has he she it					Will	you he she it they

Ключ: Ved = asked
V₃ = gone

4. Perfect Continuous Tenses **have + been Ving**

		Present Perfect Continuous		Past Perfect Continuous		Future Perfect Continuous	
+	I You We They	have	been Ving	I You He She It We They	had been Ving	I We	shall/ will
	He She It	has				You He She It They	will
-	I You We They	haven't	been Ving	I You He She It We They	hadn't been Ving	I We	shan't/ won't
	He She It	hasn't				You He She It They	won't
?	Have I you we they	Ved/V ₃ ?	Had	I you he she it we they	Ved/ V ₃ ?	Shall/ will	I we
	Has he she it					Will	you he she it they

Ключ: Ving = asking/going

6.5. Дієслово *be*

1. Дієслово **be** може бути повнозначним, дієсловом-зв'язкою, допоміжним, модальним.

2. Як повнозначне дієслово **be** вживається у значенні *знаходиться, бути*:

We are at the lesson now.	Ми зараз на уроці.
I want to be a teacher.	Хочу бути вчителем.
They were at home at that time.	В цей час вони були вдома.

3. Як дієслово-зв'язка **be** у поєднанні з іменником, прикметником, числівником, займенником і дієприкметником утворює складений іменний присудок. У теперішньому часі в цій функції дієслово **be** не перекладається на українську мову.

He was a student five years ago.	П'ять років тому він був студентом.
And now he is a qualified manager.	А зараз він кваліфікований менеджер.

4. Як допоміжне дієслово **be** служить для утворення:

а) Усіх форм тривалих часів (Continuous) у поєднанні з дієприкметником активного стану теперішнього часу (Present Participle):

Wait a minute. She is washing her hair now. (Present Continuous)	Зачекай хвилинку. Вона зараз миє голову.
They were working hard when I returned home. (Past Continuous)	Вони наполегливо працювали, коли я повернувся додому.
Ring me up after 7 o'clock. I'll be learning English from 2 till 7 o'clock. (Future Continuous)	Зателефонуй мені після 7 години. Я буду вчити англійську мову з 2 до 7 години.

б) Усіх видо-часових форм пасивного стану (Passive Voice) у поєднанні з дієприкметником пасивного стану минулого часу (Past Participle):

Paper is made of wood. (Present Simple Passive)	Папір виготовляють з деревини.
--	--------------------------------

Дієслово

The school was built last year. (Past Simple Passive)	Школу збудовано в минулому році.
Many new houses will be constructed in our area next year. (Future Simple Passive)	Багато нових будинків буде споруджено в нашому районі наступного року.

5. Як модальне дієслово **be** у поєднанні з інфінітивом повнозначного дієслова виражає обов'язок за домовленістю, наказ, розпорядження, можливість:

We are to meet at 8 o'clock in the evening.	Ми повинні зустрітися о восьмій годині вечора (тому що ми так домовилися).
--	--

6. Форми дієслова **be** у Present, Past і Future Simple:

Present Simple

Стверджувальна форма			Заперечна форма			Питальна форма		
I	am	a student.	I	am not	a student.	What	am	I?
He She It	is 's		He She It	is not isn't			is	he? she? it?
We You They	are 're		We You They	are not aren't			are	we? you? they?

Примітка. У неформальному спілкуванні замість **am + not** іноді вживається скорочена форма **ain't /eint/**, що означає **am + not, are + not** чи **is + not**.

Короткі відповіді на загальні запитання:

Are you a student?
Yes? I am. No, I am not.
 Is he a student?
Yes, he is. No, he is not/isn't.

Are they students?
Yes, they are. No, they are not/aren't.

Past Simple

Стверджувальна форма			Заперечна форма			Питальна форма		
I He She It	was	a student.	I He She It	was not wasn't	a student.	What	was	I? he? she? it?
We You They	were	students.	We You They	were not weren't	students.		were	we? you? they?

Короткі відповіді на загальні запитання:

Were you a student?

Yes, I was. No, I was not/wasn't.

Was he a student?

Yes, he was. No, he was not/wasn't.

Were they students?

Yes, they were. No, they were not/weren't.

Future Simple

Стверджувальна форма				Заперечна форма				Питальна форма			
I He She It We You They	will 'll	be	a student.	I He She It We You They	will not won't	be	a student.	What	will	I he she it we you they	be?
			students.				students.				

Короткі відповіді на загальні запитання:

Will you be a student?

Yes, I will. No, I will not/won't.

Will they be students?

Yes, they will. No, they will not/won't.

Питально-заперечні форми дієслова *be* у Present, Past і Future Simple:

Дієслово

Час	Повна форма			Коротка (розмовна) форма		
Present Simple	Am I not	a stu- dent?	Aren't you Isn't he	a stu- dent?	Aren't they students?	a stu- dent?
	Are you not Is he not					
Past Simple	Was I not	a stu- dent?	Wasn't I Weren't you	a stu- dent?	Weren't they students?	a stu- dent?
	Were you not					
Future Simple	Will you not	be	a stu- dent?	Won't you Won't he	be	a stu- dent?
	Will he not					
	Will they not be students?			Won't they be students?		

6.6. Дієслово *have*

1. Дієслово **have** може бути повнозначним, допоміжним, модальним.

2. Як повнозначне дієслово **have** вживається у значенні *мати, володіти, містити, дістати, одержати, зазнавати* тощо:

He **has** a lot of problems.

Він має багато проблем.

She **had** a letter from him.

Вона одержала від нього листа.

He **has** a headache.

У нього болить голова.

Two weeks ago she **had** a baby.

Два тижні тому вона народила дитину.

3. У значенні **мати** дієслову **have** відповідає синонімічне словосполучення **have got**:

I **have** three sisters.

У мене три сестри.

I **have got** three sisters.

4. Але у вживанні **have** і **have got** є певні відмінності:

а) Дієслово **have** утворює питальну і заперечну форми за допомогою дієслова **do/does/did**:

Does he **have** any children?

Чи є у нього діти?

I **don't have** any meeting today.

У мене сьогодні немає ніяких зборів.

He **didn't have** holidays last year.

У нього не було відпустки у минулому році.

б) Словосполучення **have got** утворює питальну і заперечну форми за допомогою дієслова **have/has**:

Has he got any children? Чи є у нього діти?
I haven't got any meeting today. У мене сьогодні немає ніяких зборів.

в) Словосполучення **have got** у значенні *мати* не вживається у минулому часі, а дієслово **have** у цьому значенні вживається у минулому часі:

I had a meeting yesterday. У мене були вчора збори.

г) Якщо необхідно сказати про те, що ви маєте щось звичайно, часто, завжди, потрібно вживати дієслово **have**:

I always have homework at the weekends. Я завжди маю домашнє завдання на вихідні.
He usually has his lectures on Mondays. У нього звичайно лекції по понеділках.

д) Дієслово **have** у сполученні з поданими нижче іменниками означає певні дії:

have	breakfast/lunch/dinner/supper/a meal
	tea/coffee/a coke/a beer/a drink
	a wash/a bath/a shower/a shave
	a rest/a sleep/a dream
	a swim/a walk/a party/a ride
	a baby (народити дитину)
	a holiday/a good time/a pleasant evening
	a good day/a bad day/a day off
	a talk/a chat/a conversation/a word with someone
	a disagreement/a quarrel with someone/an argument
a look at something	

I have a bath every day. Я приймаю ванну кожного дня.
When do you have your breakfast? Коли ти снідаєш?

Примітка. 1) Дієслово **have** у поданих вище виразах може вживатися в часах Continuous:

I am having my breakfast now. Я зараз снідаю.

2) Словосполучення **have got** у поданих вище виразах не вживається.

5. Як допоміжне дієслово **have** служить для утворення форм доконианих часів (Perfect) у поєднанні з дієприкметником минулого часу (Past Participle):

He has worked in different countries. (Present Perfect) Він попрацював у різних країнах.
She was crying because she **had had** some bad news. (Past Perfect) Вона плакала, тому що одержала погані новини.
They will have done their lessons by 5 o'clock. (Future Perfect) Вони виконають домашнє завдання до п'ятої години.

6. Як модальне дієслово **have** у поєднанні з інфінітивом повнозначного дієслова виражає необхідність щось зробити, зобов'язання залежно від обставин або певних правил (частка **to** перед інфінітивом після **have** у цьому значенні зберігається):

Children have to go to school until they are sixteen. Діти повинні ходити до школи, поки їм не виповниться шістнадцять.

7. Форми дієслова **have** у Present, Past і Future Simple:

Present Simple

Стверджувальна форма		Заперечна форма			Питальна форма				
He	has	a bath.	He	does not	have a bath.	What	does	he	have?
She	's		She	doesn't			do	she	
It			I	do not		do	it		
I	have		We	don't			I		
We	've		You				we		
You			They				you		
They							they		

Короткі відповіді на загальні запитання:

Do you have a bath?
Yes, I do. No, I do not/don't.
 Does he have a bath?
Yes, he does. No, he does not/doesn't.

I **have my car washed** every day. (Present Simple)
 He **had his roof repaired** yesterday. (Past Simple)
 I'll **have my dress made** next week. (Future Simple)
 He **is having his grass cut** at the moment. (Present Continuous)
 Paul **has had his composition checked**. (Present Perfect)

Мій автомобіль миють кожного дня.
 Учора йому відремонтували дах.
 Мені пошиють сукню наступного тижня.
 У даний момент підстригають його газон.

Твір Пола вже перевірили.

4. Питальна форма конструкції *Causative with have* у різних часах:

	Do	you	have	your car	washed	every day?
Why	did	he	have	his roof	repaired	yesterday?
When	will	you	have	your dress	made?	
	Is	he	having	his grass	cut	at the moment?
	Has	Paul	had	his composition	checked?	

5. Заперечна форма конструкції *Causative with have* у різних часах:

I	don't	have	my car	washed	every day.
He	didn't	have	his roof	repaired	yesterday.
I	won't	have	my dress	made	next week.
He	isn't	having	his grass	cut	at the moment.
Paul	hasn't	had	his composition	checked	yet.

6. Замість дієслова **have** у конструкції *Causative with have* в усному мовленні іноді вживається дієслово **get**:

I'll **get my hair cut** tomorrow. Я підстрижуся завтра.

6.7. Дієслово *do*

Дієслово **do** може бути повнозначним і допоміжним.

1. Як повнозначне дієслово **do** має багато значень і вживається в усіх відо-часових формах активного і пасивного стану:

He **does his homework** regularly.

Він регулярно виконує домашні завдання.

She helps her mother **do the** rooms.
Do good!
 This book **won't do** for me.
 How do you **do**?
 The task **was done** perfectly.

Вона допомагає матері прибирати кімнати.
 Роби добре!
 Ця книжка мені не підходить.
 Як ви? Як живете?
 Завдання було виконано доско-
 нало.

2. Дієслово **do** може вживатися:

а) Для підсилення значення іншого дієслова:

I **did say** so and I **do say** so now.

Я справді так казав і ще раз так кажу.

б) Як заміна іншого дієслова, щоб уникнути повторення:

I **speak** English as you **do** Ukrainian.

Я розмовляю англійською мовою так само, як ви українською.

3. Як допоміжне дієслово **do** служить для утворення заперечної та питальної форм Present і Past Simple у сполученні з повнозначним дієсловом:

Does she **play** tennis?
 He **doesn't like** to get up early on Sunday.
 Did you **see** me at the meeting?

Вона грає в теніс?
 Йому не подобається вставати рано у неділю.
 Ви мене бачили на зборах?

4. Форми дієслова **do** у Present, Past і Future Simple:

Present Simple

Стверджувальна форма			Заперечна форма				Питальна форма			
I	do	lessons.	I	do not	do	lessons.	What	do	I	do?
We			You						you	
You			They						they	
He	does	lessons.	He	does not	do	lessons.	What	does	he	do?
She			She						she	
It			It						it	

Короткі відповіді на загальні запитання:

Do you do your lessons regularly?

Yes, I do. No, I do not/don't.

Does he do his lessons regularly?

Yes, he does. No, he does not/doesn't.

Past Simple

Стверджувальна форма			Заперечна форма				Питальна форма			
I			I					I		
He			He	did not	do			he		
She			She	didn't				she		
It	did	lessons.	It			What	did	it		do?
We			We					we		
You			You					you		
They			They					they		

Короткі відповіді на загальні запитання:

Did you do your lessons yesterday?

Yes, I did. No, I did not/didn't.

Did he do his lessons yesterday?

Yes, he did. No, he did not/didn't.

Future Simple

Стверджувальна форма			Заперечна форма				Питальна форма			
I			I					I		
He			He	will not	do			he		
She			She	won't				she		
It	will do	lessons.	It			What	will	it		do?
We			We					we		
You			You					you		
They			They					they		

Короткі відповіді на загальні запитання:

Will you do your lessons tomorrow?

Yes, I will. No I will not/won't.

Will he do his lessons tomorrow?

Yes, he will. No, he will not/won't.

Питально-заперечні форми дієслова *do* у Present, Past і Future Simple

Час, вид	Повна форма		Коротка (розмовна) форма	
Present Simple	Do you not Does he not	do lessons?	Don't you Doesn't he	do lessons?
Past Simple	Did you not Did he not	do lessons?	Didn't you Didn't he	do lessons?
Future Simple	Will you not Will he not	do lessons?	Won't you Won't he	do lessons?

6.8. Прості часи в активному стані (Simple Tenses in the Active Voice)

6.8.1. Present Simple

Основна формула

V/Vs(es)

1. **Present Simple** вживається для вираження дії, яка відбувається постійно, регулярно або має значення загальновідомої істини, постійного обов'язку, певного правила, розпорядку:

My sister **plays** volley-ball well.
And my friends **play** tennis very well.

The earth **goes** round the sun.

Nurses **look after** patients in hospitals.

Lessons at this school **start** at 8 am.

Students of our school **wear** uniform.

Моя сестра грає добре в волейбол. А мої друзі грають у теніс дуже добре.

Земля обертається навколо Сонця.

Медсестри доглядають хворих у лікарнях.

Уроки в цій школі починаються о восьмій годині ранку.

Учні нашої школи носять шкільну форму.

2. **Present Simple** вживається для вираження майбутньої дії:

а) Що стосується розкладу руху транспорту, початку кіносеансів, вистав у театрах тощо:

The next train **leaves** at 13.45.

The concert this evening **starts** at 7.30.

Наступний поїзд відходить о 13.45.

Сьогодні увечері концерт починається о 7.30.

Does the film begin at 3.30 or 4.30? Фільм розпочинається о 3.30 чи о 4.30?

б) З дієсловами, що означають рух: **come** *приходити, прибувати*; **go** *їхати, їти*; **leave** *залишати, від'їжджати* та ін.:

He leaves tomorrow. Він від'їжджає завтра.
They come next week. Вони приїдуть наступного тижня.

в) У підрядних реченнях умови й часу, які вводяться сполучниками **if** *якщо*, **when** *коли*, **after** *після того, як*, **before** *перш ніж*, **till**, **until** *поки не* та ін. В українській мові у відповідних підрядних реченнях уживається майбутній час:

If he comes, I shall give him the book. Якщо він прийде, я дам йому книжку.
I shall go home **when** I read the article. Я піду додому, коли прочитаю цю статтю.
He will wait for her **until** she comes back. Він буде чекати на неї, поки вона не повернеться.

3. Дієслова у **Present Simple** вживаються з прислівниками частотності: **never** *ніколи*; **seldom**, **rarely** *рідко*; **not often** *не часто*; **sometimes**, **occasionally** *іноді*; **often**, **frequently** *часто*; **usually** *звичайно*; **always** *завжди*. У реченні ці прислівники стоять перед повнозначним дієсловом, але після дієслова **be**:

I **usually** go to bed at 11 o'clock. Я звичайно лягаю спати об одинадцятій годині.
He **doesn't often** eat meat. Він не часто їсть м'ясо.
He **is never** late to school. Він ніколи не запізнюється до школи.

а) **Sometimes** і **usually** можуть уживатися також на початку речення або наприкінці його:

Sometimes we play chess. We play chess **sometimes**. Іноді ми граємо у шахи.
Usually I go shopping with my friends. I go shopping with my friends **usually**. Я звичайно ходжу за покупками зі своїми друзями.

б) Дієслова у **Present Simple** вживаються з обставинними словосполученнями: **every day** *кожного дня*; **every week** *кожного тижня*;

every month *кожного місяця*; **every year** *кожного року* тощо. Ці обставини часу стоять на початку або наприкінці речення:

Every day we go to the shop to buy some bread. Кожного дня ми ходимо до магазину, щоб купити хліба.
We **spend** our holidays at the seaside **every year**. Кожного року ми проводимо свою відпустку біля моря.

4. Стверджувальна форма **Present Simple** для всіх осіб, крім третьої особи однини, збігається з основною формою дієслова, яку ми позначаємо буквою **V (verb)**. У третій особі однини (**she**, **he**, **it**) до основної форми дієслова додається закінчення **-s** або **-es**. Закінчення **-es** додається до дієслів, що закінчуються на приголосні **s**, **ss**, **ch**, **sh**, **tch**, **x**, **z**:

а) Закінчення **-s (-es)** вимовляється як:
/s/ — keeps, wants, speaks після глухих приголосних
/z/ — reads, lives, sees, plays після дзвінких приголосних і голосних
/ɪz/ — washes, dresses, teaches, watches після свистячих або шиплячих приголосних

б) При додаванні закінчень **-s** або **-es** у третій особі однини спостерігаються деякі зміни у правописі дієслів.

• Кінцева **y** змінюється на **i** перед **-s (-es)**, якщо їй передують приголосна:

study — studies
try — tries
fly — flies

• Кінцева **u** не змінюється перед **-s**, якщо їй передують голосна:

play — plays
stay — stays
pay — pays

• Дієслова **go** *їти* і **do** *робити* у третій особі однини мають закінчення **-es**, яке вимовляється як /z/:

do /du/ — does /dʌz/
go /gəʊ/ — goes /gəʊz/

5. **Заперечна форма Present Simple** утворюється за допомогою дієслова **do** для всіх осіб і **does** для третьої особи однини, заперечної частки **not** та інфінітива повнозначного дієслова без частки **to**:

I do not play football. Я не граю у футбол.
My friend does not play tennis. Мій друг не грає в теніс.

В усному мовленні замість **do not** і **does not** вживаються скорочені форми відповідно **don't** і **doesn't**:

I don't play football.
My friend doesn't play tennis.

6. **Питальна форма Present Simple** утворюється за допомогою дієслова **do** у формах **do/does** та інфінітива повнозначного дієслова без частки **to**. Допоміжне дієслово **do/does** ставиться перед підметом:

Do you play tennis? Ти граєш у теніс?
Does he play football? Чи грає він у футбол?
What do you play? У що ти граєш?
What does he play? У що він грає?

7. Форми дієслова у Present Simple.

Стверджувальна форма

I You We They	play	tennis volleyball football	every day.
He She It	plays		

Заперечна форма

I You We They	do not don't	play	tennis volleyball football	every day.
He She It	does not doesn't			

Питальна форма

Do	I you we they	play	tennis volleyball football	every day?
Does	he she it			

8. Короткі відповіді на загальні запитання:

Do you / they play tennis every day?
Yes, I / they do.
No, I / they do not / don't.

Does he / she play tennis every day?
Yes, he / she does.
No, he / she does not / doesn't.

9. **Питально-заперечна форма Present Simple** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться в питальному реченні після підмета перед повнозначним дієсловом:

Do you not play tennis? Хіба ти не граєш в теніс?
Does he not play football? Хіба він не грає у футбол?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом:

Don't you play tennis?
Doesn't he play football?

6.8.2. Past Simple

Основна формула

Ved/V ₂

1. **Past Simple** вживається для вираження дії, що відбувалася або відбулася у минулому і не пов'язана з теперішнім моментом мовлення.

Past Simple означає:

а) Одну дію, що відбулася у минулому:

I met him yesterday. Я зустрів його вчора.

б) Послідовні дії у минулому:

He **threw down** his spade, **entered** the house and **asked** for a cup of coffee. Він кинув заступ, увійшов у будинок і попросив чашку кави.

в) Повторювані дії у минулому:

Every night he **made** an entry in his diary. Кожного вечора він робив запис у своєму щоденнику.

2. Для вираження минулого часу вживається словосполучення **used to + infinitive**, що означає:

а) Дії, які відбувалися тривалий час або неодноразово повторювалися в минулому, але не відбуваються зараз:

My uncle **used to go** to the cinema every Saturday when he was a teenager. Мій дядько, було, ходив до кінотеатру кожної суботи, коли був юнаком.
We **used to live** in a small village, but we live in London now. Ми жили у маленькому селі, а зараз живемо в Лондоні.

б) Звички у минулому:

He **used to smoke** a lot when he served in the army. Він багато палив, коли служив в армії.

в) Звичайний стан у минулому:

They **used to be happy** together, but now they quarrel all the time. Вони були колись щасливими разом, а зараз постійно сперечаються.

3. **Used to** має стверджувальну, заперечну і питальну форми.

а) Стверджувальна і заперечна форми:

I		
He		
She	used to	smoke.
It	didn't use to	play tennis.
We	used not to	be happy.
You		travel a lot.
They		

Примітка.

1) **Used to** часто вживається з прислівником **never**, який надає реченню заперечного характеру:

He **never used to be happy** in his childhood. Він ніколи не був щасливим у дитинстві.
She **never used to drink** coffee before. Вона ніколи раніше не пила каву.

2) **Used to** вимовляється як /'ju:stv/ або /'ju:stə/.

б) Питальна форма:

What **did** I/he/she/it/we/you/they **use to do**?

в) Короткі відповіді на загальні запитання:

Did you/he/she **use to smoke** a lot?
Yes, I/he/she did.
No, I/he/she didn't.

г) У сучасному англійському мовленні питальна форма **used to** вживається не часто. Частіше запитання ставиться в **Past Simple**, а у відповіді вживається **used to**:

Where **did** you **go** on holidays when you were young? Куди ви їздили під час відпустки, коли були молодими?
We **used to go** to the sea. Ми звичайно їздили до моря.

4. Для вираження минулого часу може вживатися словосполучення **would + infinitive** (після **would** перед інфінітивом повнозначного дієслова частка **to** не ставиться), що означає повторювані дії у минулому, які характеризують поведінку людини:

My grandfather **would sit** in his armchair for hours smoking his pipe. Мій дідусь, було, сидів годинами у своєму кріслі і палив люльку.
My granny **would heartily receive** many guests. Моя бабуня колись щиро приймала багато гостей.

5. Слід відрізнити словосполучення **used to + infinitive** від **be/get used to + gerund or noun**. Ці словосполучення мають різні структури і значення.

• У структурі **used to + infinitive** слово **to** — частка, що є компонентом неозначеної форми повнозначного дієслова.

• У структурі **be/get used to + gerund or noun** слово **to** — прийменник, що вживається з герундієм або іменником.

• **used to + infinitive** означає, що дії, ситуації, які неодноразово повторювалися у минулому, зараз вже більше не відбуваються:

I used to live alone. Я жила сама. (Зараз я вже сама не живу).

• **be/get used to + gerund or noun** має значення *звикнути/звикати до чогось*:

I am used to living alone. Я звикла жити сама (Зараз я теж живу сама).

I get used to traffic noise. Я звикаю до шуму транспорту.

• **used to + infinitive** вживається тільки у минулому часі й не має еквівалентів у теперішньому часі.

• **be/get used to + gerund or noun** уживається як у теперішньому, так і минулому часі:

I get used to getting up early. Я звикаю вставати рано.
I got used to getting up early when I was in Australia. Я звикла вставати рано, коли була в Австралії.
Jane was used to eating pine-apples when she lived in Spain. Джейн звикла їсти ананаси, коли жила в Іспанії.
John isn't used to cold weather. Джон не звик до холодної погоди.

6. Дієслова у **Past Simple** часто вживаються з такими обставинними словами і словосполученнями: **ago тому; last night минулого вечора; yesterday вчора; last week минулого тижня; last month минулого місяця; last summer/autumn/winter/spring минулого літа/осені/зими/весни; yesterday morning/afternoon/evening вчора вранці/після полудня/ввечері**:

I saw him long ago. Я бачив його давно.
I did my homework last night. Я виконав домашнє завдання минулого вечора.

We travelled much last summer. Минулого літа ми багато подорожували.

7. Дієслова у **Past Simple** можуть уживатися з прислівниками частотності: **never, seldom, sometimes, often, usually, always** тощо:

Greg often went to the stadium last summer. Грег часто ходив на стадіон минулого літа.
When I was a schoolboy, I never missed my classes and I usually came to school in time. Коли я був учнем, я ніколи не пропускав заняття і завжди приходив до школи вчасно.

8. За способом творення **Past Simple** дієслова поділяються на правильні і неправильні. Стверджувальна форма правильних дієслів у **Past Simple** утворюється додаванням закінчення **-ed** до основи повнозначного дієслова:

play + ed = played
 stop + ed = stopped
 carry + ed = carried

а) Закінчення **-ed** вимовляється як:

/t/ — після глухих приголосних:
 dance — danced
 laugh — laughed
 help — helped

/d/ — після голосних та дзвінких приголосних:
 play — played
 solve — solved
 open — opened

/ɪd/ — після приголосних **t, d**:
 greet — greeted
 invite — invited
 want — wanted

б) При додаванні **-ed** відбуваються деякі зміни у правописі дієслів у **Past Simple**:

• Кінцева буква у змінюється на **i** перед **-ed**, якщо їй передує приголосна:

carry — carried
 reply — replied

• Кінцева буква у не змінюється перед **-ed**, якщо їй передує голосна:

play — played
 enjoy — enjoyed

• Кінцева приголосна подвоюється перед **-ed**, якщо дієслово закінчується на одну приголосну, якій передує короткий голосний звук під наголосом:

stop — **stopped**
 plan — **planned**
 sob — **sobbed**
 submit — **submitted**

• Кінцева буква **г** перед **-ed** подвоюється, якщо їй передує голосний звук під наголосом:

re'fer — **referred**
 pre'fer — **preferred**
 oc'cur — **occurred**

• Кінцева буква **г** не подвоюється перед **-ed**, якщо їй передує дифтонг:

appear — **appeared**

• Кінцева буква **l** подвоюється перед **-ed**, якщо їй передує короткий голосний звук незалежно від того, під наголосом він чи ні:

travel — **travelled**
 compel — **compelled**

Але в американському варіанті буква **l** у цьому випадку не подвоюється:

travel — **traveled**
 compel — **compelled**

• Кінцева німа буква **e** перед **-ed** випадає:

live — **lived**
 like — **liked**

9. Неправильні дієслова утворюють **Past Simple** чергуванням голосних чи приголосних кореня або іншими способами. Форми **Past Simple** неправильних дієслів слід запам'ятати. (Див. форми неправильних дієслів у розділах 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3):

put — put sleep — slept write — wrote
 let — let shoot — shot come — came тощо

10. У **стверджувальній формі** дієслова у **Past Simple** мають однакову форму для всіх осіб:

Ved (danced, liked) — для правильних дієслів

V₂ = (wore, sat) — для неправильних дієслів

Стверджувальна форма	I	danced wore	at the ball a hat	yesterday.
	He			
	She			
	It			
	We			
	You They			

11. **Заперечна форма Past Simple** утворюється за допомогою дієслова **did** для всіх осіб однини і множини, частки **not** і першої форми повнозначного дієслова.

В усному мовленні замість **did not** уживається скорочена форма **didn't**.

Заперечна форма	I	did not didn't	dance wear	at the ball a hat	yesterday.
	He				
	She				
	It				
	We				
	You They				

12. **Питальна форма Past Simple** утворюється за допомогою дієслова **did** для всіх осіб однини і множини та першої форми повнозначного дієслова. Допоміжне дієслово **did** у питальній формі завжди стоїть перед підметом.

Загальне запитання	Did	I he she it we you they	dance wear	at the ball a hat	yesterday?

Спеціальне запитання	When	did	I he she it we you they	dance wear	at the ball? a hat?

а) Короткі відповіді на загальні запитання у **Past Simple**:

Did you/he/she/they dance at the ball yesterday?

Yes, I/he/she/we/they did.

No, I/he/she/we/they did not/didn't.

13. Дієслово **be** у **Past Simple** має форму **was** для першої і третьої осіб однини і **were** для інших осіб:

Стверджувальна форма	I He She It	was	at the ball	yesterday.
	We You They	were		

14. У **заперечній** і **питальній** формах дієслово **be** вживається без допоміжного дієслова і утворює ці форми так:

Заперечна форма	I He She It	was not wasn't	at the ball	yesterday.
	We You They	were not weren't		

Загальне запитання	Was	I he she it	at the ball	yesterday?
	Were	we you they		

Спеціальне запитання	When	was	I he she it	at the ball?
		were	we you they	

а) Короткі відповіді на загальні запитання з дієсловом **be** у **Past Simple**:

Was he/she at the ball yesterday?

Yes, he/she was.

No, he/she was not/wasn't.

Were you/they at the ball yesterday?

Yes, we/they were.

No, we/they were not/weren't.

15. **Питально-заперечна** форма **Past Simple** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться у питальному реченні після підмета перед повнозначним дієсловом:

Did she not dance at the ball yesterday?

Хіба вона не танцювала вчора на балу?

Were you not at the ball yesterday?

Хіба ви не були вчора на балу?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом:

Didn't she dance at the ball yesterday?

Weren't you at the ball yesterday?

6.8.3. Future Simple

Основна формула

shall/will V

1. **Future Simple** вживається, щоб передати дію, яка відбудеться або відбуватиметься у майбутньому.

Future Simple означає:

а) Одну дію, що має здійснитися у майбутньому:

I shall read these chapters tomorrow.

Я прочитаю ці розділи завтра.

б) Дію, що охоплює певний період часу в майбутньому:

Vicky will live in America a few years.

Вікі буде жити в Америці декілька років.

в) Послідовні дії в майбутньому:

First we shall talk a little and then we shall have dinner together.	Спочатку ми трохи поговоримо, а потім пообідаємо разом.
--	---

г) Повторювані дії у майбутньому:

I hope you will attend your classes regularly.	Маю надію, що ти будеш відвідувати заняття регулярно.
---	---

2. Дієслова у **Future Simple** можуть виражати пропозицію, прохання, обіцянку:

It's cold in here. Shall I turn on the heater?	Тут холодно. Чи не увімкнути мені обігрівач?
Will you give me a glass of milk?	Ти не даси мені склянку молока?
I shall never hurt my sister again.	Я більше ніколи не ображу свою сестру.

3. Для вираження майбутньої дії часто вживаються словосполучення:

be going to	збиратися щось зробити
be about to	

I am going to read these chapters tomorrow.	Я збираюся прочитати ці розділи завтра. <i>Або:</i> Я прочитаю ці розділи завтра.
--	---

He is about to start reading in a minute. (Детальніше див. 6.8.3.1.)	Він розпочне читати через хвилину.
--	------------------------------------

4. **Future Simple** не вживається в підрядних реченнях часу й умови. Замість **Future Simple** у цих випадках вживається **Present Simple**:

If I have time , I'll write a letter.	Я напишу листа, якщо матиму час.
When he comes , she will give him the book.	Коли він прийде, вона віддасть йому книгу.

5. **Future Simple** вживається часто зі словами та словосполученнями, що

• вказують на майбутній час:

tomorrow	<i>завтра</i>
next week	<i>наступного тижня</i>
next month/year	<i>наступного місяця/року</i>

• на повторювані дії в майбутньому: **every day, often, always.**

• на послідовні дії у майбутньому: **at first спочатку, then потім, after після.**

I'll often write letters to you.	Я буду часто писати тобі листи.
I'll come home and then I'll write a letter to you.	Я приїду додому і тоді напишу тобі листа.

6. **Future Simple** часто вживається після таких дієслів і словосполучень: **be sure бути впевненим; know знати; expect сподіватися, очікувати; think думати, вважати; suppose гадати, припускати:**

I'm sure you will recover soon.	Я впевнена, що Ви скоро одужаєте.
I expect he will come in time.	Сподіваюся, що він прийде вчасно.
I think you will enjoy the party.	Думаю, що вечірка Вам сподобається.
Do you think she will come back soon?	Думаєш, що вона скоро повернеться?

Якщо необхідно повідомити про своє власне рішення щось зробити чи не зробити у найближчому майбутньому, уживаються такі конструкції:

I think I'll ...
I don't think I'll...

I think I'll stay at home this evening.	Думаю, що сьогодні ввечері я залишуся вдома.
I don't think I'll go shopping today.	Думаю, що не піду сьогодні за покупками.

7. **Стверджувальна форма Future Simple** утворюється за допомогою дієслова **shall/will** для першої особи однини і множини і **will** для всіх інших осіб у сполученні з першою формою повнозначного дієслова.

У сучасному англійському мовленні з першою особою однини і множини вживається переважно допоміжне дієслово **will**:

Стверджувальна форма	I We	shall/will 'll	dance play	at the ball tennis	tomorrow.
	You He She It They	will 'll			

Скорочена форма від **shall** і **will** — 'll:
I'll, we'll, you'll, he'll, she'll, it'll, they'll.

8. **Заперечна форма Future Simple** утворюється додаванням частки **not** після допоміжних дієслів **shall /will**:

Заперечна форма	I We	shall not shan't will not won't	dance play	at the ball tennis	tomorrow.
	You He She It They	will not won't			

Won't /wəʊnt/ — скорочена форма від **will + not**;
Shan't /ʃɑ:nt/ — скорочена форма від **shall + not**.

9. У **питальній формі** допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом:

Загальне запитання	Shall/Will	I we	dance play	at the ball tennis	tomorrow?
	Will	you he she it they			

Спеціальне запитання	When	shall/will	I we	dance play	at the ball? tennis?
		will	you he she it they		

Короткі відповіді на загальні запитання:

Will you/he/she/they play tennis tomorrow?
Yes, I/we shall. Yes, I/we will.
Yes, he/she/they will.
No, I/we shan't/won't.
No, he/she/they won't.

10. **Питально-заперечна форма Future Simple** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться у питальному реченні після підмета перед повнозначним дієсловом:

Will he not stay here till Monday? Хіба він не залишиться тут до понеділка?
Will you not read these ten chapters tomorrow? Хіба ти не прочитаєш ці десять розділів завтра?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом:

Won't he stay here till Monday?
Won't you read these ten chapters tomorrow?

6.8.3.1. *Be going to*

1. **Be going to** у сполученні з неозначеною формою дієслова вживається у значенні майбутнього часу і виражає:

a) **Наміри, рішення, плани щось зробити у найближчому майбутньому:**

I am going to paint my bike next Friday.
Bob is going to visit his aunt tomorrow evening.

Я збираюся пофарбувати свій велосипед наступної п'ятниці.
Боб планує провідати свою тітку завтра ввечері.

This evening dad **is going to show** me how to use the computer.

I haven't read this book yet. I **am going to read** it next week.

Сьогодні ввечері тато покаже мені, як користуватися комп'ютером.

Я ще не прочитала цю книжку. Я буду читати її наступного тижня.

б) Завбачення, передбачення, попередження на основі фактів, спостережень, власного досвіду або почуттів:

Charles **is going to have** an accident if he drives like that.

I like how the team are playing. They **are going to win**, I think. Look at this hole in front of you. You **are going to fall**.

I feel terrible. I think I **am going to be sick**.

Look at those black clouds. It **is going to rain**.

Чарльз може потрапити в аварію, якщо буде так керувати автомобілем.

Мені подобається, як команда грає. Думаю, що вона виграє. Подивись на цю яму перед собою. Ти можеш упасти.

Я почуваюся погано. Думаю, що захворію.

Подивись на ті темні хмари. Буде дощ. (Піде дощ.)

в) **Be going to** може вживатися у стверджувальній, заперечній та питальній формах:

+	They are going to buy a new car next month.
-	They are not going to buy a new car next month.
?	Are they going to buy a new car next month?

6.8.4. Future Simple in the Past

1. **Future Simple in the Past** виражає майбутню дію з точки зору минулого і вживається переважно у підрядних додаткових реченнях, коли у головному реченні дієслово-присудок ужито у минулому часі:

I **was** sure he **would agree** with me.

Я був упевнений, що він погодиться зі мною.

2. Всі форми **Future Simple in the Past** утворюються так само, як і форми **Future Simple**, але замість допоміжного дієслова **will** вживається відповідно його форма **would**:

He said that	I he she it we you they	would would not wouldn't	play. discuss. work. dance. read.
--------------	---	--------------------------------	---

Примітка. У сучасному англійському мовленні з першою особою однини і множини вживається переважно допоміжне дієслово **would**.

6.9. Тривалі часи в активному стані (Continuous Tenses in the Active Voice)

6.9.1. Present Continuous

Основна формула

am	Ving
is	
are	

1. **Present Continuous** уживається для вираження дії, яка відбувається в момент мовлення. Цей момент мовлення може визначатися:

- словами **now** *зараз*; **at this moment** *у цей момент*:

I **am watching** TV **now**.
At this moment he **is speaking** to his doctor.

Я зараз дивлюсь телевизор.
В цей момент він розмовляє зі своїм лікарем.

- ситуацією:

Look at him, he **is sitting** before TV set and sleeping.
Don't disturb her, she **is sleeping**.

Подивись на нього, він сидить перед телевизором і спить.
Не турбуй її, вона спить.

2. **Present Continuous** уживається для вираження дії, що триває певний період часу:

— What **are** you **doing** at the University?
— I'm **teaching** here.

— Що ви робите в університеті?
— Я викладаю тут.

3. **Present Continuous** уживається з дієсловами, що означають рух (**go** *іти/їхати*; **come** *приходити*; **leave** *від'їжджати*; **start** *ви-*

рушати та ін.) для вираження дії, що відбудеться у найближчому майбутньому:

We are leaving tonight. Ввечері ми від'їжджаємо.
She is coming this morning. Вона прийде вранці.
I am going to the country. Я поїду в село.

4. Словосполучення **be going** у формі **Present Continuous** виражає плани та наміри на майбутнє і вживається з неозначеною формою дієслова з часткою **to**:

She is going to be a teacher. Вона планує стати вчителькою.
We are going to see this film. Ми збираємося подивитися цей фільм.

5. **Present Continuous** уживається з прислівниками **always завжди; constantly постійно** для вираження дії, що часто повторюється і може спричинити роздратування, досаду, гнів:

— Sorry I'm late! I've missed the bus. Пробачте, я не встигла на автобус.
— You are always missing the bus. Ти завжди не встигаєш на автобус.
Peter is always inviting many people here. I don't like it. Пітер завжди запрошує сюди багато людей. Мені це не подобається.
She is constantly complaining of something. Вона постійно на щось скаржиться.

6. **Present Continuous** уживається замість **Future Continuous** у підрядних реченнях умови й часу, які вводяться сполучниками **if якщо; when коли; after після того, як; before перш ніж; till, untill поки не**:

If I am sleeping when he comes, wake me up, please. Якщо я буду спати, коли він прийде, розбуди мене, будь ласка.
Don't disturb me tonight when I am watching the football match. Не турбуй мене сьогодні ввечері, коли я буду дивитися футбольний матч.

7. **Стверджувальна форма Present Continuous** утворюється за допомогою дієслова **be** у формах теперішнього часу (**am/is/are**) та четвертої форми повнозначного дієслова (**Present Participle**):

Дієслово

Стверджувальна форма	I	am 'm	playing writing drawing	now.
	He She It	is 's		
	We You They	are 're		

8. Четверта форма повнозначного дієслова, що є дієприкметником теперішнього часу (**Present Participle**), утворюється додаванням **-ing** до основи дієслова:

do + **ing** — doing
ask + **ing** — asking
sit + **ing** — sitting
write + **ing** — writing

9. При додаванні **-ing** до основи дієслів відбуваються деякі зміни у правописі дієприкметників теперішнього часу:

• Німа кінцева буква **-e** перед **-ing** випадає:

use — using
write — writing
leave — leaving

• Кінцева буква **-e** зберігається перед **-ing**, якщо дієслово закінчується на **уе**:

dye — dyeing

• Кінцева приголосна подвоюється, якщо односкладове дієслово являє собою закритий склад, який закінчується на одну приголосну букву:

run — running
put — putting
set — setting

Але: fix — fixing, буква **x** не подвоюється, тому що вимовляється подвійним звуком /ks/.

• Кінцева приголосна подвоюється, якщо у двоскладовому дієслові останній склад є закритим, наголошеним і закінчується на одну приголосну:

for 'get — forgetting
pre 'fer — preferring

• Якщо двоскладове дієслово закінчується на **-el** або **-al**, а наголошеним є перший склад, то кінцева **l** подвоюється перед **-ing**:

travel — travelling
signal — signalling
cancel — cancelling
quarrel — quarrelling

В американському варіанті англійської мови буква **l** у цих випадках не подвоюється:

travel — traveling
signal — signaling
cancel — canceling

• Якщо дієслово закінчується на голосні букви **-ie**, то вони змінюються на букву **y** перед **-ing**:

lie — lying
tie — tying
die — dying

• Якщо дієслово має більш ніж один склад і закінчується на голосні букви **-ue**, то кінцева **-e** випадає перед **-ing**:

argue — arguing
continue — continuing
issue — issuing

• Якщо дієслово, що закінчується на **-ue** має один склад, то кінцева **-e** може зберігатися або випадати:

queue — queueing/queuing
sue — suing/suing

10. **Заперечна форма Present Continuous** утворюється додаванням заперечної частки **not**, що ставиться після допоміжного дієслова **am / is / are**:

Заперечна форма	I	am not 'm not	counting to twenty. working. waiting for the bell.
	He She It	is not isn't	
	We You They	are not aren't	

11. У **питальній формі** допоміжне дієслово **am/is/are** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Am	I	counting to twenty? working? waiting for the bell?
	Is	he she it	
	Are	you we they	

Короткі відповіді на загальні запитання:

Are you working now?	Yes, I am. No, I am not / I'm not
Are they working now?	Yes, they are. No, they are not / aren't.
Is he working now?	Yes, he is. No, he is not / isn't.

12. **Питально-заперечна форма** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться в питальному реченні після підмета перед повнозначним дієсловом у формі **Ving**:

Are you **not working** now? Хіба ти не працюєш зараз?
Is he **not watching** TV? Він не дивиться телевизор?

У розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом:

Aren't you **working** now?
Isn't he **watching** TV?

6.9.2. Past Continuous

Основна формула	was	Ving
	were	

1. **Past Continuous** уживається для вираження дії, що тривала в певний момент у минулому. Цей момент звичайно позначається обставинними словами та словосполученнями типу **at that moment у той момент; at that time у той час; at 7 o'clock yesterday о сьомій годині вчора** або підрядними реченнями з дієсловом-присудком у **Past Simple**:

Yesterday at 9 o'clock I **was doing** my homework.
When I came in, she **was cooking** dinner.

Вчора о дев'ятій годині я виконувала домашнє завдання.
Коли я увійшла, вона готувала обід.

2. **Past Continuous** також передає дію, що тривала недовгий період часу у минулому. В цьому випадку вживаються обставинні слова **constantly постійно; all day long увесь день; from ... till з ... до**:

She **was constantly trying** to attract somebody's attention to herself while staying with us.
Last weekend I **was working** in the garden **from** morn **till** night.

Вона постійно намагалася повернути чийсь увагу до себе, коли перебувала у нас.
У минулі вихідні я працювала в саду з ранку до вечора.

3. **Стверджувальна форма Past Continuous** утворюється за допомогою дієслова **be** у формі минулого часу (**was/were**) і четвертої форми повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It	was	playing writing drawing	at that moment.
	We You They	were		

4. Для утворення **заперечної форми Past Continuous** після допоміжного дієслова **was/were** ставиться частка **not**:

Дієслово

Заперечна форма	I He She It	was not wasn't	playing writing drawing	at that moment.
	We You They	were not weren't		

5. У **питальній формі Past Continuous** допоміжне дієслово **was/were** ставиться перед підметом:

Питальна форма	What	was	I he she it	doing	at that moment?
		were	we you they		

Короткі відповіді на загальні запитання:

Was he playing at that moment?	Yes, he was. No, he was not/wasn't.
Were you playing at that moment?	Yes, we were. No, we were not/weren't.

6. **Питально-заперечна форма Past Continuous** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після підмета в питальному реченні перед повнозначним дієсловом у формі **Ving**:

Were you not playing at that moment? Хіба ти не грав у той момент?
Was he not waiting for the bell? Хіба він не чекав дзвінка?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом:

Weren't you playing at that moment?
Wasn't he waiting for the bell?

6.9.3. Future Continuous

Основна формула

shall	be Ving
will	

1. **Future Continuous** уживається, щоб передати дію, яка має відбуватися в певний момент у майбутньому. Цей момент може позначатися обставинними словосполученнями **at ...o'clock o...години; this time next week/month у цей час наступного тижня, місяця та ін.:**

At ten o'clock I'll be watching TV. О десятій годині я буду дивитися телевізор.
This time next week I will be flying home. У цей час наступного тижня я буду летіти додому.

2. **Future Continuous** може передавати майбутні дії, що триватимуть певний короткий період часу:

My mother will be in hospital, so I will be staying with Carol for the next two weeks. Моя мама буде у лікарні, отже я залишатимуся з Керол наступних два тижні.

3. **Future Continuous** уживається для вираження ввічливого запитання про майбутні плани іншої людини:

Will you be working this weekend? Ти працюватимеш у ці вихідні?
Will your family be staying at home this Easter? Твоя родина буде вдома на цей Великдень?

4. **Future Continuous** уживається, щоб наголосити на тому, як довго триватиме дія у майбутньому. У цьому випадку мовець часто висловлює своє незадоволення або нарікання на щось:

I'll be very tired tomorrow, because I'll be working all day. Я буду дуже втомлений завтра, тому що я працюватиму весь день.

5. **Future Continuous** виражає також дію, що буде продовжуватися в той момент, коли відбудеться інша дія. Ця інша дія виражається дієсловом у **Present Simple**:

When Tom gets home, I'll be sleeping. Коли Том прийде додому, я буду спати.

Дієслово

He'll be writing a letter, when I come. Він буде писати листа, коли я прийду.

6. **Стверджувальна форма Future Continuous** утворюється за допомогою дієслова **be** у майбутньому часі і четвертої форми повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It We You They	will be 'll be	watching TV playing chess writing letters	tomorrow at 7 o'clock in the evening.
----------------------	---	-------------------	---	---------------------------------------

7. У сучасному англійському мовленні з першою особою однини і множини (**I, we**) у майбутньому часі переважно вживається допоміжне дієслово **will**:

I will be sleeping when you get home. Я буду спати, коли ти прийдеши додому.
We will be playing football when the lessons are over. Ми будемо грати у футбол, коли закінчатся уроки.

8. У **заперечній формі Future Continuous** частка **not** ставиться після допоміжного дієслова **shall** або **will**:

Заперечна форма	I He She It We You They	will not be won't be	watching TV playing chess writing letters	tomorrow at 7 o'clock in the evening.
-----------------	---	-------------------------	---	---------------------------------------

9. У **питальній формі Future Continuous** допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом:

Питальна форма	What	will	I he she it we you they	doing	tomorrow at 7 o'clock in the evening?
----------------	------	------	---	-------	---------------------------------------

Короткі відповіді на загальне запитання:

Will you be playing chess tomorrow at 7 o'clock in the evening?	Yes, I will. No, I will not / won't.
---	---

10. Питально-заперечна форма **Future Continuous** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після підмета у питальному реченні перед дієсловом **be**:

Will you not be playing chess tomorrow at 7 o'clock in the evening? Хіба ти не будеш грати в шахи завтра о сьомій годині вечора?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом:

Won't you be playing chess tomorrow at 7 o'clock in the evening?

6.9.4. Future Continuous in the Past

1. **Future Continuous in the Past** виражає дію, яка мала тривати у майбутньому з точки зору минулого, і вживається переважно у підрядних додаткових реченнях, коли у головному реченні дієслово-присудок вжито у минулому часі:

He **felt** sure they **would be discussing** the same problem when he came. Він був упевнений, що вони ще будуть обговорювати ту ж саму проблему, коли він прийде.

2. Всі форми **Future Continuous in the Past** утворюються так само, як і форми **Future Continuous**, але замість **will** вживається відповідно **would**:

He said that	I he she it we you they	would would not wouldn't	be	discussing. playing. working. dancing. reading.
--------------	---	--------------------------------	----	---

6.9.5. Дієслова, що не вживаються в часових формах Continuous

1. У формі **Continuous** не вживаються дієслова, що означають:

фізичне сприйняття, відчуття:

feel	відчувати
hear	чути
notice	помічати
see	бачити
smell	відчувати запах; пахнути
taste	відчувати смак; мати смак

емоції, почуття, відчуття:

adore	обожнювати
care	дбати; піклуватися; любити
detest	ненавидіти
dislike	не любити; відчувати огиду
envy	заздрити
fear	боятися
hate	ненавидіти
hope	надіятися
like	любити; подобатися
love	кохати; любити
regret	шкодувати; розкаюватися
respect	поважати; шанувати

бажання, волевиявлення:

desire (want, wish)	бажати, прагнути
need	потребувати
prefer	воліти

уяву, мислення:

consider	вважати; гадати
fancy	уявляти собі; припускати
imagine	уявляти
know	знати
mind	мати на увазі; пам'ятати
presume	припускати; гадати
remember	думати; гадати; вважати
understand	розуміти; зрозуміти

інші дієслова:

agree	погоджуватися
astonish	дивувати; вражати
believe	вірити
belong	належати
compare	порівнювати
concern	стосуватися
contain	містити
cost	коштувати
depend	залежати
deserve	заслужувати
differ	різнитися
find	знаходити
have	мати (щось)
matter	мати значення; значити
resemble	бути схожим на
recognize	пізнавати; визнавати; висловлювати шану, схвалення
seem	здаватися
suit	годитися; підходити
value	цінувати; дорожити

2. Деякі дієслова з поданого вище списку можуть уживатися у формах **Continuous**, але з іншими відтінками у значенні:

think

I **think**, you are right. Я вважаю, що ти правий.

Але:

I **am thinking** of what you have just told me. Я розмірковую над тим, що ти щойно сказав.

У першому випадку **think** означає думку, погляд, а в другому — процес мислення, роздуму або міркування.

have

I **have** many friends. У мене багато друзів.

Але:

I **am having** breakfast now. Зараз я снідаю.
He **is having** dinner. Він обідає.

У першому випадку **have** означає *мати* щось або когось, а в другому — споживання їжі.

feel

I **feel** a pin in this cushion. Я відчуваю шпильку в подушці.
I **feel** it my duty. Я вважаю це за свій обов'язок.

Але:

I **am feeling** very hungry. Я почуваю себе голодним.
He **is feeling** better now. Він почувається зараз краще.

taste

That coffee **tastes** sweet. У цієї кави солодкий смак. (Ця кавка солодка на смак).
I **taste** pepper in the soup. Я відчуваю смак перцю в цьому супі.

Але:

I **am tasting** this soup. Я куштую цей суп.
Fred **is tasting** Jane's dinner for the first time. Фред вперше куштує обід, що приготувала Джейн.

smell

That soup **smells** good. Цей суп гарно пахне.
I **smell** gas. Я відчуваю запах газу.

Але:

Jane **is smelling** the flowers. Джейн нюхає квіти.

see

I **see** many people in the street. Я бачу багато людей на вулиці.

Але:

I **am seeing** Mike next week. Я зустрічаюся з Майком наступного тижня.
Where is John? He **is seeing** his girlfriend home. Де Джон? Він проводить свою подругу додому.

6.10. Доконані часи в активному стані (Perfect Tenses in the Active Voice)

6.10.1. Present Perfect

Основна формула	have	Ved/V ₃
	has	

1. **Present Perfect** уживається для вираження дії, що відбулася у минулому, але своїм результатом пов'язана з теперішнім часом, тому має ще назву "Before Present":

I **have lost** my key, and now I can't open the door. Я загубив свій ключ, і зараз не можу відчинити двері.

2. **Present Perfect** уживається здебільшого без зазначення часу виконання дії, тому що в центрі уваги результат дії, а не час її перебігу:

I **have lost** my diary. **Have you seen it?** Я загубив свій щоденник. Чи бачив ти його?
He **has learnt** the irregular verbs. Він вивчив неправильні дієслова.

3. **Present Perfect** уживається для вираження дії, яка вказує на досвід, набутий людиною у минулому. Не має значення, коли дія відбувалася, важливішим є її результати, наслідки:

She **has written** poetry, children's stories and biographies of famous people. Вона написала вірші, оповідання для дітей та біографії знаменитих людей.
I **have been** to London. Я був у Лондоні.
I **have learnt** many interesting things. Я взнав багато цікавого.
I **have read** all of Shakespeare's plays. I know all about them. Я прочитала всі п'єси Шекспіра. Я знаю про них усе.

4. **Present Perfect** може означати дію, що почалася у минулому і все ще триває у теперішньому в момент мовлення:

We **have lived** in the same house for twenty years. Ми живемо в цьому будинку протягом двадцяти років.

Peter has worked as a teacher since 1991.	Пітер працює вчителем з 1991 року.
How long have you known each other?	Як довго ви знаєте один одного?

5. Якщо необхідно повідомити якусь новину і підкреслити її значення як здійснений факт у теперішньому, уживається також **Present Perfect**:

Have you heard? The Prime Minister has resigned .	Ви чули? Прем'єр-міністр подав у відставку.
Do you know Jim? He has married .	Ти знаєш Джима? Він одружився.

6. Необхідно розрізняти вживання дієслів **go** і **be** у **Present Perfect**:

- **have/has gone** — результат дії у теперішньому:

He has gone to Canada.	Він поїхав до Канади. (Зараз його немає тут. Він у Канаді.)
-------------------------------	---

- **have/has been** — досвід, набутий у минулому:

He has been to Canada.	Від відвідав Канаду. (Зараз він тут. Його немає в Канаді.)
-------------------------------	--

7. **Present Perfect** уживається з виразами:

- **This is the first time...**

Maria is in England. This is the first time she has come to England.	Марія в Англії. Вона вперше приїхала до Англії.
---	---

- **It's the first time...**

Len is playing tennis. He's not very good and doesn't know the rules. It's the first time he has begun to play tennis.	Лен грає в теніс. Грає він не дуже добре і не знає правил. Він вперше почав грати в теніс.
---	--

8. **Present Perfect** уживається з обставинами часу:

- що вказують на період часу, який не закінчився:

today	сьогодні
this week	цього тижня
this month	цього місяця
this year	цього року
this morning/evening/night	сьогодні вранці/увечері/вночі тощо;

- що вказують на період тривалості дії:

for протягом	a week
	two months
	a year
	a few minutes

- що вказують на момент, з якого почалася дія:

since від, з	1991
	August
	Christmas
	8 o'clock the end of the lesson

- що виражені прислівниками:

already	уже
ever	коли-небудь
never	ніколи
just	щойно, тільки що
lately	нещодавно
yet	ще, все ще (у питальних реченнях)
not yet	ще не (у заперечних реченнях)

9. Дієслова у Present Perfect перекладаються українською мовою:

- здебільшого минулим часом доконаного виду:

He has learned the poem.	Він вивчив вірш.
She has lately met Peter.	Вона нещодавно зустріла Пітера.
I have seen two films this week.	Я подивилася два фільма на цьому тижні.
Angela has already told Greg to clean his room.	Анжела вже сказала Грегу, щоб він прибрав у своїй кімнаті.

- іноді теперішнім часом:

I have worked here for two years.	Я працюю тут протягом двох років.
How long have you lived in this house?	Як довго ти живеш у цьому будинку?
Peter has worked as a teacher since 1996.	Пітер працює вчителем з 1996 року.

10. Present Perfect уживається замість Future Perfect в підрядних реченнях умови й часу, які вводяться сполучниками **if якщо; when коли; after після того, як; before перш ніж; till, until поки не** та ін. В українській мові у відповідних підрядних реченнях уживається майбутній час:

I'll go to the Crimea after I have passed my exams.	Я поїду до Криму після того, як складу свої екзамени.
I will return your book on Monday if I have read it.	Я поверну твою книжку в понеділок, якщо прочитаю її.

11. Стверджувальна форма Present Perfect утворюється за допомогою дієслова **have** у Present Simple (**have/has**) та третьої форми повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I We You They	have 've	washed gone	the floor. to the garden.
	He She It	has 's		

12. Для утворення заперечної форми Present Perfect після допоміжного дієслова **have/has** ставиться частка **not**:

Заперечна форма	I We You They	have not haven't	washed gone	the floor. to the garden.
	He She It	has not hasn't		

13. Для утворення **питальної форми Present Perfect** допоміжне дієслово **have/has** ставиться перед підметом:

Питальна форма	What	have	I we you they	done?
		has	he she it	

Короткі відповіді на загальні запитання:

Have you watered the flowers?	Yes, I have. No, I have not / haven't.
Has he watered the flowers?	Yes, he has. No, he has not / hasn't.

14. **Питально-заперечна форма Present Perfect** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після підмета у питальному реченні:

Have you not been to London? Хіба ти не був у Лондоні?
Has she not married yet? Вона ще досі не вийшла заміж?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом **have/has**:

Haven't you been to London?
Hasn't she married yet?

6.10.2. Past Perfect

Основна формула had Ved/V₃

1. **Past Perfect** уживається для вираження минулої дії, яка вже відбулася до певного моменту або іншої дії в минулому. Цей момент може позначатися у реченні такими обставинами часу: **by five o'clock до п'ятої години**; **by Sunday до неділі**; **by the second of January до другого січня**; **by that time до того часу**; **by the end of the week/month/year до кінця тижня/місяця/року**, або підрядними реченнями з дієсловом-присудком у **Past Simple**:

Yesterday by 7 o'clock he **had written** a letter to his sister. Вчора до сьомої години він написав листа своїй сестрі.
He **had written** a letter to his sister before I came. Він написав листа своїй сестрі до того, як я прийшла.

Примітка. **Past Perfect** ще називають "Before Past".

2. **Стверджувальна форма Past Perfect** утворюється за допомогою дієслова **had** і третьої форми повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It We You They	had 'd	arrived by 10 o'clock.
----------------------	---	-----------	------------------------

3. Для утворення **заперечної форми Past Perfect** після допоміжного дієслова **had** ставиться частка **not**:

Заперечна форма	I He She It We You They	had not hadn't	arrived by 10 o'clock.
-----------------	---	-------------------	------------------------

4. Для утворення **питальної форми Past Perfect** допоміжне дієслово **had** ставиться перед підметом:

Питальна форма	What	had	I he she it we you they	done by 10 o'clock?
----------------	------	-----	---	---------------------

Короткі відповіді на загальне запитання:

Had he arrived by 10 o'clock?	Yes, he had. No, he had not / hadn't.
-------------------------------	--

5. Питально-заперечна форма **Past Perfect** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після підмета у питальному реченні:

Had he not arrived by 10 o'clock? Хіба він не приїхав до десятої години?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом **had**:

Hadn't he arrived by 10 o'clock?

6.10.3. Future Perfect

Основна формула

shall	have Ved/V ₃
will	

1. **Future Perfect** уживається для вираження дії, яка має бути завершеною до певного моменту у майбутньому. Цей момент визначається обставинами часу з прийменником **by** (*by ... o'clock до ... години; by then до того часу, на той час; by the end of the week до кінця тижня* тощо) або підрядними реченнями з дієсловом-присудком у **Present Simple**:

I will have written the letter to my sister by 7 o'clock tomorrow. Я напишу листа своїй сестрі завтра до сьомої години.
I will have written the letter to my sister before you come. Я напишу листа своїй сестрі до того, як ти прийдеш.

2. У підрядних реченнях часу та умови замість **Future Perfect** уживається **Present Perfect**:

I'll come after you have done your homework. Я прийду після того, як ти зробиш домашнє завдання.
We'll go to England when we have got a letter from our father. Ми поїдемо в Англію, коли одержимо листа від свого батька.

3. **Стверджувальна форма Future Perfect** утворюється за допомогою дієслова **have** у **Future Simple (shall/will have)** і третьої форми повнозначного дієслова:

Дієслово

Стверджувальна форма	I He She It We You They	will 'll	have written	the letter by 7 o'clock tomorrow.
----------------------	---	-------------	--------------	-----------------------------------

4. Для утворення **заперечної форми Future Perfect** після допоміжного дієслова **will/shall** ставиться частка **not**:

Заперечна форма	I He She It We You They	will not won't	have written	the letter by 7 o'clock tomorrow.
-----------------	---	-------------------	--------------	-----------------------------------

5. Для утворення **питальної форми Future Perfect** допоміжне дієслово **will/shall** ставиться перед підметом.

Питальна форма	What	will	I he she it we you they	have done	by 7 o'clock?
----------------	------	------	---	-----------	---------------

Короткі відповіді на загальне запитання:

Will you have written the letter by 7 o'clock?	Yes, I will. No, I will not / won't.
--	---

6. **Питально-заперечна форма Future Perfect** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після підмета у питальному реченні:

Will you not have done your homework by 7 o'clock? Хіба ти не виконаєш домашнє завдання до сьомої години?

В розмовних формах частка **not** поєднується з допоміжним дієсловом **will**:

Won't you have done your homework by 7 o'clock?

6.10.4. Future Perfect in the Past

1. **Future Perfect in the Past** уживається переважно замість **Future Perfect** в підрядних додаткових реченнях, якщо присудок головного речення виражає минулу дію:

He **felt** sure they **would have discussed** the problem when he came. Він був упевнений, що вони вже обговорять проблему, коли він прийде.

2. Всі форми **Future Perfect in the Past** утворюються так само, як і форми **Future Perfect**, але замість **will** вживається відповідно **would**:

He said that	I he she it we you they	would would not wouldn't	have	discussed. arrived. read. done. made.
--------------	---	--------------------------------	------	---

6.11. Доконано-тривалі часи в активному стані (Perfect Continuous Tenses in the Active Voice)

6.11.1. Present Perfect Continuous

Основна формула

have has	been Ving
-------------	-----------

1. **Present Perfect Continuous** передає дію, яка почалася і тривала у минулому і продовжується в теперішньому часі, тобто в момент мовлення:

I **have been working** hard for the last two weeks. Я багато працюю протягом останніх двох тижнів. (Тобто я працював певний період і ще працюю зараз).

He **has been doing** his homework since 5 o'clock.

Він працює над виконанням домашнього завдання з п'ятої години. (Тобто він працював і ще продовжує працювати).

2. **Present Perfect Continuous** виражає також дію, яка щойно завершилася, і зараз ми бачимо її результат:

The road is wet; it **has been raining**. Дорога мокра: щойно пройшов дощ.
The dinner is ready. My mother **has been cooking** it. Обід готовий. Моя мама тільки що приготувала його.

3. **Present Perfect Continuous** уживається, щоб наголосити на тому, як довго триває та чи інша дія:

I'm really angry because I **have been learning** Italian for six years and I still can't speak it. Я дійсно роздратована, бо вивчаю італійську вже шість років і все ще не можу розмовляти цією мовою.

4. **Present Perfect Continuous** може вживатися для вираження тимчасової дії, що триває протягом якогось короткого періоду часу:

I **have been staying** with my grandmother this week, as my parents are in Paris. Цей тиждень я живу у своєї бабусі, тому що мої батьки зараз у Парижі. (Перебування у бабусі тимчасове і продовжується короткий період часу).

5. **Present Perfect Continuous** уживається в питальних реченнях, що починаються зі слів:

How long? Як довго? Скільки часу?
Since when? Відколи?

How long have you been working here? Як довго ти працюєш тут?
Since when has she been studying English? Відколи вона вивчає англійську мову?

6. **Present Perfect Continuous** уживається з обставинами:

• що вказують на період тривалості дії до моменту мовлення:

for (протягом) two hours/weeks/months; the last three days/weeks/months/years тощо;

- що вказують на початок періоду, протягом якого відбувається дія:

since (з, від) 5 o'clock/yesterday/Monday тощо.

7. Показниками початку періоду, протягом якого відбувається дія, можуть служити підрядні речення:

What **have you been doing since you left us?** Що ви робили з того часу, як пішли від нас?

8. Стверджувальна форма **Present Perfect Continuous** утворюється за допомогою дієслова **be** у **Present Perfect (have/has been)** у сполученні з четвертою формою повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I We You They	have 've	been working here.
	He She It	has 's	

9. Для утворення заперечної форми **Present Perfect Continuous** після першого допоміжного дієслова **have/has** ставиться частка **not**:

Заперечна форма	I We You They	have not haven't	been working here.
	He She It	has not hasn't	

10. Для утворення питальної форми **Present Perfect Continuous** перше допоміжне дієслово **have/has** ставиться перед підметом:

Питальна форма	How long	have	I we you they	been working here?
		has	he she it	

Короткі відповіді на загальні запитання:

Have you been working here since 5 o'clock?	Yes, I have. No, I have not / haven't
Has he been working here since 5 o'clock?	Yes, he has. No, he has not / hasn't.

11. Питально-заперечна форма **Present Perfect Continuous** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після підмета у питальному реченні:

Has he not been working here? Хіба він не працює тут?

В розмовних формах частка **not** поєднується з першим допоміжним дієсловом **have/has**:

Hasn't he been working here?
Haven't you been writing?

6.11.2. Past Perfect Continuous

Основна формула had been Ving

1. **Past Perfect Continuous** передає дію, яка тривала до певного моменту у минулому і продовжувалася або закінчилася безпосередньо в той момент. Час тривалості дії або її початок можуть визначатися підрядними реченнями з дієсловом-присудком у минулому часі або обставинами часу з прийменниками **for, since**:

I had been working at my report **since** two o'clock, when he came. Я працював над доповіддю з другої години, коли він прийшов.

When I saw that it was 2 o'clock, I understood that we **had been sitting** there **for** an hour and a half. Коли я побачив, що була друга година, я зрозумів, що ми сидимо там вже півтори години.

2. Стверджувальна форма **Past Perfect Continuous** утворюється за допомогою дієслова **be** в **Past Perfect (had been)** у сполученні з четвертою формою повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It We You They	had 'd	been working since 2 o'clock.
----------------------	---	-----------	-------------------------------

3. Для утворення заперечної форми **Past Perfect Continuous** після першого допоміжного дієслова **had** ставиться частка **not**:

Заперечна форма	I He She It We You They	had not hadn't	been working since 2 o'clock.
-----------------	---	-------------------	-------------------------------

4. У питальній формі **Past Perfect Continuous** перше допоміжне дієслово **had** ставиться перед підметом:

Питальна форма	What	had	I he she it we you they	been doing since 2 o'clock?
----------------	------	-----	---	--------------------------------

Короткі відповіді на загальне запитання:

Had you been writing since 2 o'clock?	Yes, I had.
	No, I had not / hadn't.

5. Питально-заперечна форма:

Had you not been writing since 2 o'clock? (Повна форма)
Hadn't you been writing since 2 o'clock? (Розмовна форма)

6.11.3. Future Perfect Continuous

Основна формула	shall will	have been Ving
-----------------	---------------	----------------

1. **Future Perfect Continuous** передає дію, яка має розпочатися до певного моменту у майбутньому, потім продовжуватися в цей момент і, можливо, після цього моменту. Початок майбутньої дії та її тривалість можуть визначатися підрядними реченнями або обставинами часу з прийменником **by** (**by... o'clock до ... години; by then до того часу, на той час; by the end of the week до кінця тижня** тощо); **for** (**for ... weeks/days/months протягом ... тижнів, днів, місяців** тощо); **since** (**since 5 o'clock з п'ятої години**):

I will have been working at my book before you come, while you are staying with us and after you leave.

He will have been writing a report since 5 o'clock when you come tomorrow.

Я працюватиму над своєю книгою до того, як ти прийдеш, поки будеш у нас і після того, як поїдеш.

Він буде писати доповідь з п'ятої години, коли ти завтра прийдеш.

2. Стверджувальна форма **Future Perfect Continuous** утворюється за допомогою дієслова **be** у **Future Perfect (shall/will have been)** у сполученні з четвертою формою повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It We You They	will 'll	have been working	at the book.
----------------------	---	-------------	-------------------	--------------

3. Для утворення заперечної форми **Future Perfect Continuous** після першого допоміжного дієслова **shall/will** ставиться частка **not**:

Заперечна форма	I He She It We You They	will not won't	have been working	at the book.
-----------------	---	-------------------	-------------------	--------------

4. Для утворення **питальної форми Future Perfect Continuous** перше допоміжне дієслово **will** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Will	I he she it we you they	have been working	at the book?
----------------	------	---	-------------------	--------------

Короткі відповіді на загальне запитання:

Will you have been working at the book?	Yes, I will.
	No, I will not / won't.

5. **Питально-заперечна форма:**

Will you not have been working at the book? (Повна форма)
Won't you have been working at the book? (Розмовна форма)

6.12. Порівняльне вживання видо-часових форм дієслова

6.12.1. Present Simple і Present Continuous

Present Simple

1. Вказує на регулярні, повторювані дії:

I **go** to school every day. Я ходжу до школи кожного дня.

2. Вказує на постійні дії:

My parents **live** in London. Мої батьки живуть (постійно) в Лондоні.

3. Прислівник **always** уживається з дієсловами в **Present Simple** у значенні **every time кожного разу (завжди)**:

Peter **always** invites his parents for Christmas. Пітер кожного разу запрошує своїх батьків на Різдво.

Present Continuous

1. Вказує на дії, що відбуваються в момент мовлення:

Дієслово

— Where are you going? — Куди ти йдеш?
 — I **am going** to school. — Я йду до школи.

2. Вказує на тимчасові дії:

I **am staying** with my friends until I can find a flat. Я живу (тимчасово) у своїх друзів, поки зможу знайти квартиру.

3. Прислівник **always** уживається з дієсловом у **Present Continuous** у значенні **very often дуже часто** або **too often надто часто**:

Peter **is always** inviting his friends here. Пітер дуже часто запрошує сюди своїх друзів.

6.12.2. Present Perfect і Present Perfect Continuous

Present Perfect

1. Вказує на завершеність дії до теперішнього часу:

She **has washed** the plates. Вона помила посуд.

2. Вказує на результат дії, тобто скільки та чого зроблено до теперішнього часу:

I **have baked** five cakes. Я спекла п'ять тортів.
 Here they are. Ось вони.

3. Вказує на тривалу дію, що відбувалася протягом певного періоду до теперішнього часу і може ще тривати.

Peter **has lived** in Chicago all his life. Пітер живе в Чикаго все своє життя.

4. У **Present Perfect** переважно вживаються такі дієслова:

begin, start	починати, розпочинати
find	знайти
finish	закінчити
buy	купити
decide	вирішити
stop	зупинити
break	розбивати; припиняти
die	умирати, відмирати
lay	покласти

She has just started to work here.	Вона щойно розпочала працювати тут.
I have found my keys.	Я знайшла свої ключі.
Where have I laid my ring?	Куди я поклала свою обручку?

Present Perfect Continuous

1. Вказує на незавершеність дії, її продовження у теперішньому часі:

I have been washing these plates.	Я все ще мию посуд.
--	---------------------

2. Вказує на процес дії, її тривалість:

I have been baking cakes all this morning.	Я печу торти весь ранок.
---	--------------------------

3. Вказує на тимчасову дію, що тривала у минулому і ще триває у теперішньому часі:

I have been living in Stockholm for two weeks.	Я живу в Стокгольмі вже два тижня.
---	------------------------------------

4. У **Present Perfect Continuous** уживаються переважно такі дієслова:

sit	<i>сидіти</i>
wait	<i>чекати</i>
work	<i>працювати</i>
lie	<i>лежати</i>
play	<i>грати</i>
try	<i>старатися, намагатися</i>
look for	<i>шукати</i>
rain	<i>іти (про дощ)</i>
stay	<i>перебувати</i>
snow	<i>іти (про сніг)</i>

She has been working here since June.	Вона працює тут з червня місяця.
She has been looking for her keys since morning.	Вона шукає свої ключі від ранку.
Why have you been lying in the sun so long?	Чому ти лежиш на сонці так довго?

6.12.3. Past Simple i Past Continuous

Past Simple

1. Вказує на дії, що відбувалися або відбулися у минулому, і час їх виконання визначено точно:

Anna went to London in 2000.	Анна їздила до Лондона у 2000 році.
Frank read that book last week.	Френк прочитав цю книжку минулого тижня.

2. Вказує на повторювані або послідовні дії у минулому:

Last year I visited this museum every Sunday.	Минулого року я відвідував цей музей кожної неділі.
Yesterday I got up, had my breakfast and went to school.	Учора я встала, поснідала і пішла до школи.

Past Continuous

1. Вказує на дії, що тривали в певний момент у минулому і не завершилися до цього моменту:

I was going to school at that time.	Я йшла до школи в той час.
John was reading the book when I telephoned him.	Джон читав книгу, коли я зателефонувала йому.

2. Вказує на тимчасові, короткочасні дії у минулому:

My mother was in hospital so I was staying with my aunt.	Моя мама була у лікарні, тому я жила у тітки.
---	---

6.12.4. Present Perfect i Past Simple

Present Perfect

1. Вказує на дії, що відбувалися у минулому, але пов'язані з теперішнім часом:

I have seen this film. I don't want to see it again.	Я бачив цей фільм. Я не хочу дивитися його ще раз.
---	--

They **have lived** in London since 1990.

Вони живуть у Лондоні з 1990 року. (Це означає, що і зараз вони живуть у Лондоні).

2. Вказує на дію, час виконання якої у минулому точно не визначено, але очевидним є результат цієї дії:

I **have already done** it.
He **hasn't read** this book yet.

Я вже це зробив.
Він ще не прочитав цю книжку.

Past Simple

1. Вказує на дії, що відбувалися у минулому регулярно, постійно або послідовно:

I **saw** every new film when I **was** young.
I **lived** in London only six weeks.

Я дивився кожний новий фільм, коли був молодим.
Я жив у Лондоні тільки шість тижнів.

2. Вказує на дію, час виконання якої у минулому визначено точно:

I **did** it two weeks ago.
He **read** that book last summer.

Я зробив це два тижні тому.
Він прочитав цю книжку минулого літа.

3. Ми вживаємо дієслово-присудок у **Present Perfect**, коли сповіщаємо або інформуємо про щось, що недавно відбулося. Але коли ми продовжуємо про це розповідати детальніше, тоді дієслова-присудки вживаються в **Past Simple**:

— Ow! I've **burnt** myself.
— How **did** you **do** that?
— I **wanted** to take the pan off the stove, I **touched** it but it **was** very hot.

— О! Я обпеклася.
— Як це сталося?
— Я хотіла зняти сковорідку з плити, доторкнулася до неї, а вона виявилася дуже гарячою.

4. В американському варіанті англійської мови часто замість **Present Perfect** уживається **Past Simple**:

I already **had** breakfast. Thank you.
Did you **hear** the news? It's terrible.
I **didn't do** my homework yet, so I can't go out.

Я вже поснідав. Дякую.
Ти чула цю новину? Вона жахлива.
Я ще не виконала домашнє завдання, тому не можу вийти на прогулянку.

6.13. Пасивний стан (The Passive Voice)

1. В англійській мові дієслова вживаються в **активному стані** (the Active Voice) і **пасивному** (the Passive Voice). Дієслово-присудок уживається в пасивному стані тоді, коли підметом речення є об'єкт дії, тобто особа або предмет, на які спрямовано дію:

The room **is cleaned** every day.

Кімната прибирається кожного дня.

The vase **was broken**.

Ваза розбита. (Вазу розбили.)

The school **was built** two years ago.

Школу побудовано два роки тому.

2. У разі потреби суб'єкт дії, тобто той, хто її виконав, може бути названий. У реченні він виражений додатком з прийменником **by**:

The room **is cleaned by my mother** every day.

Кімната прибирається моєю мамою кожного дня.

The vase **was broken by Peter**.

Ваза розбита Петром.

The school **was built by the builders**.

Школа споруджена будівельниками.

3. Всі видо-часові форми дієслів у пасивному стані мають значення, еквівалентні значенням видо-часових форм дієслів у активному стані:

а) **Present/Past/Future Simple Passive** означають одноразові, постійні або повторювані дії у теперішньому, минулому, майбутньому:

The schools **are built** in Kyiv every year.

Школи будуються в Києві кожного року.

The school in our street **was built** last year.

Школу на нашій вулиці збудовано минулого року.

The school **will be built** in our street next year.

Школу буде збудовано на нашій вулиці наступного року.

б) **Present/Past/Future Perfect Passive** означають завершеність або незавершеність дії до певного моменту у теперішньому, минулому, майбутньому:

The school **has already been built** this year.

Школу вже збудовано в цьому році.

The school **had been built** before we came to live in Kyiv.

Школа була збудована до того, як ми приїхали жити до Києва.

в) **Present/Past Continuous Passive** означають тривалість дії в певний момент у теперішньому, минулому:

The school is being built in our street now.	Школа зараз будується на нашій вулиці.
The school was still being built when I returned to the town.	Школу все ще будували, коли я повернулася до міста.

4. Дієслова у видо-часових формах **Future Continuous, Present Perfect Continuous, Past Perfect Continuous, Future Perfect Continuous** не мають відповідних форм пасивного стану.

5. Видо-часові форми дієслів у пасивному стані утворюються за допомогою дієслова **be** у відповідному часі і **третьої форми (Past Participle)** повнозначного дієслова:

A new film is shown today.	Сьогодні демонструють новий фільм.
The film is being shown now.	Фільм показують зараз.
The film has just been shown .	Фільм щойно показали.

6.13.1. Present Simple Passive

am	Ved/V₃
is	
are	

1. **Стверджувальна форма Present Simple Passive** утворюється за допомогою дієслова **am/is/are** і **Past Participle** повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I	am 'm	asked. shown.
	He She It	is 's	
	We You They	are 're	

2. **Заперечна форма Present Simple Passive** утворюється додаванням заперечної частки **not** після допоміжного дієслова **am/is/are**:

Заперечна форма	I	am not 'm not	asked. shown.
	He She It	is not isn't	
	We You They	are not aren't	

3. У **питальній формі Present Simple Passive** допоміжне дієслово **am/is/are** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Am	I	asked? shown?
	Is	he she it	
	Are	we you they	

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Are you asked?	Yes, I am.
	No, I'm not.
Is he asked?	Yes, he is.
	No, he isn't.
Are they asked?	Yes, they are.
	No, they aren't.

6.13.2. Past Simple Passive

was	Ved/V₃
were	

1. **Стверджувальна форма Past Simple Passive** утворюється за допомогою дієслова **was/were** і **Past Participle** повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It	was	asked. shown.
	We You They	were	

2. Заперечна форма **Past Simple Passive** утворюється додаванням заперечної частки **not** після допоміжного дієслова **was/were**:

Заперечна форма	I He She It	was not wasn't	asked. shown.
	We You They	were not weren't	

3. У питальній формі **Past Simple Passive** допоміжне дієслово **was/were** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Was	I he she it	asked? shown?
	Were	we you they	

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Were you asked?	Yes, I was.
	No, I wasn't.
Was he asked?	Yes, he was.
	No, he wasn't.
Were they asked?	Yes, they were.
	No, they weren't.

6.13.3. Future Simple Passive

shall will	be Ved/V ₃
---------------	-----------------------

1. Стверджувальна форма **Future Simple Passive** утворюється за допомогою дієслова **be** у майбутньому часі, тобто **will/shall be** і **Past Participle** повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I We	shall will	be	asked. shown.
	He She It You They	will		

2. Заперечна форма **Future Simple Passive** утворюється додаванням заперечної частки **not** після першого допоміжного дієслова **will/shall**:

Заперечна форма	I We	shall not, shan't will not, won't	be	asked. shown.
	He She It You They	will not won't		

3. У питальній формі **Future Simple Passive** допоміжне дієслово **shall/will** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Shall Will	I we	be	asked? shown?
	Will	he she it you they		

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Will you be asked?	Yes, I shall/will.
	No, I shan't/won't.
Will he be asked?	Yes, he will.
	No, he won't.
Will they be asked?	Yes, they will.
	No, they won't.

6.13.4. Present Perfect Passive

have has	been Ved/V ₃
-------------	-------------------------

1. Стверджувальна форма Present Perfect Passive утворюється за допомогою дієслова be у Present Perfect, тобто **have/has been** і Past Participle повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I	have	been	asked. shown.
	He She It	has		
	We You They	have		

2. Заперечна форма Present Perfect Passive утворюється додаванням заперечної частки **not** після першого допоміжного дієслова **have/has**:

Заперечна форма	I	have not haven't	been	asked. shown.
	He She It	has not hasn't		
	We You They	have not haven't		

3. У питальній формі Present Perfect Passive перше допоміжне дієслово **have/has** ставиться перед підметом.

Питальна форма	Have	I	been	asked? shown?
	Has	he she it		
	Have	we you they		

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Have you been asked?	Yes, I have.
	No, I haven't.
Has he been asked?	Yes, he has.
	No, he hasn't.
Have they been asked?	Yes, they have.
	No, they haven't.

6.13.5. Past Perfect Passive

had been Ved/V ₃

1. Стверджувальна форма Past Perfect Passive утворюється за допомогою дієслова be у Past Perfect, тобто **had been**, і Past Participle повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It We You They	had been	asked. shown.
----------------------	---	----------	------------------

2. Заперечна форма **Past Perfect Passive** утворюється додаванням заперечної частки **not** після першого допоміжного дієслова **had**:

Заперечна форма	I He She It We You They	had not hadn't	been	asked. shown.
-----------------	---	-------------------	------	------------------

3. У питальній формі **Past Perfect Passive** перше допоміжне дієслово **had** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Had	I he she it we you they	been	asked? shown?
----------------	-----	---	------	------------------

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Had you been asked?	Yes, I had.
	No, I hadn't.
Had he been asked?	Yes, he had.
	No, he hadn't.
Had they been asked?	Yes, they had.
	No, they hadn't.

6.13.6. Future Perfect Passive

shall will	have been Ved/V ₃
---------------	------------------------------

1. Стверджувальна форма **Future Perfect Passive** утворюється за допомогою дієслова **be** у **Future Perfect**, тобто **will/shall have been**, і **Past Participle** повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I We	shall will	have been	asked. shown.
	He She It You They	will		

2. Заперечна форма **Future Perfect Passive** утворюється додаванням заперечної частки **not** після першого допоміжного дієслова **will/shall**:

Заперечна форма	I We	shall not/shan't will not/won't	have been	asked. shown.
	He She It You They	will not won't		

3. У питальній формі **Future Perfect Passive** перше допоміжне дієслово **will/shall** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Shall Will	I we	have been	asked? shown?
	Will	he she it you they		

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Will you have been asked?	Yes, I will.
	No, I won't.
Will he have been asked?	Yes, he will.
	No, he won't.
Will they have been asked?	Yes, they will.
	No, they won't.

6.13.7. Present Continuous Passive

am	being Ved/V ₃
is	
are	

1. Стверджувальна форма Present Continuous Passive утворюється за допомогою дієслова **be** у формі **Present Continuous**, тобто **am/is/are being**, і **Past Participle** повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I	am	being	asked. shown.
	He She It	is		
	We You They	are		

2. Заперечна форма Present Continuous Passive утворюється додаванням заперечної частки **not** після першого допоміжного дієслова **am/is/are**:

Заперечна форма	I	am not	being	asked. shown.
	He She It	is not isn't		
	We You They	are not aren't		

3. У питальній формі Present Continuous Passive перше допоміжне дієслово **am/is/are** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Am	I	being	asked? shown?
	Is	he she it		
	Are	we you they		

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Are you being asked?	Yes, I am.
	No, I am not.
Is he being asked?	Yes, he is.
	No, he isn't.
Are they being asked?	Yes, they are.
	No, they aren't.

6.13.8. Past Continuous Passive

was	being Ved/V ₃
were	

1. Стверджувальна форма Past Continuous Passive утворюється за допомогою дієслова **be** у формі **Past Continuous**, тобто **was/were being**, і **Past Participle** повнозначного дієслова:

Стверджувальна форма	I He She It	was	being	asked. shown.
	We You They	were		

2. Заперечна форма Past Continuous Passive утворюється додаванням заперечної частки **not** після першого допоміжного дієслова **was/were**:

Заперечна форма	I He She It	was not wasn't	being	asked. shown.
	We You They	were not weren't		

3. У питальній формі **Past Continuous Passive** перше допоміжне дієслово **was/were** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Was	I he she it	being	asked? shown?
	Were	we you they		

4. Короткі відповіді на загальні запитання:

Were you being asked?	Yes, I was.
	No, I wasn't.
Was he being asked?	Yes, he was.
	No, he wasn't.
Were they being asked?	Yes, they were.
	No, they weren't.

6.13.9. Трансформація речень з активною формою дієслова-присудка в пасивну

1. Для того, щоб трансформувати речення з дієсловом-присудком в активному стані в пасивний, необхідно:

- прями́й додаток, що відноситься до дієслова-присудка в активному стані, перевести в підмет нового речення;
- дієслово-присудок в активному стані перевести в форму пасивного, не змінюючи час;
- дієслово-присудок у пасивному стані узгодити з новоутвореним підметом у числі;
- підмет речення з дієсловом-присудком в активному стані опустити або, якщо необхідно назвати суб'єкт дії, перевести в додаток з прийменником **by**;

- інші члени речення слід залишити без змін.
Наприклад:

Active Voice

They wash the plates after dinner. Посуд миють після обіду.
Mike designed those houses last year. Майк спроектував ті будинки минулого року.

Passive Voice

The plates are washed after dinner. Посуд миється після обіду.
Those houses were designed (by Mike) last year. Ті будинки були спроектовані (Майком) минулого року.

2. Перетворення активної форми дієслів у пасивну передбачає не тільки формальне перетворення додатка речення в його підмет, а й певні зміни семантичного характеру:

- *Shakespeare wrote Hamlet* in 1599. (Тут ми акцентуємо увагу на імені автора)
- *Hamlet was written* by Shakespeare. (Акцентуємо увагу на назві твору, тобто, який твір написав автор).

3. Дієслова *offer пропонувати; ask просити; give давати; send посилати; show показувати; teach навчати; pay платити*, як правило, мають в активному стані два додатка:

They offered Ann the job. Анні запропонували роботу.

У пасивному стані в цьому випадку можливі два варіанти речень:

- 1) *Ann was offered the job.*
- 2) *The job was offered to Ann.*

Більш характерним для англійської мови є перший варіант, коли підметом речення стає іменник (займенник), що означає назву істоти:

The students were shown a new film. Студентам показали новий фільм.
My brother is paid much money for his job. Мій брат одержує багато грошей за свою роботу.
John was given two hours for his report. Джону надали дві години для доповіді.

6.13.10. Уживання Passive Voice

1. Дієслово-присудок уживається в **Passive Voice** без визначення суб'єкта дії:

а) Якщо не має значення, хто виконав дію:

These computers are made in China.	Ці комп'ютери виготовлено в Китаї.
The trees are planted .	Дерева посаджені.

б) Якщо наголошуємо власне на дії:

English is spoken in this shop.	У цьому магазині розмовляють англійською мовою.
My car has been stolen .	Мій автомобіль вкрадено.

в) Якщо описуємо процес виготовлення чогось:

The grapes are picked . Then they are washed and put into the press.	Виноград збирається. Потім він миється і кладеться під прес.
Thus the process of making wine is started .	Так розпочинається процес виготовлення вина.

г) Якщо можна легко здогадатися, хто є суб'єктом дії:

The police arrested the thief. (Active)	Поліція заарештувала злодія.
The thief was arrested . (Passive)	Злодія заарештовано.

2. Словосполучення **be born** *бути народженим/народитися* як присудок завжди вживається в **Past Simple Passive**:

He was born in Kyiv, and his children were born in L'viv. When was he born ?	Він народився в Києві, а його діти — у Львові. Коли він народився?
---	--

3. Іноді замість допоміжного дієслова **be** в **Passive Voice** у тому ж значенні і функції вживається дієслово **get**, щоб підкреслити незапланованість, випадковість дії, що трапилася, або її результат:

Ann got offered the job, but she didn't plan to get it.	Ен запропонували роботу, хоч вона і не планувала одержати її.
--	---

My finger got cut with a knife.	Я порізала палець ножем.
John and Mary got married last year.	Джон та Мері одружилися в минулому році.

Вживання дієслова **get** замість **be** частіше спостерігається в неформальному усному мовленні.

4. **Passive Voice** завжди вживається в таких конструкціях:

It is/was said that...	кажуть/казали, що...
It is/was known that...	звісно, що...
It is/was believed that...	гадають/гадали, що...
It is/was expected that...	очікується/очікувалося, що...
It is/was reported that...	інформують/інформували, що...; повідомляють/повідомили, що...
It is/was understood that...	зрозуміло, що...
It is/was considered that...	вважається/вважаємо/вважали, що...

It is reported that geologists have found large diamond deposits in Donetsk region.	Повідомляють, що геологи знайшли великі родовища діамантів у Донецькій області.
It is known that many Ukrainian people live in Great Britain.	Відомо, що багато українців живе у Великій Британії.

5. Складнопідрядні речення з вищезгаданими конструкціями можна трансформувати (без змін у значенні) в прості речення з суб'єктивним інфінітивним комплексом:

It is said that Ukrainians in Great Britain erected the monument to Prince Volodymir.	Кажуть, що українці у Великій Британії збудували пам'ятник князю Володимирі.
Ukrainians in Great Britain are said to have erected the monument to Prince Volodymir.	
It was expected that people would live better.	Сподівались, що люди житимуть краще.
People were expected to live better.	

6.13.11. Переклад дієслів у Passive Voice українською мовою

1. Українською мовою дієслова у **Present** або **Past Passive** перекладаються:

а) Пасивним дієприкметником у сполученні з дієсловом **бути**:

The film **was shown** in all the cinemas of our town.

Фільм був показаний у всіх кінотеатрах нашого міста.

б) Неозначено-особовою формою дієслова:

Speak when you **are spoken to**.
She **was asked** to close the door.

Говори, коли говорять з тобою.
Її попросили зачинити двері.

в) Зворотним дієсловом:

The grapes **are picked**. Then they **are washed** and **put** into the press. Thus the process of making wine **is started**.

Виноград збирається. Потім він миється і кладеться під прес. Так розпочинається процес виготовлення вина.

г) Безособовими формами дієслова на **-но, -то**:

The book **is taken** from the library.
The story **is read**.

Книжку взято в бібліотеці.
Оповідання прочитано.

д) Якщо в реченні з присудком у пасивному стані вказано на суб'єкт дії, то таке речення перекладається на українську мову переважно особовим реченням з присудком в активному стані:

These pictures **were drawn by** my little son.

Мій маленький син зробив ці малюнки.

6.14. Модальні дієслова (Modal Verbs)

1. До модальних дієслів, належать: **can (could), may (might), must, ought, shall, should, will, would, need, dare**. У функції модальних дієслів можуть уживатися дієслова **be** і **have**.

Модальні дієслова означають не саму дію, а лише ставлення до неї мовця. Вони вживаються в сполученні з інфінітивом іншого дієслова.

2. Модальні дієслова мають деякі особливості:

а) Не змінюються ні за особами, ні за числами.

б) Не мають форм інфінітива, герундія, дієприкметника, а також складних часових форм — майбутнього часу, тривалих і перфектних часів.

в) Після модальних дієслів уживається інфінітив без частки **to** за винятком дієслів **ought to, have to, be to** у функції модальних дієслів.

г) Не мають закінчення **-(e)s** у третій особі однини **Present Simple**:

He **can swim**.
He **must be** tired.

Він може плавати.
Він, напевно, втомлений.

д) Утворюють питальну і заперечну форму без допоміжного дієслова **do**, крім дієслова **have** у модальному значенні. У питальній формі модальне дієслово ставиться перед підметом:

May I come in?
Can you read?

Можна увійти?
Ти вмієш читати?

е) У заперечній формі частка **not** уживається безпосередньо після модального дієслова:

You **should not/shouldn't** do that.

Вам не слід цього робити.

6.14.1. Can і Could

1. Модальне дієслово **can** виражає:

а) Фізичну або розумову здатність виконати дію:

He **can speak** English.

Він може розмовляти англійською мовою.

I **can sew**.

Я вмію шити.

У цьому значенні **can** часто вживається з дієсловами **see бачити; hear чути; smell відчувати запах** і не перекладається на українську мову:

I **can see** the planes in the sky.
I **can smell** flowers around.

Я бачу літаки в небі.
Я відчуваю запах квітів навколо.

б) Можливість або неможливість виконати дію залежно від обставин:

I **can go** to the theatre because I am not busy.
I **can't go** to the theatre because I am ill.

Я можу піти до театру, тому що не зайнятий.
Я не можу піти до театру, тому що я хворий.

в) Неймовірність дії:

He can't <i>tell</i> lies.	Він нездатний говорити неправду.
She can't <i>be telling</i> lies.	Не може бути, щоб вона брехала.
He can't <i>have told</i> that.	Не може бути (неймовірно), щоб він це сказав.

Примітка. Українські еквіваленти цих речень, як правило, починаються зі слів **не може бути (неймовірно), щоб...**

г) Прохання, дозвіл:

— Can I take your bike?	— Чи можу я взяти твій велосипед?
— Really. You can <i>take</i> it.	— Дійсно, ти можеш його взяти.

д) Пропозицію, запрошення:

Can I get you a cup of coffee?	Чи можу я запропонувати Вам чашку кави?
Can you come to our place tonight?	Чи зможете Ви прийти до нас сьогодні ввечері?

е) Припущення:

Winter can <i>be</i> very cold this year.	Зима, можливо, буде дуже холодною в цьому році.
--	---

2. Дієслово **can** у минулому часі має форму **could**:

I could <i>ski</i> well, when I was young.	Я міг добре ходити на лижах, коли був молодим.
---	--

3. Дієслово **could** може вживатися:

а) В ситуаціях теперішнього часу для вираження ввічливого прохання:

— Could I <i>have</i> a cup of tea?	— Чи можу я випити чашку чаю?
— Yes, of course, you can .	— Звісно, можете.

б) Для вираження припущення стосовно теперішнього, минулого або майбутнього часу:

— Where is Mike?	— Де Майк?
— He could <i>be</i> in the garden now.	— Можливо, він у саду.

Life could <i>be</i> hard for people 100 years ago.	Життя людей, можливо, було важким сто років тому.
When I leave school, I could <i>study</i> art at University.	Коли я закінчу школу, можливо, я буду вивчати малярство в університеті.

4. **Заперечна форма can't/couldn't** у сполученні з перфектним інфінітивом (Perfect Infinitive) повнозначного дієслова, тобто **have eaten/ phoned** означає, що дія, яка могла б відбутися у минулому, не відбулася:

Victor can't <i>have eaten</i> his supper, it's still on the table.	Віктор, мабуть, не вечеряв, бо його вечеря все ще на столі.
You couldn't <i>have phoned</i> me; my telephone was out of order.	Ти, мабуть, не додзвонився до мене, тому що мій телефон був несправний.

5. Дієслово **can** у питальних реченнях може виражати сумнів, здивування, невпевненість, і в цьому випадку переклад запитань українською мовою починається зі слова **невже...?**

Can it be so late?	Невже так вже пізно?
Can he really be ill?	Невже він дійсно хворий?
Can she really be <i>telling</i> lies?	Невже вона бреше?
Can she have <i>told</i> a lie?	Невже вона збрехала?

• Дієслово **can** в цих питаннях може вживатися з **Simple Infinitive, Continuous Infinitive** і **Perfect Infinitive**.

• Уживання **could** замість **can** надає питанню відтінок більшого сумніву, здивування:

Could it be true?	Та невже це правда?
Could she be <i>telling</i> lies?	Та невже вона бреше?
Could she have <i>told</i> a lie?	Та невже вона збрехала?

6. Дієслова **can/could** уживаються в таких сталих словосполученнях:

can't/couldn't help (doing)	не можу утриматися від; не можу не робити (чогось)
can't/couldn't but do (something)	нічого іншого не залишається, як зробити (щось)
She can't help <i>crying</i> .	Вона не може не плакати.
He couldn't help <i>laughing</i> .	Він не може утриматися від сміху.

I **can't but ask** him about it. Нічого іншого не залишається, як запитати його про це.
 They **couldn't but refuse** him. Нічого іншого не залишається, як відмовити йому.

7. Форми модального дієслова **can** у **Present** і **Past Simple**:

Стверджувальна форма	Present Simple			Past Simple		
	I He She It We You They	can	read. write. swim.	I He She It We You They	could	read. write. swim.

У **заперечній формі** частка **not** ставиться після модального дієслова **can/could**:

Заперечна форма	Present Simple			Past Simple		
	I He She It We You They	cannot can't	read. write. swim.	I He She It We You They	could not couldn't	read. write. swim.

У **питальній формі** модальне дієслово **can/could** ставиться перед підметом:

Питальна форма	Present Simple			Past Simple		
	Can	I he she it we you they	read? write? swim?	Could	I he she it we you they	read? write? swim?

Примітка. Дієслово **can** не має форми майбутнього часу (Future Simple)

8. Короткі відповіді на загальні запитання:

Can you read?	Yes, I/we can.
	No, I/we cannot/can't.
Can he read?	Yes, he can.
	No, he can't.
Could they read?	Yes, they could.
	No, they couldn't.

9. У відповідях на загальні запитання, що починаються з модального дієслова **could** і означають ввічливе прохання, вживається дієслово **can**:

- **Could I have** some more cake please? — Можна мені ще трохи торта, будь ласка?
- Yes, of course you **can**. — Так, звісно можна.
- **Could you do** the washing up? — Чи можеш ти помити посуд?
- No, I **can't**. I've got too much homework. — Ні, не можу. У мене дуже велике домашнє завдання.

10. Замість дієслова **can** у значенні фізичної, розумової здатності, можливості виконати дію у теперішньому, минулому і майбутньому часах може вживатися словосполучення

be able to ... бути здатним, спроможним щось зробити

Після словосполучення **be able** вживається неозначена форма дієслова з часткою **to**:

Present Simple

+	I am/I'm	able	to read.
	He is		to write. to swim.

-	I am not	able	to read.
	He isn't		to write. to swim.

?	Am I	able	to read?
	Is he		to write? to swim?

Past Simple

+	I	was able	to read.
	He		to write. to swim.

-	I	wasn't able	to read.
	He		to write. to swim.

?	Was	I he	able	to read?
			to write? to swim?	

Future Simple

+	I He	will be able	to read. to write. to swim.
---	---------	--------------	-----------------------------------

-	I He	won't be able	to read. to write. to swim.
---	---------	---------------	-----------------------------------

?	Will	I he	be able	to read? to write? to swim?
---	------	---------	---------	-----------------------------------

11. Словосполучення **be able to** може вживатися не тільки в простих часах, а також у **Present i Past Perfect**:

Present Perfect

Past Perfect

+	I have been able to go. He has been able to go.
-	I have not/haven't been able to go. He has not/hasn't been able to go.
?	Have I been able to go? Has he been able to go?

+	I had been able to go. He had been able to go.
-	I had not/hadn't been able to go. He had not/hadn't been able to go.
?	Had I been able to go? Had he been able to go?

6.14.2. *May i Might*

1. Модальне дієслово **may** у сполученні з простим інфінітивом (Simple Infinitive) повнозначного дієслова виражає:

а) Прохання, дозвіл щось зробити:

May I <i>come</i> in?	Можна увійти?
May I <i>watch</i> TV tonight?	Можна мені подивитися телевізор сьогодні ввечері?
You <i>may open</i> the window.	Можеш відчинити вікно.

Уживання в цьому випадку **might** замість **may** надає проханню більшої ввічливості:

Might I <i>go</i> now, please?	Будь ласка, чи можна мені піти зараз?
---------------------------------------	---------------------------------------

б) Сумнів, невпевненість:

— Who may that <i>be</i> ?	— Хто б це міг бути?
— That may be George.	— Це, мабуть, Джордж. (Але я не впевнена.)

Might у цьому випадку надає висловлюванню відтінку більшого сумніву:

That might be George.	Це, мабуть, Джордж. (Але я зовсім не впевнена в цьому.)
------------------------------	---

в) Можливість, імовірність:

The train may be late .	Потяг, можливо, запізниться.
I may go to Italy in summer.	Я, можливо, поїду до Італії влітку.

г) Побажання або ввічливу пропозицію:

May you <i>be</i> very happy!	Хай Вам щастить!
May there always <i>be</i> sunshine!	Хай завжди світить сонечко!
May I <i>help</i> you?	Вам допомогти?

2. **May** як допоміжне дієслово становить форму умовного способу:

Whoever he may be he has no right to speak like that.	Хто б це не був, він не має права так говорити.
--	---

3. **Might** у значенні минулого часу дійсного способу вживається в основному у підрядних реченнях відповідно до правил узгодження часів:

She told him that he might come on Sunday.	Вона сказала йому, що він може прийти у неділю.
---	---

4. **May/might** у сполученні з **Simple Infinitive** повнозначного дієслова часто вживаються в підрядних реченнях мети, що вводяться сполучниками **that/so that**:

Send them a telegram that they may/might know about our arrival.	Відправ їм телеграму, щоб вони могли знати про наш приїзд.
The students gave their test paper to the teacher so that he might correct them.	Студенти здали свої контрольні роботи викладачеві, щоб він міг перевірити їх.

5. **May** у сполученні з **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова, тобто **may have spoken/finished**, означає, що мовець не впевнений, чи відбулася у минулому дія, про яку він говорить, чи не відбулася:

Nick **may have spoken** to his teacher yesterday. But I'm not sure.

Нік, можливо, розмовляв зі своїм вчителем учора. Але я не впевнена в цьому.

6. **Might** у сполученні з **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова, тобто **might have won/finished**, означає:

- що дія, яка мала відбутися у минулому, не відбулася:

They **might have won** the prize but they were unlucky.

Вони могли б виграти приз, але їм не пощастило.

- що мовець не впевнений, чи відбулася у минулому дія, про яку він говорить, чи не відбулася:

They **might have finished** the construction of their house. But I am not sure.

Можливо, вони вже завершили будівництво свого будинку. Але я не впевнений у цьому.

7. **Might** у сполученні з **Simple** або **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова може виражати дорікання за якусь дію у теперішньому або минулому часі:

You **might speak** to me more politely. (Стосовно теперішнього часу).

Ти міг би розмовляти зі мною більш ввічливо.

You **might have spoken** to me more politely yesterday. (Стосовно минулого часу).

Вчора ти міг би розмовляти зі мною більш ввічливо.

8. **May/might** у сполученні з **Continuous Infinitive** повнозначного дієслова означає можливу, ймовірну дію у теперішньому часі:

It's too late to phone him. He **may/might be sleeping**. I haven't seen her since May. She **may/might be staying** now with her mother.

Занадто пізно телефонувати йому. Можливо, він зараз спить. Я не бачила її з травня місяця. Можливо, вона перебуває зараз у своєї матері.

9. **May/might** уживаються в таких сталих словосполученнях:

May/might as well
It might have been worse

мабуть, краще буде, якщо ...
могло б бути й гірше ...

I **may/might as well** take the child with me.

Мабуть, краще буде, якщо я візьму дитину з собою.

It **might have been worse** if we had stayed there for some days more.

Могло бути й гірше, якщо б ми залишилися там ще на декілька днів.

10. Модальні дієслова **may/might** мають одну форму для всіх осіб однини і множини. У заперечній формі частка **not** ставиться після **may/might**:

Стверджувальна форма	I He She It We You They	may might	buy.
----------------------	---	--------------	------

Заперечна форма	I He She It We You They	may not might not mightn't	buy.
-----------------	---	----------------------------------	------

11. У **питальній формі may/might** уживаються переважно для вираження ввічливого прохання або пропозиції і ставляться перед підметом:

May I show you how that works? (Ввічлива пропозиція).

Можна я покажу тобі, як це працює?

May we watch TV now? (Ввічливе прохання).

Можна нам зараз подивитися телевізор?

Might I use your phone for a minute? (Дуже ввічливе прохання).

Чи не дозволите Ви мені скористатися Вашим телефоном на одну хвилину?

12. На загальні запитання з дієсловами **may/might** у значенні прохання можуть бути такі короткі відповіді:

May I use your pen?	Yes, you may.
	No, you may not.
	No, don't, please.
	No, you must not/mustn't. (Ця відповідь виражає заборону щось робити)
Might I use your pen?	Yes, you may.
	No, you may not.
	No, you might not/mightn't.

13. Замість дієслова **may** у значенні *мати дозвіл щось зробити* у минулому і майбутньому часах вживаються словосполучення

be allowed/permitted to ...

I was allowed/permitted to enter. Мені дозволили увійти.

He won't be allowed/permitted to go out because he is ill. Йому не дозволять піти з дому, тому що він хворий.

Словосполучення **be allowed/permitted to ...** можуть уживатися в цьому значенні також і в теперішньому часі:

You are not allowed/permitted to smoke here. Тут забороняється палити.

Після словосполучень **be allowed/permitted** інфінітив повнозначного дієслова вживається з часткою **to**.

14. Словосполучення **be allowed/permitted to** мають такі форми у часах **Simple**:

Стверджувальна форма		Present	Past	Future	allowed permitted	to go. to buy. to watch.
	I	am	was	will be		
	He She It	is				
	We You They	are	were			

Заперечна форма		Present	Past	Future	allowed permitted	to go. to buy. to watch.
	I	am not	was not wasn't	will not be won't be		
	He She It	is not isn't				
	We You They	are not aren't	were not weren't			

Питальна форма	Present	Am I	allowed permitted	to go? to buy? to watch?
		Is he/she/it		
		Are we/you/they		
	Past	Was I/he/she/it		
		Were we/you/they		
	Future	Will (shall) I/we		
Will he/she/it/you/they				

15. Короткі відповіді на загальні запитання:

Are you allowed/permitted to go there?	Yes, I am.
	No, I am not.
Is he allowed/permitted to go there?	Yes, he is.
	No, he isn't.
Was she allowed/permitted to go there?	Yes, she was.
	No, she wasn't.
Were they allowed/permitted to go there?	Yes, they were.
	No, they weren't.
Will you be allowed/permitted to go there?	Yes, we will.
	No, we won't.

6.14.3. *Must i Have to*

1. Модальне дієслово **must** у сполученні з інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) Повинність, обов'язок, що зумовлені законом, певними правилами або розпорядженням:

You must drive on the left in England.

Ви повинні дотримуватися ліво-стороннього руху в Англії.

You **must come** in time for your classes.
John, you **must clean** your room now.

Ви повинні приходити вчасно на заняття.
Джон, ти повинен прибрати зараз у своїй кімнаті.

б) Необхідність:

Man **must eat** to live.
I **must stay** with my aunt because my mother is in hospital now.

Людина мусить їсти, щоб жити.
Я мушу залишитися зі своєю тіткою, тому що мама зараз у лікарні.

В цьому випадку **must** уживається переважно з **Simple Infinitive** повнозначного дієслова.

в) Згогад, передбачення, припущення, впевненість:

You **must feel** bad.

Ти, мабуть, погано себе почуваєш.

The book isn't on the shelf.
Jane **must be reading** it.
Who was there? It **must have been** John.
It is six o'clock. She **must have come** home.

Книжки немає на полиці. Мабуть, Джейн її зараз читає.
Хто там був? Це, напевно, був Джон?
Шоста година. Вона, очевидно, вже прийшла додому.

Уживання **must** у сполученні з **Simple Infinitive** і **Continuous Infinitive** відносить згогад, припущення до теперішнього часу, а у сполученні з **Perfect Infinitive** — до минулого.

г) Переконливу пораду або пропозицію:

You **must go** and see this new film.

Ти мусиш піти і подивитися цей фільм.

д) Запрошення у реченнях типу:

You **must come** and **see** me.

Приходь, будь ласка, провідати мене.

You **must come** and **have dinner** with us.

Приходь пообідати до нас.

2. **Заперечна форма must not/mustn't** у сполученні з **Simple Infinitive** виражає категоричну заборону щось робити:

You **must not write** on the walls.

Не можна писати на стінах.

Students **mustn't shout** in the corridors.

Учням забороняється кричати в коридорах.

You **mustn't steal** other people's things.

Не можна красти речі інших людей.

3. Модальне дієслово **must** не має форми минулого і майбутнього часу, а також не змінюється ні за особами, а ні за числами. У **заперечній формі** частка **not** ставиться після **must**, а у **питальній формі must** ставиться перед підметом:

Стверджувальна і заперечна форми	I He She It We You They	must must not mustn't	leave.
----------------------------------	---	-----------------------------	--------

Питальна форма	Must	I he she it you we they	leave?
----------------	------	---	--------

4. Замість дієслова **must** у значенні необхідності, обов'язку залежно від обставин або певних правил у теперішньому, минулому і майбутньому часах може вживатися дієслово **have to** у сполученні з **Simple Infinitive** повнозначного дієслова з часткою **to**:

I **have to help** her.

Я мушу їй допомогти.

He **has to go** to the hairdresser.

Йому необхідно піти до перукаря.

He **has to be** at school in time.

Він має бути в школі своєчасно.

5. **Заперечна та питальна форми дієслова have to** у **Present** і **Past Simple** утворюються за допомогою дієслова **do** у відповідній формі:

You **do not have to work** so hard.

Тобі не слід так важко працювати.

He **doesn't have to go** there every day.
What did you **have to read**?

Йому не потрібно ходити туди кожного дня.
Що тобі необхідно було прочитати?

6. **Have to** у значенні модального дієслова може вживатися у таких часах:

Present Simple

+

-

?

I have	to go.	I don't	have to go.	Do I	have to go?
He has		He doesn't		Does he	

Past Simple

+

-

?

I	had	I	didn't have	Did	I	have
He	to go.	He	to go.	he	he	to go?

Future Simple

+

-

?

I	will have	I	won't have	Will	I	have
He	to go.	He	to go.	he	he	to go?

Present Perfect

+

-

?

I have	had	I haven't	had	Have I	had
He has	to go.	He hasn't	to go.	Has he	to go?

7. У неформальному спілкуванні часто зустрічається форма **have/has got to**, еквівалентна за значенням дієслову **have/has to** як модальному. **Have/has got to** вживається у сполученні з **Simple Infinitive** повнозначного дієслова з часткою **to**:

He **has got to leave** right now. Він мусить зараз піти.

You **have got to go** and tidy your room.

Ти мусиш піти і навести порядок у своїй кімнаті.

Примітка. Форма **have/has got to** вживається тільки у теперішньому часі.

8. Заперечні форми **must not/mustn't** і **don't/doesn't have to** мають різні значення:

- **Mustn't + Simple Infinitive** виражає категоричну заборону щось робити.

- **Don't/doesn't have to + Simple Infinitive** означає, що не обов'язково це робити, але ти можеш, якщо бажаєш.

You **mustn't touch** the exhibited things in the museums.
When you go to the shop, you **don't have to buy** anything.
You can just see.

У музеях забороняється доторкатися до експонатів.
Коли ти йдеш до крамниці, не обов'язково щось купувати. Ти можеш просто подивитися.

9. У модальному значенні вживається стале словосполучення **had better**, після якого завжди стоїть інфінітив повнозначного дієслова без частки **to**:

I **had better stay** here.
He **had better sell** his car.

Мені краще залишитися тут.
Йому краще продати свій автомобіль.

6.14.4. Shall

1. Модальне дієслово **shall** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) У питальних реченнях пропозиції, прохання на дозвіл щось зробити:

Shall he **go** shopping today?

Чи має він іти за покупками сьогодні? (Може, він піде за покупками сьогодні?)

Shall we **have** a party on Sunday?

Може, організуємо вечірку у неділю? (Давай організуємо вечірку у неділю)

б) Прохання надати пораду:

Shall I *have* my hair cut short or leave it long? Мені підстригтися коротко чи залишити волосся довгим?

в) Наказ, примус щось робити:

He shall not *go* there any more. You shall *do* it now. She shall *leave* us tomorrow, I don't want to see her any more. Він туди більше не піде. Ти мусиш зробити це зараз. Вона залишить нас завтра, я не хочу більше її бачити.

У цьому значенні дієслово **shall** завжди вживається з другою і третьою особами однини і множини.

г) Попередження або погрозу:

"You shall *stay* just where you are!" his mother cried angrily. "Ти залишишся там, де ти зараз", — крикнула мати розгнівано.
"That's the last time!" she cried. "You shall never *see* me again!" "Це кінець! — закричала вона. — Ви мене більше ніколи не побачите!"

д) Обіцянку, можливу надію:

You shall *have* my answer tomorrow. I shall *make* you happy, see if I don't. You shall *do* what you like, spend what you like. (Thackeray) Ти одержиш мою відповідь завтра. Я зроблю вас щасливою, ось побачите. Ви будете робити, що завгодно, і витратити, скільки завгодно. (Теккерей)

2. Модальне дієслово **shall** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова завжди відносить дію до майбутнього часу (див. наведені вище приклади).

Після модального дієслова **shall** уживається неозначена форма повнозначного дієслова без частки **to**.

3. Модальне дієслово **shall** має одну форму для всіх осіб однини і множини:

I/you/he/she/it/we/they **shall *answer/do/go***.

4. У **заперечній формі** частка **not** ставиться після **shall**, тобто: **shall not/shan't**:

I/you/he/she/it/we/they **shall not/shan't *answer/do/go***.

5. У **питальній формі** дієслово **shall** ставиться перед підметом:

Shall I/you/he/she/it/we/they *answer/do/go*?

6.14.5. *Should*

1. Модальне дієслово **should** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) Обов'язок:

It's late. You should *go* to bed. Вже пізно. Ти повинен іти спати.

б) Попередження або дорікання ввічливого характеру:

He should *be punctual*. Він повинен бути точним.
He should *have been punctual*. Він мав бути точним.

в) Пропозицію у неформальному спілкуванні:

Where should we *go out* tonight? Куди б нам піти сьогодні ввечері?

г) Пораду, а у питальній формі прохання надати пораду:

You should *stop* smoking. Nick, you shouldn't *miss* classes at school. You'll have problems then. Should I *talk* to him about this? You shouldn't *be sitting* in the sun. Тобі слід покинути палити. Нік, тобі не слід пропускати заняття в школі. У тебе будуть потім проблеми. Чи слід мені поговорити з ним про це? Тобі не слід сидіти на сонці.

д) Припущення, здогад на основі досвіду або фактів:

She should *be watching* TV at this time. She does it every evening. He should *be out* now. He usually takes his dog for a walk at this time. Вона, можливо, дивиться телевізор у цей час. Вона робить це кожного вечора. Його, мабуть, зараз немає вдома. Він звичайно виводить свою собаку на прогулянку в цей час.

2. Модальне дієслово **should** у сполученні з простим інфінітивом часто вживається у підрядних реченнях після головного речення типу **I think/I don't think/Do you think**, коли мовець має намір висловити свою власну думку або запитати думку іншої людини з приводу чогось:

I think the government should do something about the economy.	Я вважаю, що уряду слід щось робити з економікою.
I don't think they should discuss this problem.	Думаю, що їм не слід обговорювати цю проблему.
Do you think , I should study one more foreign language?	Як ти вважаєш, чи слід мені вивчати ще одну іноземну мову?

3. Часто модальне дієслово **should** у сполученні з простим інфінітивом уживається у письмових або усних інструкціях ввічливого характеру:

You should use the particle <i>to</i> after the modal verb <i>ought</i> before the infinitive of another verb.	Слід вживати частку <i>to</i> після модального дієслова <i>ought</i> перед інфінітивом іншого дієслова.
You should write names with capital letters.	Імена слід писати з великої букви.
You should switch off the lights when you leave the office.	Слід вимикати освітлення, коли йдеш з офісу.

4. **Should** у сполученні з **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова надає висловлюванню відтінок жалю або нарікання, що бажана дія не здійснилася:

He looks very ill. He should have stayed at home.	Він виглядає хворим. Йому слід було залишитися вдома.
--	---

5. Заперечна форма **should not/shouldn't** у сполученні з **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова означає, що небажана дія відбулася:

They shouldn't have concealed it from us.	Їм не слід було приховувати це від нас.
--	---

6. Модальне дієслово **should** уживається також для емоційного забарвлення мовлення. У цій функції воно називається **emotional should** (емоційне **should**) і трапляється:

а) У риторичних питаннях, що починаються з **why**:

Why should I do it?	Чому я маю це робити?
Why shouldn't you invite her?	Чому б Вам її не запросити?

б) У підрядних додаткових реченнях, що починаються з **why**:

I don't know why he should want to see John.	Я не знаю, навіщо йому потрібно бачити Джона.
--	---

в) У підрядних означальних реченнях після іменника **reason** *причина*:

There is no reason why they shouldn't get on very well together.	Немає причини, чому б їм не поладити один з одним.
--	--

г) У конструкціях типу:

The door opened and who should come in but Tom.	Двері відчинилися, і хто б ви думали увійшов? Ніхто інший, як Том.
--	--

As I was crossing the street, whom should I meet but Aunt Ann.	Коли я переходила вулицю, кого б ви думали я побачила? Нікого іншого, як тітоньку Енн.
---	--

д) У сталому виразі:

How should I know?	Звідки я знаю? (Звідки мені знати?)
---------------------------	-------------------------------------

7. Дієслово **should** часто вживається у підрядних реченнях після таких дієслів-присудків у головних реченнях:

suggest, propose	<i>пропонувати</i>
insist	<i>наполягати</i>
recommend	<i>рекомендувати</i>
demand	<i>вимагати, потребувати</i>

They insisted that we should have dinner with them.	Вони наполягали на тому, щоб ми пообідали з ними.
She demanded that I should apologize to her.	Вона наполягала, щоб я попросив у неї пробачення.

8. Дієслово **should** уживається у підрядних реченнях після головних речень, де іменною частиною складеного присудка є такі прикметники:

important	<i>важливий</i>
essential	<i>суттєвий</i>
natural	<i>звичайний, природний</i>
strange	<i>дивовижний</i>
odd	<i>дивний</i>
interesting	<i>інтересний, цікавий</i>

funny *смішний, кумедний*
 typical *типовий*
 surprised *здивований*

It is **strange** that he **should be late**. He comes usually on time. Дивно, що він може запізнитися. Він завжди приходиться своєчасно.
 I was **surprised** that she **should say** such a thing. Мені дивно, що вона могла таке сказати.

9. Модальне дієслово **should** уживається з інфінітивом іншого дієслова без частки **to** і має одну форму для всіх осіб в однині і множині. У заперечній формі частка **not** ставиться після **should**:

I He She It We You They	should should not shouldn't	do.
---	-----------------------------------	-----

У питальній формі **should** ставиться перед підметом:

Should	I he she it we you they	do?
--------	---	-----

6.14.6. Ought to

1. Модальне дієслово **ought** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) Моральний обов'язок, повинність:

Parents and children **ought to help** each other. Батьки і діти мають допомагати один одному.
 We **ought to feel** respect for the elders. Ми маємо поважати літніх людей.
 You **ought to help** him; he is in trouble. Ти мусиш допомогти йому; він у біді.

б) Пораду, пропозицію, а у питальній формі — прохання надати раду:

You **ought to go** and see her. Тобі слід піти і побачитися з нею.
 You **oughtn't to eat** so much chocolate, it's bad for you. Тобі не слід їсти так багато шоколаду, це тобі зашкодить.
Ought I to warn him? Чи слід мені попередити його?

в) Імовірність або припущення на основі досвіду і фактів:

The letter **ought to reach** him today. Він, мабуть, одержить листа сьогодні.
 Chris **ought to be** at home by now; he left the shop an hour ago. Крис скоро має бути дома; він пішов з магазину годину тому.

2. **Ought to** у сполученні з **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова надає висловлюванню відтінок жалю або дорікання за те, що бажана дія не відбулася:

You **ought to have chosen** a more suitable time to tell me this news. Тобі слід було обрати більш слушний час, щоб повідомити цю новину.
 I **ought to have come** home early, but I stayed out late. Now I'm sorry about it. Мені слід було прийти додому раніше, але я затрималася. Зараз я шкодую про це.

3. Заперечна форма **ought not/oughtn't to** у сполученні з **Perfect Infinitive** повнозначного дієслова означає, що небажана дія відбулася:

You **oughtn't to have spoken** to your uncle like that; it was rude. Тобі не треба було розмовляти так зі своїм дядьком, це було грубо.
 He **oughtn't to have married** her. It was a great mistake. Йому не слід було одружуватися з нею. Це було помилкою.

4. Після модального дієслова **ought** інфінітив іншого дієслова вживається з часткою **to**. **Ought to** має одну форму для всіх осіб в однині і множині. **Заперечна форма** утворюється додаванням частки **not** після **ought**. У питальній формі **ought** ставиться перед підметом:

Стверджувальна і заперечна форми		
I He She It We You They	ought ought not oughtn't	to go.

Питальна форма		
Ought	I he she it we you they	to go?

6.14.7. Will

1. Модальне дієслово **will** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) Намір, рішучість:

I **will never do** it again.

He **will have** his way.

I **will make** money and **buy** this house.

We **will not/won't interfere** in her affairs.

Запевняю, що більше ніколи цього не зроблю.

Він доб'ється свого.

Я обов'язково зароблю гроші і куплю цей будинок.

Ми не маємо наміру втручатися в її справи.

б) Ввічливе прохання, пропозицію, запрошення:

Will you **have** a cup of coffee?
Sit down, **will** you?

Will you **dine** with me tomorrow?

Will you **forgive** me, **won't** you?

Чи бажаєте Ви чашечку кави?
Сідайте, прошу.

Чи не пообідаєте Ви завтра зі мною?

Будь ласка, пробач мені.

в) Волю:

Say what you **will**, but I **will not change** my mind.

You may go if you **will**, but you **won't see** her there.

Кажі, що завгодно, але я не зміню своєї думки.

Можеш іти, якщо хочеш, але ти там її не побачиш.

Примітка. У цьому значенні **will** може вживатися у підрядних реченнях умови після сполучника **if**.

г) Відмову щось робити:

The doctor knows I **won't be operated**.

Look at him! He is wet through but he **won't change** his clothes.

Лікар знає, що я відмовляюся від операції.

Подивись на нього. Він промоклий до нитки, але відмовляється переодягнутися.

У цьому значенні дієслово **will** уживається в заперечній формі **will not/won't**.

д) Частотність, кількісність якоїсь дії у теперішньому часі:

This cow **will yield** 20 litres per day.

She **will sit** for hours under the old oak tree looking at the lake.

Ця корова дає щодня 20 літрів молока.

Вона зазвичай сидить годинами під старим дубом, дивлячись на озеро.

е) Те, що неможливо уникнути або змінити:

Accidents **will happen**.

Boys **will be** boys.

Нещасних випадків не уникнути.

Хлопці завжди залишаються хлопцями.

є) "Відмову" деяких речей виконати властиві їм дії у теперішньому часі:

The door **will not/won't open**.

The lock **will not/won't work**.

The pen **will not/won't write**.

Двері не хочуть відчинятися.

Замок аніяк не хоче працювати.

Ручка аніяк не пише.

У цьому значенні дієслово **will** уживається в заперечній формі **will not/won't**

ж) Здогад, міркування, припущення:

This **will be** your son's photograph.

He **will have caught** the last bus.

You **will have heard** the news, I'm sure.

Це, мабуть, фотографія Вашого сина.

Він, мабуть, устиг на останній автобус.

Я впевнена, що Ви вже чули цю новину.

У цьому значенні **will** у сполученні з **Simple Infinitive** відносить здогад, припущення до теперішнього або майбутнього часу, а у сполученні з **Perfect Infinitive** — до минулого часу і вживається переважно з другою і третьою особами однини і множини.

2. Модальне дієслово **will** має одну форму для всіх осіб однини і множини:

I/you/he/she/it/we/they **will do/make/have.**

3. **Заперечна форма** утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після модального дієслова **will**:

I/you/he/she/it/we/they **will not/won't do/make/have.**

4. У **питальних реченнях** дієслово **will** ставиться перед підметом:

Will I/you/he/she/it/we/they **help/do/give?**

5. Після дієслова **will** не вживається частка **to** перед інфінітивом повнозначного дієслова.

6.14.8. *Would*

1. Модальне дієслово **would** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) Волю, намір, рішучість:

I said I would do that for him.	Я сказала, що обов'язково зроблю це для нього.
We decided that we wouldn't interfere in her affairs.	Ми вирішили, що не будемо втручатися в її справи.
I warned you, but you would do it .	Я застерігав Вас, але Ви неодмінно хотіли зробити по-своєму.

У цьому значенні **would** уживається відповідно до правил узгодження часів і означає майбутню дію з точки зору минулого часу.

б) Ввічливе прохання:

Would you help me, please?	Чи не будете Ви такі ласкаві, щоб допомогти мені?
-----------------------------------	---

в) Відмову щось робити у минулому часі:

He was wet through but he wouldn't change his clothes.	Він був промоклий до нитки, але відмовився переодягнутися.
The doctor knew that I wouldn't be operated on.	Лікар знав, що я відмовився від операції.

У цьому значенні дієслово **would** уживається в заперечній формі **would not/wouldn't**.

г) Частотність, кількаразовість дії у минулому часі:

He would stand for hours watching the machine work.	Він, бувало, цілими годинами спостерігав за роботою машини.
I would go to the museums every day when staying in London.	Я, бувало, ходила у музеї кожного дня, коли перебувала в Лондоні.

д) “Відмову” деяких речей виконати властиві їм дії у минулому часі:

The door would not/wouldn't open .	Двері аж ніяк не хотіли відчинятися.
The lock would not/wouldn't work .	Замок аж ніяк не хотів працювати.

2. **Would** уживається в сталих словосполученнях:

• **would rather/'d rather, would sooner/'d sooner** — у сполученні з простим інфінітивом без частки **to** мають значення: *воліти краще..., аніж; радше...ніж; краще...:*

He would sooner die than surrender.	Він воліє краще вмерти, аніж здатися.
I would rather do it myself.	Я краще зроблю це сам.

• **would like/'d like** у сполученні з простим інфінітивом у стверджувальних реченнях виражає бажання щось зробити, а у питальних реченнях — ввічливу пропозицію:

Would you like to have a cup of coffee?	Чи не бажаєте Ви випити чашечку кави?
I'd like to go to the zoo.	Я б хотів піти до зоопарку.
He'd like to stay with us.	Він хотів би залишитися з нами.

• **would ... mind** у питальному реченні виражає прохання щось зробити, а у заперечному реченні означає, що хтось не заперечує, тобто не проти якоїсь дії:

Would you <i>mind</i> my staying here for a while?	Чи дозволите Ви мені залишитися тут на деякий час?
I <i>wouldn't mind</i> your telling them about Tom.	Я не проти того, щоб ти розповів їм про Тома.

3. Модальне дієслово **would** має одну форму для всіх осіб однини і множини:

I/you/he/she/it/we/they **would do/work/go.**

4. Заперечна форма утворюється за допомогою частки **not**, яка ставиться після модального дієслова **would**:

I/you/he/she/it/we/they **would not/wouldn't do/work/go.**

5. У питальній формі дієслово **would** ставиться перед підметом:

Would I/you/he/she/it/we/they do/work/go?

6. Після дієслова **would** не вживається частка **to** перед інфінітивом повнозначного дієслова.

6.14.9. *Need*

1. Дієслово **need** має значення *потребувати, бути зобов'язаним щось зробити, мати потребу в чомусь* і може вживатися у функції як модального, так і повнозначного дієслова.

Need як модальне дієслово

а) Уживається переважно в заперечних і питальних реченнях:

He <i>need not/needn't come</i> here.	Йому немає сенсу приходити сюди.
Need I <i>repeat</i> it?	Чи необхідно мені повторити це?

б) **Need** у сполученні з **Simple Infinitive** відносить дію до теперішнього або майбутнього часу:

You **needn't be afraid** of me. Вам не слід боятися мене.

в) **Need** у сполученні з **Perfect Infinitive** означає, що дія відбулася у минулому, але ця дія була непотрібною і на неї даремно витрачено час і зусилля:

It was obvious that you needn't have protested.	Було очевидно, що Вам не слід було протестувати. (Але ж Ви протестували).
Oh, you needn't have done that.	О, навіщо Ви це зробили?

г) **Need** уживається з неозначеною формою дієслова без частки **to**:

You **needn't say** it any more. Не потрібно казати це ще раз.

д) Модальне дієслово **need** уживається тільки в теперішньому часі і має одну форму для всіх осіб однини і множини:

I/you/he/she/it/we/they **need hardly do** it.

е) Модальне дієслово **need** утворює заперечну і питальну форми без допоміжних дієслів:

I/you/he/she/it/we/they **needn't do** it.
Need I/you/he/she/it/we/they do it?

Need як повнозначне дієслово

а) Уживається у стверджувальних, заперечних і питальних реченнях:

I forgot my book so I need to go back to school.	Я забув книжку, тому мені потрібно повернутися до школи.
Alice doesn't need to buy any bread. We've got plenty.	Алісі не потрібно купувати хліб. У нас хліба достатньо.
Did you need to read all those books?	Тобі що, потрібно було прочитати всі ці книжки?

б) **Need** у сполученні з **Simple Infinitive** відносить дію до теперішнього або майбутнього часу:

You don't need to tell me that you are sorry.	Тобі не потрібно казати мені, що тобі прикро.
--	---

в) **Didn't need** у сполученні з **Simple Infinitive** означає, що дія у минулому не відбулася, тому що вона була непотрібною:

I **didn't need to water** the flowers as it had just rained. Мені не потрібно було поливати квіти, тому що щойно пройшов дощ.

г) **Need** уживається з неозначеною формою дієслова з часткою **to**:

He **needs to explain** her what has happened. Йому потрібно пояснити їй, що трапилося.

д) Повнозначне дієслово **need** може вживатися з іменником або займенником, що виконує функції прямого додатка:

He **needs a new coat**. Йому потрібне нове пальто.
She **needs my help**. Їй потрібна моя допомога.

е) Повнозначне дієслово **need** змінюється за особами і числами у **Present Simple**:

I/you/we/they **need to buy** some sugar.

He/she/it **needs to buy** some sugar.

є) Повнозначне дієслово **need** утворює **заперечну** і **питальну** форми у **Present** і **Past Simple** за допомогою дієслова **do** у формах **do/does/did**:

I/you/we/they **don't need** to buy...
He/she/it **doesn't need** to buy...
Do I/you/we/they **need** to buy...?
Does he/she/it **need** to buy...?
I/you/he/she/it/we/they **did not need** to buy...
Did I/you/he/she/they/we **need** to buy...?

ж) **Need to** має всі інші ознаки повнозначного дієслова.

6.14.10. Dare

1. Дієслово **dare** може вживатися у функції як модального, так і повнозначного дієслова. У функції модального воно має значення *сміти*, а у функції повнозначного дієслова — *відважуватися, наважуватися*:

He **dared not look** at her. Він не смів дивитися на неї.
(Dare — модальне дієслово).

He **doesn't dare to come** here again. (Dare — повнозначне дієслово) Він не наважується прийти сюди знову.

Dare як модальне дієслово

а) Уживається в заперечних реченнях:

He **dare not look** at her. Він не сміє дивитися на неї.

б) Уживається переважно в спеціальних питаннях, що починаються з питального слова **How**:

How dare you **come** here? Як посмів ти прийти сюди?

в) Уживається тільки з **Simple Infinitive** повнозначного дієслова без частки **to**:

He **dare not look** at her. Він не сміє дивитися на неї.

г) Має тільки дві форми для всіх осіб однини і множини у **Present Simple** — **dare** і **Past Simple** — **dared**:

Present Simple:

I/you/he/she/it/we/they **dare say/look/do**.

Past Simple:

I/you/he/she/it/we/they **dared say/look/do**.

д) Утворює **заперечну** і **питальну** форми у **Present** і **Past Simple** без допоміжного дієслова:

How dare you **say** that? Як ти смієш казати таке?
I dare not come. Я не насмілюся прийти.

Dare як повнозначне дієслово

а) Уживається в заперечних реченнях:

He **does not dare to come** here. Він не наважується прийти сюди.

б) Уживається рідко в питальних реченнях:

Did he dare to strike his son? Невже він наважився вдарити свого сина?

в) Уживається тільки з **Simple Infinitive** іншого дієслова з часткою **to**:

He doesn't dare to come. Він не наважується прийти сюди.

г) Має всі видо-часові форми як звичайне повнозначне дієслово:

I/you/we/they dare to say.

He/she/it dares to say.

I/you/we/they/he/she/it dared to say.

д) Утворює заперечну і питальну форму у **Present** і **Past Simple** за допомогою дієслова **do (do/does/did)**:

Did you dare to do that? Чи наважився ти зробити це?

I didn't dare to do that. Я не наважився зробити це.

2. Уживання дієслова **dare** як модального, так і повнозначного у сучасному англійському мовленні обмежене. Здебільшого трапляється розмовна формула **dare say** — *насмілитися сказати*:

I dare say I looked a little confused. Насмілюся сказати, що я виглядав трохи збентеженим.

I dare say you are not right. Насмілюся сказати, що ти не правий.

6.14.11. *Be to*

1. Дієслово **be to** може вживатися у функції модального дієслова. В цій функції дієслово **be to** у сполученні з простим інфінітивом повнозначного дієслова виражає:

а) Повинність, обов'язок за домовленістю або згідно з планом:

We were to meet at the entrance of the theatre at 8 o'clock. Ми повинні були зустрітися біля входу до театру о восьмій годині.

We are to discuss it next time. Ми повинні обговорити це наступного разу.

Who was to speak at the meeting? Хто мав виступати на зборах?

I am to inform you. Я повинен повідомити Вас.

б) Те, чому судилося трапитися:

He was to be my teacher and my friend for all my life. Так судилося, що він став моїм учителем і другом на все життя.

в) Можливість або неможливість щось зробити:

Where is he to be found? Де ж його можна знайти?
Nothing was to be done under the circumstances. Нічого не можливо було зробити за цих умов.

2. Як модальне дієслово **be** вживається в таких сталих виразах:

What am I to do? Що мені робити? (Як мені бути?)
What is to become of me? Що зі мною станеться? (Що зі мною буде?)

Where am I to go? Куди ж мені піти? (Куди мені подітися?)

3. Як модальне дієслово **be** вживається у **Present** і **Past Simple** і має такі форми:

I am/was	to read.
He/she/it is/was	to go.
We/you/they are/were	to do.

4. У заперечній формі частка **not** ставиться після дієслова **be (am/is/are/was/were)**:

I am not/was not (wasn't)	to read.
He/she/it is not (isn't)/was not (wasn't)	to go.
We/you/they are not (aren't)/were not (weren't)	to do.

5. У питальній формі дієслово **be (am, is, are, was, were)** ставиться перед підметом:

Am/was I	to read?
Is/was he/she/it	to go?
Are/were we/you/they	to do?

6. Після дієслова **be** як модального завжди вживається частка **to** перед інфінітивом повнозначного дієслова:

We are to meet at six. Ми маємо зустрітися о шостій годині.
They were to leave us yesterday. Вони мали поїхати від нас учора.

7. Як модальне дієслово **be** може вживатися з **Simple Infinitive** у пасивному стані:

He was often to be seen in the bar of the hotel. Його можна було часто побачити в барі готелю.
Nothing was to be done. Нічого не можна було вдіяти.

6.14.12. Порівняльне вживання модальних дієслів

1. Модальні дієслова **should, ought to, must, have to** виражають різні ступені обов'язку, зобов'язання як у стверджувальній, так і заперечній формі:

Форма	Модальне дієслово	Вираження ступеня зобов'язання мовця	Приклади та їх переклад українською мовою
1	2	3	4
Стверджувальна форма	Must/have to	Я повинен обов'язково це зробити, я мушу це зробити за певних обставин, тому що це небезпечно, тому що це передбачено законом або певними правилами тощо.	I must get my car repaired now because it's dangerous to drive. Я повинен відремонтувати свій автомобіль, тому що їздити в ньому небезпечно. You must come in time. Ви повинні приходити вчасно. I have to come home earlier. Мені необхідно прийти додому раніше.
	Ought to	Я мушу це зробити, але можу перенести дію на інший час.	I ought to write to my aunt but perhaps not today. Я мушу (мені потрібно) написати листа своїй тітоньці, але, можливо, не сьогодні.
	Should	Я маю це зробити, мені слід це зробити, але я не дуже цього прагну.	I should get a haircut but I don't really want to. Мені слід підстригтися, але я, правду кажучи, не хочу.

1	2	3	4
Заперечна форма	Need not Needn't	Я можу не виконувати дію, якщо не хочу.	I needn't go to bed early because there's no school tomorrow. Я можу не лягати спати рано, тому що завтра немає занять у школі.
	Should not Shouldn't	Мені не слід цього робити, але я можу це зробити.	I shouldn't eat too many sweets, but perhaps I will. Мені не слід їсти багато цукерок, але, можливо, я не утримаюсь.
	Ought not to Oughtn't to	Мені не слід цього робити і, можливо, я не буду.	I ought not to use my brother's computer, so I probably won't. Мені не слід користуватися комп'ютером мого брата і я не буду.
	Must not Mustn't	Мені заборонено це робити.	I mustn't drive a motorbike without a licence. Мені заборонено їздити на мотоциклі без прав.

2. Модальні дієслова **must, will, would, ought to, should, can, could, may, might** виражають різні ступені припущення. Залежно від ступеня впевненості в припущенні, ці слова можна розташувати так:

Модальні дієслова	Ступінь упевненості	Приклади та їх переклад українською мовою
Must	Безперечно, безумовно, ймовірно	You must have heard about this. Ви, безперечно, чули про це.
Will	Безумовно, певно	That will be George. Це, певно, Джордж.
Would	Очевидно, певно	She would be at home by now. Вона, напевно, вже вдома на цей час.
Ought to	Напевно, очевидно	She ought to have left London. Вона, напевно, поїхала вже з Лондона.
Should	Очевидно, можливо	He should be out now. Його, можливо, немає вдома.
Can	Може, можливо	She can't have done it. Не може бути, щоб вона це зробила.
Could	Можливо, але я не дуже впевнений.	He could be in the garden now. Він, можливо, у саду зараз.
May	Може, але я не зовсім впевнений.	Nick may be sleeping now. Нік, може, спить зараз.
Might	Може, але я зовсім не впевнений.	They might have finished the construction of their house. Вони, може, і закінчили спорудження свого будинку.

Примітка. Найбільший ступінь упевненості виражає модальне дієслово **must**, а найменший — модальне дієслово **might**.

6.14.13. Модальні дієслова і вирази, їх значення і вживання

Модальне дієслово (MV)	Значення	MV + Simple Infinitive відносить дію до теперішнього або майбутнього	MV + Continuous Infinitive відносить дію до теперішнього	MV + Perfect Infinitive відносить дію до минулого	Примітка
1	2	3	4	5	6
Can	Фізична або розумова здатність виконати дію	I can drive a car. I can translate this text.	—	—	Can має одну форму для всіх осіб однини і множини. Заперечна форма від can : can not/can't ; після can не вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова
	Можливість або неможливість виконання дії	I can go to the theatre because I am not busy. I can not go to the theatre because I am ill.	—	—	
	Прохання, дозвіл	Can I take your bike? You can take my bike.	—	—	
	Пропозиція, запрошення	Can I get you a cup of coffee? Can you come to our place tonight?	—	—	
	Неймовірність дії, припущення, сумнів, здивування, невпевненість	He can't tell lies. Winter can be very cold this year. Can he really be ill ?	He can't be telling lies. Can she be telling lies?	He can't have told that.	

1	2	3	4	5	6
Could	Ввічливе прохання	Could I have a cup of tea?	—	—	а) У значенні фізичної або розумової здатності, можливості або неможливості виконати дію could у сполученні з Simple Infinitive відносить дію до минулого часу. б) Після could інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .
	Припущення, сумнів, здивування	He could be in the garden. Could it be true? What could he mean?	Could she be telling lies? She couldn't be telling lies. What could he be doing?	Could she have told a lie? What could he have done?	
Be able to	Фізична або розумова здатність, можливість виконати дію	I am able to read , because I learned to read when I was six. He is able to drive a car, because his father has taught him to drive it.	—	—	Be able вживається у всіх часах групи Simple , а також у Present і Past Perfect . Після be able завжди вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.
May	Ввічливе прохання, дозвіл, побажання	May I come in? You may open the window. May you be happy.	—	—	May має одну форму для всіх осіб однини і множини. Заперечна форма: may not . Після may інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .
	Сумнів, невпевненість, можлива, імовірна дія	Who that may be? That may be George.	Nick may be sleeping now. She may be speaking to her teacher now.	They may have spoken to their teacher yesterday.	

1	2	3	4	5	6
Might	Сумнів, невпевненість, можлива, імовірна дія	That might be George.	He might be sleeping now.	They might have finished the construction of their house.	Might має одну форму для всіх осіб однини і множини. Заперечна форма: might not/mightn't . Після might інфінітив дієслова вживається без частки to .
	Дорікання	You might speak to me more politely.	—	You might have spoken to me more politely.	
	Дуже ввічливе прохання	Might I go now, please?	—	—	
Be permitted to Be allowed to	Дозвіл щось робити	I am allowed/permitted to watch TV.	—	—	Be allowed/permitted вживаються у всіх часах групи Simple і групи Perfect . Після be allowed/permitted завжди вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.
Must	Обов'язок, повинність	You must come in time for your classes.	—	—	Must має одну форму для всіх осіб однини і множини. Заперечна форма: must not/mustn't . Після must інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .
	Необхідність	Man must eat to live.	—	—	
	Переконлива порада, пропозиція, запрошення	You must go and see this film. You must come to my birthday party.	—	—	
	Заборона (у заперечній формі)	You mustn't steal other people's things.	—	—	

1	2	3	4	5	6
	Здогад, передбачення, припущення з більшим ступенем упевненості, ніж з дієсловами may/might	You must feel bad.	The book isn't on the shelf. Jane must be reading it.	She must have already come home.	
Have to (have got to)	Необхідність, обов'язок залежно від обставин	I have to help her. He has to be at school in time.	—	—	Have вживається у всіх часах групи Simple і в Present Perfect . Після have завжди вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.
Had better	Порада, пропозиція, надання переваги чомусь	He had better sell his car. I had better stay here.	—	—	Had better має одну форму для всіх осіб однини і множини. Після had better не вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.
Shall	Пропозиція, прохання, попередження, наказ, обіцянка	Shall we have a party today? Shall I go out? You shall stay just where you are. You shall have my answer tomorrow.	—	—	Shall має одну форму для всіх осіб однини і множини. Після shall інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .

1	2	3	4	5	6
Should	Обов'язок	You should do it till tomorrow.	—	—	Should має одну форму для всіх осіб однини і множини. Після should інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .
	Попередження, дорікання ввічливого характеру	You should be punctual .	—	You should have been punctual .	
	Порада, прохання надати пораду	You should stop smoking. Should I talk to him about this?	You shouldn't be sitting in the sun.	—	
	Припущення, здогад на основі досвіду або фактів	He should be out now, because he usually takes his dog for a walk at this time.	She should be watching TV at this time. She does it every evening.	—	
	Надання інструкцій ввічливого характеру	You should write names with capital letters.	—	—	
Will	Намір, рішучість	I will never do it again. He will have his way.	—	—	Will має одну форму для всіх осіб однини і множини. Після will інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .
	Ввічливе прохання, запрошення	Will you have a cup of coffee? Sit down, will you ? You will forgive me, won't you?	—	—	

1	2	3	4	5	6
	Воля	Say if you will but I will not change my mind.	—	—	
	Частотність, кількарізність дії	She will sit for hours under the oak tree looking at the lake.	—	—	
	Відмова щось робити	The doctor knows I will not be operated .	—	—	
	Здогад, міркування, припущення	This will be your son's photograph.	—	He will have caught the last bus.	
Would	Ввічливе прохання	Would you help me, please?	—	—	Would + Simple Infinitive відносить дію до минулого у значеннях: а) воля, намір, рішучість: I said, I would do anything for him. б) відмова щось робити: He was wet through but he wouldn't change his clothes. в) частотність, кількарізність дії: He would go to the river every morning while living in the country.

1	2	3	4	5	6
Ought to	Моральний обов'язок, повинність, порада, пропозиція	Parents and children ought to help each other. You ought to go and see her.	—	—	Ought має одну форму для всіх осіб в однині і множині. Після ought уживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.
	Імовірність, припущення на основі досвіду або фактів	She ought to be at home by now; she left the shop an hour ago.	—	She ought to have left the shop two hours ago.	
	Дорікання	You ought to be more polite with your parents.	—	You ought to have chosen more suitable time to tell me the news.	
Need	Необхідність або відсутність потреби щось робити	He needn't go there. Need I repeat it?	—	It was obvious that you needn't have protested . (дія була виконана, але вона зовсім була не потрібна)	Need має одну форму для всіх осіб однини і множини. Після need інфінітив повнозначного дієслова вживається без частки to .
Dare	Сміти, наслідуватися щось робити	I dare say I looked a little confused.	—	—	Dare має одну форму для всіх осіб однини і множини. Після dare не вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.

1	2	3	4	5	6
Be to	Обов'язок за домовленістю або згідно з планом	We are to discuss your report next time.	—	—	Be вживається у Present і Past Simple . Після be вживається частка to перед інфінітивом повнозначного дієслова.
	Можливість або неможливість щось зробити	Where is he to be found ?	—	—	

6.15. Наказовий спосіб (The Imperative Mood)

1. Дієслова у наказовому способі виражають спонукання до дії, тобто наказ, пораду, прохання, застереження тощо. **Стверджувальна форма** наказового способу **другої особи однини і множини** збігається з формою інфінітива, але без частки **to**:

Put the books on the table. Поклади (покладіть) книжки на стіл.
Hear what I tell you. Слухай (слухайте), що я тобі (вам) кажу.

2. **Заперечна форма** другої особи наказового способу утворюється за допомогою дієслова **do**, заперечної частки **not** та інфінітива основного дієслова без частки **to**. В усному мовленні замість **do not** звичайно вживається скорочена форма **don't**. Дієслово **be** також вживається з **do not/don't**:

Don't sing now! На співай (співайте) зараз!
Don't be late! Не спізнюйся/спізнюйтесь!

3. Допоміжне дієслово **do** може вживатися у стверджувальних реченнях для підсилення прохання:

Please, **do come**. Будь ласка, приходьте!

4. Для утворення форм наказового способу **першої і третьої особи однини й множини** вживається дієслово **let** у сполученні з відповідним особовим займенником в об'єктному відмінку або іменником у загальному відмінку та інфінітивом основного дієслова без частки **to**:

Let us (let's) read. Давай(те) почитаємо./Почитаймо.
Let him read. (Не)хай він почитає.
Let this boy answer. (Не)хай цей хлопець відповідає.

5. **Заперечна форма** першої і третьої особи наказового способу утворюється за допомогою **don't let (do not let)**:

Don't let him go. Не дозволяй(те) йому йти.
Don't let her offend you. Не дозволяй(те) їй образити себе.

6.16. Умовний спосіб (The Subjunctive Mood)

1. **Умовний спосіб** в англійській мові виражає:

- бажану дію, намір або необхідність щось зробити;
- можливу, проблематичну дію, що може відбутися за певних умов;
- нездійсненну дію, яка могла б відбутися, але не відбулася через певні умови.

Всі ці дії розглядаються як нереальні (non-fact actions).

Історично склалося так, що в сучасній англійській мові існує багато різних форм для вираження умовного способу.

Це такі форми:

1 **Неозначена форма** дієслова без частки **to** для всіх осіб однини і множини:

I/he/she/it/we/you/they **be/open/go** (The Present Subjunctive)

2 Форма **минулого часу** дієслова **be**, тобто **were** для всіх осіб однини і множини:

I/he/she/it/we/you/they **were** (The Past Subjunctive)

3 Форма дієслів у **Past Simple** для всіх осіб однини і множини:

I/he/she/it/we/you/they **opened/went**

4 Форма дієслів у **Past Perfect** для всіх осіб однини і множини:

I/he/she/it/we/you/they **had opened/gone**

5 **Should** (для першої особи однини і множини) або **would** (для інших осіб) + **Simple Infinitive** без частки **to**:

I/we should	open/go
He/she/it/you/they would	

6 **Should** (для першої особи однини і множини) або **would** (для інших осіб) + **Perfect Infinitive** без частки **to**:

I/we should	have opened/gone
He/she/it/you/they would	

7 **Should** для всіх осіб однини і множини + **Simple Infinitive** без частки **to**:

I/he/she/it/we/you/they **should open/go**

8 **Would** для всіх осіб однини і множини + **Simple Infinitive** без частки **to**:

I/he/she/it/we/you/they **would open/go**

9 **May (might)** + **Simple or Perfect Infinitive** без частки **to**:

I/he/she/it/we/you/they	may	open/go
	might	have opened/gone

10 **Could** + **Simple or Perfect Infinitive** без частки **to**:

I/he/she/it/we/you/they could	open/go
	have opened/gone

6.16.1. Форми умовного способу в англійській мові, їх значення та вживання

1 → **V** → **be/open/go**

1. **Неозначена форма дієслова** без частки **to** для всіх осіб однини і множини, яка в англійській мові називається **the Present Subjunctive**, означає нереальну проблематичну дію.

2. **The Present Subjunctive** вживається у підрядних реченнях, що вводяться сполучним словом **that** для вираження зобов'язання, наказу стосовно майбутнього часу або майбутнього у минулому після таких слів у головному реченні:

а) Дієслів **order** *наказувати*; **command** *командувати*; **insist** *наполягати*; **demand** *вимагати, потребувати*; **request** *прохати*; **ask** *попросити*; **suggest** *радити, пропонувати*; **require** *пропонувати, радити*; **зобов'язувати, вимагати** та ін.:

She **suggests** that they **go** home immediately.

Вона пропонує, щоб вони негайно пішли додому.

She **insisted** that he **help** her.

Вона наполягала, щоб він допоміг їй.

The situation **required** that he **be** courteous.

Ситуація зобов'язувала його бути чемним.

б) Прикметників **important** *важливий*; **vital** *суттєвий*; **essential** *істотний, необхідний*; **necessary** *необхідний*; **desirable** *бажаний* та ін. Головне речення в цьому випадку починається з **it**:

It is **necessary** that he **be** with us now.

Необхідно, щоб він зараз був з нами.

It was **desirable** that they **come** in time for dinner.

Було бажано, щоб вони прийшли на обід своєчасно.

У підрядних реченнях такого типу **the Present Subjunctive** не підпорядковується правилу узгодження часів і вживається переважно в офіційному стилі мовлення: документах, наукових працях, а також в американському варіанті англійської мови.

3. **The Present Subjunctive** вживається в простих реченнях для вираження:

а) **Побажання:**

Be happy! Peace **be** with you!

Будь щасливим. Хай буде мир з тобою.

Success **attend** you!

Щастя тобі!

б) **Прокляття:**

Confound these flies!

Хай їм грець, цим мухам!

Manners **be** hanged!

До біса гарні манери!

4. The Present Subjunctive вживається в таких виразах:

Be it so!	Хай буде так!
God forbid!	Спаси, Боже!
Suffice it to say that...	Достатньо сказати, що...
Far be it from me...	У мене і в думках не було...
So be it.	Хай буде так.
Come what will.	Будь що буде.

Suffice it to say that he hasn't kept his promise.	Достатньо сказати, що він не додержав своєї обіцянки.
Far be it from me to contradict you.	У мене і в думках не було заперечувати Вам.

2 → were

1. Форма минулого часу від дієслова **be** — **were** для всіх осіб однини і множини, що в англійській мові називається **the Past Subjunctive**, означає нереальну дію. У сучасному усному мовленні замість форми **were** часто вживається **was** для першої і третьої осіб однини.

2. **Were** вживається у підрядних додаткових реченнях після дієслова **wish** і означає бажання стосовно теперішнього часу:

<i>I wish I were more careful while writing a dictation.</i>	Мені слід бути більш уважним, коли пишу диктант.
--	--

3. У підрядних реченнях умови **were** означає нереальну умову стосовно теперішнього або майбутнього часу:

If I were rich, I would buy a castle.	Якщо б я був багатим, я б купив замок.
If I were you, I wouldn't go to this party.	На твоєму місці я б не пішла на цю вечірку.

4. **Were** вживається в підрядних присудкових і обставинних реченнях способу дії та порівняння, що вводяться сполучниками **as if**, **as though** як, мов, немов, наче, ніби, і означає нереальну дію, що одночасна з дією, вираженою дієсловом-присудком головного речення:

He treated her <i>as though</i> she were his sister.	Він поводився з нею, наче вона його сестра (наче з сестрою).
--	--

He behaves <i>as if</i> he were an M.P.	Він поводиться, наче член парламенту.
She looks <i>as if</i> she were French.	Вона виглядає, як французька.

Примітка. Слід розрізняти такі типи речень:

She looks <i>as if</i> she were French.	Вона виглядає, ніби французька. (Ми знаємо точно, що вона не французька, і форма were виражає нереальність.)
She looks <i>as if</i> she is French.	Вона схожа на французьку. (Ми точно не знаємо, але припускаємо, що вона дійсно французька, і форма is виражає реальність.)

5. **Were** вживається в окличних реченнях після **If only**:

If only he were here now!	Якби він тільки був зараз тут!
---------------------------	--------------------------------

3 → Ved/V₂ → opened/went

1. Форма дієслів у **Past Simple**, тобто друга форма дієслова для всіх осіб однини і множини, означає нереальну дію, що виражає умову, побажання, порівняння, нагадування про те, що пора було б щось зробити, стосовно теперішнього або майбутнього часу.

2. Ця форма вживається:

а) У підрядних реченнях умови:

If he came earlier, I wouldn't be so angry.	Якщо б він приходив раніше, я б так не гнівалася.
If I knew it, I'd tell you about it.	Якщо б я знала це, я б Вам розповіла.

б) У підрядних додаткових реченнях після дієслова **wish**:

I wish you got up earlier.	Тобі слід вставати раніше. (Мені хотілося б, щоб ти вставала раніше.)
I wish I gave up smoking.	Мені слід відмовитися від паління.

в) У підрядних реченнях способу дії та порівняння, що вводяться сполучниками **as if, as though** як, мов, немов, наче, ніби. У цьому випадку дієслово у формі **Past Simple** означає дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом-присудком головного речення:

She speaks with him as if she knew him well.	Вона говорить з ним так, наче добре його знає.
They passed her in silence as though she did not exist .	Вони мовчки оминули її, ніби її не існувало.

г) В окличних реченнях після **If only ...** стосовно теперішнього часу:

If only I knew that!	Якби я тільки про це знала!
If only he understood what he means for me!	Якби він тільки зрозумів, що він для мене означає.

д) Після конструкції **It's time (It's high time) ... Пора/Час...:**

It's time you got your hair cut.	Давно пора тобі підстригтися.
It's time he did his homework.	Давно пора йому виконати домашнє завдання.
It's time you went to bed.	Давно пора тобі лягати спати.

Примітка. 1) Уживання дієслова у **Past Simple** після конструкції **It's time ...** означає, що дію, виражену цим дієсловом, слід було б виконати раніше:

It's high time you got a new jacket, that old one looks terrible.	Давно пора було б придбати нову куртку, ця стара виглядає жахливо.
---	--

2) Уживання **неозначеної форми** дієслова після конструкції **It's time ...** означає, що дію, виражену інфінітивом, слід виконувати зараз, негайно:

It's time to go to bed.	Пора йти спати.
It's time for us to leave .	Пора нам іти.

4 → had Ved/V₃ → had opened/gone

1. Форма дієслів у **Past Perfect** для всіх осіб однини і множини означає нездійсненну дію, що виражає умову, побажання, порівняння, каюття стосовно минулого часу.

2. Ця форма вживається:

а) У підрядних реченнях умови:

If he had come earlier yesterday, I wouldn't have been so angry.	Якби він учора прийшов раніше, я б так не розгнівалася.
--	---

б) У підрядних додаткових реченнях після дієслова **wish хотіти, бажати**:

I wish I had been more careful while writing my dictation yesterday.	Шкода, що я був неуважним вчора, коли писав диктант.
---	--

в) У підрядних реченнях способу дії та порівняння:

She spoke about him as if she had known him for years.	Вона говорила про нього так, ніби знала його багато років.
---	--

г) В окличних реченнях після **If only** стосовно минулого часу:

If only I hadn't behaved so badly at that time.	Якби я тільки не поведився так погано в той час.
--	--

5 →

should	V
would	

 →

should	open/go
would	

1. Форма **should** (для першої особи однини і множини) або **would** (для інших осіб) + **Simple Infinitive** без частки **to** означає нереальну дію, що є результатом нереальної умови чи обставин стосовно теперішнього часу.

Примітка. У сучасному англійському мовленні замість **should** перевага надається **would** для всіх осіб однини і множини.

2. Форма **should/would** + **Simple Infinitive** без частки **to** вживається:

а) У простих реченнях:

It's a pity, Nick can't come.	Шкода, що Нік не може прийти.
He would help us.	Він би нам допоміг.
(Нереальна дія would help зумовлена обставиною Nick can't come)	

б) У головних реченнях, до яких належать підрядні речення умови:

We should/would translate the article if we had a dictionary now.	Ми зробили б переклад цієї статті, якби б у нас був зараз словник.
--	--

(... **would translate** — нереальна дія у теперішньому часі, що є результатом нереальної умови ...**if we had a dictionary**)

6	should	have Ved/V ₃	→	should	have opened/gone
	would			would	

1. Форма **should** (для першої особи однини і множини) або **would** (для інших осіб) + **Perfect Infinitive** без частки **to** означає нездійсненну дію, що є результатом нереальної умови чи обставин стосовно минулого часу.

Примітка. У сучасному англійському мовленні замість **should** перевага надається **would** для всіх осіб однини і множини.

2. Форма **should/would** + **Perfect Infinitive** без частки **to** вживається:

а) У простих реченнях:

Nick couldn't come yesterday. Нік не зміг учора прийти. Він
He **would have helped** us then. би нам допоміг тоді.

б) У головних реченнях, до яких відносяться підрядні речення умови:

We **should have translated** the article if we had had a dictionary yesterday. Ми б переклали статтю вчора, якби мали словник.

(Дія **should have translated** не здійснилася у минулому через нереальну умову **if we had had a dictionary**).

7	→	should V	→	should open/know
---	---	----------	---	------------------

1. Форма **should** для всіх осіб однини і множини + **Simple Infinitive** без частки **to** означає малоймовірну дію, що виражає бажання, необхідність, пропозицію, пораду, обов'язок, рекомендацію стосовно теперішнього часу, майбутнього або майбутнього у минулому.

2. Форма **should** для всіх осіб однини і множини + **Simple Infinitive** без частки **to** вживається:

а) У підрядних підметових реченнях після головного речення, що починається з **It**:

It is/was	necessary	that	I	should	come.
	important		he		
	requested		she		
	recommended		it		
	obligatory		we		
	better		you		
	desirable		they		

It is necessary that she **should go** home. Необхідно, щоб вона поїхала додому.
It was better for your children that they **should stay** there. Для твоїх дітей було б краще, щоб вони залишилися там.

б) У підрядних присудкових реченнях, коли підметом головного речення є один з таких іменників: **wish бажання; suggestion пропозиція; aim мета; idea ідея** та ін.:

One of his **suggestions** was that I **should go** abroad. Одна з його пропозицій полягала в тому, щоб я поїхав за кордон.
My **wish** is that our son **should come** and live with us. Мені хотілося б, щоб наш син приїхав жити до нас.

в) У підрядних додаткових реченнях після дієслів **order наказувати; suggest, propose пропонувати; demand вимагати; desire бажати; insist наполягати**; після словосполучень **be anxious бути занепокоїним, стурбованим; be determined бути рішучим** та ін.:

Mother **insisted** that all the children **should go** to bed. Мати наполягала на тому, щоб всі діти пішли спати.
She **was very determined** that they **should see** everything. Вона хотіла, щоб вони побачили все, що там було.

г) У підрядних означальних реченнях, що відносяться до іменників **wish бажання; suggestion пропозиція; aim мета; idea ідея; ambition прагнення; decision рішення; agreement угода** та ін.:

His **suggestion** that everybody **should take** part in the work was reasonable. Його пропозиція, щоб кожен взяв участь у роботі, була розумною.

д) У підрядних реченнях мети, що з'єднуються з головним реченням за допомогою сполучника **lest щоб не**:

Ring them up **lest** they should forget about the meeting. Зателефонуй їм, щоб вони не забули про збори.
He shut the window **lest** she should catch cold. Він зачинив вікно, щоб вона не застудилася.

8 → would V → would open/know

1. Форма **would** для всіх осіб однини і множини + **Simple Infinitive** без частки **to** вживається у підрядних реченнях умови після сполучника **if** і має такі значення:

а) Відносить малоімовірну дію до певного часу у майбутньому і підкреслює, що ця дія навряд чи буде реалізована:

If only you **would fix** the car this week, we could go the country. Якби ти полагодив автомобіль цього тижня, ми змогли б поїхати до села.
(Немає ніякої впевненості, що дія буде виконана)

б) Офіційне прохання, частіше в письмовій формі:

I would be grateful if you **would send** me your brochure as soon as possible. Я буду Вам дуже вдячний, якщо Ви надішлете мені свою брошуру якнайшвидше.

2. Форма **would** + **Simple Infinitive** вживається у підрядних додаткових реченнях після дієслова **wish хотіти** у головному реченні, де виражає незадоволення, роздратованість якимись обставинами чи діями і передбачає певні зміни на майбутнє:

I **wish** you **would help** me in the house. Тобі слід допомагати мені у домашньому господарстві.
(Зараз ти мені не допомагаєш, я цим незадоволена і хочу, щоб ти мені допомагав у майбутньому.)

I **wish** you **wouldn't wash** your socks in the bath. Тобі не слід прати свої шкарпетки у ванні.
(Зараз ти це робиш, але я не хочу, щоб ти це робив у майбутньому.)

3. Словосполучення **would like** + **Simple Infinitive** з часткою **to** означає проблематичне бажання, що може здійснитися або не здійснитися:

I **would like to go** to London. Я хотів би поїхати до Лондона.

4. Словосполучення **would like** + **Perfect Infinitive** з часткою **to** означає зовсім не здійснене бажання:

I **would like to have lived** in the 18th century. Я б хотіла жити у вісімнадцятому столітті.

Примітка. У сучасному англійському мовленні вживається скорочена форма **I'd like**.

9 → may/might V → may/might open/know have opened/known

1. Форма **may/might** у сполученні з **Simple Infinitive** без частки **to** виражає побажання, проблематичну можливість, припущення стосовно теперішнього або майбутнього часу.

Форма **may/might** у сполученні з **Perfect Infinitive** без частки **to** означає дорікання, нереальну чи нереалізовану можливість стосовно минулого часу.

2. Форма **may/might** + **Simple** або **Perfect Infinitive** без частки **to** вживається:

а) У простих реченнях (окличних або розповідних):

May success attend you! Щастя тобі!
(Побажання)
May there always be sunshine. Хай завжди світить сонце!
(Побажання)
You **might have broken** the cup. (Припущення стосовно минулого часу) Можливо, ти розбив чашку.

б) У підрядних реченнях мети:

She opens the window every morning that she **may/might get** a breath of fresh air. (Можливість) Вона відчиняє вікно кожного ранку, щоб можна було дихати свіжим повітрям.

в) У підрядних допустових реченнях:

Though he **may/might be** tired, he will go to the concert. (Припущення стосовно теперішнього часу) Яким би втомленим він не був, все одно він піде на концерт.
However badly he **may have behaved** to you in the past, he is still your brother. (Дорікання) Як би погано він не поведився з Вами у минулому, все ж він Ваш брат.

г) У підрядних реченнях часу і місця після сполучників **whenever** коли б не; **wherever** де б не, куди б не:

Whenever you may/might arrive, I'll be waiting for you. (Припущення стосовно майбутнього)

Коли б ти не приїхала, я буду чекати на тебе.

Wherever you may/might hide it, they will find it. (Припущення стосовно майбутнього)

І де б ти це не сховав, все одно вони його знайдуть.

д) У головних реченнях, до яких відносяться підрядні речення умови. У цьому випадку вживається тільки форма **might**:

If he tried hard, he **might finish** his work in time. (Проблематична можливість стосовно теперішнього часу)

Якби він попрацював наполегливіше, він міг би закінчити свою роботу своєчасно.

He **might have fallen** ill if he hadn't taken the medicine. (Нереальність стосовно минулого)

Він міг би захворіти, якби не приймав ліки.

We **might have won** if we had played better. (Дорікання, нереалізована можливість у минулому)

Ми могли б виграти, якби краще грали.

10	→	could	V	→	could	open/know
			have Ved/V ₃			have opened/known

1. Форма **could** у сполученні з **Simple Infinitive** без частки **to** виражає проблематичну можливість, бажання стосовно теперішнього або майбутнього часу.

Форма **could** у сполученні з **Perfect Infinitive** без частки **to** виражає нереальну чи нереалізовану можливість або бажання стосовно минулого часу.

2. Форма **could** + **Simple** або **Perfect Infinitive** без частки **to** вживається:

а) У простих реченнях частіше після **If only...** Якби тільки...:

If only I could give up smoking. (Бажання стосовно теперішнього)

Якби я тільки міг відмовитися від паління.

б) У підрядних реченнях мети:

I'm telling you this so that you **could write** to your parents about it. (Можливість) Я кажу тобі це, щоб ти міг написати про це своїм батькам.

в) У головних реченнях, до яких належать підрядні речення умови:

She **could get** a job more quickly if she was able to type. (Проблематична можливість)

Вона могла б одержати роботу швидше, якби вміла друкувати.

We **could have gone** out if the weather hadn't been so bad. (Нереалізована можливість)

Ми могли б вийти погуляти, якби погода не була такою поганою.

г) У підрядних додаткових реченнях після дієслова **wish**:

I **wish** I **could remember** where I put my glasses. (Бажання стосовно теперішнього часу)

Хотілося б мені згадати, куди я могла покласти свої окуляри.

I **wish** you **could have accepted** the invitation of your English friend. (Нереалізована можливість)

Мені так хотілося, щоб Ви змогли прийняти запрошення Вашого англійського друга. (Вам слід було прийняти запрошення Вашого англійського друга, але Ви цього не зробили).

д) У підрядних реченнях умови, частіше після сполучника **in case**:

I drew a map for her **in case** she **couldn't find** our house.

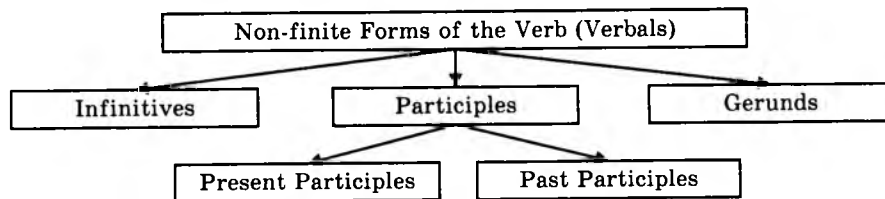
Я намалював для неї карту на випадок, якщо вона не зможе знайти наш будинок.

Розділ 7. НЕОСОВОБІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА (NON-FINITE FORMS OF THE VERB OR VERBALS)

1. До неособових форм дієслова в англійській мові належать: **неозначену форму дієслова/інфінітив (the Infinitive); дієприкметник (the Participle); герундій (the Gerund).**

2. Дієприкметники підрозділяють на:
 • **дієприкметники теперішнього часу, які в англійській мові мають назви the Present Participle, Participle I або the -ing participle;**
 • **дієприкметники минулого часу, які мають назви the Past Participle, Participle II або the -ed participle.**

3. Неособові форми дієслова:

4. Неособові форми дієслова:
 • **не мають граматичних ознак особи, числа і способу, а лише вказують на час, співвіднесений з моментом дії, вираженої дієсловом-присудком в особовій формі;**

- не виконують у реченні функцію присудка, але можуть входити до його складу;
- можуть виконувати в реченні функції інших членів речення — підмета, додатка, означення і обставин.

7.1. Інфінітив (The Infinitive)

1. **Інфінітивом** називається така незмінювана форма дієслова, яка, називаючи дію або стан, не вказує на особу, число і спосіб. Інфінітив не виражає часу дії (теперішнього, минулого чи майбутнього), а лише вказує на співвіднесеність у часі з дією, вираженою дієсловом-присудком в особовій формі.

2. Дієслова в неозначеній формі мають вид, бувають перехідними і неперехідними і відповідають на питання *що робити? що зробити?*

3. Граматичною ознакою інфінітива в англійській мові є частка **to**, але в багатьох випадках неозначена форма дієслова вживається без частки **to**.

4. Інфінітив вважається початковою формою дієслова. Тому в словниках дієслова подаються саме в цій формі. Заперечна форма інфінітива утворюється за допомогою частки **not**, що ставиться перед інфінітивом:

The doctor told me **not to go** Лікар наказав мені не виходити з дому протягом тижня.
 out for a week.

5. В англійській мові розрізняють такі форми інфінітива:

The Simple Infinitive	Active	Passive
	to ask	to be asked
	to write	to be written

The Continuous Infinitive	Active	Passive
	to be asking	—
	to be writing	—

The Perfect Infinitive	Active	Passive
	to have asked	to have been asked
	to have written	to have been written

The Perfect Continuous Infinitive	Active	Passive
	to have been asking	—
	to have been writing	—

7.1.1. Значення форм інфінітива

1. The Simple Infinitive означає:

а) Дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом-присудком у теперішньому, минулому або майбутньому часі:

I am glad I was glad I'll be glad	to see you.	Я радий Я був радий Я буду радий	побачити Вас.
---	-------------	--	---------------

б) Майбутню дію у сполученні з модальними дієсловами та дієсловами, що виражають намір, надію, бажання і т. ін.:

He can do it himself. She may stay here. People usually hope to live better.	Він може зробити це сам. Вона може залишитися тут. Люди завжди сподіваються, що будуть жити краще.
--	--

2. The Continuous Infinitive означає тривалу дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом-присудком:

He seems/seemed to be writing something. She pretends/pretended to be sleeping.	Здається/здавалося, що він щось пише. Вона удає/прикидалася, що спить.
--	---

3. The Perfect Infinitive означає:

а) Дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком:

I am glad to have seen you. He seemed to have forgotten about the appointment.	Я рада, що побачила Вас. Здавалося, що він забув про побачення.
---	--

б) У сполученні з модальними дієсловами **could, might, should, ought** у стверджувальній формі **the Perfect Infinitive** вказує на те, що дія могла б відбутися, але не відбулася:

We could have gone to the cinema but we decided not to go. There were no free tables at the restaurant. We should have reserved a table beforehand.	Ми могли б піти до кінотеатру, але вирішили не ходити. В ресторані не було вільних столів. Нам слід було б замовити стіл заздалегідь.
--	--

в) Після таких дієслів у **Past Simple**, як **mean мати намір; expect очікувати, сподіватися; intend мати намір; hope сподіватися the Perfect Infinitive** вказує на те, що надія або намір не здійснилися:

I meant to have gone. I hoped to have got a letter from her.	Я збирався піти. (Але не пішов.) Я сподівався одержати від неї листа. (Але не одержав.)
---	--

4. The Perfect Continuous Infinitive означає дію, що тривала протягом певного часу перед дією, вираженою дієсловом-присудком:

I am proud to have been teaching English for 30 years.	Я пишаюся тим, що протягом тридцяти років викладаю англійську мову.
--	---

7.1.2. Уживання інфінітива без частки to

1. Інфінітив без частки to вживається:

а) Після допоміжних дієслів **do/does/did, shall/will**:

I don't understand the text. Where do you live? You will go there tomorrow. I shall do it for you.	Я не розумію цей текст. Де ти живеш? Ти підеш туди завтра. Я зроблю це для тебе.
---	---

б) Після модальних дієслів **can, may, must, shall, should, will, would, need, needn't, dare**:

You may stay here till Monday. He should see his father. You needn't come. I dare say you are not right.	Ти можеш залишитися тут до понеділка. Йому слід провідати свого батька. Ви можете не приходити. Насмілюся сказати, що Ви неправі.
---	--

в) Після дієслів, що виражають сприймання за допомогою органів чуття: **hear чути; see бачити; feel відчувати; observe, watch спостерігати; notice помічати**:

I never saw you look so well before. I heard her play the piano.	Я ніколи раніше не бачив, щоб Ви так гарно виглядали. Я чув, як вона грала на піаніно.
---	---

г) Після дієслів **help** *допомагати*; **let** *дозволяти, веліти*; **make** у значенні *примушувати*:

We helped her tidy the kitchen.	Ми допомогли їй прибрати кухню.
He let me take his car.	Він дозволив мені взяти його автомобіль.
She made me do the exercise again.	Вона примусила мене виконати цю вправу знову.

Примітка. Після дієслів **hear**, **see**, **make** у пасивному стані інфінітив уживається з часткою **to**:

I was made to do the exercise again.	Мене примусили виконати вправу знову.
He was heard to mention your name several times.	Чули, як він згадав Ваше ім'я декілька разів.

д) Після словосполучень **had better**, **would rather**, **would sooner** *краще б*; **cannot but** *не могу не*; **nothing but** *нічого крім*:

You had better leave this work to me.	Ви б краще залишили цю роботу для мене.
I would rather not speak upon the subject.	Мені краще не говорити на цю тему.
I cannot but think so.	Я не могу не думати так.
She does nothing but sit in the garden from morning till night.	Вона не робить нічого, крім того, що сидить у садку з ранку до вечора.

е) Після **why not** *чому б не* у питальних реченнях типу:

Why not come and talk to her yourself?	Чому б тобі не прийти і поговорити з нею самому?
---	--

2. Якщо в реченні два дієслова в неозначеній формі є однорідними членами речення і поєднані сполучником **and**, то частка **to** перед другим з них звичайно не вживається:

They refused to get up early and go to the forest.	Вони відмовилися рано вставати та йти до лісу.
---	--

7.1.3. Функції інфінітива в реченні

У реченні інфінітив чи інфінітивна група (інфінітив із залежними від нього словами) можуть виконувати різні функції.

1. Інфінітив у функції **підмета** вживається тільки в розповідних реченнях і ніколи не вживається в питальних реченнях:

To visit her was all that I desired.	Відвідати її було єдиним, чого я бажав.
---	---

2. Інфінітив у функції **підмета** ставиться на початку речення:

To drink cold water in summer is a pleasure.	Дуже приємно пити холодну воду влітку.
---	--

3. Підмет, виражений інфінітивною групою, часто ставиться після присудка. У цьому випадку речення починається із формального підмета, вираженого займенником **it**. В англійській мові таке **it** називається **anticipatory it**:

It is useless to discuss the question.	Немає сенсу обговорювати це питання.
---	--------------------------------------

4. Інфінітив у функції **частини складеного дієслівного присудка** вживається:

а) Після модальних дієслів:

We shouldn't leave him alone.	Нам не слід залишати його на самоті.
The train is to leave at midnight.	Потяг має відходити опівночі.
I had to do that.	Я вимушений був це зробити.
He can do it better.	Він може зробити це краще.

б) Після дієслів, що мають відтінок (значення) модальності: **intend** *мати намір*; **try** *намагатися*; **wish**, **want** *хотіти* та ін.:

I intend to lead a better life in the future.	Я маю намір жити краще у майбутньому.
I'll try to come in time.	Я постараюся прийти своєчасно.

в) Після таких неперехідних дієслів:

appear	здаватися
chance	зважитися
expect	очікувати
happen	ставатися, траплятися
prove	доводити
seem	здаватися
turn out	виявлятися

You appear to forget everything.	Ви, здається, все забули.
I happened to hear it.	Я випадково почув це.
He proved to be an honest man.	Він довів, що є чесною людиною.
He seemed to know all about the wild world.	Здавалося, що він знає все про дику природу.
He seems to have gained all he wanted.	Здається, він одержав усе, що хотів.
He has turned out to be a clever boy.	Він виявився здібним хлопцем.

г) Після дієслів, що означають початок або продовження дії: **start**, **begin** *починати*; **continue** *продовжувати* та ін.:

Clare continued to observe her.	Клер продовжувала спостерігати за нею.
She began to learn English two years ago.	Вона почала вивчати англійську мову два роки тому.

5. Інфінітив у функції **предикатива** іменного складеного присудка вживається переважно після дієслова **be**:

All I want to do is to help you.	Все, що я хочу, це допомогти тобі.
His idea was to turn his native town into a resort.	Його ідея полягала в тому, щоб перетворити рідне місто на курорт.

6. Інфінітив у функції **додатка** вживається:

а) Після таких дієслів:

agree	погоджуватися
arrange	домовлятися
attempt	намагатися, пробувати
decide	вирішувати
fail	зазнати невдачі, не вдатися

forget	забувати
hope	сподіватися, надіятися
learn	учити(ся)
manage	справитися, удаватися
need	потребувати, бути зобов'язаним (щось зробити)
offer	пропонувати
plan	планувати
prefer	воліти
promise	обицяти
tend	прагнути, мати тенденцію, нахил (до чогось)
threaten	погрожувати, загрозувати

They arranged to meet in three days.	Вони домовилися зустрітися через три дні.
He failed to follow our advice.	Він відмовився від нашої поради.
He learned to be more careful.	Він навчився бути обережнішим.
They managed to get to the airport in time.	Їм вдалося дістатися аеропорту своєчасно.
Ann offered to look after our children while we were out.	Енн запропонувала доглянути наших дітей, поки нас не буде вдома.
Fruits tend to decay.	Фрукти звичайно гниють.

б) Після прикметників, що, як правило, є предикативом складеного іменного присудка з дієсловом **be**:

I am happy to know the news.	Я рада дізнатися про цю новину.
He is ready to answer my questions.	Він готовий відповісти на мої запитання.

7. Інфінітив у функції **означення** вживається:

а) Після іменників:

He had no sons to carry on his business.	У нього не було синів, які б продовжили його бізнес.
---	--

Примітка. У цьому випадку інфінітив часто набуває модального значення, тобто виражає дію, що з точки зору мовця вважається обов'язковою або можливою:

I've got my wife and little boy to look after.	У мене є жінка та маленький хлопчик, про яких я повинен піклуватися.
You are just the man to do it.	Ти якраз та людина, яка може це зробити.

б) З неозначеними займенниками **somebody, nobody, anybody, everybody, someone, no one, anyone, everyone, something, nothing, anything, everything**, а також з питальними займенниками **who** і **what**:

Have you got anything to read?	Чи є у Вас щось почитати?
I have nothing to tell you.	Я не маю, що тобі сказати.
It was wonderful having someone to help us.	Було чудово, що нам хтось допоміг.
He had nobody to talk to.	Йому не було з ким поговорити.

в) Після порядкових числівників (переважно після **the first**) і після слова **the last**:

She was the first to speak at the meeting.	Вона була першою, хто виступив на зборах.
Bobby was the last to say goodbye to us.	Боббі був останнім, хто попрощався з нами.

8. Інфінітив може вживатися у функції **обставини мети**:

Laws were not made to be broken , laws were made to stay within. (Гейм)	Закони були створені не для того, щоб їх порушувати, а для того, щоб підкорятися їм. (Гейм)
I've learned the poem to recite it at the concert.	Я вивчила вірш, щоб прочитати його на концерті.

Перед інфінітивом у функції обставини мети може вживатися словосполучення **in order to** для того, щоб:

Sometimes you retreat in order to advance . (Гейм)	Іноді відступають для того, щоб знову рухатися вперед. (Гейм)
---	---

9. Інфінітив у функції **обставини наслідку** вживається після прикметників з означеннями **too надто, занадто; enough доволі, досить**:

I was too busy to see anyone.	Я був надто зайнятим, щоб прийняти будь-кого.
He is old enough to be her father.	Він надто старий, щоб бути їй батьком.
I hope he's sensible enough to agree to their proposal.	Сподіваюся, що у нього вистачить здорового глузду, щоб погодитися з їхньою пропозицією.

7.1.4. Систематизація функцій інфінітива в реченні

Функція	Приклад	Як перекладається українською мовою
Підмет	To know all is to forgive all. Знати все означає все прощати.	Інфінітивом
Частина складеного дієслівного присудка	You must read a lot. Ти повинна багато читати. He seems to know all about the wild world. Здається, що він знає все про дику природу.	Інфінітивом Особовою формою дієслова
Частина складеного іменного присудка	Our plan was to act immediately. Нашим планом було діяти негайно.	Інфінітивом
Додаток: а) додаток до дієслова	He promised me to buy a new watch. Він пообіцяв мені купити новий годинник.	Інфінітивом
б) додаток до прикметника-предикатива	I am happy to see you. Щаслива бачити Вас.	Інфінітивом
Означення	You are just the man to do it. Ти якраз та людина, що може це зробити. She was the first to help me. Вона була першою, хто допоміг мені.	Підрядним означальним реченням
Обставини: а) мети	We stopped to rest. Ми зупинилися, щоб відпочити.	Підрядним реченням мети
б) наслідку	The ship was too far to be seen. Корабель був досить далеко, щоб його можна було побачити.	Підрядним наслідковим реченням

7.1.5. Об'єктний інфінітивний комплекс (The Objective with the Infinitive Construction)

1. **Об'єктний інфінітивний комплекс** складається з двох частин. Перша частина — це іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку. Друга частина комплексу — інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа чи предмет, позначений іменником або займенником, що стоїть перед інфінітивом.

Об'єктний інфінітивний комплекс виконує в реченні функцію складного додатка (Complex Object) і завжди стоїть після дієслова-присудка:

I want **Tom to help** me. Я хочу, щоб Том допоміг мені.

...Tom to help ... — це об'єктний інфінітивний комплекс, що виконує функцію додатка до дієслова-присудка **want**, і складається з іменника **Tom** та неозначеної форми дієслова **to help**.

Приклади речень з об'єктним інфінітивним комплексом:

She expected **him to write soon**. Вона сподівалася, що він скоро напише.

I saw **Brown enter the room**. Я бачив, як Браун увійшов до кімнати.

I'd like **you to read this book**. Я хотіла б, щоб ти прочитав цю книгу.

He doesn't want **us to do it now**. Він не хоче, щоб ми це зараз робили.

2. Об'єктний інфінітивний комплекс уживається в таких випадках:

а) Після дієслів, що виражають сприймання за допомогою органів чуття:

feel почувати; hear чути; notice помічати; observe спостерігати; see бачити; watch спостерігати та ін. Після цих дієслів як друга частина об'єктного інфінітивного комплексу вживається **Simple Infinitive Active** без частки **to**:

I **saw Mr Brown leave the room**. Я бачив, як містер Браун вийшов із кімнати.

I haven't **heard anyone call me**. Я не чув, щоб хтось мене кликав.

He **watched his child take the first step**. Він спостерігав, як його дитина робила перший крок.

Примітка. Якщо дієслово **see** має значення *розуміти, знати, збагнути*, а дієслово **hear** *дізнаватися*, тоді замість об'єктного інфінітивного комплексу після цих дієслів уживається підрядне речення:

I **saw** that he didn't realize the danger. Я розумів, що він не усвідомлює небезпеку.

I **heard** that she had left for Canada. Я дізналася, що вона поїхала до Канади.

б) Після дієслів, що виражають розумову діяльність: **know знати; think думати; consider вважати; believe гадати, вірити, думати**

ти; suppose припускати; expect очікувати, сподіватися; imagine уявляти, гадати; find виявляти, дійти висновку; trust довіряти, покладати надію та ін. Після дієслів цієї групи, крім дієслова **expect**, другим елементом об'єктного інфінітивного комплексу є переважно дієслово **be** з часткою **to**:

Everybody **considered him to be very clever**.

I **believe him to be a true and honest man**.

Everybody **expected her to marry Pete**.

Всі вважали, що він дуже розумний.

Я вірю (думаю), що він щира і чесна людина.

Всі сподівалися, що вона одружиться з Пітером.

Примітка. Після дієслів **think, consider, find** дієслово **be** іноді опускається:

Boldwood thought **her beautiful**.
(Hardy)

Болдвуд вважав, що вона гарна.

(Харді)

She found **the subject rather interesting**.

Вона переконалася, що цей предмет доволі цікавий.

You consider **yourself an impressive person, eh?** (Shaw)

Ви вважаєте себе людиною, що може справити враження, чи не так?

(Шоу)

в) Після дієслів або словосполучень, що виражають бажання та намір: **want хотіти; wish, desire бажати; intend, mean мати намір; would like хотів/хотіла/хотіли б** та ін.:

I **want you to come and dine with me**.

Я хочу, щоб Ви прийшли і пообідали зі мною.

I **would like him to think my proposal over**.

Я б хотіла, щоб він обдумав мою пропозицію.

I **didn't mean you to be offended**.

Я не хотів образити Вас.

г) Після дієслів та словосполучень, що виражають почуття та емоції:

like

подобатися, любити

love

любити, кохати

dislike

не любити

hate

ненавидіти

can not bear

не можу/не може/не можуть зносити, терпіти та ін.

I **like him to sing this song**.

Мені подобається, як він співає цю пісню.

I <i>hate</i> you to talk like that.	Я ненавиджу, коли Ви так розмовляєте.
She <i>cannot bear</i> her pupils to be late.	Вона не терпить, коли її учні запізняються.

д) Після дієслів, що виражають прохання, пораду, дозвіл, наказ або примус, застереження або попередження:

ask	<i>просити</i>
tell	<i>сказати, щоб</i>
request	<i>попросити</i>
advise	<i>радити</i>
recommend	<i>рекомендувати</i>
persuade	<i>переконати</i>
enable	<i>давати змогу</i>
encourage	<i>заохочувати</i>
get	<i>переконувати, примушувати</i>
allow/permit	<i>дозволяти</i>
let	<i>велити, дозволяти</i>
make/force	<i>примушувати</i>
order	<i>наказувати</i>
have	<i>примушувати</i>

Після дієслів **make, let, have** інфінітив уживається без частки **to**.

My aunt <i>asked</i> me to stay with her for some days more.	Моя тітонька попросила мене залишитися з нею ще на декілька днів.
Airplanes <i>enable</i> people to travel by air.	Літаки дають людям змогу подорожувати повітрям.
I shall <i>have</i> him come whether he wants to or not.	Я примушу його прийти, хоче він того чи ні.
He <i>doesn't allow</i> anybody to smoke in his room.	Він нікому не дозволяє палити в своїй кімнаті.
They <i>recommended</i> me to stay in that hotel.	Вони порадили мені зупинитися в тому готелі.
Tom <i>let</i> me take his car yesterday.	Том дозволив мені вчора взяти його автомобіль.
Hot weather <i>makes</i> me feel uncomfortable.	Коли погода жарка, я почуваю себе не дуже добре.

7.1.5.1. Переклад об'єктного інфінітивного комплексу українською мовою

Приклад	Як перекладається українською мовою
She watched him go up the street and enter the door. Вона спостерігала, як він пройшов по вулиці і зайшов у двері.	Перекладається додатковим підрядним реченням, підметом якого стає перша частина комплексу (іменник або займенник), а присудком — друга частина комплексу (інфінітив).
I don't like him to be so long alone. Мені не подобається, що він самотній так довго.	Перша частина комплексу (іменник або займенник) перекладається іменником або займенником у функції додатка, а друга частина (інфінітив) — інфінітивом.
He let me read his diary. Він дозволив мені почитати свій щоденник. They ordered him to do it. Вони наказали йому зробити це.	Перша частина комплексу (іменник або займенник) перекладається іменником або займенником у функції додатка, а друга частина (інфінітив) — інфінітивом.

7.1.6. Суб'єктний інфінітивний комплекс (The Subjective Infinitive Construction)

1. Суб'єктний інфінітивний комплекс складається з двох частин. Перша частина — це іменник у загальному відмінку або особовий займенник у називному відмінку, які у реченні виконують функцію підмета. Друга частина — це інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа чи предмет, позначений іменником або займенником у функції підмета. Інфінітив у реченні виконує функцію частини складеного дієслівного присудка.

Anna is said **to resemble** me. Кажуть, що Анна схожа на мене.

Anna ... to resemble — це суб'єктний інфінітивний комплекс, що складається з іменника **Anna**, який виконує в реченні функцію підмета та неозначеної форми дієслова **to resemble**, що виконує функцію частини складеного дієслівного присудка. Як бачимо, в наведеному прикладі перша і друга частини суб'єктного інфінітивного комплексу відокремлені одна від одної присудком речення **is said**.

Приклади речень із суб'єктним інфінітивним комплексом:

She is known to speak English well.	Всі знають, що вона добре розмовляє англійською мовою.
He is sure to come.	Немає сумніву, що він прийде.
She proved to be a talented writer.	Вона довела, що є талановитою письменницею.

2. Суб'єктний інфінітивний комплекс уживається з дієсловами-присудками у пасивному стані, що виражають:

а) Сприймання за допомогою органів чуття:

see	<i>бачити</i>
hear	<i>чути</i>
feel	<i>почувати</i>
notice	<i>помічати</i>
observe/watch	<i>спостерігати</i> та ін.

She was seen to disappear in the distance.	Бачили, як вона зникла удаліні.
He was heard to sing in the next room.	Було чути, як він співав у сусідній кімнаті.

б) Розумову діяльність:

think	<i>думати</i>
consider	<i>вважати</i>
know	<i>знати</i>
expect	<i>очікувати, сподіватися</i>
believe	<i>гадати, вірити</i>
suppose	<i>припускати</i>

Mark was thought to be honest and kind.	Марк вважався чесною і доброю людиною.
The delegation is expected to arrive tomorrow.	Сподіваються, що делегація прибуде завтра.

в) Прохання, дозвіл, наказ, примус:

ask/request	<i>попросити</i>
allow/permit	<i>дозволяти</i>
make/force/order	<i>примушувати, наказувати</i>

He was made to do his homework.	Його примусили виконати домашнє завдання.
She was asked to sing the song again.	Її попросили знову заспівати цю пісню.

г) А також з дієсловами **say сказати, казати; report повідомляти:**

She is said to come back from London.	Кажуть, що вона повертається з Лондона.
The deputies are reported to have gone for the holidays.	Повідомляють, що депутати пішли на канікули.

Примітка. Після всіх вищезгаданих дієслів-присудків у пасивному стані інфінітив уживається з часткою **to**.

3. Суб'єктний інфінітивний комплекс уживається з такими синонімічними парами дієслів в активному стані **appear — seem здаватися; happen — chance траплятися; prove — turn out виявлятися:**

They seemed to have forgotten him.	Здавалося, що вони його забули.
Yesterday we happened to see him.	Учора ми випадково побачили його.
The play proved to be a success.	Виявилось, що п'єса має успіх.

Примітка. Після дієслів **seem, appear, prove** дієслово-зв'язка **be** часто опускається:

He seems clever.	Здається, він розумний.
-------------------------	-------------------------

4. Суб'єктний інфінітивний комплекс уживається зі словосполученнями:

be likely	<i>слід очікувати/сподіватися, що ... (очевидно)</i>
be unlikely	<i>навряд чи ..., мало ймовірно</i>
be certain	<i>напевно, звичайно, неодмінно</i>
be sure	<i>обов'язково, безсумнівно, напевно</i>

They are likely to repair the car themselves.	Слід сподіватися, що вони самі відремонтують автомобіль.
He is unlikely to have written this book.	Мало ймовірно, що він написав цю книжку.
She is sure to come in time.	Вона, безсумнівно, прийде своєчасно.

7.1.6.1. Переклад суб'єктного інфінітивного комплексу українською мовою

Приклад	Як перекладається українською мовою
<p>Bob was heard to laugh heartily. Було чути, як Боб весело сміється</p> <p>He turned out to have no feeling for his nephew. Виявилось, що у нього немає ніяких почуттів до свого небожа.</p>	<p>Складнопідрядним реченням з безособовим головним реченням і підрядним додатковим реченням. Присудок англійського речення перетворюється на безособове головне речення, а суб'єктний інфінітивний комплекс — в підрядне додаткове речення, підметом якого стає перша частина комплексу (іменник або займенник), а присудком — друга частина (інфінітив).</p>
<p>He is said to know a lot about animals. Кажуть, що він багато знає про тварин.</p> <p>This summer is reported to be very hot. Повідомляють, що це літо буде дуже жарким.</p>	<p>Складнопідрядним реченням з неозначено-особовим головним реченням і підрядним додатковим реченням. Присудок англійського речення перетворюється на неозначено-особове головне речення, а суб'єктний інфінітивний комплекс — в підрядне додаткове речення, підметом якого стає перша частина комплексу (іменник або займенник), а присудком — друга частина (інфінітив).</p>
<p>The boys were allowed to play noisy games. Хлопчикам дозволили грати у гомінкі ігри.</p>	<p>Простим неозначено-особовим реченням, присудком якого стає присудок англійського речення. Перша частина комплексу (іменник або займенник) перетворюється на додаток, а друга частина (інфінітив) перекладається неозначеною формою дієслова.</p>
<p>She is sure to be back soon. Вона, напевно, скоро повернеться.</p>	<p>Простим реченням зі вставним словом, підметом якого стає перша частина комплексу (іменник або займенник), а присудком — друга частина (інфінітив). Присудок англійського речення перетворюється на вставне слово з відповідним значенням.</p>

7.1.7. Прийменниковий інфінітивний комплекс (The Prepositional Infinitive Construction)

1. Інфінітивний комплекс може вводитися прийменником **for** (іноді **on** або **upon** тільки після дієслова **rely** *покладатися*). Такий комплекс називається **прийменниковим інфінітивним** (Prepositional Infinitive Construction).

Прийменниковий інфінітивний комплекс складається з іменника в загальному відмінку або особового займенника в об'єктному відмінку та інфінітива. Перша частина комплексу, тобто іменник або займенник, позначає особу або предмет, що є суб'єктом або об'єктом дії, вираженої інфінітивом.

It was necessary **for him to leave.** Йому необхідно було поїхати.

...for him to leave — це прийменниковий інфінітивний комплекс, що складається із займенника **him**, перед яким стоїть прийменник **for**, і неозначеної форми дієслова **to leave**.

Приклади речень з прийменниковим інфінітивним комплексом:

This is **for him to decide.**
I rely **on you to come in time.**

Це він має вирішити сам.
Я розраховую на те, що Ви прийдете своєчасно.

The question was too difficult **for him to decide.**
I sometimes think it's a shame **for people to spend so much money this way.** (Dreiser)

Йому було дуже важко вирішити це питання.
Я іноді думаю, що соромно має бути людям витратити так багато грошей у такий спосіб.

(Драйзер)

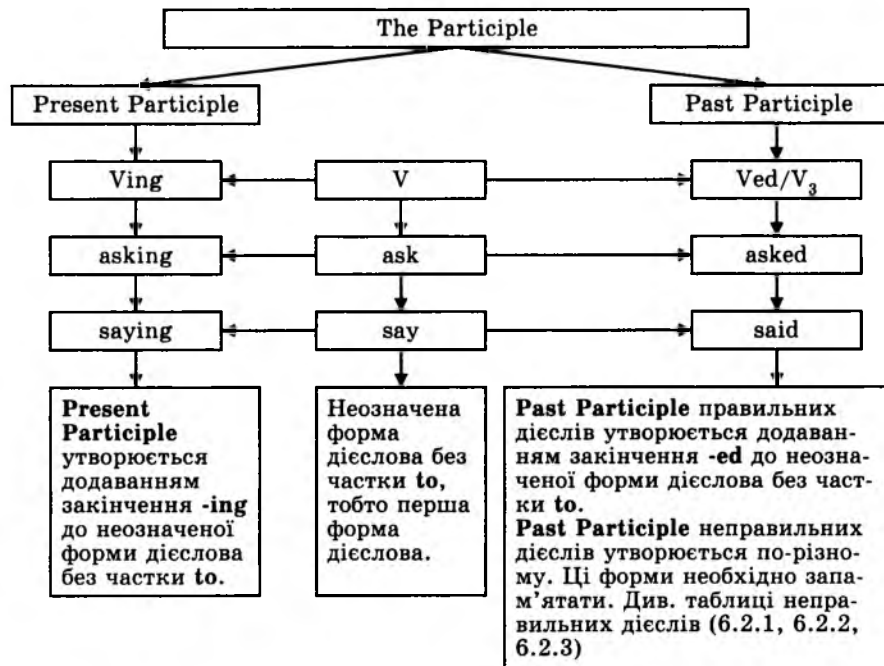
2. Прийменниковий інфінітивний комплекс уживається в різних синтаксичних функціях:

Функція	Приклад	Переклад українською мовою
1	2	3
Підмет	<p>1. For me to be on good terms with you is the most important thing.</p> <p>2. It's very pleasant for me to meet you.</p>	<p>Бути в добрих стосунках з тобою — це для мене найважливіша річ.</p> <p>Мені дуже приємно зустрічатися з вами.</p>
<p>Примітка. Якщо підмет, виражений прийменниковим інфінітивним комплексом, ставиться після присудка, тоді речення починається з it (приклад 2)</p>		

1	2	3
Частина складеного іменного присудка, тобто предикатив	That was for him to decide. This is for you to put it into practice.	Це він мав вирішити сам. Ви маєте реалізувати це на практиці.
Додаток	He waited for me to sit.	Він чекав, поки я сяду.
Означення	There was no home for him to go.	Не було такої оселі, куди б він міг піти.
Обставина мети	He opened the door of his room for her to come out.	Він відчинив двері своєї кімнати, щоб вона могла вийти.
Обставина наслідку	He spoke loud enough for you to hear.	Він говорив досить голосно, так що Ви могли його чути.

7.2. Дієприкметник (The Participle)

1. Дієприкметник (the Participle) — це неособова форма дієслова, яка поєднує в собі ознаки таких частин мови, як дієслово, прикметник і прислівник. В англійській мові розрізняють два дієприкметника — дієприкметник теперішнього часу (Present Participle або Participle I) і дієприкметник минулого часу (Past Participle або Participle II).

2. Особливості правопису при утворенні дієприкметників теперішнього часу від першої форми дієслова демонструє подана нижче таблиця:

	Перша форма дієслова	Дієприкметники теперішнього часу	Особливості правопису
1	write give close	writing giving closing	Кінцева німа буква e перед -ing опускається
2	sit run for'get ad'mit	sitting running forgetting admitting	Кінцева приголосна перед -ing подвоюється, якщо їй передують наголошений склад з коротким голосним звуком
3	travel ex'pel com'pel	travelling expelling compelling	Кінцева буква l перед -ing подвоюється, якщо їй передують короткий голосний звук (наголошений чи ненаголошений)
4	die lie tie	dying lying tying	Буквосполучення ie перед -ing змінюється на букву y
5	pre'fer re'fer oc'cur	preferring referring occurring	Кінцева буква r подвоюється, якщо останній склад наголошений і не є дифтонгом
6	play stay try fly	playing staying trying flying	Кінцева y перед -ing не змінюється незалежно від того, чи передують їй приголосна чи голосна буква
7	look cook book	looking cooking booking	Кінцева буква k після буквосполучення oo перед -ing не подвоюється, навіть якщо це буквосполучення передається коротким наголошеним голосним звуком
8	argue continue issue	arguing continuing issuing	Кінцева буква e опускається перед -ing , якщо дієслово, що закінчується на -ue , має більш ніж один склад
9	queue sue	queueing/ queuing sueing/suing	Кінцева буква e зберігається або опускається перед -ing , якщо дієслово, що закінчується на -ue , має один склад
10	dye	dyeing	Кінцева буква e зберігається перед -ing , якщо дієслово закінчується на -ye

3. Особливості вимови та правопису при утворенні дієприкметників минулого часу від першої форми правильних дієслів демонструє подана нижче таблиця:

	Перша форма правильного дієслова	Дієприкметник минулого часу	Особливості правопису та вимови
1	want land	wanted landed	Закінчення -ed вимовляється як /ɪd/ після звуків /t/ /d/
2	open play	opened played	Закінчення -ed вимовляється як /d/ після дзвінких приголосних і після голосних
3	work finish	worked finished	Закінчення -ed вимовляється як /t/ після глухих приголосних
4	carry reply	carried replied	Кінцева буква у перед закінченням -ed змінюється на і, якщо їй передує приголосна
5	enjoy play	enjoyed played	Кінцева буква у залишається незмінною перед -ed , якщо їй передує голосна
6	oc'cur pre'fer re'fer	occurred preferred referred	Кінцева буква г подвоюється перед закінченням -ed , якщо останній склад наголошений і не є дифтонгом
7	ad'mit fit hip	admitted fitted hipped	Кінцева приголосна перед -ed подвоюється, якщо їй передує наголошений склад з коротким голосним звуком
8	compel quarrel travel	compelled quarrelled travelled	Кінцева буква l перед закінченням -ed подвоюється, якщо їй передує короткий голосний звук, наголошений чи не наголошений
9	organize skate lace	organized skated laced	Кінцева німа буква e перед закінченням -ed опускається

7.2.1. Форми дієприкметника теперішнього часу та їх значення

1. **Present Participle** має такі форми:

Форми	Перехідні дієслова		Неперехідні дієслова
	Активний стан	Пасивний стан	Активний стан
Present Participle Simple	washing	being washed	running
Present Participle Perfect	having washed	having been washed	having run

2. **Present Participle Simple (Active and Passive)** вказує на дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом в особовій формі (дієсловом-присудком речення). Залежно від видо-часової форми дієслова-присудка дія, яку виражає **Present Participle Simple**, може відноситись до теперішнього, минулого або майбутнього часу:

Present

Listening to the tapes, I improve my English.

Слухаючи фонограми, я удосконалюю свою англійську мову.

Past

Listening to the tapes, I improved my English.

Слухаючи фонограми, я удосконалював свою англійську мову.

Future

Listening to the tapes, I'll try to improve my English.

Слухаючи фонограми, я намагатимуся удосконалити свою англійську мову.

Примітка. Якщо дія, виражена дієприкметником теперішнього часу, одночасна з дією дієслова-присудка, то сполучники **when** або **while** можуть уживатися перед дієприкметником теперішнього часу:

While (when) waiting for the guests she decorated the table with flowers.

Чекаючи на гостей, вона прикрасила стіл квітами.

3. Іноді **Present Participle Simple** виражає дію безвідносно до конкретного часу:

At last we came to the river **dividing** the city into two parts.

4. **Present Participle Simple** дієслів *see бачити; hear чути; come приходити; arrive прибувати; seize схопити; look дивитися; turn обертатися, повертатися* та ін. може виражати дію, що передує дії, вираженій дієсловом в особовій формі:

Hearing strange sounds in the street, I looked out of the window.

Нарешті ми підійшли до річки, що розділяє (розділяла) місто на дві частини.

Почувши незвичайні звуки на вулиці, я визирнула з вікна.

5. **Present Participle Perfect** означає дію, що передує дії, вираженій дієсловом в особовій формі:

Having seen the play before, he refused to go with us.

Він відмовився піти з нами, тому що бачив цю п'єсу раніше.

7.2.2. Функції дієприкметника теперішнього часу в реченні

Present Participle має такі функції в реченні:

	Функція	Приклад	Переклад українською мовою
1	2	3	4
1	Частина простого дієслівного присудка	We are looking forward to this journey.	Ми з нетерпінням чекаємо на цю подорож. (Дієсловом в особовій формі)
2	Означення	Barking dogs seldom bite. (Present Participle перед означуваним словом) We can see some boats sailing down the river. (Present Participle після означуваного слова)	Собаки, що гавкають, рідко кусають. (Підрядним означальним реченням) Ми бачимо човни, що пливають уздовж річки. (Підрядним означальним реченням)
3	Обставини: а) часу	Having reached the classroom, she heard the pupils greeted her cheerfully. Turning slowly, she went to her room. While waiting for the guests, she decorated the table with flowers.	Увійшовши до класу, вона почула, як учні весело її привітали. (Дієприслівником доконаного виду) Повільно повернувшись, вона пішла до своєї кімнати. Чекаючи на гостей, вона прикрасила стіл квітами. (Дієприслівником недоконаного виду)

1	2	3	4
	б) причини	Having awaked early in the morning, I could enjoy harmony with nature.	Прокинувшись рано вранці, я міг відчувати насолоду від гармонії з природою. (Дієприслівником доконаного виду)
	в) способу дії	Reading aloud every day, you improve your pronunciation.	Читаючи вголос кожного дня, ви удосконалюєте свою вимову. (Дієприслівником недоконаного виду)
	г) у функції обставини порівняння Present Participle вживається із сполучниками as if, as though <i>наче, ніби</i> .	She stopped as if waiting for him to tell something. He gave me a very long look as though seeing me for the first time.	Вона зупинилася, ніби чекаючи, що він щось скаже. (Дієприслівником недоконаного виду) Він пильно дивився на мене, наче бачив мене вперше. (Дієсловом в особовій формі)

7.2.3. Дієприкметник минулого часу (Past Participle)

1. **Past Participle** має такі форми:

- від правильних дієслів (додається **-ed** до основи дієслова):

ask — asked
pass — passed
play — played
paint — painted

Особливості вимови та правопису при утворенні дієприкметників минулого часу описані у розділі 7.2 (п. 3).

- від неправильних дієслів (змінюється основа дієслова):

make — **made**
see — **seen**
leave — **left**
take — **taken**

Дієприкметники минулого часу, тобто третя форма неправильних дієслів, подаються у розділах 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3.

2. **Past Participle**, утворений від перехідних дієслів, є пасивним дієприкметником, що називає ознаку особи або предмета, зумовлену дією іншої особи або предмета. Крім того, пасивні дієприкметники можуть називати ознаку особи або предмета, зумовлену зворотною дією тієї самої особи або предмета:

an **awarded worker** *нагороджений робітник* (робітника хтось нагородив)
 a **broken vase** *розбита ваза* (вазу хтось розбив)
 a **washed boy** *умитий хлопчик* (хлопчик сам умився або хтось його умив)

Якщо в реченні визначено особу, тобто суб'єкт дії, то **Past Participle** стоїть після означуваного слова, а за ним перед іменником, що позначає суб'єкт дії, уживається прийменник **by**:

Everybody liked the dinner **cooked by** my mother. Усім сподобався обід, приготований моєю мамою.

In the Ukrainian Art Museum you can see the pictures **painted by** famous artists. В Українському музеї образотворчого мистецтва можна побачити картини, написані знаменитими художниками.

3. Ознаку предмета чи особи можуть називати дієприкметники минулого часу, утворені від неперехідних дієслів, що означають перехід з одного стану в інший:

fade	<i>в'янути, линяти, затихати</i>	— faded
wither	<i>в'янути, сохнути, висушувати</i>	— withered
retire	<i>іти у відставку/на пенсію, звільнитися</i>	— retired
fall	<i>падати, спадати, знижуватися</i>	— fallen
ripen	<i>дозрівати</i>	— ripened
vanish	<i>зникати, зчезати</i>	— vanished

a withered flower	<i>зів'яла квітка</i>
a retired man	<i>людина, що пішла на пенсію</i>
a ripened apple	<i>дозріле яблуко</i>
a vanished spot	<i>пляма, що зникла</i>

4. **Past Participle** здебільшого означає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком:

The **frightened** boy hid himself behind the hedge. Переляканий хлопчик сховався за парканом.

5. **Past Participle** може іноді означати дію, одночасну з дією, вираженою дієсловом-присудком, а також дію, безвідносну до часу виконання:

Tom was the happy father **adored by** his children. Том був щасливим батьком, якого обожнювали власні діти.

Clothes **made of** silk look elegant. Одяг, виготовлений з шовку, виглядає елегантно.

7.2.4. Функції дієприкметника минулого часу в реченні

Past Participle має такі функції в реченні:

	Функція	Приклад	Переклад українською мовою
1	2	3	4
1	Частина простого присудка	We have recently bought a new car. Many new schools were built in our city last year.	Ми недавно купили новий автомобіль. (Дієсловом в особовій формі) Багато нових шкіл були збудовані в нашому місті минулого року. (Пасивним дієприкметником)
2	Предикатив, тобто частина складеного іменного присудка	The shop is closed .	Крамниця зачинена. (Пасивним дієприкметником)
3	Означення	A watched pot never boils. (Past Participle перед означуваним словом) The party took place in the nicely decorated room. (Past Participle перед означуваним словом) The conference organized by the British Council was very interesting. (Past Participle після означуваного слова)	Горщик, за яким наглядають, ніколи не кипить. (Підрядним означальним реченням) Вечірка проходила в чудово прикрашеній кімнаті. (Пасивним дієприкметником) Конференція, яка була організована Британською Радою, пройшла дуже цікаво. (Підрядним означальним реченням)

1	2	3	4
4	Обставини У функції обставин часу, причини, мети, способу дії і порівняння Past Participle частіше вживається із сполучниками when коли; unless якщо не; until доти, поки; if якщо, якби; as if, as though наче, ніби; though хоч	Changed into the uniform, he looked younger and slimmer. When questioned , she felt very nervous. The article can't go to press until signed by the editor. She was ready to take a step which if mistaken might lead to further complications. She screamed as if badly hurt . Though exhausted , we didn't want to sleep.	Переодягнувшись у форму, він виглядав молодшим і стрункішим. (Дієприслівником доконаного виду) Коли її розпитували, вона дуже хвилювалася (Підрядним реченням часу) Стаття не може з'явитися у пресі, поки вона не буде підписана редактором. (Підрядним реченням часу) Вона була готова зробити крок, котрий, у разі помилковості, міг привести до подальших ускладнень. (Підрядним реченням умови) Вона зойкнула, наче дуже забилася. (Пасивним дієприкметником) Хоч і стомлені, ми не хотіли спати. (Пасивним дієприкметником)

7.2.5. Об'єктний дієприкметниковий комплекс (The Objective Participial Construction)

1. Об'єктний дієприкметниковий комплекс складається з двох частин. Перша частина цього комплексу — це іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку. Друга частина комплексу — дієприкметник, що виражає дію, яку виконує або зазнає особа чи предмет, позначений іменником або займенником. Об'єктний дієприкметниковий комплекс виконує в реченні функцію складного додатка (Complex Object) і завжди стоїть після дієслова-присудка.

a) I heard **them talking** about it. Я чув, як вони про це розмовляли.

... them talking — це об'єктний дієприкметниковий комплекс, що виконує функцію додатка до дієслова-присудка **heard**, і складається із займенника в об'єктному відмінку **them** і **Present Participle** — **talking**, що означає дію, яку виконували суб'єкти, позначені займенником **them**.

b) I want **the letters typed** at once. Я хочу, щоб листи були надруковані негайно.

... the letters typed ... — це об'єктний дієприкметниковий комплекс, що виконує функцію додатка до дієслова-присудка **want**, і складається з іменника **the letters** і **Past Participle** — **typed**, що означає дію, якої зазнає об'єкт, позначений іменником **the letters**.

2. В об'єктному дієприкметниковому комплексі вживаються:

a) Present Participle Simple Active:

I saw **him running** across the field. Я бачила, як він біг через поле.
I have never heard **her boasting**. Я ніколи не чув, щоб вона вихвалялася.

b) Past Participle:

I heard **his name mentioned**. Я чув, як назвали його ім'я.
He wants **it done** in time. Він хоче, щоб це було зроблено своєчасно.

3. Об'єктний дієприкметниковий комплекс уживається:

a) Після дієслів, що виражають сприймання за допомогою органів чуття:

see	<i>бачити</i>
hear	<i>чути</i>
feel	<i>почувати</i>
watch/observe	<i>спостерігати</i>
notice	<i>помічати та ін.</i>

I **watched** my child **taking** his first steps. Я спостерігала, як моя дитина робила свої перші кроки.
He **felt** himself **clutched** by the collar. Він відчув, як його схопили за комірець.

b) Після дієслів, що виражають розумову діяльність:

consider	<i>вважати, думати</i>
understand	<i>розуміти</i>

I **consider** him admitted to the exams.

Я думаю, що його допустили до екзаменів.

в) Після дієслова **find** *виявляти, знаходити, заставати, застати*:

She **found** the child crying.
I **found** the texts typed.

Вона застала дитину плачучою.
Виявилось, що тексти надруковані.

г) Після деяких дієслів, що виражають бажання:

want, wish, desire *хотіти, бажати*. У цьому випадку вживається тільки Past Participle:

She **wants** these letters sent in time.
Everybody **wished** the work done in some days.

Вона хоче, щоб ці листи відправили своєчасно.
Усі хотіли, щоб робота була завершена за кілька днів.

д) Після дієслів **have** і **get**. У цьому випадку вживається тільки Past Participle:

I **have** my shoes cleaned every morning.
He **has** his hair cut once a month.
You can **get** your clothes made in Europe.
You must **have** the parcel sent tomorrow.

Я чищу свої черевики кожного ранку.
Він підстригається один раз на місяць.
Ви можете замовити собі одяг в Європі.
Ви повинні відправити посылку завтра.

Примітка. Деякі особливості вживання об'єктного дієприкметникового комплексу з Past Participle після дієслова **have** описані у параграфі 6.6.1.

е) Після словосполучень **won't have, cannot have** у значенні *не дозволяти*:

I **won't have** those fellows ringing up and asking questions ...
I **cannot have** him making so much noise when everybody is asleep.

Я не дозволю тим хлопцям телефонувати і запитувати...
Я не можу дозволити йому галасувати так, коли всі сплять.

7.2.5.1. Переклад об'єктного дієприкметникового комплексу українською мовою

Приклади	Як перекладається українською мовою
1. I watched my children playing in the yard. Я спостерігала, як мої діти грали у дворі.	Перекладається підрядним додатковим реченням, підметом якого стає перша частина звороту (в даному випадку іменник children), а присудком — друга частина (в даному випадку Present Participle playing).
2. Everybody wished the work done in time. Всі хотіли, щоб робота була завершена вчасно.	Підрядним додатковим реченням, підметом якого стає іменник the work , а Past Participle done перекладається дієсловом у пасивному стані і стає присудком цього підрядного речення.
3. I have my shoes cleaned every morning. Я чищу свої черевики кожного ранку. 4. I must get the parcel sent tomorrow. Я повинен відправити посылку завтра.	Простим двоскладовим реченням, в якому перша частина комплексу стає додатком, а друга частина — Past Participle — присудком. Підмет зберігає свою функцію.

7.2.6. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс (The Subjective Participial Construction)

1. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс складається з двох частин. Перша частина — це іменник у загальному відмінку або особовий займенник у називному відмінку, які в реченні виконують функцію підмета. Друга частина — це переважно Present Participle, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа чи предмет, позначений іменником або займенником у функції підмета. Present Participle виконує в реченні функцію частини складеного дієслівного присудка.

You were seen **buying** books. Бачили, як ви купували книжки.

You ... buying — це суб'єктний дієприкметниковий комплекс, що складається із займенника **you**, який виконує функцію підмета та Present Participle — **buying**, що виконує функцію частини складеного дієслівного присудка. Перша і друга частини суб'єктного дієприкметникового комплексу відокремлені одна від одної присудком речення **were seen**.

2. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс уживається в основному після дієслів, що виражають сприймання за допомогою органів чуття: *see бачити; hear чути* та ін.:

They were heard talking together.	Чули, як вони розмовляли між собою.
The horse was seen descending the hill.	Бачили, як кінь спускався з пагорба.

3. Англійське речення з суб'єктним дієприкметниковим комплексом перекладається на українську мову переважно складнопідрядним реченням з неозначено-особовим головним реченням і підрядним додатковим:

She was heard playing the piano and singing a lovely song.	Було чути, як вона грала на піаніно і співала чудову пісню.
---	---

7.2.7. Незалежні дієприкметникові комплекси (Absolute Participial Constructions)

1. До незалежних дієприкметникових комплексів належать: **незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника** — The Nominative Absolute Participial Construction; **незалежний дієприкметниковий комплекс з прийменником** — The Prepositional Absolute Participial Construction.

2. Незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника становить автономну одиницю речення, що складається з іменника у загальному відмінку або займенника у називному відмінку плюс Present або Past Participle, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа чи предмет, позначений цим іменником або займенником. Незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника як автономна одиниця речення відокремлюється комою або крапкою з комою; іменник у загальному відмінку або займенник у називному відмінку не є підметом речення:

The work completed,	he had three months' leave.	(Коли робота була завершена, він одержав тримісячну відпустку.)
----------------------------	-----------------------------	---

The work completed — це незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника. Він складається з іменника у загальному відмінку **the work** і Past Participle **completed**, що виражає дію, якої зазнає іменник **the work**. Цей іменник не є підметом речення. Підметом речення є займенник **he**.

3. Незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника виконує в реченні функції:

а) **Обставини часу** і перекладається українською мовою підрядним реченням часу:

A chapter having been read through twice, the books were closed and the girls examined. (Brontë)	Коли розділ був прочитаний двічі, книги закрили, і дівчаток проекзаменували. (Бронте)
--	---

б) **Обставини причини** і перекладається на українську мову підрядним реченням причини:

It being too late, we took our coats and went home.	Ми взяли свої пальта і пішли додому, тому що було вже дуже пізно.
--	---

в) **Супровідних обставин**; у цій функції незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника ставиться переважно наприкінці речення і перекладається українською мовою дієприслівниковим зворотом або окремим реченням у складносурядному реченні:

The old man sat silent, his head bent. They lived the life of normal suburban children, school and holidays passing in a gentle rhythm.	Старий сидів мовчки, опустивши голову. Вони жили життям нормальних приміських дітей; навчання і канікули йшли своїм розміреним ритмом.
---	---

г) **Обставини умови**; у цій функції незалежний дієприкметниковий комплекс без прийменника трапляється рідко, в основному з дієприкметниками теперішнього часу **permitting** (від дієслова **permit дозволяти, давати можливість**) і **failing** (від дієслова **fail зазнати невдачі, не зробити, ухилитися**); перекладається українською мовою підрядним реченням умови:

Our plan failing, we won't complete our work in time. The weather permitting, we shall go yachting tomorrow.	Якщо наш план зазнає невдачі, ми не завершимо роботу вчасно. Якщо погода дозволить, ми попливемо завтра на яхті.
---	---

4. Незалежний дієприкметниковий комплекс з прийменником вводить прийменником **with**, становить автономну одиницю речення, відокремлюється комою і складається з іменника у загальному відмінку або займенника в об'єктному відмінку та Present

або Past Participle, що виражає дію, якої зазнає особа чи предмет, позначений іменником або займенником. Незалежний дієприкметниковий комплекс з прийменником виконує в реченні функцію супровідних обставин і перекладається на українську мову дієприслівниковим зворотом або окремим реченням у складносурядному реченні:

Maggie had started up and sat down again, with her heart beating violently... (Eliot)	Меггі піднялася, потім знову сіла, її серце сильно билосся. (Еліот)
He had ceased to gesticulate, he was standing, with his arms crossed and his head bent.	Він перестав жестикулювати і стояв, схрестивши руки і опустивши голову.

5. Незалежні дієприкметникові комплекси вживаються в основному в художніх творах, наукових працях і дуже рідко в усному мовленні.

7.2.8. Незалежні комплекси без дієприкметників (Absolute Constructions without Participles)

1. До незалежних комплексів без дієприкметників належать:

The Nominative Absolute Construction — номінативний незалежний комплекс;

The Prepositional Absolute Construction — прийменниковий незалежний комплекс.

2. **The Nominative Absolute Construction** уживається в реченні у функціях:

а) **Обставини часу** і перекладається українською мовою підрядним реченням часу:

The experiments over , the newspaper correspondents attacked the young scientists with questions.	Коли експерименти закінчилися, газетні репортери атакували молодих учених своїми запитаннями.
--	---

б) **Супровідних обставин** і перекладається на українську мову дієприслівниковим зворотом, окремим реченням у складносурядному реченні або іменником з прийменником з:

Julia looked very well, her eyes bright and cheerful.	Джулія виглядала дуже добре, а очі її були яскраві й життєрадісні.
--	--

There she stood, a cup of coffee in her hand.	Вона стояла з чашкою кави в руках.
--	------------------------------------

3. Слід звернути увагу на різницю у значенні таких незалежних комплексів:

The lesson (concert, lecture) over
The lesson (concert, lecture) being over

а) **The lesson (concert, lecture) over** — незалежний комплекс без дієприкметника. Він виконує в реченні функцію обставин часу і перекладається на українську мову підрядним реченням часу:

The lessons over , we went home.	Коли уроки закінчилися, ми пішли додому.
---	--

б) **The lesson (concert, lecture) being over** — незалежний комплекс з дієприкметником. Він виконує в реченні функцію обставин причини і перекладається українською мовою підрядним реченням причини:

The concert being over , we went home.	Ми пішли додому, бо концерт закінчився.
---	---

4. **The Prepositional Absolute Construction** уживається в реченні переважно у функції супровідних обставин і перекладається на українську мову дієприслівниковим зворотом або окремим реченням у складносурядному реченні:

Becky sprang away and ran around the desks and benches, with Tom after her , and took refuge in a corner at last, with her little white apron on her face. (Twain)	Бекі підскочила, побігла між столами і лавами, а Том побіг за нею. Нарешті вона сховалася в кутку, заклавши обличчя маленьким білим фартухом. (Твен)
Now he sat down in an armchair opposite Charlie, ... with his hands on his knees. (Priestley)	Зараз він сів у крісло проти Чарлі, ... поклавши руки на коліна. (Прістлі)

5. **Absolute Constructions without participles** (незалежні комплекси без дієприкметників) відокремлюються в англійському реченні комою або крапкою з комою:

Catherine looked at me all the time, her eyes happy. (Hemingway)	Кетрін увесь час дивилася на мене; очі її були щасливими. (Хемінгуей)
---	---

7.3. Герундій (The Gerund)

1. **Герундій** — це неособова форма дієслова, яка поєднує в собі дієслівні ознаки з іменниковими. В українській мові немає аналогічної форми дієслова, тому в залежності від контексту герундій перекладається на українську мову неозначеною або особовою формою дієслова, дієприслівником, іменником, підрядним реченням тощо:

Going to concerts was the only thing he enjoyed.	Ходити на концерти було єдиним, що йому подобалося.
What about going to London?	Як ти ставишся до того, щоб поїхати до Лондона?
The bus passed us without stopping.	Автобус проїхав повз нас, не зупиняючись.
Her playing piano was wonderful.	Її гра на піаніно була чудовою.
I must apologize for having interrupted your conversation.	Я вибачаюсь, що перервав вашу розмову.

2. **Герундій** утворюється додаванням **-ing** до неозначеної форми дієслова без частки **to**, тобто співпадає за формою з Present Participle:

ask + **ing** = asking
 write + **ing** = writing
 put + **ing** = putting
 lie + **ing** = lying
 play + **ing** = playing
 spy + **ing** = spying

Примітка. При утворенні герундія за допомогою **-ing** слід дотримуватись тих самих правил правопису, що і при утворенні дієприслівника теперішнього часу, тобто **Present Participle** (див. розд. 7.2, п. 2).

7.3.1. Дієслівні характеристики герундія

1. **Герундій**, утворений від перехідних дієслів, вживається з прямим додатком:

Thank you for helping me.	Дякую, що допомогли мені.
I am fond of translating articles like this.	Мені подобається перекладати такі статті.

2. **Герундій** може мати означення, виражене прислівником:

I am surprised at his missing the lessons <i>so often</i> .	Я здивований, що він так часто пропускає заняття.
---	---

3. **Герундій** має такі граматичні категорії дієслова: відносний час і стан (активний і пасивний):

Форми герундія неперехідних дієслів

	Active Voice
Simple	going
Perfect	having gone

Форми герундія перехідних дієслів

	Active Voice	Passive Voice
Simple	opening/reading	being opened/read
Perfect	having opened/read	having been opened/read

4. **Simple Gerund** (active and passive) означає переважно дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом в особовій формі, тобто дієсловом-присудком речення:

She is busy in writing an article.	Вона зайнята написанням статті.
He walked on without turning his head.	Він продовжував йти, не повертаючи голови.
I will be surprised at your going there.	Я буду здивована, якщо ви поїдете туди.

Примітка. Дія, виражена герундієм, у цьому випадку відноситься до того часу, в якому вживається дієслово-присудок.

5. **Simple Gerund** може виражати дію безвідносно до якогось певного часу:

Smoking is bad for your health.	Паління шкодить вашому здоров'ю.
I find working in the garden very relaxing.	Я вважаю, що робота в саду значно зменшує напруження.

6. **Simple Gerund** може виражати майбутню дію по відношенню до дії, вираженої такими дієсловами в особовій формі: **intend мати намір; suggest пропонувати; insist наполягати**:

I **intend** visiting them in some days. Я маю намір відвідати їх через декілька днів.

7. **Simple Gerund** може виражати дію, що передує дії, вираженій такими дієсловами в особовій формі:

apologize	<i>просити пробачення</i>
excuse	<i>пробачати</i>
forget	<i>забувати</i>
remember	<i>пам'ятати, пригадувати</i>
thank	<i>дякувати</i>

Thank you for coming in time. Дякую, що прийшли вчасно.
He can **remember** his staying in hospital. Він пам'ятає, як перебував в шпиталі.

8. **Perfect Gerund** виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом в особовій формі:

She denies having spoken with him.	Вона заперечує те, що розмовляла з ним.
I am surprised at his having missed so many lessons this term.	Я здивований, що він пропустив так багато занять у цьому семестрі.

9. **Герундій** уживається в активному стані, якщо іменник або займенник, якого він стосується, позначає суб'єкт дії, вираженої герундієм:

The little boy couldn't keep from crying when he fell down.	Маленький хлопчик не міг стримати сльози, коли впав.
---	--

10. **Герундій** уживається в пасивному стані, якщо іменник або займенник, якого він стосується, позначає об'єкт вираженої герундієм дії:

He felt miserably after being accused in what he hadn't done.	Він почував себе нещасним після звинувачування в тому, чого він не робив.
Before being sent the letters should be stamped.	До того як відправити, листи необхідно проштампувати.

7.3.2. Іменникові властивості герундія

1. **Герундій** у реченні виконує такі властиві іменнику синтаксичні функції: підмета, прямого і прийменникового додатка, предикатива та ін.:

Swimming is my favourite sport. (Підмет)	Плавання — мій улюблений вид спорту.
I like doing things in time. (Прямий додаток)	Мені подобається робити все вчасно.
She is afraid of staying alone. (Прийменниковий додаток)	Вона боїться залишатися на самоті.
Reading means improving knowledge. (Підмет, предикатив)	Читати означає удосконалювати знання.

2. **Герундій** може вживатися з прийменником:

Thank you for sending this magazine for me.	Дякую, що прислали цей журнал для мене.
He is fond of collecting stamps.	Він захоплюється збиранням марок.

3. Перед герундієм може вживатися присвійний займенник або іменник у присвійному відмінку:

What will you do after your leaving school?	Що ти робитимеш після закінчення школи?
I am looking forward to Ok-sana's coming in July.	Я з нетерпінням чекаю на приїзд Оксани у липні.

Примітка. В сучасній англійській мові іменник, що стоїть перед герундієм, частіше вживається у загальному, а не в присвійному відмінку:

I am looking forward to **Ok-sana coming** in July.

7.3.3. Уживання герундія

1. **Герундій** завжди вживається після певних дієслів:

admit	<i>допускати, припускати</i>
avoid	<i>уникати</i>
consider	<i>розглядати, обмірковувати</i>
delay	<i>затримувати, відкладати</i>
deny	<i>заперечувати, відкидати</i>

enjoy	діставати задоволення, подобатися
excuse	вибачати
fancy	уявляти собі
finish	закінчувати
forgive	вибачати
imagine	уявляти собі
involve	утягати, уплутувати
mind	мати на увазі, пам'ятати
miss	пропускати, промахнутися
postpone	відкладати
practise	тренувати, практикувати
regret	жалкувати, шкодувати
risk	ризикувати, ризикнути
suggest	пропонувати

I enjoy staying in hotels.	Мені подобається зупинятися в готелях.
He avoids working at the weekend.	Він уникає працювати в суботу і в неділю.
Excuse his being so impolite.	Вибачте, що він такий неввічливий.
They delayed going to London.	Вони відклали поїздку до Лондона.
He just missed being killed.	Його мало не вбили.
She suggested going out for a walk.	Вона запропонувала вийти прогулятися.
They postponed meeting till Friday.	Вони відклали зустріч до п'ятниці.

Примітка

а) Дієслова **fancy**, **imagine** у сполученні з герундієм уживаються в окличних реченнях:

Fancy living in such conditions! Уяви собі життя в таких умовах!

б) Дієслово **mind** у сполученні з герундієм уживається в питальних і заперечних реченнях:

I **don't mind** going and seeing her. Я не проти того, щоб провідати її.
Do you **mind** my helping you? Ти не проти, щоб я допоміг тобі?

2. Герундій уживається після таких дієслів з прийменниками:

accuse of	звинувачувати в
agree to	погоджуватися з
approve of	схвалити

burst out	вибухнути/раптово розпочати
carry on	продовжувати
complain of	скаржитися на/жалітися на
depend on	залежати від
give up	перестати/відмовитися від
go on	продовжувати щось робити
feel like	бути схильним до/мати настрій
insist on	наполягати на
keep on	продовжувати
leave off	перестати
object to	заперечувати/противитися
persist on	наполягати на
prevent from	запобігати, не допускати
put off	відкладати
rely on	покладатися на, бути впевненим у
speak of	згадувати про
suspect of	підозрювати в
thank for	дякувати за
think of	обмірковувати

They went on talking.	Вони продовжували розмовляти.
He gave up smoking after the baby's birth.	Він кинув палити після народження дитини.
I don't feel like going out in such weather.	У мене немає настрою виходити в таку погоду.
Everyboby approved of buying a new car.	Усі схвалили купівлю нового автомобіля.
He insisted on moving to London.	Він наполягав на тому, щоб переїхати до Лондона.

3. Герундій уживається після певних сталих словосполучень:

give up the idea of	відмовитися від наміру
get used to	звикати до
look forward to	очікувати з радістю
not to like the idea of	не подобатися (про ідею)
miss an opportunity of	втратити можливість, пропустити нагоду

We were looking forward to our going to the sea.	Ми з нетерпінням чекали на нашу поїздку до моря.
Don't miss your opportunity of listening to this pianist.	Не пропусти нагоду послухати цього піаніста.

4. Герундій уживається після словосполучень з дієсловом **be**:

be afraid of	<i>боятися</i>
be aware of	<i>знати, усвідомлювати</i>
be busy in	<i>бути зайнятим в</i>
be capable of	<i>бути здатним до</i>
be famous for	<i>бути знаменитим</i>
be fond of	<i>захоплюватися, любити</i>
be guilty of	<i>бути винним</i>
be keen on	<i>дуже захоплюватися</i>
be pleased/displeased at	<i>бути задоволеним/незадоволеним</i>
be proud of	<i>гордитися, пишатися</i>
be sure of	<i>бути впевненим</i>
be surprised at	<i>бути здивованим</i>
be tired of	<i>бути втомленим</i>
be worth	<i>бути вартим</i>
be no point in	<i>не мати сенсу</i>

<i>I am fond of collecting old postcards.</i>	Я захоплююсь колекціонуванням старих поштових листівок.
<i>We are proud of living in Kyiv.</i>	Ми пишаємося тим, що мешкаємо в Києві.
<i>There is no point in waiting for them all day.</i>	Немає сенсу чекати на них увесь день.
<i>This film is worth seeing.</i>	Цей фільм варто подивитися.

5. У сполученні з дієсловом **go** герундій уживається для вираження певної діяльності, частіше спортивної:

go cycling	<i>займатися велосипедним спортом</i>
go swimming	<i>займатися плаванням</i>
go sailing	<i>займатися парусним спортом</i>
go riding	<i>займатися кінним спортом</i>
go fishing	<i>займатися рибною ловлею</i>
go shopping	<i>робити покупки</i>
go sightseeing	<i>оглядати визначні пам'ятки</i>

<i>I always dreamed to go sailing.</i>	Я завжди мріяла займатися парусним спортом.
<i>If you want to go sightseeing you can't go shopping.</i>	Якщо ти хочеш оглянути визначні пам'ятки, ти не зможеш зробити покупки.
<i>Go swimming, it'll make you slim and healthy.</i>	Займайся плаванням, воно зробить тебе стрункою і здоровою.

7.3.4. Функції герундія в реченні

Функція	Приклад	Як перекладається українською мовою
1	2	3
Підмет	Teaching is a teacher's occupation. Викладання — робота вчителя.	Іменником
Частина складеного дієслівного присудка	We intend going to the Crimea. Ми збираємося поїхати до Криму.	Інфінітивом
Частина складеного іменного присудка	My favourite occupations are reading and travelling . Мої улюблені заняття — це читання та подорожування.	Іменником
Прямий додаток	I like reading illustrated magazines. Мені подобається читати журнали з ілюстраціями.	Інфінітивом
Прийменниковий додаток	The weather is nice for planting vegetables. Гарна погода для садіння овочів.	Іменником
Означення	I don't like her manner of speaking . Мені не подобається її манера говорити.	Інфінітивом
Обставина часу (У цій функції перед герундієм уживаються прийменники after, before, on, upon, in, at)	On returning home I found a letter on my table. Повернувшись додому, я знайшов на столі листа.	Дієприслівником
	After working in the garden, I feel better. Після роботи в саду я почуваюся краще.	Іменником
Обставина способу дії (У цій функції перед герундієм може вживатися прийменник by)	You can improve your knowledge by reading books. Ти можеш збагатити свої знання, читаючи книжки (читанням книжок).	Дієприслівником або іменником
Обставина мети (У цій функції герундій уживається переважно з прийменником for)	One side of the gallery was used for dancing . Одна сторона галереї використовувалась для танців.	Іменником

1	2	3
Обставина причини (У цій функції герундій уживається переважно з прийменниками for, for fear of, owing to)	Owing to her nursing , he soon recovered. Завдяки її догляду він скоро видужав.	Іменником
Обставина допустовості (У цій функції герундій уживається з прийменником in spite of)	In spite of being busy , he did all he could to help her. Незважаючи на зайнятість, він робив усе можливе, щоб допомогти їй.	Іменником

7.3.5. Уживання герундія або інфінітива

1. У багатьох випадках з дієсловами і дієслівними словосполученнями вживаються як інфінітив, так і герундій:

It started to **snow/snowing**. Почав іти сніг.
He proposed to **read/reading**. Він запропонував почитати.

2. Але в деяких випадках зміст висловлювання змінюється в залежності від того, уживається після дієслова герундій чи інфінітив. Так, після дієслів **prefer віддавати перевагу; like, love любити; hate ненавидіти** висловлювання набуває загального значення, якщо з цими дієсловами вживається герундій:

I **love going** to parties. Мені подобається ходити на вечірки.
He **hates driving** after dark. Він ненавидить керувати автомобілем, коли смеркне.

Висловлювання набуває конкретного значення, якщо з цими ж дієсловами вживається інфінітив:

I **love to go** to my friends' parties. Мені подобається ходити на вечірки моїх друзів.
I **hate to read** books while eating as many people do. Я ненавиджу читати книжки під час їжі, як це роблять багато людей.

3. У сполученні з дієсловами **remember пам'ятати; forget забувати** інфінітив відносить дію до майбутнього часу, а герундій — до минулого часу:

Remember to put some petrol in the car! Пам'ятай, що машину необхідно заправити. (В машині немає бензину, її необхідно буде заправити.)

Don't forget to post the letter! Не забудь відправити листа! (Лист ще не відправлено, його необхідно буде відправити.)

He **remembers being unhappy** in his childhood. Він пам'ятає, що був нещасним у дитинстві. (Дитинство минуло, але ж він пам'ятає, яким воно було.)

I'll never **forget meeting** you. Я ніколи не забуду, як ми зустрілися. (Зустріч була у минулому, але я не можу її забути.)

4. У сполученні з дієсловом **need** герундій означає, що необхідно щось зробити з особою чи предметом, що є підметом речення, а інфінітив означає, що підмет має щось зробити сам:

The room **needs repairing**. Кімнату необхідно відремонтувати.
He **needs to go** for a walk. Йому необхідно вийти на прогулянку.

5. Дієслово **stop** у сполученні з герундієм означає *припинити щось робити*, а в сполученні з інфінітивом — *зупинитися, щоб щось зробити*:

He **stopped smoking** years ago and looks very handsome now. Він перестав палити багато років тому і зараз дуже гарно виглядає.
He **stopped to talk** to his friend. Він зупинився, щоб поговорити зі своїм другом.

6. Дієслово **try** у сполученні з інфінітивом означає мету, тобто що саме ви збираєтесь зробити, а у сполученні з герундієм — метод, який ви використовуєте, щоб досягти певної мети:

I **try to learn** English. So I **try reading** English books, **doing** a lot of exercises and **listening** to English speech over the radio. Я намагаюся вивчити англійську мову. Тому я намагаюся читати англійські книжки, виконувати багато вправ і слухати англійську мову по радіо.

7.3.6. Герундій і віддієслівний іменник (The Gerund and the Verbal Noun)

1. Віддієслівний іменник (the verbal noun) — це іменник, утворений від дієслова за допомогою **-ing**.

2. Основні відміни між герундієм і віддієслівним іменником:

а) Герундій має властивості іменника і дієслова, а віддієслівний іменник має лише властивості іменника.

б) Герундій уживається без артикля, а віддієслівний іменник може вживатися з артиклем:

My hair needs brushing . (Gerund)	Мое волосся необхідно розчесати.
I want you to give my hair a good brushing . (Verbal noun)	Я хочу, щоб ти мене гарно розчесала.

в) Герундій не має форми множини, а віддієслівний іменник має форму множини:

Our likings often depend on our income. (Verbal noun)	Наші уподобання часто залежать від наших прибутків.
Our staying here doesn't depend on our liking . (Gerund)	Наше перебування тут не залежить від нашого уподобання.

г) Герундій, утворений від перехідних дієслів, уживається з прямим додатком:

I gave up reading books while eating.	Я вже не читаю книжки під час їжі.
--	------------------------------------

Віддієслівний іменник, утворений від перехідних дієслів, не вживається з прямим додатком; він набуває додатка з прийменником **of**:

I was concentrated on the reading of the newspaper .	Я зосередилася на читанні газети.
---	-----------------------------------

Розділ 8. ПРИСЛІВНИК (THE ADVERB)

8.1. Загальна характеристика прислівника

1. Прислівником називається незмінна самостійна частина мови, яка характеризує дію, стан або ознаку предмета. Прислівники вживаються з дієсловами, прикметниками та іншими прислівниками:

He spoke resolutely .	Він говорив рішуче.
It's a reasonably cheap restaurant.	Це доволі дешевий ресторан.
She knows him very well .	Вона знає його дуже добре.

2. За формою прислівники поділяються на:

- прості (simple): **here тут; there там, туди; now тепер, зараз; soon скоро, незабаром; late пізно; very дуже** і т. ін.;
- похідні (derivative): **slowly повільно; forward вперед; likewise також, теж, подібно** і т. ін.;
- складні (compound): **somewhere де-небудь, куди-небудь; anyhow так або інакше, будь-яким способом; nowhere ніде, нікуди** і т. ін.;
- складені (composite): **at once відразу, негайно; at last нарешті** і т. ін.

3. За значенням прислівники в англійській мові поділяються на такі групи:

прислівники часу (adverbs of time): **today сьогодні; yesterday вчора; now тепер; soon незабаром; early рано; late пізно; then тоді;**

before до того як; **afterwards** згодом, пізніше; **immediately** негайно, невідкладно та ін.;

прислівники місця і напрямку (adverbs of place and direction): **here** тут; **there** там; **where** де; **near** поблизу; **backward** назад, задом наперед; **upstairs** вгору (по сходах), нагорі; **above** зверху та ін.;

прислівники способу дії (adverbs of manner): **quickly** швидко; **well** добре; **slowly** повільно; **easily** легко; **kindly** привітно, ласкаво, люб'язно; **sincerely** щиро та ін.;

прислівники повторюваності й частотності (adverbs of repetition and frequency): **often** часто; **seldom** рідко; **ever** будь-коли; **never** ніколи; **sometimes** іноді; **always** завжди та ін.;

прислівники міри й ступеня (adverbs of measure and degree): **very** дуже; **quite** зовсім; **little** мало; **too** занадто; **much** багато; **rather** краще, радше, охоче, переважно; **almost** майже, мало не; **enough** доволі, досить та ін.;

прислівники причини і наслідку (adverbs of cause and consequence): **rashly** необачно, необдуманно, згарячу; **willy-nilly** хоч-не-хоч; **therefore** тому; **consequently** тому, отже, в результаті; **accordingly** згідно, відповідно, залежно та ін.

8.2. Творення прислівників

1. Найчастіше прислівники утворюються від прикметників за допомогою суфікса **-ly**, що вимовляється як /lɪ/:

Прикметник	Прислівник		
quick	швидкий	quickly	швидко
serious	серйозний	seriously	серйозно
careful	старанний, дбайливий	carefully	старанно, дбайливо
heavy	важкий	heavily	важко
terrible	жахливий	terribly	жахливо
gay	веселий	gaily	весело
full	повний	fully	повністю, цілком та ін.

2. При додаванні **-ly** до прикметників відбуваються деякі зміни у правописі прислівників:

- Буква **у** після голосної або приголосної перед **-ly** змінюється на **i**:

heavy — heavily
happy — happily
gay — gaily

Виняток:

sly — slyly лицемірно, лукаво
shy — shyly соромливо

- Кінцева буква **l** перед **-ly** зберігається, тобто **l + ly** становлять подвійну **l** у прислівнику:

careful — carefully
cool — coolly
skilful — skilfully

- Кінцева буква **e** після приголосної випадає перед **-ly**:

able — ably
gentle — gently
simple — simply
suitable — suitably

Виняток:

sole — solely самотньо, виключно
wise — wisely мудро, розсудливо

3. Якщо прикметник закінчується на **-ic**, то прислівник від нього утворюється додаванням суфіксу **-ally**:

automatic — automatically
basic — basically
scientific — scientifically

Виняток:

public — publicly

4. Деякі прислівники збігаються за формою з прикметниками:

Прикметник	Прислівник		
daily	щоденний	daily	щоденно, щодня
weekly	тижневий, щотижневий	weekly	щотижня, щотижнево
early	ранній	early	рано
hard	важкий, твердий	hard	наполегливо, важко
fast	швидкий, скорий	fast	швидко
late	пізній	late	пізно
straight	прямий	straight	прямо та ін.

Daily Weekly Quarterly	newspapers are published	daily. weekly. quarterly.
Щоденні Щотижневі Квартальні	газети виходять	щодня. щотижня. раз на квартал.

An **early** riser gets up **early**. Людина-жайворонок устає рано.
A **fast** train travels **fast**. Скорий поїзд їде швидко.
This is a **hard** work. We have Це — важка робота. Ми повинні
to work **hard**. працювати наполегливо.

5. Деякі прикметники, що закінчуються на **-ly** (**friendly** *дружні*; **holy** *святий*; **kindly** *добрий, ласкавий*; **lively** *жвавий*; **lonely** *самотній* та ін.) вживаються у значенні прислівника переважно у словосполученнях типу: **in a silly way**; **in a friendly manner** тощо:

Kate treated me in a **kindly way**. Катерина ставилася до мене ласкаво.
Our teacher speaks to everybody in a **friendly manner**. Наш учитель розмовляє з кожним приязно.

8.3. Ступені порівняння прислівників

1. Ступені порівняння мають:

- більшість прислівників способу дії: **clearly, carefully, well** та ін.;
- деякі прислівники частотності: **often, frequently, seldom, rarely**;
- деякі прислівники часу: **early, late, recently, soon**;
- деякі прислівники місця і напрямку: **near, far**.

2. За способом творення ступенів порівняння прислівники можна розподілити на такі групи:

а) Односкладові прислівники і прислівник **early** утворюють ступені порівняння за допомогою **-er** для вищого ступеня і **-est** для найвищого, що додаються до основи прислівника у звичайній формі і вимовляються відповідно як /ə/, /ɪst/:

late — later — latest
early — earlier — earliest
soon — sooner — soonest
high — higher — highest

deep — deeper — deepest
low — lower — lowest.

У правописі форм вищого і найвищого ступенів прислівників відбуваються такі зміни:

- кінцева буква **e** перед **-er** і **-est** випадає;
- кінцева буква **y** після приголосної в основі прислівника перед **-er** і **-est** змінюється на **i**.

б) Прислівники, що мають два або більше складів, утворюють ступені порівняння за допомогою слів **more** — для вищого ступеня і **most** — для найвищого ступеня:

reasonably	— more reasonably	— most reasonably
carefully	— more carefully	— most carefully
beautifully	— more beautifully	— most beautifully

в) Прислівники, що утворюють ступені порівняння від інших коренів:

well	добре	— better	краще	— best	найкраще	
badly	погано	— worse	гірше	— worst	найгірше	
much	багато	— more	більше	— most	найбільше	
little	мало	— less	менше	— least	найменше	
far	далеко	— farther	далі	— farthest	якомога далі	
			further	далі	— furthest	якомога далі

г) Прислівники, що мають певні особливості творення ступенів порівняння:

loudly	голосно	— louder/more loudly	— loudest
quickly	швидко	— quicker/more quickly	— quickest

8.4. Порівняльні конструкції з прислівниками

1. Порівняння однакового ступеня виконання дій виражається конструкцією:

as + adverb + as

Greg works **as hard** as John works.
Greg works **as hard** as John does.
Greg works **as hard** as John.

Грег працює так само наполегливо, як і Джон.

а) Якщо однакові дієслова вживаються при порівнянні дій, то у другій частині порівняльної конструкції можливі такі варіанти вживання дієслів:

- обидва дієслова зберігаються: Greg **works as hard as** John **works**;
- друге дієслово замінюється допоміжним дієсловом у відповідному часі й особі: Greg **works as hard as** John **does**;
- друге дієслово не вживається: Greg **works as hard as** John.

б) У неформальному спілкуванні часто вживаються особові займенники в об'єктному відмінку після конструкції **as ... as**:

Greg works as hard as me. Грег працює так само наполегливо, як і я.

в) В офіційному мовленні перевага надається особовим займенниками у називному відмінку з допоміжним дієсловом після конструкції **as ... as**:

Greg works as hard as I do. Грег працює так само наполегливо, як і я.

2. Порівняння нерівноцінного ступеня виконання дій виражається конструкціями:

not as/so + adverb + as

Tom writes not as neatly as I do. Том пише не так акуратно, як я.

more + adverb + than

adverb + er + than

Tom writes more neatly than I do. Том пише акуратніше, ніж я.

Tom runs faster than I do. Том бігає швидше за мене.

less + adverb + than

The girls shouted less loudly than the boys. Дівчатка кричали не так голосно, як хлопці.

the most + adverb + of/in
the + adverb + est + of/in

Basil shouted the loudest of all.	Василь кричав найголосніше від усіх.
Boris works the hardest in the class.	Борис працює найнаполегливіше у класі.
Dolphins swim the most gracefully of all sea creatures.	Дельфіни плавають найбільш граціозно від усіх морських живих істот.

8.5. Порівняльне вживання деяких прислівників

1. Слід розрізняти за значенням прислівники **late** і **lately**; **hard** і **hardly**; **near** і **nearly**; **most** і **mostly**:

а) Прислівник **late** означає *пізно*, а **lately** — *нещодавно*:

Better late than never.	Краще пізно, ніж ніколи.
I have seen Ann lately.	Я нещодавно бачила Ганну.

б) Прислівник **hard** означає *наполегливо тяжко, важко*, а прислівник **hardly** — *ледве, майже* (не):

Tom works hard at his English.	Том наполегливо працює над вивченням англійської мови.
He hardly speaks to me.	Він майже не розмовляє зі мною.
It was so dark that we hardly saw each other.	Було так темно, що ми ледве бачили один одного.

в) **Hardly** часто вживається з модальним дієсловом **can/could**:

I could hardly walk, because my leg was hurting me.	Я ледве міг іти, тому що боліла нога.
---	---------------------------------------

г) **Hardly** часто вживається зі словами **any/anyone/anything/anywhere**:

We have got hardly any food.	У нас майже не залишилося їжі.
I have to go shopping.	Я мушу піти до крамниці.
Hardly anyone saw that film.	Майже ніхто не бачив того фільму.
She ate hardly anything.	Вона майже нічого не їла.
There is hardly anywhere to go in this town.	У цьому місті немає куди піти.

Hardly у сполученні зі словами **any/anyone/anything/anywhere** може стояти після або перед дієсловом, до якого він відноситься:

She **ate hardly anything**. Або: She **hardly ate** anything.
 We've **got hardly any** food. Або: We've **hardly got** any food.

д) **Hardly ever** означає **almost never майже ніколи**:

I **hardly ever** go out. Я майже ніколи не виходжу.

е) Прислівник **near** означає *близько, поруч, скоро, незабаром*, а **nearly** — *майже, приблизно*:

The time is drawing **near** to our departure. Наближається час нашого від'їзду.

I **nearly** missed everything he had told. Я майже пропустив усе, що він сказав.

There is a shop **near**. Поруч знаходиться магазин.

є) **Most** означає *більш за все, найбільш*; **mostly** — *головним чином, здебільшого, переважно*:

I've spent a lot of time abroad, **mostly** in the States. Я провів багато часу за кордоном, переважно в Штатах.

Which part of the United States do you like **most**? Яка частина Сполучених Штатів Вам подобається більш за все?

2. Well

а) Прислівник **well** уживається для утворення складних прикметників або дієприкметників минулого часу:

well-dressed	<i>добре вдягнений</i>
well-known	<i>відомий, популярний</i>
well-educated	<i>добре освічений</i>
well-behaved	<i>добре вихований</i>

б) Слід відрізнити прислівник **well** від прикметника **well** у значенні *здоровий, при доброму здоров'ю*:

— How are you today?	— Як поживаєш?
— I'm perfectly well , thank you. (Прикметник)	— Дякую, почувуюся чудово.
— You have done it well . (Прислівник)	— Ти зробив це добре.

3. So

а) Прислівник **so** вживається з дієсловами **say сказати; think думати; believe вірити; suppose гадати, думати; expect очікувати,**

сподіватися; hear чути; tell розповідати; imagine уявляти; а також з виразом **be afraid здається**, для вираження згоди з попереднім висловлюванням (думкою):

— Will he do it?	— Чи він це зробить?
— I think so . (I expect so . I believe so .)	— Думаю, що так.
— Is he ill?	— Він хворий?
— I'm afraid so .	— Здається, що так.
— Are your parents going to see you?	— Твої батьки збираються навідати тебе?
— I suppose so .	— Гадаю, що так.

б) Прислівник **so** вживається у значенні **also також**:

My wife likes having visitors and so do I .	Моя дружина любить приймати гостей, і я також.
My brother is fond of pop-music and so is his wife .	Мій брат захоплюється поп-музикою, і його дружина також.

Примітка. У реченні, що починається із **so** спостерігається інверсія, тобто дієслово-присудок, що здебільшого виражається допоміжним дієсловом, стоїть перед підметом:

...**so do I**.
 ...**so is his wife**.

в) Прислівник **so** вживається перед прикметниками або іншими прислівниками для підсилення ступеня якості:

I like Tom and Ann. They are so nice .	Мені подобається Том і Енн. Вони такі гарні люди.
I was so tired that went to bed at seven o'clock.	Я була так втомлена, що пішла спати о сьомій годині.
I never went to bed so early before.	Я ніколи не лягала спати так рано до цього.

4. Still — *досі, все ще, все ж, все таки, проте, однак*

а) Прислівник **still** вказує на тривалість певної ситуації або дії і вживається переважно у розповідних чи питальних реченнях:

When I went to bed, Ann was still working .	Коли я пішла спати, Енн все ще працювала.
Are you still waiting ?	Ти ще й досі чекаєш?

У цьому значенні **still** здебільшого стоїть перед повнозначним дієсловом, до якого він належить, але після дієслова **be**:

Do you still want to go to the party?	Ти все ще хочеш піти на вечірку?
It's ten o'clock and Tom is still in bed.	Вже десята година, а Том все ще в ліжку.

б) **Still** може вживатися у заперечних реченнях. Тоді **still ... not** виражає сильне здивування або нетерпіння:

She still has not written to me.	Дивно, але вона ще й досі не написала мені.
---	---

в) **Still** у значенні *проте, однак* може стояти на початку речення:

I've never met George. Still , I know a lot about him.	Я ніколи не зустрічався з Джорджем. Проте я багато про нього знаю.
---	--

5. **Yet** — *ще, все ще, ще не, до цього часу, досі, проте*:

а) Прислівник **yet** уживається у заперечних і питальних реченнях і стоїть наприкінці речення:

I am hungry. Is dinner ready yet ?	Я голодний. Обід ще не готовий?
We don't know where we are going for our holidays yet .	Ми ще не знаємо, куди поїдемо під час канікул.

б) **Yet** уживається з дієсловами у **Present** і **Past Perfect**, іноді з дієсловами у **Present Simple**, але ніколи не вживається з дієсловами у **Past Simple**:

I haven't told them about the accident yet .	Я все ще не сказав їм про нещасний випадок.
Has it stopped raining yet ?	Чи не припинився ще дощ?
I can't see it yet .	Я ще не можу це бачити.
When mother came, Nick hadn't done his homework yet .	Коли прийшла мама, Нік ще не виконав домашнє завдання.

в) **Yet** уживається в таких словосполученнях:

he/she has yet much to say	йому/їй ще багато чого треба сказати
-----------------------------------	--------------------------------------

yet more	<i>ще більш</i>
yet once more	<i>ще раз</i>
as yet	<i>поки, досі, до цього часу</i>

It is the largest stone yet found .	Це найбільший камінь із знайдених досі.
It seems proved, and yet I doubt .	Це, здається, доведено, але я все ж сумніваюся.
It is strange and yet true .	Це дивно, проте правда.

6. **Already** — *вже*

Прислівник **already** вживається у стверджувальних реченнях або у питаннях, що орієнтовані на позитивну відповідь, переважно з дієсловами у **Present** або **Past Perfect**:

I have already done it.	Я вже це зробив.
When mother came, Nick had already done his homework.	Коли прийшла мама, Нік вже виконав свою домашню роботу.
— Have you been to the bank already ?	— Чи ти вже був у банку?
— Yes, I have.	— Так.
I have been there twice already .	Я була там уже двічі.

Прислівник **already** може стояти у реченні після допоміжного дієслова **have** або наприкінці речення.

7. **Yet i already**

Українське питальне речення типу “Чи ти вже був у банку?” англійською мовою можна перекласти двома варіантами:

1-й варіант

— Have you been to the bank already ?
— Yes, I have.

У першому варіанті вживається прислівник **already**, а це означає, що мовець володіє певною інформацією і очікує позитивну відповідь, тобто вживання **already** у питальному реченні передбачає тільки відповідь **Yes**.

2-й варіант

— Have you been to the bank yet ?
— Yes, I have.
— No, I have not (haven't).

У другому варіанті вживається прислівник **yet**, а це означає, що мовець не володіє ніякою інформацією і очікує відповідь позитивну або заперечну, тобто вживання **yet** у питальному реченні передбачає відповідь **Yes** чи **No** згідно з ситуацією.

Відтінки у значенні **already** і **yet** розрізняють тільки у питальних реченнях. В інших випадках їх вживання не збігається.

8. **Quite** — *зовсім, цілком, повністю, достатньо, досить*

а) Прислівник **quite** вживається з прикметниками, дієсловами та іншими прислівниками:

Your work is quite good .	Твоя робота досить хороша.
You have done quite well .	Ти зробив досить добре.
I am quite pleased with your work.	Я цілком задоволена твоєю роботою.

б) **Quite** стоїть перед артиклем **a/an**, якщо прикметник, до якого відноситься **quite**, уживається із злічуваним іменником в однині:

It is quite a nice day.	Досить гарний день.
I didn't expect that it would be quite a long way.	Я не очікував, що шлях буде досить довгим.

в) **Quite** вживається перед такими дієсловами:

like	<i>подобатися</i>
enjoy	<i>мати задоволення</i>
appreciate	<i>цінувати</i>
believe	<i>вірити, довіряти</i>
forget	<i>забувати</i>
realize	<i>уявляти собі, збагнути</i>
recognize	<i>пізнавати, визнавати</i>

I **quite like** tennis, but it's not my favourite sport. Мені дійсно подобається теніс, але це не мій улюблений вид спорту.

I **quite appreciate** what you have done for me. Я цілком ціную, що ти зробив для мене.

г) Заперечна форма **not quite** означає *недостатньо, не зовсім, не повністю*:

Your answer is **not quite good** enough. Ваша відповідь недостатньо хороша.

д) **Quite** вживається у таких виразах:

quite so	<i>цілком вірно</i>
quite a few	<i>досить багато, чимало</i>
quite some	<i>багато</i>

9. **Rather** — *краще, охоче, дещо, досить*

а) Прислівник **rather** уживається з прикметниками, дієсловами та іншими прислівниками:

Bob and I are rather good friends.	Боб і я досить добрі друзі.
I know him rather well .	Я знаю його досить добре.
I would rather go today than tomorrow.	Я радше (охоче, краще) піду сьогодні, аніж завтра.

б) **Rather** уживається часто з прикметниками і прислівниками, що мають негативне значення:

She is quite intellegent but rather lazy .	Вона досить розумна, але дещо лінива.
I have done rather badly in my exams.	Я відповідав досить погано на екзаменах.
This subject is rather difficult for me.	Цей предмет досить важкий для мене.

в) **Rather** стоїть перед або після артикля **a/an**, якщо прикметник, до якого відноситься **rather**, уживається із злічуваним іменником в однині:

This is **rather an** interesting book. | Це досить цікава книжка.
This is **a rather** interesting book.

10. **Enough** — *досить, доволі, достатньо*

а) Прислівник **enough** уживається після прикметників та інших прислівників:

I don't want to read this book. It is not interesting enough .	Я не хочу читати цю книжку. Вона доволі нецікава.
If you want to pass your exams, you should work hard enough .	Якщо хочеш скласти іспити, слід працювати доволі наполегливо.

б) **Enough** уживається перед іменниками:

Tom would like to buy a new car, but he hasn't got **enough money**.

Том хотів би придбати новий автомобіль, але у нього не вистачає грошей (він не має достатньо грошей).

There aren't **enough chairs** in the room. So some will sit on the sofa.

У кімнаті недостатньо стільців, тому дехто буде сидіти на канапі.

в) **Enough** може вживатися самостійно (без іменників, прикметників чи прислівників):

I'll lend you some money, if you haven't got **enough**.

Я позичу тобі гроші, якщо у тебе їх не вистачає.

г) Після **enough** може вживатися прийменниковий додаток типу **for someone/something** для когось/чогось:

He wasn't experienced **enough for the job**.
The coffee isn't strong **enough for me**.
The money I have got is **enough for a car**.

Він недостатньо кваліфікований для цієї роботи.
Кава недостатньо міцна для мене.
Грошей, що я маю, вистачить на автомобіль.

д) Після **enough** часто вживається неозначена форма дієслова з часткою **to**:

I have got **enough money to buy** a car.
The book isn't interesting **enough to read**.
You should work hard **enough to pass** your exams.

У мене достатньо грошей, щоб придбати автомобіль.
Ця книжка не дуже цікава, щоб її читати.
Тобі слід працювати досить наполегливо, щоб скласти іспити.

11. **Even** — *навіть*

а) Прислівник **even** уживається для виділення певного члена речення, вираженого іменником, займенником, дієсловом, прикметником чи прислівником у вищому ступені:

Our team lost yesterday. **Even Bill** played badly.

Наша команда програла вчора. Навіть Біл грав погано.

He has to work **even on Sundays**.

Він вимушений працювати навіть у вихідні.

Even I can take better photographs.

Навіть я можу робити кращі фотографії.

I **even spoke** to Mary.

Я навіть говорив з Мері.

I got up at 6 o'clock yesterday, but Jack got up **even earlier**.

Я встав о шостій вчора, а Джек встав навіть раніше.

This church is old but the house next to it is **even older**.

Ця церква стара, але будинок біля церкви навіть старіший.

б) **Even** часто вживається з дієсловами-присудками. Якщо присудок складається з одного дієслова, **even** стоїть перед ним, а якщо присудок складається з декількох дієслів, то **even** ставиться після першого допоміжного дієслова:

He **even wears** a tie at home.

Він носить краватку навіть удома.

He **has even been** to the Antarctic.

Він навіть був на Південному полюсі.

в) **Even** уживається зі словами **if, when, though; even if** *навіть якщо; even though* *навіть коли, хоча; even when* *навіть коли*:

I'll probably see you tomorrow. But **even if** we don't, we're sure to see each other on Saturday.
He never shouts **even when** he's angry.
Even though I was really tired, I couldn't sleep.

Можливо, побачимося завтра. Але навіть якщо ні, то обов'язково побачимося у суботу.
Він ніколи не кричить, навіть коли злиться.
Хоч я був дуже стомленим, я не міг спати.

12. **Too** — *надто, занадто, дуже, також, теж*

Прислівник **too** у значенні *надто, занадто, дуже* має такі характеристики:

а) Уживається перед прикметниками і прислівниками для підсилення ступеня їхньої якості:

This task is **too difficult**. I can't do it.
The station is **too far** from here.
Let's take a taxi.

Це завдання занадто важке. Я не можу його виконати.
Станція дуже далеко звідси.
Давай візьмемо таксі.

б) Перед **too** може вживатися слово **much** або **far**:

This is **much/far too** difficult. Це набагато важче.

в) Після **too** + **прикметник/прислівник** може вживатися неозначена форма дієслова з часткою **to**:

The food is **too hot to eat**. Їжа надто гаряча, щоб їсти.
He spoke **too quickly to understand** what he meant. Він говорив надто швидко, щоб зрозуміти, що він мав на увазі.

Прислівник **too** у значенні *також, теж* має такі характеристики:

а) Прислівник **too** фокусує увагу на додатковій інформації:

John bought a book, I bought a book **too**. Джон купив книжку, я купив книжку також.
Mary likes to play tennis, her sister likes to play tennis **too**. Мері подобається грати в теніс, її сестра любить грати в теніс теж.

б) Прислівник **too** у значенні *також, теж* переважно ставиться наприкінці речення, але іноді вживається в середині речення з емоційним відтінком у значенні і тоді відокремлюється комами:

I bought a book **too**. Я купив книгу також.
I, **too**, bought a book. (Логічний наголос на слові **too**) Я також купив книгу.

в) У заперечних реченнях замість **too** у значенні *також* уживається **either**:

I didn't buy a book. Mary didn't buy a book **either**. Я не купив книжку. Мері теж не купила книжку.

8.6. Місце прислівників у реченні

1. Прислівники способу дії (adverbs of manner) вживаються у реченні:

а) Після дієслова-присудка, якщо відсутній прямий додаток:

Alex **wrote carefully**. Алекс писав старанно.

б) Після прямого додатка:

Alex wrote his **composition carefully**. Алекс писав твір старанно.

в) З метою надання емоційного відтінку у значенні прислівники способу дії можуть уживатися перед повнозначним дієсловом або після першого допоміжного дієслова:

Alex **carefully wrote** his composition. Алекс старанно писав твір.
Alex **has carefully written** his composition so he gets an excellent mark. Алекс старанно написав твір, і тому одержує відмінну оцінку.

2. Прислівники часу (adverbs of time) уживаються переважно на початку або наприкінці речення:

Yesterday I saw her at the supermarket. I saw her at the supermarket **yesterday**. Вчора я бачив її у супермаркеті.

3. Прислівники частотності (adverbs of frequency) уживаються у реченні:

а) Перед повнозначним дієсловом-присудком, якщо у складі присудка немає інших дієслів:

Mother **often cooks** meat for dinner. Мама часто готує м'ясо на обід.

б) Після першого допоміжного дієслова, якщо у складі присудка декілька дієслів:

You **don't often** smile. Ти нечасто посміхаєшся.
They **should never** have stayed at that hotel. Їм не слід було ніколи зупинитися у тому готелі.

в) Після дієслова **be (am, is, are, was, were)**, якщо він уживається без допоміжних дієслів:

Bob **is often** at the club. Боб часто відвідує клуб.
The children **are always** with her. Діти завжди з нею.

Але:
Maria **will always be** the best in the class. Марія завжди буде кращою в класі.

Тут **be** вживається з допоміжним дієсловом **will**, після якого ставиться **always**.

г) На початку або наприкінці речення, якщо прислівники частотності підлягають логічному наголосу:

Sometimes Alex cooks the supper. Іноді Алекс готує вечерю.
 We go to the cinema **often**. Ми ходимо до кінотеатру часто.

4. **Прислівники місця** (adverbs of place) уживаються в реченні:
 а) Після дієслова-присудка, якщо відсутній додаток:

Greg **went there**. Грег пішов туди.

б) Після додатка:

Greg threw **the ball over there**. Грег кинув туди м'яч.

в) Прислівники місця завжди передують прислівникам часу, якщо вони вживаються в одному реченні:

We played football **there yesterday**. Ми грали там вчора у футбол.

Розділ 9. ВИГУКИ (INTERJECTIONS)

1. Вигуки — це слова, що виражають емоції та спонування, не називаючи їх, а також відтворюють нечленороздільні звуки. Вигуки в мові виступають заміниками речень. Конкретне значення вигуків великою мірою залежить від контексту, ситуації.

2. За значенням вигуки поділяються на **емоційні** (emotional interjections) та **спонукальні** (imperative interjections).

9.1. Емоційні вигуки

Емоційні вигуки виражають почуття, настрої, переживання, стан людини, її ставлення до різних явищ дійсності:

Емоційні вигуки	Що вони виражають
1	2
ah /ɑː/	смуток, печаль, здивування, співчуття
oh /əʊ/	здивування, біль, страх
eh /eɪ/	здивування, сумнів
aha /ə'haː/	перемогу, торжество
alas /ə'lɑːs/	смуток, жаль, співчуття
fie /faɪ/	зневагу, презирство

1	2
hmm /hmm/	сумнів, незадоволення, недовіру, розгубленість
ouch /aʊtʃ/	біль, переляк, тривогу
boo /buː/, bosh /bɒʃ/	незадоволення, презирство, залякування (бу-у-у)
ugh /uːh/ /ʌh/	обурення, жах, огиду
tut-tut /tʌt/	осуд, нетерпіння, презирство
ho /həʊ/	здивування, задоволення, захоплення
hurrah /hʊ'reɪ/, hurray /'hʊ'reɪ/	радість, привітання
bravo /'brɑ:vəʊ/	схвалення, згоду
phew /fjuː/	полегшення, здивування, зневагу
pshaw /ʃɔː/	зневагу, презирство
pooh /puː/	зневагу, презирство, незадоволення
whoops /hu:ps/	радість, перемогу, лють
wow /wəʊ/	здивування, схвалення
huh /hʌ/	здивування, збентеження, презирство
mmm /mm/	здивування

Oh! It was my fault. I was going too fast.

Phew! I've signed all the letters. Now I can relax a bit.

— Look at my new watch!

— **Wow!** You can't have bought it yourself.

Mmm. Do you keep your collection all in here?

— Carefully with the box! Put it down slowly.

— **Ouch!** You've put it on my toe.

— How old are you?

— Thirteen.

— **Tut-tut.** Smoking at your age.

Whoops! I knew that would happen.

O! Це була моя провина. Я йшов занадто швидко.

Fu! Я підписав усі листи. Зараз можу трохи відпочити.

— Подивись на мій новий годинник!

— Ова! Не може бути, щоб ти купила його сама.

Ой леле (овва). Ви що, тримаєте всю цю колекцію тут?

— Обережно з цим ящиком. Спускайте його повільно.

— Ой лишенько! Ви опустили його на мій палець.

— Скільки тобі років?

— Тринадцять.

— **Fu** (тьфу)! Палити у твоєму віці.

Отож то і є! Я знав, що це трапиться. (Нехай йому, я знав, що це трапиться).

9.2. Спонукальні вигуки

Спонукальні вигуки виражають наказ, спонукання, протест, заперечення або служать засобом привернення чиеїсь уваги:

Спонукальні вигуки	Що вони виражають
here /hɪə/	привернення уваги, щоб заспокоїти, втішити; протест, заперечення
hey /heɪ/	привернення уваги
hush /hʌʃ/, shh /ʃ/	спонукання додержувати тиші
now /naʊ/	спонукання до дії
well /wel/	спонукання до дії; протест, заперечення
come /kʌm/	привернення уваги; протест, заперечення, спонукання до дії

Here, let me try it.

Here, don't cry.

Hey, Peter! Come and have a look at this.

Shh! This is a library.

Now, tell me the truth.

Well... let's walk to the forest then.

Come, that will do.

Come, tell me all you know about it.

Годі, дай я спробую.

Цить! Не плач. (Ну годі, не плач).

Ей, Пітер! Приходь і подивись на це.

Тсс! Це ж бібліотека.

Ну, скажіть мені правду.

Ну...давайте тоді підемо до лісу.

Годі, цього достатньо.

Ну, розкажіть мені все, що ви про це знаєте.

9.3. Інші частини мови у ролі вигуків

Значна кількість слів, які належать до різних частин мови, уживається у ролі вигуків:

Bother виражає нетерпіння;

Damn, damn you, hang it виражають гнів, роздратованість;

Here вживається для вираження схвалення, спонукає бути бадьорим, веселим;

Dear, dear me виражають співчуття, нетерпіння, здивування;

Why — вигук здивування, протесту;

There вживається, щоб заспокоїти когось;

Now та **now, now** виражають здивування, недовіру, осуд;

Well залежно від ситуації або контексту має різні значення:

Well , who would have thought it? (Здивування)	Ну, хто міг таке вигадати?
Well , here we are at last. (Заспокоєння, полегшення)	Ну, нарешті, ми всі тут.
Well , I hope parents have to worry about their children. (Сподівання)	Що ж, я сподіваюся, батьки повинні турбуватися про своїх дітей.
Well , it can't be already helped. (Покора)	Ну, цьому вже не зарадиш.
Well , you may be right. (Поступка)	Ну, можливо, Ви праві.

Розділ 10. ПРИЙМЕННИК (THE PREPOSITION)

10.1. Загальні відомості про прийменник

1. Прийменником називається службова частина мови, яка вживається для вираження підрядних зв'язків між словами в реченні чи словосполученні.

Прийменники в англійській мові є показниками тих відношень між словами, які в українській мові виражаються відмінковими закінченнями, або відмінковими закінченнями у сполученні з прийменниками. Наприклад:

What is the depth **of** the Arctic **Ocean**?

Яка глибина Північного Льодовитого океану? (**of the Ocean** відповідає родовому відмінку в українській мові).

Give this book **to** **him**.

Дайте йому цю книгу. (**to him** відповідає давальному відмінку в українській мові).

America was discovered **by** **Columbus** in 1492.

Америка була відкрита Колумбом у 1492 році. (**by Columbus** відповідає орудному відмінку в українській мові).

I write my exercises **with** a **pencil**.

Я пишу свої вправи олівцем. (**with a pencil** відповідає орудному відмінку в українській мові).

2. За морфологічною будовою прийменники поділяються на:
прості (simple): in, on, at, for, with та ін.;
похідні (derivative): behind, below, across, along та ін.;
складні (compound): inside, outside, within, without та ін.;
складені (composite): because of, in front of, in accordance with
 та ін.

3. За значенням прийменники розподіляють на:
прийменники місця і напрямку (place and direction): in, on, to, below, under, between та ін.;

прийменники часу (time): after, before, at та ін.

Але такий розподіл є недостатнім, тому що значна кількість прийменників багатозначні. Так, наприклад, прийменник **at** вказує на:

- місце: He is sitting **at** the table.
- напрям: She looks **at** him.
- час: He got up **at** 7 o'clock.
- стан, заняття: He was hard **at** work.

10.2. Різниця між прийменниками, прислівниками та післяйменниками

1. Багато простих прийменників (*in, by, over, after* та ін.), ряд похідних (*behind, before, below*) і складних прийменників (*beside, within, without*) збігаються з відповідними прислівниками, а прийменники *by, in, off, on, over, up* омонімічні післяйменникам. Причому вони часто бувають схожі навіть за значенням. Така подібність омонімічних груп “прийменник — прислівник — післяйменник” як за формою, так і за значенням обумовлена їх спільним походженням від прислівників. Проте в словосполученні або реченні прийменники, прислівники та післяйменники виконують різні функції, відповідно до яких вони й розподіляються.

2. Прислівник, зокрема, на відміну від прийменника, маючи самостійне значення, виконує функцію члена речення. Наприклад:

He left Kyiv in 1995 and I have not seen him since.	Він виїхав з Києва у 1995 році, і я не бачив його відтоді .
---	--

(Тут **since відтоді** — прислівник, обставина часу).

I have not seen him since yesterday.	Я не бачив його з учорашнього дня.
--------------------------------------	------------------------------------

(Тут **since з** — прийменник).

Оскільки прислівник не може передавати відношення іншого члена речення до іменника чи займенника, то після нього не може стояти іменник або його еквівалент, як це ми спостерігаємо при вживанні прийменника. Це найхарактерніша ознака, за якою ми розпізнаємо в реченні прислівник і прийменник.

Синтаксична функція прийменника, навпаки, полягає у вираженні відношень між членами речення, що утворюють словосполучення з двох членів, один з яких є головним, а другий — залежним. Головним членом може бути іменник, займенник, числівник, дієслово, прислівник, прикметник, субстантивований прикметник або дієприкметник.

Залежним членом може бути іменник або та частина мови, яка здатна виконувати властиву іменникові синтаксичну функцію, а також прислівник, група слів, що утворюють предикативний зворот з безособовими формами дієслова, або підрядне речення. Наприклад:

Find synonyms in the text above .	Знайдіть синоніми у поданому вище тексті.
--	--

(Тут прислівник **above вище** є незалежним членом речення).

The air around and above us was clear.	Повітря навколо нас і над нами було прозоре.
---	---

(Тут після прийменника **above над** стоїть займенник **us**).

3. Прийменник і післяйменник схожі між собою тим, що вони не можуть виконувати функції члена речення. Різниця між ними полягає у їх функції і характері їх зв'язку з іншими словами.

Післяйменник бере участь в утворенні складного дієслова, має самостійний наголос, і тому безпосередньо пов'язаний тільки з цим дієсловом. Цей зв'язок з дієсловом не залежить від того, де стоїть післяйменник — безпосередньо за дієсловом чи після підпорядкованого дієслову другорядного члена речення. Наприклад:

They have drawn up a new plan.	Вони склали новий план.
My friend rang me up at seven o'clock.	Мій друг подзвонив мені о сьомій годині.

На відміну від післяйменника прийменник пов'язаний з тими членами речення, відношення яких він виражає, і, не маючи самостійного наголосу, він інтонаційно прилягає до іменника або займенника, що стоїть після нього. Наприклад:

It depends on you.	Це залежить від вас.
---------------------------	----------------------

(Тут зв'язок між дієсловом **depend** і займенником **you** здійснюється за допомогою прийменника **on**).

Крім того, при наявності в реченні кількох однорідних додатків прийменник може стояти перед кожним з них, що зовсім не властиво післяйменнику. Наприклад:

Our strength lies in our moral spirit, in our unity and solidarity of our people, in the might of our Homeland.	Наша сила полягає в нашому моральному дусі, в нашій єдності й солідарності нашого народу, в могутності нашої Батьківщини.
--	---

(Тут прийменник **in** уживається тричі перед однорідними (прийменниковими) додатками).

10.3. Місце прийменника в реченні

1. Як правило, прийменник ставиться перед іменником чи займенником, до якого він відноситься, або перед прикметником чи іншим означенням, що стоїть перед іменником:

He is coming from the club.	Він іде з клубу.
I am looking at him.	Я дивлюся на нього.
Kyiv is the capital of Ukraine.	Київ — столиця України.

2. Але іноді для більшої благозвучності, для підкреслення думки, а також в поезії прийменник ставиться після слова, до якого він відноситься:

John is the name he answers to .	Джон — це ім'я, на яке він озивається.
He has travelled the whole world over .	Він об'їхав увесь світ.

3. Прийменники вживаються також у кінці питальних речень, які починаються з питальних слів **what, who, where**:

What are you reading about ?	Про що Ви читаете?
Who are looking at ?	На кого Ви дивитесь?
Where are you going to ?	Куди Ви йдете?

4. Місце прийменника змінюється при безсполучниковому сполученні означальних речень з головним (при опусканні відносного займенника в означальних реченнях):

The man you are talking about has gone home (The man about whom you are talking has gone home).	Чоловік, про якого Ви говорите, пішов додому.
---	---

5. Крім іменників і займенників, прийменники вживаються також з дієсловами, причому в багатьох випадках значення дієслова залежить від прийменника, який ставиться після нього. Наприклад, дієслово **look** *дивитися* з різними прийменниками **at, after** має різні значення: **look at** — *дивитися на когось, щось*; **look after** — *стежити за кимсь, чимсь*.

6. Слід згадати також про випадки опускання прийменника в реченні. Для збереження лаконічності й підсилення думки, а також для благозвучності прийменники іноді опускаються. Наприклад:

She is busy (at) reading.	Вона зайнята читанням.
This is the reason I came (for).	Ось причина мого приходу.
He swims (in) dog fashion.	Він плаває, як собака.
He is (of) my height.	Він мого зросту.
(Of) what age are you?	Скільки Вам років?
I met him the day he arrived (on).	Я зустрів його того ж дня, коли він прибув.

10.4. Значення та вживання прийменників

1. Прийменники часу: **at, on, in, since, until/till, by, from ... to/ until, before, after**.

At уживається:

а) Для позначення часу:

The program starts at 6 o'clock .	Програма починається о 6 годині.
--	----------------------------------

б) З назвами свят:

We have a holiday at New Year .	У нас канікули на Новий рік.
--	------------------------------

в) Зі словом **weekend**:

Will I see you at the weekend ?	Чи побачимося ми у вихідні?
--	-----------------------------

г) Для позначення певного моменту:

I'm having a bath **at the moment**. Зараз я приймаю ванну.

д) Зі словами, що означають прийом їжі:

I'll see you **at lunch time**. Побачимося під час ланчу.

е) З іменниками, що означають певний період дня, крім **afternoon** та **evening**:

I went to bed **at dawn**. Я ліг спати на світанку.
We left the village **at sunrise**. Ми покинули село на світанні.
At noon everything was ready. Опівдні все було готово.

є) У сталих словосполученнях:

at first *спочатку*
at last *нарешті*
at any time *у будь-який час*
at once *відразу*
at times *іноді*
at the age of... *у віці...*

At first I didn't know what to do. Спочатку я не знала, що робити.

At last we found the way home. Нарешті ми знайшли дорогу додому.

You can visit me **at any time**. Ти можеш завітати до мене у будь-який час.

Maria left home **at the age of seventeen**. Марія поїхала з дому, коли їй було сімнадцять.

You must go home **at once**. Ти повинен іти додому негайно.

On вживається:

а) З назвами днів тижня:

We usually go to my grandmother's house **on Sunday**. Ми завжди навідуємо мою бабуся у неділю.

б) З датами:

Bill was born **on 6th October**. Біл народився шостого жовтня.

в) Зі словом **day** *день* або іменниками, які означають певний період дня, якщо перед ними є назви свят або назви днів тижня:

I was born **on St. Valentine's day**. Я народився в День святого Валентина.
We usually watch TV **on Saturday evening**. Ми завжди дивимося телевизор у суботу ввечері.
We are going to the country **on Christmas Eve**. Ви поїдемо до села на Святий вечір.

In уживається:

а) З назвами місяців:

It often snows **in January**. У січні часто йде сніг.

б) З роками:

My sister was born **in 1991**. Моя сестра народилася у 1991 році.

в) Зі століттями:

We lived **in the twentieth century**. Ми жили у двадцятому столітті.

г) З назвами пір року:

We always go to the sea **in summer**. Ми завжди їздимо до моря влітку.

д) Для позначення певних періодів часу:

Would you like to have lived **in the Middle Ages**? Хотів би ти жити у середні віки?
Mini-skirts were first fashionable **in the sixties**. Міні-спідниці увійшли в моду в шістдесяті роки.

е) З іменниками, що означають певний період дня і вживаються з означеним артиклем:

We go to school **in the morning**. Ми ходимо до школи вранці.

I do my homework **in the evening**. Я виконую домашню роботу ввечері.

є) У значенні “через певний час у майбутньому”:

Gina will be here in five minutes .	Джина буде тут через п’ять хвилин.
I’ll see you again only in three years’ time .	Я побачу тебе знову тільки через три роки.

ж) У словосполученні **in the middle of** у *середині* з іменниками, що означають певний період дня:

He got up in the middle of the night .	Він устав серед ночі.
---	-----------------------

з) У словосполученнях **in the past** у *минулому*, **in the future** у *майбутньому*:

In the past people had no electricity.	У минулому люди не мали електрики.
What do you want to do in the future ?	Що ти збираєшся робити у майбутньому?

Примітка. Прийменники **in, on, at** не вживаються перед словами, що означають дні тижня, місяці, роки, якщо перед ними стоять означення **next наступний, last минулий**:

I’ll see you next week .	Побачимося наступного тижня.
We were at the theatre last Saturday .	Ми були у театрі минулої суботи.

Since означає “з якось часу у минулому”:

I haven’t seen her since last Monday .	Я не бачив її з минулого понеділка.
---	-------------------------------------

Till (until) — **до**: уживається для означення часу, обмеженого певним відрізком:

We waited until Cleo left.	Ми зачекали, поки Клео не пішов.
-----------------------------------	----------------------------------

For — **на, протягом** вказує на час, його тривалість:

I have been waiting here for an hour .	Я вже чекаю тут протягом години.
---	----------------------------------

By — **до, на, під** вказує на час завершення дії, події:

She had done her homework by six o’clock .	Вона виконала домашнє завдання до шостої години.
---	--

The building will be constructed by the end of the year .	Будинок буде споруджено на до кінця місяця.
--	---

From ... to/until — *від (з) ... до* вказують на певний відрізок часу:

The shops here open from 9.00 am to 8.00 pm .	Магазини тут відчинено від дев’ятої години ранку до восьмої години вечора.
--	--

Before — *перед, до* вказує на час і означає, що якась дія відбулася раніше за іншу:

I knew Mary before I came to London.	Я знав Мері до того, як приїхав до Лондона.
---	---

After — *після* означає, що якась дія відбулась пізніше за іншу:

I left Africa after the war.	Я покинув Африку після війни.
-------------------------------------	-------------------------------

2. Слід окремо виділити вживання прийменників часу зі словами **time** і **end**:

at any time	<i>у будь-який час</i>
at one time	<i>колись</i>
at no time	<i>ніколи</i>
at the same time	<i>у той самий час</i>
at times	<i>іноді</i>
for a short time	<i>на короткий час</i>
from time to time	<i>час від часу</i>
in one’s own time	<i>у вільний час</i>
in time	<i>вчасно, тобто ще не пізно</i>
on time	<i>точно у визначений час, не пізніше</i>
out of time	<i>не своєчасно</i>
at the end	<i>наприкінці чогось</i>
in the end	<i>зрештою, кінець кінцем, остаточно, на закінчення</i>

You may come and see me at any time .	Ти можеш прийти до мене у будь-який час.
I sent a postcard to my friend.	Я надіслала листівку своїй подрузі і сподіваюсь, що вона отримає її вчасно.
I hope she’ll get it in time .	

The trains to London always leave on time .	Поїзди до Лондона завжди відходять у точно визначений час.
--	--

The teacher stood **among** the pupils. Учитель стояв серед учнів.

4. **Прийменники напрямку: to, towards, from, into, out of, onto/on, off, up, down, round/around, through, along, under, by, on, in, at, over, across.**

To — до, на, в вказує на напрямок руху до місця прибуття:

The plane flew **to** Tokyo. Літак летів до Токіо.
Come **to** my house on Saturday. Приходь до мене у суботу.

Toward(s) — до, в напрямі до вказує на рух у певному напрямі:

He moved slowly **towards** the door. Він повільно рухався до дверей.

From — з, від вказує на місце відбуття, від'їзд, походження:

He returned **from** the south. Він повернувся з півдня.
Jane comes **from** England. Джейн родом з Англії.

Round/around — навколо, навкруги, по:

The dog ran **round** the tree. Собака бігав навколо дерева.
Our teacher walked **around** the classroom. Наш учитель ходив по класній кімнаті.

Into — у, в вказує на рух усередину:

He jumped **into** the river. Він стрибнув у річку.

Примітка. Зверніть увагу на різницю між прийменниками **into** та **in**:

Vicky jumped **into** the water. Вікі стрибнула у воду.
Vicky jumped **in** the water (up and down). Вікі стрибала у воді.

Out of — з вказує на рух із середини і відповідає на запитання “звідки”?

After the lesson we ran **out of** the classroom. Після уроку ми вибігли з класної кімнати.

Onto чи **on** — на вказує на напрямок руху:

The cat jumped **onto** the chair. Кіт стрибнув на стілець.
Chris got **on** the train. Крис сів на поїзд.

Off — з має значення, протилежне **onto** і **on**:

The cat jumped **off** the chair. Кіт стрибнув зі стільця.
We got **off** the train at the station. Ми зійшли з поїзда на станції.

Up — вгору по, нагору по, на вказує на напрямок руху вгору:

Victor ran **up** the stairs. Віктор бігом піднявся по сходах.
He climbed **up** the tree. Він виліз на дерево.

Down — за, (униз) по вказує на напрямок руху вниз:

We went **down** the hill. Ми йшли з гори.
Let's go **down** the road. Ходімо вниз по дорозі.

Across — через вказує на рух з одного боку якоїсь поверхні на інший:

We swam **across** the river. Ми перепливли через річку.
Bob walked **across** the street. Боб перейшов через вулицю.

Over — через вказує на рух понад чимсь:

Bob climbed **over** the fence. Боб переліз через паркан.

Through — через, крізь, по вказує на рух крізь щось:

They marched **through** the gate. Вони пройшли через ворота.

Along — уздовж, по вказує на рух уздовж чогось:

We went **along** the street. Ми пішли вздовж вулиці.

Under — під, нижче вказує на рух під чимсь:

The boat with a fisherman sailed **under** the bridge. Човен з рибалкою проплив під мостом.

Примітка. Алфавітна систематизація вживання прийменників у різних значеннях подається у розд. 25.

Розділ 11. СПОЛУЧНИК (THE CONJUNCTION)

11.1. Значення і склад сполучників

1. Сполучником називається службова частина мови, яка вживається для поєднання між собою членів речення або речень:

She took a piece of cake and a cup of tea.	Вона взяла шматок торта і чашку чаю.
I know English, but I want to study French.	Я знаю англійську мову, але хочу вивчати французьку.

2. За своєю структурою сполучники поділяються на:
прости (simple): and, but, or, if, so та ін.;
похідні (derivative): until, unless, because та ін.;
складні (compound): however, whereas, therefore, nevertheless та ін.;
складені (composite): as well as, as long as, in case, as if та ін.

3. Деякі складені сполучники називаються парними, тому що вживаються двома частинами при двох різних однорідних членах речення або реченнях:

both ... and	як ... так і
not only ... but (also)	не тільки ... але й
either ... or	або ... або
neither ... nor	ні ... ні

4. За своєю функцією сполучники поділяються на:
сурядні (coordinative);
підрядні (subordinating).

5. **Сурядні** сполучники з'єднують однорідні члени речення або рівноправні речення. Серед сурядних сполучників розрізняють:

а) **Єднальні (copulative): and i, ta; as well as так само, як i; neither ... nor ні ... ні; both ... and як ... так i; not only ... but also не тільки ... а й:**

Neither my sister nor my brother advise me to go there. I love both comedies and tragedies.	Ні моя сестра, ні мій брат не радять мені їхати туди. Я люблю як комедії, так і трагедії.
--	---

б) **Розділові (disjunctive): or або, чи, інакше; either ... or або ... або:**

We should do this work carefully or they can dismiss us.	Нам слід виконувати цю роботу ретельно, інакше вони можуть звільнити нас.
---	---

в) **Протиставні (adversative): but але; yet проте; still все ж; whereas тоді як:**

I wrote you some letters, but you didn't answer them. You are young whereas your husband is an old man. Do you really love him?	Я написав тобі декілька листів, але ти не відповіла на них. Ти — молода, тоді як твій чоловік — стара людина. Чи дійсно ти його кохаєш?
---	---

6. **Підрядні** сполучники приєднують підрядні речення до головного. До підрядних належать сполучники:

that	що
if, whether	чи
as if, as though	наче, ніби
lest	щоб не
when	коли
after	після того як
before	перш ніж, перед тим як
while	у той час як
till, until	поки
whenever	кожного разу, коли
as soon as	як тільки
as long as	поки

since	<i>з того часу як, оскільки, тому що</i>
where	<i>де, куди</i>
wherever	<i>де б не, куди б не</i>
so that	<i>так що, тож</i>
so	<i>так</i>
in order that	<i>щоб</i>
as	<i>в той час як, в міру того як</i>
as ... as	<i>так ... як</i>
the more ... the more	<i>чим більше ... тим більше</i>
though, although	<i>хоч, хоча</i>
because	<i>бо, тому що</i>
for	<i>через те що</i>
whoever	<i>хто б не</i>
whatever	<i>щоб не</i>
whichever	<i>який би не</i>
however	<i>як би не</i>

He came to see me	because he felt unhappy.
	though he felt unhappy.
	when he felt unhappy.
	for he felt unhappy.
	whenever he felt unhappy.
	if he felt unhappy.

Він приходив провідати мене,	тому що почував себе нещасним.
	хоча почував себе нещасним.
	коли почував себе нещасним.
	через те, що почував себе нещасним.
	кожного разу, коли почував себе нещасним.
	якщо почував себе нещасним.

Частина II СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ (SYNTAX AND PUNCTUATION)

Розділ 12. ТИПИ РЕЧЕНЬ (TYPES OF SENTENCES)

1. Основною одиницею спілкування є речення (sentence). Спілкуючись між собою, люди мають на меті повідомити щось, запитати про щось або спонукати когось до якоїсь дії. Залежно від цього всі речення за метою висловлювання в англійській мові поділяються на такі типи:

а) **Розповідні речення** (declarative), що містять у собі якесь повідомлення в стверджувальній або заперечній формі:

All the children like ice-cream. Усім дітям подобається морозиво.

He does not go anywhere./He goes nowhere. Він нікуди не ходить.

На відміну від української мови, де в розповідному реченні може бути два заперечних слова (Він **нікуди не** ходить), в англійському реченні вживається тільки одне заперечне слово (He does **not** go anywhere. He goes **nowhere**).

б) **Питальні речення** (interrogative), що містять у собі якесь запитання:

Do you like any ice-cream?
What kind of ice-cream do you like?

Тобі подобається морозиво?
Яке морозиво тобі подобається?

в) **Спонукальні речення** (imperative), що містять у собі наказ, вимогу, пораду, побажання, запрошення тощо:

Open the door, please. Будь ласка, відчинить двері.

г) **Окличні речення** (exclamatory), що виражають певні емоції або почуття:

What a lovely day it is! Який гарний день!
What a beautiful dress! Яка гарна сукня!

2. За будовою речення поділяються на:

а) **Прості** (simple), які можуть бути **непоширеними** (unextended) і **поширеними** (extended):

He is sleeping. Він спить.

Це просте непоширене речення, що складається із підмета і присудка.

He is sleeping in his armchair Він спить зараз у своєму кріслі.
now.

Це просте поширене речення, що складається із підмета, присудка і другорядних членів речення.

б) **Складні**, які поділяються на **складносурядні** (compound) і **складнопідрядні** (complex):

Our work is completed **and** we Наша робота закінчена, і ми мо-
may have a good rest. жемо добре відпочити.

Це складносурядне речення, що складається з двох синтаксично рівноправних частин, з'єднаних сполучником **and**.

She spoke in a low voice **because** Вона говорила тихим голосом,
she didn't want to wake her тому що не хотіла розбудити
parents. своїх батьків.

Це складнопідрядне речення, де перша частина є головним реченням, а друга — підрядним реченням, що розкриває зміст першого речення і приєднується до нього сполучником підрядності **because**.

12.1. Типи питальних речень (Types of Questions)

В англійській мові розрізняють чотири типи питальних речень: **General questions** або **Questions with no question words** — загальні питання;

Special questions або **Questions with question words** — спеціальні питання;

Alternative questions — альтернативні питання;

Disjunctive questions або **Question tags** — розділові питання.

12.1.1. Загальні запитання (General Questions)

1. Загальні запитання починаються з допоміжного дієслова, що є частиною простого дієслівного присудка, після якого стоїть підмет, а потім основне дієслово-присудок у відповідній формі:

Допоміжне дієслово	Підмет	Основне дієслово у відповідній формі
Do	you	smoke?
Does	he	smoke?
Did	they	smoke?
Will	she	smoke?
Is	he	smoking?
Are	you	smoking?
Was	she	smoking?
Were	they	smoking?
Has	he	smoked?
Have	you	smoked?
Had	they	smoked?

2. Якщо у складі простого дієслівного присудка є декілька допоміжних дієслів, то на початку загального питання ставиться перше допоміжне дієслово, за ним іде підмет, після якого стоять інші допоміжні дієслова, а потім основне дієслово у відповідній формі:

Перше допоміжне дієслово	Підмет	Інші допоміжні дієслова	Основне дієслово у відповідній формі	Інші члени речення
Will	he	be	smoking	here?
Has	the book	been	shown	to you?
Will	the film	have been	shown	at school?

3. Загальні запитання можуть починатися з модального дієслова, що є першою частиною складеного дієслівного присудка, за ним ставиться підмет, після якого — друга частина присудка, тобто основне дієслово у неозначеній формі без частки **to**:

Модальне дієслово	Підмет	Основне дієслово у неозначеній формі	Інші члени речення
Can	you	swim?	
May	I	take	this book?
Should	they	have done	that?

4. Якщо присудком речення є дієслово **be (am/is/are/was/were)** як основне дієслово або дієслово-зв'язка, то воно ставиться на початку загального запитання, а за ним іде підмет:

Дієслово be	Підмет	Інші члени речення
Are	you	tired?
Is	she	a student?
Was	he	there?
Were	you	a student then?

5. Між підметом і дієсловом-присудком у загальному питанні можуть стояти обставини часу:

Did you **ever** go there? Ти коли-небудь ходив туди?

6. Відповідями на загальні запитання завжди є слова **Yes Так** або **No Ні**, за якими після коми стоять допоміжні дієслова з відповідними особовими займенниками:

Are you hot?
Yes, I am. No, I am not.
 Does he smoke?
Yes, he does. No, he does not/he doesn't.
 Will she come?
Yes, she will. No, she will not/she won't.

Примітка. У коротких відповідях після слова **Yes Так** не можна вживати скорочені форми дієслова із займенником:

Неправильно	Правильно
Yes, I'm. Yes, he's. Yes, they're. Yes, we'll і т. ін.	Yes, I am. Yes, he is. Yes, they are. Yes, we shall та ін.

7. Загальні запитання, як правило, вимовляються з висхідною інтонацією:

Do you ' like , tennis?

12.1.2. Спеціальні запитання (Special Questions)

1. Спеціальні запитання починаються з питальних слів:

What ...?	Що? Який?
Who ...?	Хто? Кого?
Whose ...?	Чий?
Which ...?	Який? Котрий?
How ...?	Як? Яким чином?
Where ...?	Де? Куди?
When ...?	Коли?
Why ...?	Чому? Навіщо?

2. Питальні слова **what, whose і which** уживаються з іменниками:

What sort of music do you like?	Яка музика тобі подобається?
What kind of cigarettes do you smoke?	Які сигарети ти палиш?
What size in shoes do you take?	Який розмір черевиків ти носиш?
What colour are your eyes?	Якого кольору твої очі?
Which pen do you want?	Котру/яку ручку ти хочеш?
Whose book is this?	Чия це книга?

3. Питальне слово **how** уживається з прикметниками або прислівниками:

How tall ...?	Якого зросту?
How old ...?	Скільки років ...?
How long ...?	Якої довжини ...? Як довго...?
How far ...?	Як далеко ...? На якій відстані...?
How many ...?	Скільки ...? (Питання до злічуваних іменників)
How much ...?	Скільки ...? (Питання до незлічуваних іменників)
How often ...?	Як часто ...?

How tall are you?	Який ти на зріст?
How often do you go to the cinema?	Як часто ти ходиш до кінотеатру?
How far is your school?	Як далеко розташована твоя школа?

How long is your balcony?
How long will you stay in London?

Якої довжини ваш балкон?
 Як довго (скільки часу) ви перебуватимете у Лондоні?

4. З питального слова **how** починається фраза **How do you do?**, якою обмінюються під час знайомства. І хоч ця фраза виглядає як питання, але вона не є питанням у повному розумінні цього слова:

Denise: Mummy, this is Mrs Cannon. She is my teacher.

Mrs Blake: **How do you do,** Mrs Cannon?

Mrs Cannon: **How do you do,** Mrs Blake?

Denic: Мамо, це місіс Кенон. Вона моя вчителька.

Micic Блейк: Вітаю Вас, місіс Кенон.

Micic Кенон: Вітаю Вас, місіс Блейк.

5. **How many** *скільки* завжди вживається у сполученні з іменником у множині, а **how much** *скільки* вживається з іменником в однині або самостійно:

How many brothers and sisters have you got?

How much homework do you get every day?

How much do you weigh?

Скільки у тебе братів і сестер?

Який обсяг домашнього завдання ти одержуєш щодня?

Скільки ти важиш?

6. Розрізняють спеціальні питання до підмета або групи підмета (підмет зі словами, які його пояснюють) та до інших членів речення, крім підмета чи групи підмета.

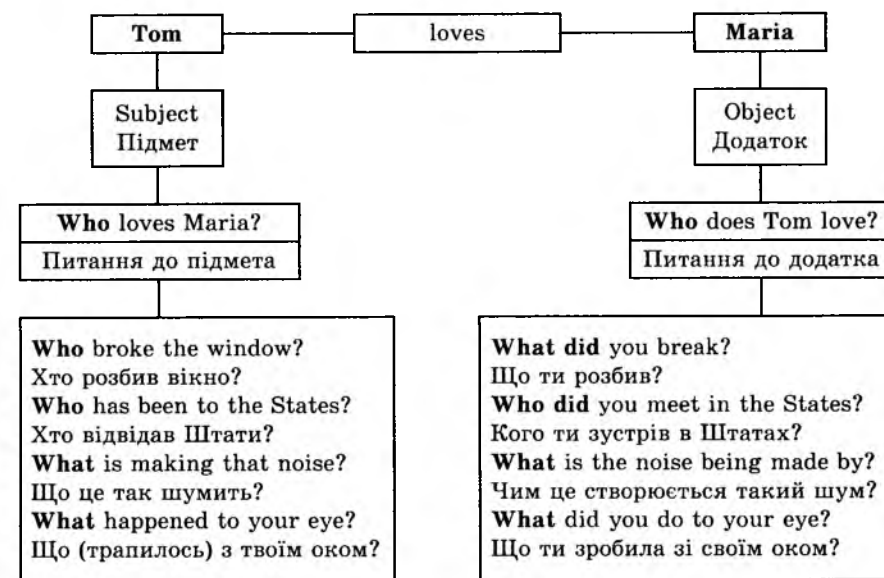
7. У спеціальних питаннях до підмета або групи підмета зберігається такий же порядок слів, як у розповідному реченні, тобто дієслово-присудок завжди стоїть після підмета, вираженого питальним словом **who** чи **what** або питальними словами до групи підмета:

Питальне слово у функції підмета	Присудок	Інші члени речення
Who Хто	lives живе	in this room? в цій кімнаті?
Who Хто	has come? прийшов?	
Who Хто	has been working працює	here so long? тут так довго?
What Що	is built збудовано	there? там?
How many students Скільки студентів	live живе	in this room? в цій кімнаті?
What houses Які будинки	have been built споруджено	there? там?

Запам'ятайте: а) Допоміжне дієслово **do** у Present і Past Simple (**do/does/did**) у запитаннях до підмета не вживається.

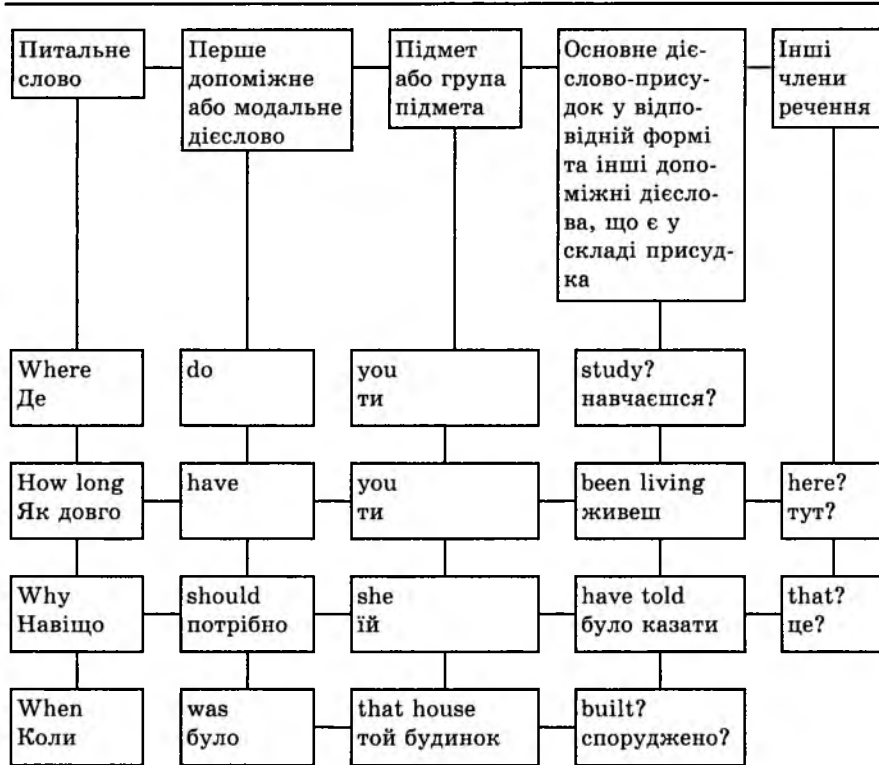
б) Дієслово-присудок узгоджується з питальним словом-підметом **who** чи **what** в однині: **Who lives** there? **What is built**?

8. З питальних слів **who**, **what** починаються як питальні речення до підмета, так і питальні речення до додатка, але в запитаннях до додатка спостерігається інверсія і вживається допоміжне дієслово **do** у Present і Past Simple (**do/does/did**):

Примітка. Замість питального слова **whom** до додатка в сучасному англійському мовленні вживається **who**.

9. У запитаннях до різних членів речення після питального слова порядок слів такий, як у загальних питаннях, тобто перше допоміжне або модальне дієслово ставиться перед підметом:

10. Прийменник, що стосується дієслова-присудка або прикметника, який є частиною складеного іменного присудка, ставиться наприкінці спеціального запитання:

What are you looking at?	На що ти дивишся?
Who did you dance with?	З ким ти танцювала?
What are you afraid of?	Чого ти боїшся?
Who did you give it to?	Кому ти це віддав?
Who is he getting married to?	З ким він збирається одружитися?

11. Зверніть увагу на різницю у значенні спеціальних запитань зі словом "like", що задаються, коли ми хочемо дізнатися про ту чи іншу людину:

What sort of things do you like doing?	Які речі тобі подобається робити?
--	-----------------------------------

Who do you look like in your family?	На кого ти в сім'ї схожа?
What does she look like?	Як вона виглядає?
What's she like?	Що вона собою являє?
What would she like to do?	Що вона хотіла б зробити?
What does your teacher look like?	Як виглядає твій учитель?

12. Якщо ми хочемо дізнатися про стан здоров'я людини, умови її існування, про враження, особисті почуття, ми ставимо запитання, що починається з питального слова **how**, за яким іде дієслово **be** у відповідній формі:

How's Pete?	Як Петро?
How's your new job?	Як твоя нова робота?
How was the party?	Як тобі сподобалася вечірка?
How is this meal?	Як тобі ця їжа?

13. Запитуючи про погоду, ми ставимо такі спеціальні запитання:

What's the weather like?
How's the weather?

What's the weather like where you live now?	Яка погода там, де ти зараз живеш?
How was the weather here last summer?	Якою тут була погода минулого літа?

14. Спеціальні запитання вимовляються з низхідною інтонацією:
' Where do you \ study?

12.1.3. Альтернативні запитання (Alternative Questions)

У альтернативному запитанні йдеться про вибір з двох осіб, предметів або явищ. Альтернативні запитання за своєю структурою можуть бути схожі на загальні або спеціальні питання. Альтернативні члени речення зв'язані між собою розділовим сполучником **or** або, чи:

Do you work at school or university?	Ти працюєш у школі чи університеті?
What does he like better, cucumbers or tomatoes?	Що йому більше подобається, огірки чи помати?

Перша альтернатива вимовляється з висхідною інтонацією, а друга — з низхідною:

Will you ' go to the park ' or to the \ cinema?

12.1.4. Розділові запитання (Disjunctive Questions)

1. Розділове запитання складається з двох частин. Перша частина — це розповідне речення у стверджувальній або заперечній формі, друга — коротке загальне питання:

It is a very nice day, isn't it?	Гарний день, чи не так?
You didn't like this film, did you?	Вам не сподобався цей фільм, правда?

У наведених вище реченнях **isn't it?** та **did you?** — короткі загальні запитання, які в англійській мові називаються **question tags**.

У цьому короткому запитанні ми вживаємо допоміжне або модальне дієслово, що ставиться перед особовим займенником, який відповідає підмету першого речення. Якщо дієслово-присудок першого речення було у Present або Past Simple, то у короткому запитанні вживається допоміжне дієслово **do** у відповідних формах **do/does/did**.

2. Якщо перша частина розділового запитання має стверджувальну форму, то в другій частині вживається заперечна форма:

+	перша частина
---	---------------

Tom drives the car well,
You will come to the party,
They have helped you,

-	друга частина
---	---------------

doesn't he?
won't you?
haven't they?

3. Якщо перша частина розділового запитання має заперечну форму, то в другій частині вживається стверджувальна форма:

-	перша частина
---	---------------

Tom doesn't drive the car,
You won't come to the party,
They haven't helped you,

+	друга частина
---	---------------

does he?
will you?
have they?

Примітка. Перша частина розділового запитання завжди вимовляється з низхідною інтонацією, а друга (коротке запитання) може вимовлятися як із низхідною, так і висхідною інтонацією (див. далі п. 5).

4. Якщо у складі присудка першої розповідної частини розділового запитання є дієслово **am** у стверджувальній формі, то в другій частині має бути форма **aren't I (am I not)**:

I am late, aren't I?	Я запізнююся, чи не так?
Tomorrow I am going to London, aren't I?	Завтра я від'їжджаю до Лондона, чи не так?

5. Відповідями на розділове запитання можуть бути **Yes, ...** або **No, ...**:

а) Якщо мовець вимовляє коротке запитання (question tag) з низхідною інтонацією, це означає, що він упевнений у своєму висловлюванні і очікує, щоб з ним погодились. Тоді на стверджувальну форму першої частини розділового запитання буде відповідь **Yes, ...** а на заперечну форму першої частини — відповідь **No, ...**:

— Mummy, I've 'got' ten fingers, I haven't I?	— Мамо, у мене десять пальчиків, правда?
— Yes, that's right, my darling.	— Так, правильно, моя люба.
— You 'haven't' got a car, have you?	— У тебе не має автомобіля, правда?
— No, I really haven't got it.	— Ні, дійсно його у мене немає.

б) Якщо мовець вимовляє коротке запитання (question tag) з висхідною інтонацією, це означає, що він не впевнений у своєму висловлюванні і сподівається на підтвердження або заперечення його думки. Тоді на одне і те саме запитання може бути відповідь **Yes, ...** чи **No, ...** залежно від ситуації:

• You are 'not' working today, I are you?	• Your 'name is' Bill, I isn't it?
Yes, I am working.	Yes, my name is Bill.
No, I am not working.	No, my name isn't Bill.

— And the meeting's here, isn't it?	— Збори відбудуться тут, чи не так?
— No, it isn't. It is in Ted's office.	— Ні, вони відбудуться в офісі Теда.
— The train doesn't leave until 8, does it?	— Поїзд не відходить до 8 години, чи не так?
— Yes, it does. To be precise it leaves at 8.15.	— Так. Точніше, він відходить о 8.15.

6. Розділові питання із заперечною першою частиною можуть виражати ввічливе прохання надати інформацію і/або допомогу:

You couldn't do me a favour, could you?	Чи не змогли б ви зробити мені послугу?
You haven't got a cigarette, have you?	Чи не знайдеться у вас сигарета?

7. Якщо перша частина розділового питання починається з **Let's**, то коротке питання (question tag) буде ...**shall we?**

Let's go out for a walk, shall we?	Давайте підемо на прогулянку, добре?
Let's start learning English, shall we?	Давай почнемо вивчати англійську мову, добре?

8. Якщо першою частиною розділового питання є спонукальне речення, то другою частиною (question tag) буде ... **will you?**

Open the door, will you?	Відчини двері, добре?
Don't be late, will you?	Не запізнюйся, добре?

12.2. Окличні речення (Exclamatory Sentences)

1. Розповідні, питальні й спонукальні речення можуть вимовлятися звичайним, спокійним тоном або із сильним почуттям радості, захоплення, здивування, гніву, страху тощо. Якщо розповідні, питальні чи спонукальні речення вимовляють із сильним почуттям, то вони стають ще й окличними. У кінці таких речень ставиться знак оклику:

Oh, I'll never forget the time we've spent together! (Розповідне окличне)	О, я ніколи не забуду той час, коли ми були разом!
And how can I live without you now?! (Питальне окличне)	І як я можу зараз жити без тебе?!
Love your mother, help her and always remember! (Спонукальне окличне)	Люби свою матір, допомагай їй та завжди пам'ятай!

2. В англійській мові є окличні речення, які починаються окличними словами **what** стосовно іменників та **how** — стосовно прикметників, прислівників і дієслів. Після окличного слова **what** злічувані іменники в однині вживаються з неозначеним артиклем **a/an**. Без артикля після слова **what** уживаються незлічувані іменники та злічувані іменники у множині.

В окличних реченнях, що починають словами **what** і **how**, прямий порядок слів:

What a clever idea he has!	Яка розумна у нього ідея!
-----------------------------------	---------------------------

What nonsense he speaks!	Яку нісенітницю він несе!
What lovely girls they are!	Які вони гарні дівчата!
How funny this puppy is!	Яке смішне пущеня!
How hopelessly she felt!	Як безнадійно вона почувала себе!
How she bears it!	Як вона це витримує!

12.3. Спонукальні речення (Imperative Sentences)

1. Спонукальні речення містять у собі наказ, вимогу, заклик, побажання, пораду тощо. У заперечній формі спонукальні речення можуть виражати заборону:

Read the story aloud, please!	Прочитай це оповідання вголос, будь ласка.
Don't take unknown things.	Не бери невідомі речі.

2. Спонукальні речення, як правило, починаються із дієслів у наказовому способі:

Sing this song for us, please!	Проспівай, будь ласка, цю пісню для нас.
Go away and don't come back again.	Іди геть і не повертайся знову.

3. Спонукальні речення часто починаються із дієслова **let** (наказовий спосіб) у сполученні з особовим займенником (об'єктний відмінок) або іменником та інфінітивом іншого дієслова:

Let's (let us) go and see it.	Підемо і побачимо це.
Let him do it himself.	Хай він зробить це сам.
Let the dog have a bone.	Хай собака з'їсть кістку.
Let me be alone.	Дайте мені спокій.

Примітка. Після **let** дієслово у неозначеній формі вживається без частки **to**.

4. У заперечній формі спонукальні речення починаються з допоміжного дієслова **do** у сполученні з часткою **not** та інфінітивом основного дієслова без частки **to**:

Do not drink this water!	Не пий цю воду.
---------------------------------	-----------------

Але частіше замість **do not** вживається скорочена форма **don't**:

Don't take my diary!	Не займай мій щоденник!
Don't lend money to those who you don't know well.	Не позичай гроші тому, кого ти добре не знаєш.

Розділ 13. ГОЛОВНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ (THE PRINCIPAL PARTS OF THE SENTENCE)

13.1. Підмет (The Subject)

1. **Підметом** називається незалежний головний член речення, що називає предмет, про який щось стверджується або заперечується в реченні. Підмет і другорядні члени речення, що його пояснюють, становлять групу підмета:

My close friend has been ill for a long time. Мій близький друг довгий час хворів.

2. Підмет в англійській мові може бути виражений:

а) Іменником у загальному відмінку:

A lovely **lady** came into the room. Чарівна леді увійшла до кімнати.

б) Займенниками — особовими, вказівними, означальними, неозначеними, заперечними, питальними:

She always fulfils her duties. Вона завжди виконує свої обов'язки.

All were clad in warm clothes. **Everyone** was silent for a minute. Усі були вдягнені в теплий одяг. Усі мовчали протягом хвилини.

Nothing was seen in the darkness. Нічого не було видно в темряві.

Who tore this book? Хто розірвав цю книжку?

в) Субстантивованим прикметником або дієприкметником:

The young should be more polite to the old. Молодим слід бути більш ввічливими по відношенню до старих.
The wounded were taken good care of. Поранених дуже добре доглядали.

г) Числівником:

The three reached the hotel after one o'clock. Троє прибули до готелю після першої години.

д) Неозначеною формою дієслова або інфінітивним зворотом:

To know all about English is one thing; **to know** English is quite another. Знати все про англійську мову — це одна річ, а знати англійську мову — інша.
To be a rich man is not always roses and beauty. Бути багатю людиною — це не завжди троянди та краса.

е) Герундієм або герундіальним зворотом:

Watching TV has become his favourite pastime. Дивитися телевізор стало його улюбленою розвагою.
Annette's being French might upset him a little. (Galsworthy) Те, що Анет була французенкою, можливо, трохи занепокоїло його. (Голсуорсі)

13.2. Типи простих речень за способом вираження підмета

1. За способом вираження підмета розрізняють **особові речення** (personal sentences), **неозначено-особові** (indefinite-personal) і **безособові** (impersonal).

2. **Особовим** називається речення, підмет якого означає певну особу, предмет або абстрактне поняття:

She agreed to this plan. Вона погодилася на цей план.
This book doesn't belong to me. Ця книга мені не належить.
The attention of the audience was excellent. Слухачі були дуже уважними.

3. **Неозначено-особовим** називається речення, в якому дійова особа мислиться як хтось із певного кола людей або будь-яка особа взагалі.

Підметом таких речень є неозначений займенник **one** або займенники **we, you, they** у неозначено-особовому значенні:

One should spare other people's feelings.	Слід щадити почуття інших людей.
We often see other people's faults without seeing our own.	Ми часто бачимо помилки інших людей, не помічаючи своїх власних.
They say the weather will change soon.	Кажуть, що погода скоро зміниться.
You cannot do different kinds of work at a time.	Не можна виконувати різну роботу одночасно.

4. **Безособовим** називається речення, у якому дія або стан мисляться як незалежні від будь-якої особи.

В англійській мові безособові речення завжди починаються із займенника **it**, який є формальним підметом таких речень і українською мовою не перекладається:

It is quiet in the room.	В кімнаті тихо.
It is not quiet in the room.	В кімнаті не тихо.
Is it quiet in the room?	Чи тихо в кімнаті?
It often rains in autumn.	Восени часто йде дощ.
It doesn't often rain in summer.	Улітку нечасто йде дощ.
Does it often rain in winter?	Чи часто йде дощ взимку?
It is getting warmer.	Стає тепліше.
It isn't getting warmer.	Не стає тепліше.
Is it getting warmer?	Чи стає тепліше?

5. Різновидом безособових речень є таке, де підмет, виражений інфінітивом або герундієм із залежними від них словами, ставиться після складеного іменного присудка. Такі речення починаються із займенника **it**, який на українську мову не перекладається:

It is strange seeing you here.	Дивно бачити тебе тут.
It was not easy to translate this article.	Було нелегко перекладати цю статтю.
Is it difficult for you to run ?	Тобі важко бігати?

13.2.1. *There is/There are*

1. В англійській мові є речення, що починаються з **there is/there are**. У цих реченнях слово **there** виконує роль формального підмета, а фактичний підмет речення завжди стоїть після присудка, роль якого виконує дієслово **be** в особовій формі.

2. Речення, що починаються із **there is/there are**, означають:

а) Наявність якогось предмета або особи в певному місці:

There is a book on the table.	На столі — книжка.
There are children in the room.	У кімнаті — діти.

б) Існування чогось або когось:

There are always problems and we should think how to solve them.	Проблеми є (існують) завжди, і нам слід думати, як їх вирішувати.
There are many decent and honest people you can rely on.	Існує багато порядних і чесних людей, на яких можна покластися.

3. Речення, що починаються із **there is/there are**, мають стверджувальну, заперечну та питальну форми.

Стверджувальна форма

	There	присудок	підмет	обставини місця
1)	There	is	a book	on the table.
			На столі книжка.	
2)	There	are	some books	on the table.
			На столі декілька книжок.	
3)	There	was	a book	on the table.
			На столі була книжка.	
4)	There	were	some books	there.
			Там були книжки.	
5)	There	is	a table and five chairs	in the room.
			У кімнаті стіл і п'ять стільців.	
6)	There	are	five chairs and a table	in the room.
			У кімнаті п'ять стільців і стіл.	

Слово **there** не має самостійного значення, а тому не перекладається українською мовою (приклади 1—6).

В українському перекладі обставина місця ставиться на початку речення (приклади 1—6). Слово **there** наприкінці речення (приклад 4) є прислівником, має самостійне значення, уживається у функції обставини місця і перекладається прислівником **там**. Якщо в реченні є декілька підметів (приклади 5—6), то присудок (дієслово **be**) узгоджується з першим підметом, який стоїть безпосередньо після дієслова **be (is/are/was/were)**.

Заперечна форма

- 1) **There** — **is not/isn't** — **a park** — **near my house.**
Біля мого будинку немає парку.
- 2) **There** — **is** — **no park** — **near my house.**
Біля мого будинку немає парку.
- 3) **There** — **are not/aren't** — **any pupils** — **in the classroom.**
У класній кімнаті немає учнів.
- 4) **There** — **are** — **no pupils** — **in the classroom.**
У класній кімнаті немає учнів.
- 5) **There** — **was not/wasn't** — **a park** — **near my house.**
Біля мого будинку не було парку.
- 6) **There** — **were not/weren't** — **any pupils** — **in the classroom.**
У класній кімнаті не було учнів.
- 7) **There** — **were** — **no pupils** — **in the classroom.**
У класній кімнаті не було учнів.

У заперечній формі в реченнях, що починаються із **there**, уживаються: заперечна частка **not** після дієслова-присудка **be (is/are/was/were)** (приклади 1, 5), частка **not** у сполученні з **any** (приклади 3, 6), або заперечний займенник **no** перед підметом (приклади 2, 4, 7). Якщо перед підметом стоять слова **many**, **much** або кількісний числівник, заперечна форма утворюється за допомогою тільки частки **not**:

There is not much water in the teapot. У чайнику небагато води.
There are not many pupils in the classroom. В класній кімнаті небагато учнів.

Питальна форма

- 1) **Is** — **there** — **a map** — **in your room?**
У вашій кімнаті є карта?
- 2) **Are** — **there** — **any maps** — **in your room?**
У вашій кімнаті є карти?
- 3) **Was** — **there** — **a cat** — **in the kitchen?**
На кухні був кіт?
- 4) **Was** — **there** — **much snow** — **on the ground?**
На землі було багато снігу?
- 5) **Were** — **there** — **five mistakes** — **in his dictation?**
У нього в диктанті було п'ять помилок?
- 6) **Who** — **was** — **there** — **in the kitchen?**
Хто був на кухні?
- 7) **What** — **is** — **there** — **in the room?**
Що знаходиться в кімнаті?
- 8) **How much snow** — **was** — **there** — **on the ground?**
Скільки снігу було на землі?
- 9) **How many mistakes** — **were** — **there** — **in his dictation?**
Скільки помилок було у нього в диктанті?

У питальній формі дієслово-присудок **be (is/are/was/were)** ставиться перед **there** (приклади 1—5).

Приклади 6, 7 — це питання до підмета, а приклади 8, 9 — питання до слів, які відносяться до підмета. Як правило, питання до обставини місця в реченнях, що починаються зі слова **there**, не ставляться.

4. Короткі відповіді на загальні запитання з **there is/there are**:

Is there a book on the table?	Yes, there is. No, there is not/isn't.
Are there books on the table?	Yes, there are. No, there are not/aren't.
Was there a book on the table?	Yes, there was. No, there was not/wasn't.
Were there books on the table?	Yes, there were. No, there were not/weren't.

5. **There is/there are**, крім Present Simple, вживається в таких часах:

Past Simple: | **There was** nobody in the room.
| **There were** many books on the table.

Future Simple: **There will be** many guests at the party.

Present Perfect: **There hasn't been** any rain this year.

13.3. Присудок (The Predicate)

1. **Присудком** називається головний член речення, який стверджує або заперечує щось у реченні. Залежно від того, як і якою частиною мови виражене основне значення присудка, присудки в англійській мові бувають:

прості дієслівні (simple verbal);
складені дієслівні (compound verbal);
складені іменні (compound nominal).

2. **Простий дієслівний присудок** виражається особовою формою дієслова в будь-якому часі, стані і способі:

He learns English and French.	Він вивчає англійську і французьку мови.
His words frightened me.	Його слова налякали мене.
He has done everything it time.	Він зробив усе своєчасно.
Who wrote this story?	Хто написав це оповідання?
The story was written by O. Henry.	Оповідання було написане О. Генрі.

3. **Складений дієслівний присудок** — це присудок, який складається з таких компонентів:

а) Модальне дієслово у сполученні з інфінітивом:

I can speak two foreign languages.	Я можу розмовляти двома іноземними мовами.
You must do everything in time.	Ти повинен робити все своєчасно.
You may go out after doing your homework.	Ти можеш вийти після того, як виконаєш домашнє завдання.
You ought to go and see your parents.	Вам слід провідати своїх батьків.

б) Еквівалент модального дієслова (**have to, be able to, be allowed to**) у сполученні з інфінітивом:

I have to work for my living.	Я повинна працювати, щоб заробляти собі на життя (щоб забезпечити себе).
He will be able to translate this article.	Він зможе перекласти цю статтю.
She was allowed to go to the mountains.	Їй дозволили поїхати в гори.

в) Дієслово, що має модальне значення, у сполученні з інфінітивом чи герундієм:

hope	<i>надіятися, сподіватися</i>
expect	<i>сподіватися, очікувати</i>
intend	<i>мати намір</i>
attempt, try	<i>намагатися, пробувати</i>
wish, want	<i>хотіти та ін.</i>

She wants to become an actress.	Вона хоче стати актрисою.
We intend going to Great Britain.	Ми маємо намір поїхати до Великої Британії.
I hope to see this beautiful place again.	Я сподіваюся побачити це прекрасне місце знову.

г) Дієслово, що означає початок, продовження чи завершення дії, у сполученні з інфінітивом або герундієм:

begin, start	<i>починати</i>
go on, keep on, continue, proceed	<i>продовжувати</i>
finish	<i>припиняти, закінчувати</i>
stop	<i>зупинятися, перестати</i> та ін.

They began to work here some days ago.	Вони почали працювати тут декілька днів тому.
They stopped talking .	Вони перестали розмовляти.
He went on speaking though nobody listened to him.	Він продовжував говорити, хоч ніхто його не слухав.

д) Дієслова **would, used to** у сполученні з інфінітивом, що означають повторювані дії у минулому:

He would stand for hours watching the machine work.	Він, бувало, цілими годинами спостерігав за роботою машини.
I used to see him going to the river early in the morning.	Я часто бачив, як він ішов до річки рано-вранці.

Примітка. Після **used** інфінітив уживається з часткою **to**, а після **would** — без частки **to**.

4. **Складений іменний присудок** складається з іменної частини — предикатива (the predicative) та дієслова-зв'язки (the link-verb).

У ролі дієслова-зв'язки виступає дієслово **be** *бути* (на відміну від української мови дієслово **be** у теперішньому часі — **am, is, are** — не опускається), а також такі дієслова:

become, get, grow, come, go	<i>ставати, робитися</i>
look	<i>мати вигляд</i>
feel	<i>почувати себе</i>
keep, remain	<i>залишатися</i>
seem	<i>здаватися</i>
turn	<i>міняти вигляд, ставати</i>

He is a student now.	Він зараз студент.
He was a pupil two years ago.	Він був учнем два роки тому.
My dream has become true .	Моя мрія здійснилася.
He looked happy .	У нього був щасливий вигляд.
I feel well .	Я відчуваю себе добре.
She turned pale .	Вона зблідла.
Warm weather turned cold .	Тепла погода змінилася на холодну.

5. Іменна частина складеного іменного присудка (предикатив) може бути виражена:

а) Іменником у загальному відмінку, а іноді у присвійному:

His brother is a teacher .	Його брат — учитель.
The book is my sister's .	Ця книжка моєї сестри.

б) Прикметником:

She looks bad .	У неї поганий вигляд.
Dinner is delicious .	Обід смачний.

в) Займенником:

The guns were his .	Зброя належала йому.
It was he .	Це був він.
It was me .	Це був я.
You are nobody .	Ти нікчема.
Why? What is he ?	Чому? Хто він такий?
He usually remains himself .	Він завжди залишається самим собою.

г) Числівником:

She is only six .	Їй тільки шість років.
She was the first to break our secret.	Вона була першою, хто розкрив нашу таємницю.

д) Герундієм:

My favourite sport is swimming .	Мій улюблений вид спорту — плавання.
The topic of their conversation was their living in the camp.	Темою їхньої розмови було те, як вони жили в таборі.

е) Інфінітивом:

The best thing for you was to do it alone.	Найкращим для тебе було зробити це самій.
---	---

13.4. Узгодження присудка з підметом

1. Присудок з підметом звичайно пов'язуються зв'язком узгодження. В англійській мові такий зв'язок має місце в теперішньому часі, крім дієслова **be**, яке узгоджується з підметом як у теперішньому, так і в минулому часі:

Present	
I am	serious.
He/she/it is	
We/you/they are	

Past	
I/he/she/it was	serious.
We/you/they were	

2. При однорідних підметах, пов'язаних єднальним зв'язком, дієслово-присудок уживається у множині:

Ralph and Nancy are my friends.

Ральф і Ненсі — мої друзі.

Danny and I like to play football.

Нам з Денні подобається грати у футбол.

3. Якщо однорідні підмети виражені інфінітивами, дієслово-присудок ставиться в однині:

To work, live in peace and **help** her children **was** our mother's dream.

Працювати, жити спокійно і допомагати своїм дітям було мрією нашої мами.

4. Присудок уживається в однині, якщо підмет виражений одним з таких займенників:

somebody, someone, anybody
everyone
nobody, no one
each
one
another
something, anything
everything
nothing
either
neither

хтось, хто-небудь
кожний (усі)
ніхто
кожний (окремо)
хтось
інший
щось
все
ніщо
обидва, той чи той
ні той, ні той

Everybody is here.

Усі тут.

Somebody knows the answer.

Хтось знає відповідь.

Another always wins the prize but not me.

Приз завжди виграє хтось інший, а не я.

Something is wrong with my watch.

Щось негаразд із моїм годинником.

Nothing helps me.

Ніщо мені не допомагає.

Nobody was at home.

Нікого не було вдома.

Everything is ready for the lesson.

Усе готове до уроку.

Is everybody ready for the lesson?

Чи всі готові до уроку?

One never knows what may happen.

Ніколи не знаєш, що може трапитися.

5. Якщо підмет виражений сполученням кількісного числівника з іменником у множині, присудок ставиться в однині, коли увагу зосереджено на кількості, що сприймається як одне ціле:

Three dollars is the sum mother gives him every morning for his school lunch.

Три долари — це сума, яку дає йому мама кожного ранку на шкільний сніданок.

Four hundred miles is rather a huge **distance** which separates me from my parents.

Чотири сотні миль — це доволі велика відстань, що відділяє мене від моїх батьків.

6. У питальних реченнях, де підметом є питальний займенник **who** або **what**, дієслово-присудок уживається в третій особі однини, незалежно від того, до якої кількості осіб чи предметів питання відноситься:

— **Who is** on the platform?

— Хто на платформі?

— Some passengers are.

— Декілька пасажирів.

— **What is** on the platform?

— Що на платформі?

— Some trucks are.

— Декілька багажних візків.

Who is reading a newspaper?

Хто читає газету?

What is making that noise?

Що створює цей гамір?

7. Якщо підметом речення є група кількісних числівників, що означають арифметичні дії, то присудок ставиться в однині. Винятком є множення, коли присудок може бути в однині чи множині:

Two and five is seven.

Два плюс п'ять дорівнює сім.

Six minus two is four.

Шість мінус два дорівнює чотирьом.

Nine divided by three is three.

Дев'ять, поділене на три, дорівнює трьом.

Twice two is (are) four.

Два рази по два буде чотири.

Розділ 14. ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ (THE SECONDARY PARTS OF THE SENTENCE)

14.1. Додаток (The Object)

1. **Додатком** називається другорядний член речення, що називає предмет, пов'язаний з дією, станом чи ознакою іншого предмета.

В англійській мові розрізняють такі додатки:

прямий (the direct object);

непрямий (the indirect object);

прийменниковий (the prepositional object / the object of the preposition).

2. **Прямий додаток** означає особу або предмет, на які спрямовано дію, виражену дієсловом-присудком. Як правило, прямий додаток стоїть безпосередньо після дієслова, до якого належать:

(a) Bob ate three doughnuts .	Боб з'їв три пончики.
(б) Mother had baked them for him.	Мама напекла їх для нього.
(в) Dad turned the wheel to the right.	Тато повернув кермо праворуч.

У наведених прикладах прямий додаток виражається іменником (в), іменником з означальним словом (а) та особовим займенником в об'єктному відмінку (б). Прямий додаток може бути виражений іншими частинами мови, що вживаються в значенні іменника.

3. Прямий додаток в англійській мові відповідає як прямому, так і непрямому додатку в українській мові:

Другорядні члени речення

He envied me .	Він заздрив мені .
He plays chess well.	Він добре грає в шахи .
He mounted the horse .	Він сів на коня .

4. Прямий додаток може бути складним (Complex Object), тобто складатися з двох частин. Перша частина — це іменник або займенник, а друга — інфінітив, прикметник або дієприкметник:

I want Tom to help me .	Я хочу, щоб Том мені допоміг.
He watched them playing football.	Він спостерігав, як вони грали у футбол.
She thinks herself very clever .	Вона вважає себе дуже розумною.

5. **Непрямий додаток** виражається іменником або займенником, який стоїть між дієсловом-присудком і прямим додатком:

Carol built her sister a doll house.	Керол збудувала своїй сестрі ляльковий будинок.
Can you lend me two dollars?	Чи можеш ти позичити мені два долара?

Непрямий додаток, як видно з наведених прикладів, перекладається українською мовою іменником або займенником у давальному відмінку.

6. Непрямий додаток уживається, як правило, без прийменника:

David wrote Sue a letter.	Девід написав листа Сью.
----------------------------------	--------------------------

7. Якщо непрямий додаток необхідно поставити після прямого додатка, перед ним уживається прийменник **to** або **for**:

He was giving an interview to the correspondents .	Він давав інтерв'ю кореспондентам.
Ann bought two magazines for me .	Енн купила два журнали для мене.

8. Після деяких дієслів непрямий додаток уживається з прийменником **to** незалежно від того стоїть він перед або після прямого додатка. Це такі дієслова:

explain	<i>пояснювати</i>
dictate	<i>диктувати</i>
suggest	<i>пропонувати</i>
relate	<i>розповідати</i>

repeat	<i>повторювати</i>
announce	<i>оголошувати</i>
introduce	<i>представляти</i>
dedicate	<i>присвячувати</i>
disclose	<i>показувати, розкривати (суть справи)</i>
interpret	<i>перекладати, пояснювати</i>

I'll **dictate to you** the names of the books to be read for your exams.
The chairman **introduced** the speaker **to the audience**.

Я продиктую вам назви книжок, які вам необхідно прочитати до екзамену.
Голова зборів представив аудиторії промовця.

9. Прийменниковий додаток — це додаток, виражений іменником або особовим займенником у об'єктному відмінку у сполученні з прийменником:

That didn't depend on me , you know.	Ти знаєш, це від мене не залежало.
He had been waiting for Nora a long time.	Він довгий час чекав на Нору.
Jack London wrote much about courageous people .	Джек Лондон багато писав про хоробрих людей.

10. Прийменниковий додаток може відноситися не тільки до дієслова, а й до прикметника або віддієслівного іменника:

He was afraid of dogs .	Він боявся собак.
He is very keen on collecting stamps.	Він захоплюється колекціонуванням марок.
Our main task now is the raising of living standard .	Наше головне завдання зараз полягає у тому, щоб підвищити життєвий рівень.

11. Прийменниковий додаток може бути складним (Complex Object), тобто складатися з двох частин, одна з яких — це іменник або займенник у сполученні з прийменником, а друга — інфінітив, герундій або дієприкметник:

He waited for her to speak .	Він чекав, коли вона заговорить.
She asked for the papers to be brought .	Вона попросила принести документи.
He insists on my translating the article .	Він наполягає на тому, щоб я перекладав цю статтю.

14.2. Означення (The Attribute)

1. Означенням називається другорядний член речення, який характеризує особу або предмет, виражений іменником або займенником.

2. В англійській мові означення може стояти:

а) Перед означуваним словом (prepositive attribute):

He was sitting at the beautiful round table .	Він сидів за красивим круглим столом.
Jane's cat jumped down from the chair.	Кіт Джейн стрибнув зі стільця.

б) Після означуваного слова (postpositive attribute):

The cat of mine is beautiful.	Мій кіт красивий.
He was sitting at the table made of wood .	Він сидів за столом, зробленим з дерева.
It was a question of great importance .	Це було дуже важливе питання.

3. У ролі означення можуть уживатися:

а) Прикметник:

A tall young men with big blue eyes was looking at me with interest.	Високий молодий чоловік з великими блакитними очима зацікавлено дивився на мене.
---	--

Примітка. Як правило, прикметники-означення стоять перед означуваним словом. Якщо іменнику передують декілька прикметників-означень, то зберігається така послідовність у вживанні цих означень:

- прикметники, що вказують на загальну характеристику (ознаку) предмета: nice, delicious, beautiful тощо;
- прикметники, що вказують на розмір: large, big, tall, little тощо;
- прикметники, що вказують на час, вік: old, young, late тощо;
- прикметники, що вказують на колір: blue, brown, black тощо;
- прикметники, що вказують на національність (походження): Italian, Asian, Ukrainian, European тощо;
- прикметники, що вказують на форму: square, oval тощо;
- прикметники, що вказують на матеріал, з якого виготовлено предмет: wooden, silken, plastic тощо. (Див. параграф 3.6.1.)

б) Займенник (присвійний, вказівний, означальний, питальний та ін.):

That cat of yours is so clever. Той твій кіт такий розумний.
What time will you be here? О котрій годині ти будеш тут?
 I want to tell you **some** news. Я хочу повідомити тобі якусь новину.
His face expresses determi- Його обличчя виражає рішучість.
 nation.

в) Числівник (порядковий чи кількісний):

I have already read **two** parts Я вже прочитав два розділи цієї
 of this book. книжки.
The second part is more inte- Друга частина цікавіша.
 resting.

Примітка. Кількісні числівники, що означають номери сторінок, параграфів, розділів, частин книжок, а також номери будинків, квартир, кімнат, маршрутів транспорту (автобусів, трамваїв, тролейбусів тощо), розмір одягу і взуття, ставляться після означуваного іменника. Іменник у таких сполученнях уживається без артикля:

Open your books at page **25** Відкрийте книжки на двадцять
 (twenty-five). п'ятій сторінці.
 I usually get to school by trolley- Я завжди добираюся до школи
 bus **24** (twenty-four). двадцять четвертим тролейбусом.
 Find room **42** (forty-two). Знайдіть сорок другу кімнату.

г) Іменник у загальному або присвійному відмінку, а також іменник з прийменником, які можуть стояти перед або після означуваного слова.

Перед означуванним словом стоять:

• іменник у загальному відмінку, що виражає час: **winter evenings** *зимові вечори*; місце: **London bridges** *лондонські мости*; матеріал, з якого виготовлено предмет: **paper bag** *паперова сумка*; призначення предмета: **milk bottle** *молочна пляшка*;

• декілька іменників у загальному відмінку:

Evening school students are Учні вечірньої школи — це ті,
 people who study at school in хто вчаться у школі ввечері.
 the evening.

• іменник у присвійному відмінку без прийменника:

My **sister's** friends are my Друзі моєї сестри — мої друзі
 friends too. також.

Her **father's** position is very Її батько обіймає дуже високу
 high. посаду.

Після означуваного слова стоять:

• іменник у загальному відмінку з прийменником, переважно **of**:

It was a question **of** great Це було дуже важливе питання.
importance.

• іменник у присвійному відмінку з прийменником **of**:

Everybody liked the clever joke Усім сподобався розумний жарт
of his mother's. його матері.

д) Дієприкметник, що стоїть перед означуванним словом або дієприкметниковий зворот, що стоїть після означуваного слова:

The clouds were lit by the Хмари були освітлені сонцем, що
setting sun. заходило.
 The **destroyed** churches are Зруйновані церкви зараз віднов-
 being rebuilt now. люються.
 I was dazed by the snow **glitte- Я був вражений снігом, що виб-
 ring on the roofs of the houses**. лискував на дахах будинків.

е) Герундій з прийменником чи без нього або герундіальний зворот:

It's no use **talking** to her, she Марно розмовляти з нею, вона
 won't agree to it. на це не погодиться.
 She admired his way **of doing** Їй подобалося, як він усе робить.
things.
 Sally hated the idea **of bor- Саллі була ненависна ідея пози-
 rowing and living on credit**. чати й жити в борг.

є) Інфінітив, який у ролі означення завжди стоїть після означуваного слова:

It was a pleasure **to listen** to Було приємно слухати його.
 him.
 He is not a man **to rely** upon. Він не та людина, на яку можна
 покластися.

ж) Прислівник, який у ролі означення може стояти перед або після означуваного слова:

His **then** secretary became his Її тодішня секретарка стала
 wife. його дружиною.

His room above is large and light.	Кімната нагорі — велика і світла.
The man there is my brother.	Той чоловік — мій брат.
A voice inside said “Come in”.	Голос із кімнати сказав: “Увійдіть”.

4. Означення, що відносяться до займенників, утворених від **some**, **any**, **no**, **every**, та займенника **that**, стоять після цих займенників:

Something very strange appeared in the sky.	Щось дуже дивне з’явилося на небі.
Nothing serious has happened to the lock. Simply the key won’t turn.	Нічого серйозного не трапилось з цим замком. Просто не повертається ключ.

14.3. Прикладка (The Apposition)

1. **Прикладка** — це різновид означення.

Прикладкою називається виражене іменником означення, яке виражає ознаку предмета і дає йому нову назву.

2. Прикладка-іменник, яка означає титул, звання, чин, професію, географічну назву, родинні стосунки тощо, стоїть переважно перед означуваним словом:

Even Aunt Polly was there.	Навіть тітка Поллі була там.
Captain Brown is a very focused person.	Капітан Браун є дуже цілеспрямованою людиною.
President Franklin Roosevelt is still honoured in the USA.	Президента Франкліна Рузвельта досі шанують у США.
New York City is the largest city in the United States.	Нью-Йорк — це найбільше місто у Сполучених Штатах.

3. Прикладка може стояти після означуваного слова:

The city of London attracts many tourists.	Місто Лондон приваблює багатьох туристів.
London, the capital of Great Britain , stands on the Thames.	Лондон, столиця Великої Британії, стоїть на Темзі.
Tom, her younger brother , lives now in London.	Том, її молодший брат, живе зараз у Лондоні.
The following day I met Mr Nesfield , a promising poet.	Наступного дня я зустрілася з містером Несфілдом, багатообіцяючим поетом.

14.4. Обставини (The Adverbial Modifiers)

Обставинами називаються другорядні члени речення, що характеризують дію, стан, ознаку предмета, вказуючи на їхній спосіб, міру, ступінь, місце, час, причину, мету, умову.

За значенням обставини поділяються на такі групи:

1. **Обставини часу і частотності** (the adverbial modifiers of time and frequency):

We shall do it tomorrow .	Ми зробимо це завтра.
He seldom spoke with such frankness.	Він рідко говорив так відверто.

2. **Обставини місця і напрямку** (the adverbial modifiers of place and direction):

He found himself in a lonely street .	Він опинився на безлюдній вулиці.
The group of people moved slowly towards the embankment .	Група людей повільно рухалася у напрямку набережної.

3. **Обставини способу дії** (the adverbial modifiers of manner):

He walked very fast .	Він ішов дуже швидко.
He came here by taxi .	Він приїхав сюди на таксі.
She accepted his proposal without expressing any emotions .	Вона прийняла його пропозицію, не виражаючи ніяких емоцій.

4. **Обставини міри й ступеня** (the adverbial modifiers of degree and measure):

It’s rather cold.	Доволі холодно.
I phoned you two times , but you were out.	Я телефонував Вам два рази, але Вас не було.
It weighs a pound .	Це важить один фунт.

5. **Обставини причини** (the adverbial modifiers of cause):

Our flight was delayed owing to the storm .	Наш політ було відкладено через бурю.
We talked in whispers for fear of disturbing our parents .	Ми розмовляли пошепки, щоб не турбувати своїх батьків.

6. **Обставини наслідку** (the adverbial modifiers of result):

He is clever enough to understand it.	Він достатньо розумний, щоб зрозуміти це.
She is too tired to read this book aloud.	Вона надто втомлена, щоб читати цю книжку вголос.

7. **Обставини умови** (the adverbial modifiers of condition):

He said he would do it if necessary .	Він сказав, що зробить це, якщо необхідно.
To look at her you wouldn't believe she was a famous actress.	Якщо подивишся на неї, не повіриш, що вона була знаменою актрисою.

8. **Обставини мети** (the adverbial modifiers of purpose):

I did my best to prevent her from making this fatal mistake.	Я зробила все можливе, щоб утримати її від цієї фатальної помилки.
---	--

9. **Обставини допустовості** (the adverbial modifiers of concession):

Whatever the reason , she should have come.	Яка б не була причина, їй слід було прийти.
Though tired , he agreed to accompany us.	Хоч і стомлений, він усе ж погодився супроводжувати нас.

10. **Обставини супровідних дій** (the adverbial modifiers of attendant circumstances):

It is very romantic to take a stroll by moonlight .	Дуже романтично прогулюватися при місячному сяйві.
I don't feel like going out in this weather .	Я зовсім не маю бажання виходити в таку погоду.

11. **Обставини порівняння** (the adverbial modifiers of comparison):

She sat still like a statue .	Вона сиділа тихо, як статуя.
John plays the piano better than Mary .	Джон грає на піаніно краще, ніж Мері.

Як видно з наведених вище прикладів, у ролі обставин можуть уживатися іменники з прийменниками і без них, прислівники, діеприкетники, герундій з прийменниками, інфінітив, а також комплекси з інфінітивом, діеприкетником та герундієм.

Розділ 15. ОДНОРІДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ (HOMOGENEOUS PARTS OF THE SENTENCE)

Однорідними називаються два або більше членів речення, які виконують однакову функцію і відносяться до одного і того ж слова у реченні.

Однорідні члени речення поєднуються між собою сурядним зв'язком (як рівноправні, незалежні одне від одного) за допомогою сполучників сурядності або без них. Однорідними членами речення можуть бути:

1. Два або більше підметів до одного присудка:

At last her father and brother appeared.	Нарешті з'явилися її батько і брат.
My sister and her friends were approaching the river.	Моя сестра та її друзі наближалися до річки.

2. Два або більше присудків до одного підмета:

а) Простий присудок:

A little boy stared at me, rubbed his eyes, and suddenly began to cry .	Маленький хлопчик пильно подивився на мене, протер свої очі і раптом почав плакати.
He was jogging and singing at the same time.	Він біг і співав одночасно.

б) Складений дієслівний присудок з однорідними частинами, вираженими інфінітивом:

Every day I **must cook** dinner, **look after** my children, **keep** the house in order, and **do** a lot of other things.
First he **began to understand** and then **to speak** English.

Кожного дня я повинна готувати обід, доглядати дітей, підтримувати порядок у домі і робити багато інших речей.
Спочатку він почав розуміти, а потім і говорити англійською мовою.

в) Іменний складений присудок з однорідними предикативами:

The sky **was clear, remote,** and **empty.** (Wells)

Небо було ясным, прозорим і таким далеким. (Уелс)

3. Однорідними можуть бути означення, додатки і обставини:

Everybody wanted to look into the **unlighted, unused** room behind the sitting room.
(Означення)

Кожному хотілося заглянути у темну нежилу кімнату, що була розташована за вітальнею.

He could imitate other people's **speech, their accent, their manners.** (Прямий додаток)

Він міг імітувати мовлення, вимову і манери інших людей.

She smiled **pleasantly and naturally.** (Обставини способу дії)
I saw nothing **on the table** or **on the chair.** (Обставини місця)

Вона посміхнулася приємно і природно.

Я нічого не побачив ні на столі, ні на стільці.

Розділ 16. ВІДОКРЕМЛЕНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ (DETACHED PARTS OF THE SENTENCE)

1. **Відокремленими** називаються такі другорядні члени речення, які, виражаючи додаткове повідомлення, доповнюють основне твердження в реченні. У говорінні вони виділяються інтонацією, паузами та наголосом.

На письмі відокремлені члени речення виділяються найчастіше комами, рідше — тире.

2. Відокремлюються, як правило, обставини супровідних дій та обставини, виражені незалежним дієприкметниковим комплексом або іншими незалежними комплексами:

He came into the room, **with a large parcel in his hands.**
They drove on, **without saying anything to each other.**
A chapter having been read through twice, the books were closed and the girls were examined. (Brontë)
These preparations happily completed, I bought a little farm.

Він увійшов до кімнати з великим пакунком у руках.
Вони продовжували їхати, не кажучи нічого один одному.
Коли розділ був прочитаний двічі, книжки закрили, а дівчаток проекзаменували. (Бронте)
Коли підготовчий етап вдало завершився, я купив маленьку ферму.

3. Іноді можуть відокремлюватися обставини, виражені прислівниками, іменниками зі сполучниками та іншими частинами мови, що виконують функції обставин:

The Corporal lit a pipe, **carefully**, because the enemy was close.

They went on, **arm in arm**.
In her excitement, she didn't notice me.

One summer, **during my brief staying in the village**, I met that wonderful girl.

Капрал запалив люльку обережно, тому що ворог був поруч.

Вони йшли рука в руку.
Схвильована, вона не помітила мене. (Вона не помітила мене, тому що була схвильована.)

Одного літа, під час короткого перебування в селі, я зустрів цю чудову дівчину.

4. Відокремлене означення може характеризувати загальні іменники, власні назви і займенники:

It was a white **building, one storey high**.

There was a star-like quality about **Judice, radiant and unreachable**.

Dumb with amazement, he was moving towards me.

Це був білий одноповерховий будинок.

Джудіс була дуже схожа на зірку, така ж сяюча і недосяжна.

Німий від здивування, він наближався до мене.

5. Відокремленим може бути додаток, здебільшого прикметниковий:

She does not change — **except her hair**.

Huckleberry Finn was there, **with his dead cat**. (Twain)

У ній нічого не змінюється, крім її волосся.

Хаклбері Фін був там зі своїм дохлим котом. (Твен)

Розділ 17. СЛОВА, СИНТАКСИЧНО НЕ ПОВ'ЯЗАНІ З ЧЛЕНАМИ РЕЧЕННЯ (THE INDEPENDENT ELEMENTS OF THE SENTENCE)

Поряд з членами речення, які поєднуються між собою в словосполучення за допомогою зв'язків узгодження, керування і прилягання, у межах простого речення можуть бути й такі повнозначні частини, які стоять поза синтаксичним зв'язком. Такі слова не відповідають ні на яке питання. Вони не є членами речення і тому на письмі виділяються розділовими знаками. До таких слів належать:

1. **Вигуки** (interjections): **ah, oh, hurrah, eh, hallo, goodness, gracious, good heavens** та ін.:

"Oh!" he exclaimed unable to suppress his emotion.
Good heavens! You look so miserable.

"O!" — вигукнув він, нездатний подолати свої емоції.
О, Боже, ти виглядаєш таким нещасним.

2. **Звертання** (direct address).

Звертання — це слово або словосполучення в реченні, що називає особу, іноді предмет, до яких звернена мова.

Звертання виражається іменником у загальному відмінку:

— **My dear boy**, it's high time to go to bed.
— Don't worry about me, **Mrs Brown**.

Мій дорогий хлопчику, давно пора лягати спати.
Не турбуйтеся про мене, місіс Браун.

3. Вставні слова (parenthesis).

Вставні слова вказують на особисте ставлення мовця до висловленої ним думки. У реченні звичайно повідомляється про якийсь справжній або можливий факт дійсності. А той, хто повідомляє про це, за допомогою вставних слів уносить в речення свою впевненість або сумнів, емоційну оцінку, вказує на його зв'язок з іншими повідомленнями, на джерело, спонукає слухача посилити увагу тощо. Вставні слова можуть бути виражені:

а) Модальними словами:

indeed	<i>справді, дійсно</i>
certainly	<i>звичайно, напевно</i>
assuredly	<i>безперечно</i>
decidedly	<i>безсумнівно</i>
in fact	<i>справді</i>
truly	<i>дійсно</i>
naturally	<i>природно, звичайно</i>
surely	<i>безсумнівно, звичайно</i>
actually	<i>справді, дійсно</i>
possibly	<i>можливо</i>
perhaps	<i>напевно</i>
evidently	<i>очевидно</i>
obviously	<i>очевидно, звісно</i>
maybe	<i>мабуть, може</i>

Perhaps , he is ill.	Напевно, він хворий.
In fact , I don't like it.	Справді, мені це не подобається.
Maybe , we'll meet each other one day.	Може, ми колись зустрінемось.

б) Прислівниками, що якоюсь мірою служать сполучними елементами в монологічних висловлюваннях:

firstly	<i>по-перше</i>
secondly	<i>по-друге</i>
finally	<i>нарешті</i>
thus	<i>таким чином</i>
consequently	<i>отже</i>
then	<i>тоді, в такому разі</i>
anyway	<i>у всякому разі, так чи інакше</i>
moreover	<i>крім того, більш того</i>
besides	<i>зокрема</i>
still, yet	<i>проте, однак</i>

Слова, синтаксично не пов'язані з членами речення

nevertheless	<i>проте</i>
otherwise	<i>зрештою</i>
therefore	<i>отже та ін.</i>

Finally , we got to the place where we could rest a little.	Нарешті, ми дісталися місця, де змогли трохи відпочити.
Firstly , I am a woman, secondly , I am your wife, therefore you should be more polite to me.	По-перше, я жінка, по-друге, я твоя дружина, отже маєш бути більш ввічливим зі мною.

в) Прийменниковими зворотами:

in a word	<i>одним словом</i>
in truth	<i>щоправда, справді</i>
in my opinion	<i>на мою думку</i>
in short	<i>коротше кажучи</i>
on the one hand	<i>з одного боку</i>
on the contrary	<i>навпаки</i>
at least	<i>зрештою, принаймні</i>
by the way	<i>до речі, між іншим</i>
for instance	<i>наприклад та ін.</i>

Everybody has his own problem. Mine is practically worthless, for instance .	Кожен має свою власну проблему. Моя, наприклад, практично нічого не варта.
By the way , Harry, is Julia your sister?	До речі, Херрі, Джулія твоя сестра?
At least , everything has become clear.	Принаймні, все стало зрозумілим.

г) Словосполученнями з інфінітивом або дієприкметником:

to be sure	<i>безперечно, безумовно, певна річ</i>
to tell the truth	<i>правду кажучи</i>
to begin with	<i>по-перше</i>
generally speaking	<i>взагалі кажучи</i>
roughly speaking	<i>у загальних рисах</i>
strictly speaking	<i>строго кажучи та ін.</i>

To tell the truth , I don't want to go there.	Правду кажучи, я не хочу йти туди.
Be sure , he is your real friend.	Певна річ, він твій справжній друг.

Розділ 18. ПОРЯДОК СЛІВ В АНГЛІЙСЬКОМУ РОЗПОВІДНОМУ РЕЧЕННІ (WORD ORDER IN AN ENGLISH DECLARATIVE SENTENCE)

1. В англійському розповідному реченні, на відміну від українського, спостерігається фіксований порядок членів речення. Це зумовлено тим, що показником синтаксичної функції слова є його місце в реченні, а не система відмінкових закінчень, яка характерна для української мови.

В англійському розповідному реченні прямий порядок слів передбачає таке розташування членів речення:

- 1 — підмет (subject)
- 2 — присудок (predicate)
- 3 — додаток (object)
- 4 — обставини (adverbial modifiers) і т. д.

18.1. Місце додатка у реченні

1. Прямий додаток з означальними словами або без них ставиться після дієслова-присудка:

I bought some cassettes yesterday.	Я купив учора декілька касет.
I receive letters every day.	Я одержую листи кожного дня.

2. Якщо в реченні є непрямий додаток, він ставиться між присудком і прямим додатком:

I showed Tom our house.	Я показав Тому наш будинок.
--------------------------------	-----------------------------

3. Прийменниковий додаток, як правило, ставиться після прямого додатка, а при відсутності прямого додатка займає місце після дієслова-присудка:

Kate often plays tennis with her friend .	Кейт часто грає в теніс зі своєю подругою.
Kate often plays with her friends .	Кейт часто грає зі своїми друзями.

4. У реченнях з дієсловами-присудками, що складаються з двох компонентів (дієслово + прийменник чи прислівник), наприклад, **bring up виховувати; cut out вирізати; look after доглядати; ring up телефонувати; put on надягати** та ін.

а) Прямий додаток, виражений особовим займенником, ставиться між компонентами дієслова-присудка:

His grandmother brought him up .	Його виховувала бабуня.
I like how you've cut it out .	Мені подобається, як ти це вирізав.

б) Прямий додаток, виражений іменником, може стояти як між компонентами дієслова-присудка, так і після дієслова-присудка в цілому:

She has brought up five children .	Вона виховала п'ятьох дітей.
She has brought five children up .	

18.2. Місце означення в реченні

1. Означення, виражене прикметником, іменником, займенником або дієприкметником стоїть перед словом, яке воно характеризує:

My mother is a kind woman.	Моя мама — добра жінка.
I see a smiling girl.	Я бачу дівчину, що посміхається.
The bus stop is not far from my house.	Автобусна зупинка знаходиться недалеко від мого дому.

My **parent's** room is not large but cosy. Кімната моїх батьків не велика, але затишна.

2. Якщо іменнику передують декілька означень, виражених прикметниками, то зберігається певна послідовність цих означень. (Див. параграф 3.1.6.)

I bought a ¹ nice ² large ³ old ⁴ brown ⁵ Italian ⁶ oval ⁷ wooden table.

- 1 — загальна характеристика — *nice* (what?)
- 2 — розмір — *large* (how big?)
- 3 — вік — *old* (how old?)
- 4 — колір — *brown* (what colour?)
- 5 — походження — *Italian* (where from?)
- 6 — форма — *oval* (what form?)
- 7 — матеріал — *wooden* (what is it made of?)

3. Після означуваного слова стоять означення, виражені кількісними числівниками, що вказують на номери сторінок, параграфів, розділів, частин книжок, номери будинків, квартир, кімнат, маршрутів транспортних засобів, розмір одягу, взуття тощо:

Open your books at page **10 (ten)**. Відкрийте книги на десятій сторінці.
I go to my work by bus **4 (four)**. Я їду на роботу четвертим автобусом.

Примітка. У цьому випадку іменник перед числівником завжди вживається без артикля.

4. Якщо означення, виражене прикметником, відноситься до неозначеного або заперечного займенника, то воно стоїть після означуваного слова:

I'd like to read **something new and interesting**. Я хотіла б почитати щось нове та цікаве.
There is **nothing extraordinary** in her dress. Немає нічого особливого в її сукні.

5. Після означуваного слова стоїть означення, виражене іменником у загальному або присвійному відмінку з прийменником **of**:

It was a question **of great importance**. Це було дуже важливе питання.
Everybody liked the clever **joke of his mother's**. Усім сподобався розумний жарт його матері.

6. У деяких сталих словосполученнях означення стоїть після означуваного слова:

wealth untold	незліченні скарби
a poet laureate	поет-лауреат
generations unborn	прийдешні покоління
sum total	загальна сума
four years running	чотири роки підряд
the first person singular	перша особа однини
the second person plural	друга особа множини

We shouldn't leave polluted water for generations **unborn**. Нам не слід залишати воду забрудненою для прийдешніх поколінь.

He was working hard four years **running** to earn money for his own business. Чотири роки підряд він наполегливо працював, щоб заробити гроші для власного бізнесу.

18.3. Місце обставин у реченні

1. Обставини звичайно стоять після додатків, а якщо додаток відсутній — після дієслова-присудка:

I clean my house every Saturday .	Я прибираю мій дім кожної суботи.
Little Ann plays with other children in the yard .	Маленька Аня грає з іншими дітьми у дворі.

2. Обставина часу може стояти на початку або у кінці речення після обставини місця:

On Monday I am going to Paris.	У понеділок я їду до Парижа.
I am going to Paris on Monday .	

3. Якщо в реченні є кілька обставин часу, то обставина, що вказує на більш конкретний час, стоїть перед обставиною загального значення:

At nine o'clock in the evening everybody was at home.	О дев'ятій годині вечора всі були вдома.
--	--

4. Обставина місця може стояти на початку або у кінці речення:

At the end of the street you'll see a supermarket on your left .	У кінці вулиці зліва ви побачите супермаркет.
We arrived at the airport .	Ми прибули до аеропорту.

5. Обставини, виражені прислівниками **also також; always завжди; already уже; often часто; never ніколи; usually звичайно; soon скоро; sometimes інколи; seldom рідко; ever коли-небудь; definitely певно, остаточно; probably можливо; still досі, все ще, все-таки**, ставляться:

а) Перед присудком, якщо присудок виражений одним дієсловом:

Tom always goes to work by car.	Том завжди їздить на роботу машиною.
--	--------------------------------------

б) Після першого допоміжного дієслова, якщо присудок складається з декількох дієслів:

The book has already been taken.	Книжку вже взяли.
He doesn't usually go to bed so late.	Він не завжди лягає спати так пізно.

в) Перед дієсловом **have to** у модальному значенні:

We always have to wait for the bus so long.	Ми змушені завжди чекати на автобус так довго.
--	--

г) Після модальних дієслів **can, must, may, should, would** та дієслова **be (am/is/are/was/were)**:

We feel very tired and we are also hungry.	Ми почуваємо себе стомленими, а також голодними.
I can never remember his name.	Я ніколи не зможу запам'ятати його ім'я.
Tom is still here.	Том усе ще тут.
If we hadn't taken the same train we might never have met each other.	Якщо б ми не сіли в один поїзд, ми могли б ніколи не зустрітись один з одним.
You may always visit this museum free of charge.	Ви можете завжди відвідати цей музей безкоштовно.

6. Обставини, виражені прислівником **yet ще не, все ще, ще** вживаються в заперечних та питальних реченнях і ставляться наприкінці речення:

She hasn't written me yet . Have you finished writing this letter yet ?	Вона мені ще не написала. Ти ще не закінчила писати цього листа?
--	---

Порядок слів в англійському розповідному реченні

7. Обставини, виражені словосполученнями **any more, any longer більше**, ставляться наприкінці речення:

Jack doesn't play football any more (any longer) .	Джек більше не грає у футбол.
We aren't friends any longer (any more) .	Ми більше не друзі.

18.4. Зворотний порядок слів, або інверсія (Inverted Order of Words or Inversion)

1. Порядок слів, при якому присудок стоїть перед підметом, називається зворотним або інверсією. Буває повна інверсія і часткова. При повній інверсії весь присудок стоїть перед підметом, а при частковій — частина присудка (допоміжне або модальне дієслово) стоїть перед підметом, а повнозначне дієслово — після підмета.

2. Часткова інверсія має місце:

а) У питальних реченнях, крім запитань до підмета або групи підмета:

Can I show you my library?	Можна я покажу тобі мою бібліотеку?
Where did they find her?	Де вони знайшли її?

б) У розповідних реченнях, що починаються словами **never ніколи; seldom рідко; little мало; in vain марно; hardly, scarcely ледве; only лише; not only не лише; nor, neither також ні; no sooner (than) як тільки**. У цьому випадку перед підметом ставиться модальне або перше допоміжне дієслово, що є у складі присудка. Якщо присудок виражений дієсловом у Present or Past Simple, то перед підметом ставиться допоміжне дієслово **do/does/did**, а після підмета основне дієслово в першій формі:

Only once did they win the match.	Тільки один раз вони виграли матч.
No sooner was one task completed than we were given another one.	Як тільки ми виконали одне завдання, нам дали інше.
Seldom do I watch such programs.	Рідко я дивлюся такі програми.
Hardly had they entered the house, when it started raining.	Ледве вони увійшли до хати, як почався дощ.

3. Повна інверсія спостерігається в таких випадках:

а) У реченнях, що вводяться словом **there**, яке не має лексичного значення:

There is something in the bag.	У сумці щось є.
There are many universities in our country.	У нашій країні багато університетів.
There lived she quietly with her husband.	Жила вона спокійно зі своїм чоловіком.

б) У реченнях, які починаються обставинами місця, якщо підмет виражений іменником, а дієслово-присудок не може мати прямого додатка:

In the doorway stood a stout old gentleman in a blue coat.	У дверях стояв огрядний старий джентльмен у синьому пальті.
---	---

в) У реченнях, що починаються обставинами, вираженими словами **so, thus, now, then, here**, де функцію підмета виконує іменник:

Now was the moment to act.	Зараз був той момент, коли потрібно було діяти.
Here comes my brother.	Ось іде мій брат.
Thus spoke Mr Brown coming as near as possible to the door.	Так говорив містер Браун, наближаючись до дверей.

Примітка. Якщо підметом у цьому випадку є особовий займенник, то зберігається прямий порядок слів:

Here she is!	Ось вона!
Thus he stood silently and thought about his life in the village.	Отак він стояв мовчки і думав про своє життя в селі.
Now he began to act.	Зараз він почав діяти.

г) У реченнях, що починаються словами **in, out, down, away, up**, які стосуються присудка, а підмет речення виражений іменником:

Up flies the kite.	Високо в повітря злітає паперовий змій.
In bounced the landlady: "There is a letter for you, Miss Moss". (Mansfield)	Вскочила господиня дому: "Для Вас лист, міс Мосс". (Менсфілд)

Якщо в цьому випадку підметом речення є особовий займенник, зберігається прямий порядок слів:

Down he fell.	Він упав.
Out she went.	Вона вийшла.

д) У словах автора після прямої мови, якщо підмет виражено іменником, а присудок — дієсловом у **Present** або **Past Simple**:

"I like such tricks", said Tom.	"Мені подобаються такі жарти", — сказав Том.
"We have won the game!", exclaimed Sandy.	"Ми перемогли в цій грі!" — вигукнула Сенді.

У словах автора інверсії немає, якщо підметом у них виступає особовий займенник або ж присудок має додаток:

"It's just for us", she said.	"Це якраз для нас", — сказала вона.
"Are you busy now?" my mother asked me.	"Ти зараз зайнята?" — запитала мене мати.

Розділ 19. СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ (THE COMPOUND SENTENCE)

Складносурядним називається складне речення, частини якого синтаксично рівноправні й поєднані між собою сполучниками сурядності. Кожна частина складносурядного речення має свій підмет і присудок і в англійській мові називається **clause**.

Між частинами складносурядного речення можуть бути різні значенні зв'язки:

1) **Єднальні** (copulative), що виражаються сполучниками **and** і, **a**; **not** також **ne**; **neither ... nor** ні ... ні:

Everybody is here, and we can start our meeting.	Усі тут, і ми можемо розпочати збори.
Bananas don't grow in the North, nor do pine-apples.	Банани не ростуть на півночі, ананаси також не ростуть там.

2) **Розділові** (disjunctive), що виражаються сполучниками **or** або; **or else** а то, інакше; **either ... or** або ... або, а також сполучним прислівником **otherwise** інакше:

Take care, or else you will fall.	Будь обережним, а то впадеш.
I am very busy now, otherwise I would accept your invitation.	Я зараз дуже зайнятий, інакше я прийняв би Ваше запрошення.

3) **Протиставні** (adversative), що виражаються сполучниками **but** але; **whereas** тоді як, оскільки, зате, всупереч, натомість і сполучними прислівниками **nevertheless** проте; **still, yet** однак:

You are young, whereas he is an old man.	Ви — молоді, тоді як він — старий.
Everything was all right, yet she didn't feel happy.	Усе було гаразд, однак вона не відчувала себе щасливою.

4) **Причинно-наслідкові** (causative-consecutive), що виражаються сполучниками **for** тому що, бо; **so** тому, таким чином; сполучними прислівниками **therefore** тому; **consequently** отже, тому, в результаті; **hence** отже, звідси:

We can't go, for it is raining.	Ми не можемо йти, бо дощ.
It was stuffy in the room, so I opened the window.	У кімнаті було душно, тому я відчинив вікно.
We didn't buy all the necessary things for the trip, therefore we had to postpone our departure.	Ми не встигли придбати всі необхідні для подорожі речі, тому вимушені були відкласти наш від'їзд.

5) Складносурядні речення можуть також бути безсполучниковими:

It was cold outside; strong wind was blowing; tiny yellow leaves were falling down onto the ground.	Надворі було холодно, дув холодний вітер, маленькі жовті листочки опадали на землю.
---	---

Розділ 20. СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ (THE COMPLEX SENTENCE)

Складнопідрядним реченням називається складне речення, частини якого синтаксично нерівноправні, тобто одна з них пояснює, доповнює або розкриває зміст іншої і приєднується до неї сполучником підрядності або сполучним словом.

Складнопідрядне речення складається з головного речення (the principal clause) і одного або кількох підрядних (subordinate clauses). Підрядні речення синтаксично залежать від головного. У складнопідрядному реченні підрядне речення виконує функцію одного з членів речення, і залежно від цього підрядні речення поділяються на:

- підметові (subject clauses);
- присудкові (predicate clauses);
- додаткові (object clauses);
- означальні (attributive clauses або relative clauses);
- обставинні (adverbial clauses).

При одному головному реченні може бути не одне, а два і більше підрядних. Такі складнопідрядні речення з кількома підрядними бувають різних типів, а саме:

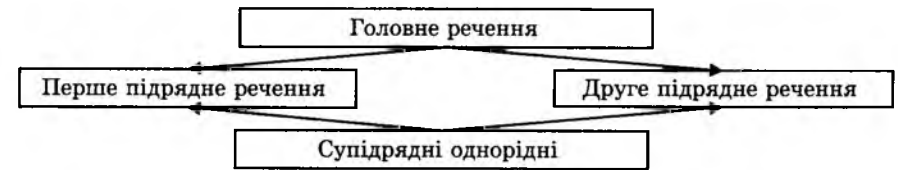
1. **Складнопідрядні речення з однорідною супідрядністю** — у них два або більше підрядних одного виду однаково залежать від одного головного:

He came into the dining-room
where the table was laid and
where the family was waiting
for him.

Він увійшов до їдальні, де був
накритий стіл і де вся родина
чекала на нього.

Складнопідрядне речення

Схематично будову таких речень можна зобразити так:

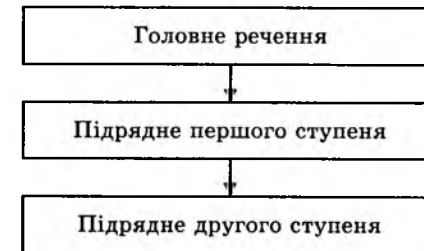
Супідрядні однорідні речення можуть з'єднуватися сполучником **and**.

2. **Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю** — у них перше підрядне залежить від головного, друге підрядне від першого і т. д.:

One, who thinks, that having
graduated from university he
stops learning, is mistaken.

Помиляється той, хто гадає, що,
закінчивши університет, він
припиняє навчання.

Схематично будову цих речень можна зобразити так:

20.1. Підрядні підметові речення (Subject Clauses)

1. Підрядні підметові речення (subject clauses) замінюють або уточнюють підмет головного речення і стоять перед присудком головного речення:

What Frank thinks is impor-
tant to us.

Що думає Френк — для нас є важ-
ливим.

2. Якщо підрядне підметове речення стоїть після головного речення, то головне речення починається зі слова **it**:

It is a good thing that she
went away with you.

Це добре, що вона поїхала з
тобою.

3. Підрядні підметові речення приєднуються до головного таким чином:

а) Сполучниками **that що; whether/if чи**:

It seemed that she was right.	Здавалося, що вона права.
Whether she was right is not clear yet.	Чи вона була права, ще не зрозуміло.

б) Сполучними займенниками **who хто; which котрий, який; what (те) що; whoever хто б не; whatever все, що, щоб не**:

What was done could not be undone. (Hardy)	Що зроблено, те зроблено. (Харді)
Whoever I met couldn't tell me the truth about the accident.	Кого б я не зустрів, ніхто не міг сказати мені правду про нещасний випадок.

в) Сполучними прислівниками **where де; when коли; how як, яким способом; why чому, навіщо**:

Where it happened is not clear yet.	Де це трапилося, ще невідомо.
When it took place is difficult to tell.	Коли це відбувалося, важко сказати.
Why he said so was a puzzle for everybody.	Навіщо він це сказав, було загадкою для кожного.

г) Без сполучників і сполучних слів (asyndetically):

It is a pity her brother didn't recognize her.	Шкода, що брат не впізнав її.
---	-------------------------------

20.2. Підрядні присудкові речення (Predicative Clauses)

1. Підрядні присудкові речення (predicative clauses) виконують функцію іменної частини складеного присудка. Особливість складнопідрядних речень з підрядними присудковими реченнями полягає в тому, що в головному реченні є тільки частина присудка, тобто дієсловозв'язка, а другою іменною частиною є підрядне присудкове речення.

2. Підрядні присудкові речення приєднуються до головного сполучниками **that що; if/whether чи; as if/as though наче/ніби; lest щоб не**; сполучними займенниками **who, which, what**; сполучними прислівниками **where, when, how, why**:

His usual excuse is that he didn't know the rules.	Його постійне виправдання в тому, що він не знав правил.
It seems as if he has never been ill.	Здається, ніби він ніколи не хворів.
Now the question is whether she will stay here or not.	Зараз питання полягає в тому, чи залишиться вона тут чи ні.
And this is what he remembered.	І це те, що він пам'ятав.
That is where she lived.	Ось де вона жила.
That is why she left without leaving her new address.	Ось чому вона поїхала, не залишивши своєї нової адреси.
That is how we should behave.	Ось як нам слід поводитися.

20.3. Підрядні додаткові речення (Object Clauses)

1. Підрядні додаткові речення (object clauses) виступають додатком до дієслова-присудка головного речення. Вони приєднуються до головного речення сполучниками **that, if, whether, lest**; сполучними займенниками **whoever, whatever, whichever**; сполучними прислівниками **where, when, how, why**.

Підрядні додаткові речення можуть відноситися також до прикметників чи до неособових форм дієслова (інфінітив, дієприкметник, герундій) у головному реченні:

Helen didn't remember whether the hat cost fifteen or seventeen dollars.	Хелен не пам'ятає, коштував капелюх п'ятнадцять чи сімнадцять доларів.
You must do whatever your conscience tells you to do.	Ти повинен робити те, що підказує тобі твоя совість.
I am not sure what she will say.	Я не впевнена в тому, що вона скаже.
She was aware that someone else was there.	Вона усвідомлювала, що хтось ще був там.
He looked at me wondering whether I was saying the truth.	Він подивився на мене, сумніваючись, чи правду я кажу.
There is a habit in our family to discuss in the evening what we have done during the day.	У нашій родині є звичка обговорювати ввечері, що ми зробили протягом дня.

2. Якщо підрядне додаткове речення виконує функцію прийменникового додатка, то відповідний прийменник ставиться перед сполучним займенником або прислівником, який з'єднує підрядне речення з головним:

The men argued **about who should pay the bill.**
Their dog barks **at whoever comes near their gate.**
It depends **on what you'll do tomorrow.**

Чоловіки сперечалися про те, кому слід оплатити рахунок.
Їхній собака гавкає на кожного, хто б не наближався до воріт.
Це залежить від того, що ти будеш робити завтра.

3. Сполучник **that**, що приєднує підрядне додаткове речення до головного, часто випускається, особливо в неформальному спілкуванні:

Mr Powers hopes **(that) you can come to the meeting.**
I soon realized **(that) I had been wrong.**
He said **(that) he was sorry.**

Містер Пауерс сподівається, що ти зможеш прийти на збори.
Скоро я зрозумів, що помилявся.
Він сказав, що йому шкода.

4. При одному головному реченні може бути не одне, а два і більше підрядних додаткових речень:

I can't tell you **what they performed and how they did it.**

Я не можу сказати Вам, що вони робили і як вони це робили.

20.3.1. Нереальна дія у підрядному додатковому реченні після **wish** у головному реченні

1. Для вираження нереальної, бажаної дії стосовно теперішнього або майбутнього часу у підрядних додаткових реченнях після дієслова-присудка **wish** у головному реченні вживаються дієслова у формі **Past Simple** для всіх осіб однини і множини:

Ved/V₂ — **asked/knew**

I **wish** I **knew** how to cook meat.
I **wish** I **gave up** smoking.

Прикро, що я не знаю, як готувати м'ясо.
Мені хотілося б покинути палити.

I **wish** I **didn't work** so much.

Не хотів би я працювати так багато.

2. Для вираження бажаної дії/стану стосовно теперішнього або майбутнього часу дієслово **be** у підрядних додаткових реченнях після **wish** у головному реченні вживається переважно у формі **were** (Past Subjunctive) для всіх осіб однини і множини. Але в сучасному усному мовленні замість форми **were**, часто зустрічається форма **was** для першої і третьої осіб однини:

I **wish** I **were/was** more careful while writing a dictation.
I **wish** my room **were/was** large.
I **wish** there **were** not so many people there.

Мені слід бути більш уважним, коли пишу диктант.
Мені хотілося б, щоб моя кімната була більшою.
Хотілося б мені, щоб там не було так багато людей.

3. Для вираження нереальної дії стосовно минулого часу, тобто дії, що могла б відбутися, але не відбулася, у підрядних додаткових реченнях після дієслова-присудка **wish** у головному реченні вживаються дієслова у формі **Past Perfect** для всіх осіб однини і множини:

had Ved/V₃ — **had asked/known**

I **wish** I **had known** how to cook meat then.
I **wish** I **had given up** smoking last year.
I **wish** he **had asked** me how to cook meat but he **didn't**.

Шкода, що я тоді не знав, як готувати м'ясо.
Мені слід було покинути палити ще в минулому році.
Йому слід було запитати мене, як готувати м'ясо, але він цього не зробив.

Дієслово **be** у цьому випадку також уживається у формі **Past Perfect**:

had been

The weather was awful yesterday.
I **wish** it **had been** warmer.

Погода вчора була жахливою.
Хотілося б, щоб вона була теплішою.

I **wish** I **had been** more careful while writing the dictation.

Шкода, що я був неуважним під час написання диктанту.

4. Іноді у підрядних додаткових реченнях після дієслова-присудка **wish** у головному реченні вживається дієслово **would** у сполученні з **Simple Infinitive**:

would V — **would ask/know**

Would + Simple Infinitive у підрядних додаткових реченнях після дієслова-присудка **wish** у головному реченні виражає незадоволення, роздратованість якимись обставинами чи діями і передбачає надію на певні зміни в майбутньому:

Jack always leaves the door open. I *wish* he *wouldn't* leave the door open.

I *wish* it *would* stop raining.
I *wish* you *would* stop smoking in the room.
I *wish* you *would* tell me the truth at last.

Джек завжди залишає двері відчиненими. Йому не слід залишати двері відчиненими. (Я хочу, щоб він зачиняв двері.)

Я хочу, щоб дощ перестав.
Я хочу, щоб ти перестав палити в кімнаті.
Я хочу, щоб ти, нарешті, сказав мені правду.

20.4. Підрядні означальні речення (Attributive Clauses)

1. Підрядні означальні речення (attributive clauses) відносяться до іменника або займенника у головному реченні. За своїм значенням та способом приєднання до головного речення підрядні означальні речення поділяються на:

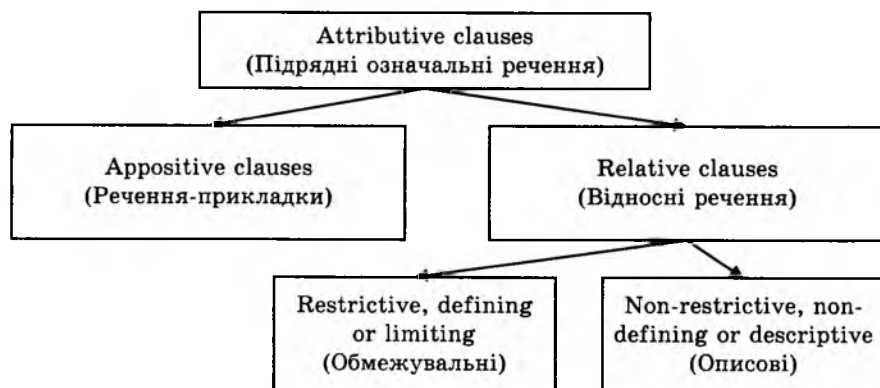
підрядні відносні речення (relative clauses);

підрядні апозитивні речення або речення-прикладки (appositive clauses).

2. Підрядні відносні речення (relative clauses) у свою чергу можуть бути:

- обмежувальними (restrictive/defining/limiting);
- описовими (non-restrictive/non-defining/descriptive).

Схематично це виглядає так:

20.4.1. Підрядні відносні речення

1. Підрядними відносними реченнями вважаються речення, які відносяться до певних слів, що означають назви істот або неістот у головному реченні і приєднуються до головного речення за допомогою:

відносних займенників: **who, whom, whose, which, that;**
сполучних прислівників: **where, when;**
без сполучних слів.

Joe is our uncle **who always sends us presents at Christmas.**

The dog **which is sitting at the door** is mine.

They have invited me to the village **where their parents live.**

Джо — це наш дядько, котрий завжди присилає нам подарунки на Різдво.

Собака, що сидить біля дверей, мій.

Вони запросили мене до села, де живуть їхні батьки.

2. Підрядні обмежувальні відносні речення (restrictive relative clauses) визначають певні ознаки, властивості осіб/предметів або уточнюють, про який саме предмет/особу йде мова. Такі підрядні речення тісно пов'язані зі словами, до яких вони відносяться, а тому виключення підрядного обмежувального відносного речення може змінити або порушити зміст усього складнопідрядного речення. На письмі обмежувальні відносні речення не виділяються комами:

Persons **who cannot read well** do not succeed in studying.

Birds **that fly south in winter** cannot stand cold weather.

A woman **who has lost her husband** is often lonely.

I put the books into the bookcase **which you bought yesterday.**

Where is the man **who I saw with you in the morning?**

Люди, які не вміють добре читати, не встигають у навчанні.

Птахи, що летять на південь взимку, не можуть зносити холодну погоду.

Жінка, що втратила чоловіка, часто самотня.

Я поклав книжки у шафу, яку ти вчора купив.

Де той чоловік, якого я бачив з тобою вранці?

3. Підрядні описові відносні речення (non-restrictive relative clauses) містять додаткові відомості про особу або предмет, позначений іменником, до якого вони відносяться. Якщо таке підрядне речення випустити, то зміст усього складнопідрядного речення не зміниться. Підрядне описове відносне речення на письмі виділяється комами:

The driver, **who was very young,** had only just got his licence.

A young woman, **who was writing something,** looked at me but said nothing.

Шофер, який був дуже молодим, щойно одержав права водія.

Молода жінка, котра щось писала, подивилася на мене, але нічого не сказала.

This book, **whose author is a woman of eighty**, is very amusing.

Ця книжка, автором якої є вісімдесятилітня жінка, дуже забавна.

Примітка. Підрядні описові відносні речення називають часто “Extra information clauses”, що означає “підрядне речення з додатковою інформацією”.

20.4.2. Уживання сполучних займенників у підрядних відносних реченнях

1. Уживання сполучного займенника у підрядному відносному реченні залежить від того, до якого слова у головному реченні воно відноситься: до іменника, що означає назву істот чи назву неістот, або до займенника. Сполучні займенники у підрядних відносних реченнях виконують функції різних членів цих речень.

Залежність сполучних займенників від іменників та їх функцію у підрядних відносних реченнях обмежувального та описового характеру ілюструє наведена нижче таблиця:

Функція сполучного займенника у підрядному відносному реченні	Підрядні відносні речення			
	Обмежувальні		Описові	
	що відноситься до назв істот	що відноситься до назв неістот	що відноситься до назв істот	що відноситься до назв неістот
Підмет	who that	which that	who	which
Додаток (без прийменника)	who/whom that	which that	who/whom	which
Прийменниковий додаток	to whom who(m) ... to that ... to	to which which ... to that ... to	to whom who(m) ... to	to which which ... to
Означення	whose	of which (у неформальному спілкуванні whose)	whose	of which (у неформальному спілкуванні whose)

2. Приклади вживання сполучних займенників у підрядних відносних реченнях:

а) Підрядні відносні речення **обмежувального характеру**, що відносяться до назв **істот**:

This is the driver **who** overtook us five minutes ago.

Це водій, який підвозив нас п'ять хвилин тому.

Where is the man **that** I saw this morning?

Де чоловік, котрого я бачив цього ранку?

Is that the man **who(m)** you gave your ticket to?

Це той чоловік, якому ти дала свій квиток?

That is the boy **whose** father is an astronaut.

Це той хлопець, батько якого — космонавт.

б) Підрядні відносні речення **обмежувального характеру**, що відносяться до назв **неістот**:

This is the car **which** overtook us five minutes ago.

Це машина, що підвезла нас п'ять хвилин тому.

Where is the book **that** I bought this morning?

Де книжка, яку я купив цього ранку?

Is that the address **to which** you sent the telegram?

Це та адреса, за якою ти послала телеграму?

Is that the address **which/that** you sent the telegram to?

He mentioned a book **whose** title has slipped my memory. He mentioned a book the title **of which** I can't remember now.

Він згадав книжку, заголовку якої я зараз не пам'ятаю.

в) Підрядні відносні речення **описового характеру**, що належать до назв **істот**:

The driver, **who** was very young, had only just got his licence.

Шофер, який був дуже молодим, щойно одержав права водія.

The driver, **who/whom** I had never seen before, said that he knew me.

Шофер, якого я ніколи не бачила раніше, сказав, що знає мене.

The policeman, **to whom** I showed my licence, was very polite. The policeman, **who/whom** I showed my licence to, was very polite.

Поліцейський, якому я показав своє посвідчення водія, був дуже ввічливим.

The man, **whose** leg had been broken, was carried away to the hospital.

Чоловіка, нога якого була зламана, повезли до лікарні.

г) Підрядні відносні речення **описового характеру**, що належать до назв **неістот**:

They repaired the car, **which** had been damaged.

The front bumper, **which** the other car had damaged, was repaired.

The garage, **to which** the car had been taken, was not far away.

The garage, **which** the car had been taken **to**, was not far away.

This book, **whose author** is a woman of eighty, is very amusing.

This book, **of which the author** is a woman of eighty, is very amusing.

This book, **the author of which** is a woman of eighty, is very amusing.

Вони відремонтували автомобіль, який було пошкоджено.

Передній бампер, пошкоджений іншим автомобілем, було відремонтовано.

Гараж, до якого було доставлено автомобіль, був недалеко.

Ця книжка, автором якої є вісімдесятилітня жінка, дуже забавна.

3. Виключно сполучний займенник **that** уживається в таких випадках:

а) Коли підрядне відносне речення пояснює член головного речення, виражений неозначеним займенником:

All/everything/anything that you see here can be divided between you.

Все, що ви тут бачите, може бути поділено між вами.

б) Коли іменник, який пояснюється підрядним відносним реченням, має означення, що виражене прикметником у формі найвищого ступеня або словами **first, last** чи **next**:

It was the **first/last/fastest/next** steamship **that** crossed the Atlantic.

То був перший/останній/найшвидший/ наступний пароплав, що перетнув Атлантичний океан.

4. Сполучний прислівник **where** вживається, коли підрядне відносне речення є означенням до іменника, що вказує на місце:

Can you show me **the house where** Shakespeare lived?

Ви можете показати мені будинок, де жив Шекспір?

5. Сполучний прислівник **when** уживається, коли підрядне відносне речення є означенням до іменника, що вказує на час:

I shall never forget the **day/morning when** George first came to school.

Я ніколи не забуду того дня/ранку, коли Джордж вперше прийшов до школи.

6. В обмежувальних підрядних відносних реченнях сполучні займенники **who/whom, which, that** у ролі додатка підрядного речення можуть випускатися:

That is the man **who/whom/that** I saw in the morning.
That is the man I saw in the morning.

Це той чоловік, котрого я бачив уранці.

This is the book **which/that** I want to read.
This is the book I want to read.

Це та книжка, яку я хочу почитати.

20.4.3. Речення-прикладки (Appositive Clauses)

Речення-прикладки (appositive clauses) відносяться до абстрактних іменників і розкривають значення цих іменників. Речення-прикладки не відокремлюються на письмі комами і з'єднуються з головним реченням за допомогою сполучників **that, if, whether**, а також сполучних прислівників **how, why**:

He stopped in the **hope that she would see him.**

Він зупинився з надією, що вона його побачить.

I don't see any **reason why you should leave our house.**

Не бачу жодної причини, чому ти маєш покинути наш дім.

The **question how they would live together** was very important for them.

Питання, як вони будуть жити разом, було для них дуже важливим.

20.5. Підрядні обставинні речення (Adverbial Clauses)

1. Підрядні обставинні речення виконують роль різних обставин головного речення і поділяються на:

- підрядні речення часу (adverbial clauses of time);
- підрядні речення місця (adverbial clauses of place);
- підрядні речення причини (adverbial clauses of cause);
- підрядні речення мети (adverbial clauses of purpose);
- підрядні речення наслідку (adverbial clauses of result);
- підрядні речення способу дії та порівняння (adverbial clauses of manners and comparison);
- умовні підрядні речення (adverbial clauses of condition);
- допустові підрядні речення (adverbial clauses of concession).

20.5.1. Підрядні речення часу (Adverbial Clauses of Time)

1. Підрядні речення часу (adverbial clauses of time) уточнюють час дії, вираженої дієсловом-присудком головного речення. Підрядні речення часу з'єднуються з головним за допомогою сполучників:

when	коли
while	у той час як, поки
whenever	кожного разу, коли б не, щоразу
as	тоді коли, в той час як
till/until	поки
as soon as	як тільки
since	з того часу як
after	після того як
before	перш ніж
now that	зараз, коли

2. Підрядне речення часу може стояти перед або після головного речення, до якого воно належить:

I'll phone you when I get home.	Я зателефоную тобі, коли дістануся додому.
As soon as dinner is ready, I'll give you a call.	Як тільки обід буде готовий, я тобі зателефоную.

3. У підрядних реченнях часу дієслово-присудок не вживається у майбутньому часі, хоч дія, виражена ним, може відноситися до майбутнього. Замість **Future Simple/Continuous/Perfect** у підрядному реченні часу вживається відповідно **Present Simple/Continuous/Perfect**:

He will telephone you when/as soon as he returns. (Present Simple)	Він тобі зателефонує, коли/як тільки він повернеться.
He won't telephone you while you are doing your homework. (Present Continuous)	Він не буде телефонувати тобі, поки ти виконуєш домашнє завдання.
He will return the book when/as soon as he has read it. (Present Perfect)	Він поверне тобі книжку, коли/як тільки він її прочитає.

4. У складнопідрядних реченнях з підрядними реченнями часу діє загальне правило узгодження часів, коли вони вживаються у непрякій мові, але **Future in the Past** у підрядному реченні часу не вживається:

He said that he would telephone you when/as soon as he returned.	Він сказав, що зателефонує Вам, коли/як тільки він повернеться.
I promised I would return your book when/as soon as I had read it.	Я пообіцяв, що поверну твою книгу, коли/як тільки я прочитаю її.

20.5.1.1. Уживання сполучників у складнопідрядних реченнях з підрядними реченнями часу

1. Сполучники **till** і **until**, з яких починається підрядне речення часу, вказують на обмеженість у часі дії головного речення:

Wait here till I come back.	Зачекай тут, поки я повернуся.
------------------------------------	--------------------------------

2. Сполучник **since** на початку підрядного речення часу визначає час, з якого почалася дія головного речення:

Since I left school, I have only seen him once.	З того часу, як я закінчив школу, я бачив його тільки один раз.
We have been living in this house since it was built.	Ми живемо в цьому будинку з того часу, як його збудовано.

3. Сполучник **while** вказує на тривалість дії у підрядному реченні часу в певний момент, який визначається головним реченням:

He telephoned while I was doing my homework.	Він зателефонував у той час, коли я виконував домашнє завдання.
---	---

He telephoned **while they were playing chess.** Він зателефонував у той час, коли вони грали в шахи.

4. У деяких випадках підрядне речення часу може вводитися сполучником **as** у значенні *тоді коли; в той час як*:

She came in **as he was speaking.** Вона ввійшла, коли він говорив.
Just **as I reached the door,** the telephone rang. У той час, як я підійшов до дверей, задзвонив телефон.

20.5.2. Підрядні речення місця (Adverbial Clauses of Place)

Підрядні речення місця (adverbial clauses of place) уточнюють місце дії, вираженої дієсловом-присудком головного речення.

Підрядні речення місця можуть стояти перед або після головного речення, до якого вони відносяться.

Підрядні речення місця вводяться сполучниками **where де, куди; wherever де б не, куди б не**:

I will go **where you go.** Я піду туди, куди й ви.
The book is **where you left it.** Книжка там, де ви залишили її.
Wherever you go now, you will face many problems. Куди б ти зараз не поїхав, скрізь зустрінеш багато проблем.

20.5.3. Підрядні речення причини (Adverbial Clauses of Cause)

1. Підрядні речення причини (adverbial clauses of cause) вказують на причину того, що відбулося у головному реченні. Підрядні речення причини з'єднуються з головним реченням за допомогою сполучників:

as	<i>тому що, оскільки, через те що</i>
for	<i>тому що, бо</i>
because	<i>тому що, через те, бо, оскільки</i>
since	<i>через те що, оскільки</i>
seeing (that)	<i>тому що; через те що; з огляду на те, що; беручи до уваги, що</i>

В офіційному стилі вживаються такі словосполучення:

on the ground (that)	<i>виходячи з, базуючись на</i>
by reason of	<i>з причини</i>

2. Підрядні речення причини можуть стояти перед або після головного речення, до якого вони відносяться, але підрядне речення причини, що вводить сполучником **for** стоїть завжди після головного речення:

I can't open the door because I've lost the key.	Я не можу відчинити двері, тому що загубив ключ.
Since I was in the same class as George, I know him very well.	Оскільки я був в одному класі із Джорджем, я знаю його дуже добре.
As I was then in the same class as George, I used to be with him all day long.	Оскільки я тоді вчився із Джорджем в одному класі, ми були разом протягом усього дня.
She looked very tired for she had been working too much for a long time.	Вона виглядала дуже втомленою, тому що дуже багато працювала тривалий час.

20.5.4. Підрядні речення мети (Adverbial Clauses of Purpose)

1. Підрядні речення мети (adverbial clauses of purpose) вказують на мету, з якою відбувається дія у головному реченні. Підрядні речення мети з'єднуються з головним реченням за допомогою сполучників:

so (that)	<i>щоб</i>
in order that	<i>для того щоб</i>
lest	<i>щоб не</i>
for fear (that)	<i>побоючись (що)</i>

2. Підрядні речення мети можуть стояти перед чи після головного речення, до якого вони відносяться. У підрядних реченнях мети дієслово-присудок часто вживається в умовному способі:

They shut the windows so (that) the neighbours couldn't hear the radio.	Вони закривають вікна, щоб сусіди не могли чути радіо.
We erected this memorial lest our children should forget the history of their country.	Ми спорудили цей меморіал, щоб наші діти не забували історію своєї країни.
We issued these instructions in writing for fear that a spoken message might be misunderstood.	Ми видали ці інструкції в письмовій формі, побоюючись, що в усній формі їх могли б зрозуміти неправильно.

Сполучник **for fear that** уживається здебільшого в офіційному мовленні.

20.5.5. Підрядні речення наслідку (Adverbial Clauses of Result)

1. Підрядні речення наслідку (adverbial clauses of result) вказують на результат дії, що виражена дієсловом-присудком у головному реченні. Підрядні речення наслідку переважно стоять після головного речення і приєднуються до нього сполучником **so that так що**. На письмі такі підрядні речення наслідку відокремлюються від головного речення комою:

We turned the radio on, **so that everyone heard the announcement.** Ми увімкнули радіо, так що кожен чув оголошення.

2. Існує ще один вид складнопідрядних речень з підрядними реченнями наслідку, коли у головному реченні вживаються слова **so, such** перед прикметником, дієприкметником або прислівником, які підсилюють до певної міри ступінь якості, вираженої цими прикметниками, дієприкметниками або прислівниками, що і зумовлює певний результат. Підрядні речення наслідку в цьому випадку поєднуються з головним реченням за допомогою сполучника **that** і не відокремлюються комою від головного речення:

His speech was **so clear that we could understand every word.** Його промова була такою чіткою, що ми могли зрозуміти кожне слово.
 He spoke **so clearly that we could understand every word.** Він говорив так чітко, що ми могли зрозуміти кожне слово.
 He advanced **such convincing arguments that he was elected unanimously.** Він представив такі переконливі докази, що був обраний одностайно.
 He showed **such great courage that he was elected unanimously.** Він виявив таку велику мужність, що був обраний одностайно.

20.5.6. Підрядні речення способу дії та порівняння (Adverbial Clauses of Manner and Comparison)

1. Підрядні речення способу дії (adverbial clauses of manner) характеризують дію, що відбувається у головному реченні. Підрядні речення способу дії приєднуються до головного речення за допомогою сполучника **as як**:

She did everything exactly **as he told her.** Вона зробила все, як він їй сказав.

2. Підрядні речення порівняння вказують на дію, з якою порівнюється дія головного речення. Підрядні речення порівняння приєднуються до головного речення сполучниками:

than	ніж
as	як
as if	наче, ніби
the same...as	такий ... як
as...as	так ... як
not so...as	не такий ... як, не так ... як
as though	неначе
as much/many ...as	так багато ... як, стільки ж ... як

George is quicker than I am.	Джордж спритніший, ніж я.
George is a quicker worker than I am.	Джордж — більш тямущий працівник, ніж я.
He writes more neatly than I do.	Він пише охайніше, ніж я.
George is as quick as John is.	Джордж такий моторний, як Джон.
Jack is not so quick as John is.	Джек не такий моторний, як Джон.
George has as many books as I have.	У Джорджа стільки ж книжок, як і в мене.
He always treated the boys as if they were his equals. (Moore)	Він завжди поводився з хлопчиками так, ніби вони були рівнею (ніби вони були його ровесниками). (Мур)

20.5.7. Підрядні речення умови (Adverbial Clauses of Condition)

1. Підрядними реченнями умови в англійській мові традиційно називають підрядні речення, що з'єднуються з головним реченням за допомогою сполучника **if**. Тому такі речення ще називаються **if-clauses**, хоч крім сполучника **if** уживаються також інші сполучники:

unless	якщо не
provided (that), on condition (that)	за умови, якщо; якщо тільки
in case	на випадок (якщо)
even if	навіть якщо

I won't go unless you go.	Я не піду, якщо не підеш ти.
You can take my car provided you ride it carefully.	Ти можеш взяти мій автомобіль, якщо будеш керувати ним обережно.

Make a note of my telephone number in case you want to ring me up.

Запиши номер мого телефону на випадок, якщо захочеш зателефонувати мені.

2. Складнопідрядні речення з підрядними реченнями умови підрозділяють на чотири типи:

Zero Conditional/Type 0
First Conditional/Type 1
Second Conditional/Type 2
Third Conditional/Type 3
Mixed Group

3. Підрядне речення умови може стояти перед або після головного речення. Якщо підрядне речення умови передує головному реченню, на письмі воно відокремлюється комою:

I'll go abroad next year if I have money.
If I had money, I would buy a car.

Я поїду за кордон наступного року, якщо матиму гроші.
Якщо б я мав гроші, я б купив автомобіль.

20.5.7.1. Zero Conditional/Type 0

Zero Conditional/Type 0 виражає умову, що є постійною, регулярною і зумовлює реальний результат. Сполучник **if** у таких реченнях має значення **when коли; whenever коли б не**. Дієслово-присудок у підрядному реченні умови й дієслово-присудок у головному реченні вживаються в одному часі:

Підрядне речення умови (умова реальна, постійна)	Головне речення (результат реальний)
1	2
If the wind blows from the north, Якщо вітер дме з півночі, Дієслово-присудок blows у Present Simple	this room is very cold. ця кімната дуже холодна. Дієслово-присудок is у Present Simple
If you spend over £ 20 at that supermarket, Якщо ви витрачаєте більше двадцяти фунтів стерлінгів на тому супермаркеті, Дієслово-присудок spend у Present Simple	you get a 5 % discount. ви одержуєте знижку на п'ять відсотків. Дієслово-присудок get у Present Simple

1	2
If the wind blew from the north last winter, Коли минулої зими вітер дув з півночі, Дієслово-присудок blew у Past Simple	we moved into the other room. ми перебиралися в іншу кімнату. Дієслово-присудок moved у Past Simple

20.5.7.2. First Conditional/Type 1

1. First Conditional/Type 1 виражає реальну умову, що зумовлює можливий результат стосовно теперішнього або майбутнього часу. У підрядному реченні умови дієслово-присудок уживається у **Present Simple**, а дієслово-присудок головного речення — у **Future Simple**. Іноді головне речення може бути спонукальним, тоді дієслово в такому реченні вживається у наказовому способі:

Підрядне речення умови (умова реальна стосовно теперішнього і майбутнього) Дієслово-присудок V/Vs	Головне речення (результат може бути реальним) Дієслово-присудок will V
If I work hard, Якщо я буду працювати наполегливо, Дієслово-присудок work у Present Simple виражає реальну умову	I will pass my exams. я складу екзамени. Дієслово-присудок will pass у Future Simple У сучасному англійському мовленні надається перевага will для всіх осіб однини і множини. Скорочена форма 'll: I'll/he'll/you'll/we'll тощо.
If she has enough money, Якщо у неї буде достатньо грошей, Дієслово-присудок has у Present Simple If I am late, Якщо я запізнюся, Присудок am late у Present Simple	she'll buy a new car. вона придбає новий автомобіль. Дієслово-присудок will buy у Future Simple wait for me, please зачекай на мене, будь ласка. Дієслово wait у наказовому способі

2. Заперечна форма складнопідрядних речень з умовними реченнями першого типу:

а) Заперечення у підрядному реченні умови:

If we **don't hurry up**, we'll be late.

Якщо ми не поквапимося, ми запізнимося.

б) Заперечення у головному реченні:

If you are late, I **won't** wait for you. Якщо ти запізнишся, я не буду чекати на тебе.

в) Заперечення як у головному, так і у підрядному реченні умови:

If she **doesn't** pass her exams, she **won't** go to university. Якщо вона не складе іспити, вона не вступить до університету.

3. Питальна форма складнопідрядних речень з умовними реченнями першого типу в основному стосується головних речень:

Will you go to the country if you pass your exams? Ти поїдеш до села, якщо складеш іспити?

Коротка відповідь: Yes, I will. No, I won't.

If we look after the planet, **will** we survive? Ми залишимося живими, якщо будемо піклуватися про свою планету?

Коротка відповідь: Yes, we will. No, we won't

4. У підрядному реченні умови першого типу можуть уживатися модальні дієслова **can, may, must**:

Park your car under the tree if you **can** find a space. Припаркуй свій автомобіль під деревом, якщо ти зможеш знайти там місце.

5. У підрядному реченні умови першого типу може вживатися дієслово **should**, що вказує на умови, від яких може залежати та чи інша пропозиція:

If you **should** be interested, I'll send you a copy of my book. Якщо Ви зацікавитесь, я надішлю Вам один примірник своєї книжки.

If you **should** be interested, please, let me know. Якщо Ви зацікавитесь, будь ласка, дайте мені знати.

Примітка. Підрядні речення умови першого типу з дієсловом **should** можуть приєднуватися до головного речення без сполучника **if**. Тоді ми маємо інверсію:

Should you be interested, I'll send you a copy of my book.
Should you be interested, please, let me know.

6. Умовні речення першого типу можуть уживатися для вираження:

а) Погрози:

If you do it again, I'll beat you. Якщо ти зробиш це ще раз, я відлупцюю тебе.

б) Застереження:

Careful! If you touch that, you'll burn yourself. Обережно! Якщо ти доторкнешся до цього, отримаєш опік.

в) Пропозиції:

I'll post the letter if you like. Я відправлю листа, якщо ти хочеш.

г) Обіцянки:

If you wash up, I'll let you watch TV. Якщо помиєш посуд, я дозволю тобі дивитися телевізор.

20.5.7.3. Second Conditional/Type 2

1. **Second Conditional/Type 2** виражає нереальну умову, що зумовлює малоімовірний, проблематичний результат стосовно теперішнього або майбутнього часу. У підрядному реченні умови другого типу дієслово-присудок завжди вживається у формі **Past Simple**, а в головному реченні дієслово-присудок стоїть у формі **Future in the Past**:

Підрядне речення умови (умова нереальна стосовно теперішнього часу) Дієслово-присудок Ved/V₂	Головне речення (результат малоімовірний, проблематичний) Дієслово-присудок would V
1	2
If Ted needed any money, Якщо б Теду були необхідні гроші, Дієслово-присудок needed у формі Past Simple означає нереальну дію стосовно теперішнього часу, бо зараз насправді Тед має гроші.	I would lend it to him. я б позичив йому. Дієслово-присудок would lend у формі Future in the Past означає проблематичну дію, що зумовлена нереальною умовою підрядного речення. Дієслово would у цьому значенні вживається для всіх осіб однини і множини і має скорочену форму 'd: I'd/he'd/she'd/you'd/we'd/they'd.

1	2
If my mother were alive, Якби моя мати була жива, Дієслово-присудок were у формі Past Simple вживається для всіх осіб однини і множини, але у неформальному спілкуванні трапляється форма was для першої і третьої особи однини.	she'd be very proud of her son. вона б пишалася своїм сином.

2. **Заперечна форма** складнопідрядних речень з умовними реченнями другого типу:

а) Заперечення у підрядному реченні умови:

I'd give up my job if I **didn't** like it. Я б відмовився від роботи, якби вона мені не подобалась.

б) Заперечення у головному реченні:

If I saw a ghost, I **wouldn't** talk to him. Якби я побачив привида, я б не розмовляв з ним.

3. **Питальна форма** складнопідрядних речень з умовними реченнями другого типу в основному стосується головних речень:

What **would** you do if you saw a ghost?
If you needed help, who **would** you ask?
Що б ти зробив, якби побачив привида?
Якби тобі необхідна була допомога, до кого б ти звернулася?

4. До умовних речень другого типу відносяться речення, що виражають пораду:

If I **were** you, I **would** keep quiet.
If I **were** you, I'd **apologize** to her.
На Вашому місці я б промовчала.
На Вашому місці я б попросила у неї вибачення.

У цих реченнях сполучник **if** може опускатися, і тоді вони набувають такої форми:

Were I in your place, I'd be worried. На Вашому місці я б дуже хвилювалась.

20.5.7.4. Third Conditional/Type 3

1. **Third Conditional/Type 3** виражає нереальну дію, що зумовлює нездійснений результат стосовно минулого часу. У підрядному реченні умови такого типу дієслово-присудок уживається у формі **Past Perfect**, а дієслово-присудок головного речення виражається сполученням дієслова **would** для всіх осіб однини і множини з **перфектним інфінітивом (Perfect Infinitive)**.

Підрядне речення умови (умова нереальна стосовно минулого) Дієслово-присудок had Ved/V₃	Головне речення (результат — нездійснена дія) Дієслово-присудок would have Ved/V₃
If I had known his background then, Якби я знав тоді його походження, Дієслово-присудок had known у формі Past Perfect виражає нереальну умову в минулому, бо насправді "я не знав тоді його походження".	I would have taken it into consideration. я б зважив на це. Присудок would have taken означає нездійснену дію у минулому, бо насправді "я це не взяв до уваги". Дієслово would уживається для всіх осіб однини і множини і має скорочену форму 'd : I'd/he'd/she'd/we'd/you'd/they'd.

2. **Заперечна форма** складнопідрядних речень з умовними реченнями третього типу:

а) Заперечення у підрядному реченні умови:

If you **hadn't told** me I would have made a mistake. Якби ти мені не підказав, я зробив би помилку.

б) Заперечення у головному реченні:

If I had seen the man I **wouldn't have hit** him. Якби я бачив того чоловіка, я б не штовхнув його.

в) Заперечення у головному і підрядному реченнях:

If you **hadn't told** me, I **wouldn't have known** this story. Якби ти мені не розповів, я б ніколи не знав цієї історії.

3. **Питальна форма** складнопідрядних речень з умовними реченнями третього типу в основному стосується головних речень:

What **would** you **have done** if you had won much money? Що б ти зробив, якби виграв багато грошей?

Which countries **would** you **have visited** if you had travelled round the world?

Які країни ти б відвідав, якби подорожував навколо світу?

4. У головних реченнях, до яких відносяться підрядні речення умови третього типу, замість дієслова **would** можуть уживатися модальні дієслова **might/could**:

If you hadn't told me, I **would** never **have known** about that.
If you hadn't told me, I **might** **have made** a mistake.
If you hadn't told me, I **could** **have got lost**.

Якби Ви мені не сказали, я б ніколи не знав про це.
Якби Ви мені не сказали, я, можливо, зробив би помилку.
Якби Ви мені не сказали, я міг би заблукати.

5. Підрядне речення умови третього типу може приєднуватися до головного речення без будь-яких сполучників, тоді речення починається з дієслова **had**, що ставиться перед підметом, тобто відбувається повна інверсія:

Had you informed us earlier, we would have taken the necessary steps.
Had I listened to my mother, I wouldn't have made that mistake.
Had you cleaned the house yesterday, you could have had more free time.

Якби ви повідомили нас раніше, ми могли б вжити необхідних заходів.
Якщо б я послухала свою маму, я б не зробила цю помилку.
Якщо б ти прибрала в будинку вчора, ти змогла б мати більше вільного часу.

20.5.7.5. Mixed Group

До змішаної групи (Mixed Group) належать:

1. Складнопідрядні речення з підрядними реченнями умови, в яких після сполучника **if** уживається дієслово **would** для всіх осіб однини і множини у сполученні з **Simple Infinitive** і які мають такі значення:

а) Відносять малоймовірну дію до певного часу у майбутньому, підкреслюючи, що ця дія навряд чи буде реалізована:

If only you would fix the car this week, we would go to the country.

Якби ти налагодив автомобіль цього тижня, ми б поїхали до села.

б) Виражають офіційне прохання, частіше в письмовій формі:

If you would send me a copy of your book, I would be most grateful.

Якби Ви надіслали мені примірник Вашої книжки, я був би дуже вдячний за це.

2. Складнопідрядні речення, в яких нереальна дія у підрядному реченні відноситься до минулого часу, а результат такої дії у головному реченні — до теперішнього часу:

If we had brought a map with us, **we would know**, where we are.

Якби ми взяли з собою карту, ми б знали, де зараз знаходимось.

3. Складнопідрядні речення, в яких нереальна дія у підрядному реченні відноситься до теперішнього часу, а нездійснена дія у головному реченні — до минулого:

If I didn't love her, I **wouldn't have married** her.

Якби я її не кохав, я б не одружився з нею.

4. Підрядні речення умови, в яких після сполучника **if** уживається дієслово **were** для всіх осіб однини і множини у сполученні з **Simple Infinitive** і які виражають припущення стосовно майбутнього:

If I were to touch this wire, I would be hurt.
If the weather were to change, we would go to the river.

Якщо я доторкнуся до цього дроту, то я можу поранитися.
Якщо погода зміниться, то ми підемо до річки.

20.5.8. Допустові підрядні речення (Adverbial Clauses of Concession/Contrast Clauses)

1. Допустові підрядні речення вказують на певні обставини, незважаючи на які відбувається дія у головному реченні. Допустові підрядні речення приєднуються до головного речення за допомогою таких сполучників і сполучних слів:

though/although
no matter (how, what)
wherever
whenever
however
whoever

хоч, хоча, незважаючи на байдуже (як, що); незважаючи на де б не, куди б не коли б не проте, однак, незважаючи на хто б не

whatever	<i>щоб не</i>
whereas	<i>зате, всупереч, тоді як</i>

В офіційному мовленні вживаються сполучники:

notwithstanding (that)	<i>проте, незважаючи на,</i> <i>все ж таки, хоч, хоча</i>
in spite of the fact (that)	<i>всупереч, незважаючи на</i>

2. Допустові підрядні речення можуть стояти перед або після головного речення, до яких вони стосуються:

Though I was in the same class as John for four years, I never knew him well.

However he tries, he will never be the best pupil in the class.

The air in the country is pure **whereas the atmosphere in the town is polluted.**

You are not responsible **no matter who caused the accident.**

Wherever you met her, it was not in my house.

Whenever it happened, it was certainly not yesterday.

Хоча я був в одному класі з Джоном протягом чотирьох років, я ніколи його добре не знав.

Як би він не старався, він ніколи не буде кращим учнем у класі. Повітря в сільській місцевості чисте, тоді як атмосфера у місті забруднена.

Незалежно від того, хто спричинив цю аварію, ти не несеш за неї відповідальність.

Де б ти її не зустрів, але це було не у мене вдома.

Коли б це не трапилось, але, безумовно, це було не вчора.

Розділ 21. УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ (SEQUENCE OF TENSES)

1. В англійській мові існує правило узгодження або послідовності часів. За цим правилом вищо-часова форма присудка підрядного речення (переважно додаткового) залежить від вищо-часової форми присудка головного речення.

2. Якщо в головному реченні дієслово-присудок ужито в одному з теперішніх часів, то дієслово-присудок у підрядному реченні може стояти в будь-якому часі згідно з контекстом:

I know	that	she he	does	her/his homework	regularly.
			is doing		now.
			has done		this morning.
			has been doing		for two hours.
			will do		tomorrow.
			will be doing		from 6 till 7 o'clock.
			will have done		by 10 o'clock.
			did		yesterday.
			was doing		for three hours.

3. Якщо в головному реченні дієслово-присудок ужито в одному з минулих часів, то дієслово-присудок підрядного речення має форму одного з минулих часів:

I knew	that	she he	did	her/his homework	regularly.
			was doing		then.
			had done		the day before.
			had been doing		for two hours.
			would do		the next day.
			would be doing		from 6 till 7 o'clock.
			would have done		by 10 o'clock.

4. Якщо дія, що виражена дієсловом-присудком в підрядному реченні відбувається одночасно з минулою дією в головному реченні, то в підрядному реченні вживається **Past Simple** або **Past Continuous**:

I **knew** that she **did** her homework regularly.

Я знав, що вона виконує своє домашнє завдання своєчасно.

Головне речення	Підрядне речення
Ved/V ₂	Ved/V ₂

I **knew** that she **was doing** her homework and I **didn't** want to disturb her.

Я знав, що вона виконує домашнє завдання, і не хотів турбувати її.

Головне речення	Підрядне речення
Ved/V ₂	was/were Ving

Примітка. Якщо в підрядному реченні точно визначено час виконання дії у минулому, то ця дія виражається переважно за допомогою **Past Simple**:

He **said** that they **visited** Great Britain in August, 1995.

Він сказав, що вони відвідали Велику Британію в серпні 1995 року.

5. Якщо дія, що виражена дієсловом-присудком в підрядному реченні, переує дії у минулому в головному реченні, то в підрядному реченні вживається **Past Perfect**:

I **knew** that she **had done** her homework the day before.

Я знав, що вона виконала домашнє завдання вчора.

Головне речення	Підрядне речення
Ved/V ₂	had Ved/V ₃

6. Якщо дія, що виражена дієсловом-присудком в підрядному реченні, продовжувалася певний період часу до виконання дії у ми-

нулому в головному реченні, то в підрядному реченні вживається **Past Perfect Continuous**:

I **knew** that she **had been doing** her homework for two hours.

Я знав, що вона виконувала домашнє завдання протягом двох годин.

Головне речення	Підрядне речення
Ved/V ₂	had been Ving

7. Якщо дія, що виражена дієсловом-присудком в підрядному реченні, буде відбуватися або запланована після дії в минулому в головному реченні, то в підрядному реченні вживається **Future in the Past**:

I **knew** that she **would do** her homework the next day.

Я знав, що вона буде виконувати домашнє завдання наступного дня.

I **knew** that she **would be doing** her homework from 6 till 7 o'clock.

Я знав, що вона буде виконувати домашнє завдання від 6 до 7 години.

Головне речення	Підрядне речення
Ved/V ₂	would V/be Ving

8. Правило узгодження часів не застосовується, якщо в підрядному додатковому реченні йдеться про загальновідомі істини:

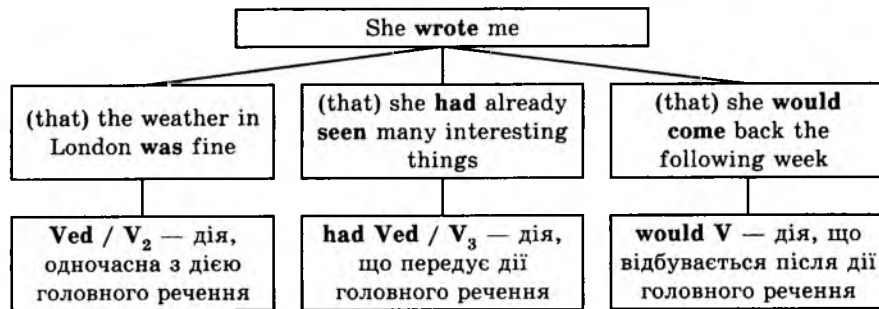
Many years ago people **knew** that water **consists** of oxygen and hydrogen.

Багато років тому люди знали, що вода складається з кисню та водню.

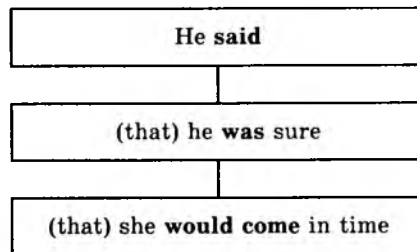
Головне речення	Підрядне речення
Ved/V ₂	V/Vs

9. У складнопідрядних реченнях з кількома підрядними спостерігається така залежність часів:

а) У складнопідрядному реченні з однорідною супідрядністю, де два або більше підрядних речень одного виду однаково залежать від головного речення, час дієслів-присудків у підрядних додаткових реченнях узгоджується з часом дієслова-присудка головного речення.

б) У складнопідрядних реченнях з послідовною підрядністю, де перше підрядне речення залежить від головного, друге підрядне — від першого, третє — від другого і т. д., час дієслова-присудка першого підрядного додаткового речення залежить від часу дієслова-присудка головного речення, а час дієслова-присудка другого підрядного залежить від часу дієслова-присудка першого підрядного, час дієслова-присудка третього підрядного залежить від часу дієслова-присудка другого підрядного і т. д.

Примітка. Сполучник **that** можна не вживати, якщо він не виконує функцію підмета у підрядному додатковому реченні.

Розділ 22. НЕПРЯМА МОВА (REPORTED SPEECH)

1. Нерідко чужу мову доводиться передавати від себе, переважно підрядним додатковим реченням із сполучником **that** або без нього. Це непряма мова — **Reported Speech** або **Indirect Speech**.

2. Замінюючи пряму мову на непряму, необхідно дотримуватися таких вимог:

а) Слід звертати увагу на правильне вживання особових і прівійних займенників залежно від контексту:

Пряма мова (Direct Speech)	Непряма мова (Reported Speech)
He said, "I am ready". Він сказав: "Я готовий."	He said (that) he was ready. Він сказав, що готовий.
I → he	
She said, "We'll spend our holidays together." Вона сказала: "Ми проведемо нашу відпустку разом".	She said (that) they would spend their holidays together. Вона сказала, що вони проведуть відпустку разом.
we → they our → their	
They said, "You can stay with us." Вони сказали: "Ви можете залишитися з нами".	They said (that) we could stay with them . Вони сказали, що ми можемо залишитися з ними.
you → we us → them	

б) Якщо в словах автора дієслово-присудок **say/says/said** уживається з додатком, що позначає особу, до якої звернено пряму мову, то перед непрямою мовою це дієслово замінюється дієсловом-присудком **tell/tells/told**:

Пряма мова (Direct Speech)	Непряма мова (Reported Speech)
Tom said to me , "I don't like to live in New York." Том сказав мені: "Мені не подобається жити в Нью Йорку".	Tom told me (that) he didn't like to live in New York. Том сказав мені, що йому не подобається жити в Нью Йорку.
said to me → told me	

Примітка. Прийменник **to** вживається після дієслова **say/says/said** перед додатком, але в непрякій мові після дієслова **tell/tells/told** прийменник **to** не вживається.

в) Якщо в словах автора дієслово-присудок уживається в одному з минулих часів, то при заміні прямої мови на непряму час дієслова-присудка в підрядному реченні змінюється відповідно до правил узгодження часів:

Пряма мова (Direct Speech)	Непряма мова (Reported Speech)
1	2
She said, "I often write letters." Вона сказала: "Я часто пишу листи."	She said (that) she often wrote letters. Вона сказала, що часто пише листи.
write → wrote Present Simple → Past Simple	
She said, "I am writing the letter at the moment." Вона сказала: "Я пишу зараз листа."	She said (that) she was writing the letter at that moment. Вона сказала, що зараз пише листа.
am writing → was writing Present Continuous → Past Continuous	
She said, "I have just written the letter." Вона сказала: "Я щойно написала листа."	She said (that) she had just written the letter. Вона сказала, що щойно написала листа.
have written → had written Present Perfect → Past Perfect	
She said, "I have been writing for an hour." Вона сказала: "Я пишу вже цілу годину."	She said (that) she had been writing for an hour. Вона сказала, що пише вже цілу годину.
have been writing → had been writing Present Perfect Continuous → Past Perfect Continuous	

1	2
She said, "I wrote the letter last night". Вона сказала: "Я написала листа вчора ввечері."	She said (that) she had written the letter the previous night. Вона сказала, що написала листа минулого вечора.
wrote → had written Past Simple → Past Perfect	
She said, "I was writing the letter at 5 o'clock." Вона сказала: "Я писала листа о п'ятій годині."	She said (that) she had been writing the letter at 5 o'clock. Вона сказала, що писала листа о 5 годині.
was writing → had been writing Past Continuous → Past Perfect Continuous	
She said, "I had written the letter by 5 o'clock." Вона сказала: "Я написала листа до п'ятої години." She said, "I had been writing the letter for an hour by 5 o'clock." Вона сказала: "Я писала листа протягом цілої години до п'ятої."	She said (that) she had written the letter by 5 o'clock. Вона сказала, що написала листа до п'ятої години. She said (that) she had been writing the letter for an hour by 5 o'clock. Вона сказала, що писала листа протягом цілої години до п'ятої.
had written → had written Past Perfect → Past Perfect had been writing → had been writing Past Perfect Continuous → Past Perfect Continuous	
She said, "I'll write the letter tomorrow." Вона сказала: "Я напишу листа завтра."	She said (that) she would write the letter the next day. Вона сказала, що напише листа наступного дня.
will write → would write Future Simple → Future Simple in the Past	
She said, "I'll be writing at 5 o'clock." Вона сказала: "Я буду писати о п'ятій."	She said (that) she would be writing at 5 o'clock. Вона сказала, що буде писати о п'ятій.
will be writing → would be writing Future Continuous → Future Continuous in the Past	
She said, "I'll have written the letter by 5 o'clock." Вона сказала: "Я напишу листа до п'ятої."	She said (that) she would have written the letter by 5 o'clock. Вона сказала, що напише листа до п'ятої.
will have written → would have written Future Perfect → Future Perfect in the Past	

г) При перетворенні прямої мови на непряму вказівні займенники та деякі обставини часу і місця змінюються:

Пряма мова	Непряма мова
1	2
this/these	that/those
here	there
now	then/at that time
today	that day
last Sunday	the Sunday before/the previous Sunday
yesterday	the day before/the previous day
the day before yesterday	two days before
last week	the previous week
tonight	that night
last year	the year before/the previous year
ago	before
last night	the previous night
tomorrow	the next day/the following day
the day after tomorrow	two days later, in two days
next time	the following/next time
next week/month/year	the next week/month/year the following week/month/year
last time	the time before/the previous time

д) Модальні дієслова **must, may, can, will, shall** при перетворенні прямої мови на непряму змінюються відповідно:

must → had to
 may → might
 can → could
 will → would
 shall → should

Пряма мова

She said to him, "You **must** come in time."

Вона сказала йому: "Ти **му-**сиш прийти вчасно".

She said, "You **may** stay here till Monday".

Вона сказала: "Ти можеш залишитися тут до понеділка."

She said, "I **can** make it myself".

Непряма мова

She told him that he **had to** come in time.

Вона сказала йому, щоб він приходив вчасно.

She said that I **might** stay there till Monday.

Вона сказала, що я можу залишитися там до понеділка.

She said that she **could** make it herself.

Непряма мова

Вона сказала: "Я можу збити це сама."

He said, "I **will not** change my clothes."

Він сказав: "Я не буду переодеватися."

Вона сказала, що може збити це сама.

He said that he **would not** change his clothes.

Він сказав, що не буде переодеватися.

Примітка. Модальне дієслово **ought to** не зазнає змін при перетворенні прямої мови на непряму.

Пряма мова

She said, "You **ought to** warn him".

Вона сказала: "Ти маєш попередити його."

Непряма мова

She said that I **ought to** warn him.

Вона сказала, що я маю попередити його.

22.1. Непрямі накази, прохання, попередження, пропозиції, запрошення, згода, відмова, поради

1. Для того, щоб передати в непрякій мові накази, прохання, попередження, пропозицію, запрошення, згоду, відмову, пораду, необхідно дієслово-присудок у словах автора **say/says/said** змінити на інше дієслово відповідно до змісту прямої мови, тобто:

order/force
 ask/beg/request
 warn
 offer
 invite
 agree
 accept/admit
 refuse/deny

наказувати — для передачі наказу
просити, благати — для передачі прохання
попереджати — для передачі попередження
пропонувати — для передачі пропозиції
запрошувати — для передачі запрошення
погоджуватися | для передачі згоди
приймати
відмовляти(ся) — для передачі незгоди/відмови

advise

радити — для передачі поради

Пряма мова

She **said to** them, "Sit down and be quiet". (Наказ)

Вона сказала: "Сидіть тихо".

She **said to** him, "Can you give me a lift?" (Прохання)

Вона сказала йому: "Ти не підвезеш мене?"

Mother **said to** her daughter, "Don't go out, dear. It's too late." (Попередження)

Непряма мова

She **ordered** them to sit down and be quiet.

Вона наказала їм сидіти тихо.

She **asked** him to give her a lift.

Вона попросила його підвезти її.

Mother **warned** her daughter not to go out because it was too late.

Мати сказала своїй дочці: “Не виходь, люба. Вже надто пізно.”

Mark **said**, “I’ll pay for the dinner.” (Пропозиція)

Марк сказав: “Я заплачу за обід.”

John **said** to his boss, “Please, come to my wedding”.

(Запрошення)

Джон сказав босові: “Будь ласка, приходьте на наше весілля.”

The boss **answered**, “I’ll come to your wedding, John”. (Згода)

Бос відповів: “Я прийду на твоє весілля, Джоне.”

Bobby **said**, “I won’t go to bed”.

(Відмова)

Боббі сказав: “Я не піду спати.”

My sister **said** to me, “If I were you I’d see the doctor”. (Порада)

Моя сестра сказала: “На твоєму місці я б пішла до лікаря.”

Мати попередила свою дочку, щоб вона не виходила, тому що було вже надто пізно.

Mark **offered** to pay for the dinner.

Марк запропонував заплатити за обід.

John **invited** his boss to come to his wedding.

Джон запросив боса на своє весілля.

The boss **accepted** the invitation to come to Tom’s wedding.

Бос прийняв запрошення Тома прийти на його весілля.

Bobby **refused** to go to bed.

Боббі відмовився піти спати.

My sister **advised** me to see the doctor.

Моя сестра порадила мені піти до лікаря.

2. При перетворенні в непряму мову наказів, прохань, попереджень, пропозицій, запрошень, згоди, відмови, поради слід дотримуватися такої послідовності:

а)	Підмет	дієслово-присудок	додаток	неозначена форма дієслова	інші члени речення
	I	advised	him	to look for	a new job.
б)	Підмет	дієслово-присудок	неозначена форма дієслова	інші члени речення	
	She	agreed	to do	this for me.	

3. У заперечній формі перед неозначеною формою дієслова ставиться заперечна частка **not**:

Mary said to her son, “**Don’t forget** to send your aunt a birthday card”.

Mary asked her son **not to forget** to send his aunt a birthday card.

22.2. Непрямі запитання (Reported Questions)

1. Питальні речення в непрякій мові називаються непрямыми запитаннями. Непрямі запитання виконують функції підрядних речень і мають прямий порядок слів, тобто порядок слів розповідного речення.

2. Загальне запитання при перетворенні у непряме запитання з’єднується з головним реченням за допомогою сполучників **if** або **whether**:

Пряма мова

“Have you met him?” I asked her.

“Ти зустрічала його?” — запитала я її.

She asked, “Do you know him?”

Вона запитала: “Ти знаєш його?”

Непряма мова

I asked her **if** she had met him.

Я запитала, чи зустрічала вона його.

She asked **whether** I knew him.

Вона запитала, чи знаю я його.

Примітка. Допоміжне дієслово **do/does/did** в непрямих запитаннях не вживається.

3. При відтворенні непрямою мовою спеціальних запитань питальні слова стають сполучниками:

who	<i>хто</i>
whose	<i>чий</i>
what	<i>що</i>
which	<i>котрий, який</i>
why	<i>чому</i>
how	<i>як</i>
how many/much	<i>скільки</i>
where	<i>куди, де</i>
when	<i>коли</i>
how long	<i>як довго, скільки часу</i>

Direct Speech	He asked,	"What are you doing?"	"Що ти робиш?"
		"Whose book is it?"	"Чия це книга?"
		"Who has left the door open?"	"Хто залишив двері відчиненими?"
		"Where does John live?"	"Де живе Джон?"
		"How many hours a day do you work?"	"Скільки годин на день ти працюєш?"
		"When are you leaving?"	"Коли ти від'їжджаєш?"
		"Which house is yours?"	"Котрий будинок твій?"
		"Why do you live in the village?"	"Чому ти живеш у селі?"
		"How do you spell your name?"	"Як пишеться твоє ім'я?"

Indirect Speech	He asked	what I was doing.
		whose book it was.
		who had left the door open.
		where John lived.
		how many hours a day I worked.
		when I was leaving.
		which house was mine.
		why I lived in the village.
		how I spelt my name.

4. Пряме запитання **What is the matter?** (У чому справа?) в непрякій мові може мати такі форми:

- He asked **what the matter was.**
- He asked **what was the matter.**

22.3. Непрямі вигуки, подяка, привітання, прощання

1. Вигуки в непрякій мові передаються словами-обставинами відповідно до характеру вигуку:

а) Радість — **joyfully, with joy:**

Пряма мова

She said, "**How pleasant!** Jane is coming to see us!"
Вона сказала: "Як приємно! Джейн приїздить, щоб провідати нас."

Непряма мова

She cried **joyfully** that Jane was coming to see them.
Вона з радістю вигукнула, що Джейн приїздить провідати їх.

б) Жаль — **sadly, with sadness, sorrowfully, regretfully:**

She said, "**I am so sorry!** You are leaving us!"
Вона сказала: "Мені так шкода, що ви їдете від нас!"

She said **regretfully** that we were leaving them.
Вона шкодувала, що ми їдемо від них.

в) Здивування — **in surprise:**

She said, "**Do you mean,** you've done already your homework?"
Вона сказала: "Ти що, вже зробив своє домашнє завдання?"

She asked **in surprise** if he had really done his homework.
Вона запитала здивовано, чи справді він виконав своє домашнє завдання.

2. Подяка в непрякій мові передається дієсловом **thank** або словосполученням **express one's gratitude:**

She said to them, "**Thank you** for your help."
Вона сказала їм: "Дякую за допомогу."

She **thanked** them (**expressed her gratitude**) for their help.
Вона подякувала їм за допомогу.

3. Привітання в непрякій мові передаються дієсловами **greet, welcome:**

She said to them, "**How do you do?**"
Вона сказала їм: "Здорові бувайте."
He said to them, "**Happy to see you at my place.**"
Він сказав: "Радий Вас бачити у себе."

She **greeted** them.
Вона привітала їх.
He **welcomed** them.
Він привітав їх.

4. Прощання в непрякій мові передаються переважно словосполученням **bid good-bye/farewell:**

He said to them, "**Good-bye.**"
Він сказав їм: "До побачення."

He **bade** them **good-bye.**
Він попрощався з ними.

Розділ 23. ОСНОВНІ ВИПАДКИ ВЖИВАННЯ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ (NOTES ON PUNCTUATION)

1. У сучасному англійському писемному мовленні вживаються такі розділові знаки:

Крапка	(full stop/period)
Знак питання	(question mark)
Знак оклику	(exclamation mark)
Кома	(comma)
Крапка з комою	(the semicolon)
Двокрапка	(colon)
Тире	(dash)
Дужки	(parentheses/brackets)
Підкреслювання	(underlining)
Лапки	(quotation marks/inverted commas)
Одиночні лапки	(single quotation marks)

23.1. Уживання крапки

Крапка ставиться в таких випадках:

1. Наприкінці розповідного речення, а також спонукального речення, що містить у собі наказ або прохання:

All the teenagers strive to be free and independent.	Усі підлітки намагаються бути вільними і незалежними.
--	---

Leave the door key under the mat.	Залиш ключ від дверей під килимком.
-----------------------------------	-------------------------------------

2. У загальноновживаних аббревіатурах, наприклад:

Dr.	doctor (доктор)
St.	saint (святий)
A.B.	Bachelor of Arts (бакалавр гуманітарних наук)
D.D.S.	Doctor of Dental Surgery (доктор зубної хірургії)
M.P.	Member of Parliament (член парламенту)
B.C.	before Christ (до нашої ери)
A.D.	лат. Anno Domini (нашої ери)

23.2. Знак питання (Question Mark)

1. Знак питання вказує на питальний характер висловлювання:

Do you like classic music?	Тобі подобається класична музика?
Why is freedom of the press important?	Чому важлива свобода преси?

23.3. Знак оклику (Exclamation Mark)

Знак оклику вживається у кінці окличних речень, що виражають сильні почуття радості, захоплення, здивування, гніву, страху, застереження тощо:

That's great!	Здорово!
Help! He is in danger!	Допоможіть! Він у небезпеці!
How unfair such remarks are!	Які несправедливі зауваження!

23.4. Уживання коми в простих поширених реченнях

Кома — найчастіше вживаний і найскладніший розділовий знак, оскільки вживання його не завжди збігається з паузою й інтонацією в усному мовленні.

1. Коми ставляться між однорідними членами речення. Однорідними називаються два або більше членів речення, які:

- відповідають на одне й те ж запитання;
- стосуються в одному плані одного й того ж повнозначного слова або групи слів;
- в усному мовленні виділяються паузами.

Однорідні члени речення бувають **непоширені**, що складаються з одного слова, і **поширені**, що складаються з двох або більше слів:

I study chemistry, physics, and biology. (Непоширені однорідні члени речення)	Я вивчаю хімію, фізику і біологію.
She looked down, saw the snake, and screamed in terror. (Поширені однорідні члени речення)	Вона подивилася вниз, побачила змію і пронизливо закричала від страху.

У більшості випадків кома ставиться перед сполучником **and**, який передує останньому однорідному члену речення, тому що від цього залежить розуміння смислу речення:

Sue bought a suit, slacks, a sweater, and a coat trimmed with mink.	Сью купила костюм, брюки, светр і пальто, оздоблене норкою.
--	---

Якщо не поставити кому перед словами **and a coat**, тоді речення набуває іншого смислу:

Sue bought a suit, slacks, a sweater and a coat trimmed with mink. (У цьому реченні слова trimmed with mink можна віднести до слів a sweater and a coat)	Сью купила костюм, брюки, светр і пальто, оздоблені норкою.
---	---

Коми не ставляться, якщо кожний однорідний член речення вводиться сполучником **and** або **or**:

Fishing and sailing and hiking took all of our time.	Рибалка, і плавання під парусом, і прогулянки забирали весь наш час.
Why should he blame his mother or his father or his brother?	Чому він має звинувачувати свою матір, чи батька, чи брата?

2. Відокремлюються, як правило, обставини, виражені інфінітивними, дієприкметниковими, герундіальними комплексами або зворотами, якщо вони стоять на початку речення:

To pay for the car , he went without lunch for a year.	Щоб заплатити за автомобіль, він не обідав протягом року.
---	---

Forgetting his manners , Rob grabbed every olive on the plate.	Забувши про свої манери, Роб забрав усі оливки з тарілки.
Having been invited , I intend to stay.	Якщо мене запросили, я маю намір залишитися.
These preparations happily completed , I bought a little farm.	Коли підготовчий етап вдало завершився, я купив маленьку ферму.
Without saying a word , he left the room.	Без жодного слова він залишив кімнату.

Примітка. Обставини місця, виражені іменником з прийменником, відокремлюються комами на початку речення в тих випадках, коли відсутність коми може призвести до неправильного розуміння змісту речення:

At our school picnics Jerry always acts like a clown. (У цьому реченні кома після обставини місця не потрібна, тому що зміст речення однозначний).	На наших шкільних пікніках Джеррі завжди поводить себе, як клоун.
--	---

At our school , picnics are more popular than dances. (Кома відокремлює обставину місця at our school від підмета речення picnics , щоб слово school не розглядали як означення до слова picnics).	У нашій школі пікніки більш популярні, ніж танці.
---	---

3. Комами виділяються дієприкметникові звороти, що виконують у реченні функцію описового означення і можуть бути виключеними з речення, не порушуючи його змісту:

This photograph, taken thirty years ago , is very dear for my mother.	Ця фотографія, що була зроблена тридцять років тому, дуже дорога для моєї мами.
The briefcase, containing some documents , disappeared before the train reached Chicago.	Маленький чемодан з документами зник до того, як потяг прибув до Чикаго.

4. Комами на письмі виділяються прикладки, що надають додаткову інформацію про слово, до якого вони відносяться, і можуть бути виключеними з речення, не порушуючи його змісту. В усному мовленні такі прикладки відокремлюються паузами та інтонацією:

Last Friday, an unlucky day for me , I lost five dollars.	Минулої п'ятниці, у нещасливий для мене день, я загубив п'ять доларів.
I suddenly realized the man behind me was Mr Flint, my father's partner .	Раптом я зрозумів, що чоловік позаду мене був містер Флінт, партнер мого батька.

Прикладки, що є суттєвими для розуміння змісту речення, коми не виділяються:

My cousin Fred knows quite a bit about electronics.	Мій двоюрідний брат Фред трохи знається на електроніці.
We sailed on the liner Queen Mary .	Ми плавали на лайнері "Квін Мері".
The verb to be is irregular.	Дієслово to be є неправильним.

5. Комами виділяються звертання. Звертання — це слово або словосполучення у реченні, що називає особу, іноді — предмет, до яких звернена мова. Звертання можуть стояти на початку, у середині й наприкінці речення:

Jane , there is a spider on your sleeve!	Джейн, на твоєму рукаві павучок!
The coach wants to talk to you, Bob .	Тренер хоче поговорити з тобою, Бобе.
Where, my absent-minded friend , did you leave the tickets?	Де ти, неуважний мій друже, залишив квитки?

6. Комами виділяються вставні слова **however, moreover, nevertheless, meanwhile, otherwise, indeed, in fact, consequently, accordingly** та ін. і речення, що можуть стояти на початку, у середині й наприкінці речення. Вставні слова і речення вказують на ставлення мовця до висловленої ним думки і не є членами речення:

However , I like him, though he isn't my friend.	Однак, я люблю його, хоч він і не мій друг.
After all , you are not responsible for that.	Зрештою, ти не відповідаєш за це.
Doctor Evans, to tell the truth , was quite angry.	Доктор Еванс, правду кажучи, був дуже розгніваним.
Jack will be late again, I am afraid .	Боюся, Джек запізниться знову.

Слова **Yes, No, Well, Why, Oh**, що стоять на початку речення, вважаються вставними словами і виділяються комами:

No , a whale is a mammal shaped like a huge fish.	Ні, кит є ссавцем у формі величезної риби.
Well , are you ready to go?	Ну, ти готова йти?

23.4.1. Уживання коми в складносурядних реченнях

1. Кома ставиться між частинами складносурядного речення перед сурядними сполучниками **and, but, or, nor, for, yet, so**:

Then we moved to Chicago, and Boston became just a memory.	Потім ми переїхали до Чикаго, і Бостон залишився тільки в спогадах.
I studied hard for the test, but I didn't do very well on it.	Я наполегливо готувався до контрольної роботи, але написав її не дуже добре.
The house was well lighted, yet some people missed the entrance.	Будинок був добре освітлений, однак дехто не помічав входу до нього.
The TV repairman promised to come at ten o'clock, but never appeared.	Телевізійний майстер пообіцяв прийти о десятій годині, але так і не з'явився.

23.4.2. Уживання коми в складнопідрядних реченнях

1. Кома ставиться після підрядних обставинних речень (adverbial clauses), якщо вони стоять на початку складнопідрядного речення:

As I was then in the same class as George , I used to be with him all day long. (Підрядне речення причини)	Оскільки я тоді вчився з Джорджем в одному класі, я проводив з ним цілий день.
If she has enough money , she'll buy a new car. (Підрядне речення умови)	Якщо у неї буде достатньо грошей, вона придбає новий автомобіль.
However he tries , he'll never be the best pupil in the class. (Допустове підрядне речення)	Як би він не намагався, він ніколи не буде кращим учнем у класі.
Wherever you go now , you face many problems. (Підрядне речення місця)	Куди б ти зараз не поїхав, скрізь зіткнешся з багатьма проблемами.

2. Кома вживається перед сполучником **so that так що**, що вводить підрядні речення наслідку, хоча вони, як правило, стоять після головного речення:

We tuned up the radio, **so that everyone could hear the announcement.** (Підрядне речення наслідку)

Ми увімкнули радіо, так що кожен міг почути оголошення.

Примітка. Кома допомагає відрізнити підрядні речення наслідку від підрядних речень мети з подібним сполучником:

We turned up the radio **so that everyone could hear the announcement.** (Підрядне речення мети, кома перед **so that** не ставиться).

Ми увімкнули радіо, щоб кожен міг чути оголошення.

3. Комами відокремлюються підрядні означальні речення описового характеру незалежно від місця у складнопідрядному реченні:

The driver, **who I had never seen before**, said that he knew me.
This book, **the author of which is a woman of eighty**, is very amusing.

Шофер, котрого я ніколи не бачив раніше, сказав, що знає мене.
Книжка, автором якої є жінка вісімдесяти років, дуже забавна.

23.5. Уживання крапки з комою

1. Крапка з комою ставиться між частинами складносурядного речення, котрі не з'єднуються сполучниками:

He is my friend; I like him.

Він мій друг, він мені подобається.

Jack can postpone his homework; he has the weekend ahead of him.

Джек може відкласти домашню роботу, у нього попереду вихідні дні.

The youth festival is over; it was a great success.

Молодіжний фестиваль закінчився, він мав великий успіх.

2. Крапку з комою ставимо між поширеними однорідними членами речення, якщо в середині хоч би одного з них є коми:

The Andersons arrived at the dog show with the two-year-old boxer; Bismark, a miniature dachshund; Toto, a pedigreed poodle; and Dusty, a prize-winning spaniel.

Андерсени прибули на дог-шоу з дворічним боксером; Бісмарком, мініатюрною таксою; Тото, породистим пуделем; і Дасті, спаніелем-призером.

3. Крапкою з комою відокремлюються підрядні речення, які підпорядковані одному й тому ж головному реченню, особливо коли в середині таких підрядних уже є розділові знаки:

The committee therefore agreed that Mr Abbott, the manager, should be invited to attend the next meeting; that, in the meantime, no action should be taken on the basis of his report; and that a more detailed estimate should be prepared.

Комітет вирішив, що необхідно запросити містера Еббота, менеджера, на наступні збори, що поки що не слід вдаватися до якихось дій у зв'язку з його звітом, і що слід підготувати більш детальну калькуляцію.

23.6. Уживання двокрапки

1. Двокрапка ставиться перед переліком однорідних прикладок, що відносяться до одного іменника і доповнюють або розкривають його значення. Як правило, цим переліком прикладок завершується речення:

He has always just three topics of conversation: cars, golf and taxes.
All kinds of activities were planned for the school picnic: sack races, balloon races, a singing contest, swimming, and boating.

У нього завжди три теми для розмови: автомобілі, гольф і податки.
Різні розваги планувалися на шкільний пікнік: біг у мішках, біг з кульками, змагання зі співу, плавання, катання на човнах.

2. Двокрапка ставиться після головного речення, до якого відносяться два або більше підрядних речень одного виду:

You are kindly requested: that the letters should be posted at once, that the clients should be informed of any change in our work.

До Вас велике прохання негайно відіслати листи і повідомити клієнтів про будь-які зміни у нашій роботі.

3. Двокрапка ставиться між частинами складного безсполучникового речення, якщо друга частина цього речення доповнює або розкриває зміст першої частини:

We must sell this property: maintenance costs are far too high.

Ми повинні продати цю власність: витрати на її утримання дуже великі.

4. Двокрапка ставиться після слів автора перед прямою мовою, яка належить до офіційних промов, документів тощо:

In October of 1939 Churchill had this to say about Russia: "It is a riddle wrapped in a mystery inside an enigma."

У жовтні 1939 року Черчілль вимушений був сказати про Росію: "Це загадка, оповита таємницею всередині загадки."

23.7. Уживання тире

1. Тире ставиться для виділення вставлених речень, що являють собою побічні зауваження або доповнення мовця до основної думки речення. Тире в цьому випадку означає раптову зміну або переривистість думки мовця:

Then the waiter — but you already know what happened. The high cost of living — prices had risen to an alarming point — became one of the nation's most serious problems. Frank Perkins — do you remember how shy he used to be? — is now a manager. The next day Mrs Blackwell — what a pest she is! — complained to Dad about the noise we had made.

Тоді офіціант — але ти знаєш, що трапилося потім. Висока вартість життя — ціни підвищилися до тривожного показника — одна з найбільш серйозних проблем нації. Френк Перкінс — ти пам'ятаєш яким сором'язливим він був? — зараз працює менеджером. Наступного дня місіс Блеквел — яка вона противна! — поскаржилася батькові на те, що ми нарobili галасу.

Наприкінці вставленого речення крапка не ставиться, але може стояти знак питання, якщо зміст цього речення містить в собі запитання, або знак оклику, якщо вставлене речення за характером є окличним.

2. Тире ставиться іноді за бажанням автора для виділення простих і поширених прикладок або підрядних означальних речень описового характеру, до яких автор хоче привернути особливу увагу читача:

There was one item of food he hated — sauerkraut. The handle of the vase — which Sam did not realize it was cracked — broke off as he took the vase.

З їжі він ненавидів одне — квашену капусту. Ручка вази, про яку Сем не знав, що вона була тріснута, відломилася, як тільки він узяв вазу.

3. Тире ставиться для виділення поширених прикладок, означень або підрядних означальних речень описового характеру, якщо в середині цих означень стоять коми:

His most valuable trophies — a gold cup, for example, and diamond-studded belt — are displayed in the local museum. Larry's costume — which, as a matter of fact, he had borrowed from Al — won the first prize.

Його найцінніші трофеї — золотий кубок, наприклад, та оздоблений діамантами пояс — виставлені у місцевому музеї. Костюм Ларрі, який, насправді, він позичив у Ела, виграв перший приз.

23.8. Уживання дужок

1. Дужками, як правило, виділяють номери або букви, що вказують на порядок при переліку певних подій, фактів, положень тощо:

Three plans were proposed for a weekend: (1) to charter an excursion boat for a trip on the lake, (2) to attend a play in Chicago, and (3) to spend the day at Amusement Park. Before handing in your card, make sure that (a) you have answered every question and (b) you have signed your name at the bottom.

Було запропоновано три плани на вихідні дні: 1) зафрахтувати екскурсійне судно для прогулянки по озеру, 2) подивитися виставку в Чикаго, 3) провести день у Парку розваг. До того, як подати свою анкету, переконайся, що ти відповів на всі запитання і що ти поставив свій підпис наприкінці анкети.

2. Дужки вживаються для виділення вставлених речень, поширених прикладок і означень описового характеру:

The raincoat is expensive (it is imported from Scotland) but very practical. Jerry refused the job (do you blame him?) and went back to school.

Цей плащ дорогий (його імпортовано з Шотландії), але дуже практичний. Джері відмовився від роботи (ти звинувачуєш його?) і повернувся до школи.

Вставлені речення в дужках починаються з маленької букви. Наприкінці вставного речення крапка не ставиться, але може стояти знак питання, що вказує на питальний характер речення, або знак оклику для позначення емоційності висловлювання. Знак питання

або оклику стоїть у дужках. Розділові знаки, які стоять на місці розриву основного речення вставленим, виносяться за другу дужку:

The men decided to use kayaks (Eskimo canoes).

The doll cost only four thousand lire (about six dollars); it was a real bargain.

Чоловіки вирішили використати каяки (ескімоські човни).

Лялька коштувала тільки чотири тисячі лір (приблизно шість доларів); це була дійсно вигідна покупка.

23.9. Виділення окремих членів речення курсивом або підкреслюванням

1. Підкреслюванням виділяються назви книг, журналів, газет, памфлетів, кінофільмів, радіо і телевізійних програм, п'єс, поем, а також назви кораблів, поїздів і літаків:

The Gadfly is the novel by Voynich.

Life is a weekly magazine.

The John F. Kennedy is one of America's largest aircraft carriers.

“Овід” — роман Войнич.

“Лайф” — тижневик.

“Джон Ф. Кеннеді” є одним із найбільших американських авіаносців.

2. Підкреслюванням виділяються слова або словосполучення, що не розглядаються як члени речення, а як окремі лексичні одиниці:

Jayne looks strange to me.

In his hurry he wrote ate instead of eight.

Слово “Jayne” для мене незнайоме. (У мене виникають труднощі у написанні слова “Jayne”.)
Поспішаючи, він написав ate замість eight.

3. Підкреслюванням виділяються букви або цифри:

All his w's look like m's.

He changed the 6 to an 8 and handed in his paper.

Всі його букви w виглядають як m.

Він виправив 6 на 8 і здав свою роботу.

4. Підкреслюванням виділяються іншомовні фрази і слова:

His attitude is que sera, sera.

Його ставлення — que sera, sera (Що буде, те буде).

After six months of English lessons, Dorothy still uses casa instead of the word house in her written work.

Після шести місяців вивчення англійської мови Дороти все ще вживає casa замість слова house у своїх письмових роботах.

Примітка. У друкованих текстах замість підкреслювання частіше вживається курсив. У багатьох журналах і газетах курсив і підкреслювання не використовуються. Але в процесі написання шкільних творів необхідно дотримуватись усіх цих правил, оскільки вони є нормами літературного стилю.

23.10. Уживання лапок

1. У лапки беруться назви коротких оповідань, журнальних статей, нарисів, творів, віршів, одноактних п'єс, пісень, якщо вони вживаються у контексті речення:

I read your composition “My Summer Vacation” and I like it.

The poem “The Negro Speaks of Rivers” was written by Langston Hughes.

The short story “The big Two-Hearted River” by Hemingway is very interesting.

Я прочитав твій твір на тему “Мої літні канікули”, і він сподобався мені.

Вірш “Негр говорить про річки” був написаний Ленгстоном Хьюзом.

Оповідання Хемінгуея “Велика річка з двома серцями” дуже цікаве.

2. У лапки береться пряма мова, тобто висловлювання, що передається дослівно від імені того, кому воно належить:

Ellen said, “I am tired”.

“You are home early today”, remarked Catherine.

Елен сказала: “Я дуже втомлена”.

“Ти рано сьогодні вдома”, сказала Катрін.

23.10.1. Уживання одиночних лапок

1. В одиночні лапки береться пряма мова, що входить до складу іншої прямої мови:

“Did you hear her say, ‘I’ll get even with him?’” asked Kay.

“If he says, ‘Boys will be boys’ once more”, added Pat, “I’ll scream”.

“Ти чула, що вона сказала “Я розквітаюсь з ним?”” — запитав Кей.

“Якщо він скаже “Хлопці залишаються хлопцями” ще раз, — додала Пет, — я заверещу”.

2. В одиночні лапки беруться назви коротких оповідань, журнальних статей, нарисів, творів, віршів, одноактних п'єс, пісень, якщо вони вживаються у прямій мові:

"Have you learned the poem 'The Negro speaks of Rivers' by Hughes?" the teacher asked. "Чи вивчили ви вірш "Негр говорить про річки", написаний Хьюзом?" — запитав учитель.

23.11. Пряма мова і розділові знаки при ній

Чужа мова, передана дослівно від імені того, кому вона належить, називається прямою мовою (direct speech).

Слова, що вказують, кому належить пряма мова і як вона висловлена, називаються словами автора (author's words). Пряма мова береться з обох боків у лапки. Причому в лапки беруться всі розділові знаки, що належать до прямої мови. Розстановка розділових знаків залежить від того, де стоять слова автора.

Якщо пряму мову позначити прямою лінією, а початок її великою або малою буквою D/d (перша буква англійського слова **direct**), слова автора — хвилястою лінією з початковою великою або малою буквою A/a (перша буква від англійського слова **author**), то окремі випадки вживання розділових знаків при прямій мові та написання великої букви можна зобразити так:

1. Слова автора стоять перед прямою мовою:

a) A ~~~~~, "D _____".
A ~~~~~, "D _____?"
A ~~~~~, "D _____!"

Ellen said, "I'm tired". Елен сказала: "Я втомилася".
Ellen asked, "Are you tired?" Елен запитала: "Чи ти втомилася?"
Ellen exclaimed, "Don't disturb me!" Елен вигукнула: "Не турбуйте мене!"

У цьому випадку кома ставиться після слів автора перед прямою мовою, а пряма мова починається з великої літери. Крапка, знак питання або знак оклику стоять у лапках.

b) A ~~~~~: "D _____".

Red Cross officials issued the following statement: "Clothing of all kinds, canned Служба Червоного Хреста прийняла рішення: "Людям, що потерпають від стихійного лиха не-

goods, and medical supplies are needed to people who suffered in the stricken area". обхідні одяг, консервовані продукти та медикаменти".

Двокрапка ставиться після слів автора перед прямою мовою, яка використовується в офіційних промовах, документах тощо. Пряма мова після двокрапки починається з великої літери.

2. Слова автора стоять після прямої мови:

"D _____," a ~~~~~.
"D _____?" a ~~~~~.
"D _____!" a ~~~~~.

"You will be sorry", said he. "Ти пошкодуєш", — сказав він.
"What's wrong, Ted?" asked Mr Rine. "Що трапилось, Тед?" — запитав містер Райн.
"Bobby's foot is jammed in the pi pe!" screamed Ted. "Нога Боббі потрапила в трубу!" — пронизливо закричав Тед.

У цьому випадку кома, знак питання або знак оклику ставляться у кінці прямої мови перед лапками, а слова автора починаються з малої літери.

3. Слова автора розривають пряму мову:

a) Посеред речення:

"D _____," a ~~~~~, "d _____."

"That stamp," he said proudly, "is worth a hundred dollars." "Вартість цієї марки, — сказав він з гордістю, — сто доларів."

У цьому випадку після першої половини прямої мови перед словами автора ставиться кома перед лапками. Слова автора починаються з малої літери, після них ставиться кома, друга половина прямої мови, яка починається з малої літери, береться у лапки. Крапка, знак питання або знак оклику ставляться перед лапками.

b) На межі двох речень:

"D _____," a ~~~~~, "D _____."

"She was there, of course," replied Tom. "She goes to all the concerts." "Вона, безумовно, вже там, — відповів Том. — Вона ходить на всі концерти."

“D_____?” a~~~~~. “D_____.”

“How did you translate the first sentence?” asked Sam. “I can’t understand it.” “Як ти переклала перше речення? — запитав Сем. — Я не можу його зрозуміти.”

У цьому випадку після першого речення перед лапками ставиться кома, знак питання або оклику, слова автора починаються з малої літери, після них — крапка. Друге речення прямої мови починається з великої літери і береться у лапки. Крапка, знак питання або знак оклику у кінці другого речення прямої мови ставляться перед лапками.

4. Слова автора охоплюють пряму мову:

A~~~~~, “D_____”; a~~~~~.

Joe said, “I will meet you at the theatre”; accordingly, he handed us our tickets. Джо сказав: “Я зустріну вас біля театру”, — і вручив нам квитки.

У цьому випадку після слів автора ставиться кома. Пряма мова починається з великої літери. Крапка з комою ставиться за лапками; друга частина слів автора починається з малої літери.

5. Пряма мова є частиною висловлювання, що має питальний характер, тобто пряма мова в питальному реченні:

A~~~~~, “D_____”?

Did you say, “I am all right”? Ти сказав: “Зі мною все гаразд”?

У цьому випадку після слів автора — кома; пряма мова починається з великої літери; знак питання виноситься за лапки.

6. До складу однієї прямої мови входить інша пряма мова:

“Did you hear her say, ‘I’ll get even with him’?” asked Kay. “Ти чула, що вона сказала: ‘Я розквітаюсь з ним’?” — запитав Кей.

Пряма мова, що входить до складу іншої прямої мови, береться в одиночні лапки.

Частина III ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ (REFERENCE MATERIALS)

Розділ 24. ПРАВОПИС І ВИМОВА (SPELLING AND PRONUNCIATION)

24.1. Звуки і букви. Алфавіт

У мові людини виділяємо певну кількість звуків, комбінацією яких створюються слова з різним значенням.

Звуки вимовляємо і чуємо.

Букви пишемо і бачимо. Букви бувають великі й малі.

Розміщені в певному порядку, всі букви мови називаються алфавітом /абеткою. Англійський алфавіт складається з 26 букв (див. наведену нижче таблицю англійського алфавіту). Крім букв алфавіту в англійському письмі використовують апостроф [’].

В алфавітному порядку розміщуються слова в словниках, прізвиська в списках, каталогах тощо. Причому враховують не тільки перші, а й усі наступні букви. Наприклад, **abandon** *залишити*, **abandoned** *залишений*, **abandonment** *залишення*.

English Alphabet

Букви	Назви букв	Букви	Назви букв
1	2	3	4
Aa	/ei/	Ii	/ai/
Bb	/bi:/	Jj	/dʒei/
Cc	/si:/	Kk	/kei/
Dd	/di:/	Ll	/el/
Ee	/i:/	Mm	/em/
Ff	/ef/	Nn	/en/
Gg	/dʒi:/	Oo	/əv/
Hh	/etf/	Pp	/pi:/

1	2	3	4
Qq	/kju:/	Vv	/vi:/
Rr	/ɑ:/	Ww	/'dʌblju:/
Ss	/es/	Xx	/eks/
Tt	/ti:/	Yy	/wai/
Uu	/ju:/	Zz	/zed/

В англійській мові розрізняють такі звуки: голосні (vowels), приголосні (consonants) і дифтонги (diphthongs), що складаються з двох голосних звуків. Голосні звуки у свою чергу поділяються на довгі й короткі. Кожен звук англійської мови має своє графічне зображення, що називається фонетичним символом (phonetic symbol) або транскрипцією.

Наводимо фонетичні символи (знаки), що вживаються у словнику "Oxford Advanced Learner's Dictionary"¹:

Приголосні (Consonants)				Голосні (Vowels)			
1	/p/	as in	pen /pen/	25	/i:/	as in	see /si:/
2	/b/	as in	big /bɪg/	26	/ɪ/	as in	his /hɪs/
3	/t/	as in	tea /ti:/	27	/e/	as in	ten /ten/
4	/d/	as in	do /du:/	28	/æ/	as in	stamp /stæmp/
5	/k/	as in	cat /kæt/	29	/ɑ:/	as in	father /'fɑ:ðə/
6	/g/	as in	go /gəʊ/	30	/ɒ/	as in	hot /hɒt/
7	/f/	as in	four /fɔ:/	31	/ɔ:/	as in	morning /'mɔ:nɪŋ/
8	/v/	as in	very /'veri/	32	/ʊ/	as in	football /'fʊtbɔ:l/
9	/s/	as in	son /sʌn/	33	/u:/	as in	you /ju:/
10	/z/	as in	zoo /zu:/	34	/ʌ/	as in	sun /sʌn/
11	/l/	as in	live /lɪv/	35	/ɜ:/	as in	learn /lɜ:n/
12	/m/	as in	my /maɪ/	36	/ə/	as in	letter /'letə/
13	/n/	as in	near /neə/				
14	/h/	as in	happy /'hæpi/				
15	/r/	as in	red /red/				
16	/j/	as in	yes /jes/	Дифтонги (Diphthongs)			
17	/w/	as in	want /wɒnt/	37	/eɪ/	as in	name /neɪm/
18	/θ/	as in	thanks /θæŋks /	38	/əʊ/	as in	no /nəʊ/
19	/ð/	as in	the /ðə/	39	/aɪ/	as in	my /maɪ/
20	/ʃ/	as in	she /ʃi:/	40	/aʊ/	as in	how /haʊ/
21	/ʒ/	as in	television /'telɪvɪʒn/	41	/ɔɪ/	as in	boy /bɔɪ/
22	/tʃ/	as in	child /tʃaɪld/	42	/ɪə/	as in	hear /hɪə/
23	/dʒ/	as in	German /'dʒɜ:mən/	43	/eə/	as in	where /weə/
24	/ŋ/	as in	English /'ɪŋɡlɪʃ/	44	/ʊə/	as in	tour /tuə/

24.2. Склади і наголос

В англійській мові розрізняють відкриті й закриті склади. Склад, що закінчується на голосний звук, називається відкритим: *Ka-te, Pe-te, Mi-ke, Ro-se*. Склад, що закінчується на приголосний звук, називається закритим: *Pat, Ben, Nick, Tom, Sun, Syd*.

В англійській мові приголосні звуки /m/, /n/, /l/, /ŋ/, що називаються сонантами, у поєднанні з іншими приголосними можуть у деяких випадках утворювати окремі склади, але такі склади завжди є ненаголошеними: *table /'teɪbl/, curtain /'kɜ:tn/*.

У словах з двома та більше складами один склад вимовляється сильніше, ніж інші. Виділення складу в слові або слова в реченні посиленням голосу або підвищенням тону називається наголосом.

В англійській мові слова можуть мати основний наголос (primary stress) і другорядний наголос (secondary stress), які позначаються так: /' / — основний наголос, /, / — другорядний наголос (academic /,ækə'demɪk/). Знак наголосу в більшості словників стоїть перед наголошеним складом. Наприклад: *about /ə'baʊt/*. В односкладових словах наголос не позначається.

24.3. Звукове значення букв

1. Вимова англійських голосних букв залежить від їх позиції у слові.

Позиція перша: голосна буква стоїть у відкритому складі й вимовляється так, як вона називається в алфавіті:

/eɪ/	/i:/	/aɪ/	/əʊ/	/ju:/	/aɪ/
Kate	Pete	Mike	Rose	Susan	type

Позиція друга: голосна буква стоїть у закритому складі й вимовляється коротким звуком:

/æ/	/e/	/ɪ/	/ɒ/	/ʌ/
Pat	Ben	Nick, Syd	Tom	sun

Позиція третя: голосна + r. У цьому випадку голосні в корені слова під наголосом читаються так:

/ɑ/	/ɜ:/	/ɜ:/	/ɔ:/	/ɜ:/
Mark	Bert	bird	Norma	fur

¹ Фонетичні знаки словника "Oxford Advanced Learner's Dictionary" використовуються в нашому посібнику.

Позиція четверта: голосна + r + e.

/eə/	/iə/	/aɪə/	/ɔ:/	/juə/
Clare	here	fire	more	pure

2. Далі наводимо таблиці, що ілюструють звукове значення букв та буквосполучень.

Чотири типи читання голосних букв під наголосом

Буква та її назва в алфавіті	Тип читання			
	I	II	III	IV
a /eɪ/	/eɪ/ Kate	/æ/ cat	/ɑ:/ car	/eə/ hare
o /əʊ/	/əʊ/ rose	/ɒ/ dog	/ɔ:/ fork	/ɔ:/ more
u /ju:/	/ju:/ tube	/ʌ/ bus	/z:/ turkey	/juə/ pure
e /i:/	/i:/ Pete	/e/ pet	/z:/ perfume	/iə/ here
i /aɪ/	/aɪ/ Mike	/ɪ/ pig	/z:/ bird	/aɪə/ fire
y /waɪ/	/aɪ/ type	/ɪ/ system	/z:/ Byrd	/aɪə/ tyre

Читання основних сполучень голосних букв під наголосом

Буквосполучення	Вимова	Приклади
ai	/eɪ/	Spain, rain, daily
ay	/eɪ/	day, may, pay
au	/ɔ:/	autumn, author, pause
ea	/i:/	tea, meat, teach
ee	/i:/	see, tree, feet
ei	/i:/ після букви c /eɪ/	receive, conceive, yell, rein, vein
ey	/eɪ/	grey, they, hey
ie	/i:/	field, chief, thief
oa	/əʊ/	boat, road
oi	/ɔɪ/	point, voice, coin
oy	/ɔɪ/	boy, toy, coy
oo (k)	/ʊ/	look, book, hook
oo	/u:/	pool, school, cooper
oo	/ʌ/	blood, flood
ou (ow)	/aʊ/	out, stout, brown, how
ou	/ʌ/	country, trouble
ai (r)	/eə/	hair, chair, pair
ee (r)	/iə/	deer, engineer
ou (r)	/aʊə/	our, hour, sour
oo (r)	/ɔ:/	door, floor

Читання приголосних букв, що мають різну вимову залежно від позиції у слові

Буква	Позиція у слові	Вимова	Приклади
c /si:/	• перед e, i, y; • перед a, o, u, всіма приголосними і в кінці слів	/s/ /k/	cent, pencil, icy cap, come, act, cup, arctic
g /dʒi:/	• перед e, i, y; • перед a, o, u, всіма приголосними і в кінці слів	/dʒ/ /g/	page, gin, gym good, gay, green, big
s /es/	• на початку складу, перед глухими приголосними і в кінці слова після глухих приголосних; • між голосними, у кінці слова після голосних і дзвінких приголосних	/s/ /z/	sit, student list, speaks please, ties, pens
x /eks/	• перед приголосними і у кінці слова; • перед наголошеною голосною	/ks/ /gz/	text, six exam, exist
r /ɑ:/	• перед голосними на початку і в середині слів; • у кінці слова, якщо наступне слово починається з голосної	/r/ зв'язуючий звук /r/	red, bread, during our office, a teacher or a student, their answers

Читання сполучень приголосних букв

Буквосполучення	Вимова	Приклади
sh	/ʃ/	she, dish, sheep
ch	/tʃ/	children, peach, chess
tch	/tʃ/	match, catch
ck	/k/	back, quick
th	/θ/ /ð/	theatre, theory, myth, bath, thatch, thank this, that, them, there, bathe
wh	/w/ /h/	what, whisper who, whose, whom
qu	/kw/	question, quite
ng	/ŋ/	long, bring, reading
nk	/ŋk/	thank, bank
wr	/r/	write, wrong

Читання основних сполучень голосних букв з приголосними

Буквосполучення	Вимова	Приклади
al	/ɔ:/ /ɔ:l/	chalk, talk wall, also
wor	/wɜ:/	work, word
wa	/wɒ/ /wɔ:/	want, watch, wash warm, war, warp
igh	/aɪ/	light, bright
ew	/ju:/	new, few, pew

24.4. Вимова та правопис слів з кінцевою німою буквою *e*

1. Кінцева буква *e* в словах типу *tape*, *mete*, *pine*, *hope*, *tube* не вимовляється, але вказує на те, що попередня голосна буква має вимовлятися довгим звуком або дифтонгом, тому що вона стоїть у відкритому складі:

tape /teɪp/ *mete* /mi:t/ *pine* /paɪn/ *hope* /həʊp/ *tube* /tju:b/

2. Кінцева німа буква *e* перед закінченнями або суфіксами, що починаються з голосних, не пишеться:

write + *ing* = **writing**
come + *ing* = **coming**
tape + *ed* = **taped**
advise + *able* = **advisable**
sense + *ible* = **sensible**
adventure + *ous* = **adventurous**
insure + *ance* = **insurance**
nice + *er* = **nicer**
wise + *est* = **wisest**

Винятком з цього правила є слова, що закінчуються на *ce* або *ge*, які зберігають кінцеву *e* перед суфіксом **able** чи **ous**:

service + *able* = **serviceable**
outrage + *ous* = **outrageous**

3. Кінцева буква *e* зберігається перед суфіксами, що починаються з приголосних:

use + *ful* = **useful**
lone + *ly* = **lonely**

move + *ment* = **movement**
nine + *ty* = **ninety**

Але в таких словах, як **truly** (*true* + *ly*), **wholly** (*whole* + *ly*) кінцева буква *e* перед суфіксом не пишеться.

24.5. Подвоснення кінцевої приголосної

1. Кінцева приголосна подвоюється перед суфіксами чи закінченнями, що починаються з голосної літери, в таких випадках:

а) Якщо слово являє собою один закритий склад (тобто на кінці має одну приголосну, якій передуює одна голосна):

get + *ing* = **getting**
stop + *ed* = **stopped**
big + *er* = **bigger**
knit + *er* = **knitter**
thin + *est* = **thinnest**
pig + *ish* = **piggish**

б) Якщо у двоскладовому слові, що закінчується на приголосну букву, другий склад є наголошеним:

re'fer + *ing* = **referring**
be'gin + *ing* = **beginning**
pre'fer + *ing* = **preferring**
com'mit + *ed* = **committed**
pro'pel + *er* = **propeller**
ad'mit + *ance* = **admittance**
oc'cur + *ence* = **occurrence**
con'trol + *able* = **controllable**

2. У двоскладовому слові, що закінчується на приголосну букву, але з наголосом на першому складі, кінцева приголосна не подвоюється:

'offer + *ing* = **offering**
'listen + *er* = **listener**
'alter + *ed* = **altered**

24.6. Правопис слів з буквосполученнями *ie* та *ei*

1. Буквосполучення *ie* та *ei* вимовляються однаково довгим звуком /i:/. Як розрізнити, які слова пишуться з буквосполученням *ie*, а які з *ei*?

2. Буквосполучення *ei* пишеться після букви *s*:

perceive
conceited
receiver
deceit
receipt
ceiling

Виняток: seize /si:z/.

3. Буквосполучення *ie* пишеться в словах, що не мають букви *s* перед *ie*:

thief	field
brief	priest
belief	relief
shriek	piece
achieve	grieve
relieve	siege

4. Якщо буквосполучення *ie* та *ei* передаються іншими звуками, то ці правила на них не поширюються:

friend /e/	vein /ei/
sieve /i/	foreign /i/
view /ju:/	height /aɪ/

24.7. Правопис слів з префіксами

1. Найбільш поширеними в англійській мові є префікси **dis-**, **mis-**, **un-**, **in-**, **over-**. Усі вони закінчуються на приголосні букви **s**, **n**, або **r**. Якщо ці префікси додаються до слів, що починаються з тих самих букв, то у похідних словах відбувається подвоєння приголосних **s**, **n**, **r** (одна приголосна належить префіксу, а друга — основі слова, до якої префікс додається):

dis + satisfied = dissatisfied
mis + spell = misspell
un + needed = unneeded
over + ripe = overripe

2. Подвоєння приголосних після додавання префіксів **dis-**, **mis-**, **un-**, **in-**, **over-** не відбувається, якщо основа слова починається з голосних або приголосних букв, крім **s**, **n**, **r**:

dis + agree = disagree
mis + use = misuse
un + usual = unusual
over + eat = overeat
over + bear = overbear
dis + charge = discharge
mis + read = misread

24.8. Правопис слів, що закінчуються на букву *y*

1. Кінцева буква *y*, якщо їй у слові передують приголосна буква, перед суфіксами або закінченнями змінюється на букву *i*:

lady + es = ladies
baby + es = babies

творення множини іменників

busy + er = busier
busy + est = busiest

творення ступенів порівняння прикметників

carry + ed = carried
hurry + ed = hurried

творення Past Simple і Past Participle правильних дієслів

fury + ous = furious
beauty + ful = beautiful

творення прикметників від іменників

merry + ment = merriment
busy + ness = business

творення іменників від прикметників

glory + fy = glorify

творення дієслів від іменників

easy + ly = easily
hungry + ly = hungrily

творення прислівників від прикметників

2. Кінцева буква **у**, якщо їй передує приголосна, перед суфіксами, які починаються з букви **і**, не змінюється:

worry + ing = worrying
 carry + ing = carrying
 hurry + ing = hurrying
 baby + ish = babyish
 lobby + ist = lobbyist

3. Кінцева буква **у** не змінюється перед будь-яким суфіксом або закінченням, якщо вона стоїть у слові після голосної букви:

obey + ing = obeying
 joy + ful = joyful
 employ + ment = employment
 money + less = moneyless
 play + ed = played

24.9. Правопис слів з суфіксами **-ly** і **-ness**

1. Особливість правопису суфіксів **-ly** і **-ness** полягає в тому, що коли вони додаються до основи слова, яка закінчується на **l** або на **n**, то у похідному слові подвоюється відповідно **l** або **n**. Подвоєні букви вимовляються одним звуком /l/ або /n/:

cool + ly = coolly
 usual + ly = usually
 final + ly = finally
 real + ly = really
 mean + ness = meanness
 thin + ness = thinness
 sudden + ness = suddenness
 stubborn + ness = stubbornness

2. Якщо основа слова закінчується на будь-яку іншу букву, крім **l** і **n**, то у похідному слові ніяких змін не відбувається:

public + ly = publicly
 scarce + ly = scarcely
 former + ly = formerly
 immediate + ly = immediately
 deaf + ness = deafness
 coarse + ness = coarseness
 awkward + ness = awkwardness

3. Кінцева буква **у** змінюється перед суфіксами **-ly** і **-ness** на **і**, якщо їй передує приголосна:

hungry + ly = hungrily
 lively + ness = liveliness

24.10. Вживання апострофа

1. Апостроф (') уживається в скорочених формах замість пропущених букв:

is + not = isn't	who + is = who's
am + not = aren't	who + will = who'll
does + not = doesn't	I + should = I'd
were + not = weren't	Ed + is = Ed's
are + not = aren't	we + had = we'd
I + have = I've	it + is = it's
you + are = you're	that + is = that's
they + are = they're	shall + not = shan't
let + us = let's	can + not = can't
they + will = they'll	will + not = won't
do + not = don't	
where + is = where's	

2. Апостроф уживається в присвійному відмінку іменників:

а) Перед **s**, якщо іменник уживається в однині або у множині, яка утворюється без закінчення **-s**:

Однина	Присвійний відмінок
one lady	one lady's dress
a leopard	a leopard's lair
James	James's report
my brother-in-law	my brother-in-law's boat

Множина	Присвійний відмінок
men	men's footwear
mice	mice's cries
children	children's toys

б) Після **s**, якщо іменник уживається у множині, що утворюється додаванням закінчення **-s (-es)**:

Множина
ladies
leopards
the Millers

Присвійний відмінок
ladies' dresses
leopards' lairs
the Millers' fence

3. Апостроф уживається перед закінченням -s, що утворює множину номерів, знаків, букв, сполучників тощо, які розглядаються як іменники:

His **k's** look like his **h's**.
During the game there were ten **2's** on the scoreboard at once.
His speech was full of **if's** and **but's**.

Його букви **к** схожі на букви **h**.
Під час гри на табло з'явилося десять двійок відразу.
В його промові переважали слова "якщо" і "але".

24.11. Вживання великої букви

З великої букви пишуться:

1. Перше слово в реченні:

The hotel is located in the centre of the city.

Готель знаходиться у центрі міста.

2. **Особовий займенник першої особи однини I** незалежно від його розташування у реченні:

He likes me and **I** like him.

Він любить мене, а я люблю його.

3. Власні назви у загальному і присвійному відмінках:

• людей:

T.S. Eliot — T.S. Eliot's novels
Margaret Thatcher — Margaret Thatchers' title
John Brown — John Brown's hat

• тварин:

Jumbo — Jumbo's place
Spotty — Spotty's tail
Rex — Rex's head
Snip — Snip's plate

4. **Географічні назви:** Great Britain, England, London, the Thames, the Pennine Chain, the Irish Sea, Ukraine, Kyiv, the Dni pro River.

5. **Назви доріг, вулиць, площ, будинків:** North Road, High Street, Buckingham Palace, Brooks Hall, Khreschatyk, Volodymyrska Street, Ukrainian House, Kontraktova Square.

6. **Назви фірм, навчальних установ (шкіл, коледжів, гімназій, університетів тощо):** the Quaker Oats Company, Hasbrook High School, Madison Township High School, Oxford University, Kyiv National Linguistic University, Taras Shevchenko Gymnasium.

7. **Назви церков і парафіян:** St. Peter's Cathedral, Westminster Abbey, St. Volodymyr's Cathedral, a Catholic, a Protestant, an Orthodox.

8. **Назви днів тижня, місяців, свят:** Sunday, Friday, January, February, Christmas Eve, Easter, Mother's Day, Victory Day.

9. **Назви установ та організацій:** the United Nations, the Cabinet of Ministers, Trade Commission, the U.S. Forest Service, the British Museum, the Public Library, Women's Club.

10. **Історичні періоди, події, документи:** the Industrial Revolution, the Reformation, the Declaration of Independence, the Constitution of Ukraine.

11. **Іменники і прикметники, що означають національну або расову приналежність:** English, Ukrainian, French, Negro, Puerto Rican, American.

12. **Назви мов:** English, Ukrainian, French, German, Spanish.

13. **Назви політичних партій та їх членів:** The Labour Party, The Republican Party, a Democrat, Socialists.

14. **Релігійні терміни:** Christianity, Buddhism, the Bible, the Book of Psalms, God the Redeemer (Бог Спаситель). Але: the god Zeus, the god Vulcan, the goddess Venus тощо.

15. **Назви пароплавів, потягів і літаків:** the Titanic, the Eastern Express, Concord.

16. Такі слова, як **street, river, lake, ocean, park, forest, island** пишуться з великої літери, якщо вони входять до складу власних назв:

in the street
on the river
to the park

in Oxford Street
on the Thames River
to Hyde Park

to enter the forest
around the island

to enter Salmon National Forest
around Staten Island

Примітка. У сучасній британській і американській пресі (журналах, газетах тощо) часто можна зустріти вищезгадані слова з маленькою букви, навіть якщо вони входять до складу власних назв, але це не є нормою літературної англійської мови.

17. З великої букви пишуться тільки ті **шкільні предмети, що означають назви мов або спеціальних курсів:**

Martha is taking French and
her brother is learning German.
I am taking History II and
Mathematics I.

Марта вивчає французьку мову,
а її брат німецьку.
Я вивчаю другий курс історії і
перший курс математики.

Але:

My son studies history
physics, biology and other
subjects at school.

Мій син вивчає історію, фізику,
біологію та інші предмети у
школі.

18. Слова **north, south, east, west** пишуться з великої літери, якщо вони означають географічні території, райони або входять до складу власних імен:

The North of Great Britain is
rather mountainous territory.
In the 1950's American fiction
flourished in the South.

Північ Великої Британії — до-
волі гориста територія.
У п'ятдесяті роки американ-
ська художня література про-
цвітала на Півдні.

East or West home is best.

Схід чи захід, а вдома краще.
(У гостях добре, а вдома краще).
Північна та Південна Америка
— це дві частини одного конти-
ненту.

North America and South
America are two parts of one
continent.

Примітка. У сучасному англійському писемному мовленні назви сторін світу (points of the compass) **north, south, east, west** та їх похідні у значенні території та напрямку часто пишуться з маленькою букви:

I live in the south of France.
The accident occurred just north
of town.

Я живу на півдні Франції.
Аварія сталася якраз на північ від
міста.

19. У заголовках книжок, оповідань, віршів, п'єс, пісень, статей, а також у назвах кінофільмів, радіо і телепрограм тощо з великої літери пишуться перше, останнє і всі значущі слова. З великої літе-

ри пишуться також артиклі, сполучники і короткі прийменники, якщо вони є першим або останнім словом заголовка (у середині заголовка вони пишуться з маленької букви):

"A Kind of Loving", the novel
by Stan Barstow.

"Це теж кохання" — роман Сте-
на Барстоу.

"The Last Leaf", the story by
O. Henry.

"Останній листок" — оповідання
О. Генрі.

"The Spider and the Fly",
the poem by Mary Howitt.

"Павук і Муха" — вірш Мері
Хоуїт.

"How to Push Your Income
Up", the article from the ma-
gazine "Boys' Life".

"Як підвищити свій прибуток"
— стаття з журналу "Життя
хлопчиків".

"What, Where, When?", the TV
programme.

"Що, де, коли?" — телевізійна
програма.

20. Титули, чини, звання осіб та назви професій пишуться з великої букви у сполученні з прізвищем або якщо вживаються як звертання:

I am Doctor Smith.

Я — доктор Сміт.

What is my diagnosis, Doctor?

Який мій діагноз, лікарю?

He is Professor Montez.

Він — професор Монтез.

What do you think of my
paper, Professor?

Що Ви думаете про мою роботу,
професоре?

Look at Captain Brown, he
looks worried. Why do you
look so worried, Captain?

Подивись на капітана Брауна,
він виглядає стурбованим. Чому
у Вас такий стурбований вигляд,
капітане?

John Roberts, President of
the Union, will address the as-
sembly.

Джон Робертс, президент спілки,
виступить з промовою на зборах.

Look. Here is Vice President
Clark.

Подивись. Оце — віце-президент
Кларк.

Примітка. Слово **president** завжди пишеться з великої букви, якщо воно вживається стосовно чинного президента:

Our President insisted on carrying
out the referendum.

Наш президент наполягав на про-
веденні референдуму.

21. Слова, що виражають родинні стосунки (**mother, father, aunt, uncle, cousin, grandmother, grandfather**) пишуться з великої літери у сполученні з іменем або якщо вживаються як звертання:

Did you see Aunt Clara last week?	Чи бачив ти тітку Клару минулого тижня?
Will you help me, Auntie?	Чи не допоможеш ти мені, тітонько?
I wrote to Grandfather Hill about Professor Wade's course.	Я написав дідусю Хіллу про курс професора Уейда.
No, thanks, Dad, I have enough money already.	Ні, дякую, тату, у мене вже достатньо грошей.

22. Значна частка скорочених назв складається з великих букв. Наводимо приклади найбільш поширених абревіатур:

A.D.	Anno Domini	нашої ери
A.M.	air mail	авіапошта
B.A.	Bachelor of Arts	бакалавр мистецтв
BC	basic course	основний курс
BBC	British Broadcasting Corporation	Британська радіомовна корпорація, Бі-бі-сі
CD	compact-disk	компакт-диск
DB	day-book	щоденник
DM	diplomatic mission	дипломатична місія
D.M.	Doctor of Medicine	доктор медицини
F.X.	foreign exchange	закордонна валюта
GB	Great Britain	Велика Британія
HC	House of Commons	Палата громад (у парламенті Великої Британії)
HL	House of Lords	Палата лордів (у парламенті Великої Британії)
HR	House of Representatives	Палата представників (у конгресі США)
IMF	International Monetary Fund	Міжнародний валютний фонд
IPA	International Phonetic Alphabet	міжнародна фонетична транскрипція
L.B.	letter-box	поштова скринька
M.C.	medical certificate	довідка про стан здоров'я
MC	Member of Congress	член конгресу США
M.M.	money market	валютний ринок
M.P.	Member of Parliament	член парламенту
N.Y.	New York	Нью-Йорк (штат США)
N.Y.C.	New York City	м. Нью-Йорк
O.G.	Olympic Games	Олімпійські ігри

OED	Oxford English Dictionary	Оксфордський словник англійської мови
O.K.	okay	все нормально; добре; правильно
P.M.	Prime Minister	прем'єр-міністр
P.R.	press release	заява для преси, публікація у пресі
P.S.	post scriptum	постскрипtum, приписка
Q	Queen	королева
R	Rex	король
S.E.	Stock Exchange	Лондонська фондова біржа
U.K.	United Kingdom	Сполучене Королівство
USA	United States of America	Сполучені Штати Америки

Розділ 25. АЛФАВІТНА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У РІЗНИХ ЗНАЧЕННЯХ

1. **About** — *навколо, по, при* вказує на місце, оточення, простір:

He stood and looked about him.	Він стояв і дивився навколо себе.
Books and papers were lying about the room.	Книжки і папери лежали по (всій) кімнаті.
Do you like to walk about the streets of your town?	Чи ви любите ходити по вулицях свого міста?
The children were running about the garden.	Діти бігали по саду.
Have you got your watch about you?	Ваш годинник при Вас?

2. **About** — *близько, майже* вказує на приблизну відстань, кількість:

Light travels about 186,000 miles a second.	Світло проходить майже 186 000 миль за секунду.
--	---

3. **About** — *про, (що)до, стосовно* вказує на ставлення, відношення, зв'язок:

Nobody cares about me now.	Ніхто тепер не піклується про мене.
-----------------------------------	-------------------------------------

What are you talking about ?	Про що ви розмовляєте?
You know how I feel about this plan.	Ви знаєте, яке моє ставлення до цього плану.
What do you think about it?	Що ви думаєте стосовно цього?
I don't care about that.	Мені це байдуже. (Мені нема до цього діла).

4. **About** — *майже, близько* вказує на час:

It was about time to go home.	Був майже час іти додому.
About midnight Joe awoke.	Джо прокинувся майже опівночі.

5. **About** — *у, в* (перен.) вказує на манеру, зовнішній вигляд, внутрішній зміст.

There is something very pleasant about her.	У ній є щось дуже приємне.
What was there remarkable about him?	Що було видатного в ньому?

6. **About** — *через, зі, (і)з-за, у зв'язку з* вказує на причину або привід:

They quarrel about trifles.	Вони сваряться через дрібниці.
There is nothing to be sorry about .	Нема за чим жалкувати.

Above

Основні значення: *над, понад, вище, більш як*:

Pick the apples which hang above your head.	Зривайте яблука, які висять над вашою головою.
It is above me.	Це вище мого розуміння.
The water came above my knees.	Вода дійшла вище моїх колін.
Above five hundred workers were present at the meeting.	Більш як 500 робітників були присутні на зборах.

Across

Основні значення: *через, поперек*:

We swam across the river.	Ми перепливли через річку.
The fallen tree lay across the road.	Звалене дерево лежало поперек дороги.

After

1. **After** — після, за вказує на час, послідовність:

The children never go out after dark.	Діти ніколи не виходять з дому після того, як смеркне.
He arrived after me.	Він прибув після мене.
The students entered the room one after the other.	Студенти заходили в кімнату один за одним.

2. **After** — за, після, слідом вказує на рух позаду, напрям:

They ran after the dog.	Вони побігли за собакою.
She will enter the classroom after you.	Вона зайде в клас після вас.
He will run after you.	Він побіжить (слідом) за вами.

3. **After** — згідно, відповідно, за, по вказує на відповідність:

This building is erected after the same pattern.	Цей будинок споруджений за тим самим проектом.
He was named after his uncle.	Його назвали на честь дядька.

4. **After** — про, за вказує на особу чи об'єкт догляду:

You must look after the child.	Ви повинні піклуватися про дитину.
---------------------------------------	------------------------------------

Against

Уживається як після неперехідних дієслів (protest, struggle, rebel та ін.), так і після перехідних (defend, warn та ін.).

1. **Against** — до, на, проти, об вказує на зіткнення з чимось, на напрям, а також уживається в переносному значенні:

He leaned against the wall.	Він прихилився до стіни.
The ship ran against the rock.	Корабель наскочив на скелю.
It is hard to swim against the stream.	Проти течії пливати важко.
That is against the rules.	Це проти правил.
He knocked his head against a tree.	Він ударився головою об дерево.
It is against all common sense.	Це суперечить усякому здоровому глузду.

2. **Against** — проти (протилежне — за):

I have nothing against his coming.	Я не маю нічого проти його приходу.
---	-------------------------------------

Along

Основні значення: вздовж, по:

We walked along the bank of the river.	Ми йшли вздовж берега ріки.
Let us go along the road.	Ходімо по дорозі.

Примітка. **Along** вживається як прислівник в значенні разом, з собою:

Come along with me.	Ходім разом зі мною.
He brought his instruments along .	Він приніс з собою свої інструменти.

Among

Основні значення: серед, між (більш як двома):

He knew that he was among his friends.	Він знав, що він знаходиться серед друзів.
They discussed it among themselves.	Вони обговорювали це між собою.

Around (round)

Основні значення: навколо, навкруги, по вказує на місце, простір:

They sat around the table.	Вони сиділи навколо стола.
The boys stood around him.	Хлопці стояли навколо нього.
I like to see happy faces around me.	Я люблю бачити щасливі обличчя навколо себе.
He travelled around the country.	Він подорожував по країні.
The earth moves round the sun.	Земля рухається навколо сонця.

At

1. **At** — у, в, біля, при, на, за вказує на місце:

The lessons at the institute begin in the morning.	Заняття в інституті починаються вранці.
We met at her father's.	Ми зустрілися у її батька.
An old, old ivy decayed at the root.	Старезний плющ згнив при корені.
This is the dress worn by Mary at her wedding.	Це та сукня, в якій Мері була на своєму весіллі.
He is sitting at the table.	Він сидить за столом.

2. **At** — *на, до, з, у* вказує на напрям, рух, дію:

What are you looking at ?	На що ви дивитесь?
She is looking at him.	Вона дивиться на нього.
He threw an apple at the boy.	Він кинув яблуком у хлопця.
The dog ran at the cat.	Собака кинувся на kota.
She smiled at him as she gave her hand.	Вона усміхнулася до нього, подаючи йому руку.
Do not laugh at him.	Не смійтеся з нього.

3. **At** — *на* вказує на відстань:

We saw a ship at two miles' distance.	Ми побачили корабель на відстані двох миль.
--	---

4. **At** — *в, о, на, при* вказує на вік, час:

He was only a child at that time.	Він був ще дитиною в той час.
He left home at the age of fifteen.	Він пішов з дому в п'ятнадцять років.
I usually get up at seven o'clock.	Звичайно я встаю о сьомій годині.
I saw him at the beginning of the year.	Я бачив його на початку року.
He got up at sunrise.	Він устав на світанку.

5. **At** — *у, на, над, за* вказує на стан, становище, заняття, діяльність і т. ін.:

He was hard at work.	Він виявляв наполегливість у роботі. (Він працював наполегливо).
Our ship is at anchor.	Наш корабель стоїть на якорі.
He works much at his English.	Він багато працює над англійською мовою.
We found him at his books.	Ми застали його за книжками.
The case is still at hearing.	Справа ще слухається (у стані розгляду).

6. **At** — *з, за, по, на, від* вказує на привід, причину; вживається перед іменниками **order, command, request** та після дієслів, дієприкметників, прикметників, які виражають почуття або емоції: **wonder at, be surprised at, frightened at, alarmed at, astonished at, amused at, delighted at, angry at** та ін.:

I came home earlier at my mother's request.	Я прийшов додому раніше на прохання моєї матері.
He was astonished at the news.	Він був уражений звісткою.
He was frightened at the noise.	Його злякав шум.
We are all delighted at your success.	Ми всі в захопленні від Вашого успіху.
She was angry at what her sister said.	Вона розсердилася від того, що сказала її сестра.
He was pleased at the answer.	Він був задоволений відповіддю.

7. **At** — *по* вказує на ціну:

I bought fruit at three shillings a pound.	Я купив фрукти по три шилінги за фунт.
He sells his ware at five dollars a piece.	Він продає свої вироби по п'ять доларів за штуку.

8. **At** — входить до складу виразів:

at any rate <i>принаймні</i>	at most <i>щонайбільше</i>
at best <i>у найкращому випадку</i>	at once <i>відразу</i>
at first <i>спочатку</i>	at peace <i>у спокої</i>
at hand <i>напохваті</i>	at that <i>до того ж</i>
at home <i>вдома</i>	at times <i>іноді</i>
at last <i>нарешті</i>	at worst <i>у найгіршому випадку</i>
at least <i>щонайменше</i>	not at all <i>аніж та ін.</i>

Before

1. **Before** — *перед, спереду, попереду* вказує на місце:

Do not stand before the door.	Не стій перед дверима.
She walked before him.	Вона йшла поперед нього.
The ship was running before the wind.	Корабель летів швидше від вітру.

2. **Before** — *перед, до, попереду* вказує на час:

They started before ten o'clock.	Вони вирушили перед десятою годиною.
He reads newspapers before dinner.	Він читає газети перед обідом.
I had done my home exercises before your arrival.	Я виконав свої домашні вправи до вашого приходу.
I'll come back before next week.	Я повернусь до наступного тижня.

Chaucer lived **before** Shakespeare.
Your whole life is **before** you.

Чосер жив до Шекспіра.
У Вас усе життя попереду.

Behind

1. **Behind** — *ззаду, позад, за, поза, після* вказує на місце:

There is a garden **behind** the house.
She ran **behind** a tree and hid there.
Nobody likes being criticized **behind** his back.
The train was half an hour **behind** time.

За будинком є сад.
Вона побігла за дерево і сховалася там.
Ніхто не любить, коли його критикують позаочі.
Поезд прибув на півгодини пізніше встановленого часу.

2. **Behind** — *нижче* (перен.) щодо властивості, якості:

In English he is much **behind** the others, for he lost much time during his illness.

З англійської мови він дуже відстає від інших, бо він втратив багато часу, хворіючи.

Below

Основні значення: *під, нижче* (тж. перен.), *внизу*:

The coat reaches **below** the knees.
He stood on the hill-top and looked at the plains and villages **below** him.
It was very cold last January, the temperature was **below** 20 degrees all the time.
It is **below** the average level.

Пальто дістає нижче колін.
Він стояв на вершині гори і дивився на поля і села внизу.
Торік у січні було дуже холодно; температура весь час була нижче 20 градусів.
Це нижче середнього рівня.

Beneath

Основні значення: *нижче, під*; уживається головним чином в переносному негативному значенні і часто іронічно; в поезії зберігається пряме значення цього прийменника. Стосовно простору вказує на більш коротку відстань, ніж **below**:

His actions are **beneath** criticism.
Such things are **beneath** his notice.
There was a hole in the floor **beneath** the carpet.

Його вчинки не витримують критики.
Такі питання він вважає не вартими його уваги.
У підлозі під килимом була дірка.

Beside

1. **Beside** — *поруч з, коло, біля, мимо* вказує на місце, напрям:

He sat **beside** the bed.
They have their time **beside** the river.
He kicked the ball **beside** the goal.

Він сидів біля ліжка.
Вони відпочивають коло річки.
Він пробив м'ячем мимо воріт.

2. **Beside** — *поза* (перен.):

That is **beside** the question.

Це безперечно (поза всяким сумнівом).

Besides

Основні значення: *крім, крім того, понад, поверх*:

Did he give you anything **besides** the letter?
There were a number of our students there **besides** Mary.
I have read many of Dickens' books **besides** "Dombey and Son".

Чи він дав Вам ще щось, крім листа?
Крім Мері, тут було багато наших студентів.
Крім "Домбі і сина", я прочитав багато книг Діккенса.

Between

1. **Between** — *між* вказує на час:

I am generally at home **between** two and five.

Я звичайно буваю вдома між другою і п'ятою годиною.

2. **Between** — *між* вказує на відносини між двома групами, двома особами чи речами. Ці відносини можуть стосуватися зв'язку, різниці, подібності, дружби, ворожнечі і т. ін.:

What is the difference **between** a participle and a gerund?
He is **between** the devil and the deep sea.
He believes that the exchange of delegations will help to consolidate friendship and peace **between** our two countries.

Яка різниця між дієприкметником і герундієм?
Він між двох вогнів. (Він у безвихідному становищі).
Він вважає, що обмін делегаціями сприятиме зміцненню дружби і миру між нашими країнами.

3. Between — між вказує на місце:

There is a table **between** the windows. Між вікнами є стіл.

Beyond**1. Beyond** — по той бік, за вказує на місце:

There is a large garden **beyond** the river. По той бік річки є великий сад.
The house is a little **beyond** the bridge. Будинок знаходиться недалеко за мостом.

2. Beyond — поза, вище (перен.) вказує на якість, властивість:

The picture is **beyond** my power of description. Я неспроможний описати цю картину.
It is **beyond** me. Це вище мого розуміння.

By**1. By** — при, коло, біля, вздовж, повз вказує на місце:

There are two houses **by** the station. При станції є два будинки.
Come and sit **by** the fire. Іди і сядь коло вогню.
Do you see a path **by** the river? Ви бачите стежку вздовж ріки?
Call in as you go **by** the house. Заходьте, як ітимете повз будинок.

2. By — через, з, за (допомогою), шляхом, по; іноді на українську мову перекладається орудним відмінком:

She did not send the letter **by** post. Вона не послала листа поштою.
He knows it **by** his own experience. Він знає це з власного досвіду.
He took me **by** the hand. Він узяв мене за руку.
He opened the door **by** the handle. Він відчинив двері за ручку.
They travelled **by** rail (**by** sea). Вони подорожували залізницею (морем).
It is ten o'clock **by** my watch. За моїм годинником десята година.
He knows all the students **by** name. Він знає всіх студентів по імені.

What train did you come **by**? Яким поїздом ви приїхали?
We spent only twenty-four hours in Holland but in that short time crossed half of the country **by** bus. Ми провели в Голландії лише добу, але за цей час ми проїхали автобусом півкраїни.

3. By — уживається після дієслів у пасивному стані і вказує на діючу особу чи фактор; відповідає українському орудному або родовому відмінку:

The novel "Hard Times" was written **by** Dickens. Роман "Тяжкі часи" був написаний Діккенсом.
The house was destroyed **by** fire. Будинок був знищений вогнем.
I was prevented from coming **by** illness. Я не прийшов через хворобу.
The National Museum in Holland contains many paintings **by** Rembrandt. В Національному музеї в Голландії є багато картин Рембрандта.

4. By — на, до, під вказує на час завершення дії, події та ін.:

He had finished his work **by** the time I came back. Він закінчив свою роботу на той час, як я повернувся.
She had done her homework **by** six o'clock. Вона виконала домашнє завдання до шостої години.
The building will be finished **by** the end of the month. Будинок буде закінчено на кінець місяця.
Will she come **by** tomorrow? Чи вона приїде до завтрашнього дня?

5. By — на, по вказує на міру, розмір, тривалість часу:

Meat is sold **by** the kilogram, and milk **by** the litre. М'ясо продається на кілограми, а молоко — на літри.
We used to sit and talk **by** the hour. Ми бувало сиділи і розмовляли годинами.

6. By — за вказує на професію:

He is a doctor **by** profession. За професією він лікар.

7. By — на вживається при порівнянні:

He is my senior **by** a year. Він старший за мене на один рік.

8. **By** — входить до складу виразів:

by and by	<i>поступово</i>
by the by	<i>між іншим</i>
by the way	<i>до речі, між іншим</i>
by chance	<i>випадково</i>
by heart	<i>напам'ять</i>
by degrees	<i>поступово, потроху</i>
by means of	<i>за допомогою</i>
by then	<i>на той час та ін.</i>

Down

Основні значення: *за, (вниз) по* вживається після дієслів, що означають рух:

We went down the hill.	Ми йшли з гори.
He sailed down the stream.	Він поплив за течією.
They moved down wind.	Вони рухалися за вітром.
Let us go down the road.	Ходімо вниз по дорозі.

For

1. **For** — *для, за, заради, на* означає мету, наслідок:

He said it just for fun.	Він сказав це жартома.
I did it for your sake.	Я зробив це заради вас.
He has invented a machine for cleaning rice.	Він винайшов машину для очистки рису.
What is this room for ?	Для чого ця кімната?
She ran for the doctor.	Вона побігла за лікарем.
He has gone home for dinner.	Він пішов додому на обід.
Won't you come for a walk in the park?	Чи ви не підете на прогулянку в парк?

2. **For** — *в, в напрямі, на, до* вказує на місце призначення поїздки, подорожі і т. ін. Уживається після дієслів **start, leave, set out, sail** та ін.:

The ship has sailed for America.	Корабель відплив в Америку.
He left for London.	Він поїхав до Лондона.
Trains for L'viv go from platform 2.	Поїзди на Львів відходять з другої платформи.

3. **For** — *для* вказує на приналежність, призначення для когось:

Is this book for me?	Ця книга для мене?
Who is this letter for ?	Для кого (кому) цей лист?

I have bought a dictionary for you.	Я купив для вас словник.
There are many rooms for students to work in.	Тут є багато кімнат для роботи студентів.

4. **For** — *за, замість*:

I wrote a letter for him.	Я написав листа за нього.
She washed the floor for me.	Вона помила підлогу за (замість) мене.

5. **For** — *через, внаслідок* вказує на причину, привід:

He did not go out for fear of catching cold.	Він не виходив, боячись застудитися.
She could not speak for laughing.	Вона не могла говорити через сміх.
I couldn't speak for fear.	Я не міг говорити з переляку.

6. **For** — *на, протягом* вказує на час, його тривалість:

He stopped for a moment.	Він зупинився на хвилину.
The travellers camped for the night.	Мандрівники зробили привал на ніч.
I read for half an hour before I go to bed.	Я читаю півгодини перед сном.
He'll stay here for summer holidays.	Він перебуватиме тут протягом літніх канікул.
I'll be busy for three weeks.	Я буду зайнятий протягом трьох тижнів.
The lecture was arranged for two o'clock.	Лекція була призначена на другу годину.

7. **For** — *на, заради, взамін, в, за* означає обмін, заміну:

He left his profession for a more interesting one.	Він змінив свою професію на цікавішу.
She gave me an English book for a Russian one that she needed.	Вона дала мені англійську книжку взамін російської, яка була їй потрібна.

8. **For** — *за* вказує на ціну, вартість:

I bought this book for eight hryvnias.	Я купив цю книгу за 8 грн.
I paid eight hryvnias for this book.	Я заплатив 8 грн за цю книгу.

9. **For** — вказує на відстань і на українську мову не перекладається:

We walked together for a short distance.	Ми прогулялися разом недалеко.
They rode for many miles without meeting anyone.	Вони проїхали багато миль, не зустрівши нікого.

10. **For** — *для, на, за* вказує на порівняння, схожість:

He looks young for his age.	Він виглядає молодим на свої роки.
These boots are too small for me.	Ці черевики надто малі на мене.
I took him for a Swede.	Я вважав його за шведа.

11. **For** — уживається у виразах:

for good, for ever	<i>назаавжди</i>
for instance, for example	<i>наприклад</i>
as for me	<i>щодо мене</i>

From

1. **From** — *з, від* уживається після дієслів, прикметників, іменників, що означають відокремлення, від'їзд, відбуття, прибуття, відстань:

He has returned from the South.	Він повернувся з півдня.
He went away from home at an early age.	Він пішов з дому в ранньому віці.
I'll do that only on my return from New York.	Я зроблю це тільки після мого повернення з Нью-Йорка.
In 1776, the American colonies separated from the mother-country.	У 1776 році американські колонії відокремилися від метрополії.
The village is distant from the railway station.	Село знаходиться далеко від залізничної станції.
He came from London.	Він приїхав з Лондона.
That was far from my thoughts.	Це було далеким від моїх намірів.

2. **From** — *від* вказує на різницю:

How can you tell a good mushroom from a bad one?	Як Ви можете відрізнити хороший гриб від поганого?
My handwriting is quite different from yours.	Мій почерк зовсім відрізняється від Вашого.

3. **From** — *від* вказує на незалежність, відсутність, звільнення та ін.:

You must shelter the flowers from cold winds.	Ви повинні захистити квіти від холодних вітрів.
He should be freed from all cares and worries for a while.	Його необхідно звільнити від усіх турбот і клопоту на деякий час.

Ships in this harbour are quite safe from storms.	Кораблі в цій гавані знаходяться в повній безпеці від штормів.
He kept the matter a secret from me.	Він тримав цю справу в таємниці від мене.
You had better hide those sweets from children.	Вам краще було б сховати ці цукерки від дітей.

4. **From** — *від, з* вказує на час:

She will stay with us from Monday till Sunday.	Вона гостюватиме у нас від понеділка до неділі.
He lived in Kyiv from 1945 till 1955.	Він жив у Києві з 1945 по 1955 рік.

5. **From** — *від, з, у* вказує на причину, джерело, походження:

The new invention resulted from the combined efforts of many scientists.	Новий винахід був результатом об'єднаних зусиль багатьох учених.
The picture has been copied from one of Rembrandt's.	Ця картина скопійована з однієї з картин Рембрандта.
This is a quotation from a well-known poet.	Це цитата з (твору) відомого поета.
The story is translated from Ukrainian.	Це оповідання перекладене з української мови.
I know it from the papers.	Я знаю це з газет.
He died from blood-poisoning.	Він помер від зараження крові.
I borrowed money from my friends.	Я позичив гроші у своїх друзів.

6. **From ... to (till)** — *від (з) ... до* вказує на певний період часу, відстань, обсяг:

I am generally at the Institute from 9 to (till) 12 .	В інституті я звичайно буваю від 9 до 12 години.
He has read the book from beginning to end .	Він прочитав книгу від початку до кінця.

She went from room to room reminding people of the meeting.	Вона ходила з кімнати в кімнату, нагадуючи людям про збори.
He travelled from New York to Chicago.	Він подорожував з Нью-Йорка до Чикаго.

Примітка. При прийменниках **from ... to (till)** артиклі перед іменниками не вживаються.

7. **From** — *від* означає віднімання:

Take ten **from** fifteen. Відніміть 10 від 15.

8. **From** входить до складу подвійних прийменників: **from among** — *з-поміж*, **from behind** — (*i*)*з-за*, **from under** — *з-під*, що вказують напрям:

They came out from among the trees.	Вони вийшли з-поміж дерев.
The cat crawled out from under the table.	Кіт виповз з-під стола.
He came out from behind the door.	Він вийшов з-за дверей.

In

1. **In** — *в, у, на* вказує на місце, простір, відстань:

It happened in Europe.	Це трапилось в Європі.
He lives in a beautiful city.	Він живе в гарному місті.
A man can see about three thousand stars in the sky.	Людина може бачити близько трьох тисяч зірок на небі.
This word has a different meaning in Shakespeare.	Це слово має інше значення у Шекспіра.
He lives in Poltava.	Він живе в Полтаві.
What do you see in this picture?	Що ви бачите на цій картині?
Don't sit too long in the sun.	Не сидіть дуже довго на сонці.
We saw a ship in the distance.	Ми побачили корабель на відстані.

2. **In** — *в, у* вказує на час:

I saw him in January.	Я бачив його в січні.
He was born in 1987.	Він народився в 1987 році.
What is Kyiv like in autumn?	Який Київ восени?

3. **In** — *через, за* вказує на відрізок майбутнього часу, через який відбудеться подія:

I'll be back in two days.	Я повернусь через два дні.
The vacation will begin in a few days.	Канікули почнуться через кілька днів.
The program will be continued in two minutes.	Через дві хвилини буде продовження передачі.

4. **In** — *в* вказує на стан, становище, обставини:

My brother is in good health now.	Зараз мій брат у доброму здоров'ї.
They are in danger.	Вони в небезпеці.
He is in trouble.	Він у біді.
He did it in anger.	Він робив це в гніві.
She was my companion in sorrow and in joy.	Вона була моїм товаришем в горі і в радості.
We found the child in tears.	Ми застали дитину в сльозах.
You look very nice in this dress.	У Вас дуже гарний вигляд у цій сукні.
He is in love with her.	Він закоханий у неї.

5. **In** — *в, по* вказує на форму, вигляд:

The novel is in three volumes.	Роман у трьох томах.
Wine is sold in bottles.	Вино продається в пляшках.

6. **In** — *в, у* вказує на причину, мотив, мету:

He said nothing in reply.	Він нічого не сказав у відповідь.
What can I do for you in return for your help?	Що я можу зробити для Вас у відповідь на Вашу допомогу?
I went there in hopes of meeting my friends.	Я пішов туди в надії зустріти своїх друзів.

7. **In** — *в* вказує на кількість:

These birds are found in some parts of the country in great numbers.	Ці птахи зустрічаються в деяких частинах країни у великих кількостях.
---	---

8. **In** — *в* означає напрям:

The ships sailed in a westerly direction.	Кораблі відпливли в західному напрямі.
--	--

He looked **in** the direction of the sound. Він глянув у напрямі звуку.

9. **In** — *в, по, з* вказує на засіб або спосіб і часто перекладається на українську мову орудним відмінком:

The letter was written **in** pencil. Лист був написаний олівцем.
Write to me **in** English. Напишіть мені англійською мовою.

Can you explain it **in** a few words? Можете ви пояснити це в кількох словах?

10. **In** — *в, під час* вказує на стан погоди, на середовище:

The ship was out at sea **in** a storm. Корабель був у морі під час шторму.
Keep the window open **in** fine weather. Тримайте вікно відчиненим у гарну погоду.
What are you looking for **in** the dark? Що ви шукаєте в темряві?

11. **In** — *в, у* вказує на розмір, об'єм:

The building is a hundred feet **in** length, fifty feet **in** width and thirty feet **in** height. Будинок має 100 футів у довжину, 50 футів у ширину і 30 футів у висоту.

12. **In** входить до складу прийменникових зворотів, а також вживається в численних виразах і здебільшого українською мовою не перекладається:

in spite of	<i>незважаючи на</i>
in accordance with	<i>відповідно до</i>
in front of	<i>попереду, перед (ким, чим)</i>
in place of	<i>замість (кого, чого)</i>
in advance	<i>наперед, заздалегідь</i>
in case of	<i>в разі, якщо</i>
in love	<i>закоханий</i>
in time	<i>вчасно та ін.</i>

Into

1. **Into** — *в* вказує на рух всередину, напрям:

The child came running **into** the room. Дитина вбігла в кімнату.

I cannot look into his eyes.	Я не можу дивитися йому в очі.
Tobacco was introduced into England by Walter Raleigh.	Тютюн був завезений в Англію Уолтером Рейлі.
She poured the tea into the cup.	Вона налила чай у чашку.
He jumped into the river.	Він стрибнув у річку.
He entered into a long conversation.	Він вступив у тривалу розмову.

Примітка. Після дієслова **enter** прийменник **into** вживається переважно в переносному значенні.

2. **Into** — *в, на* вживається після дієслів, що виражають певну зміну (translate, change, etc.), і вказує на перехід в інший стан:

Heat changes water into steam.	Тепло перетворює воду в пару.
We turned the balcony into a summer bedroom.	Ми перетворили балкон в літню спальню.
This book is translated into several languages.	Ця книга перекладена на кілька мов.

3. **Into** — *в, на* означає продукт, результат певної дії, заходу та ін.:

The students were formed into groups of fifteen.	Студентів поділили на групи по 15 чоловік.
Cotton is spun into the thread and the thread is woven into cloth.	Бавовну прядуть на пряжу, а з пряжі тчуть тканину.

Of

1. **Of** вказує на приналежність, смак, запах і відповідає українському родовому, іноді орудному, відмінку:

Kyiv is the capital of Ukraine.	Київ — столиця України.
This is the house of my father.	Це будинок мого батька.
This is the leg of the table.	Це ніжка стола.
The water tastes of salt.	Вода на смак солена.
The air smelt of flowers.	У повітрі пахло квітами.

2. **Of** вказує на кількість, вагу, розмір, властивість тощо; перекладається на українську мову родовим відмінком:

Most of the students were at the lecture.	Більшість студентів були на лекції.
There were ten of us.	Нас було десятеро.
We have plenty of time still.	У нас ще багато часу.

I know both of them.	Я знаю їх обох.
He is a man of great abilities.	Він людина великих здібностей.

3. **Of** — *від* означає відокремлення, відмовлення від чогось і часто в перекладі українською мовою відповідає родовому відмінку:

I cannot break myself of the habit of smoking.	Я не можу подолати своєї звички палити.
How can we get rid of the mice in our cellar?	Як нам позбутися мишей у нашому льоху?
She has a good job and is quite independent of her parents.	У неї добра робота, і вона цілком незалежна від своїх батьків.

4. **Of** — *від* вказує на відстань, напрям:

I stood within three metres of the door.	Я стояв у трьох метрах від дверей.
The river lies west of the town.	Ріка знаходиться на захід від міста.
To the left of the road there is a deep valley.	Ліворуч від дороги є глибока долина.

5. **Of** — *від*, *з* вказує на причину:

He died of pneumonia.	Він помер від запалення легень.
------------------------------	---------------------------------

6. **Of** — *з* вказує на матеріал, речовину, частину чогось після дієслів **make, consist, form** та ін.:

A sentence is made up of words.	Речення будується зі слів.
The committee consists of the president and six members.	Комітет складається з голови і шести членів.
This jacket is made of wool.	Цей жакет виготовлено з вовняної пряжі.

7. **Of** — *з* уживається з вищим і найвищим ступенями:

His work is the best of all.	Його робота найкраща з усіх.
You may take the better of the two apples.	Ви можете взяти краще з цих двох яблук.

8. **Of** — *з* уживається у виразах після прикметників **kind, unkind, wise, foolish, mean, stupid** та ін., коли ці слова стосуються певної особи:

It is very kind of you.	Це дуже мило з Вашого боку.
It was very mean of her.	Це було дуже підло з її боку.
How stupid of you to do a thing like that.	Як безглуздо з Вашого боку поводитися таким чином.

9. **Of** — *про*, *з* означає зв'язки, стосунки, залежність і т. ін.:

I am thinking of her.	Я думаю про неї.
It is a textbook of English.	Це підручник з англійської мови.

Off

Основні значення: *з, осторонь, від* та інші, що вказують на відокремлення, віддалення, припинення:

My hat was blown off my head.	Мій капелюх здуло з голови.
He took the bag off his back.	Він зняв ранець зі спини.
A truck stood off the road.	Вантажівка стояла осторонь дороги.
He was only a yard off me.	Він був на відстані тільки одного ярда від мене.
He is off duty today.	Він не чергує сьогодні.

On

1. **On** — *на, по, з* вказує на місцезнаходження, точку зіткнення, напрям:

The boys enjoyed working on the farm.	Хлопці із задоволенням працювали на фермі.
Several books lay on the table.	Кілька книжок лежало на столі.
He stopped me on the road.	Він зупинив мене на дорозі.
Insects can walk on the ceiling.	Комахи можуть повзати по стелі.
As you leave the town you will have the river on your left.	Коли ви виїдете з міста, ліворуч від вас буде ріка.
I shall do everything I can on my part to improve the work.	Я, зі свого боку, зроблю все, що зможу, щоб поліпшити роботу.
Rain falls on the earth.	Дощ падає на землю.
The ball hit him on the head.	М'яч влучив йому в голову.
The cat jumped on the mouse.	Кіт стрибнув на мишу.
Don't be too hard on your brother.	Не дуже гнівайтесь на вашого брата.

2. **On** — *за* вказує на причину, мотив, привід:

On my doctor's advice, I gave up smoking.	За порадою мого лікаря я кинув палити.
--	--

On the suggestion of one of the delegates, a resolution was passed. За пропозицією одного з делегатів резолюція була прийнята.

3. **On** — *про*, *з* вказує на тему, предмет, нагоду, зв'язок:

The professor lectures **on** Dickens. Професор читає лекції про Діккенса.
 He spoke **on** a very interesting subject. Він говорив на дуже цікаву тему.
 Allow me to congratulate you **on** your success. Дозвольте мені поздоровити Вас з успіхом.
 He agreed **on** the general plan of work. Він погодився з загальним планом роботи.
 This is a book **on** political economy. Це підручник з політичної економії.
 They have organized several seminars **on** ecology. Вони організували кілька семінарів з екології.

4. **On** — *в (у), на* вказує на мету, об'єкт дії:

He went **on** business. Він поїхав у відрядження.
 They rose **on** their enemies. Вони піднялися на своїх ворогів.

5. **On** — *в, на* вказує на стан, процес, характер дії:

The whole house is **on** fire. Горить будинок.
 The dog is **on** the chain. Собака на цепу.
 The miners are **on** strike now. Шахтарі зараз страйкують.

6. **On** — *в* вказує на певний день тижня, певну дату, точний момент:

I saw him **on** Friday. Я бачив його в п'ятницю.
 What do you do **on** the 5th of December? Що Ви робите п'ятого грудня?
 Don't be late, the train leaves **on** time. Не запізнюйся, поїзд відходить точно за розкладом.

7. **On** — *по, після* вказує на послідовність дій:

On his return from school we went to the garden. Після того, як він повернувся зі школи, ми пішли в сад.
On my father's departure I went to live with my uncle. Після від'їзду мого батька я став жити у дядька.

8. **On** — *під час, протягом* вказує на одночасність дій:

I met him **on** my way home. Я зустрів його по дорозі додому.

9. **On** входить до складу виразів:

on the cheap *за дешеву ціну*
on duty *на посту*
on guard *насторожі*
on hand *що є в розпорядженні, на руках*
on purpose *навмисне*
on strike *страйкуючий та ін.*

Out of

1. **Out of** — *поза, без* вказує на середовище, його межі:

A fish cannot live **out of** water. Риба не може жити без води.
 Get **out of** the way! Геть з дороги!
 The ship is **out of** reach. Корабель знаходиться за межами досяжності.
 The broadcasting station is **out of** hearing. Ця радіостанція знаходиться за межами чутності.

2. **Out of** — *з* вказує на рух із середини й відповідає на запитання "звідки?":

He took his purse **out of** his pocket. Він вийняв гаманець з кишені.
 She went **out of** the room smiling. Вона вийшла з кімнати, посміхаючись.

3. **Out of** — *через, із-за* вказує на причину, мотив:

I went to see her as often as I could simply **out of** pity. Я відвідував її так часто, як тільки міг, просто з жалю.

4. **Out of** — *з* вказує на складову, матеріал, частку і вживається тоді ж, коли й **of**, але має більшу виразність:

This dress is made **out of** several different pieces of material. Ця сукня пошита з кількох різних шматків матерії.
 What is it made **out of**? З чого це зроблено?
 Nine readers **out of** ten like this book. Дев'яти читачам з десяти додається ця книжка.

In ninety-nine cases out of a hundred.	В дев'яноста дев'яти випадках із ста.
He chose three out of the number.	Він вибрав трьох з усієї кількості.

5. **Out of** вживається у виразах, що вказують на втрату, відсутність, пошкодження та ін.:

Out of sight, out of mind.	<i>Присл.</i> Як з очей, так і з думки.
He is out of money.	У нього немає грошей.
This hat is out of fashion.	Цей капелюх вийшов з моди.

Over

1. **Over** — *над, на, через, понад, поверх, по* вказує на положення, місце, напрям руху:

The lamp hangs over the table.	Лампа висить над столом.
The mother bent over her child.	Мати схилилася над своєю дитиною.
I'll hang the photograph over the picture.	Я повішу фотографію над картиною.
His hat was pulled down over his eyes.	Його капелюх був натягнутий на (самі) очі.
The birds fly over the lake.	Птахи летять над озером.
The guide showed us over the museum.	Екскурсовод провів нас по музею.
He climbed over the wall.	Він переліз через стіну.
The water ran over the sides of the cup.	Вода потекла через вінця чашки.
He wore a waterproof over his coat.	Він носив плащ поверх пальта.
They travel over Ukraine.	Вони подорожують по Україні.
Gardens are all over the town.	Сади є по всьому місту.

2. **Over** — *через, з* вказує на причину:

There is no use crying over spilt milk.	<i>Присл.</i> Плачем горю не зарадиш.
They laughed over this anecdote for a long time.	Вони довго сміялися з цього анекдоту.

3. **Over** — *над* вказує на владу, увагу, догляд і т. ін. і часто в українській мові передається орудним або знахідним відмінком:

The teachers in this school have wonderful control over the pupils and the discipline is excellent.	Учителі в цій школі чудово контролюють учнів, і дисципліна відмінна.
Iron ships have a great advantage over wooden ones.	Залізні кораблі мають велику перевагу над дерев'яними.

4. **Over** — *понад, більш як* вказує на більшу кількість, тривалість часу та ін.:

There are over two thousand students at our institute.	У нашому інституті є понад дві тисячі студентів.
People over eighty form only a very small percentage of the population of a country.	Люди віком понад вісімдесят років становлять дуже малий процент населення країни.
He stayed in Odesa over a year.	Він пробув у Одесі більш як рік.

Past

1. **Past** — *мимо, повз* вказує на рух:

He ran past the house.	Він пробіг мимо будинку.
-------------------------------	--------------------------

2. **Past** — вказує на час, що минув після певного строку:

It is already past twelve.	Уже більше дванадцяти.
It is a quarter past two.	(Зараз) чверть на третю.
The train is past due.	Поїзд спізнився.
He is past 70.	Йому понад сімдесят.

3. **Past** — *понад* поза межами досяжного:

It is past my power to compromise a difference between two so great persons.	Це понад мою силу улагодити суперечку між двома такими знаменитими особами.
It is past endurance.	Це нестерпно.

Through

1. **Through** — *через, крізь* вказує на місце, напрям руху:

The Dni pro flows through Ukraine.	Дніпро протікає через Україну.
Pass through the gate.	Проходьте через хвіртку.
We made our way through a crowd.	Ми пробіралися крізь натовп.

The aeroplanes cut **through** clouds and disappeared. Літаки прорвалися крізь хмари і зникли.

2. Through — *завдяки, через, за допомогою* вказує на засіб:

I have succeeded **through** your help. Я добився успіху завдяки вашій допомозі.
He spoke **through** an interpreter. Він розмовляв з допомогою (через) перекладача.

3. Through — *через* вказує на причину:

He got an unsatisfactory mark only **through** his carelessness. Він одержав незадовільну оцінку тільки через свою неухважність.

He fell asleep **through** exhaustion. Він заснув через втоми (бо стомився).
It was all **through** you that we were late. Ми спізнилися саме через вас.

4. Through — вказує на визначений проміжок часу:

The party lasted **through** the night. Вечірка тривала всю ніч.

I'll stay in London from February **through** June. Я перебуватиму в Лондоні з лютого по червень.

Till (until)

Till (until) — *до* вживається для означення часу, обмеженого певним проміжком:

Wait **till** next week. Почекайте до наступного тижня.
He did not come **till** very late. Він не приходив допізна.
I waited for him **till** night. Я чекав його до вечора.
Brooks' comet may be visible **until** the end of the year. Комету Брукса можна бачити до кінця року.

To

1. **To** — *до, на, в* вказує на напрям руху, місце розташування, прибуття та ін.:

This road leads **to** the station. Ця дорога веде до станції.
He came **to** Kyiv last year. Він приїхав до Києва минулого року.

He turned **to** me and said: "The letter was addressed **to** me." Він обернувся до мене і сказав: "Лист був адресований мені".

The magnetic needle points **to** the North. Магнітна стрілка показує на північ.
He slipped and fell **to** the ground. Він посковзнувся і впав на землю.
Take the road **to** the left. Ідіть дорогою наліво.
They went **to** the meeting. Вони пішли на збори.
How far is it **to** the post-office? Чи далеко до пошти?
She has been **to** America. Вона побувала в Америці.
Let us go **to** the picture gallery. Ходімо в картинну галерею.

2. **To** — вказує на призначення, спрямованість, зв'язок і відповідає давальному відмінку в українській мові:

He sent a letter **to** his friend. Він послав лист своєму другові.
My aunt has always been a second mother **to** me. Моя тітка завжди була мені другою матір'ю.
What relation is he **to** you? — Ким він доводиться Вам? — Він мій дядько.
He is my uncle.

3. **To** — *щодо, стосовно, на* вказує на почуття, ставлення, реагування:

This is our duty **to** our country. Це наш обов'язок перед своєю країною.
She took a fancy **to** the pretty boy. Їй сподобався цей гарний хлопець.
To my surprise, the steamer was still in the same place the next morning. На моє здивування, пароплав був на тому ж місці наступного ранку.

4. **To** — *до, перед, без* вказує на час:

We have our English lessons from eight **to** ten every day. Уроки англійської мови бувають у нас щодня від восьмої до десятої години.
It is ten minutes **to** twelve. За десять хвилин дванадцята.

5. **To** — *до* вказує на доповнення:

She joined one piece of string **to** another to make a long one. Вона приєднала одну частину мотузки до іншої, щоб зробити одну довгу мотузку.

6. To — *під* вказує на супровід:

He sings **to** the piano. Він співає під (акомпанемент) піаніно.

7. To — *до* вказує на кількість, розмір, обсяг, рівень та ін. і часто передається в українській мові родовим, давальним або знахідним відмінком:

They succeeded only **to** a certain degree. Вони досягли мети тільки до певної міри.
 The whole sum amounts **to** sixty hryvnias. Вся сума дорівнює шістдесяти гривням.
 We were up **to** our knees in water. Ми були у воді по коліна.
 The rain came down very heavily, and in a few minutes they were wet **to** the skin. Дощ ішов дуже сильний, і за кілька хвилин вони промокли до рубця.

8. To — *при, на* вказує на приналежність, властивість, виняток і часто передається в українській мові давальним відмінком:

The dictionary belongs **to** me. Словник належить мені.
 She kept her opinion **to** herself. Вона тримала свою думку при собі.
 Quickness is natural **to** her. Жвавість властива їй.
 Such feelings are common **to** all human beings. Такі почуття властиві всім людям.
 Every Ukrainian citizen has the right **to** education. Кожний український громадянин має право на освіту.

9. To — *з* уживається при порівнянні, схожості:

I was astonished at his remarkable likeness **to** his mother. Я був вражений його дивовижною схожістю з його матір'ю.
 I prefer vegetables **to** meat in hot weather. У спеку я віддаю перевагу овочам перед м'ясом.

10. To — *до* вказує на мету, стан, становище:

You must be honest **to** the end. Ти повинен бути чесним до кінця.
 He was brought **to** poverty. Він був доведений до злиднів.

Towards**1. Towards** — *до, в напрямі до* вказує на рух у певному напрямі:

He moved slowly **towards** the door. Він повільно рухався до дверей.
 Who is that coming **towards** us? Хто це йде в напрямі до нас?

2. Towards — *до, щодо, відносно, з* вказує на ставлення, відношення до когось або чогось:

What is your sentiment **towards** him? Яке Ваше почуття до нього?
 Everybody knows his attitude **towards** art. Кожний знає його ставлення до мистецтва.
 They behaved very well **towards** their father. Вони поводитися дуже добре зі своїм батьком.

3. Towards — *до, під* вказує на наближення, завершення:

We noticed a television tower as we got **towards** Kyiv. Ми помітили телевізійну вежу, коли наблизились до Києва.
 The book gets dull **towards** the end. Ця книга стає нудною під кінець.
 He arrived home **towards** evening. Він прибув додому під вечір.

Under**1. Under** — *під, нижче* вказує на місце або рух під чимсь:

We lay down **under** a tree to rest. Ми лягли під дерево відпочити.
 The road passes **under** a big railway bridge. Дорога проходить під великим залізничним мостом.

2. Under — *нижче, менше* вказує на меншу кількість, розмір, обсяг, вік, ціну та ін.:

Nobody sells his goods **under** cost. Ніхто не продає свого товару нижче вартості.
 He cannot be **under** thirty. Йому не може бути менше тридцяти.
 I should not take the sum **under** a hundred hryvnias. Я б не взяв суми менше ста гривень.

3. Under — *під, при, за* вказує на перебування під керівництвом, владою, контролем, командуванням, тягарем:

Most of mass media are **under** the Government. Більшість засобів масової інформації знаходяться під контролем влади.

New laws passed **under** President Johnson. При президенті Джонсоні були прийняті нові закони.

A corporal is **under** a sergeant. Капралом командує сержант.

He broke down **under** the burden of sorrow. Горе зломило його.

4. **Under** — *при, згідно з, відповідно до* вказує на стан або обставини:

Under these circumstances it was impossible to fulfil my promise. За таких обставин було неможливо виконати мою обіцянку.

The matter is **under** consideration now. Це питання зараз розглядається.

My car is **under** repair. Моя машина в ремонті.

Up

1. **Up** — *уверх по, угору по, нагору по, проти, в напрямі, по, на* вказує на рух:

We sailed **up** the river for several days. Ми пливли вверх по ріці кілька днів.

They plodded **up** the wind. Вони ледве просувалися проти вітру.

He walked **up** the street. Він ішов по вулиці.

He climbed **up** the tree. Він заліз на дерево.

2. **Up** — *угорі, нагорі, на* вказує на місце:

There is a bird's nest **up** that tree. На тому дереві є пташине гніздо.

With

1. **With** — *з, із, зі, на* вказує на єдність, спільність, розлад, згоду, незгоду з кимсь/чимсь:

They ate cake **with** their tea. Вони їли кекс з чаєм.

There were a number of people **with** small children there. Там було багато людей з малими дітьми.

She wore a blue coat **with** white buttons. На ній було блакитне пальто з білими гудзиками.

We are all in full agreement **with** you. Ми всі повністю згодні з Вами.

"Ought I to be angry **with** her for being faithful to him?" "Чи слід було мені гніватися на неї за її вірність йому?" — William thought. (Thackeray) подумав Вільям. (Текерей)

2. **With** — *з* уживається при порівнянні:

John compared his notes of the lecture **with** Mary's. Джон порівняв свої конспекти лекції з конспектами Мері.

3. **With** — *у, в* вказує на місцезнаходження, місце проживання:

She lives **with** her aunt. Вона живе у своєї тітки.

I am staying **with** my friend just now. Зараз я гостюю у друга.

4. **With** — *з* вказує на наявність, володіння:

Have you got any money **with** you? Чи є у Вас гроші з собою?

5. **With** — *за* вказує на інструмент дії і часто в українській мові передається орудним відмінком:

What have you bought **with** the money I gave you? Що Ви купили за ті гроші, які я Вам дав?

He writes **with** a ball pen. Він пише кульковою ручкою.

She cut her finger **with** a knife. Вона порізала палець ножом.

The rooms were decorated **with** flowers. Кімнати були прикрашені квітами.

6. **With** — *від* вказує на причину і в українській мові іноді передається орудним відмінком:

We shook **with** cold. Ми тремтіли від холоду.

She is ill **with** grippe. Вона хвора грипом.

He is pale **with** anger. Він блідий від гніву.

7. **With** — *з* вказує на становище, обставини і в українській мові іноді передається орудним відмінком:

She followed her guide **with** her head down. Вона ішла за провідником з опущеною головою.

He was sitting **with** his back against the wall. Він сидів спиною до стіни.

He speaks English **with** an accent. Він розмовляє англійською мовою з акцентом.

Within

1. **Within** — *у межах, на* вказує на обмежений простір, відстань:

The forts were **within** range of the big guns on the warships. Фортеці були в радіусі дії великих гармат на військових кораблях.

2. **Within** — *в, у межах* уживається в переносному значенні і вказує на фізичну або розумову можливість:

It is **within** your power to fulfil such a task. Ви можете (вам під силу) виконати таке завдання.

3. **Within** — *через, протягом* вказує на обумовлений час, обмежений певним періодом:

I'll be back **within** a week. Я повернусь через тиждень (у межах тижня).

He was absent **within** a few weeks. Він був відсутній протягом кількох тижнів.

Without

1. **Without** — *без* вказує на брак або відсутність чогось:

He spoke English **without** any mistake. Він розмовляв англійською без жодної помилки.

I cannot do it **without** special permission. Я не можу зробити цього без спеціального дозволу.

He cannot do it **without** a dictionary. Він не може перекласти це без словника.

After all he remained **without** friends. Кінець кінцем він залишився без друзів.

I cannot get up **without** your help. Я не можу встати без Вашої допомоги.

2. **Without** — *зовні, за* означає, що подія відбувається за межами певної території, сфери впливу та ін.:

He met us **without** the gate. Він зустрів нас за ворітьми.

He met me **without** the camp. Він зустрів мене за табором.

3. **Without** — *без* уживається в переносному значенні і вказує на відсутність аргументу, причини чи іншого фактора морального порядку:

He arrived home **without** warning. Він повернувся додому без попередження.
That goes **without** saying. Ясно без слів.

25.1. Порівняльне вживання деяких прийменників

В англійській мові є ряд прийменників, які хоч і перекладаються на українську мову однаково, проте вживаються в різних і навіть абсолютно протилежних значеннях (*beside* — *except, from* — *of*).

Ці та інші властиві певному прийменникові риси чітко з'ясовуються при порівняльному вживанні прийменників у реченнях. Тільки точне знання особливостей прийменників дає можливість правильно вживати їх на письмі і в усному мовленні.

Among, between — *між, (серед)*

Among — *між (серед)* означає, що мова йде про ряд осіб, однорідних предметів, подій т. ін. (більше двох):

The letter was hidden **among** some papers. Лист був схований між паперами.

They quarrelled **among** themselves. Вони сварилися між собою. (Їх було більш як двоє.)

Between — *між* означає, що мова йде про дві особи, два предмети, дві події і т. ін.

The letter was hidden **between** the leaves of a book. Лист був схований між аркушами книги.

She divided her nuts **between** the children fifty-fifty. Вона розділила свої горіхи між дітьми порівну. (Дітей було двоє.)

At, in — *у, в, на*

At вказує на місцевість, відстань і т. ін. невеликого розміру:

He is living **at** Bucha just now. Він живе зараз у Бучі.

The expedition arrived **at** Rudolph Island yesterday. Експедиція прибула на острів Рудольфа вчора.

We saw a ship **at** a short distance (at the distance of a kilometre) Ми побачили корабель на невеликій відстані (на відстані одного кілометра).

In вказує на місцевість, відстань і т. ін. великого розміру:

Once he lived in Odesa.	Колись він жив у Одесі.
He arrived in Ukraine some years ago.	Він прибув на Україну кілька років тому.
We saw a ship in the distance.	Ми побачили корабель вдалині.

At, with — в українській мові передаються в основному різними відмінками.

At уживається стосовно предметів, понять і т. ін.:

She was angry at what her sister said.	Її розсердило те, що сказала її сестра.
We are all delighted at your success.	Ми всі раді вашому успіхові.

With уживається стосовно людей:

She was angry with her sister.	Вона сердилася на свою сестру.
She was delighted with her new friends.	Вона була рада своїм новим друзям.

Besides, except (but) — *крім* уживаються в протилежних значеннях.

Besides означає “*додатково до наявного, відомого*” і т. ін.:

There were a number of our students there besides Mary.	Крім Мері, тут було багато наших студентів. (Були й інші, не тільки Мері.)
I have read many of Dickens' books besides “Dombey and Son”.	Крім “Домбі і сина”, я прочитав багато творів Діккенса. (Я прочитав не тільки “Домбі і син”.)

Except означає “*за винятком когось/чогось*”:

Everybody went to the concert except (but) Mary.	Всі пішли на концерт, крім Мері. (Мері не пішла.)
I have read all Dickens' books except “Dombey and Son”.	Я прочитав усі твори Діккенса, крім “Домбі і сина”. (“Домбі і син” я не читав.)

For, to — *за, замість*, а також відповідає в українській мові давальному відмінку.

For вказує на виконання певної роботи, обов'язку і т. ін. замість когось:

I wrote a letter for him.	Я написав листа за нього.
I read the letter for her.	Я прочитав листа за неї (вона мала читати, але чомусь не змогла).

Примітка. Прийменник **for** уживається також у значенні “*для*” після дієслів **make, buy, get** та ін. і в українській мові перекладається давальним відмінком:

She made a new dress for me.	Вона пошила мені (для мене) нову сукню.
-------------------------------------	---

To відповідає українському давальному відмінку і вказує на спрямованість дії, вчинку безпосередньо на певну особу:

I wrote a letter to him.	Я написав йому листа.
I read the letter to her.	Я прочитав їй листа.

For, during — *протягом*

For відповідає на запитання “*як довго?*” і вказує на певний відрізок часу:

People who have not seen Kyiv for the last ten years do not recognize it now.	Люди, які не бачили Київ протягом останніх десяти років, не впізнають його тепер.
He sat frequently for half an hour on end.	Він часто сидів по півгодини підряд.

During відповідає на запитання “*коли?*” і не вказує на тривалість часу:

During my stay in London I visited many museums.	Під час мого перебування в Лондоні я побував у багатьох музеях.
During the night the rain changed to snow.	Протягом ночі дощ змінився снігом.

From, since — *з*

From вказує, що дія почалась і закінчилась в минулому:

He lived in New York from 1979 till 1990.	Він жив у Нью-Йорку з 1979 по 1990 рік.
--	---

Since вказує, що дія почалась в минулому і все ще триває:

He has stayed in New York since last Monday.	Він перебуває в Нью-Йорку з минулого понеділка.
---	---

With, to — з

With уживається при порівнянні однорідних речей:

If you compare the Concise Oxford Dictionary **with** any other English dictionary, you will find that the Oxford pays more attention to prepositions.

Якщо ви порівняєте короткий Оксфордський словник з будь-яким іншим англійським словником, ви виявите, що Оксфордський приділяє більше уваги прийменникам.

With уживається з дієсловами **connect, unite** та похідними від них словами, що означають безпосередній зв'язок, сполучення з кимсь, чимсь:

Are you connected **with** these people?

Чи Ви зв'язані з цими людьми?

You see the connection of one thing **with** another.

Ви бачите зв'язок одного факту з іншим.

To вживається при порівнянні речей подібних, щоб краще уявити цю подібність:

In his lecture the professor compared the Earth **to** a ball.

У своїй лекції професор порівняв планету Земля з кулею.

To вживається з дієсловами **join, relate** та похідними від них словами, що означають відношення, приєднання до когось, чогось:

Are you related **to** these people?

Чи Ви маєте відношення до цих людей?

It points out the relation of one thing **to** another.

Це вказує на залежність одного факту від іншого.

With, in

With вказує на інструмент дії:

He wrote the letter **with** a pencil.

Він написав листа олівцем.

In вказує на матеріал, спосіб:

He wrote the letter **in** pencil.

Він написав листа олівцем.

Розділ 26. ПРИКМЕТНИКИ, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ З ПРИЙМЕННИКАМИ

Наводимо список найбільш уживаних прикметників з прийменниками та приклади, що ілюструють значення цих лексичних одиниць у контексті (скорочення: sb = somebody; sth = something).

Absent from відсутній з:

They had never been **absent from** home for such a long time.

Вони ніколи не відлучалися з дому на такий довгий час.

Who is **absent from** the lesson?

Хто відсутній на уроці?

Abundant in sth багатий на щось:

Ukraine is **abundant in** minerals.

Україна багата на корисні копальни.

Acquainted with sb/sth знайомий, обізнаний з кимсь/чимсь:

Ukrainian public became **acquainted with** fine performers of instrumental music.

Українська громадськість познайомилася з чудовими виконавцями інструментальної музики.

Adequate to sth відповідний чомусь; достатній для чогось:

The treaty is **adequate to** the demands of the nation. Договір відповідає національним інтересам.

Adjacent to *сусідній з, прилеглий до:*

The parts of Essex, Surrey, and Kent lie **adjacent to** London. Частина графств Ессекс, Суррей і Кент прилягають до Лондона.

Adverse to *протилежний, що суперечить чомусь:*

It is **adverse to** our interests. Це суперечить нашим інтересам.

Affected by sth *зворушений чимсь:*

I am **affected by** his conduct. Я зворушений його поведінкою.

Affected with sb/sth *уражений чимсь:*

My throat is **affected with** cold. У мене простуджене горло.

Afraid of sb/sth *зляканий кимсь/чимсь; такий, що когось або чогось боїться:*

I am **afraid of** this boy. Я боюсь цього хлопця.
He was **afraid of** telling the truth. Він боявся сказати правду.

Alive with sth *що кишить чимсь, сповнений чогось:*

The pond is **alive with** fish. Ставок кишить рибою.
He is **alive with** enthusiasm. Він сповнений ентузіазму.

Amazed at sth *здивований чимсь:*

We were **amazed at** his unexpected success. Ми були здивовані його несподіваним успіхом.

Angry at sth *розгніваний чимсь:*

He is **angry at** the outrage. Він розгніваний тяжкою образою.

Angry with sb for sth *сердитий, розгніваний на когось за щось:*

I was very **angry with** him for being late. Я дуже розсердився на нього за те, що він спізнився.

Anxious about sth *занепокоєний чимсь:*

I am **anxious about** your health. Я дуже занепокоєний станом Вашого здоров'я.

Anxious for sb/sth *стурбований за когось/щось:*

She was very **anxious for** the safety of the members of the expedition. Вона дуже турбувалася за долю (безпеку) членів експедиції.

Appropriate to sth *підхожий, придатний для чогось:*

The dress is not **appropriate to** this occasion. Сукня не підходить для цієї нагоди.

Apt at sth *здібний до чогось:*

He is **apt at** mathematics. Він здібний до математики.

Armed with sth *озброєний чимсь:*

They were **armed with** the most up-to-date weapons. Вони були озброєні найсучаснішою зброєю.

Ashamed of sth *що соромиться чогось:*

The young man was **ashamed of** his shabby clothes. Молодий чоловік соромився свого потертого одягу.

Astonished at sth *здивований, вражений чимсь:*

We were **astonished at** this unexpected turn of events. Ми були вражені несподіваним поворотом подій.

Attached to sb/sth *відданий чомусь, прихильний до когось:*

He is deeply **attached to** her. Він дуже відданий їй.

Attentive to sb/sth *уважний до когось/чогось:*

The audience was very **attentive to** the lecture. Слухачі виявляли увагу до лекції.

Aware of sth *що знає, усвідомлює щось:*

He is **aware of** danger. Він усвідомлює небезпеку.

Backward in sth *відсталий у чомусь:*

A child was **backward in** learning to walk. Дитина ніяк не могла навчитися ходити.

Blind of (in) *сліпий:*

The horse is **blind in** one eye. Кінь сліпий на одне око.

Blind to sth *сліпий до; що не помічає чогось:*

He is **blind to** his faults. Він не помічає своїх помилок.

Busy with (at, in) sth *зайнятий чимсь:*

When I entered the laboratory, he was **busy with** his tubes. Коли я зайшов у лабораторію, він був зайнятий своїми пробірками.

Capable of sth *здатний до чогось (на щось):*

He is quite **capable of** doing it. Він цілком здатний зробити це.

Careful of sb/sth *акуратний, дбайливий, старанний, обережний з кимсь/чимсь:*

Be **careful of** the horses, Sam, don't ride them too fast. Жалій коней, Семе, не їздь ними надто швидко.

Careless about sth *недбайливий до чогось:*

He is **careless about** his appearance. Він не дбає про свою зовнішність.

Certain of sth *упевнений в чомусь:*

I am quite **certain of** it. Я цілком упевнений у цьому.

Characteristic of sb/sth *характерний, типовий для когось/чогось:*

This has always been **characteristic of** him. Це завжди є характерним для нього.

Clear of sth *вільний від; певний щодо чогось:*

I saw him about the middle of July — but I am not **clear of** the date. Я бачив його близько середини липня, але я не певний щодо дати.

Clear to sb *ясний, зрозумілий комусь:*

Is the meaning of this word **clear to** everybody now? Тепер усім зрозуміле значення цього слова?

Close to sth *близький до чогось:*

The dam is **close to** the side of the road. Дамба знаходиться близько від краю дороги.

Concerned about sth *стурбований (занепокоєний) чимсь:*

I am **concerned about** his affairs. Мене турбують його справи.

Conscious of sth *що усвідомлює, розуміє щось:*

I am quite **conscious of** my faults. Я цілком усвідомлюю свої помилки.

Consistent with sth *сумісний з, відповідний до чогось:*

It is not **consistent with** what you said before. Це суперечить Вашим попереднім словам (Це не сумісне з тим, що Ви сказали раніше).

Content with sth *задоволений чимсь:*

Despite all his successes Repin was never **content with** his own work. Незважаючи на всі свої успіхи, Репін ніколи не був задоволений своєю роботою.

Contrary to sth *супротивний, зворотний, протилежний чомусь:*

His reasoning was **contrary to** common sense. Його міркування суперечило здорозуму.

Cross with sb *сердитий на когось:*

He is **cross with** you. Він сердитий на вас.

Cruel to (towards) sb жорстокий до когось:

He was **cruel to** poor folks. Він був жорстокий до бідних людей.

Different from sth несхожий на щось; що відрізняється:

This is **different from** what he said then. Це відрізняється від того, що він говорив тоді.

Dissimilar to несхожий на:

A new picture was **dissimilar to** all the others hanging there. Нова картина була несхожа на всі інші, що висіли там.

Down on sb сердитий, розгніваний на когось:

He is **down on** me. Він сердиться на мене.

Due to sth зобов'язаний чомусь:

Their success is **due to** new methods of work. Своїм успіхом вони зобов'язані новим методам праці.

Eager for sth що дуже хоче, палко бажає чогось:

He was **eager for** a change. Він бажав змін.

Essential to sth необхідний для чогось:

Water, air and light are **essential to** plant growth. Вода, повітря і світло необхідні для росту рослини.

Expert at (in) sth досвідчений, обізнаний у чомусь:

He is **expert in** law. Він досвідчений в юриспруденції.

Faithful to sb/sth вірний комусь/чомусь:

He is **faithful to** our agreement. Він вірний нашій угоді.

Familiar to sb відомий, знайомий комусь:

I will endeavour to tell you nothing that is **familiar to** you already. Я намагатимусь не розповідати вам нічого такого, що вже відомо вам.

Familiar with sth добре обізнаний з чимсь, поінформований про щось:

He is **familiar with** this subject. Він добре обізнаний з цим предметом.

Famous for sth славетний, знаменитий, відомий чимсь:

The Caucasus mountains are **famous for** their mineral waters. Кавказькі гори славляться своїми мінеральними водами.

Fertile in (of) sth багатий на щось:

The Ukrainian land is **fertile in** natural resources. Українська земля багата на природні ресурси.

Fit for sth придатний для чогось, здатний до чогось:

He is **fit for** active service. Він здатний до активної служби (діяльності).

Fond of sb/sth що любить когось/щось:

I am **fond of** playing chess. Я люблю грати в шахи.

Forbidden under заборонений (під загрозою кару):

It is **forbidden under** heavy penalty. Це заборонено під загрозою тяжкої кару.

Glad of (about) sth щасливий, радий чомусь, задоволений чимсь:

I shall be **glad of** your company. Я буду радий вашому товариству.

Good at sth здібний до чогось:

He is **good at** football. Він добре грає у футбол.
He is **good at** languages. Він здібний до мов.

Good for sb/sth корисний, придатний для когось/чогось:

It is **good for** you. Це корисно для вас.
Good for nothing. Ні для чого не придатний.

Grateful to sb for sth *вдячний комусь за щось:*

We are very **grateful to you for what you have done.** Ми дуже вдячні Вам за те, що Ви зробили.

Great at sth *досвідчений, вправний, умілий у чомусь:*

He was **great at cooking** many of his national dishes. Він був майстром приготування багатьох своїх національних страв.

Great on sth *що цікавиться чимсь, розуміється на чомусь:*

He is very **great on** books. Він дуже цікавиться книжками.

Guilty of sth *винний у чомусь:*

He is **guilty of** deceit. Він винний в обмані.

Hard on sb *несправедливий, жорстокий, суворий до когось; різкий з кимсь:*

Felix began to perceive that he had been too **hard on** her. Фелікс почав помічати, що він був надто несправедливим до неї.

Hopeful of sth *що сподівається, надіється на щось:*

We are **hopeful of** success. Ми сподіваємося на успіх.

Ignorant of sth *нетямущий у чомусь, що не знає чогось:*

They are **ignorant of** the most elementary rules, but they will soon learn them. Вони не знають найелементарніших правил, але скоро засвоять їх.

Ill with sth *хворий на щось:*

He is **ill with** fever. Він хворий на гарячку.

Important for sth *важливий для чогось:*

These events are the most **important for** the understanding of his narrative. Ці події є найважливішими для розуміння його оповідання.

Impossible for (to) sb/sth *неможливий для когось, чогось:*

It was **impossible for** him to tell what it was. Він не міг сказати, що це.

Incapable of sth *нездатний, нездібний до чогось:*

She is **incapable of** a lie. Вона нездатна брехати.

Incident to sb/sth *властивий комусь, чомусь:*

This government possesses all the powers **incident to** any government whatever. Цей уряд має всі повноваження, властиві будь-якому урядові.

Independent of (from) sth *незалежний від чогось:*

She is **independent of** her relatives. Вона не залежить від своїх родичів.

Inferior to *нижчий (рангом, посадою, становищем); гірший за якістю:*

Cotton cloth is **inferior to** linen. Бавовняні тканини поступаються якістю полотняним.

Intent on (upon) sth *схильний до чогось:*

She is **intent on** pleasure. The eye is **intent upon** watching the changes. Вона схильна до розваг. Око помічає зміни (здатне помічати зміни).

Interested in sth *зацікавлений в чомусь:*

All the nations are vitally **interested in** further progress. Всі народи життєво зацікавлені в подальшому прогресі.

Keen on sth *що захоплюється чимсь:*

He is **keen on** opera. Він захоплюється оперою.

Kind for (to) sb/sth *приємний для когось, добрий для когось/чогось:*

What hay is the **kindest for** sheep? Яке сіно краще для овець?

Be kind to animals. Поводьтеся з тваринами подоброму.

Laden with sth *навантажений, обтяжений, пригнічений чимсь:*

The trees are **laden with fruit.** Дерева згинаються під вагою плодів.

Mindful of sth *дбайливий по відношенню до чогось:*

He is always **mindful of his health even in his pleasures.** Він завжди дбає про своє здоров'я, навіть під час розваг.

Natural to sb *природний, властивий комусь:*

He acted throughout in a manner **natural to** an amiable man. Він діяв в усіх відношеннях так, як це властиво люб'язній людині.
It comes **natural to** him. Це легко йому вдається.

Necessary to (for) sb/sth *необхідний для когось/чогось:*

This book is **necessary for** my work. Ця книжка необхідна для моєї роботи.

New to sth *незвичний для (до) чогось:*

The horse is **new to** the saddle. Кінь не звичний до сідла.

Noted for sth *відомий чимсь:*

That shop is **noted for** its good coffee. Той магазин відомий своєю доброю кавою.

Obligated to sb for sth *вдячний, зобов'язаний комусь за щось:*

I am **obliged to** you for your help. Я вдячний Вам за Вашу допомогу.

Popular with *популярний, що користується чиеюсь любов'ю:*

This professor is very **popular with** his students. Цей професор дуже популярний серед своїх студентів.

Possessed by (with) sth *захоплений чимсь:*

He is **possessed by** this idea. Він захоплений цією ідеєю.

Prone to sth *схильний до чогось:*

He is **prone to** prompt actions. Він схильний до швидких дій.

Proud of sb/sth *гордий чимсь/кимсь:*

Ukrainian people are **proud of** their country. Українські люди пишаються своєю країною.

Ready for sth *готовий до (для) чогось:*

My sisters and brothers are **ready for** work. Мої сестри і брати готові до роботи.

Red with sth *червоний від чогось (гніву, радості, образи тощо):*

She was **red with** anger. Вона була червона від гніву.

Responsible for sth *відповідальний за щось:*

He is **responsible for** this work. Він відповідальний за цю роботу.

Responsible to sb/sth *відповідальний перед кимсь/чимсь:*

Everyone is **responsible to** law. Кожний відповідальний перед законом.

Rich in sth *багатий на щось:*

Our country is **rich in** natural resources. Наша країна багата на природні ресурси.

Ripe for *стиглий, спілий (готовий):*

The corn is **ripe for** harvesting. Хліб готовий для збирання.

Rude to sb/sth *грубий до когось/чогось:*

Sometimes he was **rude to** his brother. Іноді він поводився грубо зі своїм братом.

Safe from *безпечний, надійний:*

Ships in this harbour are quite **safe from** storms. Кораблі в цій гавані в цілковитій безпеці від штормів.

Secure from sth *у безпеці від чогось:*

Here we are **secure from** attack. Тут ми в безпеці від нападу (нам напад не загрожує).

Senior to someone by *старший за когось на...:*

He is **senior to me by** a year. Він старший за мене на рік.

Sensible of sth *що визнає, усвідомлює щось:*

I am **sensible of** my defects. Я визнаю свої недоліки.

Short of sth *що відчуває нестачу в чомусь:*

The expedition was **short of** food. Експедиції не вистачало харчів.

Sick for sb/sth *що сумує за кимсь/чимсь:*

The girl, who your heart is **sick for**, is three times worth them all. Дівчина, за якою сумує Ваше серце, в три рази краща від них усіх.

Sick of (with) sth *стомлений чимсь; хворий на щось:*

He is **sick of** pneumonia. Він хворий на запалення легень.
She is **sick with** fever. Вона хвора на гарячку.
I am **sick of** waiting. Мені надокучило чекати.

Similar to sth *схожий на, подібний до чогось:*

Your plan is somewhat **similar to** mine. Ваш план дещо нагадує мій (трохи подібний до мого).

Skilful in sth *майстерний, умілий в чомусь:*

The Chinese are very **skilful in** this kind of work. Китайці надзвичайно майстерні в цій роботі.

Slow in (of) sth *повільний, млявий в чомусь:*

He is **slow in** speech, and very dull. Він млявий у розмові й дуже нудний.

Sorry for sb *що шкодує, жаліє когось:*

I was terribly **sorry for** him. Мені було страшенно шкода його.

Strange to sb *чужий, невідомий комусь:*

The writing is **strange to** me. Цей почерк мені невідомий.
He is **strange to** the job. Він неозибаний з цією роботою.

Superior to sb/sth *що перевершує, переважає когось/щось:*

These blades are **superior to** those I have bought lately. Ці леза кращі від тих, які я купив нещодавно.

Sure of sb/sth *упевнений у комусь/чомусь:*

He was absolutely **sure of** it. Він був цілком упевнений у цьому.

Surprised at sb/sth *здивований кимсь/чимсь:*

I was much **surprised at** his answer. Я був надзвичайно здивований його відповіддю.

Thankful for sth *вдячний за щось:*

Pete wrote that he was **thankful for** all the pleasant times he had had. Піт написав, що він вдячний за весь приємно проведений час.

Thankful to sb *вдячний комусь:*

I am **thankful to** you. Я вдячний Вам.

Thick with sth *переповнений, набитий чимсь:*

Trees are **thick with** foliage. Дерева рясно вкриті листям.

Tired with (of) sth *стомлений, виснажений чимсь:*

I am **tired with** getting up so early. Я втомився від того, що рано встаю.
I am **tired of** repeating it again and again. Я втомився (мені надокучило) повторювати це знову і знову.

Touched by sth *зворушений чимсь:*

We are deeply **touched by** their warm welcome. Ми глибоко зворушені їхнім теплим прийомом.

Touched with sth *злегка забарвлений, з відтінком чогось:*

Grey **touched with** rose. Сірий колір з рожевим відтінком.

True to sb/sth *вірний, відданий комусь/чомусь:*

I am **true to** my principles. Я вірний своїм принципам.

Useful for (to) sb *корисний для чогось/когось:*

He wishes to see his children **useful for** his country. Він хоче бачити своїх дітей корисними для своєї країни.

Visible to sb *видимий для когось:*

The whole glacier was **visible to** us from its origin to its end. Весь льодовик було видно нам від його початку до кінця.

Weary of sth *стомлений від чогось:*

I am **weary of** it. Мені це набридло.

Wet with sth *мокрый, вологий від чогось:*

Her face was **wet with** tears of grief. Її обличчя було мокре від сліз горя.

Wild with sth *несамовитий від чогось:*

She had accepted me, and I was **wild with** joy. Вона прийняла мене, і я був сам не свій від радості.

Worthy of sth *гідний, достойний чогось:*

Labour alone makes man **worthy of** the name. Тільки праця робить людину гідною цього імені.

Розділ 27. ДІЄСЛОВА, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ З ПРИЙМЕННИКАМИ

Наводимо список найбільш уживаних дієслів з прийменниками та приклади, що демонструють значення цих лексичних одиниць у контексті.

(Скорочення: sb = somebody; sth = something)

Abstract from sth *виділяти з чогось:*

The students learned how to **abstract** copper from ore by a new method. Студенти дізналися, як виділити мідь з руди новим способом.

Accomodate with sth *постачати щось, забезпечувати чимсь:*

Can you **accomodate** me with cash? Чи ви можете забезпечити мене готівкою?

Account for sth *пояснювати щось:*

I was unable to **account for** his strange conduct. Я не міг пояснити його дивної поведінки.
This **accounts for** her absence. Цим пояснюється її відсутність.

Accuse of sth *обвинувачувати в чомусь:*

Some days later another paper **accused** me of bribery (Mark Twain).
Через кілька днів інша газета обвинуватила мене в хабарництві (Марк Твен).

Accustom to sth звикати до чогось:

The ear **accustoms to** stillness. Вухо звикає до тиші.

Adapt to (for) sth пристосовувати до (для) чогось:

He rode in a light sleigh **adapted for** travelling in deep snow.
Він їхав на легких санях, пристосованих для їзди по глибокому снігу.

Add to додавати до:

5 + 3 denotes that 3 is to be **added to** 5.
5 + 3 означає, що 3 треба додати до 5.

Admit into впускати кудись:

The delegates had not even been heard, not even **admitted into** Parliament (Gaskell).
Делегатів не тільки не вислухали, а навіть і не впустили в парламент (Гаскелл).

Advance against (upon) sb наступати на когось:

They **advanced against** an enemy.
Вони пішли в наступ на ворога.

Advance in sth удосконалювати щось, досягти успіхів в чомусь:

For the last two years she greatly **advanced in** her English.
Протягом останніх двох років вона досягла значних успіхів в англійській мові.

Advise with sb on (about) sth радитися з кимсь про щось:

I **shall advise with** my friends about it.
Я пораджуся про це зі своїми друзями.

Agree on (upon) sth домовлятися про щось:

They **agreed upon** meeting the next day.
Вони домовились зустрітися наступного дня.

Agree to sth погоджуватися на щось:

She **agreed to** this plan. Вона погодилась на цей план.

Agree with sb/sth погодитись з кимсь/чимсь; відповідати чомусь:

I **do not agree with** what has been said by the last speaker.
The quotation **does not agree with** the original.
The climate **does not agree with** me.
Я не погоджуюся з тим, що сказав останній промовець.
Ця цитата не відповідає оригіналові.
Для мене цей клімат не підходить.

Aim at sth цілитися в щось, прагнути до чогось:

I couldn't make out what he was **aiming at**.
Я не міг зрозуміти, чого він прагне.

Amount to sth досягати, становити, дорівнювати чомусь:

The enemy losses **amounted to** 10,000.
This **amounts to** a refusal.
Втрати противника досягали десяти тисяч.
Це рівноцінно відмові.

Answer for sb/sth (по)ручитися за когось; відповідати за щось (напр., вчинки):

He **answers for** his actions.
Він відповідає за свої вчинки.

Answer to sth відповідати чомусь:

The copy **answers to** the original.
Копія відповідає оригіналові.

Appeal for sth закликати до чогось; звертатися за чимсь; кликати, звати на допомогу:

I **appeal for** aid.
Я звертаюся за допомогою.

Appeal to sth/sb апелювати до чогось, посилатися на щось; подібатися комусь:

I **appeal to** facts.
Я посилаюся на факти.

Heroism and bravery appeal to every nature. Героїзм і хоробрість до вподоби кожному.

Apply to sb/sth стосуватися когось/чогось; спрямовувати на; прикладати до; застосовувати для чогось:

This remark **applies to** you. Це зауваження стосується вас.
You have to **apply** balm to a wound. Ви повинні прикласти безпечні ліки до рани.

Appoint to призначати на посаду:

He was **appointed** to this post. Його призначили на цю посаду.

Але:

He was **appointed** director of the plant. Його призначили директором заводу.

Appropriate to призначати:

The money is **appropriated** to him. Ці гроші призначені йому.

Arrive at sth прибути на (в); досягати чогось; дійти висновку:

We **arrived at** the station in time to catch the train. Ми прибули на станцію вчасно, щоб встигнути на поїзд.
At last I **arrived at** this conclusion. Нарешті я дійшов цього висновку.

Arrive for sth прибути для (з нагоди) чогось:

Thirty thousand boys and girls from all over the world **will arrive for** this event. Тридцять тисяч хлопців і дівчат з усього світу прибудуть з нагоди цієї події.

Arrive in прибути в (про місто):

He **arrived in** New York. Він прибув у (місто) Нью-Йорк.

Ask after (about) sth довідуватись, питати про щось:

I want to **ask after** his health. Я хочу довідатись про його здоров'я.

Ask for sb/sth питати про когось; просити (про) щось:

Did anyone ask for me, while I was out? Чи хтось питав про мене, коли мене не було?

Ask from sb вимагати від когось (у когось):

He **asked** a large sum **from** me. Він вимагав у мене велику суму.

Assimilate to (with) sb/sth порівнювати з кимсь/чимсь:

Marcus Aurelius mournfully **assimilated** the career of a conqueror to that of a simple robber. Марк Аврелій з сумом порівнював кар'єру завойовника з кар'єрою звичайного грабіжника.

Assure of sth запевняти, переконувати в чомусь:

He **assured** us of his loyalty to our common cause. Він запевняв нас у своїй відданості нашій спільній справі.

Awake from прокидатися від (сну):

The child **awoke from** sleep. Дитина прокинулася.

Back down of sth відступати(ся) від чогось:

They **will not back down** of their positions. Вони не відступлять від своїх позицій.

Base on (upon) sth засновувати, базувати(ся) на чомусь:

His sculptures **are based on** scenes from fairy tales. В основу його скульптур покладені сцени з казок.

Battle for sb/sth битися, боротися за когось/щось:

We **shall battle for** his life. Ми будемо боротися за його життя.

Battle with (against) sb/sth битися, боротися з кимсь/чимсь (проти когось/чогось):

Webster won his education by **battling against** difficulties. Вебстер здобув освіту в боротьбі з труднощами.

Be about (+ infinitive) збиратися (робити щось):

He is about to go. Він збирається йти.

Be at sth братися за щось:

Hardly had I turned away as he was at it again. Тільки я відвернувся, як він знову взявся за це.

Be for sth бути за щось:

Everybody was for this resolution. Всі були за цю резолюцію.

Be from бути звідкись:

“Are you from Kyiv?” an old English woman asked me. “Ви з Києва?” — запитала мене стара англійка.

Be in for sth потрапити, потрапити, вплатитися в щось:

As soon as I began to think, I saw what a desperate business I was in for. Як тільки я почав думати, я побачив, у яку ризиковану справу я вплатився.

Be off їхати, іти кудись (to); виходити (з друку):

The first issue of this dictionary is just off the press. Перше видання цього словника щойно вийшло з друку.

Bear upon sth стосуватися чогось; трактувати щось:

His lecture bears upon many important social problems. Його лекція торкається багатьох важливих соціальних проблем.

Become of sb ставатися, траплятися з кимсь:

I don't know what has become of him. Я не знаю, що з ним трапилось.

Beg for sth просити чогось (про щось):

He begged her for permission to go to the cinema. Він попросив у неї дозволу піти в кіно.

Beg of sb просити у когось:

“This is the only thing I beg of you”, he said at last. “Це єдине, чого я у Вас прошу”, — сказав він нарешті.

Begin with sth починати з чогось (чимсь):

I begin my day with morning exercises. Я починаю день ранковою гімнастикою.

Believe in sb/sth вірити в когось/щось:

I believe in you. Я вірю у вас.
I believe in early rising. Я вважаю корисним вставати рано.

Belong to sb/sth належати комусь/чомусь (до чогось):

This book does not belong to me. Ця книга мені не належить. (Це не моя книга).

Benefit by (from) sth мати користь (вигоду) від (з) чогось:

He will benefit by the change of work. Зміна роботи буде йому на користь.
The peoples of both countries benefit much from mutual trade. Народи обох країн мають велику користь від взаємної торгівлі.

Besech for sth благати, просити чогось:

The wretch besought him for mercy (Thackeray) Нещасний благав у нього прощення (Теккерей).

Beware of sb/sth стерегтися, остерігатися когось/чогось:

Beware of the dog! Стережіться собаки!

Blaze up with sth спалахнути чимсь:

He blazed up with anger. Він спалахнув гнівом.

Board with sb харчуватися у когось:

The children boarded with a neighbour. Діти харчувалися у сусіда.

Boast of (about) sth *хвастати, хвалитися, чванитися чимсь:*

He **boasted of** his many adventures. Він хвастив своїми численними пригодами.
 You have not much to **boast about**. Вам нічим похвалитися.

Borrow from (of) *позичати, брати в борг у когось, запозичувати:*

She **borrowed** the necessary sum **from** her sister. Вона позичила необхідну суму (грошей) у своєї сестри.
 The pretty town probably **borrowed** its name **from** its vicinity to the county of Kent. Назва цього гарного міста пішла, мабуть, від сусідства з графством Кент.

Bounce at *накидатися, налітати на:*

I heard that somebody **bounced at** my door. Я чув, як хтось налетів на мої двері.

Bounce out of *вискочити, вилетіти з:*

The maiden **bounced** indignantly **out of** the room. Дівчина з обуренням вискочила з кімнати.

Break into *розламати (на частини):*

He **broke** his stick **into** several pieces. Він поламав свій ціпок на кілька шматків.

Break with sb/sth *поривати з кимсь/чимсь:*

He **broke with** his friends. Він порвав зі своїми друзями.

Burn into *врізатися, глибоко запасти в душу:*

The World Festival of music **burnt into** his soul. Всесвітній фестиваль музики глибоко запав у його душу.

Burn with sth *горіти від чогось (чимсь):*

The tongue **burns with** pepper. Язик горить від перцю.
 He **burns with** fever. Він горить від жару.

Burst into flame (tears, laughter, rage) *спалахнути (розплакатися, засміятися, розлютитися):*

Her feelings gave way, and she **burst into** tears. Вона розчулилася і розплакалася.
 Everyone **burst into** laughter when he finished his story. Всі засміялися, коли він закінчив свою розповідь.

Burst with sth *лопнути від чогось:*

I thought I should **burst with** amazement. Я думав, що лопну від здивування.
 She can **burst with** envy. Вона може лопнути від заздрощів.

Buy at *купувати (за якусь ціну):*

I **bought** them **at** five dollars **a piece**. Я купив їх по 5 доларів за штуку.

Buy of sb *купувати (у когось):*

I **bought** it **of** him. Я купив це у нього.

Buy for *купувати за (про ціну):*

She **bought** her dress **for** two hundred dollars. Вона купила плаття за 200 доларів.

Buy from *купувати в (магазині):*

I **bought** my suit **from** a shop. Я купив свій костюм у магазині.

Call at *заходити кудись:*

The steamer **calls at** Odesa. Пароплав заходить в Одесу.
 I **shall call at** your office tomorrow. Я зайду до вашої установи завтра.

Call for sth *вимагати чогось; заходити за чимсь (по щось):*

This plan **calls for** careful preliminary study. Цей план потребує старанного попереднього вивчення.
 Letters **to be called for**. Листи до запитання.

Call on (upon) *заходити до когось; відвідувати когось; запрошувати висловитись:*

The chairman **called on** the next speaker. Голова надав слово наступному промовцю.
My friend **called on** me last night. Мій друг завітав до мене вчора ввечері.

Care for sb/sth *піклуватися про когось; любити когось, щось; виявляти інтерес до чогось:*

After his parents' death he **was cared for** by his aunt. And then he knew he **cared for** her. Після смерті його батьків про нього піклувалася його тітка. І тоді він зрозумів, що любить її.
He **does not care for** meat. Він не любить м'яса.

Catch at sth *ухопитися за щось:*

A drowning man **catches at** a straw. *Присл.* Потопаючий хапається за соломинку.

Catch up with sb *наздогнати когось:*

A small launch racing full speed **caught up with** us. Маленький баркас, що мчав на повну швидкість, наздогнав нас (порівнявся з нами).

Caution against sth *застерігати від чогось:*

He **cautions** his readers **against** the common error. Він застерігає своїх читачів від загальної помилки.

Chance upon sb/sth *випадково наткнутися на когось/щось:*

At last I **chanced upon** the right key, and so opened the gate. Нарешті я випадково натрапив на потрібний ключ і таким чином відчинив ворота.

Charge with sth *обвинувати в чомусь; доручати щось:*

He **was charged with** carelessness. Його обвинуватили у недбалості.

Cheer up at sth *підбадьорити(ся), тішити(ся) чимсь:*

They **cheered up at** good news. Вони тішилися доброю звісткою.

Climb up sth *вилазити на щось:*

He **climbed up** a tree. Він виліз на дерево.

Cling to sth *чіплятися за щось, триматися, додержувати(ся) чогось:*

The broken ice **clung to** the rocks. Крига чіплялась за каміння.
The child **clung to** me. Дитина не відходила від мене.

Clothe with sth *вкривати чимсь:*

Spring **clothes** the land **with** verdure. Весна одягає землю в зелень.

Cloud up for *хмаритися, затягатися хмарами (на дощ):*

It **is clouding up for** rain. Збирається (хмариться) на дощ.

Come at sb *добиратися до когось:*

Just let me **come at** him. Дайте мені тільки добратися до нього.

Come from sth *прийти, приїхати, прийти з; статися від чогось; походити з (від) чогось:*

He **came from** London. Він приїхав з Лондона.
This word **comes from** Greek. Це слово походить із грецької мови.

Come in (into) *входити, вступати в; приходити (на місце):*

He **came into** the kitchen. Він зайшов у кухню.
Another **will come in** his place. Інший прийде на його місце.

Come of *виходити, впливати з; ставатися з кимсь; походити, бути родом з:*

What will come of him?	Що з нього вийде? (Що з ним станеться?)
He comes of Lviv.	Він родом зі Львова.
Come over охоплювати (про почуття); <i>находити на когось:</i>	
A fear came over me.	Страх охопив мене.
Come to <i>дорівнювати, доходить до, досягати (рівня):</i>	
The bill came to 5 dollars.	Рахунок досяг п'яти доларів.
Come under sth <i>потрапляти під щось, зазнавати чогось:</i>	
Many countries come under the meteorological influence of the Mediterranean.	Багато країн зазнають метеорологічного впливу Середземного моря.
Come up to <i>підходити до; досягати, зрівнятися з:</i>	
As he spoke he came up to her and took her hand.	Розмовляючи, він підійшов до неї і взяв її за руку.
Come upon <i>випадково зустрічати, несподівано нападати на:</i>	
They decided to come upon the enemy suddenly and by night.	Вони вирішили напасти на ворога раптово вночі.
Comment upon sth <i>коментувати щось:</i>	
This speech was widely commented upon .	Ця промова широко коментувалась.
Compare to sth <i>прирівняти до чогось (про різні речі):</i>	
At last he found he couldn't compare his experiments to those of other scientists as he had conducted his own in a different manner.	Нарешті він зрозумів, що не може прирівняти своїх дослідів до дослідів інших учених, бо свої досліди він проводив іншим способом.
Compare with sth <i>порівняти (про подібні речі), зрівнятися з чимсь:</i>	
Kyiv's comfortable river port and airport can compare with	Київський комфортабельний річковий порт і аеропорт можуть

the best in Moscow.	зрівнятися з найкращими в Москві.
Compete for sth <i>змагатися за щось:</i>	
350 riders competed for top honours.	350 вершників змагалися за найвищі призи.
Complain of (about) sth <i>скаржитись на щось:</i>	
Last night my wife complained of a severe headache.	Вчора ввечері моя дружина скаржилась на сильний головний біль.
Complain to sb <i>скаржитись комусь:</i>	
They complained to the director about it.	Вони поскаржились на це директору.
Compose of sth <i>складати(ся) з чогось:</i>	
This alloy is composed of different metals.	Цей сплав складається з різних металів.
Concentrate on (upon) sth <i>зосереджувати(ся) на чомусь:</i>	
I must concentrate my powers on one subject.	Я повинен зосередити свої зусилля на одному предметі.
Confide in sb <i>довіряти(ся) комусь, покладатися на когось:</i>	
At last he confided in me.	Нарешті він довірився мені.
Conflict with sth <i>суперечити чомусь:</i>	
Your acts conflict with the words.	Ваші дії суперечать словам.
Congratulate on (upon) sth <i>поздоровляти з чимсь (з приводу чогось):</i>	
We congratulated him upon his promotion to this post. She congratulated him on the happy news which his sister had just conveyed to her.	Ми поздоровили його з приводу висунення на цю посаду. Вона поздоровила його з щасливою звісткою, яку його сестра тільки що передала їй.

Connect with sb/sth зв'язувати з кимсь/чимсь:

My summer remembrances **are connected with** the harvest. Мої літні спогади пов'язані зі жнивими.

Consist in sth полягати в чомусь:

His work **consists in** assembling machinery. Його робота полягає в монтуванні машин.

Consist of sth складатися з чогось:

The book **consists of** three parts. Книжка складається з трьох розділів.

Consist with sth збігатися з чимсь:

The story **does not consist with** the evidence. Розповідь не збігається зі свідченням очевидців.

Contend for sth суперничати в чомусь, змагатися за щось:

They **contend for** the sport skill. Вони суперничають в спортивній майстерності.

Contribute to sth сприяти чомусь, вносити, робити внесок у щось:

Every man is able **to contribute** something **to** the common stock. Кожна людина може зробити певний внесок у загальну справу.

Convert into sth перетворювати(ся) в щось:

Water is **converted into** steam by heating. Вода перетворюється в пару шляхом нагрівання.

Correspond with (to) sth відповідати чомусь:

The punishment **corresponds to** the gravity of the offence. Покарання відповідає тяжкості провини.
The punishment **corresponds with** the crime. Покарання відповідає злочині.

Count on (upon) sth розраховувати на щось:

You may **count on** my help. Ви можете розраховувати на мою допомогу.

Cover with sth вкриватися чимсь:

The moon rose and all the sky **was covered with** stars. Місяць зійшов, і все небо вкрилося зірками.

Crop with sth засівати, засаджувати чимсь:

The farmer **cropped** that field **with** barley. Фермер засіяв те поле ячменем.

Cry for sth благувати про щось, просити, вимагати чогось:

He **cries for** help. Він благує про допомогу.
Вираз:
to cry for the moon *бажати неможливого*

Cry off відмовлятися від (наміру, угоди):

She is the first **to cry off from** such a bargain. Вона перша, хто відмовляється від такої угоди.

Cut in (into) різати (на частини); втручатися (в розмову):

I **shall cut** the apple **in** two pieces. Я розріжу яблуко на дві частини.
Don't cut in their conversation. Не втручайтеся в їхню розмову.

Dance to sth танцювати під щось:

They **are dancing to** the music of a jazz-band. Вони танцюють під музику джазового оркестру.

Вираз:
to dance to somebody's tune *танцювати під чийсь дудку*

Deal in sth торгувати чимсь:

This shop **deals in** vegetables. Цей магазин торгує овочами.

Deal with sb/sth мати справу з кимсь/чимсь:

I **shall deal with** you. Я матиму справу з вами.
We know how **to deal with** difficulties. Ми знаємо, як боротися з труднощами.

Decide on sth *вибирати щось:*

She **decided on** the green hat. Вона вибрала зелений капелюх.

Decorate with sth *прикрашати чимсь:*

Our classroom **is decorated with** flowers. Наша класна кімната прикрашена квітами.

Dedicate to sb/sth *присвячувати комусь/чомусь:*

He **dedicated** this book **to** his friend. Він присвятив цю книжку своєму другові.

Defend against sb *захищати(ся) від когось:*

They **defended** their city **against** the enemy. Вони захищали своє місто від ворога.

Denude of sth *позбавляти чогось, оголяти:*

Whenever an extensive region of a country **is denuded of** its forests, winds pass over it with greater velocity. Як тільки значна територія країни звільняється від лісів, вітри проходять через неї з більшою швидкістю.

Depart for *від'їжджати, вирушати кудись:*

My sister **departed for** Odesa yesterday. Моя сестра виїхала вчора до Одеси.

Depend on (upon) sb/sth *залежати від; розраховувати, покладатися на когось; бути на утриманні когось:*

Everything **depends upon** this decision. Все залежить від цього рішення.

He **is to be depended upon**. На нього можна покластися.
You may **depend upon** my help. Ви можете розраховувати на мою допомогу.

She **depends upon** her parents. Вона на утриманні своїх батьків.

Deprive of sth *позбавляти чогось:*

An accident **deprived** him of sight. В результаті нещасного випадку він утратив зір.

Derive from sth *походити від чогось:*

The word "Parliament" **is derived from** the French "parler". Слово "Parliament" (парламент) походить від французького "parler" (говорити).

Despair of sth *зневірятися; втратити надію на щось:*

At last I **despaired of** her coming. Нарешті я втратив надію на те, що вона прийде.

Detract from sth *применшувати, принижувати щось:*

That **does not detract from** his merit. Це не применшує його заслуг.

Devote to sth *присвячувати (себе) чомусь:*

He **devoted** himself **to** art. Він присвятив себе мистецтву.

Die for sth *умирати через щось; палко прагнути, умирати від бажання:*

He **died for** want of food. Він помер через відсутність їжі.
I **am dying for** water. Мені страшенно хочеться води.
(Я вмираю від спраги).

Die from (of) sth *умирати від чогось:*

We nearly **died from** laughter. Ми мало не вмерли зі сміху.
In Spain, it is said, the great Cervantes **died of** hunger. Кажуть, що великий Сервантес помер з голоду в Іспанії.

Differ from sth *відрізнятися від; розходитися з чимсь:*

Even the leaves of the same tree **differ each one from** all the rest. Навіть кожен листок того самого дерева відрізняється від усіх інших.

Differ in sth *відрізнятися, розходитися в чомусь:*

These two devices **differ in** many respects. Ці два прилади відрізняються в багатьох відношеннях.

Direct to (towards) sth *спрямовувати на щось, вказувати шлях до чогось:*

Everybody's eyes were directed towards him. Погляди всіх були спрямовані на нього.

Disagree with sb *не згоджуватися з кимсь; бути шкідливим для когось (про клімат):*

I disagree with you. Я з Вами не згодний.
This climate disagrees with me. Цей клімат шкідливий для мене.

Discourse about (of, upon) sth *вести розмову (бесіду) про щось:*

They discoursed upon philosophy. Вони розмовляли про філософію.

Divide by *ділити на (про числа):*

Six divided by two is three. Шість поділити на два буде три.

Divide from sth *відділяти, відокремлювати від чогось:*

The sick were divided from the rest. Хворих відокремили від решти.

Divide into *ділити (на частини):*

The teacher proposed to divide the pupils into two groups. Учитель запропонував розділити учнів на дві групи.

Do into *перекладати на (про мову):*

This novel is done into French. Цей роман перекладений на французьку мову.

Do to (for) sb *зробити комусь (для когось); поводитися з кимсь:*

I do to all men as I would like they should do to me. Я поведжуся з усіма людьми так, як я хотів би, щоб вони поведлись зі мною.

Do with sb/sth *терпіти когось; обходитися чимсь; кінчати щось, покінчити з чимсь:*

I cannot do with him. Я не можу терпіти його.
I can do with one book. Я можу обійтися однією книжкою.

I did with my work. Я закінчив свою роботу.

Do without *обходитись без чогось:*

He cannot do without his pair of crutches. Він не може ходити без милиць.

Doubt about sth *сумніватися в чомусь:*

He never doubted about it. Він ніколи не сумнівався в цьому.

Drive into (to) *перен. доводити до чогось, приводити в; втовкмачувати в голову; вганяти в щось:*

His words drove me into despair. Його слова довели мене до розпачу.
He drove a nail into the wall. Він увігнав цвях у стіну.

Drive up to sth *під'їхати, підкотити до чогось:*

The car drove up to the door and stopped. Машина під'їхала до дверей і зупинилася.

Drop in at *зайти кудись:*

He dropped in at the club. Він зайшов до клубу.

Drop in on sb *зайти до когось:*

She often drops in on me. Вона часто заходить до мене.

Drop out of sth *зникати, виходити з чогось:*

He dropped out of the society. Він вийшов з товариства.

Dwell on (upon) sth *докладно спинятися на чомусь:*

We dwell on these facts because some people persist in ignoring them. Ми докладно спиняємося на цих фактах, тому що дехто намагається ігнорувати їх.

Ease sb of sth звільняти когось від чогось:

Ease me of the burden. Звільніть мене від цього тягаря.

Edge in (into) втискати(ся) в, втручатися:

Don't edge yourself into the conversation. Не втручайтеся в розмову.

Eject from виселяти, виганяти з:

It is not so easy **to eject an intruder from a room.** Не так легко вигнати непрошеного гостя з кімнати.

Employ in (on, for) використовувати, застосовувати щось (у чомусь, для чогось):

You would rather **employ your energies in study.** Вам слід було б використати свою енергію для навчання.
Biologists are effectively employing radioactive elements in sheep breeding. Біологи ефективно застосовують радіоактивні елементи у вівчарстві.

End in (with) sth кінчатися чимсь:

Extravagance ends in want. Марнотратство кінчається нуждою.

Вираз:
to end in smoke закінчуватися нічим, не давати ніяких результатів

Enter in вносити (до списку):

Enter his name in a list. Внесіть його прізвище до списку.

Enter into входити (до складу); вступати (в розмову):

Water enters into the composition of all vegetables. Вода входить до складу (є складовою) всіх овочів.
We shall be glad to enter into negotiations with you. Ми будемо раді вступити з вами в переговори.

Examine in sth екзаменувати з чогось:

I was examined in history. Мене екзаменували з історії.

Exchange for sth обмінювати, міняти на щось:

The natives **exchanged their goods for knives, cloth and tobacco.** Тубільці міняли свої товари на ножі, тканини і тютюн.

Expose to sth піддавати чомусь:

He is exposed to difficulties. Він поставлений у скрутне становище.

Fall from sth упасти, випасти з чогось; втратити щось:

Not a sound fell from his lips. Він не сказав ні слова.

Fall in (with) sb/sth випадково зустрітися, зіткнутися з кимсь/чимсь:

They fell in with no other vessel till they came in the harbour. Вони не зустріли жодного судна, доки не ввійшли в гавань.

Вираз:
to fall in love with somebody закохатися в когось

Fall into sth упадати в щось:

The Mississippi falls into the Gulf of Mexico. Міссісіпі впадає в Мексиканську затоку.

He fell into a deep sleep. Він міцно заснув.

Fall on sth нападати, накидатися на щось; перен. випадати (про час):

Easter falls on Sunday every year. Кожного року Великдень випадає на неділю.

They fell hungrily on the boiled pork. Вони жадібно накинулись на варену свинину.

Fall to sth розпочинати щось, братися за щось; упасти до (якогось рівня):

They fell to work as soon as they came. Вони взялися за роботу, як тільки приїхали.

The temperature fell to zero. Температура спала до нуля.

Fear for sth <i>боятися чогось:</i>	
He feared for his recovery.	Він боявся, що не видужає.
Feed on (with) sth <i>годувати(ся), жити чимсь:</i>	
The robin feeds on worms.	Вільшанка живиться черв'яками.
Fight against (with) sb/sth <i>битися, боротися з кимсь/чимсь (проти когось):</i>	
He tried to fight against temptation.	Він намагався боротися зі спокусою.
Fight for <i>битися, боротися за щось:</i>	
The peoples of colonial and dependent countries fight for their freedom and independence.	Народи колоніальних і залежних країн борються за свою свободу і незалежність.
<i>Вираз:</i>	
to fight for one's own hand	<i>постояти за себе</i>
Fill with sth <i>сповнювати(ся) чимсь (чогось); перен. наповнювати чимсь:</i>	
His heart was filled with a great and pure gladness because he thought he would be able to speak of the great distress of the people. (Gaskell)	Його серце було сповнене великої і чистої радості, бо він гадав, що зможе говорити про велике страждання народу. (Гаскелл)
Fit to <i>годитися, підходити до:</i>	
The key fits to the lock. The shoe fits to the foot.	Ключ підходить до замка. Черевик по нозі.
Fit with sth <i>постачати щось, забезпечувати чимсь:</i>	
The hotel is fitted with all modern conveniences.	Готель має всі сучасні вигоди.
Fly at (on, upon) sb <i>напасти, накинутися, напуститися на когось, кинутися до когось:</i>	

When people came out of the dining-room, Kate flew upon them.	Коли люди вийшли з їдальні, Кейт кинулася до них.
Fly into <i>розлітатися (на куски):</i>	
The glass flew into pieces.	Склянка розлетілася в дрізки.
<i>Вираз:</i>	
to fly into a rage	<i>розлютитися</i>
Focus on sth <i>зосереджувати на чомусь:</i>	
Much attention was naturally focussed on the athletic contests.	Багато уваги було зосереджено, зрозуміло, на атлетичних змаганнях.
Follow from sth <i>виходити, впливати з чогось:</i>	
This idea follows from your words.	Ця думка впливає з Ваших слів.
Force on (upon) sb <i>нав'язувати (силою) комусь:</i>	
This tax was forced on the natives by the authorities.	Цей податок був нав'язаний місцевому населенню владою.
Force to (into) sth <i>примушувати до чогось; чинити щось силоміць:</i>	
He was forced to this.	Його примусили до цього.
Freeze to <i>замерзнути, промерзнути до (на):</i>	
In Yakutsk, in Eastern Siberia, the earth is frozen to a depth of 700 feet.	В Якутську, в Східному Сибіру, земля промерзає на глибину 700 футів.
Gaze at (on, upon) sb/sth <i>пильно дивитися на когось/щось:</i>	
He is gazing at the red of the sunset sky.	Він дивився в заграву вечірнього неба.
Get across <i>перебиратися, переправлятися; чітко викласти думку:</i>	
He got across the river. She got across that idea.	Він переправився через ріку. Вона чітко виклала цю ідею.

Get along with sth *справлятися з чимсь; іти (про справи):*

How do you **get along with** your new work? Як Ви справляєтеся зі своєю новою роботою?
 How are you **getting along with** your studies? Як у Вас справи з навчанням?

Get at *збагнути, зрозуміти:*

It's not easy to **get at** the meaning of English idioms. Нелегко зрозуміти значення англійських ідіом.

Get for *одержувати за щось:*

How much **did** you **get for** your work? Скільки Ви одержали за свою роботу?

Get off sth *виходити, злізати з чогось; знімати (одяг):*

Be careful when you **get off** the bus. Будьте обережні, коли виходите з автобуса.

Get out of *втрачати (форму); зникати (з поля зору); вибиратися; відмовлятися від поганої звички:*

He **got out of** sight. Він зник з поля зору.
 He **got out of** bed, went to the window and looked out. Він устав з ліжка, підійшов до вікна і визирнув з нього.
 You should **get out of** that bad habit. Вам слід відмовитися від цієї поганої звички.

Вираз:

to get out of bed on the wrong side *встати з лівої ноги*

Get over sth *перейти через; переборювати, перенести, пережити щось; примиритися з чимсь; одужати, очуняти:*

I shall **get over** the road alone. Я сам перейду через дорогу.
 The good weather will help you **to get over** your illness. Гарна погода допоможе Вам перенести хворобу.

Get to sth *добиратися до чогось; починати щось:*

They finally **got to** the bank. Нарешті вони добралися до берега.

Get towards sth *наблизитися до чогось:*

We noticed bridges only as we **got towards** the city. Ми помітили мости тільки тоді, коли наблизилися до міста.

Give for *віддавати за:*

They **gave** their lives **for** their country. Вони віддали життя за свою країну.

Give on (onto) sth *виходити кудись (про вікно, двері і т. ін.):*

The window **gives onto** the street. Вікно виходить на вулицю.
 This door **gives on** the balcony. Ці двері виходять на балкон.

Glory in sth *пишатися чимсь:*

Ukrainian sportsmen **glory in** their achievements. Українські спортсмени пишуться своїми успіхами.

Go in for sth *ставити собі за мету; цікавитися, захоплюватися, займатися чимсь:*

I **go in for** collecting pictures. Я займаюсь колекціонуванням картин.

Go into sth *входити в; вдаватися до чогось:*

You must **go into** this question. Ви повинні вникнути в це питання.

Go on *продовжувати, тривати; іти, вирушати в:*

We are **going on** a trip down the Dni pro river in a few days. Ми вирушаємо в подорож вниз по Дніпру через кілька днів.

Go to *іти, їхати кудись:*

I **go to** the country every Saturday. Я їжджу в село кожної суботи.

Go with sth *супроводити; личити, пасувати до чогось:*

Вираз:

This hat goes very well with your dress. Цей капелюх дуже пасує до Вашої сукні.

Go without sth обходитися без чогось:

Вираз:

It goes without saying. Це само собою зрозуміло.

Graduate from закінчувати (вищий навчальний заклад):

I graduated from the university. Я закінчив університет.

Grasp at sth хапатися за щось:

He grasped at their offers. Він ухопився за їх пропозиції.

Grow into sth виростати в щось:

Founded on the basis of a small school the Conservatory grew into a major educational establishment. Заснована на базі маленької школи, консерваторія виросла у великий навчальний заклад.

Grow on (upon) заволодівати, опановувати; дедалі більше подобатися:

This tune grows upon me. Ця мелодія подобається мені все більше й більше.

Grow out of sth позбутися чогось:

At last he grew out of his bad habit. Нарешті він позбувся своєї поганої звички.

Grumble about (at, over) sb/sth скаржитися, жалітися на когось, щось:

He was always grumbling about his food. Він завжди скаржився на свою їжу.

Hang at sth висіти на чомусь:

The flag hangs at the mast-head. Прапор висить на топ щоглі.

Hang from sth звисати з чогось:

The lamp hangs from a hook in the ceiling. Лампа звисає з гака в стелі.

Hang on sth висіти, повиснути на чомусь; перен. упиратися:

A hat hangs on a peg. Капелюх висить на вішалці.

Hang over sb/sth нависати над кимсь/чимсь:

Danger hangs over us. небезпека нависає над нами.

Happen to sb ставатися, траплятися з кимсь:

I don't know what has happened to him. Я не знаю, що з ним сталося.

Hate for sb ненавидіти за щось:

She hated herself for her irresolution. Вона ненавиділа себе за свою нерішучість.

Head for sth направлятися, прямувати до; тримати курс на:

The plane headed for London. Літак взяв курс на Лондон.

Hear of (about) sth from sb почути, одержати звістку (листа), дізнатися про щось від когось:

I heard of that event from him. Я дізнався про ту подію від нього.

Hide from sb ховати(ся) від когось:

Don't hide your face from me. Не ховайте свого обличчя від мене.

Hint at sth натякати на щось:

The spectator's imagination completes what the artist merely hints at. Уява глядача довершує те, на що художник лише натякає.

Honour with sth *удостоювати чогось:*

He was **honoured with the title** of hero. Він був удостоєний звання героя.

Hope for *сподіватися, надіятися на:*

Let's **hope for** the best. Будемо сподіватися на краще.

Hunger for (after) sth *жадати чогось:*

She **hungered for** a sight of the green fields of her native village. Вона жаждала побачити зелені поля свого рідного села.

Improve in sth *поліпшувати(ся), удосконалюватися в чомусь:*

He **improved in** appearance. Його зовнішній вигляд став кращим.

She **improved in** health. Вона видужала.

Increase in sth *зростати в чомусь:*

He **increased in** stature and in wisdom. Він виріс і порозумнішав.

Inquire after (for) sb/sth *довідуватися, розпитувати про когось/щось:*

The doctor **inquired after** my mother's health. Лікар спитав про здоров'я моєї матері.

Has anybody **inquired for** me today? Хто-небудь питав про мене сьогодні?

Inquire into sth *докладно знайомитися з чимсь, з'ясувати щось:*

I want to **inquire into** this matter. Я хочу докладно ознайомитися з цією справою.

Insist on (upon) sth *наполягати на чомусь; наполегливо твердити щось:*

I **insist on** going there now. Я наполягаю на тому, щоб іти туди зараз.

Insure against sth *страхувати від чогось:*

I **insured myself against** an accident. Я застрахувався від нещасного випадку.

Intend for sb *призначати комусь, для когось:*

This is **intended for** you. Це призначається Вам.

Interfere in sth *втручатися в щось:*

My sister did not want me **to interfere in** her work. Моя сестра не хотіла, щоб я втручалась в її роботу.

Interfere with sb/sth *перешкоджати, заважати, надокучати комусь:*

He was afraid this incident **would interfere with** my plans. Він боявся, що цей інцидент перешкодить моїм планам.

Don't interfere with me. Не надокучайте мені.

Introduce into sth *вводити, запроваджувати в щось:*

He **introduced into** the production of these details. Він запровадив новий метод у виробництво цих деталей.

Introduce to sb *представляти комусь:*

Let me **introduce** my brother to you. Дозвольте представити Вам мого брата.

Intrude into sth *удиратися, вторгатися в щось:*

He **intruded into** the room. Він удерся в кімнату.

Invest in sth *вкладати в щось:*

He **invested** money in real estate. Він уклав гроші в нерухоме майно.

Invite to *запрошувати кудись:*

He **invited** his friends to his wedding. Він запросив своїх друзів на своє весілля.

Involve in містити в собі; утягати, уплутувати:

He was involved in a quarrel. Його втягли у сварку.

Judge from (by) sth судити по чомусь (з чогось):

Judging by his answer he knows the subject very well. Судячи з його відповіді, він знає предмет дуже добре.

Jump at sth наскочити на; перен. ухопитися за щось:

The guests jumped at the invitation. Гости вхопилися за запрошення.

Jump for sth стрибати від чогось (радості, страху):

The children were jumping for joy. Діти стрибали з радощів.

Jump on sb несподівано накидатися на когось:

He jumped on his rival. Він несподівано накинувся на свого конкурента.

Keep from стримувати(ся), утримувати(ся) від; приховувати від:

The cold weather kept the children from going out-of-doors. Холодна погода не давала дітям вийти з дому.

Keep to sth додержувати(ся), триматися чогось:

Keep to the subject. Додержуйтеся теми.

Kill with sth убивати чимсь:

He killed the snake with a stone. Він убив гадюку каменем.

Knock at стукати в (двері):

He knocked at the door. Він постукав у двері.

Know about sb/sth дізнаватися про когось/щось:

My friends wanted to know all about the people of that island. Мої друзі хотіли дізнатися все про народ того острова.

Know of sb/sth знати про когось/щось:

Do you know of any good fishing near here? Чи не знаєте ви, де можна гарно порибалити поблизу?

Labour at sth старанно працювати над чимсь:

The boy laboured at his sums. Хлопчик старанно працював над задачами.

Lament for sb/sth оплакувати когось/щось:

He was greatly lamented for by his neighbours. Його оплакували всі його сусіди.

Land at причалювати, приставати до; приземлюватися; висаджувати(ся) в (на):

In the morning we were landed at the station outside of Rome. Вранці нас висадили на авіабазі за межами Риму.

Land in sth приземлятися в (на) чомусь:

The balloon landed in a swamp. Повітряна куля приземлилася на болоті.

Languish for sb/sth тужити, сумувати за чимсь:

While abroad they languished for their native land. Перебуваючи за кордоном, вони тужили за батьківщиною.

Laugh at sb/sth сміятися з когось/чогось:

“What are you laughing at?” he asked us. “З чого ви смієтесь?” — запитав він нас.

Lead to sth вести до чогось (кудись):

The path leads to the river. Стежка веде до річки.

Lean against sth нахилити(ся), схилити(ся), прихилити(ся) до чогось:

Don't lean against the wall. Не прихиляйтесь до стіни.

Lean on (upon) sb/sth спиратися, покладатися на когось/щось; основуватися на чомусь:

Let me **lean on** your arm. Дозвольте мені спертися на вашу руку.

Learn from sb/sth дізнаватися від когось (з чогось):

He **learned it from** a book. Він дізнався про це з книги.

Learn of sth дізнаватися про щось:

It is interesting **to learn more of** the land of the pyramids, of its people. Цікаво дізнатися більше про країну пірамід, про її народ.

Leave for від'їжджати, відходити (про поїзд); виїжджати:

He **left for** Kyiv yesterday. Він виїхав до Києва вчора.

Let into sth посвящати, відкривати таємницю, ввести в щось (таємницю, подробиці):

Let him **into** secret. Відкрийте йому таємницю.

Lie in знаходитися, бути розташованим:

Rome **lies in** Italy. Рим знаходиться в Італії.

Lie on (upon) sb/sth лежати на комусь/чомусь:

The responsibility **lies upon** you. Відповідальність лежить на вас.

He likes **to lie on** the grass. Йому подобається лежати на траві.

Listen to sb/sth слухати когось/щось; прислухатися до когось, чогось:

Mrs Davenport helped Mary and at the same time **listened to** the conversation. (Gaskell) Місіс Давенпорт допомагала Мері і в той же час прислухалася до розмови. (Гаскелл)

Дієслова, що вживаються з прийменниками

Live by sth жити чимсь:

He **lives by** his work. Він живе своєю роботою.

Live on (upon) sth жити на щось; перебувати на (дієті):

He **lives on** his salary. Він живе на свою заробітну плату.

She **lives on** a vegetable diet. Вона перебуває на овочевій дієті.

Live with sb жити у когось/з кимсь:

He **lives with** his uncle. Він живе у свого дядька.

Long for sb/sth сумувати за кимсь/чимсь:

While abroad he **longed for** his native land. Перебуваючи за кордоном, він сумував за своєю батьківщиною.

Look after sb піклуватися про когось, доглядати когось, ходити за (хворим), стежити за кимсь:

Who **looks after** the children in your absence? Хто доглядає дітей, коли вас немає?

During my illness my wife **looked after** me. Під час моєї хвороби моя дружина доглядала за мною.

Look at (upon) sb/sth дивитися на когось/щось; перевіряти щось:

You **did not even look at** me then. Ви навіть не подивились тоді на мене.

Look for sb/sth шукати когось/щось; чекати чогось:

To try to find an unknown person in London is like **looking for** a needle in a haystack. Намагатись знайти невідому особу в Лондоні — це все одно, що шукати голку в копиці сіна.

Look into заглядати, зазирати в; досліджувати:

I don't like **to look into** someone's antecedents. Я не люблю заглядати в чуже минуле.

Look on *спостерігати:*

She was **looking on** her children playing in the yard. Вона спостерігала, як її діти гралися у дворі.

Look out of sth *виглядати з чогось:*

We called out his name, and he **looked out of** the window. Ми покликали його, і він виглянув з вікна.

Look upon *дивитися як на, вважати за когось/щось:*

He was **looked upon** as an authority. На нього дивилися як на авторитет.

Make against sth *виступати проти чогось:*

The experience **makes against** this. Досвід свідчить проти цього.

Make for (towards) sth/sb *сприяти чомусь; прямувати до чогось; нападати на когось:*

He was **making for** home. Він прямував додому.
It will **make for** difficulties. Це створить труднощі.

Make of (out of) sb/sth *робити з когось/чогось; розуміти, розбирати щось:*

He said he **would make** a man of Paul. Він сказав, що зробить з Павла людину.
Wine is **made of** grape juice. Вино виробляється з виноградного соку.

Make up for sth *надолжувати щось:*

I'll have to **make up for** the lost time. Мені доведеться надолжити втрачений час.

Meet with sb/sth *зустріти чимсь, зустрітися з кимсь/чимсь; зазнавати (труднощів); натрапляти на щось:*

As we stepped down the gangway we were **met with** a storm of applause. Як тільки ми ступили на сходи, нас зустріли бурєю оплесків.

Mix with sth *змішувати з чимсь:*

He **mixed** chicory **with** coffee. Він змішав цикорій з кавою.

Model after (on) *ліпити, формувати за (зразком):*

Parliamentary institutions **are primarily modelled on** the English pattern. Парламентські установи створюються головним чином за англійським зразком.

Move into *вводити; в'їжджати (в квартиру):*

Thousands of people **will move into** new apartments this autumn. Тисячі людей переїдуть в нові квартири цієї осені.

Move on sth *рухатися на чомусь (навколо чогось):*

The Earth **moves on** its axis. Земля рухається навколо своєї осі.

Move to (towards) sth *спонукати до чогось; рухатися до (в напрямі) чогось; зворушувати до (сліз):*

He was **moved to** tears. Він був зворушений до сліз.

Name after (for) sb *називати на честь когось, присвоювати ім'я когось:*

The Moscow Conservatory was **named after** Chaikovsky in 1940. Московській консерваторії було присвоєне ім'я Чайковського в 1940 році.

Object to (against) sth *заперечувати проти чогось:*

He **objected to** our going to the theatre. Він заперечував проти того, щоб ми пішли в театр.

Open on (to) *виходити (про вікна, двері й т. ін.):*

The door **opens on** the street. Двері виходять на вулицю.
The window **opens to** the east. Вікно виходить на схід.

Originate from (in, with) sb/sth *брати початок, походити від когось/чогось:*

The fire originated in the chemical room.	Пожежа виникла в кабінеті хімії.
Own to sth <i>признаватися в чомусь:</i>	
He owned to the theft.	Він признався в крадіжці.
Pal with (to) sb <i>товаришувати, дружити, приятелювати з кимсь:</i>	
Thomas palled with him.	Томас приятелював з ним.
Part from sb <i>пйти від когось, розставатися з кимсь:</i>	
The traveller parted from his friend.	Мандрівник розстався зі своїм другом.
Part with sb/sth <i>розлучатися з кимсь/чимсь; позбутися чогось; відмовитися від чогось:</i>	
The ladies seemed very unwilling to part with my daughters.	Здається, дамам дуже не хотілося розлучатися з своїми дочками.
Pass for sb/sth <i>бути прийнятим за, вважатися кимсь/чимсь:</i>	
He passes for a scholar.	Його приймають за вченого.
Pass into sth <i>робитися, перетворюватися в щось:</i>	
It passed into a proverb.	Це стало прислів'ям.
Pass over sth <i>проходити, переправлятися через; пропускати, не звертати уваги на щось:</i>	
He passed over the river towards the village.	Він переправився через річку до села.
Pass through sth <i>пройти через щось, зазнати чогось:</i>	
We are now passing through the canal.	Ми тепер проходимо через канал.
Pay for sth <i>платити за щось:</i>	
He paid a shilling for it.	Він заплатив за це шилінг.

Peep out of <i>виглядати з:</i>	
She peeped out of the window.	Вона виглянула з вікна.
Plant in <i>впроваджувати, запроваджувати:</i>	
Such methods were only recently planted in this branch of industry.	Такі методи були лише нещодавно запроваджені в цій галузі промисловості.
Prepare for sth <i>готуватися до чогось:</i>	
I have to prepare for my examination.	Я повинен готуватися до екзамену.
Present with sth <i>дарувати, підносити щось:</i>	
He presented him with an autograph copy of his book.	Він подарував йому примірник своєї книжки з автографом.
Press for <i>наполягати на чомусь:</i>	
Don't press for an answer yet.	Поки що не наполягайте на відповіді.
<i>Вираз:</i>	
I am hard pressed for money.	Мені дуже потрібні гроші.
Press upon sb/sth <i>тиснути на щось; тяжати над кимсь; нав'язувати, накидати комусь:</i>	
Since air possesses weight, it necessarily presses upon any object.	Оскільки повітря має вагу, воно неминуче тисне на будь-який предмет.
Prevail over (against) sb/sth <i>переборювати, перемагати щось; торжествувати над кимсь:</i>	
He prevailed over his opponent.	Він переміг свого противника.
Prevent from sth <i>утримувати від чогось; перешкоджати, не давати робити щось:</i>	
Nothing can prevent me from doing this.	Ніщо не може перешкодити мені зробити це.

I was prevented from writing a letter. Мені не дали написати листа.

Proceed to sth *приступати до чогось:*

The delegates **proceeded to the discussion of the agenda.** Делегати приступили до обговорення порядку денного.

Proceed with sth *продовжувати щось:*

He was asked **to proceed with his lecture.** Його попросили продовжувати лекцію.

Produce (an impression) on sb *справляти (враження) на когось:*

He went on to tell me of the impressions London **had produced on him.** Він продовжував розповідати мені про враження, які справив на нього Лондон.

Protect from (against) sth *захищати від чогось:*

Some spectacles are used merely **to protect the eyes from excessive light.** Деякі окуляри використовуються лише для захисту очей від надмірного світла.

Provide for (against) sth *вживати заходів проти чогось:*

I **provided for possible accidents.** Я вжив запобіжних заходів проти можливих нещасних випадків.

Provide with sth *постачати щось; забезпечувати чимсь:*

His father **provided him with a good education.** Його батько дав йому добру освіту.

Push through *проштовхуватися, просуватися, пробиратися через, крізь:*

We had **to push our way through the shouting crowd.** Ми повинні були проштовхуватися крізь галасливий натовп.

Put into sth *перекладати (на іншу мову), перетворювати у щось:*

Put these equations into fluxions. Перетворіть ці рівняння в диференціальне числення.

Вирази:

put into one's head *убити в голову*
put into shape *приводити до ладу*
put into practice *запроваджувати*

Put upon sb *звалювати на когось; несправедливо обтяжувати; обдурювати:*

He **put the blame upon me.** Він звалив вину на мене.

Quarrel with sb *сваритися з кимсь:*

She **quarrelled with me.** Вона посварилася зі мною.

Question about (on) sb/sth *запитувати про когось/щось:*

He **was questioned about what he was thinking of.** Його запитали, про що він думає.

Rank with sb *мати рівний чин (звання) з кимсь:*

A general **ranks with an admiral.** Генерал за чином (званням) рівний адміралові.

Rattle on sth *торохтіти по чомусь; говорити швидко:*

The hail **rattled on the roof.** Град торохтів по даху.

Raze to (from) sth *руйнувати вищент, зносити, стирати з чогось:*

The town **was razed to the ground.** Місто було стерте з лиця землі.

Reach for sth *простягати руку за чимсь:*

The boy **reached his hand out for the ball.** Хлопчик простягнув руку за м'ячем.

Reason into sth *умовляти (зробити щось):*

He **was reasoned into compliance.** Його умовили погодитися.

Reduce to sth *примусити до; скоротити, понизити, ослабити, звести, довести до чогось:*

You cannot **reduce me to** silence. Ви не можете примусити мене замовкнути.
 He was **reduced to the ranks**. Його розжалували в рядові.
 He was **reduced to begging**. Він був доведений до жебрацтва.

Refer to sb/sth *посилатися на щось; направляти до когось; стосуватися когось:*

Ukraine is often **referred to** as “the land of Taras”. Україну часто називають “землею Тараса”.
 His words **referred to me** only. Його слова стосувалися лише мене.

Reflect on (upon) sb/sth *наводити тінь на когось/щось; міркувати про щось:*

His conduct **reflects great dishonour on** him. Його поведінка дуже ганьбить його.

Release from sth *звільняти, визволяти, випускати з чогось:*

He **released an arrow from** the bow. Він випустив стрілу з лука.

Rely on (upon) sb/sth *покладатися на когось/щось:*

I **rely on** you. Я покладаюся на вас.

Вираз:

Rely upon it! *Будьте певні в цьому! (Запевняю вас!)*

Remember sb to sb *передавати комусь привіт:*

Remember me to him. Передайте йому від мене привіт.

Remind of sth *нагадувати про щось:*

I **reminded him of** his duty. Я нагадав йому про його обов'язок.

Replace with (by) sb/sth *замінити кимсь/чимсь:*

You can **replace butter with** margarine. Ви можете замінити масло маргарином.

Reply to sth *відповідати на щось:*

When **did you reply to that** letter? Коли ви відповіли на той лист?

Report to sb *доповідати, повідомляти, переказувати комусь:*

Report my words to him, and **report them** right. Перекажіть йому мої слова і перекажіть їх точно.

Reprimand for sth *робити (оголошувати) догану за щось:*

The student **was reprimanded for** being late. Студенту оголосили догану за спізнення.

Reproach with sth *дорікати, докоряти за щось:*

I cannot **reproach him with** unkindness. Я не може дорікати йому за нелюб'язність.

Reserve for sb *призначати для когось:*

A great future **is reserved for** you. На вас чекає велике майбутнє.

Reside in (at) *проживати, перебувати в:*

They **reside in** Chicago. Вони проживають в Чикаго.

Respond to sth *реагувати, відзиватися на щось:*

He **responded promptly to** my demand. Він негайно відгукнувся на мою вимогу.

Rest from sth *відпочивати від чогось:*

She **was resting from** work. Вона відпочивала від роботи.

Rest on (upon) *ґрунтуватися, покладатися, лежати на; спиратися на:*

His head **rested on** his hand. Його голова лежала на руці.

I rest on your promise. Я покладаюсь на Вашу обіцянку.
She **rested** her hand **upon** the table. Вона сперлася рукою на стіл.

Rest with sb *залишатися за кимсь:*

The next move **rests with** you. Наступний крок (залишається) за вами.

Result from *впливати, виходити з:*

Nothing **has resulted from** my efforts then. З моїх зусиль тоді нічого не вийшло.

Result in sth *призвести до чогось, закінчитися чимсь:*

This **resulted in** the ruin of many farmers. Внаслідок цього багато фермерів розорились.

Rid of sth *позбавляти(ся) чогось, звільнятися від чогось:*

I tried first of all **to rid** them of the impression that the British are reserved and unso- Я намагався насамперед зміни- ти їх уявлення про англійців як стриманих і нетовариських людей.
ciable people.

Ride at sth *направити коня на щось:*

He **rode** his horse **at** the fence. Він направив свого коня на бар'єр.

Ride on *крутитися на; їздити верхи на:*

The wheel **rides on** the shaft. Колесо крутиться на осі.
Do you like **to ride on** horse- Ви любите їздити верхи?
back?

Rise from (in) *починатися, брати початок в (від); походити від; підніматися з:*

The river **rises in** the hills. Ріка бере початок у горах.

Rub against (on, over) sth *терти(ся) об щось:*

The boy **was rubbing** his cheek **against** the mother's. Хлопчик терся щокою об щоку матері.

Run across sb *випадково зустрітися з кимсь, наткнутися на когось:*

Yesterday he **ran across** one of his old friends. Вчора він випадково зустрів одного зі своїх старих друзів.

Run after sb *переслідувати, бігати за кимсь, залицятися до когось:*

The dog **ran after** the burglar. Собака переслідував злодія.
He **ran after** her until he finally married her. Він залицявся до неї, поки зрештою не одружився з нею.

Run against sth *стикатися з чимсь:*

Don't run your head **against** the wall. Не стукнись головою об стіну.

Run along *іти вздовж:*

The road **runs along** the side of a hill. Дорога проходить по схилу гори.

Run into *впадати в; доходити, доводити до; зіткнутися:*

The book **ran into** five editions. Книжка витримала п'ять видань.
Two cars **ran into** each other. Дві машини наскочили одна на одну.

Run through sth *швидко перечитувати; протікати, проходити через щось:*

The Suez Canal **runs through** Egyptian territory. Суецький канал проходить через територію Єгипту.

Sail for *пливти в (до, на):*

The ship **was sailing for** the Solomons. Судно пливло до Соломонових островів.

Satisfy with sth *задовольняти чимсь:*

Are you satisfied with your gifts? Чи ви задоволені своїми подарунками?

Save from sth *рятувати, захищати від чогось:*

He **saved** me **from** many annoying questions. Він врятував мене від багатьох надокучливих запитань.

Secure against sth *страхувати від чогось:*

I must **secure** myself **against** losses. Я повинен застрахувати себе від втрат.

See about sth *подбати, потурбуватися, подумати про щось:*

We went to the railway station to **see about** our luggage. Ми поїхали на залізничну станцію подбати про наш багаж.

See after sth *доглядати, стежити за чимсь:*

See after the luggage. Подивіться за багажем. (Догляньте багаж.)

See into sth *вникати в; розглядати щось:*

You must **see into** this problem. Ви повинні вникнути в цю проблему.

See through *бачити наскрізь; доводити до кінця:*

He **saw through** their imperfection. Він бачив наскрізь їх недосконалість.

See to sth *дбати про щось:*

Don't worry! I **shall see to** it. Не турбуйтеся! Я подбаю про це.

Seek for (after) sth *добиватися, шукати чогось:*

He **sought for** the harmony of colours and proportions. Він добивався гармонії кольорів і пропорцій.

Seem to sb *здаватися комусь:*

It **seems to** me that he is an experienced engineer. Мені здається, що він досвідчений інженер.

Sell at *продавати по ціні (за ціну):*

He **sold** his old overcoat **at a** low price. Він продав своє старе пальто за невелику ціну.

Sell for *продавати за певну суму:*

My friend **sold** his car **for** five thousand dollars. Мій друг продав свою автомашину за п'ять тисяч доларів.

Send for sb *посилати за кимсь; викликати когось:*

A mason **was sent for** and the damage was repaired. Викликали каменяра, і пошкодження було ліквідоване.

Sentence for *засуджувати на:*

He **was sentenced for** two years. Його засудили на два роки.

Sentence to sth *засуджувати до чогось:*

The war criminals **were sentenced to** death. Воєнні злочинці були засуджені до смертної кари.

Separate from sth *відокремлювати від чогось:*

As a rule, the comma is used **to separate** a subordinate clause **from** the main clause. Як правило, кома вживається для відокремлення підрядного речення від головного.

Serve for sth *годитися для чогось; замінити щось:*

This umbrella **will serve** me **for** a cane. Ця парасолька замінить мені ціпок.

Serve with sth *постачати щось; забезпечувати чимсь, подавати:*

He **serves** us **with** butter twice a day. Він подає нам масло двічі на день.

Вираз:

to serve somebody **with** the same sauce *відплатити тією ж монетою; віддячити тим же*

Set against sb *протиставляти, підбурювати, настроювати проти когось:*

They tried **to set** one friend **against** another. Вони намагалися настроїти друзів один проти одного.

Set off for (out for) *вирушати в:*

Several hunters **set out for** the woods. Кілька мисливців вирушили до лісу.

Set to *братися за, приступати до (роботи):*

We must **set to** work. Ми повинні приступити до роботи.

Shade into *непомітно переходити в інший колір:*

The gold of sunset **shaded into** grey. Золотисте сяйво вечірньої зорі непомітно перейшло в сіре.

Shelter from sth *знайти притулок, укривати від чогось:*

You must **shelter** the flowers **from** cold winds. Ви повинні укрити квіти від холодних вітрів.

Shiver with sth *тремтіти, труситися від чогось:*

I am **shivering with** chill. Я тремчу від холоду.

Shoot at sb *стріляти у когось:*

He **shot** a rifle **at** a bird, but missed. Він вистрілив у птаха з рушниці, але схибив.

Shout at sb *кричати на когось:*

The crowd began to hiss and **shout at** Rivera. (London) Натовп почав свистіти і кричати на Ріверу. (Лондон)

Sit on (upon) *бути розташованим:*

Our city **sits on** a hill. Наше місто розташоване на горі.

Вираз:

to sit on the fence *бути нейтральним, не втручатися в щось*

Slip in (into) *непомітно, нишком увійти; вкратися (про помилку):*

I **slipped into** my room, but he saw me. Я нишком увійшов у свою кімнату, але він побачив мене.

Smell of sth *пахнути, тхнути чимсь:*

The old boat **smelt** strongly **of** fish. Старий човен дуже тхнув рибою.

Smile at sb/sth *зневажати когось/щось; сміятися з когось; усміхатися комусь:*

Why do you **smile at** what I say? Чого ви смієтеся з того, що я кажу?

Snap at sth *огризатися; намагатися укусити за щось:*

Every time that the donkey turned back his head to take an apple out of the basket, the terrier sprang up and **snapped at** his nose. Кожного разу, коли осел повертав свою голову, щоб узяти яблуко з кошика, тер'єр підстрибував і намагався укусити його за ніс.

Snatch at sth *хапатися за щось:*

He **snatched at** the sleeve. Він ухопився за рукав.

Sneer at sb/sth *насміхатися, глузувати з когось/чогось:*

The children **sneered at** him. Діти глузували з нього.

Sneeze at sb/sth *"чхати" на когось/щось, з презирством ставитись до когось:*

He is not **to be sneezed at**. З ним треба рахуватися.
It is not **to be sneezed at**. На це треба зважати.

Sow with sth *засівати, усівати чимсь:*

The sky is sown with stars.	Небо усіяне зірками.
The meadow was sown with early flowers.	Луг був вкритий ранніми квітами.
The field was sown with wheat.	Поле було засіяне пшеницею.

Speak about (of) sb/sth *говорити про когось/щось; згадувати про когось/щось; обговорювати щось:*

Who did you speak about ?	Про кого ви говорили?
In my letter I spoke of him.	У своєму листі я згадував про нього.

Speak for sb *говорити замість (за, від імені) когось; заступатися за когось:*

I am speaking for my wife, my grown-up children and my neighbours.	Я говорю від імені моєї дружини, моїх дорослих дітей і моїх сусідів.
---	--

Speak on sth *говорити про щось:*

We spoke on literature.	Ми говорили про літературу.
--------------------------------	-----------------------------

Speak to sb/sth *звертатися до когось; розмовляти з кимсь; підтверджувати щось:*

He speaks to large audiences.	Він звертається до великої аудиторії.
Who is she speaking to ?	З ким вона розмовляє?
I can speak to his having been there.	Я можу підтвердити, що він був там.

Spend on sth *витрачати на щось:*

He spends all his money on books.	Він витрачає всі свої гроші на книжки.
---	--

Spread with sth *намазувати чимсь:*

They spread their bread with butter.	Вони намазали хліб маслом.
--	----------------------------

Spring from *брати початок, виникати; бити джерелом з; вискакувати з:*

The water springs from the ground.	Вода б'є джерелом із землі.
---	-----------------------------

Spy on (upon) sb/sth *стежити за кимсь/чимсь:*

What do you mean by spying upon my movements?	Для чого ви стежите за моїми рухами?
--	--------------------------------------

Stand for sth *стояти за щось; символізувати щось; означати:*

Dr. stands for "doctor" and "debtor".	Dr. означає "doctor" (доктор наук) і "debtor" (боржник).
--	--

Stand off sth *стояти, триматися на віддалі (осторонь) від чогось:*

He stood off the road.	Він стояв осторонь від дороги.
-------------------------------	--------------------------------

Stand on sth *наполягати на чомусь; стояти, триматися на чомусь; іти попереднім курсом:*

One must not stand on trifles.	Не слід наполягати на дрібницях.
---------------------------------------	----------------------------------

Вираз:

to stand on one's own bottom	<i>бути незалежним; покладатися тільки на себе</i>
-------------------------------------	--

Stand upon sth *наполягати на чомусь; відстоювати щось:*

They stand upon their rights.	Вони відстоюють свої права.
--------------------------------------	-----------------------------

Stare at sb *пильно дивитися на когось:*

She stared at him, unable to speak.	Вона пильно дивилася на нього, нездатна щось сказати.
--	---

Start for *вирушити, відправитись кудись:*

He started for Europe.	Він відправився в Європу.
-------------------------------	---------------------------

Start with sth *починати з чогось:*

We had six members to start with .	У нас спочатку було шість членів.
---	-----------------------------------

Stay with sb *гостювати у когось:*

It was arranged that Mary should come and **stay** a day or two **with** me. Було домовлено, що Мері приїде і погостює у мене день-два.

Step into *входити кудись:*

She **stepped into** the store. Вона увійшла в магазин.

Stick to sth *триматися чогось, залишатися вірним чомусь:*

I like a person who knows his own mind and **sticks to** it. Мені подобаються люди, які мають свою думку і дотримуються її.

Stick up for sth *захищати щось:*

They **stick up for** their rights. Вони захищають свої права.

Stop from sth *утримувати від чогось:*

I could not **stop** him **from** doing that. Я не міг утримати його від цього.

Strike for sth *боротися за щось:*

The workers **strike for** higher wages. Робітники борються за підвищення заробітної плати.

Strive for sth *прагнути чогось:*

All the progressive mankind is **striving for** peace among nations. Все прогресивне людство прагне миру між народами.

Struggle with (against) sb/sth *боротися з кимсь/чимсь (проти когось/чогось):*

We **struggle against** war. Ми боремося проти війни.

Succeed in sth *мати успіх у чомусь:*

He **succeeded in** finishing the work in time. Йому вдалося закінчити роботу вчасно.

Suffer from (of) sth *страждати, потерпати від чогось:*

She was **suffering from** what she was pleased to call a fit of depression. Вона страждала від того, що вона любила називати приступом депресії.
His reputation **suffered from** such conduct. Його репутація постраждала від такої поведінки.

Suspect of sth *підозрювати в чомусь:*

He is **suspected of** neglecting his duties. Є підозра, що він нехтує своїми обов'язками.

Swear to sth *заприсягатися в чомусь:*

He could **swear to** the truth of his tale. Він міг заприсягтися у вірогідності своїх слів.

Sweep from sth *змитати з чогось (на чомусь); перен. вилітати з чогось:*

They **sweep** all obstacles **from** their path. Вони змітають всі перешкоди на своєму шляху.
She **swept from** the room. Вона вилетіла з кімнати.

Sweep off sth *зносити, змивати з чогось:*

He was **swept off** his feet by a wave. Хвиля збила його з ніг.

Take after sb *удатися, піти в когось, бути схожим на когось:*

She **took after** her mother in appearance and her father — in character. Вона вдалася зовнішністю в матір, а характером — у батька.

Take for sb/sth *приймати, вважати за когось/щось:*

We learned afterwards that **he took** our regiment **for** a division. Пізніше ми дізналися, що він прийняв наш полк за дивізію.

Talk of (about) sb/sth *говорити про когось/щось:*

We **talked about** books most of the time. Ми говорили про книжки більшу частину часу.

Talk to sb *говорити з кимсь:*

He **talked to** them for half an hour, and then asked some questions. Він поговорив з ними півгодини, а потім поставив кілька запитань.

Taste of sth *мати смак чогось, відгонити чимсь:*

The milk **tastes of** garlic. Молоко відгонить часником.

Tear from sth *відривати(ся) від чогось:*

A ship **tore from** its moorings. Корабель відірвався від місця швартування.

Tear off sth *зривати з чогось:*

He **tore his cap off** his head and dashed it to the ground. Він зірвав кашкет з голови і шпурнув його на землю.

Tell from sth *відрізняти від чогось:*

At any rate we can **tell a tanker from** a freighter. У всякому разі ми можемо відрізнити танкер від вантажного судна.

Tell of sth *розповідати про щось:*

He **told me of** his misfortunes. Він розповів мені про свої невдачі.

Tell on sb *доносити, клепати на когось:*

It's dishonest **to tell on** your friend. Нечесно доносити на свого друга.

Thank for sth *дякувати за щось:*

Thank you for your kindness. Дякую Вам за Вашу люб'язність.

Think about (of) sb/sth *думати про когось/щось; уявляти щось, придумати:*

What do you **think about** this subject? Що ви думаєте про цю тему?

I cannot **think of** the right word. Я не можу знайти потрібне слово.

Вираз:
to **think well of** somebody *бути гарної думки про когось; високо цінувати когось*

Think on sth *зосереджуватися, обдумувати, пригадувати, згадувати щось:*

I often **think on** happy bygone days. Я часто згадую щасливі минулі дні.

Thrill with *тремтіти, тріпотіти від:*

His heart **thrills with** joy. Його серце тріпоче від радості.

Touch on (upon) sth *торкатися, стосуватися чогось:*

He merely **touched on** the matter. Він лише торкнувся питання.

Trade in sth *торгувати чимсь:*

They **trade in** cottons. Вони торгують бавовняними тканинами.

Trade with sth *торгувати з:*

Ukraine **trades with** many countries. Україна веде торгівлю з багатьма країнами.

Transfer to *переносити, переміщувати на (до):*

We **have transferred** four trees to another site. Ми перенесли чотири дерева на інше місце.

Transform into sth *перетворювати у щось:*

Our school **was transformed into** a boarding school. Наша школа була перетворена в школу-інтернат.

Translate from ... into *перекладати з ... на (про мови):*

Shevchenko's verses **are translated from** Ukrainian into different languages. Вірші Шевченка перекладені з української різними мовами.

Travel over *подорожувати по; швидко переглядати:*

He travelled all over the country. Він подорожував по всій країні.

Treat to sth *частувати чимсь:*

Will you treat me to the cake? Ви почастуєте мене кексом?

Tremble at sth *страхатися чогось, тремтіти з приводу чогось:*

He trembles at the thought of meeting with her. Він тремтить при одній думці про зустріч з нею.

Tremble with *тремтіти, дрижати (від холоду):*

He trembles with cold. Він тремтить від холоду.

Trim with sth *оздоблювати чимсь, прикрашати:*

The dress was trimmed with embroidery. Сукня була оздоблена вишивкою.

Triumph over sb/sth *взяти гору; перемогти когось/щось:*

He triumphed over death. Він переборов смерть.

Trouble for *турбувати з приводу чогось:*

May I trouble you for the salt? Передайте мені, будь ласка, сіль.

Trouble with sth *турбувати чимсь:*

You mustn't trouble your father with questions, children, he is busy now. Не турбуйте батька запитаннями, діти, він зараз зайнятий.

Turn against sb *повертати; повстати, підбурити проти когось:*

I can't talk to you: you turn everything against me. Я не можу розмовляти з Вами: Ви все повертаєте проти мене.

Turn into *перетворювати(ся) на щось (у щось); переробляти, перекладати (на іншу мову):*

When I met him again I saw that he had turned into a tall broad-shouldered young man. Коли я зустрів його знову, я побачив, що він став високим широкоплечим юнаком.
Water turns into ice in winter. Вода перетворюється на лід взимку.

Turn to sb *звертатися до когось:*

If anything happens, turn to me for help. Якщо що-небудь трапиться, звертайтеся до мене про допомогу.

Vary from sth *відрізнятися від чогось:*

This edition varies very little from its predecessor published two years ago. Це видання дуже мало відрізняється від попереднього, виданого два роки тому.

Vary in *розходитися, різнитися (щодо розміру, кольору):*

These bolts varied in size from 5 to 10 inches. Розмір цих болтів був різний — від 5 до 10 дюймів.

Verge on sth *межувати з чимсь:*

It verges on madness. Це межує з безумством.

Vote for (against) *голосувати за (проти):*

Who do you vote for (against)? За (проти) кого Ви голосуєте?

Vote into *вибирати голосуванням кудись (в щось):*

He was voted into a committee. Його вибрали у комісію голосуванням.

Vouch for sb *ручатися за когось:*

I believe I could easily produce him to vouch for me. Я гадаю, що я міг би легко умовити його поручитися за мене.

Wait for sb/sth *чекати когось/чогось:*

I waited for her but she did not come. Я чекав її, але вона не прийшла.

Warn against sth попереджати, застерігати від чогось:

He warned us against going too near the bank of the river. Він попередив нас, щоб ми не підходити дуже близько до берега ріки.

Watch for sth вичікувати, чекати чогось:

I watch for a letter from him. Я чекаю листа від нього.

Watch over sb/sth охороняти, стерегти щось; наглядати за кимсь/чимсь; піклуватися про когось:

She watches over him night and day. Вона піклується про нього день і ніч.
She watched over her child's sleep. Вона охороняла сон своєї дитини.

Wave to sb робити знак рукою, махати комусь:

I must wave to him. Я повинен подати йому знак рукою.

Wonder at дивуватися чомусь:

We wondered at his unusual conduct. Ми дивувалися його незвичайній поведінці.

Work at sth працювати над чимсь (десь):

She is working at her embroidery. Вона працює над вишиванням.
He works at an office. Він працює в установі.

Wrap in sth обкутувати, оповити чимсь:

The affair is wrapped in mystery. Справа оповита таємницею.

Write on (of, about) sb/sth писати про когось/щось:

She wrote an article on that subject. Вона написала статтю на цю тему.

Навчальне видання

ХОМЕНКО Емма Георгіївна

ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник

Підп. до друку 28.02.2007. Формат 60×90^{1/16}.
Папір офс. Друк офс. Гарнітура SchoolBook.
Ум. друк. арк. 35,8. Обл.-вид. арк. 31,89. Зам. № 7-186.

Видавництво "Знання-Прес"
01042, м. Київ-42, 6-р Дружби Народів, 19
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 91 від 16.06.2000
Тел.: (044) 234-80-43, 234-23-36
E-mail: sales@znannia.com.ua
http://www.znannia.com.ua

Віддруковано на ВАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»,
09117, м. Біла Церква, вул. Л. Курбаса, 4.

В Україні книгу можна придбати за адресами:

- м. Київ, вул. М. Грушевського, 4, маг. “Наукова думка”, тел. (044) 278-06-96;
- м. Київ, вул. Л. Толстого, 11/61, маг. “Літера”, тел. (044) 230-25-74;
- м. Київ, вул. Хрещатик, 44, маг. “Знання”, тел. (044) 234-22-91;
- м. Київ, вул. Стрілецька, 13, маг. “Абзац”, тел. (044) 581-15-68;
- м. Вінниця, вул. Привокзальна, 2/1, маг. “Кобзар”, тел. (0432) 61-77-44;
- м. Донецьк, вул. Артема, 147А, “Будинок книги”, тел. (062) 343-89-00;
- м. Дніпропетровськ, вул. Короленко, 3, маг. “Книжковий супермаркет”, тел. (056) 372-80-18;
- м. Дніпропетровськ, Театральний б-р, 7, маг. “Світ книжок”, тел. (0562) 33-77-85;
- м. Житомир, вул. Київська, 17/1, маг. “Знання”, тел. (0412) 47-27-52;
- м. Запоріжжя, просп. Леніна, 142, маг. “Спеціальна книга”, тел. (0612) 13-85-53;
- м. Івано-Франківськ, Вічовий майдан, 3, маг. “Сучасна українська книга”, тел. (03422) 3-04-60;
- м. Кіровоград, вул. Набережна, 13, маг. “Книжковий світ”, тел. (0522) 24-94-64;
- м. Кривий Ріг, пл. Визволення, 1, маг. “Букініст”, тел. (0564) 92-37-32;
- м. Луганськ, вул. Радянська, 58, маг. “Глобус-книга”, тел. (0642) 53-62-30;
- м. Луцьк, просп. Волі, 41, маг. “Знання”, тел. (03322) 4-23-98;
- м. Львів, вул. Шевська, 6/2, маг. “Літера”, тел. (0322) 94-82-08;
- м. Львів, просп. Шевченка, 16, маг. “Ноти”, тел. (0322) 72-67-96;
- м. Львів, просп. Шевченка, 8, маг. “Українська книгарня”, тел. (0322) 79-85-80;
- м. Одеса, вул. Буніна, 33, маг. “Будинок книги”, тел. (0482) 32-17-97;
- м. Одеса, вул. Дерибасівська, 27, маг. “Дім книги”, тел. (048) 728-40-13;
- м. Рівне, вул. Соборна, 57, маг. “Слово”, тел. (0362) 26-94-17;
- м. Тернопіль, вул. Миру, 3А, маг. “Знання”, тел. (0352) 53-21-22;
- м. Тернопіль, вул. Чорновола, 18, маг. “Книжкова хата”, тел. (0352) 52-24-33;
- м. Харків, вул. Сумська, 51, маг. “Books”, тел. (057) 714-04-70, 714-04-71;
- м. Херсон, вул. Леніна, 14/16, маг. “Книжковий ряд”, тел. (0552) 22-14-56;
- м. Хмельницький, вул. Подільська, 25, маг. “Книжковий світ”, тел. (03822) 6-60-73;
- м. Черкаси, вул. Б. Вишневецького, 38, маг. “Світоч”, тел. (0472) 47-92-20;
- м. Чернігів, просп. Миру, 45, маг. “Будинок книги”, тел. (04622) 7-30-03.

Книготорговельним організаціям та оптовим покупцям звертатися за тел.: (044) 537-63-61, 537-63-62; факс: 235-00-44.

E-mail: sales@znannia.com.ua

НБ ПНУС

717286